

THE J. PAUL GETTY MUSEUM LIBRARY

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

JOURNAL INTERNATIONAL

D'ARCHÉOLOGIE NUMISMATIQUE

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤ. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

JOURNAL INTERNATIONAL
D'ARCHÉOLOGIE
NUMISMATIQUE

DIRIGÉ ET PUBLIÉ

PAR

J. N. SVORONOS

Directeur du Musée National Numismatique

TOME SEPTIÈME

1904

PERIOD.
CJ
201
J86
v. 7

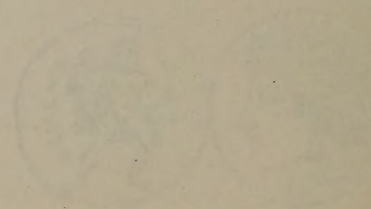

ATHÈNES

CHEZ MM. BECK ET BARTH

THE JOURNAL OF THE
AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION
PUBLISHED WEEKLY
CHICAGO, ILL., U.S.A.
1917

Volume 14
Number 1
January 1, 1917
Published by the
American Medical Association
535 North Dearborn Street
Chicago, Ill.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΜΟΙΣΙΑΣ

(Συμπλήρωμα τοῦ Corpus¹)

Τὸ μέγα ἔργον τῆς συναγωγῆς πάντων τῶν ἀρχαίων νομισμάτων τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ ἀνέλαβεν ἡ ἐν Βερολίῳ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν, ἤρξατο ἤδη ἀπὸ τοῦ 1898, ὅτε ἐξεδόθη ὁ πρῶτος τόμος τῶν ἀρχαίων νομισμάτων τῆς «βορείου Ἑλλάδος», πρότυπον μεθοδικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἐργασίας, συγγραφεῖς ὑπὸ B. Pick¹.

Ἄλλ' ἔγκειται ἐν αὐτῇ τῇ φύσει τῶν τοιούτων ἔργων, νὰ ποδεικνύωνται ἐπιδεκτικὰ νέων συμπληρώσεων, ἐφ' ὅσον ἂν ἐμφανίζωνται νέα εὐρήματα καὶ προσκτήματα τῶν διαφόρων μουσείων μὴ περιλαμβανόμενα ἐν τοῖς ἔργοις τούτοις. Οὕτω εἰς τὸ μνημονευθὲν βιβλίον τοῦ Pick ἐπήνεγκεν ἤδη ὁ D.-E. Tacchella ἐν τῇ *Revue Numismatique* δύο συμπληρώματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἐν ἔτει 1902 (*R. Num.* σελ. 368-374, 31 νέα νομίσματα), τὸ δὲ ἕτερον ἐν ἔτει 1903 (*R. Num.* σελ. 203-220, 79 νέα νομίσματα).

Ἦδη προσθέτομεν 13 νομίσματα μὴ περιλαμβανόμενα μήτε ἐν τῷ Corpus τοῦ Pick μήτε ἐν τοῖς συμπληρώμασι τοῦ Tacchella. Τὰ νομίσματα ταῦτα ἀνήκousι τὸ μὲν μέγα τινὶ συλλογῇ εἰσελθούσῃ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον τῆς Ἑλλάδος ἐν ἔτει 1902-3 καὶ καταγραφείσῃ εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Μουσείου ὑπὸ τὸ γράμμα Γ', τὸ δὲ παλαιότερα τινὶ δωρεᾷ καταγραφείσῃ ὑπὸ τὰ γράμματα ΑΒ' τοῦ ἔτους 1898-9.

1. Die antiken Münzen von Dacien und Moesien bearbeitet von B. Pick, erster Halbband, Berlin, 1898,

ΜΟΙΣΙΑ Η ΚΑΤΩ.

ΚΑΛΛΑΤΙΣ.

α'. Νομίσματα ξωμαϊκὰ ἄνευ αὐτοκρατορικῆς κεφαλῆς
(πρβλ. *Corpus* σελ. 107 ἐξ.)

1. — Προτομή Δήμητρος πρὸς δ. κρηδεμνοφόρος. Ἐν τῷ πεδίῳ ὄπισθεν μὲν κατὰ τὸν τράχηλον τὸ ἄνω ἄκρον λαμπάδος (;), ἔμπροσθεν δὲ κατὰ τὸν λαιμὸν στάχνες.

Ὅπ. ΚΑΛ—ΛΑΤΙ—ΑΝΩΝ ἔν τρισὶ γραμμαῖς ἐντὸς στεφάνου δρυὸς (;) μετὰ σταχύνων.

✱ 21 χιλσμ. — Βάρος 8,5. Διατῆρ. καλή. Ἀρχεῖον Νομισματικοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν 1902-3 I, 7. Πρβλ. Tacchella ἐν *Rev. Num.* 1903 σελ. 204, ἀρτθ. 6.

2. — Προτομή Δήμητρος κρηδεμνοφόρου πρὸς δ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἔμπροσθεν φαίνονται δύο στάχνες. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ κοκκωτῶ.

Ὅπ. Ἀνω ἐν τρισὶ γραμμαῖς ΚΑΛΛΑ—ΤΙΑΝ—ΩΝ. Ναῦς ἄνευ ἱστοῦ καὶ ἱστίων πρὸς δ. πλέουσα (11 κῶπαι) ἐπὶ κυμάτων. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ κοκκωτῶ.

✱ 23 χιλμ. — Βάρος 6,75. Διατ. μετρία. Ἀρχ. Νομ. Μουσ. Ἀθ. 1902-3, I, 8.

β'. Μετ' αὐτοκρατορικῆς κεφαλῆς.

Σεπτίμιος Σευήρος (πρβλ. *Corp.* σελ. 113 ἐξ.).

3. — ΑΝ Κ Λ ΣΕ—ΣΕΝΗΡΟΣ. Προτομή δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ μετὰ θώρακος καὶ ἑφαπτίδος.

Ὅπ. ΚΑΛΛΑ—ΤΙΑΝΩΝ. Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατενώπιον, βλέπων δὲ πρὸς ἄρ. καὶ τὴν δεξ. μασχάλην ἑρείδων ἐπὶ τοῦ ὀφριέλκτου σκήπτρου. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. €.

✱ 27 χιλμ. — Βάρος 10,51. Διατ. καλή. Ἀρχ. Νομ. Μουσ. Ἀθ. 1898-9, ΔΒ' 6.

4. — ΑΝΤ Κ Λ ΣΕΠ—ΣΕΗΡΟΣ ΠΕΡΤ. Κεφαλὴ Σευήρου πρὸς δ. δαφνοστεφῆς. Πέριξ κοκ. κύκλος.

Ὅπ. Πέριξ ἐκ δ. ΚΑΛΛΑ—ΤΙΑΝΩ—Ν. Γυνὴ (Τύχη) πυργοστεφῆς ἐν χιτῶνι καὶ ἱματίῳ ἐπὶ θρόνῳ μετ' ἑρμεισινώτου καθημένη

πρὸς ἄρ. Πρὸ τῶν ποδῶν ἀσαφὲς λείψανον, πηδαλίου πιθανῶς, ὃ κρατεῖ ἴσως ἡ δεξιά. Πέριξ κοκ. κύκλος.

✱ 30 χλμ. — Βάρος 11,20. Διατ. κακή. Ἀρχ. Νομ. Μουσ. Ἀθ. 1902-3, I, 11.

5. — ΑΥΤΚ Λ ΣΕΠ—ΣΕΗΡΟΣ ΠΕΡΤ. Κεφαλὴ Σευήρου πρὸς δ. δαφνοστεφής. Πέριξ κοκ. κύκλος.

᾽Οπ. ΚΑΛ ΛΑΤΙΑΝΩ—Ν ἐν τῷ ἐξέργῳ. Ἀετὸς πρὸς ἄρ. βαίων τανυπτέρυξ ἐπὶ ἐδάφους γραμμῇ δεδηλωμένου, ἀναστρέφων πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν καὶ κρατῶν τῷ ῥάμφει στέφανον. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄνω τὸ γράμμα ς. Πέριξ κοκ. κύκλος.

✱ 28 χλμ. — Βάρος 11,90. Διατ. καλή. Ἀρχ. Νομ. Μουσ. Ἀθ. 1902 3, I, 12.

ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΙΣ.

6. — Κεφαλὴ Διονύσου νεαροῦ πρὸς δ. κισσῷ ἐστεμμένη.

᾽Οπ. ΔΙΟΝ—... Βότρυς μέγας.

✱ 16 χλμ. — Βάρος 3,95. Διατ. μετριωτάτη. Προέλευσις θρακική. Ἀρχεῖον Νομ. Μουσ. Ἀθ. 1898-9, ΔΒ', 1. Καλῆς τεχνοτροπίας καὶ λίαν ἔκτυπον νόμισμα.

Ῥωμαϊκὰ αὐτοκρατορικά.

Ἀντωνῖνος ὁ Εὐσεβής.

7. — ΑΥΤΟ ΚΑΙ—ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ. Κεφαλὴ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς πρὸς δ. Πέριξ κύκλος.

᾽Οπ. ΔΙΟΝΥΣΟΠ—ΟΛΕΙΤΩΝ. Δημήτηρ ἰσταμένη πρὸς ἄρ. κρατοῦσα τῇ δεξ. στάχυν πρὸς τὰ κάτω, τὴν δ' ἄρ. ἐρείδουσα ἐπὶ μακροῦ σκήπτρου. Πέριξ κύκλος κοκκωτός.

✱ 25 χλμ. — Βάρος 8,95. Διατ. καλή. Ἀρχεῖον Νομ. Μουσ. Ἀθην. 1898-9, ΔΒ', 2. Τοῦτο εἶνε τὸ δεύτερον γνωστὸν νόμισμα Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς κοπὲν ἐν Διονυσόπολει (πρβλ. Corpus ἀριθ. 372).

Γορδιανὸς Γ' (Corp. σελ. 135 ἐξ.).

8. — [ΑΥΤ] Κ Μ ΑΝΤ—ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ ΑΥΓ. Προτομὴ Γορδιανοῦ Γ' πρὸς δεξ. δαφνοστεφής καὶ περιβεβλημένη θώρακα καὶ ἐφαπίδα. Πέριξ κύκλος.

Ὅπ. Δ[ΙΟΝΥΣΟ]ΠΟΛΕΙΤΩΝ. Δημήτηρ ἰσταμένη πρὸς ἄρ., φοροῦσα πέπλον μετ' ἀποπτύγματος καὶ κρατοῦσα τῇ μὲν δεξιᾷ στάχυσ πρὸς τὰ ἄνω, τῇ δ' ἄριστερᾷ μεγάλην λαμπάδα. Πέριξ κοκκ. κύκλος.

✱ 27 χλμ. — Βάρος 10,40. Διατήρ. μετρία. Παραλλαγή τῶν ἀριθμῶν 387-9 τοῦ Corpus. Ἀρχεῖον Νομισμ. Μουσ. Ἀθην. 1902-3, I, 2.

ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΣ.

Ῥωμαϊκὰ αὐτοκρατορικά.

Καρακάλλας καὶ Δόμνα.

Κυντιλιανός· πρβλ. Corpus σελ. 220 ἑξ.

9. — ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ ΣΕ. Προτομή τοῦ Καρακάλλα δαφνοστεφής πρὸς δεξ. Ἀπέναντι αὐτῆς ἡ τῆς Δόμνας ἐστραμμένη πρὸς ἄρ. μεθ' ἱματίου. Πέριξ κοκκ. κύκλος.

Ὅπ. ΝΠ ΚΥΝΤΙΛΙΑΝΟΥ ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟ — ΝΥΙΙΝ ἐν τῷ ἑξέργῳ. Ζεὺς ἐπὶ θρόνου τορευτοῦ ἄνευ ἐφρυσινώτου καθήμενος πρὸς ἄρ. καὶ ἔχων τὸ κάτω σῶμα περιβεβλημένον, κρατεῖ τῇ μὲν ἄρ σκήπτρον κατὰ γῆς ἐρειδόμενον, τῇ δὲ δεξ. Νίκην (πρὸς δ.) ἀνέχουσιν στέφανον τῇ ἐτέρᾳ χειρί. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. παρὰ τὸ γόνυ τοῦ Διὸς Ε. Πέριξ κοκκ. κύκλος.

✱ 27 χλμ. — Βάρος 12,75. Διατ. καλὴ καὶ τέχνη καλὴ (πρβλ. Pick, Corpus σελ. 191 στήλῃ α'). Ἀρχεῖον Νομ. Μουσ. Ἀθην. 1902-3, I, 16.

Μακρίνος καὶ Διαδουμενιανός.

Ποντιανός· πρβλ. Corpus σελ. 235.

10. — ΑΝΤ Κ ΟΠΕΛ ΣΕΝ ΜΑΚΡΕΙΝΟ[Σ Κ Μ ΟΠΕΛ] ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ. Προτομή δαφνοστεφής τοῦ Μακρίνου πρὸς δ. καὶ τοῦ Διαδουμενιανοῦ πρὸς ἄρ. Πέριξ κοκκ. κύκλος.

Ὅπ. ΝΠ ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ἐν τῷ ἑξέργῳ. Ἀσκληπιὸς πωγωνοφόρος ὄρθιος κατενώπιον, γυμνὸς τὸν δεξιὸν ὄμων, στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄριστ. καὶ ἐρείδων τὸ ὀφειέλκτον σκήπτρον ὑπὸ τὴν δ. μασχάλην. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Ε. Πέριξ κοκκ. κύκλ.

✱ 28 χλμ. — Βάρος 12,15. Δ. καλή. Ἀρχ. Νομ. Μουσ. Ἀθ. 1902-3, I, 21.

11. — ΑΝΤ Κ ΟΠΕ[Λ ΣΕΝ ΜΑΚ]ΡΕΙΝΟΣ Κ Μ ΟΠΕ ΑΝ-
ΤΩΝΕ
ΝΟCΙ (sic). Προτομή τοῦ Μακρίνου δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ. μετὰ
θώρακος καὶ ἐφαπτίδος καὶ τοῦ Διαδουμενιανοῦ πρὸς ἄρ. μετ' ἐφα-
πτίδος Πέριξ κύκλος κοκκωτός.

Ὅπ. **ΝΠ ΠΟΝΤΙΑΝΟ[Υ ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΕ]ΙΤΩΝ**. Νέμεσις ἐν
χιτῶνι καὶ ἱματίῳ ἱσταμένη πρὸς ἄρ. κρατεῖ τῇ δεξ. τὸ ἱμάτιον ὑπὲρ
τὸν δεξ. ὦμον, τῇ δ' ἄρ. πῆχυν. Παρὰ τὸν δ. πόδα καὶ ἐν μέρει ὅπι-
σθεν αὐτοῦ τροχός. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. **Ε**. Τὸ ὄλον ἐν κοκκ. κύκλῳ.

* 26 χλμ. — Βάρος 12,35. Διατ. καλή. Ἀρχ. Νομ. Μουσ. Ἀθ. 1903-4, I, 24.

12. — ΑΝΤ Κ ΟΠΕΛ ΣΕΝ ΜΑΚΡΕΙΝΟΣ Κ Μ ΟΠΕΛ ΑΝΤΩ-
ΝΕΙΝΟΣ. Προτομαὶ ἀντιβλεπόμεναι, ἡ τοῦ Μακρίνου πρὸς δ. δαφνο-
στεφῆς ἡ δὲ τοῦ Διαδουμενιανοῦ πρὸς ἄρ. Πέριξ κοκκ. κύκλος.

Ὅπ. Ἀπὸ δεξ. **ΝΠ ΠΟΝΤΙΑΝΟ—Υ Μ—ΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙ—ΤΩΝ**
ἐν τῷ ἔξερῳ. Ἀνὴρ ἐν ἱματίῳ μὴ καλύπτοντι τὸν δεξιὸν ὦμον ἱστά-
μενος πρὸς ἄρ., κρατῶν τῇ προτεταμένη δεξ. φιάλῃν ὑπὲρ ἀνημμένον
τρίποδα βωμόν, τῇ δὲ ἄρ. ῥαβδοειδὲς ἀντικείμενον. Ἐν τῷ πεδίῳ δ. **Ε**
Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ κοκκωτῷ.

* 23 χλμ. — Βάρος 11,10. Δ. καλή. Ἀρχ. Νομ. Μουσ. Αθ. 1902-3, I, 17.

Τὸ νόμισμα τοῦτο εἶνε τῆς αὐτῆς σφραγίδος ὡς καὶ τὸ Corp. 777,
πίν. XIX, 12. Τὸ λεγόμενον ὅμως ἐν τῷ Corpus, ὅτι τὸ ῥαβδοειδὲς
πρᾶγμα τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς εἶνε κλάδος ἄνευ φύλλων ἢ ὅτι προῆλ-
θεν ἐκ ῥωγμῆς τοῦ τύπου ἥτοι τῆς μήτρας τοῦ νομίσματος, δὲν φαί-
νεται μοι πιθανόν. Ὅτι τὸ πρᾶγμα ὑπῆρχεν ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ σφρα-
γιδογλύφου, φαίνεται ἐκ τούτου, ὅτι ἡ περιθέουσα τὸν κύκλον ἐπι-
γραφὴ ἀραιοῦται ἐν ᾧ μέρει ἐκτείνεται τὸ ἄνω ἄκρον τοῦ πρᾶγματος
ἐκείνου, ἵνα μὴ καταλάβῃ τὸν πρὸς σαφῇ χάραξιν αὐτοῦ χῶρον.

Νομίζω ὅτι ὁ παριστανόμενος εἶνε θύων αὐτοκράτωρ μετὰ σκή-
πτρου, οὗ τὸ ἄνω ἄκρον σχηματίζεται εἰς διακριτὴν κεφαλὴν (πρβλ.
Pick, Corp. πίν. XIX, 16). Τὸ σκῆπτρον δὲν εἶνε βεβαίως εὐθύ· διότι
ὁ τεχνίτης δὲν ἠθέλησε νὰ ἀγάγῃ αὐτὸ εὐθύ ἐπὶ τὰ ἔκτυπα γόνата
τοῦ ἀνδρός. Ἴσως ὅμως ἐγένετο τοῦτο καὶ ἔξ ἀπροσεξίας τοῦ τεχνί-
τον. Τὰ σκῆπτρα τῶν θυνουσῶν μορφῶν (Corp. πίν. XIX, 3 καὶ 16)

δὲν εἶνε ἐπίσης ἐντελῶς εὐθέα, ὀλιγώτερον δ' εὐθὺ εἶνε τὸ δόρυ τῆς
 θυούσης Ἀθηνᾶς ἐν Corp. πίν. XV, 19.

Σευήρος Ἀλέξανδρος καὶ Ἰουλία Μαῖσα.

Τιβ. Ἰούλιος Φήστος Corp. σελ. 293 ἐξ.

13. — ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕΝΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΟΝ[ΛΙΑ ΜΑΙCΑ].
 Προτομή τοῦ Σευήρου δαφνοστεφῆς πρὸς δ. καὶ τῆς Μαίσης πρὸς ἄρ.
 μετὰ στεφάνης. Ἀμφότεροι φέρουσιν ἱμάτιον. Πέριξ κύκλος.

Ὅπ. VΠ ΤΙΒ ΙΟΝΛ ΦΗCΤΟΝ Μ[ΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩ]Ν. Δημή-
 τηρ ἰσταμένη πρὸς ἄρ. κρατοῦσα τῇ δ. πρὸς τὰ κάτω στάχυν τὴν δ'
 ἄρ. ἐρείδουσα ἐπὶ μακροῦ σκήπτρου. Ἐν τῷ πεδίῳ δ. Ε. Πέριξ κύκλος
 κοκκωτός.

✕ 27 χλμ. — Βάρος 8,88 Δ. μετρία. Ἀρχ. Νομ Μουσ Ἀθ. 1898-9, ΔΒ', 40.

Γορδιανὸς Γ' καὶ Σάραπς.

Μηνόφιλος Corp. 307 ἐξ.

14. — Ἐν τῷ ἐξέργῳ ΑΥΤ Κ Μ—ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΓΟΡ—ΔΙΑΝΟΣ
 ΑΥΓ. Προτομαὶ ἀντίαι ἀλλήλων ἡ τοῦ Γορδιανοῦ δαφνοστεφῆς καὶ
 ἐν θώρακι καὶ ἐφαπτίδι πρὸς δ., ἡ τοῦ Σαράπιδος μετὰ καλάθου καὶ
 ἱματίου πρὸς ἄρ. Πέριξ κύκλος κοκκωτός.

Ὅπ. VΠ ΜΗΝΟΦΙΛΟΝ ΜΑ—Ρ—ΚΙΑΝΟΠΟΛ[Ι]—ΤΩΝ ἐν τῷ
 ἐξέργῳ. Ῥώμη ἐν χιτῶνι, ἱματίῳ καὶ κορινθιακῷ κράνει πρὸς ἄρ. κα-
 θημένη ἐπὶ στατοῦ θώρακος μετὰ περυγίων. Ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μηροῦ
 στηρίζει τὸ παραζώνιον, ὃ κρατεῖ τῇ δεξ. Ἡ ἄρ. στηρίζεται ἐπὶ δόρα-
 τος καθέτως ἰδρυμένου. Παρὰ τὸν θώρακα ἄσπς ἄκοσμος. Ἐν τῷ
 πεδίῳ ἄρ. Ε. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ κοκκοτῷ.

✕ 28 χλσμ. — Βάρος 14,47. Διατήρ. καλή. Ἀρχεῖον Νομισμ. Μουσ. Ἀθην.
 1902-3, I, 31. Ὁ ὀπισθότυπος τύπος καλλίτεχνος.

Ἀθήνησι.

ΑΝΤ. Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΛΟΣ.

ΕΛΕΥΣΙΝΙΑΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ¹.

Ὡς ἦτο προσδοκώμενον αἱ ἐν Ἑλευνῖνι ἀνασκαφαὶ καὶ τὰ δι' αὐτῶν εἰς φῶς ἔλθοντα λείψανα τῶν ἱερῶν τῆς Ἑλευσίνος κτισμάτων ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς πολλοὺς νᾶσχοληθῶσι περὶ αὐτῶν καὶ νᾶνακινήσωσι καὶ αὖθις τὸ πρόβλημα τὸ τι ἦσαν τὰ περίφημα ἐκεῖνα μυστήρια τὰ ἐν Ἑλευσῖνι τελούμενα.

Σκοπὸς μου δὲν εἶναι περὶ αὐτῶν τούτων τῶν μυστηρίων νὰ κάμω λόγον, ἀλλὰ νᾶνασκευάσω ἡμαρτημένας τινὰς κατὰ τὴν κρίσιν μου περὶ τῶν ἱερῶν κτισμάτων τῆς Ἑλευσίνος γνώμας καὶ μόνον καθόσον πρὸς ταῦτα (τὰ οἰκοδομήματα δηλ.) καὶ τὰ γινόμενα ἐν τοῖς μυστηρίοις συνδέονται θὰ γίνῃ καὶ περὶ τούτων λόγος.

Α.

ΤΕΛΕΣΤΗΡΙΟΝ.—ΝΑΟΣ ΔΗΜΗΤΡΟΣ.—ΝΑΟΣ ΚΟΡΗΣ.

Πλὴν τοῦ *Τελεστηρίου*, οὗ τὰ ἐρείπεια ἤνεγκον εἰς φῶς αἱ ἀνασκαφαί, ὑπῆρχεν ἐν Ἑλευσῖνι καὶ ἄλλο οἰκοδόμημα, τοῦτο δὲ ἦτο καὶ ὁ κύριος Ναὸς τῆς Δήμητρος; Ποῦ δὲ τοῦτο ἔκειτο καὶ τίνα τὰ περιωθέντα αὐτοῦ λείψανα; Ἐκτὸς δὲ τῆς Δήμητρος εἶχε καὶ ἡ Κόρη ἴδιον Ναόν; Ποῦ δὲ καὶ οὗτος ἔκειτο καὶ τίνα τὰ λείψανα αὐτοῦ;

1. Ἀνεκοινώθησαν εἰς τρεῖς συνεδριάς τοῦ Φιλολογικοῦ καὶ Ἀρχαιολογικοῦ τμήματος τοῦ ἐνταῦθα Συλλόγου «Παρνασσῶ», δημοσιεύονται δὲ ἐνταῦθα, μὲ ἐλαχίστας προσθαφαιρέσεις, ὡς καὶ ἀνεκοινώθησαν, τῆς Διευθύνσεως τούτου τοῦ περιοδικοῦ πάνυ προφρόνως παρασχούσης τὰς στήλας αὐτοῦ.

Πρώτος, ὡς ἔμοιγε γνωστόν, ὁ Γάλλος ἀρχιτέκτων Blavette ἐν Ἐλευσίνι κατὰ τὸ ἔτος 1884^{ον} ἐπὶ τινας μῆνας διατρίψας, καὶ τὰ μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου εἰς φῶς ἐλθόντα διὰ τῶν ἀνασκαφῶν λείψανα μελετήσας ἐξήνεγκε τὴν γνώμην¹ ὅτι *μυστικός σηκός*, ταυτὸν εἰπεῖν *Τελεστήριον*, καὶ *Ναὸς τῆς Δήμητρος* ἦσαν δύο ὅλως διακεκριμένα ἀλλήλων οἰκοδομήματα καὶ ὅτι ὁ Ναὸς τῆς Δήμητρος ἦν ποτε ἰδρυμένος ἐκεῖ, ἔνθα νῦν τὸ ἐκκλησίδιον τῆς Παναγίας τῆς *Ζωοδόχου πηγῆς*. Ὁ Blavette ἐστήριξε τὴν γνώμην του ἐπὶ τῶν ἐξῆς λόγων 1^{ον}) ἐπὶ τοῦ χωρίου τοῦ Στράβωνος «εἴτ' Ἐλευσίς πόλις, ἐν ἣ τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν τῆς Ἐλευσινίας καὶ ὁ *μυστικός σηκός*, ὃν κατεσκεύασεν Ἰκτίνος, ὄχλου θεάτρον δέξασθαι δυνάμενον, ὃς καὶ Παρθενῶνα ἐποίησε τὸν ἐν Ἀκροπόλει τῇ Ἀθηνᾷ, Περικλέους ἐπιστατοῦντος τῶν ἔργων » ὅπερ καὶ μεταφράζει ὧδε πως « *Passé la frontière (de la Mégaride) la ville d'Eleusis se présente la première avec son temple de Déméter éleusinienne et ce sécos, ou sanctuaire mystique, bâti sur un plan assez vaste pour pouvoir contenir autant de monde qu'un théâtre par le même Ictinus . . .* κτλ. » 2^{ον}) ἐπὶ τῆς διαφορᾶς τῆς ὑπαρχούσης μεταξὺ τοῦ *Τελεστηρίου*, ἥτοι τοῦ *μυστικοῦ σηκοῦ* τοῦ Στράβωνος, καὶ παντὸς ἄλλου Ἑλληνικοῦ ναοῦ comme disposition extérieure et intérieure καὶ, ὡς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τῆς Δήμητρος, 3^{ον}) ἐπὶ τινων πάνυ ἀσαφῶν ἔτι τότε (κατὰ τὸ ἔτος 1884^{ον}) λειψάνων ἀρχαίου τινος οἰκοδομήματος ἐπὶ τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ νῦν τὸ ἐκκλησίδιον τῆς Παναγίας ἴσταται, καὶ τῶν στίχων τοῦ Ὀμηρικοῦ εἰς Δήμητρα ὕμνου (354—356) ἐν οἷς λέγεται ὅτι ἡ Δημήτηρ

. ἡ δ' αἰνὸν ἔχει χόλον οὐδὲ θεοῖσι
 μίσγεται, ἀλλ' ἀπάνευθε θυώδεος ἔνδοθι νηοῦ
 ἦσται, Ἐλευσῖνος κρναδὸν πτολίεθρον ἔχουσα.

Περὶ τῶν δύο πρώτων ἐπιχειρημάτων καὶ τῶν λειψάνων τοῦ ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Παναγίας ἀρχαίου οἰκοδομήματος ἔσται ἡμῖν κατωτέρω ὁ λόγος. Ἐνταῦθα σκόπιμον εἶναι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ δηλώσω ὅτι ἐκ τῶν εἰρημένων στίχων τοῦ ὁμ. ὕμνου οὐδαμῶς ἐξάγεται ὅτι ὁ

1. Bulletin de Correspondance Hellénique 1884 σελ. 254 καὶ ἐξῆς.

Ναὸς τῆς Δήμητρος ἦν ποτε ἰδρυμένος ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Παναγίας, ἄλλοι δὲ εἶναι, ὥς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, οἱ στίχοι τοῦ ὁμηρ. ὕμνου, οἱ εἰς αὐτὴν τὴν οἰκοδομίαν τοῦ Ναοῦ ἀναφερόμενοι καὶ σαφῶς τὴν θέσιν αὐτοῦ ὀρίζοντες. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω στίχων τοῦ ὁμ. ὕμνου ἐξάγεται μόνον ὅτι ἡ Δημήτηρ ἐκάθητο μηνίουσα ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς ἐν Ἐλευσίνι, ὃν κατὰ διαταγὴν τῆς εἶχον κτίσει οἱ Ἐλευσίνιοι, ἐπ' αὐτῶν δὲ στηριζόμενος δύναται τις εὐλόγως νὰ δισχυρισθῇ, ὅτι ὁ Rubensohn δι´σχυρίζεται, ὅτι ὁ Ὅμ. ὕμνος «setzt schon einen wirklichen Tempel der Demeter mit dem Kultbild darin als Wohnsitz der Göttin voraus». ¹

Ἀντίθετον ἔχων γνώμην ἔγραψα εὐθὺς τότε ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς ἐνταῦθα Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας τὰ ἐξῆς. ² «Ἐντὸς τοῦ Περιβόλου ἔκειτο τὸ *Νεωκόριον* καὶ ἡ *ιερά οἰκία* τῆς ἱερείας καὶ οἱ *θησαυροὶ τῶν θεῶν* καὶ ὁ οἶκος τῶν Κηρύκων πιθανῶς καὶ ἴσως καὶ ἕτερά τινα παρόμοια οἰκοδομήματα, βωμοὶ δὲ διάφοροι καὶ ἴσως καὶ ναῖσκοι (παράβ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1883 σελ. 109 καὶ ἐφεξῆς καὶ Lenormant. *Recherches archéologiques à Éleusis* σελ. 90 καὶ ἐξ.) εἰς συγγενεῖς θεότητας ἄλλ' ὅτι ἐνταῦθά πον πρέπει νὰ ζητηθῇ ὁ *κυρίως* ναὸς (le temple) τῆς Δήμητρος *ξεχωριστὸν* τοῦτο καὶ ὅλως *διακεκριμένον* οἰκοδόμημα ἀπὸ τοῦ ἄλλου ἐκείνου, οὗ αἱ ἡμέτεραι ἀνασκαφαὶ ἠνεγκον εἰς φῶς τὰ λείψανα. ὥς ὁ κ. Blavette δοξάζει (Bul. d. C. Hel. 1884 σελ. 255-256 καὶ 262) φαίνεται μοι ὅχι ὀρθόν. Τὸ παράδοxon καὶ ὅλως τῇ Ἑλλ. ἀρχιτεκτονικῇ ξένον σχῆμα τοῦ ἀποκαλυφθέντος νῦν ὑφ' ἡμῶν *ναοῦ* δύναται ἀποχρόντως ἴσως νὰ ἐξηγηθῇ ἐξ αὐτοῦ τοῦ προορισμοῦ του (παράβ. Πρακτικά Ἀρχ. Ἑταιρείας τοῦ ἔτους 1882^{ου} σελ. 96) οἱ δὲ λόγοι τοῦ Στράβωνος (Βιβλ. IX, 1, 12) εἰτ' Ἐλευσίς πόλις..... κτλ. εἰς οὓς μάλιστα φαίνεται στηριζόμενος ὁ Γάλλος ἀρχιτέκτων, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι λίαν γενικοὶ καὶ ἀόριστοι, οὐδὲ παρέχουσιν λαβὴν πρὸς τοιαύτην ὑπόθεσιν, τῆς λέξεως ἱερὸν σημαινούσης ἐνταῦθα ἀπλῶς τὸν *ιερὸν περίβολον*,

1. Die Mysterienheiligtümer in Eleusis und Samothrake σελ. 44-45. Τὸ πόνημα τοῦτο ἔγραψεν ὁ Rubensohn (1892) πρὶν ἢ κατέλθῃ εἰς Ἑλλάδα καὶ γνωρίσῃ ἐξ αὐτοψίας τοὺς τόπους.

2. Πρακτικά τοῦ ἔτους 1883 σελ. 56 σημ. 2.

τὸν ἱερὸν χώρον ὅστις ἦν ἀληθῶς ὁλόκληρος ἱερὸς καὶ τῇ Δήμητρὶ καὶ Κόρῃ ἀφιερωμένος (παράβ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1883 σελ. 111, στίχ. 50). Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Περιβόλου οἰκοδόμημα, περὶ ὃ ἡ πᾶσα ἐστρέφετο λατρεία, ἦτο καθ' ἡμᾶς τοῦτο, τὸ νῦν ἀποκαλυφθὲν καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ Στράβωνος *μυστικὸς σηκὸς* ὑπὸ δὲ τοῦ Πλουτάρχου *Τελεστήριον* καὶ *Ἀνάκτορον* καὶ ὑπ' ἄλλων δ' ἄλλως καλούμενον. »

Εἰς τὴν γνώμην μου ἐκείνην ἐμμένω καὶ σήμερον διότι οἱ μετὰ τὸν Blavette περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου γράψαντες, Rubensohn, Foucart καὶ Σβορώνος οὐδένα προσήνεγκον εἰς ἀναίρεσιν αὐτῆς πειστικὸν λόγον.

Ἄς ἐξετάσωμεν νῦν ἓνα πρὸς ἓνα τοὺς κατὰ τῆς γνώμης μου προβαλλομένους λόγους ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ χωρίου τοῦ Στράβωνος ὅπερ καὶ οἱ τέσσαρες ἀντιφρονοῦντές μοι ἐπικαλοῦνται ὑπὲρ τῆς γνώμης των.

Τὸ χωρίον παρέθηκε ἀνωτέρω ὡς καὶ πῶς ἐρμηνεύει αὐτὸ ὁ Blavette χωρὶς καὶ νὰ προσθέτῃ τι ἄλλο περὶ αὐτοῦ. Ἄς ἴδωμεν λοιπὸν τί περὶ αὐτοῦ λέγει ὁ Rubensohn πρῶτον κατὰ χρονολογικὴν βαίνοντες τάξιν. Καὶ λοιπὸν εὐθὺς κατ' ἐξακολουθήσιν τῆς περικοπῆς, ἣν ἀνωτέρω παρέθηκε γράφει οὗτος (σελ. 45) ... « und mit ausdrücklichen Worten erwähnt neben dem Telesterion und an diesem gleichwertig an Ansehen einen Tempel der Demeter Strabo p. 395 wo er sagt εἴτ' Ἐλευσίς κτλ. So wenigstens ist diese Stelle bisher allgemein aufgefasst worden. Philios allerdings bestreitet die Richtigkeit dieser Auffassung und nimmt τὸ τῆς Δήμητρος ἱερὸν als den ganzen heiligen Bezirk, aus welchem, durch ein explikatives καὶ angeknüpft, der wichtigste Bau der Kultusstätte, der Weihetempel, besonders hervorgehoben ist. Eine solche Interpretation ist freilich grammatisch zulässig und die Ausdrucksweise findet sich auch hier und da, nur gerade bei Strabo scheint sie, wenigstens so viel ich sehe, sehr selten vorzukommen, und ich glaube daher, dass es richtiger sein wird, bei der alten einfachen Erklärung stehen zu bleiben und es als Tatsache hinzunehmen, dass Demeter einen besonderen Tempel neben dem Telesterion in Eleusis besessen hat. Ὡς βλέπετε

δὲν ἀρνεῖται ὅτι τὸ χωρίον γλωσσικῶς καὶ γραμματικῶς δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ καὶ ὅπως ἐγὼ ἐρμήνευσα αὐτὸ καὶ ὅτι ἀνάλογα παραδείγματα εὑρηνται καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Στράβωνι, ἀλλὰ σπάνια καὶ τούτου ἕνεκα (καὶ δι' οὐδένα ἄλλον λόγον) προτιμᾷ νὰ ἐμμείνωμεν εἰς τὴν γενικῶς παραδεδεγμένην ἀπλὴν ἐρμηνείαν. Ὅτι ἡ δικαιολογία, ἣν φέρει, ὑπὲρ τῆς ἐρμηνείας, ἣν ἀποδέχεται, εἶναι ὅλως ἀνίσχυρος, ἐννοεῖται οἰκοθεν, θὰ λάβω δὲ ἀφορμὴν καὶ κατωτέρω νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸ ζήτημα καὶ καταδείξω ὅτι τὸ χωρίον ἀνάγκη νὰ ἐρμηνευθῇ ὅπως ἐγὼ αὐτὸ ἐρμήνευω. Ἐνταῦθα ἀναγκαῖον νὰ παρατηρήσω τοῦτο καὶ μόνον ὅτι κατ' ἀκρίβειαν δὲν εἶναι ἀληθὴς ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ συναδέλφου ὅτι τὸ χωρίον γενικῶς μέχρι τοῦδε ἡρμηνεύθη ὅπως οἱ ἀντιφρονοῦντες μοι αὐτὸ ἐρμηνεύουσι, διότι αὐτὸς ὁ Du Theil ὁ μετὰ τοῦ ἡμετέρου Κοραῆ συνεργασθεὶς εἰς τὴν Γαλλικὴν τοῦ Γεωγράφου μετάφρασιν μεταφράζει ὥδε πῶς τὸ χωρίον. «Vient ensuite la ville d'Éleusis, où est le temple de Cérès Éleusinienne, dont le Sécos mystique fait partie»· πιστεύω δὲ ὅτι ἂν τὴν μετάφρασίν του ἔγραφε ὅχι κατὰ τὸ ἔτος 1805^{ον} ἀλλὰ δεκαπέντε ἔτη βραδύτερον καὶ ἐλάμβανε γνῶσιν τῶν πορισμάτων τῶν ἐν Ἐλευσίνι κατὰ τὸ ἔτος 1811^{ον} γενομένων ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας τῶν Dilettanti ἀνασκαφῶν θὰ συνελάμβανε κάλλιον τὸν νοῦν τοῦ χωρίου καὶ μεταφράζων τὸ ἱερὸν διὰ τοῦ *enceinte sacrée* ἢ ἄλλης τινος ἰσοδυνάμου φράσεως δὲν θὰ περιήρχετο εἰς ἣν, ὥς ὁ ἴδιος ἐν σημειώσει ὁμολογεῖ, περιῆλθεν ἀμηχανίαν.

Καὶ νῦν ἂς ἐξετάσωμεν τί ὁ Foucart περὶ τοῦ χωρίου λέγει· «On a soutenu» (γράφει οὗτος ἐν τῇ περὶ τῶν μεγάλων μυστηρίων ἀξιολόγῳ αὐτοῦ πραγματείᾳ)¹ «que Strabon avait désigné par τὸ ἱερὸν τῆς Δήμητρος l'ensemble des édifices renfermés dans le péribole, puis indique le plus remarquable. Bien que le mot ἱερὸν soit souvent employé pour un τέμενος, il a aussi le sens de temple et la phrase de Strabon accuse plutôt l'intention de signaler les deux édifices les plus remarquables.» Καὶ κατὰ τὸν Foucart λοιπὸν (καὶ δὲν ἦτο δυ-

1. Les grands Mystères d'Éleusis σελ. 134 (Extrait des Mémoires de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres. Tome XXXVII) 1900,

νατὸν νὰ φρονῇ ἄλλως) τὸ χωρίον τοῦ Στράβωνος δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ, ὡς παρ' ἐμοῦ ἡρμηνεύθη, ἀλλ' ἡ φράσις τοῦ Στράβωνος *accuse l'intention* νὰ δηλώσῃ τὰ δύο ἀξιολογώτερα ἐν τῷ Περιβόλῳ οἰκοδομήματα· τίνι ὅμως τρόπῳ καὶ πόθεν τοῦτο δηλὸν δὲν λέγει ὁ σοφὸς συγγραφεὺς τῆς περὶ τῶν μεγάλων μυστηρίων πραγματείας. Ὁ δὲ ἡμέτερος Σβορώνος¹ οὐδὲν περὶ τούτου παρατηρεῖ ἀποδεχόμενος ὡς ὀρθὴν καὶ ἀμφισβητήσεως ἀνεπίδεκτον τὴν ἐρμηνείαν τῶν προμνημονευθέντων. Κατ' ἐμὲ δὲ κριτὴν τὸ χωρίον τοῦ Στράβωνος αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ λαμβανόμενον μόνον ὅπως ὑπ' ἐμοῦ ἡρμηνεύθη δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ, οὐδ' εἶναι χρεία πολλῶν λόγων εἰς ἀπόδειξιν τοῦ πράγματος. Ὁ Γεωγράφος μνημονεύσας τῆς Ἐλευσίνος ἔκρινεν ἀναγκαῖον λίαν εὐλόγως νὰ μνημονεύσῃ καὶ τοῦ καθ' ὅλον τὸν τότε κόσμον περιφήμου αὐτῆς *ιεροῦ τῆς Δήμητρος*, δηλ. τοῦ *ιεροῦ* αὐτῆς *τεμένους* (*l'enceinte sacrée*) καὶ νὰ ἐξάρῃ κατόπιν διὰ τῆς φράσεως καὶ ὁ μυστικὸς σηκὸς τὸ ἐντὸς αὐτοῦ *Τελεστήριον* προσθέσας καὶ τίς ἦν ὁ κατασκευάσας αὐτὸ ἀρχιτέκτων. Ἄν ἐσκόπει, ὅπως οἱ ἀντιφρονοῦντες μοι δοξάζουσι, τὰ δύο ἐν τῷ *ιερῷ* περιβόλῳ ὑπάρχοντα σπουδαιότερα οἰκοδομήματα νὰ ἐξάρῃ δὲν βλέπω τὸν λόγον διατί δὲν θὰ ἔγραφε «ὁ ναὸς τῆς Δήμητρος καὶ ὁ μυστικὸς αὐτῆς Σηκὸς» ἀντὶ τοῦ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν λέξιν *ιερόν* ὅπερ (καθόσον τὸ ὅλον δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀντὶ τοῦ μέρους) εὐρηται μὲν καὶ ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ *ναός*, ἀλλ' ἡ πρώτη καὶ κυρία αὐτοῦ σημασία εἶνε ἡ τοῦ *τεμένους*, τοῦ *ιεροῦ Περιβόλου*.

Ἄλλ' ἔστω ἐγὼ δέχομαι πρὸς στιγμὴν ὅτι καὶ ὅπως αὐτὸ ἐρμηνεύουσι οἱ ἀντιφρονοῦντές μοι δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ τὸ χωρίον τοῦ Στράβωνος· ὅπως ὅμως ἐπικαλεσθῇ τις αὐτὸ ὑπὲρ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς γνώμης, ἀφοῦ πάντως ὁ νοῦς αὐτοῦ εἶναι διφορούμενος, πρέπει καὶ ἄλλοι νὰ συντρέχωσι λόγοι. Ἄλλ' ὑπάρχουσι ὄντως καὶ ἄλλοι λόγοι, καὶ ἄλλαι μαρτυρίαι ὑπὲρ τῆς γνώμης τῶν ἀντιφρονοῦντων μοι;

1. Ἐρμηνεία τῶν μνημείων τοῦ Ἐλευσινιακοῦ μυστικοῦ κύκλου σελ. 333, 1901. Ἐξεδόθη ἐν τῇ Διεθνείᾳ Ἐφημερίδι τῆς Νομισματικῆς Ἀρχαιολογίας. Τόμ. Δ', σελ. 169-513 καὶ ἐκ ταύτης καὶ εἰς ἴδιον τεῦχος μὲ *διπλὴν σελίδωσιν*. Ἐγὼ παραπέμπω πάντοτε εἰς τὴν σελίδωσιν τοῦ Περιδικιοῦ.

Ὁ Foucart (ξ. ἄ.) γράφει καὶ τὰ ἑξῆς· «La position du temple de Déméter est marquée avec précision dans l'hymne homérique :

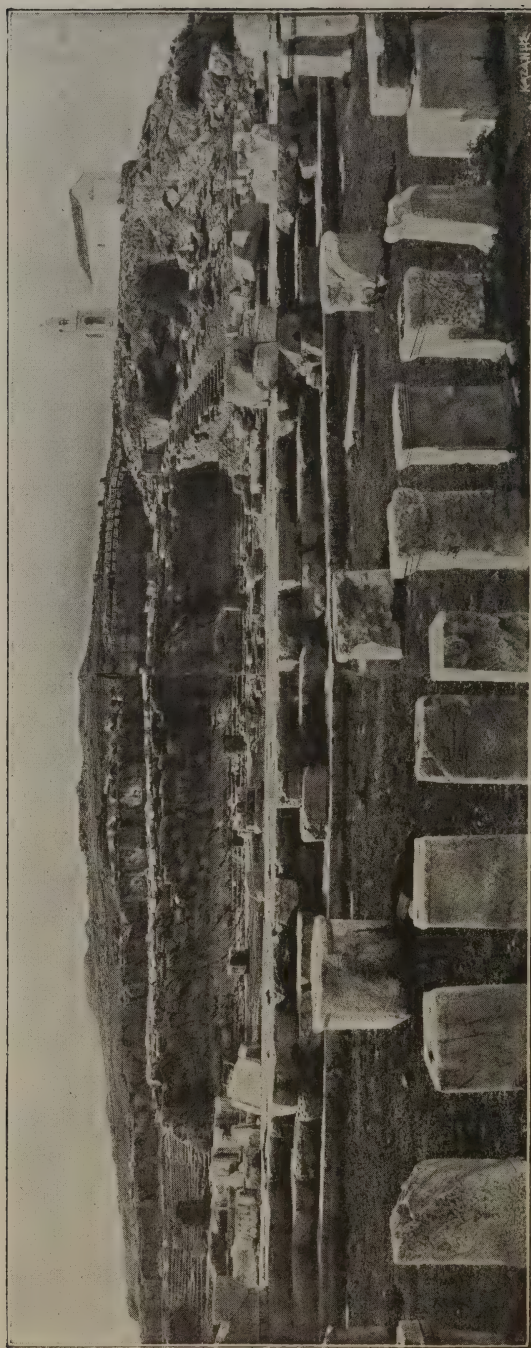
Ἄλλ' ἄγε μοι νηόν τε μέγαν καὶ βωμόν ὑπ' αὐτῷ
 τευχόντων πᾶς δῆμος ὑπαὶ πόλιν αἰπύ τε τείχος,
 Καλλιχόρου καθύπερθεν ἐπὶ προὔχοντι κολωνῷ¹.

La découverte du puits Callichoros ne laisse pas de doute. Le temple de Déméter s'élevait sur l'opéron rocheux qui se dresse au-dessus du puits. En démolissant la chapelle de la Panaghia qui occupait cette place, on a reconnu le plan d'un petit temple *in antis*.» Ὁ δὲ ἡμέτερος Σβορώνος ἀποδεχόμενος τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Foucart γράφει τὰ ἑξῆς (ξ. ἄ. σελ. 332)· «Ἡ γνώμη μου ἀνέκαθεν ἦτο καὶ εἶναι ὅτι τὸ Ἀνάκτορον τῆς Δήμητρος εἶναι ὁ συμφώνως τῷ ὁμηρικῷ ὕμνῳ (στίχ. 270-273 καὶ 298) ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὑπὲρ τὸ Τελεστήριον κολωνοῦ ναός, βλέπω δὲ μετὰ χαρᾶς ὅτι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἣν καὶ ἄλλοι ἐξέφρασαν, ὑποστηρίζει νῦν καὶ λαμπρῶς ἀποδεικνύει ὁ κ. Foucart, διὸ καὶ μεγάλως θαυμάζω πῶς καὶ μετὰ τοῦτο ὁ κ. Foucart ἐπιμένει εἰς τὴν ἀρχαίαν γενικὴν πλάνην, ὅτι τὰ ἱερὰ ἐπεδεικνύοντο ἐν τῷ Τελεστήριῳ, ἐνῶ, ὥς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἡδύνατο νὰ σκεφθῇ ἑτέραν ἀπλουστεύσαν λύσιν τοῦ προβλήματος.» Ὁ Rubensohn δὲν συμφωνεῖ πρὸς ταῦτα, ἀλλαχοῦ τοποθετῶν αὐτὸς τοῦλάχιστον τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος, ὥς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι δὲν ἔχετε γνῶσιν ἐξ αὐτοψίας τῶν ἱερῶν τόπων τῆς Ἐλευσίνος καὶ ῥίψητε ἀπλοῦν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἐν χερσὶν ὑμῶν φωτογραφίας², θ' ἀπορήσητε μετ' ἐμοῦ πῶς ἄνδρες οὕτως ἀγγίνοες, ὥς ὁ Foucart καὶ ὁ Σβορώνος, πλήρη δὲ γνῶσιν τῶν τόπων ἔχοντες, ἡδυνήθησαν καὶ νὰ φαντασθῶσιν ὅτι ὁ Ναός, περὶ οὗ ὁ Ὅμηρ. ὕμνος κάμνει λόγον, ἵστατό ποτε ἐκεῖ ἔνθα καὶ νῦν ἔτι ἵσταται (διότι δὲν κατηδαφίσθη εἰσέτι, ὥς ὁ Foucart γράφει³, ἀγνωῶ πόθεν λαβὼν τὴν πληροφορίαν) τὸ ἐκκλησίδιον τῆς Παναγίας

1. Ὅμηρ. ὕμνος εἰς Δήμητρα στίχ. 270-273.

2. Ἴδε τὴν παρατεθειμένην εἰκόνα ἐν τῇ ἐπομένῃ σελίδι.

3. Gr. Mystères, σελ. 135.

ΤΕΛΕΣΤΗΡΙΟΝ ΚΑΙ ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

τῆς Ζωοδόχου πηγῆς (καὶ ὅχι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὥς ὁ ἡμέτερος λέγει Σβορώνος)¹.

Καὶ τῷ ὄντι ποῦ μὲν ἀκριβῶς ὑψοῦτο ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ ἀρχαίου, τοῦ πελασγικοῦ, οὕτως εἰπεῖν, τείχους τοῦ περιβάλλοντός ποτε τὴν κυρίως Ἀκρόπολιν, ἥτοι τὸν ὑπερκείμενον τοῦ κυρίως ἱεροῦ λόφον, καὶ ἂν εἰς τὸν περίβολον τοῦτον ἐμπεριελαμβάνετο (ὥς ἐγὼ κλίνω νὰ πιστεύσω) ἢ ὅχι καὶ ὁ βράχος, ἐφ' οὗ νῦν τὸ ἐκκλησίδιον τῆς Παναγίας, ἀγνοοῦμεν. Ἰχνη τῆς ἀρχαιοτάτης τῆς Ἀκροπόλεως ὀχυρώσεως δὲν περιεσώθησαν², αἱ δὲ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς βραχώδους αὐτῆς ἐδάφους μεταβολαὶ ἐν τοῖς κατόπιν καὶ μάλιστα ἐν τοῖς μετὰ τὰ Μηδικὰ καὶ ἐν τοῖς ὑστερωτέροις ῥωμαϊκοῖς χρόνοις μεταβολαὶ ὑπῆρξαν πολλαὶ καὶ μεγάλαι, ὥστε καὶ ὅλως παρήλλαξαν τὴν ὄψιν αὐτοῦ, ὥς καὶ ἐν τῇ παρατεθειμένῃ εἰκόνι βλέπει ὁ ἀναγνώστης³. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ βράχος, ἐφ' οὗ νῦν τὸ ἐκκλησίδιον τῆς Παναγίας, ἀρχικῶς ἤδη δὲν συμπεριελαμβάνετο ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ἀκροπόλεως, ἀδύνατον κατ' ἐμὲ νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ ἀρχαίου, τοῦ πελασγικοῦ, αὐτῆς τείχους ὑψοῦτο ἐνδοθεν, ἥτοι ἔτι μᾶλλον πρὸς δυσμὰς, τῆς γραμμῆς τοῦ τείχους, οὗ καὶ νῦν σφύζονται λείψανα καταφανῆ καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρω παρατεθειμένῃ εἰκόνι. Τούτου δὲ τεθέντος καὶ ἂν ἀκόμη ὑποθέσωμεν ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον, τὸ πελασγικόν, τεῖχος τῆς Ἀκροπόλεως ὑψοῦτό ποτε ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ θέσει καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἢ προέκτασις αὐτοῦ ἢ πρὸς βορρᾶν ἀκολουθοῦσα τὴν αὐτὴν φορὰν διήρχετο ὅπου καὶ νῦν καὶ τοῦτο τὸ νεωτέρων χρόνων (τοῦ τέλους τοῦ 5ου ἢ τοῦ 4ου π. Χ. αἰῶνος)⁴ τεῖ-

1. Ἔ. ἀ. σελ. 346.

2. Ἰχνη ὀλίγα πελασγικοῦ τείχους, ὥς φαίνεται, ὑπάρχουσι κατὰ τὴν μεσημβρινὴν κλιτὸν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλλοτε.

3. Παράβ. καὶ Philios, Eleusis, ses Mystères, ses Ruines et son Musée (1896) σελ. 66 καὶ τὴν ἐκεῖ σημειώσιν.

4. Ὅτι τὰ λείψανα τούτου τοῦ τείχους δὲν εἶναι λείψανα τοῦ ἀρχαίου, τοῦ πελασγικοῦ, τείχους τῆς Ἀκροπόλεως περιττὸν καὶ νὰ τὸ εἶπω. Ὁ τρόπος τῆς οἰκοδομίας αὐτοῦ μαρτυρεῖ χρόνους κατασκευῆς τοὺς τοῦ 5ου ἢ τοῦ 4ου π. Χ. αἰῶνος. Ὑποθέτω δὲ ὅτι ὁ τοῖχος οὗτος ἐκτίσθη ἐπίτηδες ἵνα τὸ μὲν διαχωρίζῃ, ὥς μεσότοιχος, τὸ ἱερὸν ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως, ἥτις αὐτὴ κυρίως ἦτο τὸ καθ' αὐτὸ φρούριον, ἐν ᾧ καὶ ἡ φρουρὰ διέμεινε, τὸ δὲ ὅπως χρησιμεύῃ καὶ ὥς ἀνάλημμα καὶ ἐμποδίξῃ τοῦ νὰ κατακλύζηται τὸ ἱερὸν καὶ ιδίως ἡ πλατεῖα J-J¹ (ἴδε Éleu-

χος διέρχεται, κατὰ τὴν βᾶσιν δηλ. τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ ἐκκλησιδίου τῆς Παναγίας, πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ ναός, περὶ οὗ ὁ ὁμηρικὸς ὕμνος κάμνει λόγον, ἥτό ποτε ἐκτισμένος ἐκεῖ, ἔνθα νῦν τὸ ἐκκλησιδίου τῆς Παναγίας;

Ἄν τὸ ἐκεῖ ποτε ἰδρυμένον ἀρχαῖον οἰκοδόμημα ἦτο ναὸς¹, εἶναι ἀμφίβολον· βέβαιοι εἶναι ὅτι τὰ εἰς φῶς ἐλθόντα ὅχι πολλὰ λείψανα αὐτοῦ μαρτυροῦσι χρόνους οἰκοδομίας τοὺς ῥωμαϊκοὺς. Ἀλλὰ καὶ δεχόμενοι ὅτι ὄντως Ναὸς ἦτο τὸ οἰκοδόμημα καὶ ὅτι προϋπάρχων ἐκεῖ ἐκπαλαι καὶ καταστραφεὶς καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων οἰκοδομημάτων, ἴσως κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Κοστοβόκων (ὁπότε βεβαίως τὸ Τελεστήριον κατεστράφη) ἀνικοδομήθη ὡσαύτως κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους (ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου), ἐν καὶ μόνον δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι οὗτος εἶναι πράγματι ὁ Ναός, περὶ οὗ ὁ ὁμηρικὸς ὕμνος κάμνει λόγον. Ὑπὸ τὴν πόλιν δηλ. τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὸ ὑψηλὸν αὐτῆς τεῖχος (αἰπύ τε τεῖχος) ἔπρεπε νὰ κτίσῃσι τὸν Ναὸν οἱ Ἑλευσίνιοι κατὰ διαταγὴν τῆς θεᾶς, κτίζοντες ὁμῶς αὐτὸν ἐκεῖ ἐπάνω ἐπὶ τοῦ βράχου ἔνθα τὸ ἐκκλησιδίου τῆς Παναγίας ἄντικρυς θὰ παρέβαινον τὴν διαταγὴν τῆς. Καθῦπερθεν δὲ τοῦ Καλλιχόρου φρεάτος² κεῖται καὶ αὐτὸ τὸ Τελεστήριον 6-7 Γ. μ. ὑπερκείμενον αὐτοῦ. Οὐδ' ἔννοῶ τὸ παράπαν τίνι λόγῳ, ὥς ὁ Foucart βεβαίῳ, ἡ ἀνεύρεσις τούτου (τοῦ Καλλιχόρου) οὐδεμίαν ἀφίνει περὶ τοῦ πράγματος ἀμφιβολίαν. Ὁ ὁμ. λοιπὸν ὕμνος οὐδὲν ἄλλο μαρτυρεῖ ἢ ὅτι ὑπῆρχέ τις Ναὸς τῆς Δήμητρος ἰδρυμένος ἐπὶ προὔχοντι κολωνῳ, ἀλλὰ βεβαίως ὅχι ἐκεῖ, ἔνθα ὁ Φ. καὶ ὁ Σ. τοποθετοῦσιν αὐτόν. Ὁ Rubensohn τοὺς ἀνωτέρω μνημονευθέντας στίχους (270-273) τοῦ ὁμ. ὕμνου ἀναφέρει (ἐ. ἀ. σελ. 14) εἰς τὸ πανάρχαιον ἐκεῖνο οἰκοδόμημα, οὗ ἵχνη ἤνεγκον εἰς φῶς αἱ ἀνασκαφαὶ³, τοῦτο δὲ ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ τοποθε-

sis διάγραμμα) ὑπὸ τῶν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ λόφου τῆς Ἀκροπόλεως καταφερομένων ὑδάτων καὶ χωμάτων. Ἴσως δὲ αὐτὸ εἶνε τὸ διατείχισμα, περὶ οὗ κάμνει λόγον ἡ λογοδοσία τῶν ἐπιστατῶν τοῦ 329/8 π. Χ. Ἀλλὰ περὶ τούτου ἄλλοτε (Παράβ. καὶ Éleusis σελ. 77).

1. Παράβ. Philios, Éleusis σελ. 73 καὶ σελ. 74 σημ. 1.

2. Περὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ παράβ. Philios, Éleusis σελ. 57.

3. Παράβ. Éleusis σελ. 65.

τήση τὸν Ναὸν τῆς Δήμητρος ἐπὶ τοῦ βράχου, ἔνθα σφύζονται νῦν ἐρείπια ναοσκήμου τινὸς οἰκοδομήματος¹, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πράττει ἅτε μὴ δυνάμενος νὰ συμβιβάσῃ τὰ ἀσυμβίβαστα, μετὰ πολλοῦ διασταγμοῦ καὶ τέλος ἐπιλέγει (ἔ. ἀ. σελ. 46) «und ich muss daher sowohl die Frage nach dem Tempel der Demeter wie die Benennung des Tempels F² noch unentschieden lassen.»

Πλὴν ὅμως τῶν ἀνωτέρω ὑπάρχει καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ ἐπισκόπου Ἀμασείας Ἀστερίου (Ἐγκώμιον εἰς μάρτυρας σελ. 324 ἔκδ. Migne) κατὰ τὸν Σβορώνον (σελ. 348-349), ἐπὶ δὲ ταύτης στηριζόμενος οὗτος καὶ προσέτι καὶ ἐπὶ τῆς μαρτυρίας τῆς ἐπιγραφῆς (C. I. At. II, 2 Add. 834^b στήλη II στίχ. 49)³, καθ' ἣν ἑκατέρα τῶν θεῶν εἶχε καὶ τὸν ἴδιον αὐτῆς *θησαυρόν*, δέχεται ὅτι ὅχι μόνον ἡ Δημήτηρ, ἀλλὰ καὶ ἡ Κόρη ἴδιον εἶχε ναὸν καὶ τοποθετεῖ αὐτὸν ἐκεῖ, ἔνθα ὁ Rubensohn τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος τοποθετεῖ (παράβαλε τὰ ἀνωτέρω). Ἀλλὰ τὸ χωρίον τοῦ Ἀστερίου *ἐδείμω δὲ δύο γυναῖοις ναοὺς οὐδεμία ἀμφιβολία, κατὰ τὴν ὅσον εὖστοχον, τόσον καὶ ὀρθὴν παρατήρησιν, τὴν συγχρόνως ὑπὸ τε τοῦ Σκια καὶ ὑπὸ τοῦ Τσουντα γενομένην, ὅτι εἶναι ἐφθαρμένον, ἂν ὄντως οὕτω φέρεται ἐν τοῖς χειρογράφοις, καὶ πρέπει νὰ αναγνωσθῇ ἐδείμω δὲ δύο γυναῖοις ναοὺς*, ἡ δὲ μεμαρτυρημένη ὄντως ὑπαρξίς δύο θησαυρῶν τοῦ ἑτέρου τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ ἑτέρου τῆς Κόρης ἀποδεικνύει κατ' ἐμὲ τοῦναντίον, ὅλως διαφόρως τοῦ Σβορώνου ἀντιλαμβανόμενον τῶν πραγμάτων, ὅτι πράγματι αἱ θεαὶ ἰδίους δὲν ἐκέκτηντο ναοὺς, ἀλλ' ἦσαν *σύνναοι*. Ἐν τῇ λατρείᾳ δηλ. ὥς *σύνναοι* (καὶ ἴσως καὶ σύμβωμοι ἢ ὁμοβώμιοι, ἂν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἡσυχίου εἶναι ἀληθής)⁴ ἦσαν ἀχώριστοι καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἡ μόνη ἀπαντῶσα φράσις *τὸν θεόν, τοῖν θεοῖν*, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐκώλυε τοὺς πιστοὺς δι' ἀφιερωμάτων καὶ ἀναθημάτων οἰωνδῆποτε νὰ ἐκδηλῶσι τὰ πρὸς ταύτην ἢ ἐκείνην ἰδιαίτερα συναισθημάτων, τὸν σεβασμόν, τὴν εὐγνωμοσύνην των καὶ τὰ τούτοις παραπλή-

1 Παράβ. Éleusis σελ. 63 (édifice K.).

2. Τὸ τοῦ Rubensohn οἰκοδόμημα F = τῷ K Éleusis ἔ. ἀ.

3. Καὶ C. I. At. IV, 2 834^b (p 198) = Εφημ. Ἀρχ. 1883 σελ. 109 καὶ ἐξ. Dittenberger Sylloge² ἀριθ. 587, Michel, ἀριθ. 581.

4. Ἴδε ταύτην κατωτέρω εἰς τὸ περὶ Βωμοῦ κεφάλαιον.

σια καὶ ἐντεῦθεν ἡ ὑπαρξίς ἰδιαιτέρων θησανρῶν οὐ μόνον περιττὴ ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία ἦτο ¹.

Ἀλλὰ λέγουν (καὶ εἰς τοῦτο συμφωνοῦσι καὶ οἱ τέσσαρες ἀντιφρονοῦντές μοι) τὸ Τελεστήριον, οἷον δεικνύουσιν αὐτὸ τὰ λείψανα τὰ εἰς φῶς διὰ τῶν ἀνασκαφῶν ἐλθόντα, οὐδεμίαν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην πρὸς *ναὸν* Ἑλληνικὸν δεικνύει ὁμοιότητα, καὶ εὐλόγως, διότι ἄλλος ἦτο ὁ προορισμὸς αὐτοῦ καὶ ἄλλος ὁ τοῦ *ναοῦ*. Ὁ *ναὸς* ἦτο ἡ κατοικία τοῦ θεοῦ, ἐν δ' αὐτῷ ἦτο ἰδρυμένον τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ, εἰς ὃν ὁ *ναὸς* ἦτο ἀφιερωμένος. «*La foule n'entrainait jamais*² dans le temple; de loin les fidèles regardaient le dieu par la porte qui s'ouvrait seulement les jours de fête; les victimes étaient immolés sur un autel toujours placé à l'extérieur» (Foucart ἔ. ἀ. σελ. 135) «*Τὸ Τελεστήριον* ἐχρησίμευεν εἰς μύησιν τῶν πιστῶν εἰς μυστικὴν τινα λατρείαν. Ἀνάγκη λοιπὸν ἦτο νὰ ἦναι εὐρύχωρον καὶ νὰ ἔχῃ εὐκόλους τὰς ἐξόδους, νὰ ἔχῃ δὲ καὶ τοίχους παχεῖς καὶ ὑψηλοὺς ἀποκρύπτοντας τὰ ἐντὸς αὐτοῦ γινόμενα».

Καὶ ὄντως εἶχε ταῦτα τὸ ἐν Ἑλευσίνι *Τελεστήριον*, ὥς μαρτυροῦσι τὰ περισωθέντα λείψανα, τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς Ῥωμαῖκούς χρόνους³. Πρὸς δὲ τούτοις εἶχε καὶ βαθμίδας ὁλόγυρα ὅπως, ὥσει ἐν θεάτρῳ, κάθηνται ἢ καὶ ἴστανται οἱ μῦσται, ὑπεβάσταζον δὲ τὴν ὄροφὴν αὐτοῦ κίονες ἐγκατεσπαρμένοι καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν. Εἶναι λοιπὸν πιθανόν, καὶ τί λέγω πιθανόν, εἶναι δυνατόν τοῦτο τὸ οἰκοδόμημα νὰ ὀνομάζῃ ὁ Ὅμηρικὸς ὕμνος *ναόν*; Καὶ ποῦ ἐν αὐτῷ ἦτο ἰδρυμένον τότε τὸ ἄγαλμα ἢ τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, ἢ δὲν ὑπῆρχον *εἰκόνες λατρείας* ἐν Ἑλευσίνι; Ἀλλὰ πῶς ἀφοῦ τοῦτο προϋποθέτει καὶ αὐτὸς ὁ Ὅμηρικὸς ὕμνος (ἴδε ἀνωτέρω σελ 13); Ὅμολογῶ καὶ ἐγὼ ὅτι ἐκ πρώτης ὄψεως τοῦλάχιστον οἱ λόγοι οὗτοι,

1. Παράβ. καὶ Rubensohn σελ. 65.

2. Δηλ. δὲν εἰσῆρχετο ποτὲ *en foule*. Παράβ. καὶ Schömann, Gr. Alterthümer 2, σελ. 204. Ἐπίσης ἀμφιβάλλω ἂν εἶναι ὀρθὸν ὅτι ἡ πύλη τῶν ναῶν ἠνοίγετο μόνον κατὰ τὰς ἐορτὰς καὶ ὅτι ἄλλας ἡμέρας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἰσέλθῃ τις εἰς αὐτοὺς καὶ νὰ ἴδῃ τὸ ἄγαλμα. Παράβ. καὶ Schömann ἔ. ἀ. σελ. 207. Παράβ. καὶ Stengel, Kultusaltertümer,² σελ. 27.

3. Ἐπίτιδες ἐκφράζομαι οὕτω, διότι πόσας εἶχε κατὰ τοὺς ἐλληνικοὺς χρόνους πύλας ἀδηλον Παράβ. Eleusis σελ. 64 καὶ ἐξῆς.

οὓς οἱ ἀντιφρονοῦντές μοι προβάλλουσιν εἰς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης των, φαίνονται ἀκαταγώνιστοι. Ἄλλ' εἶναι ὄντως καὶ τοιοῦτοι;

Νομίζω ὅχι καὶ ἰδοὺ διατί. Ὁ Ὀμηρικὸς ὕμνος, ὥς ἤδη εἶδομεν, διηγεῖται ὅτι ἡ θεὰ παρήγγειλε τοῖς Ἐλευσινίοις νὰ τῇ κτίσωσι *ναὸν ὑπαὶ πόλιν αἰπὺ τε τεῖχος ἐπὶ προὔχοντι κολωνῷ καλλιχόρου καθύπερθεν*, ἐν δὲ τοῖς ἀνωτέρω ἀπεδείξαμεν, νομίζω, ὅτι ὁ *ναὸς* οὗτος ἀδύνατον νὰ ἔκειτο ἐκεῖ, ἔνθα νῦν ἴσταται τὸ ἐκκλησίδιον τῆς Παναγίας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἄλλ' ἐκ τοῦ Ὀμηρικοῦ ὕμνου δὲν ἐξάγεται τοῦτο καὶ μόνον νομίζω, ἀλλὰ καὶ ὅ,τι πρὸ εἰκοσαετίας διυσχυρίσθην, ὅτι *ναὸν* ὁ Ὀμηρικὸς ὕμνος καλεῖ τὸ κατόπιν κληθὲν *τελεστήριον*, *μυστοδόκος* *δόμος*, *μυστικὸς σηκὸς* κτλ. Καὶ ἀληθῶς πῶς εἶναι δυνατόν νὰ φαντασθῶμεν καὶ ἀπορῶ τῇ ἀληθείᾳ πῶς ἠδυνήθησαν νὰ τὸ φαντασθῶσιν ἄνθρωποι, ὥς ὁ Foucart καὶ ὁ Σβορώνος, ὅτι ὁ Ὀμηρικὸς ὕμνος μνημονεύει μὲν τοῦ *Ναοῦ* τῆς Δήμητρος, ἄλλου τούτου *ξεχωριστοῦ* καὶ ἥτινος βεβαίως σημασίας οἰκοδομήματος, δὲν μνημονεύει δὲ τοῦ *Τελεστηρίου*, ἐν ᾧ ὁ ὅλος ὕμνος τοῦτον κυρίως ἔχει τὸν σκοπὸν νὰ ἀναδείξῃ καὶ νὰ προσηλυτίσῃ εἰς τὰ *σεμνὰ ὄργια*, ἃ αὐτὴ αὕτη ἡ θεὰ ἐδίδαξε τοὺς Ἐλευσινίους «*Νὰ μοῦ κτίσῃτε ὅ,τι τάχιστα ναὸν*», λέγει ἡ θεὰ πρὸς τοὺς Ἐλευσινίους καὶ εὐθὺς ἀμέσως προσθέτει (στίχ. 273-274)

ὄργια δ' αὐτὴ ἐγὼν ὑποθήσομαι, ὥς ἂν ἔπειτα
εὐαγέως ἔρδοντες ἐμὸν νόον ἱλάσκοισθε,

κατωτέρω δὲ προσεπάγεται ὁ ὕμνογράφος

ἡ δὲ κιοῦσα θεμιστοπόλοις βασιλεῦσιν
δεῖξε, Τριπτολέμω τε Διοκλεῖ τε πληξίππω,
Εὐμόλπου τε βίῃ, Κελεῷ θ' ἡγήτορι λαῶν
δρημοσύνην θ' ἱερῶν, καὶ ἐπέφραδεν ὄργια πᾶσιν,
σεμνά, τά τ' οὐπὼς ἔστι παρεξέμεν, οὔτε πυθέσθαι,
οὔτ' ἀχέειν μέγα γάρ τι θεῶν ἄγος ἰσχάνει αὐδὴν

(στίχ. 473-479), προσεπιφέρων εὐθὺς ἀμέσως τοὺς τρεῖς περιφήμους ἐκείνους στίχους (480-483)

“Ολβιος, ὃς τάδ’ ὅπωπεν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων·
ὅς δ’ ἀτελῆς ἱερῶν, ὅς τ’ ἄμμορος οὐτοῦ’ ὁμοίως
αἴσαν ἔχει φθίμενός περ ὑπὸ ζόφῳ εὐρώεντι.

Καὶ ἐκ πάντων τούτων καὶ τῆς ἀλληλευχίας αὐτῶν δὲν ἐξάγεται ὅτι ἡ θεὰ ἐπιτάσσουσα τοῖς Ἐλευσινίοις νὰ κατασκευάσωσιν αὐτῇ ναὸν δὲν ἐνόει ἓνα τινὰ τῶν συνήθων ναῶν, ἐν ᾧ θὰ ἐλάτρευον αὐτὴν κατὰ τὸν κοινὸν τρόπον, ἀλλὰ ναόν, ἐν ᾧ θὰ ἠδύναντο οἱ Ἐλευσίνιοι τελοῦντες τὰ σεμνὰ ὄργια κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῆς ὑποθήκας νὰ ἱλάσκωνται τὸν αὐτῆς νόον; “Οτι δὲ τὰ σεμνὰ ὄργια τοῦ Ὀμηρικοῦ ὕμνου καὶ τὰ ἐν τῇ τελετῇ ἐν τῷ *Τελεστηρίῳ* τελούμενα εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πράγμα, οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων. Τί δὲ τὸ κωλύον νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ εἰκὼν λατρείας τῶν θεῶν ἦτο ἰδρυμένη πού, ἂν μὴ ἐν τῷ κάτω, ἐν τῷ ἄνω πατώματι τοῦ *Τελεστηρίου*;¹ Ἀγνοῶ ἂν πλανῶμαι· ἀλλ’ ἂν ὄντως πλανῶμαι, ἡ πλάνη μου εἶναι κολοσσική. Διότι εἰς ἐμὲ οὕτως ἀπλᾶ καὶ οὕτω σαφῇ φαίνονται ὄντα πάντα τὰνωτέρω, ὥστε πᾶς περαιτέρω περὶ τοῦ πράγματος λόγος θὰ ἦτο κατὰ τὴν γνώμην μου ματαιόσχυλος μακρηγορία.

Ὁ Ὀμηρικὸς λοιπὸν ὕμνος νῆδον λέγων ἐννοεῖ τὸ ἀρχαιότατον Τελεστήριον, ὃ δὲ Στράβων *ἱερὸν* μὲν καλεῖ τὸν ὅλον ἱερὸν περιβόλον, ἰδίως δὲ μνημονεύει τοῦ *μυστικοῦ Σηκοῦ* (δηλ. τοῦ *Τελεστηρίου*) ὡς τοῦ κυριωτάτου τῶν ἐν αὐτῷ οἰκοδομημάτων, οὗ ἕνεκα καὶ τὸ ὅλον *ἱερὸν* ὑπῆρχε. Δὲν βλέπω δὲ διατί τάχα τὰ δύο ἐκεῖνα ναόσχημα οἰκοδομήματα G καὶ K. (Philios, *Éleusis* σελ. 63) δὲν ἠδύναντο νὰ ᾤσιν οἱ *θησαυροὶ* τῶν θεῶν, ὡς ἐγὼ ὑπέθεσα, οὐδ’ ἐννοῶ τὸ παράπαν τὰ ὑπὸ τοῦ Σβορώνου λεγόμενα (σελ. 357), ὅτι « ἡ ἐπ’ αὐτῆς τῆς ἱερᾶς πέτρας θέσις τῶν οἰκοδομημάτων τούτων ἀντιτίθεται πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῶν *θησαυρῶν* ». Ο Rubensohn τοῦναντίον φρονεῖ, καὶ φρονεῖ ὀρθῶς κατ’ ἐμὲ (σελ. 67), ὅτι ἡ τοποθέτησις αὐτῶν ἐνταῦθα καὶ πάννυ ἀρμόζει καὶ σύμφωνος εἶναι πρὸς τὰ ὅμοια παραδείγματα.

1. “Οτι τοῦτο εἶχε δύο πατώματα θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Ἐν τῷ *Τελεστηρίῳ* ἰδρυμένην τὴν *εἰκόνα λατρείας* τῶν θεῶν δέχονται καὶ ὁ Kern (*Athen. Mittheil.* 1892 σελ. 125) καὶ ὁ von Prott (*Athen. Mittheil.* 1899 σελ. 264).

B.

ΑΝΑΚΤΟΡΟΝ — ΚΑΤΑΒΑΣΙΟΝ

Φύλαξις καὶ Δεῖξις τῶν ἱερῶν.

Ἄλλὰ δὲν καινοτομεῖ περὶ ταῦτα καὶ μόνον ὁ ἡμέτερος Σβορῶ-
νος¹, ὥς δὲ εἶδετε, θαυμάζει πῶς ὁ Foucart, ἀφοῦ οὕτω λαμπρῶς
ἀπέδειξε τὴν ὑπαρξιν ἰδίου Ναοῦ τῆς Δήμητρος ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς
Παναγίας, ἐπιμένει εἰς τὴν ἀρχαίαν πλάνην ὅτι τὰ ἱερὰ ἐδεικνύοντο
ἐν τῷ Τελεστηρίῳ καὶ δὲν ἐσκέφθη ἄλλην ἀπλουστεράν λύσιν τοῦ προ-
βλήματος. Ἐγώ, ἐννοεῖται, διόλου δὲν ἀπορῶ πῶς ὁ Foucart δὲν
ὑπέπεσε καὶ εἰς δευτέραν πλάνην. Τοῦναντίον ἀπορῶ καὶ θαυμάζω
πῶς ὑπέπεσε καὶ εἰς τὴν πρώτην. Αἱ δὲ ἀπλούστεραι λύσεις τῶν
προβλημάτων καὶ μάλιστα τοιούτων προβλημάτων δὲν εἶναι πάντοτε
καὶ ἀληθεῖς.

Τὰ ἱερὰ, λέγει ὁ Σβορῶνος, φυλασσόμενα εἰς τὸ *Καταβάσιον* (τί
τοῦτο ἦτο καὶ ποῦ ἔκειτο κατὰ τὸν Σβορῶνον θὰ ἴδωμεν κατωτέρω)
ἐξήγοντο ἐκεῖθεν ὑπὸ τῆς ἱεροφάντιδος τῇ βοηθείᾳ καὶ τοῦ ἱεροφάν-
του τῶν λαμπάδων σβεννυμένων, μετεφέροντο εἰς Ἀθήνας εἰς τὸ ὑπὸ
τῇ πόλει Ἐλευσίνιον καὶ ἐκεῖθεν πάλιν εἰς Ἐλευσίνα, ὅπου ταύτην
τὴν φορὰν ἐναπετίθεντο εἰς τὸ *Ἀνάκτορον* (δηλ. τὸν ναὸν τῆς Δήμη-
τρος κατὰ Σβορῶνον), τούτου δ' ἀνοιγομένου κατὰ τινα τῶν μυστη-
ριωδῶν νυκτῶν ἐξήρχετο ὁ ἱεροφάντης εἰς τὸν πρόναον καὶ ἐδείκνυε
ταῦτα εἰς τὸ πλῆθος τῶν μυστῶν, ὅπερ ἐπλήρου ὅλην ἐκείνην τὴν
πλατεῖαν τὴν ἐπὶ τοῦ βράχου ἐπίτηδες λελαξευμένην². Ὅ,τι γίνεται σή-
μερον παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν νύκτα τῆς ἀναστάσεως, τοῦτ' οὐτὸ ἐγίνετο
καὶ τότε κατὰ τὴν δεῖξιν τῶν ἱερῶν³.

Πολλοῦ γε καὶ δεῖ νᾶρνηθῶ ἐγὼ ὅτι, ὅπως ἀναπλάσῃ τις διὰ τῆς φαν-
τασίας του ἐπὶ τῶν ὀλίγων καὶ δυστυχῶς ὅχι πάντοτε ἀσφαλῶν μαρτυριῶν
στηριζόμενος τὰ ἐν Ἐλευσίनि κατὰ τὴν τελετὴν γινόμενα καὶ ἐνίοτε καὶ τὸν
νοῦν αὐτῶν συλλάβῃ, πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τὰ παρ' ἡμῖν νῦν γινόμενα

1. "Ε. ἀ. σελ. 321 καὶ ἐξῆς.

2. Παράβ. Philios, Éleusis σελ. 69 (J-J').

3. Σβορῶνος σελ. 334 καὶ ἐξῆς.

καὶ μάλιστα τὰ κατὰ τὴν ἑβδομάδα τῶν παθῶν. Τὰ γινόμενα ἐν γένει κατὰ ταύτην τὴν ἑβδομάδα, παρ' ἡμῖν τοῖς ὀρθοδόξοις ἰδίως, εἶναι τῷ ὄντι *μυστικὸν δράμα*, οἷον καὶ τὸ ἐν Ἐλευσίνι, κατὰ τὴν ἔκφρασιν Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως, ὡς ἤδη δι' ὀλίγων λέξεων καὶ ἐν τῷ περὶ Ἐλευσίνος ἐδήλωσα βιβλιαρίῳ μου.¹ Ἀλλὰ τοῦτο παρετηρήθη ἤδη καὶ παρ' ἄλλων πρὸ ἑτῶν πολλῶν² καὶ δὲν ἦτο δυνατόν ἢ νὰ παρατηρηθῇ ὡς προσπίπτον εἰς τὴν ἀντίληψιν πάντων· περὶ δὲ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἀρχαίων μυστηρίων ἐν γένει ἐπὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῇ γενέσει του ὡς πρὸς τὰ τῆς λατρείας αὐτοῦ καὶ τῶν ταύτῃ συνδεομένων πράξεων καὶ τελετῶν λόγου ἄξια ἐγράφησαν καὶ ἐξακολουθοῦσιν ἔτι καὶ νῦν γραφόμεναι πραγματεῖαι.³ Ἀλλὰ ταῦτα πάντα δὲν ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὸ προκείμενον ζήτημα, ἐν ᾧ πρόκειται περὶ τοῦ τί ἦτο καὶ ποῦ ἔκειτο τὸ περίφημον Ἀνάκτορον ἢ Μέγαρον, οὐπερ ἀνοιγομένου ἐπεφαίνετο ὁ ἱεροφάντης τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐνδεδυμένος στολὴν του καὶ *ἐφαιεν* (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ) ἦτοι ἐδείκνυε τὰ ἱερὰ συνοδεύων τὴν δεῖξιν αὐτῶν καὶ διὰ τινων μυστικῶν ῥήσεων.

Θὰ ἤρουν ἴσως τᾶνωτέρω ὅπως ἀνασκευάσωσι καὶ τὴν γνώμην, ἣν μόνος ὁ Σβορῶνος ἐξήνεγκεν, ὅτι Ἀνάκτορον καὶ Ναὸς τῆς Δήμητρος ἦτο ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ περὶ τούτου μαρτυρίαι ἀντιστρατεύονται, κατ' ἐμὲ κριτὴν, εἰς τὴν γνώμην τοῦ πολυμαθοῦς συναδέλφου.

Καὶ ἐν πρώτοις αὐτὸ τὸ περίφημον χωρίον τοῦ Πλουτάρχου (Βίος Περικλέους § 13) ἀδύνατον κατὰ τὴν γνώμην μου νὰ ἐρμηνευθῇ ὡς ἐρμηνεύει αὐτὸ ὁ Σβορῶνος (σελ. 346). Θὰ μοι ἐπιτρέψητε νὰ σᾶς ἀναγνώσω καὶ ἐγὼ αὐτὸ ὁλόκληρον· « τὸν μὲν ἐκατόμπεδον Παρθενῶνα Καλλικράτης εἰργάζετο καὶ Ἰκτῖνος, τὸ δὲ ἐν Ἐλευσίνι Τελεστήριον ἤρξατο μὲν Κόροιβος οἰκοδομεῖν καὶ τοὺς ἐπ' ἐδάφους κίονας ἔθηκεν οὗτος καὶ τοῖς ἐπιστυλίοις ἐπέξευξεν· ἀποθανόντος δὲ τούτου Μεταγένης ὁ Ἐυπέτιος τὸ διάζωμα καὶ τοὺς ἄνω κίονας ἐπέ-

1. Eleusis σελ. 38.

2. Παράβ. Hettner, Griechische Reiseskizzen σελ. 51 καὶ ἐξ. E. Wachsmuth. Das alte Griechenland im neuen σελ. 26. Schmidt. Das Volksleben der Neugriechen σελ. 54.

3. Παράβ. Le comte Goblet d'Alviella, Eleusinia, κεφάλαιον V, ἔνθα καὶ πᾶσα σχεδὸν ἡ λοιπὴ βιβλιογραφία A. Dieterich, Eine Mithrasliturgie.

στησε· τὸ δὲ ὄπαϊον ἐπὶ τοῦ ἀνακτόρου Ξενοκλῆς ὁ Χολαργεὺς ἐκορύφωσε. Τὸ δὲ μακρὸν τεῖχος, περὶ οὗ Σωκράτης ἀκοῦσαι, φησὶν, αὐτὸς εἰσηγουμένον γνώμην Περικλέους, ἡργολάβησε Καλλικράτης.
 Τὸ δὲ Ὁδεῖον, τῇ μὲν ἐντὸς διαθέσει πολυέδρον καὶ πολύστυλον, τῇ δὲ ἐρέσει περικλινὲς καὶ κάταντες ἐκ μιᾶς κορυφῆς πεποιημένον, εἰκόνα λέγουσι γενέσθαι καὶ μίμημα τῆς βασιλέως σκηνῆς, ἐπιστατοῦντος καὶ τούτῳ Περικλέους
 Τὰ δὲ Προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως ἐξειργάσθη μὲν ἐν πενταετίᾳ, Μνησικλέους ἀρχιτεκτονοῦντος, τύχη δὲ θαυμαστὴ συμβᾶσα περὶ τὴν οἰκοδομίαν ἐμήνυσε τὴν θεὸν οὐκ ἀποστατοῦσαν, ἀλλὰ συνεφεπτομένην τοῦ ἔργου καὶ συνεπιτελοῦσαν » καὶ ἔπεται τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο περὶ τῆς πτώσεως τοῦ ἐργάτου καὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ διήγημα καὶ τὰ περὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀθηνᾶς Ὑγιείας, οὗ σφύζεται τὸ γνωστὸν βάθρον.

Ἐπίτηδες δὲ καὶ ἐγὼ σᾶς ἀνέγνωσα ὁλόκληρον τὴν περικοπὴν τοῦ Πλουτάρχου τὴν εἰς τὰ ἐπὶ Περικλέους ἔργα ἀναφερομένην καὶ δὲν περιωρίσθην εἰς τὸ χωρίον τὸ εἰς τὸ Τελεστήριον ἰδίως ἀναφερόμενον, ὅπως εὐκολώτερον γίνῃ κατάδηλον ἐκ τῆς ὅλης ὑφῆς τοῦ λόγου ἂν δύναται τοῦτο νὰ ἐρμηνευθῇ ὡς ὁ Σβορῶνος αὐτὸ ἐρμηνεύει. Ὁ Σβορῶνος στίζει μετὰ τὸ ἐπέστησε κάτω στιγμὴν καὶ νομίζει ὅτι ἕως ἐκεῖ ὁμιλεῖ ὁ Πλούταρχος περὶ τοῦ Τελεστηρίου. Τὰ κατόπιν « τὸ δ' ὄπαϊον ἐπὶ τοῦ Ἀνακτόρου Ξενοκλῆς ὁ Χολαργεὺς ἐκορύφωσε » τὰ ἀναφέρει εἰς ἄλλο ἴδιον τοῦτο οἰκοδόμημα τὸ κατ' αὐτὸν Ἀνάκτορον. Ὁ Πλούταρχος δηλ. ὁμιλεῖ κατὰ τὸν Σβορῶνον περὶ δύο διαφορῶν οἰκοδομημάτων, καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου μᾶς πληροφορεῖ ποῖος ἀρχιτέκτων ἔθηκε τοὺς ἐπ' ἐδάφους κίονας καὶ ἐπέξευξε τούτους τοῖς ἐπιστυλίοις, ποῖος δὲ τὸ διάζωμα καὶ τοὺς ἄνω κίονας ἐπέστησε, οὐδὲν λέγων περὶ τοῦ ποῖος αὐτὸ ἐστέγασε· περὶ δὲ τοῦ δευτέρου μᾶς λέγει μὲν ποῖος ἀρχιτέκτων ἐκορύφωσε τὸ ὄπαϊον αὐτοῦ, δηλ. ποῖος ἀρχιτέκτων ἐπεμελήθη τῆς στεγάσεως αὐτοῦ (ἀφοῦ τὸ ἐκορύφωσε εἴτε πρόκειται περὶ θολωτοῦ τινος κατασκευάσματος εἴτε ὄχι, μόνον εἰς τὴν στέγην δύναται νὰ αναφέρεται), δὲν ἀναφέρει δὲ ποῖος ἀρχιτέκτων ἐπεμελήθη τῆς οἰκοδομίας τοῦ περιφήμου αὐτοῦ οἰκοδομήματος κατὰ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ μέρη, ποῖος ἤρξατο αὐτὸ οἰκοδομεῖν.

Νομίζω ὅτι περιττὸν εἶναι καὶ νὰ δηλώσω ὅτι τοιαύτη ἐρμηνεία τοῦ χωρίου τοῦ Πλουτάρχου εἶναι ἐντελῶς ἡμαρτημένη καὶ ἀπαράδεκτος. Παρατηρῶ δὲ μόνον ὅτι, ἂν ὁ Πλούταρχος κάμνει χρῆσιν δύο λέξεων (Τελεστήριον — Ἀνάκτορον), καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ ὅτι τὸ Ἀνάκτορον ἀπετέλει μέρος τοῦ Τελεστηρίου. Κατ' ἐμὲ ὁ Πλούταρχος ὀνομάζει Ἀνάκτορον ὁλόκληρον τὸ ἄνω πάτωμα τοῦ Τελεστηρίου, διότι ἐν αὐτῷ εὐρίσκετο τὸ ἰδίως Ἀνάκτορον (ἐκ τοῦ μέρους τὸ ὅλον), ἀφοῦ ἀνάκτορον ἢ ἀνάκτορα ὀνομάζεται ἐνίοτε καὶ ὁλόκληρον τὸ Τελεστήριον¹. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ ἄνω πάτωμα κατὰ τὸ μέσον που τῆς στέγης αὐτοῦ ὑπῆρχε τὸ *ὀπαῖον*, ὅπως ἐν τοῖς Ἀνακτόροις τῶν προϊστορικῶν χρόνων ὑπῆρχεν ὅμοιον ἄνοιγμα ὑπὲρ τὴν ἐσχάραν, οὐ μόνον ὅπως ὁ καπνὸς ἐξέρχεται ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ φῶς καὶ ὁ ἥλιος εἰσέρχονται εἰς τὸ *Μέγαρον* τῶν ἀνάκτων. Οὐδ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποθέσωμεν αὐτὸ *θολωτὸν*, ὅπερ θὰ ἦτο ἀπαράδεκτον ἴσως ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Περικλέους, ἀλλ' ὅμοιον μὲν πρὸς τοὺς *τρούλους* τῶν ἡμετέρων ἐκκλησιῶν καθ' ὅλα τᾶλλα, στέγην ὅμως ἄνω ἔχον ἐπίπεδον. Ἐν τῷ κατὰ Πλούταρχον λοιπὸν Ἀνακτόρῳ, τῷ ἄνω δηλ. πατώματι τοῦ Τελεστηρίου, ὑπῆρχε τὸ ἰδίως ἀνάκτορον, ξεχωριστὸν μικρὸν αὐτοῦ διαμέρισμα, κατὰ τινα δὲ τῶν μυστηριωδῶν νυκτῶν ἠνοίγετο ἡ πύλη αὐτοῦ καὶ ὁ ἱεροφάντης ἐξερχόμενος ἔφαινε τὰ ἱερὰ εἰς τοὺς μύστας, οὔτινες ἐπλήρουν ὅλον τὸ ἄνω πάτωμα. Ἡ ἀντίρρησης ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν μυστῶν καὶ ἐναυῦθα (καὶ ἐν τῷ ἄνω δηλ. πατώματι) δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἴδωσι καὶ ἀντιληφθῶσι τῶν δεικνυομένων ἱερῶν κωλυόμενοι τῆς θέας ὑπὸ τῶν πολλῶν κιόνων οὐδεμίαν ἔχει κατ' ἐμὲ ἀξίαν, διότι κάλλιστα δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ ἱεροφάντης περιέφερε ταῦτα οὕτως εἰς ὅλον τὸ ἄνω πάτωμα², ὥστε νὰ δύνωνται πάντες οἱ ἐν αὐτῷ νὰ τὰ ἴδωσι καὶ νὰ ἀκούσωσι καὶ τὰ συνοδεύοντα τὴν δεῖξιν αὐτῶν ἀπόρρητα³. Μὴ λησμονῶμεν δὲ ὅτι οἱ μύσται ἦσαν ἤδη προκατη-

1. Παράβ. Ἐφ. Ἀρχ. 1883, σελ. 75. "Ὅτι τὸ χωρίον τοῦ Πλουτάρχου κατὰ πάντα σαφὲς δὲν εἶναι οὐδ' ἐγὼ τὸ ἀρνοῦμαι. Ἀλλὰ καὶ πῶς ἄλλως δύναται νὰ ἐννοηθῇ δὲν βλέπω, ἀφοῦ πάντως εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἀναφέρεται οἰκοδόμημα. Παράβ καὶ Rubensohn σελ. 30 καὶ Foucart Gr. Myst. σελ. 138 καὶ σελ. 101.

2. Παράβ. Lobeck, Aglaophamos 4, σελ. 59.

3. Ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν γινομένων δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν πῶς τοῦτο περὶ οὗ ἐγίνετο.

χημένοι περὶ τῶν ἐν τῇ τελετῇ ὑπὸ τοῦ μυσταγωγοῦ του ἕκαστος καὶ τοῦτο βεβαίως ἠδύκλυνε τὴν ἀντίληψιν τῶν δεικνυμένων καὶ φαινομένων. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη ἡ ἔνστασις εἶχέ τινα δύναμιν, καὶ ἂν ἔνεκα τῆς μεγάλης καταστροφῆς, ἣν τὸ ἐν Ἑλευσίνι Τελεστηρίον ἔπαθε, καὶ τῆς ἐλλείψεως ἀφθόνων καὶ ἀσφαλῶν μαρτυριῶν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν πῶς τὰ δεικνυόμενα ἐδεικνύοντο καὶ τὰ δρώμενα ἐγίνοντο ἐν γένει, ἐν τε τῷ κάτω δηλ. καὶ τῷ ἄνω πατώματι τοῦ Τελεστηρίου, καὶ πῶς οἱ μύσται ἠδύναντο νὰ ἔχωσι σαφῆ αὐτῶν ἀντίληψιν, οὐδαμῶς δικαιούμεθα ἐναντίον οὐ μόνον τῶν περισωθεισῶν ἡμῖν μαρτυριῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς θεμελιώδους ἐννοίας, ἣτις ὑπόκειται εἰς τὴν ὅλην Ἑλευσινιακὴν λατρείαν, κατὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν νάναπλάττωμεν τὰ κατὰ τὰς μυστηριώτιδας νύκτας γινόμενα. Τὰ τῆς τελετῆς ἐν γένει ἐγίνοντο ἐν τῷ Τελεστηρίῳ τὰ μὲν ἐν τῷ κάτω, τὰ δὲ ἐν τῷ ἄνω πατώματι. Ἐν τῷ κάτω πατώματι οἱ μύσται ἠδύναντο καὶ νὰ κάθηνται ἢ καὶ νὰ ἴστανται ἐπὶ τῶν ὑπαρχουσῶν βαθμίδων (τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους) ¹ ὥς ἐν θεάτρῳ, ἐν τῷ ἄνω πατώματι, ἂν ὑπῆρχον βαθμίδες, αὗται θὰ ἦσαν ξύλιναι, ἴσως ὅμως καὶ δὲν ὑπῆρχον· ἀλλ' εἴτε ὑπῆρχον εἴτε δὲν ὑπῆρχον βαθμίδες, ἴσως τινὲς τῶν μυστῶν διὰ τῶν μεμνημένων ἢ καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον μελλόντων νὰ μνηθῶσι δούλων (ἀφοῦ εἶναι γνωστὸν ὅτι καὶ τοῖς δούλοις ἐπετρέπετο ἡ μῆσις) παρελάμβανον οἴκοθεν μεθ' ἑαυτῶν καὶ καθίσματα καὶ ἐντεῦθεν ἡ μαρτυρία ἐκείνη ἢ παρ' Ἀθηναίῳ (4, σελ. 167), καθ' ἣν ἀπόγονός τις τοῦ Φαληρέως Δημητρίου, Δημήτριος καὶ αὐτὸς καλούμενος « Ἑλευσῖνι μυστηρίων ὄντων ἔθηκεν αὐτῇ » (τῇ ἐρωμένῃ του ἑταίρῳ Ἀρισταγόρῳ) « θρόνον παρὰ τὸ Ἀνάκτορον »· τὰ δὲ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σβορώνου (σελ. 332) ὅτι « ἂν τὸ Ἀνάκτορον ἀπετέλει τὸ ἄνω πάτωμα τοῦ Τελεστηρίου, ὁ θρόνος οὗτος, ἵνα εὐρίσκηται παρὰ τὸ Ἀνάκτορον, ἔδει νὰ ἦτο μετέωρος » μοὶ εἶναι, τὸ ὁμολογῶ, ἐντελῶς ἀκατάληπτα. Καὶ ὁποῖόν τι ἦτο τὸ Ἀνάκτορον ἐκ τῶν μαρτυριῶν βεβαίως σαφῶς δὲν δυνάμεθα νάναπλάσσωμεν, ἀλλὰ καὶ δύσκολον νὰ τὸ φαντασθῶμεν δὲν εἶναι. Ὑπῆρχε δηλ. μέρος τι ἐν τῷ ἄνω πατώματι τοῦ Τελεστηρίου ἀποκεχωρισμένον ὅπως ἐν τοῖς ἡμετέροις ναοῖς τὸ ἱερὸν λεγόμενον καὶ ὅπως παρ' ἡμῖν

1. Παράβ. Eleusis σελ. 64-65.

τῆς ὥραίας Πύλης ἀνοιγομένης ἐξέρχεται εἰς τὸν οὐδὸν αὐτῆς ὁ διάκονος τὸ ἅγιον ποτήριον εἰς τὰς χεῖρας κρατῶν καὶ ἀναφωνεῖ τοῖς πιστοῖς τὸ σωτήριο ἐκεῖνο: «μετὰ φόβου Θεοῦ πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε» οὕτω καὶ κατὰ τὴν ἐν Ἐλευσίνι τελετὴν ἡνοίγετο ἡ πύλη τοῦ Ἀνακτόρου καὶ ὁ ἱεροφάντης εἰς τὸν οὐδὸν αὐτῆς ἐμφανιζόμενος ἔφαινε τοῖς μύσταις τὰ ἱερὰ συνοδεύων αὐτὰ καὶ διὰ τινων μυστικῶν ῥήσεων, τῶν λεγομένων ἀποῤῥήτων, διότι περὶ τούτων μάλιστα ἀπλητεῖτο παρὰ τῶν μεμνημένων ἀπόλυτος σιωπὴ¹. Τότε δὲ καὶ ἐπληροῦτο διὰ μιᾶς ὁλόκληρον τὸ ἄνω πάτωμα τοῦ Τελεστηρίου ἀπλέτου φωτός, ὥστε ἡ λάμψις αὐτοῦ καὶ μακρόθεν νὰ φαίνεται διὰ τοῦ ὀπαίου ὡς ὁ Κλαυδιανὸς μαρτυρεῖ *claram dispergere culmina lucem*². Εἰς αὐτὴν δὲ ταύτην τὴν πρᾶξιν φαίνεται ἀναφερομένη καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Πλουτάρχου³ λέγοντος «ὁ δὲ ἐντὸς γενόμενος καὶ φῶς μέγα ἰδὼν, οἷον ἀνακτόρων ἀνοιγομένων» καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ βήθρου ἀνδριάντος ἱεροφάντου⁴ ἐπιγραφὴ «ὦ μύσται τότε μ' εἶδατε ἀνακτόρου ἐκ προφανέντα — νυξιν ἐν ἀργενναῖς».

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν ἐξάγεται κατ' ἐμὲ κριτὴν 1) ὅτι τὸ Τελεστήριον εἶχε καὶ δεύτερον πάτωμα, ἐν αὐτῷ δὲ ὑπῆρχε καὶ τὸ Ἀνάκτορον, 2) ὅτι ἐν αὐτῷ ἐγίνετο ὑπὸ τοῦ ἱεροφάντου ἡ δεῖξις

1. Καὶ τὸ χωρίον τοῦ Αἰλιανοῦ (ἔκδοσις Didot, frag. 12. = Foucart, Gr. Mystères σελ. 101. Παράβ. καὶ Rubensohn σελ. 27). «ἀνὴρ τις ἦν διὰ τῶν Ἐπικούρου λόγων τὴν ψυχὴν ἐκνευρισθεὶς καὶ θῆλυς γενόμενος — ὅσπερ ἐπιλαθόμενος ὤθησεν ἑαυτὸν εἰς τὸ μέγαρον φέρων ἔνθα δῆπου τῷ ἱεροφάντῃ μόνῳ παρελθεῖν θεμιτὸν ἦν (κατὰ τὸν τῆς τελετῆς νόμον ἐκεῖνῳ δὲ οὐκ ἐξῆν)» εἰς τοῦτο βεβαίως ἀναφέρεται τὸ ἰδιαιτέρον διαμέρισμα τοῦ ἄνω πατώματος τοῦ Τελεστηρίου, τὸ ἄλλως ἀνάκτορον καλούμενον. Πρόκειται δὲ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ χωρίῳ περὶ Δαδούχου. Εἰς δὲ τοῦτο (τὸ Μέγαρον δὲν ἐπετρέπετο νὰ εἰσέλθῃ οὔτε ὁ Δαδούχος· ἀλλ' ἄρ' ἄγε πάντοτε ἢ μόνον κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελετῆς; Ὅτι ὁ φαιδυντής (ἴδε περὶ τούτου κατωτέρω) τοῦλάχιστον ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς αὐτὸ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἀνάγκη νὰ δεχθῶμεν. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι παρὰ Σουῖδα ἐν λ. μέγαρον ὑπάρχει γλῶσσα λέγουσα «μέγαρον ὑπερῶν οἶκημα»· ἀμφιβάλλεται ὅμως ἂν καὶ ἡ γλῶσσα αὕτη ἐξεπῆγασεν ἐκ τοῦ Αἰλιανοῦ (Παράβ. Rubensohn σελ. 125, σημ. 6).

2. De raptu Proserpinae στίχ. 8.

3. Ἡθικά, τόμ. I, σελ. 197 (= 81 E) ἔκδοσις Βερναρδάκη (Πῶς ἂν τις αἰσθοίτο ἑαυτοῦ προκόπτοντος ἐπ' ἀρετῇ).

4. Ἐφρημ. Ἀρχ. 1883, σελ. 79.

τῶν ἱερῶν, ἅπερ καὶ ἦσαν κατατεθειμένα κατὰ τὴν μυστηριώδη τοῦ-
λάχιστον νύκτα, καθ' ἣν ἐδεικνύοντο, ἐν τῷ Ἀνακτόρῳ.

Ἀλλὰ ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ Ἀνακτόρῳ καὶ ἐφυλάσσοντο ταῦτα τὰ
ἱερὰ καὶ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον; Ὅχι, ἀποκρίνεται ὁ Σβορῶνος.
«Τὰ ἱερὰ δι' ὅλου τοῦ ἔτους ἐφυλάσσοντο εἰς τὸ *Καταβάσιον*, τοῦτο
δὲ ἔκειτο εἰς τὸ Πλουτώνειον, ἐκεῖθεν δὲ νύκτωρ καὶ σβεννυμένων τῶν
λαμπάδων, ὅτε ἤρχετο πρὸς ἀνακομιδὴν τῶν ἱερῶν εἰς Ἀθήνας ὁ
πολὺς καὶ ἀναρίθμητος δῆμος τῶν Ἑλευσινίων καὶ Ἀθηναίων θὰ
ἀνῆγεν ἡ ἱεροφάντης τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἱεροφάντου — ὡς ἐπὶ τῆς ἀγ-
γειογραφίας ἡμῶν ἡ θεὰ Ἑλευσίς τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ἑρμοῦ — τὰ ἱερὰ
σύμβολα τῶν λειψάνων τῆς Κόρης» (σελ. 338-339).

Δὲν δύναμαι νὰ παρακολοιθήσω βῆμα πρὸς βῆμα τὸν φίλον
συνάδελφον εἰς τὰς σκέψεις του, ἄλλως τε καὶ διότι περιττὸν ὑπο-
λαμβάνω τὸ πρᾶγμα. Ὅταν, ὅπως φρονῶ, ἀποδείξω ὅτι καὶ τὸ *Κα-
ταβάσιον* δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔκειτο ἐκεῖ, ἔνθα τοποθετεῖ αὐτὸ ὁ
Σβορῶνος, ἀφαιρῶ οὕτω τὴν βᾶσιν ἐφ' ἧς ἐστήριξε τὸ ὅλον οἰκοδό-
μημα ὡς πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἐν Ἑλευσίνι λατρείας. Ἀλλὰ πρὸ
τούτου ἀνάγκη νὰ εἴπω ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῶν τούτων τῶν ἱερῶν.

Τί ἦσαν τὰ ἱερὰ; Οὐδὲν περὶ αὐτῶν μαρτυρεῖται ὑπὸ τῶν ἀρ-
χαίων. Ὁ Lobeck¹ ἐξ ἐνδείξεων τινων καὶ παρομοιώσεων, ὧς ἐκ
τῶν Ἑλευσινίων νομίζει εἰλημμένας, ἀποκλίνει εἰς τὴν γνώμην ὅτι
ὁ ἱεροφάντης ἐδείκνυνεν ὁμοιώματά τινα αὐτῶν τούτων τῶν θεῶν καὶ
ἱερὰ τινα ἀγγεῖα καὶ ἐν γένει σύμβολά τινα καὶ τῆς ἀρχικῆς λατρείας
κειμήλια. Εἰς τὸ αὐτὸ περίπου καταλήγει καὶ ὁ Foucart συμπέρασμα
λαμβάνων ὑπ' ὅψιν καὶ ὅτι εἰς τῶν ἱερῶν αὐτῶν τὴν ἐπιμέλειαν ἦτο
προσκεκολλημένος ὁ λεγόμενος *φαιδυντῆς τῶν θεῶν* (C. I. At III,
5) «Τὸ ἔργον τοῦ φαιδυντοῦ», λέγει οὗτος, «ἦτο νὰ τηρῇ εἰς κα-
λὴν κατάστασιν τὰ ἀγάλματα τῶν δύο θεῶν» ἦτο δηλ. τρόπον τινὰ
θεράπων ὠρισμένος εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν θεραπείαν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ
τὰ ἱερὰ διετέλουν ὑπ' αὐτὸν ὄντα συνάγεται ὅτι ταῦτα ἦσαν πράγ-
ματα ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὰς θεὰς ἔχοντα καὶ ἴσως σύμβολα δια-
φορὰ ἐκείνων, ἅτινα ἦσαν κοινὰ καὶ τοῖς πᾶσι γνωστά, σύμβολα μυ-

1. Aglaophamos 1, σελ. 51.

στηριώδη κατάδηλον ποιούντα τὴν ἀληθῆ αὐτῶν φύσιν ἢ τὴν γένεσιν αὐτῶν· ἴσως δὲ καὶ εἰκόνες αὐτῶν τούτων τῶν θεῶν, αἵτινες μόνον τοῖς μυουμένοις ἐδεικνύοντο.»¹ Κατὰ δὲ τὸν Σβορῶνον (σελ. 328), ταῦτα οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ «ἀρχικῶς τοῦλάχιστον μόνον τὰ ξηρὰ παντοειδῆ σπέρματα τῶν κυριωτέρων καὶ χρησιμωτέρων τῷ ἀνθρώπῳ ἐτησίῳν φυτῶν τῆς κουροτρόφου γῆς». Ὅτι οἱ Δημητριακοὶ καρποὶ ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσιν ὡς σύμβολα ἐν τῇ καθόλου ἑλευσινιακῇ λατρείᾳ εἶναι πιθανόν. Ἄν μάλιστα ἡ μαρτυρία ἐκείνη τοῦ χριστιανοῦ συγγραφέως τῶν *Φιλοσοφουμένων* εἶναι ἀληθῆς, «Ἀθηναῖοι μυοῦντες Ἑλευσίνια καὶ ἐπιδεικνύντες τοῖς ἐποπτεύουσι τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν καὶ τελειότατον ἐποπτικὸν αὐτῶν μυστήριον ἐν σιωπῇ *τεθερισμένον στάχυν*», ἡ ἐν σιωπῇ δεῖξις τοῦ τεθερισμένου στάχους ἀπετέλει ἐν τῶν θεαμάτων τῶν προωρισμένων διὰ τοὺς ἐπόπτας. Ἄλλ' ἐκ ταύτης καὶ μόνης τῆς μαρτυρίας δύσκολον ἢ μᾶλλον ἀδύνατον νὰ εἰκασθῇ ὅτι καὶ ὁ *τεθερισμένος στάχυς* συγκατελέγετο εἰς τὰ *ιερά*· πρῶτον μὲν διότι ἀκριβῶς ὁ στάχυς φέρεται ἀπεικονισμένος εἰς πλεῖστα ὅσα μνημεῖα, ἅτινα καὶ παρὰ τῶν μὴ μεμνημένων ἦσαν ὁρατά, τοῦτο δὲ θὰ ἀντέκειτο εἰς τὸν θεμελιώδη νόμον τοῦ ὅτι τὰ *ιερά* δὲν ἔπρεπε νὰ ἦναι γνωστά εἰμὴ μόνον εἰς τοὺς μεμνημένους, τούτου δ' ἔνεκα καὶ ὅλως ἀποκεκρυμμένα ἀπὸ τῶν ὁμμάτων τῶν βεβήλων μετεφέροντο ἐξ Ἑλευσίνος εἰς Ἀθήνας καὶ πάλιν ὕστερον ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἑλευσῖνα, ἔνθα καὶ ἐδεικνύοντο ὑπὸ τοῦ ἱεροφάντου τοῖς μύσταις μόνον κατὰ τινὰ τῶν μυστηριωδῶν νυκτῶν· ἔπειτα δὲ διότι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν *Φιλοσοφουμένων* ὁ στάχυς ἐδεικνύετο ἐν σιωπῇ, τὴν δὲ δεῖξιν τῶν *ιερῶν* συνώδευεν ὁ ἱεροφάντης διὰ τῶν ἀπορρήτων, διὰ τινων δηλ. μυστικῶν ῥήσεων (ἐπεξηγηματικῶν πιθανῶς τῶν δεικνυομένων) κατὰ ῥητὰς καὶ ἀξιοπιστοτάτας μαρτυρίας Μὴ λησμονῶμεν δὲ ὅτι τὰ *ιερά* ἦσαν κοινὰ τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης *ιερά τοῖν θεοῖν*, ὡς λέγει ὁ Ἀνδοκίδης. Τούτων ἔνεκα τάσσομαι μὲ τὴν γνώμην τοῦ Lobeck καὶ Foucart ὡς πρὸς τὴν φύσιν αὐτῶν. Ἄλλως δὲ μόνον ἂν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, θὰ ἦτο καὶ τὸ ἔργον τοῦ Φαιδυντοῦ καὶ ὡς πρὸς ταῦτα καταληπτόν.

1. Revue des Études Greques 1893 σελ. 333.

Ἄλλ' ἔστωσαν τὰ ἱερὰ οἷα δήποτε (βαρέα τινὰ πράγματα¹ δὲν ἡδύναντο νὰ ὦσι βεβαίως, ἀφοῦ καὶ εἷς μόνος ἄνθρωπος ἡδύνατο νὰ βαστάσῃ αὐτά, ὁ ἱεροφάντης, καὶ δὴ καὶ νὰ περιφέρῃ ἴσως αὐτὰ πρὸς θεάν, ὡς ἀνωτέρω ἐρῶν) δὲν ἐφυλάσσοντο εἰς τὸ *Καταβάσιον* οὔτε ἡδύναντο τοῦτο νὰ εὐρίσκηται ἐν τῷ *Πλουτωνεῖῳ*. *Καταβάσια*, ὡς αὐτὸς ὁ Σβορώνος (σελ. 338) παρατηρεῖ, «παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἐκαλοῦντο αἱ ὑπὸ τοὺς ναοὺς κρύπται, ἥτοι τάφοι, τῶν ἱερῶν λειψάνων· παρὰ δὲ τοῖς ἐθνικοῖς τὰ καταβάσια ἔλαβον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀπὸ τῆς καταβάσεως εἰς Ἄδου, οὔτινος ἐθεωροῦντο εἰσοδοί». Τί δὲ λέγει περὶ τούτου ὁ Ἀστέριος (ἔ. ἀ.) «οὐκ ἐκεῖ» (ἐν Ἑλευσίνι δηλ.) «τὸ καταβάσιον τὸ σκοτεινὸν καὶ αἱ σεμναὶ τοῦ ἱεροφάντου πρὸς τὴν ἱερειαν συντυχίαι μόνου πρὸς μόνην, οὐχ αἱ λαμπάδες σβέννυνται καὶ ὁ πολὺς καὶ ἀναρίθμητος δῆμος τὴν σωτηρίαν αὐτῶν εἶναι νομίζουσι τὰ ἐν τῷ σκότει παρὰ τῶν δύο πραττόμενα;» Ὁ Σβορώνος νομίζει ὅτι πάντες οἱ ἐκλαβόντες ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο ἀναφέρεται² εἰς τινὰ τῶν ἐν τῇ τελετῇ, ἐν αὐτῷ τῷ τελεστηρίῳ βεβαίως, πράξεων ἐπλανήθησαν· καὶ ὅμως, αὐτὸς πλανᾶται κατ' ἐμὲ κριτὴν μεταφέρων τὸ *καταβάσιον* εἰς τὸ Πλουτωνεῖον καὶ νομίζων ὅτι ὁ Ἀστέριος ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐκεῖθεν ἐξαγωγῆς τῶν ἱερῶν ὑπὸ τῆς ἱεροφάντιδος (γρ. ἱερείας) καὶ τοῦ ἱεροφάντου. Ὁ Ἀστέριος εἶναι φανερόν ὅτι ὁμιλεῖ περὶ *ἱεροῦ γάμου* συνήθους πράγματος ἐν τῇ ἑλληνικῇ λατρείᾳ. εἰς ταύτην δὲ τὴν πρᾶξιν τῆς τελετῆς ἀναφέρεται ἀναμφιβόλως καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Τερτυλλιανοῦ λέγοντος «ἵνα τι ἡ ἱέρεια τῆς Δήμητρος ἀρπάζεται, ἐὰν μὴ τὸ αὐτὸ καὶ ἡ Δημήτηρ ἔπαθε»³, οὐδ' εἶναι δυνατόν νὰ ἐρμηνευθῶσιν ἄλλως αἱ μαρτυρίαι αὗται, οὐδὲ δύνανται

1. Οἱ εἰπόντες ὁμοιώματα, ἥτοι εἰκονίσματα, αὐτῶν τῶν θεῶν δὲν ἐνόουν βεβαίως βαρέα (μαρμάρινα) ἀγάλματα.

2. Παράβ. Foucart, Recherches sur l'origine et la nature des Mystères d'Éleusis σελ. 48-49. Philios, Éleusis σελ. 40.

3. Cur rapitur sacerdos Cereris, si non tale Ceres passa est? (Ad. Gent. II, 7). Ὁ Foucart (ἔ. ἀ. φρονεῖ ὅτι αἱ μαρτυρίαι αὗται δὲν ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν ἀρπαγὴν τῆς Κόρης. Ἐγὼ ἔχω ἐναντίαν γνώμην (παράβ. Éleusis ἔ. ἀ.). Ἡ ἱέρεια ἦτο κοινὴ, τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης, ὁ δὲ Τερτυλλιανὸς σφάλεται κατ' ἐμὲ κριτὴν, ἀφοῦ περὶ ἀρπαγῆς τῆς Δήμητρος, ὅσον οἶδα, οὐδεμία ὑπάρχει μαρτυρία.

νά ἔχωσι σχέσιν πρὸς τὴν ἐξ Ἑλευσίνος εἰς Ἀθήνας μετακομιδὴν τῶν *ιερῶν*, καθ' ἣν δῆμος Ἀθηναίων δὲν παρίστατο, τοῦλάχιστον δὲν μαρτυρεῖται τὸ πρᾶγμα (παράβ. καὶ Σβορώνον σελ. 322 καὶ 325· κατὰ τὰς μαρτυρίας μόνον οἱ ἔφηβοι καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν μυστηρίων μετέβαινον ἀπὸ τῆς προτεραίας εἰς Ἑλευσῖνα, ὃ δὲ λοιπὸς δῆμος τῶν Ἀθηναίων προὔπηγτα τὰ ἱερὰ κατὰ τὴν ἱερὰν ὁδόν, πιθανώτατα κατὰ τὸ προάστειον τὸ καλούμενον *ιερὰ σκῆ* καὶ κείμενον κατὰ τὸν σημερινὸν Ἀγ. Σάββαν), λαμπάδες δὲ δὲν ἐσβέννυντο, ὅχι μόνον διότι τὰ γινόμενα ἐν ἡμέρᾳ ἐγίνοντο, ἀλλὰ καὶ διότι οὐδένα θὰ εἶχε νοῦν τὸ πρᾶγμα.

Ὁ Ἀστερίος λοιπὸν *καταβάσιον* ὀνομάζει κρύπτῃν τινὰ σκοτεινὴν ἐν τῷ Τελεστηρίῳ, εἰς ἣν συνέβαινον αἱ συντυχίαι τοῦ ἱεροφάντου πρὸς τὴν ἱέρειαν (ὅχι ἱεροφάντιδα) *μόνου πρὸς μόνην*, σβεννυμένων τῶν λαμπάδων, τοῦτο δὲ καὶ ἐσκανδάλιζε τὸν πατέρα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐντεῦθεν καὶ ὁ σαρκασμὸς αὐτοῦ. Ἄν δὲ αἱ ἀνασκαφαὶ τοιαύτης τινὸς ὑπογείου καὶ σκοτεινῆς κρύπτῃς οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἵχνος ἦνεγκον εἰς φῶς, οὐδαμῶς ἀκολουθεῖ ὅτι καὶ δὲν ὑπῆρχε. Τί τάχα μᾶς κωλύει νὰ ὑποθέσωμεν ξύλινόν τι ἐκεῖ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Τελεστηρίου κατασκευάσμα πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν ἰδρυμένον;¹ Εἰς τοὺς μὴ θέλοντας νὰ παραδεχθῶσι τοῦτο ἢ ἄλλην τινὰ παραπλησίαν τοῦ πράγματος ἐξηγήσιν δὲν ἀπομένει ἢ νὰ πορρῶσι ὅπως ὡς ψευδῇ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀστερίου, καὶ μετ' αὐτῆς καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ μόνον μαρτυρούμενον *καταβάσιον*.

Ἄλλ' ὁ φίλος συνάδελφος (σελ. 330) δὲν ἐστηρίχθη εἰς μόνην τοῦ Ἀστερίου τὴν μαρτυρίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τινὰ κολοβὴν ἐπιγραφὴν, τοῦ 4ου ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ 3ου π. Χ. αἰῶνος², ἐξ ἧς ὁ Foucart συνεπέρανεν ὅτι τὰ *ιερὰ* ἐξαγόμενα τοῦ Ἀνακτόρου ἐνθα καὶ ἐφυλάσσοντο (διότι ὡς πρὸς τοῦτο ὁ Foucart συμφωνεῖ μετ' ἐμοῦ δεχόμενος ὅτι τὸ Ἀνάκτορον ἀπετέλει μέρος τοῦ Τελεστηρίου καὶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐφυλάσσοντο τὰ *ιερὰ* δι' ὅλον τοῦ ἔτους), ὅπως μετενεχθῶσιν εἰς Ἀθήνας, ἔκαμνον σταθμὸν ἐν τῷ Πλουτωνεῖ πρὸ αὐτοῦ διερχόμενα, διότι ἐσχετίζοντο πιθανῶς πρὸς τὴν λατρείαν τοῦ Πλούτωνος³. Ὁ Foucart

1. Παράβ. Eleusis σελ. 68.

2. Ἀρχ. Ἐφημ. 1890 σελ. 83. = C. I. At. IV, 2, σελ. 149.

3. Revue des Études Grecques 1893 σελ. 329 καὶ ἐξ.

τοῦτο καὶ μόνον δισχυρίζεται ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ ἐπιγραφῆς στηριζόμενος. Τοῦναντίον δὲ ὁ ἡμέτερος Σβορώνος νομίζει ὅτι καὶ αὕτη προσεπικυροῖ τὴν γνώμην του. Ἴδου δὲ τί γράφει ἐν τῷ βιβλίῳ του (σελ. 330): « Ὁ χῶρος οὗτος » (ἐν ᾧ δηλ. τὰ ἱερὰ ἐφυλάσσοντο) « καλεῖται ῥητῶς ὑπὸ τῶν πηγῶν μέγαρον, ὁ δὲ νεκρικός χαρακτήρ τῶν ἱερῶν καὶ ἡ σημασία αὐτῶν ὡς συμβόλων τῶν λειψάνων τῆς ὑπὸ τοῦ Πλουτωνος ἀρπαγείσης Κόρης ἐνδεικνύει, νομίζω, ἐκ τῶν προτέρων ὡς πιθανωτάτην τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν ὅτι θὰ ἐκρύπτοντο ἐν τῷ Πλουτωνεῖῳ σπηλαίῳ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἑλευσίνος περιβόλου, ἥτοι ἐν τῷ ὑπογείῳ μεγάρῳ τοῦ ἀπαγαγόντος τὴν Κόρην θεοῦ τοῦ θανάτου (παράβ. καὶ Φώτιον ἐν λ. « μέγαρον εἰς ᾧ τὰ μυστικά ἱερὰ τίθεται ». Ἡσύχ. ἐν λ. « μέγαρα, κατώγεια, οἰκήσεις καὶ βάραθρα » καὶ Πορφ. Ἄντρο. νυμφ. 8 « ἱερὰ τοῖς ὑποχthonίοις θεοῖς »).

« Πράγματι δὲ τοῦτο ἐξάγεται σαφῶς, ὡς νομίζω, ἐκ σπουδαιότητας Ἑλευσινιακῆς ἐπιγραφῆς ἀναγραφείσης κατὰ πρότασιν αὐτοῦ τοῦ ἱεροφάντου πρὸς τιμὴν ἀνδρός τινος ἐν γένει, « ἐπειδὴ σπουδαῖός ἐστι περὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὸ γένος τὸ *Εὐμολπιδῶν* », ἰδίως δὲ ἐπειδὴ « καλῶς καὶ φιλοτίμως καὶ εὐσεβῶς τῶν ἱερῶν ἐπιμελούμενος τὸ τοῦ Πλουτωνος ἱερὸν καλῶς ἐκόσμησεν ». Πρόκειται δηλ. περὶ τοῦ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἱεροφάντου φύλακος, φαιδυντοῦ ἢ ἐπιμελητοῦ τῶν ἱερῶν, ὅστις ἐπιμελούμενος τῶν ἱερῶν, ἥτοι ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ὡς ἄριστα κατέδειξεν ὁ Foucart, οὐχὶ τῶν ἱερῶν ναῶν, ἀλλὰ τῶν ἱερῶν συμβόλων, ἐκόσμησε τὸ Πλουτώνειον, ἔνθα ἐπομένως καὶ οὐχὶ ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τῆς Δήμητρος ἐκρύπτοντο καὶ διεφυλάσσοντο τὰ ἱερὰ, ἅτινα ἐξαγόμενα ἐντεῦθεν κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν τελετῶν θὰ ἐχομίζοντο πρῶτον μὲν εἰς Ἀθήνας, ἐκεῖθεν δὲ ἐν πομπῇ εἰς τὸ Ἀνάκτορον, ἥτοι τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος, ὁπόθεν ἐν τῇ ὑπάτῃ στιγμῇ τῆς τελετῆς λαμβάνων αὐτὰ ὁ ἱεροφάντης ἐξήρχετο τοῦ Ἀνακτόρου καὶ πρὸ τῆς θύρας αὐτοῦ ἱστάμενος ἐπεδείκνυνεν εἰς τοὺς μύστας, μεθ' ὧν τῆς ἐορτῆς ληξάσης, θὰ κατετίθεντο πάλιν πρὸς ἀσφαλῆ διαφύλαξιν καὶ τοῖς πᾶσιν ἄγνωστα ἐν τῷ Πλουτωνεῖῳ μεγάρῳ μέχρι τῶν ἡμερῶν τῆς αὐτῆς τελετῆς τοῦ προσεχοῦς ἔτους ». Αὐτὰ λέγει ὁ Σβορώνος. Ἀλλ' ἐξάγονται ταῦτα πάντα σαφῶς, ὡς λέγει, ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, ἣν ἐπικαλεῖται;

Ἄλλὰ, προτοῦ εἰσελθῶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐπιγραφῆς, ἐπιτρα-

πήτω μοι νὰ προτάξω τὰ ἐξῆς σχέσιν καὶ ἀναφορὰν ἔχοντα πρὸς τὰς μαρτυρίας περὶ τοῦ ποῦ τὰ ἱερὰ ἐφυλάσσοντο.

Ὁ χῳρος οὗτος, λέγει ὁ Σβορῳνος εἰς τὴν ἀνωτέρω παρατεθειμένην περικοπὴν, καλεῖται ὁδητῶς ὑπὸ τῶν πηγῶν *μέγαρον* καὶ ἀναφέρει, ὡς εἶδομεν, τὴν ἐκ τοῦ Φωτίου μαρτυρίαν «*μάγαρον οὐ μέγαρον, εἰς δὲ τὰ μυστικά ἱερὰ τίθεται*», προσθετῶν ἀλλαχοῦ (σελ. 339) καὶ τὴν τοῦ Ἀμμωνίου «*τὸ δὲ μέγαρον ἔνθα τὰ μυστικά τῆς Δήμητρος*». Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ τις ἄλλη μαρτυρία, ἣτις δὲν εἶναι μὲν κατὰ πάντα σαφής, οὐδὲν ἥττον πρέπει νὰ μνημονευθῇ ἐνταῦθα, ἡ τοῦ Ἡσυχίου, ἣτις φθέγγεται ὧδε πως «*ἀνάκτορον τὸ τῆς Δήμητρος, ὅτινες μέγαρον καλοῦσι, ὅπου τὰ ἀνάκτορα τίθεται*». Ἡ φράσις ὅπου τὰ ἀνάκτορα τίθεται δὲν εἶναι κατὰ πάντα σαφής, καὶ ὅμως νομίζω καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ Rubensohn (σελ. 29) ὅτι, ἂν συνδυάσωμεν τὸ χωρίον καὶ μετὰ τοῦ παρὰ Σουΐδα (ἐν λ. *ἄνακτες*) «*καὶ ἀνάκτορα τὰ ἱερὰ*» καὶ τῶν ἀνωτέρω τοῦ Φωτίου καὶ τοῦ Ἀμμωνίου μαρτυριῶν, δυνάμεθα κάλλιστα νὰ ἐννοήσωμεν τί ὁ Ἡσύχιος ἤθελε νὰ εἴπῃ καὶ νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὸ μέρος, ἔνθα τὰ ἱερὰ ἐφυλάσσοντο, ἐκαλεῖτο καὶ ἀνάκτορον καὶ ὄχι μόνον μέγαρον.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς δύο ἄλλας μαρτυρίας ἂν ἀρκεσθῶμεν, καὶ ἂν ἡ λέξις μέγαρον κατὰ τὸν Ἡσύχιον σημαίνει κατώγειαι οἰκῆσεις καὶ βάραραθ, τί ἐκ τούτου συνάγεται; Μὴ ἡ λέξις μέγαρον δὲν σημαίνει καὶ τὸν Ναὸν περὶ θεῶν λεγόμενον, καὶ μὴ αὐτὸ τοῦτο δὲν παραδέχεται καὶ ὁ Σβορῳνος (σελ. 321); ¹ Ὅτι δὲ αἱ ἐπιγραφαὶ τῆς Ἐλευσίνος, ἐν αἷς ὁ λόγος περὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Πλούτωνος, ἀναφέρουσιν αὐτὸν οὐχὶ ὡς *ναὸν* ἀλλ' ἀπλῶς ὡς *τὸ τοῦ Πλούτωνος*, ὡς παρατηρεῖ ὁ Σβορῳνος (σελ. 332), τοῦτο οὐδὲν ἄλλο μαρτυρεῖ ἢ ὅτι ἐν τοῖς λίθοις γίνεται λόγος περὶ τοῦ *ἱεροῦ*, δηλ. τοῦ *ἱεροῦ τεμένους* τοῦ Πλούτωνος, καὶ ὄχι περὶ *μεγάρου* ὡς κατωγείου οἰκῆσεως, ἐν ᾧ τὰ ἱερὰ ἐκρύπτοντο. Αὐτὴ αὕτη ἡ ἐπιγραφή, περὶ ἧς κατωτέρω ὁ λόγος, ἀναφέρει, ὡς θὰ ἴδωμεν, *τὸ ἱερὸν τοῦ Πλούτωνος* καὶ ὄχι συγκεκριμένως, *τὸ τοῦ Πλούτωνος*. Τοσαῦτα δὲ περὶ τούτων εἰπὼν μεταβαίνω εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐπιγραφῆς.

Ὁ λίθος, ὡς ἐξῆρθη, εἶναι κολοβός· πόσον μέρος ἐλλείπει αὐτοῦ πρὸς

1. Παράβ. καὶ ἀνωτέρω σελ. 25 σημ. 1.

τὰ κάτω ἄδηλον· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν ἀρχῇ στίχοι σφόδρα κολοβοὶ ἐσώθησαν καὶ ἐν γένει πολλὰ ἐλλείπουσι καὶ ἐκ τοῦ μέσου γράμματα· ἀκέραιοι σφύζονται δύο μόνον στίχοι, ὁ 11^{ος} καὶ 13^{ος}· ἐπειδὴ δὲ γραφὴ εἶναι ἢ στοιχηδὸν καλουμένη, οἱ δὲ δύο ἀλώβητοι περισωθέντες στίχοι ἔχουσιν ἀνὰ 25 γράμματα, τόσα ἔπρεπε νὰ ἔχη καὶ ἕκαστος τῶν ἄλλων στίχων. Εἰς τοῦτον δὲ τὸν κανόνα στηριζόμενοι (κοινὸν ἄλλως καὶ γνωστὸν εἰς πάντας τοὺς περὶ τὴν ἐπιγραφικὴν καταγινομένους) συνεπληρώσαμεν καθ' ὅμοιον τρόπον ἐγὼ καὶ ὁ Foucart καὶ ὁ Köhler τοὺς ἀπὸ τοῦ 6^{ου} μέχρι τοῦ τελευταίου σφωζομένου 16^{ου} στίχους. Ἡ συμπλήρωσις ὅμως τῶν στίχων 2-6 (διότι ὁ πρῶτος ἀναμφιβόλως δὲν περιεῖχεν ἢ τὴν συνήθη ἐπίκλησιν Θεοὶ) ὡς πολὺ κολοβῶν ὑπῆρξε διάφορος.

Παραθέτω ὧδε τὴν μεταγραφὴν τῆς ἐπιγραφῆς σὺν τῇ κοινῇ ὑπὸ πάντων συμπληρώσει τῶν στίχων 6-16 καὶ τῇ συμπληρώσει τῶν στίχων 2-6 τῇ ὑφ' ἐκάστου ἡμῶν γενομένῃ (ἴδε ὀπισθεν).

Ὡς βλέπετε, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ψήφισματος τρία τινὰ συνάγονται ἀσφαλῶς, ὡς καὶ ὁ F. ἤδη παρετήρησε, 1) ὅτι τὸ ψήφισμα εἶναι τοῦ γένους τοῦ Εὐμολπιδῶν καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ὁ εἰπὼν αὐτὸ ἦν Εὐμολπίδης, 2) ὅτι ὁ ὑπὲρ οὗ τὸ ψήφισμα δὲν ἦτο Εὐμολπίδης καὶ 3) ὅτι οὐχὶ ὡς ἰδιώτης ἰδίους ἀναλώμασιν ἐκόσμησε τὸ τοῦ *Πλούτωνος ἱερὸν*, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει τόπος διὰ τὴν φράσιν *ἐκ τῶν ἰδίων*, ἣτις οὐδέποτε ἐλλεῖπει εἰς ὁμοίας περιστάσεις. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἔπραξε τὰ προχθέντα ἔχων τι ὑποῦργημα. Τιμᾶται δὲ ὁ τιμώμενος ἕνεκα τῆς φιλοτιμίας καὶ εὐσεβείας του καὶ ἐν γένει διότι *σπουδαῖός ἐστι περὶ τὰ ἱερά καὶ τὸ γένος τὸ Εὐμολπιδῶν*, ἰδίως δὲ διότι τὸ τοῦ *Πλούτωνος ἱερὸν καλῶς ἐκόσμησε*. Ἀλλὰ ποῖα ἦσαν τὰ ἱερά, περὶ ἃ σπουδαῖος ἦν ὁ τιμώμενος; Ἀρὰ γε τὰ ἱερά *σύμβολα*, les objets sacrés, ὡς θέλει ὁ Foucart καὶ ὁ τούτῳ συμφωνῶν Σβορῶνος, ἢ πρόκειται καὶ ἐνταῦθα περὶ τῶν ἱερῶν τεμενῶν ἐν γένει;

Ἀμφιβάλλω ἂν κατηγορηματικὴν καὶ ἀμφισβητήσεως ἀνεπίδεκτον ἀπάντησιν θὰ μᾶς ἔδιδε καὶ τὸ ἐλλεῖπον τεμάχιον τοῦ λίθου, ἂν ἀνευρίσκετο, ἀφοῦ ὁ Foucart οὐχὶ ἐπὶ τῶν συμπληρώσεων τῶν ἐλλειπόντων στίχων στηριζόμενος, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἐξήνεγκε τὴν ἀνωτέρω γνώμην.

Foucart

Φίλιος

Köhler

Θ[εοί]	Θ[εοί]	Θ[εοί]
Π[ρόφαν]τος εἶπεν· ἐπειδὴ Τληπό- λεμος α.....κα- λῶς καὶ φι[λοτίμως] ῶν ἱερῶν ἐ[πιμελούμενο]ς τὸ τοῦ	Π[ρόφαν]τος εἶπεν· ἐπειδὴ 'Ιά- λεμος ἀ[νὴρ] ἐστὶν ἀγαθός; καὶ] κα λῶς καὶ φι[λοτίμως] φροντίσας;] τ ῶν ἱερῶν ἐ[ν] 'Ελευσίνι; καὶ] τὸ τοῦ	Π[ρόφαν]της εἶπεν· ἐπειδὴ....] λεμος 'Α[.....] λῶς καὶ φι[λοτίμως] καὶ εὖσεβῶ]ς τ ῶν ἱερῶν ἐ[πιμελεῖται καὶ] τὸ τοῦ
6	Πλούτωνος ἱερ[ὸν καλῶς] ἐκόσμη- σεν, ἐπαινέσαι α[ὐτὸν καὶ] στεφα- νῶσαι μυρρίνης [στεφα]νωι εὖσε- βείας ἔνεκα καὶ φ[ι]λοτιμίας· νέ- μειν δ' αὐτῷ καὶ μ[ε]ρίδα ἐγ μυσ- τηρίων τῶν μεγάλων καὶ τῶν προ- ς Ἀγραν, ὅσημπερ [Ε]ὐμολπιδῶν ἐκ- άστῳ, ἐπειδὴ σπουδαῖός ἐστι π- εὐρὶ τὰ ἱερὰ καὶ τ]ὸ γένος τὸ Εὐμο- λπιδῶν ἀνα[γράψαι] δὲ τὸ ψήφισμ α ἐν στ]ήλη λιθίνῃ καὶ στήσαι...	
10		
15		

Ἄλλ' ὅς ἐξετάσωμεν τὰ τοῦ λίθου καὶ τὰ τῶν συμπληρώσεων ἰδίως τῶν πρώτων πέντε στίχων. Ἡ ἐμὴ συμπλήρωσις, ἦν καὶ τότε, ὅτε τὸν λίθον τὸ πρῶτον ἐξέδωκα, μετὰ πολλοῦ ὀκνου καὶ δισταγμοῦ ἀνέγραψα, προσθεὶς μάλιστα ὅτι δὲν εἶναι τῆς ἀρεσκείας μου, εἶναι ἐν τοῖς πλείστοις ἄστοχος καὶ ἀπαράδεκτος. Τὴν ἀνέγραψα ὅμως καὶ πάλιν ἐνταῦθα, διότι καὶ ἐξ αὐτῆς καταφαίνεται πῶς ἐγὼ τὸν ὅλον νοῦν τοῦ ψηφίσματος συνέλαβον. Ἀπομένουν λοιπὸν πρὸς ἐξέτασιν, αἱ δύο ἄλλαι συμπληρώσεις, ἡ τοῦ F. καὶ ἡ τοῦ K. Ὡς δὲ βλέπετε τὸ ὄνομα τοῦ εἰπόντος τὸ ψήφισμα ἐν τῷ 2ῳ στίχῳ συμπληροῖ ὁ ἐκδότης τοῦ C. 1. At. ἱεροφάντης, διότι, λέγει, εἰς τὸ χάρτινον ἔκτυπον ὡς βέβαιον ἀνέγνω τὸ πρῶτον γράμμα ὡς I. Ἐγὼ καὶ πάλιν ἐξετάσας αὐτὸν τὸν λίθον δὲν ἠδυνήθην νὰ πεισθῶ ὅτι ὄντως I εἶναι τὸ πρῶτον γράμμα τούτου τοῦ στίχου, καὶ εἰς αὐτὰ δὲ τὰ χάρτινα ἔκτυπα ἐπίσης οὐχὶ πάντοτε ὡς I βλέπω τοῦτο τὸ γράμμα Ἀλλὰ καὶ ἂν ὄντως I ἦτο τὸ πρῶτον γράμμα, ἔπρεπε νὰ ὑποληφθῇ ὡς τοῦ χαράκτου λάθος, διότι ἀδύνατον, ὡς καὶ ὁ Dittenberger παρατηρεῖ (Sylloge² ἀριθ. 651) ἐν ψηφίσματι ἀττικῷ καὶ διὴ τοῦ τέλους τοῦ 4ου ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ 3ου π. X. αἰῶνος, νὰ ἐγίνετο χρῆσις τοῦ ἰωνικοῦ τύπου *ἱεροφάντης* ἀντὶ τοῦ ἀττικοῦ *ἱεροφάντης*. Σημειωτέον δ' ὅτι ὡς κύριον ὄνομα δὲν εὑρεται ἡ λέξις οὔτε κατὰ τὸν ἕνα οὔτε κατὰ τὸν ἄλλον τύπον. Διὰ ταῦτα φρονῶ ὅτι ὀρθότερον ἐγὼ τε καὶ ὁ F. ἐγράψαμεν, *Πρόφαντος* γράψαντες, ὄνομα καὶ ἄλλοθεν γνωστόν. Ἐπίσης δὲ φρονῶ ὅτι καὶ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ οὗ τὸ ψήφισμα κάλλιστα δύναται νὰ συμπληρωθῇ *Τληπόλεμος* ὡς ὁ F. συνεπλήρωσε.

Τὸν τρίτον στίχον ἀφίνουσι καὶ ὁ F. καὶ ὁ K. ἀσυμπλήρωτον· ἀλλὰ γράφων ὁ K. ἐν τῇ μεταγραφῇ του μετὰ τὸ *λεμος* A κεφαλαῖον ὑποδηλοῖ ὅτι μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ τιμωμένου εἶπετο τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ πιθανώτατα καὶ τὸ δημοτικόν· ὁ δὲ F. σημειοῖ ὅτι δυνατὸν μὲν καὶ πιθανὸν καὶ τοῦτο, δυνατὸν ὅμως καὶ ἄλλο τι νὰ ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἀναγεγραμμένον, λ. χ. τὸ «ἀρχιτέκτων τοῦ ἱεροῦ» ἢ «ἀρχιτέκτων αἰρεθεὶς» (ἔ. ἀ. σελ. 335).

Τὸν τέταρτον στίχον συμπληροῖ ὁ K. — *λῶς καὶ φιλοτίμως καὶ εὐσεβῶς τ'*—οὕτω δὲ συμπληρούμενος ὁ στίχος ἔχει 26 γράμματα. Καὶ ὅμως τὸ ἐπιρῶμα *εὐσεβῶς* καὶ πάνυ εὐαρμοστεῖ ἐνταῦθα, ἀφοῦ κα-

τωτέρω λέγεται ὅτι ὄχι μόνον τῆς φιλοτιμίας του, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐσεβείας του ἕνεκα ἦτο ἄξιος τιμῆς ὁ ὑπὲρ οὗ τὸ ψήφισμα. Ὁ δὲ F. μετὰ τὸ φιλοτίμως ἀφίνει τὸν τόπον κενόν, σημειοῖ ὁμως (σελ. 335) ὅτι ἡ φράσις τῆς *πομπῆς τῶν ἱερῶν* πληροῖ τὸ κενὸν τοῦ λίθου (καὶ ὄντως οὕτω συμπληρούμενος ὁ στίχος ἔχει, ὅσα ἔπρεπε νὰ ἔχη, 25 γράμματα), προσθέτων ἔτι ὅτι ἡ φράσις *et pour le sens s'accorderait avec la supposition que Tlépolémos était l'architecte du temple de Pluton*.

Ὁ πέμπτος τέλος στίχος, ὅπως μὲν συμπληροῖ αὐτὸν ὁ Köhler, ἔχει 26 γράμματα, 25 δὲ ὅπως ὁ Foucart αὐτὸν συμπληροῖ. Ἀλλὰ σημειωτέον ὅτι ἐγὼ αὐτὸς ἔχω παρατηρήσει ὅτε τὸ πρῶτον τὸν λίθον ἐξέδωκα, τὸ βλέπετε δὲ καὶ ὑμεῖς ἐνταῦθα ¹, ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν στίχον ἡ στοιχηδὸν γραφὴ εἶχε διαταραχθῇ καὶ ἐντεῦθεν τὸ τελευταῖον αὐτοῦ γράμμα Υ ἔξω τῆς καθέτου γραμμῆς φέρεται ἐγκεχαραγμένον ὡς καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ Ο. Κατὰ δὲ ταῦτα, ἂν ἄλλως ἢ συμπλήρωσις τοῦ K. ἔχει καλῶς, δὲν εἶναι λόγος νὰπορῶνθῃ διότι ἔχει ἐν γράμμα περὶσσότερον ὁ στίχος οὕτω συμπληρούμενος, τοῦναντίον μάλιστα δυνάμεθα ἐκ τῆς διαταράξεως τῆς στοιχηδὸν γραφῆς ἐν τούτῳ τῷ στίχῳ νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁμοίον τι εἶχε συμβῇ καὶ εἰς τὸν προηγούμενον στίχον καὶ ἐντεῦθεν νὰ εἰκάσωμεν ὅτι δὲν εἶνε λόγος νὰπορῶνθῃ καὶ τοῦ στίχου ἐκείνου τὴν συμπλήρωσιν τὴν ὑπὸ τοῦ K. γενομένην, εἰ καὶ οὕτω συμπληρούμενος καὶ ὁ στίχος ἐκεῖνος ἔχει, ὡς ἤδη ἐρῶνθῃ, 26 γράμματα.

Καὶ ἐκ μὲν τῆς συμπληρώσεως τοῦ K. τῶν πέντε πρώτων στίχων τοῦ ψηφίσματος οὐδαμῶς ἐξάγεται, ὡς βλέπετε, ὅτι ὁ ὑπὲρ οὗ τὸ ψήφισμα εἶχεν τινὰ σχέσιν πρὸς τὰ ἱερὰ σύμβολα καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν, οὐδὲν δὲ περὶ τούτου σημειοῖ ὁ σοφὸς ἐκδότης τοῦ C. I. A. παραπέμπων ἀπλῶς εἰς τὸν Foucart, ἅτε μετὰ τοῦτον ἐκδοὺς τὸν λίθον. Ἀλλ' ἡ ἀπλῇ παραπομπὴ εἰς τὸν σοφὸν γάλλον συναδέλφον του δὲν μαρτυρεῖ, νομίζω, καὶ ἀποδοχὴν ταύτης τῆς γνώμης του· ἡ κατὰ τρόπον διάφορον συμπλήρωσις τῶν 4 πρώτων στίχων μαρτυρεῖ, ἔμοι γε

1. Ἐπεδείχθη τοῖς ἀκροαταῖς ἀντίγραφον μεγαλογράμματον τοῦ λίθου. Περίεργον δὲ ὅτι τὸ τελευταῖον γράμμα τούτου τοῦ στίχου Υ διόλου δὲν ἀναγράφει ὁ Köhler ἐνῷ ὑπάρχει ἐν τῷ λίθῳ.

κριτῇ, τὸ ἐναντίον. Ἐκεῖνο μάλιστα τὸ καὶ εἰς τὴν φράσιν καὶ τὸ τοῦ Πλούτωνος *ιερόν* καλῶς ἐκόσμησε ὑπὶ δηλοῖ, ἂν δὲν πλανῶμαι, ὅτι καὶ τὰ ἄλλα *ιερά* δὲν διέφερον τούτου κατὰ τὸν Κ. Ὁ δὲ Dittenberger (ἔ. ἄ.) σημειοῖ ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του ὀρθῶς μὲν ὁ F. φρονεῖ νομίζων ὅτι ἡ λέξις *ιερά* ἐν τῷ 5^ο καὶ 14^ο στίχῳ δὲν σημαίνει τὰ *ιερά* τεμένη, ἀλλὰ καὶ δὲν δέχεται τὴν γνώμην ὅτι σημαίνει τὰ *ιερά* σύμβολα, les objets sacrés τοῦ F., φρονῶν αὐτὸς ὅτι ἡ λέξις ἐνταῦθα ἔχει γενικωτέραν σημασίαν, πάντα τὰ εἰς τὴν λατρείαν ἀναφερόμενα καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς τελετὰς σημαίνουσα. (Παρ. καὶ Ὅμ. ὕμν. στ. 481.)

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ F. οὐχὶ ἐπὶ τῶν συμπληρώσεών του στηριζόμενος νομίζει ὅτι *ιερά* ἐνταῦθα εἶναι τὰ objets sacrés. Τὰς συμπληρώσεις του, ὡς εἶδομεν, οὔτε ἀναγράφει ἐν τῇ μεταγραφῇ τοῦ ψηφίσματος, παραθέτων αὐτὰς εἰς τὸ τέλος τῆς διατριβῆς του ¹, ἐν ᾧ εὐθύς ἐν ἀρχῇ τοῦ περὶ τοῦ ψηφίσματος λόγου κατηγορηματικῶς ἀποφαίνεται ὅτι *ιερά* εἶναι les objets sacrés, λέγων ἐπὶ λέξει τὰ ἐξῆς (ἔ. ἄ. σελ. 331)· « Les mérites du personnage récompensé sont rappelés à la fin d'une manière générale ἐπειδὴ σπουδαῖός ἐστι περὶ τὰ *ιερά* καὶ τὸ γένος τὸ Εὐμολπιδῶν (l. 14-15)· dans les considérants, il est fait une mention particulière du soin avec lequel il avait décoré le temple de Pluton. Dans le passage cité de même qu'à la ligne 5 τὰ *ιερά* ne signifie les temples mais les objets sacrés »· μετὰ μακρὰν δὲ παρέκβασιν περὶ αὐτῶν τούτων τῶν *ιερῶν*, τοῦ τόπου τῆς φυλάξεως αὐτῶν καὶ τοῦ τρόπου τῆς μεταφορᾶς των ἐξ Ἐλευσίνος εἰς Ἀθήνας καὶ τὰνάπαλιν,

1. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ F. τῆς πομπῆς τῶν *ιερῶν* ἐπιμελούμενος φαίνεται μοι οὐκ ὀρθῶς ἔχουσα ἄλλως τε καὶ διότι τῆς πομπῆς τῶν *ιερῶν* ἐξ Ἐλευσίνος εἰς Ἀθήνας καὶ τὰνάπαλιν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ γινομένης ἐπεμελοῦντο ὠρισμένοι ἀρχαί δὲν ἐννοῶ λοιπὸν πῶς ὁ Τληπόλεμος εἴτε ἀρχιτέκτων αἰρεθεῖς ἢ ἄλλο τι ἔχων ὑπουργημα θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιμεληθῇ τῆς πομπῆς τῶν *ιερῶν*. Γραμματικῶς δὲ καὶ ἡ κατ' ἐνεστῶτα μετοχὴ ἐπιμελούμενος περὶ πομπῆς ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ γινομένης λεγομένη δὲν θὰ εἶχεν ὀρθῶς. Ἄν δὲ χάριν τῆς πομπῆς ὁ Τληπόλεμος ὡς ἀρχιτέκτων εἶχε κοσμήσει τὸ *ιερόν* τοῦ Πλούτωνος, ἄλλως πως ἔπρεπε νομίζω, νὰ ἐλέγετο τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ ψηφίσματι. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀκόμη θέλω νὰ παρατηρήσω ὅτι ἀρχιτέκτων ἐπιμελούμενος γενικῶς ὅλων τῶν ἐν Ἐλευσίνι *ιερῶν* ὑποθέτω ὅτι ὑπῆρχεν, ὡς ἀναγκαῖος, ἀλλ' ἀρχιτέκτων τοῦ *ιεροῦ* τοῦ Πλούτωνος μόνον ἀμφιβάλλω.

προσθέτει καὶ τὰ ἐξῆς (σελ. 333-334): «La construction même de la phrase σπονδαῖός ἐστι περὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὸ γένος τὸ Εὐμολπιδῶν marque une relation étroite entre les objets sacrés et la famille des Eumolpides. Quoique les Kérykes leur soient associés dans la plupart des actes du culte des mystères les ἱερὰ appartenaient exclusivement aux Eumolpides. C'est à eux que s'adresse le décret qui règle le transport des objets sacrés d'Éleusis à Athènes et leur retour (C. I. A. III, 5). Le hiérophante qui a le privilège de les découvrir aux yeux des mystes est pris parmi les membres de la famille» καὶ κατωτέρω «La décoration du temple de Pluton eut lieu à l'occasion de la réception des ἱερὰ: peut être y faisaient-ils une station avant le départ pour Athènes.

Ὅτι τὰ ἱερὰ (les objets sacrés) συνεδέοντο στενώτατα πρὸς τοὺς Εὐμολπίδας ἀποδέχομαι ὡς ὀρθόν· ἀλλὰ μὴ τάχα ἀρχικῶς ὀλόκληρος ἡ μυστικὴ ἑλευσινιακὴ λατρεία τούτων δὲν φαίνεται οὔσα κτῆμα καὶ μὴ καὶ αὐτοὶ οἱ Κήρυκες δὲν ἦσαν ἐπίσασκοι, οὕτως εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς ὁ F. ὀρθότατα παρατηρεῖ;¹ Τούτων δ' οὕτως ἔχόντων, ἂν οὐδὲ τὴν γνώμην τοῦ Dittenberger θέλομεν νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ λέξις ἱερὰ ἐνταῦθα ἔχει γενικωτέραν σημασίαν, θὰ ἦτο τολμηρὸν ἢ ἄτοπον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὰ ἱερὰ ἐν τῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως τῇ συνήθει δηλ. τὰ ἱερὰ *τεμένη* ἐν γένει, τὰ ἐν Ἐλευσίνι ἐννοεῖται, συνεδέοντο ἐπίσης στενώτατα μὲ τοὺς Εὐμολπίδας καὶ ὅτι πᾶς περὶ ταῦτα ἦτο καὶ περὶ τὸ γένος τὸ Εὐμολπιδῶν σπονδαῖος καὶ ἄξιος νὰ τύχη παρ' αὐτῶν τιμητικῆς ἀμοιβῆς;

Καὶ λέγω τῶν ἐν Ἐλευσίνι, διότι περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις, ὡς φαίνεται, *ἱερῶν* ἡ μέριμνα καὶ φροντίς ἦν ἔργον τῶν Κηρύκων. Τοῦλάχιστον κατὰ τὴν τόσον ἐπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Δραγούμη ἀποκατασταθεῖσαν γνωστὴν ἐπιγραφὴν², τὴν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τοῦ ἐνταῦθα Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου εὑρεθεῖσαν, εἰς τὴν ἐγερθεῖσαν ἔριδα περὶ καταλήψεως γῆς εἰς τὸ Ἐλευσίνιον τὸ ὑπὸ τῇ πόλει ἀνηκούσης ὑπερ-

1. Grands Mystères σελ. 14.

2. Ἐφημ. Ἀρχ. 1901 σελ. 104-105 στίχ. 15-16,

ασπισταὶ τούτου καὶ διεκδικηταὶ τῶν δικαιωμάτων του ἀναφαίνονται μόνον οἱ Κήρυκες.

Νομίζω ὅτι ὄχι μόνον οὐδὲν ὑπάρχει τὸ κωλύον νὰ δεχθῶμεν τὰ τοῦ λίθου κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν, ἀλλ' ὅτι καὶ μόνον οὕτω θὰ ἡδυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν ὁπωσδήποτε τοὺς ἀπολεσθέντας στίχους γράφοντες ὥδὲ πως:

Θεοὶ

Πρόφαντος εἶπεν· Ἐπειδὴ Τληπό-
λεμος ἀρχιτέκτων αἵρεθεὶς κα-
λῶς καὶ φιλοτίμως καὶ εὐσεβῶς τ-
ῶν ἱερῶν ἐπιμελεῖται καὶ τὸ τοῦ
Πλούτωνος ἱερὸν καλῶς ἐκόσμη-
σεν ¹ κτλ.

Ἄλλ' ἔστω, ἃς δεχθῶμεν ὅτι ὁ F. ἔχει δίκαιον καὶ τὰ ἱερὰ τοῦ λίθου δὲν εἶναι τὰ ἱερὰ *τεμένη* οὔτε τὰ ἱερὰ, ὅπως ἐννοεῖ αὐτὰ ὁ Dittenberger, ἀλλὰ τὰ ἱερὰ *σύμβολα*, ἃς δεχθῶμεν ἔτι ὅτι ὄντως ἐπὶ τοῦ λίθου ἐγκυαυαγμένον ἦτο *τῆς πομπῆς τῶν ἱερῶν ἐπιμελούμενος* καὶ τὸ τοῦ Πλούτωνος ἱερὸν ἐκόσμησε, ποῖον θὰ ἦτο τὸ ἐκ τούτων συμπέρασμα; Τὸ πολὺ πολὺ αὐτὸ ἐκείνο, ὅπερ καὶ ὁ F. συνήγαγεν

1. Ὅποια τις ἦτο ἡ *κόσμησις* τοῦ *Πλουτωνείου*, ὥστε καὶ ἰδιαιτέρως νὰ μνημονευθῇ αὕτη ἐν τῷ ψηφίσματι; Κατὰ τὸν F., ἂν καλῶς ἐννοῶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα, ἐπρόκειτο περὶ *κοσμήσεως* δι' ἧς τὸ ἱερὸν τοῦ Πλούτωνος εἶχε προσλάβει ἑορτάσιμον ὄψιν, ἐγένετο δὲ αὕτη χάριν τῆς ὑποδοχῆς τῶν *ἱερῶν* (= *objets sacrés*), τὰ ὅποια ἔμελλον νὰ σταθμεύσωσιν ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν ἐκείθεν διέλευσίν των εἰς Ἀθήνας ἐξ Ελευσίνος μετακομιζόμενα. Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τινὸς τοιαύτης ἀφορμῆς δὲν ἔπρεπε καὶ τὸ *Πλουτώνειον*, ὅπως καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἱερὰ *τεμένη* καὶ *κτίσματα* νὰ ὦσι κεκοσμημένα χάριν τῆς ἑορτῆς; καὶ πῶς ἡδύνατο νὰ ὑπερέβαιnen ἡ *κόσμησις* τοῦ *Πλουτωνείου* τὴν τοῦ *Τελεστηρίου* αὐτοῦ, ἂν ἐπρόκειτο περὶ κοσμήσεως γενομένης κατὰ τὴν *πομπήν* τῶν *ἱερῶν* (= *objets sacrés*), ἣτις ἀπετέλει οὐσιῶδες μέρος τῆς ὅλης ἑορτῆς; Ὅμολογῶ ὅτι εἰς τὰ ἐρωτήματά μου δὲν κατορθῶνω νὰ εὕρω ἱκανοποιητικὴν ἀπόκρισιν τὴν τοῦ F. θέλων ν' ἀπασθῶ γνώμην. Ἡ πρέπει λοιπόν, κατὰ τὴν γνώμην μου νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἑορτῆς, καθ' ἣν τὸ *Πλουτώνειον* ἦτο τὸ κέντρον τῆς λατρείας (τὰ Ἀλφά; παρὰ β. καὶ Foucart, *Bul. de Cor. Hel.* 1883 σελ. 396 καὶ ἐξ. Rubensohn *ἔ. ἀ. σελ.* 115) καὶ τούτου ἕνεκα τότε καὶ ἰδιαζόντως ἐκοσμήθη, ἢ νὰ δεχθῶμεν ὅτι τὸ *ἐκόσμησε* δὲν ἔχει ἐνταῦθα ταύτην τὴν σημασίαν, ἀλλ' ἄλλην ἀναφερομένην εἰς διακόσμησιν διαρκεστέραν καὶ ὄχι προσωρινοῦ χαρακτῆρος.

ὅτι τὰ *ιερά* κατὰ τὴν ἐξ Ἐλευσίνος εἰς Ἀθήνας πομπὴν ἐστάθμευον εἰς τὸ Πλουτώνειον (ὅπερ καὶ τούτου ἕνεκα ἐκοσμεῖτο τότε μετ' ἰδιαζούσης φροντίδος) καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὅτι ταῦτα (τὰ *ιερά* δηλ.) συνεδέοντο πρὸς τὴν λατρείαν τοῦ Πλούτωνος¹. Καὶ ὅμως τί ἐξάγει ἐκ τοῦ λίθου ὁ Σβορώνος, καὶ περ μὴ συμπληρῶν κατ' ἴδιον τρόπον τὸ χάσμα αὐτοῦ; Σᾶς ἀνέγνωσα ἀνωτέρω ὁλόκληρον τὴν εἰς τοῦτον τὸν λίθον ἀναφερομένην περικοπήν, κατὰ δὲ ταύτην τὸ ψήφισμα ἐρῶδηται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἱεροφάντου ὑπὲρ τοῦ ὑπὸ τὰς διαταγὰς του ὄντος φύλακος, φαιδυντοῦ ἢ ἐπιμελητοῦ τῶν *ιερῶν*, ὅστις ἐπιμελούμενος τούτων ἐκόσμησε τὸ Πλουτώνειον, ἔνθα ἐπομένως ἐφυλάσσοντο τὰ *ιερά*.

Τί ἦτο ὁ φαιδυντής εἶδομεν ἀνωτέρω, αὐτὴ δὲ ἡ λέξις δηλοῖ καὶ τὸ πρᾶγμα². *Φαιδυντής* ἦτο ὁ ἐπιτετραμμένος τὸν καθαρισμὸν καὶ τὴν εἰς καλὴν κατάστασιν διατήρησιν τῶν εἰκόνων, τῶν ἀγαλμάτων τῶν θεῶν. *Φαιδυνταί*³ ἢ *φαιδυνταί*, ὅπως καλεῖ αὐτοὺς ὁ Πανσανίας, τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς ἦσαν οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ τοῦ Φειδίου⁴, ὁ δὲ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὀλυμπίου Διὸς Φαιδυντῆς εἶχε καὶ ἴδιον τιμητικὸν θρόνον ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ⁵. Καὶ αἱ Ἐλευσίνιαι θεαὶ εἶχον τὸν φαιδυντὴν των. *Φαιδυντής τοῖν θεοῖν*⁶, ὅπως ἐν ἐπιγραφῇ τῶν Ῥωμ. χρόνων ἀναγράφεται, ἴσως δὲ καὶ ἐν ἄλλῃ παλαιότερᾳ κατὰ πιθανὴν τοῦ F. συμπλήρωσιν⁷. Ἀλλὰ πλὴν τοῦ κυρίου ὑπουργήματος ἀνατεθειμένη εἰς αὐτόν, ὡς φαίνεται, ἦτο καὶ ἡ περὶ τῶν *ιερῶν* (συμβόλων) φροντίς καὶ ἐπιμέλεια καὶ ἐντεῦθεν οὗτος ἀνήγγελλε τῇ ἱερείᾳ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν ἄφιξιν τούτων εἰς Ἀθήνας. Ὅρθῳς λοιπὸν ὁ F. φρονεῖ ὅτι δὲν ἦτο ἀπλοῦς τις ὑπηρέτης, ταῦτα δ' ἔχων κἀγὼ ἐν νῶ κατέταξα αὐτὸν εἰς τὸ κατώτατον *ιερατικὸν προσωπικόν*, ἵνα οὕτως ἐπὶ τὸ νεωτερι-

1. Ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι ὁ F. καὶ τοῦτο ὡς ὑπόθεσιν πιθανὴν δέχεται γράφων « on peut encore, pas affirmer, mais supposer avec quelque vraisemblance que les *ιερά* étaient en relation avec le culte de Pluton. Gr. Mystères » σελ. 102.

2. Παράβ. F. Gr. Mys. σελ. 59.

3. Ἴδε τὴν λέξιν ἐν τῇ Συναγωγῇ ἀθησαυρίστων λέξεων τοῦ Σ. Κουμανούδη. Ἴδε καὶ *Ἡούχ.* ἐν λ. *φαιδυντής*.

4. Πανσαν V, 14.

5. F. ἔ. ἀν.

6. C. I. At. III, 5.

7. Gr. Myst. σελ. 59.

στικώτερον ἐκφρασθῶ, νομίζω δὲ ὅτι εὐλόγως ὑπέθεσα ὅτι ἐξελέγετο καὶ οὗτος (διὰ βίου ἐννοεῖται) ἐκ τινος τῶν δύο ἱερατικῶν γενῶν, καὶ ὀρθότερον εἰπεῖν, ἐκ τοῦ Εὐμολπιδῶν.¹

Ἀλλὰ τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, ὧν κυρίως εἶχε τὴν ἐπιμέλειαν ὁ *φαιδυντής*, δὲν ἦσαν βεβαίως ἐν τῷ Πλουτωνείῳ. Ἀλλὰ τότε πῶς θὰ ἐπεμελεῖτο οὗτος τῶν ἀγαλμάτων τῶν θεῶν ἐν τῷ *Τελεστηρίῳ* ἢ (κατὰ τὸν συνάδελφον) ἐν τῷ *ναῶ* ἢ τοῖς ναοῖς τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης ἰδρυμένων, θὰ ἐφρόντιζε δὲ καὶ περὶ τῶν *ιερῶν* τῶν ἐν τῷ Πλουτωνείῳ φυλασσομένων; Καὶ τί ἀπλούστερον καὶ ἀπεριττότερον καὶ πρὸς τὰς πηγὰς καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα συμφωνότερον ἢ τὸ νὰ σκεφθῶμεν (ταῖς συμβουλαῖς αὐτοῦ τοῦ συναδέλφου πευθόμενοι) ὅτι, ὅπου ἦσαν τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, ἐκεῖ ἦσαν καὶ ἐφυλάσσοντο καὶ τὰ *ιερά* δι' ὅλου τοῦ ἔτους;

Γ.

ΒΩΜΟΣ

Ἀλλ' ἄλλις τούτων. Καιρὸς δὲ νῦν νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐξετάσεως τοῦ περὶ τοῦ βωμοῦ καὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ ζητήματος. Καὶ δὴ πρῶτον ἀνάγκη νὰποκριθῶμεν εἰς τὸ εὐλογον ἐρώτημα τόδε: Εἶχεν ἑκάτερα τῶν θεῶν ἴδιον βωμόν ἢ ὅπως ἦσαν σύνναοι ἦσαν καὶ *σύμβωμοι* ἢ *ὁμοβώμοι*; Ὅτι σύνναοι οὔσαι ἡδύναντο κάλλιστα νὰ μὴ ᾧσι σύμβωμοι, περιττὸν καὶ νὰ ῥηθῇ καὶ αὐθις ἐνταῦθα. Ἐκ τινος ὅμως ἐφθαρμένου χωρίου τοῦ Ἑσυχίου² εἰκασάν τινες ὅτι καὶ σύμβωμοι ἦσαν αἱ δύο Ἑλευσίνιαι θεαί, ὃ δὲ Ὀμηρικὸς ὕμνος περὶ ἐνὸς καὶ μόνου, ὥς γνωστὸν, *βωμοῦ* κάμνει λόγον, τοῦ βωμοῦ δηλ. ὃν ἔπρεπε νὰ κτίσωσιν οἱ Ἑλευσίνιοι *ὑπὸ τῷ νηῶ* τῆς Δήμητρος (στίχ. 271-272) Ὁ δ' Εὐριπίδης εἰς τὰς *Ἰκέυδας* (Ἑκδοσις Kirchhoff) τρὶς μνημονεύει τοῦ βωμοῦ τῶν θεῶν στίχ. 33-34 « πρὸς ἀγναῖς ἐσχάραις

1. Παράβ. Philios Éleusis σελ. 37.

2. Τὸ χωρίον τοῦ Ἑσυχίου φέρεται ὡδέ πως: « Ὀμόβωμοι θεοὶ ἐν Ἑλευσίνι Δήμητρος καὶ Κόρης εἰσὶν » παράβ. Σβορώνων σελ. 350, σημ. Ἡ λέξις φέρεται ὄντως παρ' Ἑσυχίου οὕτως *ὁμόβωμοι*· ἀλλ' ὀρθῶς ἤδη παρετηρήθη ὅτι πρέπει νὰ διορθωθῇ εἰς *ὁμοβώμοι*. Πῶς δὲ τὸ ὅλον χωρίον πρέπει νὰ διορθωθῇ, δύσκολον νὰ ῥηθῇ.

δυοῖν θεᾶν Κόρης τε καὶ Δήμητρος», στίχ. 64-65 «δεξιπύρους θεῶν θυμέλας» καὶ στίχ. 290 «σεμναῖσι Ληοῦς ἐσχάrais παρημένη», καὶ ὡς βλέπετε ποὺ μὲν δεξιπύρους θυμέλας ποὺ δὲ ἀγνάς ἢ σεμνάς ἐσχάρας αὐτὸν ἀποκαλεῖ. Ὁ εἰς τὸν Δημοσθένους ἀποδιδόμενος κατὰ Νεαίρας λόγος περὶ τούτου τοῦ βωμοῦ κάμνων λόγον λέγει «ἐπὶ τῆς ἐσχάρας¹ τῆς ἐν τῇ αὐλῇ Ἑλευσῖνι». Τέλος δὲ ὁ λίθος ὁ ἀναγράφων τὴν λογοδοσίαν τῶν ἐπιστατῶν Ἑλευσινόθεν τοῦ ἔτους 329]8 π. Χ. (C. I. At. II, 2, Add 834^b = Ἀρχ. Ἐφημ. 1883 σελ. 109 = Dittenberger Sylloge 2, σελ. 291) ἀναφέρει (B, στίχ. 4-5) «τὸν βωμὸν τοῦ Πλούτωνος περιλαβεῖν καὶ κονιάσαι καὶ λευκῶσαι καὶ τοὺς βωμοὺς² τοῖν θεοῖν».

Ὡς βλέπετε, αἱ μαρτυρίαι δὲν εἶναι σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλας ἢ τοῦλάχιστον δὲν φαίνονται σύμφωνοι οὔσαι. Ἴσως ὅμως ἡ ἀσυμφωνία δὲν εἶναι πραγματική, ἀλλὰ φαινομενικὴ μόνον. Ἴσως δηλ. ὑπῆρχε κοινός τις μέγας βωμὸς δύο ὅμως ἔχων ἐσχάρας, εἰς δύο δηλ. διηρημένος τμήματα, εἰς ἑκάτερον τῶν ὁποίων ἔθνον ἰδιαίτερος εἰς ἑκτέραν τῶν θεῶν³.

Ἄλλ' εἴτε δύο ὑπῆρχον βωμοὶ εἴτε εἷς μέγας εἰς δύο διηρημένος τμήματα, ποῦ οὗτος ἔκειτο; Ὁ Σβορῶνος δεχόμενος ὅτι εἷς καὶ μόνος ὑπῆρχε βωμὸς τῶν θεῶν (σελ. 351)⁴, τὸν Ὀμηρικὸν δὲ ὕμνον καὶ τὰς Ἰκέτιδας τοῦ Εὐριπίδου ὁδηγὸν προστησάμενος ἀνακάλυπεν ὅτι «τὸ μέχρι τοῦδε ἀνεξήγητον καὶ μυστηριώδες κατασκευάσμα τὸ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βράχου τῆς Ἑλευσίνος ἦτοι ἢ ἐν τῷ ἱερῷ βράχῳ λελαξευμένη μεγάλη διπλῇ κλῖμαξ ἢ ἐπὶ μικρᾷς διπλῆς πλατείας ἄγουσα, ἐν ᾧ βό-

1. Ἡ λέξις ἐνταῦθα κεῖται βεβαίως ἀντὶ τῆς λέξεως βωμός. Τί κυρίως ἦτο ἡ ἐσχάρα ἴδε Stengel, Die Kultusaltertümer² σελ. 17 καὶ ἐξῆς.

2. Ἡ ἐπιγραφή λέγει τοὺς βωμοὺς καὶ ὄχι τὸν βωμὸν, ὅπως λέγει καὶ θησανροὺς καὶ ὄχι θησανρώ, ἂν καὶ βεβαίως οἱ θησανροὶ ἦσαν μόνον δύο. Ἀλλὰ μήπως λέγουσα βωμοὺς ἐννοεῖ μὲν δύο, ἀλλ' ἔνα μὲν τὸν καὶ κύριον κοινὸν βωμὸν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ, ἕτερον δὲ ἐκτὸς αὐτοῦ;

3. Παράβ. C. I. At. IV, 2 834^b, στίχ. 90 = Ἐφ. Ἀρχ. ἔ. ἀ. γ. στίχ. 6, καὶ C. I. At. IV, 1, 2 ἀριθ. 27^b στίχ. 37 = Dittenberger, Sylloge² 20.

4. Ἄλλ' ἂν, ὥς ὁ Σβορῶνος δέχεται, ἑκατέρα τῶν θεῶν εἶχε καὶ ἴδιον ναὸν (σελ. 347), ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἑκατέρα πρὸς τῷ ναῷ της καὶ ἴδιον βωμὸν, διότι, ὅσον ἐγὼ οἶδα, ναὸς ἄνευ βωμοῦ εἶναι τι ἀνύπαρκτον. Παράβ. καὶ Stengel Kultusaltertümer² σελ. 16.

θρος, ἡ εὐρισκομένη «ἐπὶ προὔχοντι κολωνῷ», ἦτοι ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ βράχου τοῦ φέροντος τοὺς δύο ναοὺς τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης, κειμένη δὲ ἀμέσως πρὸς τὰ δεξιὰ τῷ εἰσερχομένῳ διὰ τῶν πυλῶν τῶν πρὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν ἢ ἐπ' αὐτῶν κατασκευασθέντων περιβόλων τοῦ ἱεροῦ, εἶναι ὁ κοινὸς τῶν δύο θεῶν βωμός. «Ὡς βλέπει τις ἐκ τοῦ τοπογραφικοῦ χάρτου, ὁ ἀρχαῖκός οὗτος βωμὸς ἔκειτο ἐν τῇ αὐλῇ ἐπὶ τῆς ἱερωτάτης θέσεως τῆς Ἑλευσίνος, ἐν μέσῳ τοῦ φέροντος τοὺς δύο ναοὺς τῶν θεῶν ἱεροῦ βράχου παρ' αὐτὴν τὴν εἴσοδον τοῦ ἱεροῦ περιβόλου. Πρὸς ταῦτα συμφωνοῦσι λαμπρῶς ὁ ἐν τῷ Ὅμ. ὕμνῳ (στίχ. 270-271) ὀρισμὸς τῆς θέσεως τοῦ βωμοῦ ὡς κειμένου ἐπὶ προὔχοντι κολωνῷ ὑπ' αὐτῷ τῷ ναῷ τῆς Δήμητρος καὶ πᾶσαι αἱ τοπογραφικαὶ ἐνδείξεις, αἱ περιέχουσιν αἱ Ἰκέτιδες τοῦ Εὐριπίδου, ὧν ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Ἑλευσίνι πρὸ τῆς ἐσχάρας ταύτης». Ταῦτα γράφει ὁ συνάδελφος (σελ. 351-352).

Ὅτι τὸ ἐν λόγῳ κατασκεύασμα (G¹ ἐν τῷ Διαγράμματι τοῦ ποιηματίου μου *Éleusis*) ἀδύνατον εἶναι αὐτὸ καθ'αὐτὸ νὰ ἦτο βωμὸς ἐννοεῖτε πάντες καὶ ἐξ ἀπλοῦ ἐπὶ τῆς εἰκόνης (Πίν. V) βλέμματος.¹ Οὐδὲν ἔχει τὸ κοινὸν τὸ ὄντως περιέργον τοῦτο κατασκεύασμα πρὸς βωμόν, οὐδ' ἦτο δυνατόν νὰ ἴστατο ἐπ' αὐτοῦ βωμοειδὲς κατασκεύασμα καὶ δὴ διπλοῦν καὶ μέγα, οἷος ἔπρεπε νὰ ἦναι ὁ βωμὸς τῶν θεινῶν (διότι καὶ ταῦροι οὐχὶ σπανίως ἐθύνοντο ταῖς θεαῖς). Ὁ φίλος λοιπὸν συνάδελφος παρήχθη ἀναμφιβόλως ἐκ τῆς πεπλανημένης ἐκείνης πεποιθήσεως ὅτι ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Παναγίας ἴστατό ποτε ὁ κατὰ τὸν Ὀμηρικὸν ὕμνον ναὸς τῆς Δήμητρος· ἐπειδὴ δὲ ὑπ' αὐτῷ (τῷ ναῷ δηλ.) ἔπρεπε νὰ εὐρίσκηται ὁ βωμὸς (ὡς ἐννοεῖ τὰ τοῦ Ὅμ. ὕμνου στίχ. 270-273 ὁ Σβορῶνος), ἄρα βωμὸς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα G¹. Ἀλλ' ὁ ναὸς τῆς Δήμητρος τοῦ Ὀμηρ. ὕμνου, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι πράγματι ὑπῆρξε τοιοῦτος ὡς ἴδιον οἰκοδόμημα, ἀδύνατον νὰ ἔκειτο ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Παναγίας κατὰ τὰ προειρημένα τὰ ἀνεπίδεκτα ἀντιρρήσεως κατὰ τὴν γνώμην μου· ἂν δέ, ὅπερ καὶ τὸ μόνον ὀρθὸν κατ' ἐμέ, *Τελεστήριον* καὶ ναὸς τῆς Δήμητρος τοῦ Ὅμ. ὕμνου εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, τὰ τοῦ Ὀμηρ. ὕμνου τὰ περὶ βωμοῦ δὲν συμφωνοῦσιν ὡσαύτως; Ὁ ναὸς τοῦ Ὅμ. ὕμνου (περὶ οὗ κυρίως καὶ μό-

1. Παράβ. καὶ Πρακτικὰ τοῦ ἔτους 1887^{ου}, σελ. 51 καὶ αὐτόθι σημ. 2.

νου ὁ Ὅμ. ὕμνος λέγει ὅτι ἔπρεπε νὰ κτισθῇ ἐπὶ *προὔχοντι κολωνῶ*) τουτέστι τὸ ἀρχαιότατον Τελεστήριον, ἦτο τῷ ὄντι, ὡς εἶδομεν, ἐκτισμένον ἐπὶ *προὔχοντι κολωνῶ*¹. Ὁ βωμὸς ὡς ἐξάρτημα αὐτοῦ ἀναγκαιότατον (διότι βωμοὶ κατὰ μόνας ὑπῆρχον, οὐχὶ ὅμως καὶ ναοὶ ἄνευ βωμῶν, ὅσον ἐγὼ οἶδα) ἔπρεπε νὰ κτισθῇ κάπου πλησίον, ἀλλ' ὡς εἰκός, πολὺ ταπεινότερος τὸ ὕψος, ὥστε νὰ ἦναι τρόπον τινὰ ὑπ' αὐτῷ, εἰ καὶ ἡ φράσις ἐνταῦθα δυνατὸν νὰ ἐτέθη μᾶλλον εἰς δῆλωσιν τῆς ἐξαρτήσεως ἢ τῆς τοπικῆς σχέσεως. Ὁ βωμὸς λοιπὸν ὁ ἀρχαιότατος ὁ εἰς τὸ ἀρχαιότατον Τελεστήριον, δηλ. τὸν ἀρχαιότατον ναόν, ἀνήκων ἦτο ἰδρυμένος, ἢ κατὰ τὴν θέσιν Π-Π' τοῦ διαγράμματος τῶν Πρακτικῶν τοῦ ἔτους 1887ου, ἢ ἔμπροσθεν πρὸς ἀνατολάς, ὅπου ὑποθέτω ἐγὼ κείμενον τὸν βωμὸν καὶ ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις². Θὰ ἴδωμεν δὲ κατωτέρω, ὅτι πρὸς ταύτην τὴν γνώμην μᾶς ἄγουσι καὶ αἱ λοιπαὶ μαρτυρίαι.

Καὶ τῷ ὄντι, ὡς εἶδετε, κατὰ τὸν κατὰ Νεαίρας λόγον ὁ βωμὸς ἔκειτο ἐν τῇ αὐλῇ Ἑλευσῖνι. Ἡ φράσις ἐνταῦθα εἶναι πως συντετμημένη ἐν τοῖς λίθοις ἢ φράσις ἀπαντᾷ³ Ἑλευσῖνι ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἱεροῦ (C. I. At. IV, 2, 477^c καὶ 597^c). Ἀλλὰ τίς ἦτο ἡ αὐλὴ τοῦ ἱεροῦ; Ὑποθέτω ὅτι αὐλὴ τοῦ ἱεροῦ ἡδύνατο νὰ κληθῇ ὅλος ὁ χώρος τοῦ ἱεροῦ περιβόλου ὁ ἐλεύθερος οἰκοδομῶν ὢν καὶ ἰδίως ὁ πρὸ τοῦ Τελεστηρίου χώρος. Ἀμφιβάλλω ὅμως ἂν ὡς τῆς αὐλῆς ἀποτελοῦν μέρος ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ πομπικὴ ὁδὸς καὶ δὴ καὶ αὐτὸς ὁ παρ' αὐτὴν βράχος, ἐφ' οὗ καὶ τὸ κατασκευάσμα G¹, καὶ τούτου ἕνεκα νομίζω ὅτι ἀδύνατον νὰ προσαρμολογῇ ἡ μαρτυρία ἐκείνη τοῦ κατὰ Νεαίρας λόγου εἰς τὸ κατασκευάσμα ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ Σβορώνος ὡς τὸν βωμὸν ὑπολαμβάνει. Ἀλλ' αἱ τοπογραφικαὶ ἐνδείξεις τῶν Ἰκετίδων, αἱ τόσον λαμπρῶς συμφωνοῦσαι κατὰ τὸν συνάδελφον πρὸς τὴν τοποθέτησιν τοῦ βωμοῦ ἐνταῦθα, ἔνθα δηλ. οὗτος τοποθετεῖ αὐτόν; Ἀλλὰ τίνες εἶναι αἱ τοπογραφικαὶ αὗται ἐνδείξεις;

1. Παράβ. καὶ Rubensohn σελ. 4.

2. Παράβ. καὶ Πρακτικά τοῦ ἔτους 1884ου σελ. 76 καὶ Ἐφημ. Ἀρχ. 1885 σελ. 184 σημ. 1. Μετὰ σκέψιν ἀποκλίνω σήμερον πρὸς τὴν γνώμην ὅτι καὶ ὁ ἀρχαιότατος βωμὸς πρὸς ἀνατολάς ἦτο ἰδρυμένος. Ὁ μικρὸς βωμὸς U¹ (Ἑλευσίς σελ. 73) δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναι ὁ βωμὸς τῶν θεῶν.

3. Παράβ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1890 σελ. 127 στίχ. 21, καὶ 1883 σελ. 84 στίχ. 22.

Ἡ μήτηρ τοῦ Θησέως Αἴθρα ἐλθοῦσα, ὥς αὐτὴ αὕτη προλογίζουσα λέγει, εἰς Ἑλευσίνα, ἵνα θύσῃ « ὑπὲρ χθονὸς ἀρότου » (στίχ. 28-29) εἰς τὸν βωμὸν τῶν θεῶν, εὐρίσκει ἐκεῖ καὶ τὰς Ἰκετίδας, τὰς τῶν Ἀργείων δηλ. στρατηγῶν μητέρας τῶν παρὰ τὰς Θήβας πεσόντων ἱκετηρίους κλάδους ἐν χερσὶν ἐχούσας καὶ ἐλθούσας ἐκεῖ « ὁσίως οὐχ » (στίχ. 63) ¹, ὥς αἱ ἴδιαι λέγουσι, ἀλλ' ὅπως παρακαλέσωσι τὸν Θησέα νάναλάβῃ αὐτὸς καὶ ἡ πόλις, ἣς ἡγεμονεῦει, τὸ ἔργον τῆς ταφῆς τῶν παρὰ τὴν Καδμείαν πεσόντων. Ἡ Αἴθρα ἐλεεῖ τὰς γηραιὰς μητέρας καὶ πέμπει ἄγγελον εἰς τὸ Ἄστυ, ὅπως μετακαλέσῃ τὸν υἱὸν τῆς Θησέας, ἵνα ἐκεῖνος ἀποφασίσῃ ἂν πρέπει νὰ δεχθῇ τὴν αἴτησιν τῶν Ἰκετίδων ἢ τὰς ἀποπέμψῃ τοῦ ἱεροῦ. Σημειωτέον δὲ ὅτι μετὰ τῶν Ἰκετίδων συμπαρίσταται καὶ ὁ Ἄδραστος « ἐν πύλαις οἰκτρὸν στενάζων » (στίχ. 106) περὶ δ' αὐτὸν οἱ παῖδες τῶν ἐν Καδμείᾳ πεσόντων (στίχ. 108). Ὁ Θησεὺς ἔρχεται, καὶ . . , ἀλλὰ κάλλιον νὰ σᾶς ἀναγνώσω ὁλόκληρον τοῦτο τὸ μέρος, ὥς ἐν τῷ κειμένῳ ἔχει (στίχ. 88-110):

ΘΗΣΕΥΣ

Τίνων γόνων ἤκουσα καὶ στέρνων κτύπον νεκρῶν τε θρήνους, τῶν δ' ἀνακτόρων ἄπο ἠχοῦς ἰούσης; ὥς φόβος μ' ἀναπτεροῖ	90
μή μοί τι μήτηρ, ἣν μεταστείχω ποδὶ χρονίαν ἀποῦσαν ἐκ δόμων, ἔχῃ νέον· ἔα τί χρῆμα; καινὰς εἰσβολὰς ὀρῶ λόγων, μητέρα γεραιὰν βωμίαν ἐφημένην·	
ξένας θ' ὁμοῦ γυναικας, οὐχ ἕνα ῥυθμὸν	95
κακῶν ἐχούσας· ἔκ τε γὰρ γερασμίων ὄσπων ἐλαύνουσ' οἰκτρὸν εἰς γαῖαν δάκρυ· κουραὶ δὲ καὶ πεπλώματα οὐ θεωρικά, Τί ταῦτα μήτηρ; σὸν τὸ μηνύειν ἔμοι, ἡμῶν δ' ἀκούειν· προσδοκῶ τι γὰρ νέον.	100

ΑΙΘΡΑ

ὦ παῖ, γυναῖκες αἶδε μητέρες τέκνων

1. Τὸ χωρίον ἄλλοι ἄλλως στίζουσι καὶ διαφόρως ἐρμηνεύουσι.

τῶν κατθανόντων ἀμφὶ Καδμείας πύλας
ἐπὶ στρατηγῶν ἱκεσίοις δὲ σὺν κλάδοις
φρουροῦσί μ', ὥς δέδορκας, ἐν κύκλῳ, τέκνον.

ΘΗΣΕΥΣ

Τίς δ' ὁ στενάζων οἰκτρὸν ἐν πύλαις ὄδε; 105

ΑΙΘΡΑ

Ἄδραστος, ὥς λέγουσιν, Ἀργείων ἄναξ.

ΘΗΣΕΥΣ

Οἱ δ' ἀμφὶ τόνδε παῖδες ἦ τούτου τέκνα;

ΑΙΘΡΑ

Οὐκ', ἀλλὰ νεκρῶν τῶν ὀλωλότων κόροι

ΘΗΣΕΥΣ

Τί γὰρ πρὸς ἡμᾶς ἦλθον ἱκεσίᾳ χερὶ

ΑΙΘΡΑ

Οἶδ'· ἀλλὰ τῶνδε μῦθος οὐ'ντεῦθεν, τέκνον. 110

Αὐτὰ λέγει ὁ ποιητής. Πῶς δὲ ἐννοεῖ καὶ ἐρμηνεύει τοὺς λόγους τούτους τοῦ ποιητοῦ ὁ Σβορώνος οὐχὶ εἰς τὸ θέατρον ἐφαρμόζων αὐτούς, καὶ ἐντεῦθεν ζητῶν νὰ πορισθῇ ἐνδείξεις, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἡ σκηνὴ ὑπόκειται; Ἀκούσατε (σελ. 353) ¹. Ὁ Θησεὺς ἔρχεται καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερόν. «Μόλις ὅμως εἰσερχόμενος καὶ δὴ προφανῶς διὰ τῆς ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Εὐριπίδου πύλης τοῦ κυρίου ἱεροῦ περιβόλου (τῆς Πεισιστρατείου), ἥτις ἔκειτο ἔνθα νῦν τὰ μικρὰ Προπύλαια τοῦ Ἀπλίου, βλέπει ἀμέσως τὰ ἀνάκτορα, ἥτοι τοὺς ἐπὶ τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ καὶ ἡ ἐσχάρα, ναοὺς τῶν θεῶν, ἐνῶ δὲ προχωρῶν ἐρωτᾷ τίνος οἱ γόοι καὶ στέρνων κύποι, νεκρῶν τε θρῆνοι, ὧν ἡ ἡχώ

1. Ὁ φίλος συνάδελφος ἀβλεψίᾳ χρησάμενος ποιεῖ τὸν Θησεῖα ἄπαξ μόνον ἐξ Ἀστεως εἰς Ἐλευσίνα ἐλθόντα καὶ δὴ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μετὰ στρατοῦ. Ὁ Θησεὺς ἔρχεται τὸ πρῶτον μόνος καὶ τότε καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερόν. Ὅταν κατόπιν τὸ δεύτερον ἔρχεται εἰς Ἐλευσίνα μετὰ στρατοῦ, δὲν εἰσέρχεται πλέον εἰς τὸ ἱερόν. Πάντα τὰ κατόπιν γινόμενα γίνονται ἔξω τοῦ ἱεροῦ (στίχ. 381 καὶ ἐξῆς). Πῶς ἐν τῷ θεάτρῳ ἐγίνοντο εἶναι ἄλλο ζήτημα.

προσβάλλει τὰ ὧτα αὐτοῦ ὡς ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων ἐρχομένη¹, βλέπει, ὡς ἦτο φυσικόν, ἀφοῦ ταῦτα ἐρωτῶν προϋχώρησε βήματά τινα, τὰς ὑπὸ τὸ Ἑνάκτορον καὶ πρὸ τῆς ἐσχάρας τῶν θεῶν Ἰκέτιδας μετὰ τῆς συνικετευούσης μητρὸς αὐτοῦ, παρ' αὐτοῖς δὲ καὶ δὴ «ἐν πύλαις» (προφανῶς ταῖς τοῦ Πλουτωνείου ἢ τοῦ ἱεροῦ Περιβόλου) τὸν πενθίμως κεκαλυμμένον καὶ οἰκτρῶς στενάζοντα Ἑδραστον, ἔχοντα περὶ ἑαυτὸν τοὺς μικροὺς παῖδας τῶν πρὸ τῶν Θηβῶν κειμένων νεκρῶν ἡρώων». Δὲν θέλω νὰ ἐξετάσω ἂν ἡ μέθοδος αὕτη τοῦ συναδέλφου εἶναι ἢ δὲν εἶναι ὀρθή, ἐρωτῶ ἀπλῶς, ἂν οἱ λόγοι τοῦ ποιητοῦ συμφωνοῦσι πρὸς τὰ πράγματα, ὅπως φαντάζεται αὐτὰ ὁ Σβορώνος. Ὁ Θησεὺς εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἱερὸν διὰ τῆς πύλης τῶν μικρῶν Προπυλαίων δὲν θὰ εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐρωτήσῃ τίνων οἱ γόοι καὶ οἱ θρήνοι, διότι θὰ ἔβλεπε τὸν χορὸν τῶν Ἰκετίδων ἂν βωμὸς ἦτο τὸ κατασκευάσμα G,¹ ἔτι δὲ μᾶλλον θὰ ἔβλεπε τὸν Ἑδραστον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν παῖδας, ἂν ἐκάθηντο, ἢ ἐν τῇ πύλῃ τοῦ Πλουτωνείου, ἢ ἐν τῇ πύλῃ, δι' ἧς καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν. Ἀλλὰ καὶ ἂν δεχθῶμεν ὅτι κατὰ ποιητικὸν πλάσμα ὁ Θησεὺς τοὺς πρώτους στίχους (-88-93)² ὑποτίθεται ἀπαγγέλλων χωρὶς νὰ βλέπῃ, καὶ περ δυνάμενος νὰ ἴδῃ τὰς Ἰκέτιδας, ἢ ὅτι ὑποτίθεται ἀπαγγέλλων αὐτοὺς, πρὶν ἢ κυρίως εἰσελθῇ εἰς τὸ ἱερὸν, ἀκούσας ἔξωθεν ἡδὴ τοὺς γόους, καὶ ὅτι ὡσαύτως τὸν Ἑδραστον καὶ τοὺς παῖδας, ἢ δὲν εἶδεν εἰσελθὼν, ἢ καὶ ἰδὼν ἂν τιπαρῆλθε σπεύδων νὰ ἴδῃ τὸ πρῶτον τὴν μητέρα του, τούτου δ' ἔνεκα καὶ κατόπιν περὶ αὐτῶν ἐρωτᾷ καὶ ἂν, λέγω, δεχθῶμεν ὅτι ταῦτα καὶ ὁ συνάδελφος οὕτω πως τὰ φαντάζεται γινόμενα, ἐρωτῶ καὶ πάλιν μήπως ἂν δεχθῶμεν ὅτι βωμὸς ἦτο ὅχι τὸ κατασκευάσμα G¹, ἀλλὰ τὸ οἰκοδόμημα ἐκεῖνο, ὅπερ, ἐγὼ μὲν θησαυρὸν, αὐτὸς δὲ Ἑκατήσιον

1. Ἐν *ἀνάκτορα* ἦσαν οἱ κατὰ τὸν συνάδελφον δύο ναοὶ ὁ εἰς τῆς Δήμητρος ἄνω ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Παναγίας ὁ δ' ἄλλος τῆς Κόρης κατὰ τὴν θέσιν K (Éleusis σελ. 63), τίνι τρόπῳ καὶ τίνι μηχανῇ θὰ προσήρμοζον οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ποιητοῦ πρὸς τὰ πράγματα; *παὸς* στίχ. 21, *σηκὸς* (στίχ. 50) καὶ *ἀνάκτορα* (στίχ. 79) εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ οἰκοδόμημα, ὃ καὶ μόνον, ὡς ὑποθέτω, εἰκόνιζε ἐν τῷ θεάτρῳ τὸ Προσκήνιον (παράβ. Das Griech. Theater τοῦ Dörpfeld καὶ Reisch σελ. 206).

2. Ὑποθέτω ὅτι τοὺς στίχους τούτους ἀπήγγειλεν ὁ τὸν Θησέα ὑποδυθεὶς ὑποκριτὴς ἐν τῇ παρόδῳ, δι' ἧς εἰς τὸ θέατρον εἰσῆλθε.

ἀπεκάλεσε (G), οἱ ἀνωτέρω λόγοι τοῦ ποιητοῦ δὲν θὰ προσήρμοζον πρὸς τὰ πράγματα, ἂν μάλιστα, κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ συναδέλφου, ὑποθέσωμεν τὸν Ἄδραστον καὶ τοὺς παῖδας καθημένους παρὰ τὴν πύλιν τοῦ, κατὰ τὸν Σβορώνου, ναοῦ τῆς Κόρης; Ἡ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ βωμὸς ἔκειτο ἀριστερᾷ τῷ εἰσερχομένῳ διὰ τῆς πομπικῆς ὁδοῦ ἀντικρὺ τοῦ οἰκοδομήματος G¹ ἢ G, ἣ καὶ κάπου ἔτι ἐνδοτέρῳ καὶ εἰς τοιαύτην μάλιστα θέσιν, ὥστε πράγματι ὁ διὰ τῆς Πύλης τῶν μικρῶν Προπυλαίων εἰς τὸ ἱερὸν εἰσερχόμενος νὰ μὴ ἡδύνατο καὶ νὰ ἴδῃ αὐτὸν ἀμέσως, δὲν θὰ προσήρμοζον οἱ ἀνωτέρω λόγοι τοῦ Εὐριπίδου ἐπίσης καλῶς εἰμὴ καὶ κάλλιον; Ἀλλὰ ποῦ τότε αἱ τοπογραφικαὶ ἐνδείξεις αἱ ἐκ τῶν *Ἰκετίδων*, αἱ τόσον λαμπρῶς συμφωνοῦσαι πρὸς τοποθέτησιν τοῦ βωμοῦ κατὰ τὸ κατασκευάσμα G¹; Ἄν δέ, ὡς ὁ συνάδελφος δέχεται, δὲν ἔχω δὲ δυσκολίαν νὰ δεχθῶ καὶ ἐγὼ μετ' αὐτοῦ, ἡ Εὐάδην ἐπήδησεν ἐπὶ τὴν πυρὰν τοῦ ἀνδρός της Καπανέως¹ ἐκ τοῦ βράχου τῆς Παναγίας, πῶς ὁ βράχος οὗτος θὰ ὑπερήρξει « τῶνδε δόμων » ὡς λέγει ὁ ποιητὴς (στίχ. 991) ἂν ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ βράχου ἴστατο μεγαλοπρεπὴς ὁ ναὸς τῆς *Δήμητρος*; (ἴδε Σ. σελ. 347)

1. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἐδυσκολευόμην νὰ δεχθῶ καὶ περὶ τοῦ Καπανέως ἔτι προκειμένου, τοῦ καὶ κατὰ τὸν τραγικὸν « ἱεροῦ νεκροῦ », εἶναι ὅτι ἡ πυρὰ ἀνήφθη ἐν αὐτῷ τῷ Πλουτωνεῖῳ ὡς ὁ συνάδελφος ἔξ ἐννοήτων λόγων (διότι ἄλλως καὶ τὴν Εὐάδην αὐτὴν δὲν ἡδύνατο ὁ χορὸς νὰ ἴδῃ ἐπὶ τὴν πυρὰν τοῦ ἀνδρός πηδῶσαν παρὰ τὸν βωμὸν, δηλ. τὸ οἰκοδόμημα G¹ ὧν) φαίνεται δεχόμενος (σελ. 354). Περὶ *Πλουτωνείου* δ' ὄντος τοῦ λόγου δράττομαι τῆς εὐκαιρίας νὰ σημειώσω ὅτι τὰ λεγόμενα ὑπὸ Σβορώνου (σελ. 246) περὶ τῆς Ἀγρας ὡς χώρου Πλουτωνείου καὶ ὡς εἰσόδου Ἄδου δὲν μοι εἶναι σαφῆ, οἱ δὲ ἐκεῖ ἀνακαλυφθέντες τάφοι κατὰ τὴν πεποίθησίν μου ἦσαν *χριστιανικοὶ* μὴδὲν κοινὸν ἔχοντες πρὸς τὸν ὑπάρξαντά ποτε ἐκεῖ ἀρχαῖον ναὸν καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ (παράβ. Πρακτικά τῆς Ἀρχ. Ἐταιρείας 1897 σελ. 71 καὶ ἐξ.). Ὁμοίους τάφους εὑρον καὶ ἐν Ἐλευσίνι φέροντας δὲ κατὰ τὰς πλευρὰς τῶν ἐσωτερικῶς ἐπιτεχυρισμένων τοίχων τῶν τῶν σημείων τοῦ σταυροῦ (Πρακτ. τῆς Ἀρχ. Ἐταιρ. 1888 σελ. 24). Κρῖμα δὲ τῷ ὄντι ἐπὶ δὲν μοι ἐπῆλθε κατὰ νοῦν, ὅτε τοὺς ἐν Ἀγρᾷ ἀνασκαφθέντας τόπους ἐπεσκέφθην καὶ ἐγνώρισα ἐξ αὐτοφίας καὶ τοὺς τάφους, νὰ ἐξετάσω αὐτοὺς. διότι σχεδὸν βέβαιος εἶμαι ὅτι θάνακλυστόν που καὶ ἐν τούτοις τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον καὶ θὰ ἡδυνάμην οὕτω καὶ νὰ βεβαιώσω τὸ πρᾶγμα. Χάριν δὲ τῆς ἀκριβείας παρατηρῶ ὅτι ὁ Σκιᾶς (Πρακτικά 1895 σελ. 170 καὶ 1897 σελ. 82) δὲν ὁμιλεῖ περὶ ταυτότητος ἀγγελίων εὐρεθέντων ἐν τοῖς τάφοις τῆς Ἀγρας καὶ ἐν τάφοις τῆς Ἐλευσίνος, ὡς ὁ Σβορώνος ἀβλεπτίᾳς ὑπέλαβε (σελ. 246-247), ἀλλὰ περὶ ἀγγελίων εὐρεθέντων ἐν τε Ἐλευσίνι καὶ ἐν Ἀγρᾷ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς.

Δὲν συνηγορεῖ λοιπὸν οὐδ' ὁ Εὐριπίδης, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ συναδέλφου. Ἀλλ' ὁ Σβορῶνος ὑπὲρ τῆς γνώμης του ἐπι-καλεῖται καὶ τὴν εὕρεσιν τοῦ λίθου (ἐκεῖ πλησίον εὐρεθέντος) τοῦ τε-λευταῖον καὶ αὐθις ὑπὸ τοῦ μακαρίτου von Prott ἐκδοθέντος (Athen. Mitth. 1899 σελ. 246 καὶ ἐξῆς). Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὡς ἀληθὲς ὅτι ὁ λίθος οὐχὶ μακρόθεν μετεκομίσθη ἐκεῖ, ὅπου καὶ εὐρέθη, καὶ ὅτι πράγματι εἶναι βάσις *εἰλεοῦ* (opfertisch), ἐγὼ ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἐν-νοῶ τίνι τρόπῳ δύναιται οὗτος νὰ συνδεθῇ πρὸς τὸν *βωμὸν τῶν θεῶν*. Ὡς *εἰλεὸς* ἔπρεπε νὰ ἴσταιται παρὰ τὸν βωμὸν ἐκείνον, εἰς ὃν καὶ ὁ ἐπ' αὐτοῦ ἀναγεγραμμένος *ιερός νόμος* ἀναφέρεται (παράβ. καὶ von Prott σελ. 255)¹. Ὅτι δὲ « ὁμοίας φύσεως ἐπιγραφαὶ ἔμμεσον σχέ-σιν πρὸς τὸν βωμὸν τῶν θεῶν ἔχουσαι εὐρέθησαν καὶ ἄλλαι πρὸ τοῦ κλιμακωτοῦ κατασκευάσματος » (Σβορῶνος σελ. 355) εἰς ἐμὲ εἶναι ὅλως ἄγνωστον. Ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ περιέργῳ κατα-σκευάσματι G¹ καὶ δὴ κατὰ τὴν βορείαν αὐτοῦ γωνίαν ὑπῆρχε καὶ ὁ βωμὸς τῶν *Εὐδανέμων* (Σ. σελ. 355), νομίζω ὅτι δὲν εἶναι χρεῖα πολ-λῶν λόγων ἵνα καταδειχθῇ ὅτι καὶ εἰς τοῦτο πλανᾶται ὁ φίλος συν-άδελφος. Τὸ χωρίον τοῦ Ἀρῥιανοῦ (Ἀνάβ. 3, 16, 8) « κεῖνται Αθῆ-νησιν ἐν Κεραμειῷ αἱ εἰκόνες², ἣ ἄνιμεν ἐς πόλιν, καταντικρὺ μά-λιστα τοῦ Μητροῦ, οὐ μακρὰν τῶν Εὐδανέμων τοῦ βωμοῦ· ὅστις δὲ μεμύηται ταῖν θεαῖν ἐν Ἐλευσίνι, οἶδε τὸν Εὐδανέμου βωμὸν ἐπὶ τοῦ δαπέδου ὄντα » εἶναι τόσον σαφές, ὥστε ἄπορον τῇ ἀληθείᾳ πῶς ἀνῆρ, οἷος ὁ Σβορῶνος, κατώρθωσε νὰ ἐρμηνεύσῃ αὐτὸ ἄλλως ἢ ὅπως ὀρθῶς ὑπὸ πάντων μέχρι τοῦδε ἡρμηνεύθη, ὅτι δηλ. ὁ βω-μὸς τῶν Εὐδανέμων ἔκειτο ἐν Ἀθήναις³. Ἡ φράσις τῶν χειρογρά-φων ἐν Ἐλευσίνι φρονῶ καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ Σβορῶνου ὅτι καλῶς ἔχει, οὐδ' εἶναι ἀνάγκη νὰ διορθωθῇ ἐν Ἐλευσινίῳ⁴, διότι ἡ ὅλη φράσις

1. Παράβ. Rubensohn σελ. 196, σημ. 8.

2. Πρόκειται περὶ τῶν εἰκόνων τῶν τυραννοκτόνων Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστο-γείτονος.

3. Ὅσον οἶδα. μόνον ὁ Milchhöfer ἐρωτᾷ ἀπλῶς γράφων *in Eleusis* ? (Curtius, Die Stadtgeschichte von Athen, σελ. XLVIII).

4. Ἀλλως δὲ καὶ ἡ φράσις « μεμύηται ταῖν θεαῖν ἐν Ἐλευσινίῳ » δὲν βλέπω τίνα θὰ εἶχε νοῦν περὶ τοῦ ἐν Ἀστει Ἐλευσινίου προκειμένου καὶ ἀμφιβάλλω ἂν ἠδύνατο νὰ ῥηθῇ.

«ὅστις δὲ μεμύηται ταῖν θεᾶν ἐν Ἑλευσίνι» οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ οἱ μνηθέντες τὰ ἐν Ἑλευσίνι μυστήρια, ἢ, ὡς συνηθέστερον ἐλέγετο, τὰ *μεγάλα* ἢ *μείζω μυστήρια*, πάντες δὲ οὗτοι, ὡς γνωστόν, ἔπρεπε πρῶτον ἐν Ἀθήναις καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἐν τῷ ἐν Ἄστει Ἑλευσινίῳ νὰ ἐκτελέσωσι προκαταρκτικὰς τινὰς πράξεις, πρὸς τὴν κατοπιν ἐν Ἑλευσίνι μύησιν ἀναγκαίας. Ὡς δὲ ὀρθότατα κατ' ἐμὲ ὁ Foucart¹ ὑπέθεσεν, οὗτοι ἐγίνωσκον καὶ τὸν ἐν Ἀθήναις παρὰ τὸ Μητροῶν καὶ τὸ Ἑλευσίνιον τὸ ἐν Ἄστει βωμὸν τῶν Εὐδανέμων, διότι πιθανώτατα ὑποχρεωμένοι ἦσαν καὶ εἰς τοῦτον νὰ προσφέρωσι τινα θυσίαν.

Δ.

ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΕΚΑΤΗΣ ΚΑΙ ΑΓΕΛΑΣΤΟΣ ΠΕΤΡΑ.

Θὰ ἦτο ἀτελής ἡ μελέτη αὕτη, ἂν καὶ περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἑκάτης καὶ τῆς Ἀγελάστου πέτρας δὲν ἔκαμνον λόγον. Ἀλλὰ περὶ τούτων πολὺ σύντομος θὰ ἦναι ὁ λόγος μου.

Ὁ Rubensohn φρονεῖ (σελ. 19) εἰς τὸν Ὅμ. ὕμνον (στίχ. 54 καὶ ἐξ. καὶ 439 καὶ ἐξ.) καὶ εἰς τὰς συχνὰς² ἐπὶ ἀγγελίῳ τοῦ Ἑλευσινιακοῦ κύκλου ἀπεικονίσεις τῆς Ἑκάτης στηριζόμενος, διότι ἄλλως δὲν ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα αὐτῆς, ὅτι καὶ ἡ Ἑκάτη ἀπέλαυέ τινος ἐν Ἑλευσίνι λατρείας καὶ πιθανὸν νὰ ἐλατρεύετό που παρὰ τὸ Πλουτώνειον καὶ ἴσως, ὡς ὁ αὐτὸς Rubensohn φρονεῖ, μία τῶν τριῶν τοῦ ἐκεῖ σπηλαίου διαιρέσεων νὰ ἦτο εἰς αὐτὴν ἀφιερωμένη. Ὁ δὲ καθηγητῆς C. Robert (Preller-Robert Gr. Mythol. 1, σελ. 761 σημ. 1)³ φρονεῖ ὅτι αὐτὸ τὸ *Πλουτώνειον* ἦτο τὸ ἱερὸν τῆς Ἑκάτης, προσθέτων ἐπὶ λέξει ὅτι οὕτω «sie behütet dort ihrem Character entsprechend den Eingang zum heiligen Bezirk», διότι ὡς ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ παρατηρεῖ, παραπέμπων εἰς ἀπόσπασμα τοῦ Αἰσχύλου καὶ τὸν Ἡσύσιον, ἐλατρεύετο ἡ αὐτὴ καὶ ὡς *προπυλαία* «ὡς τῶν βασιλείων μελᾶθρον πρόδομος» (Robert ἑ. ἀ. σελ. 322 σημ. 4).

1. Gr. Mystères σελ. 21.

2. Ἄλλ' εἶναι ὄντως τόσον συχνὰ ὅσον καὶ νομίζονται; ἢ μήπως πολλαχοῦ ὡς Ἑκάτη ἐκλαμβάνονται ἄλλαι παρεμφερεῖς θεότητες;

3. Παράβ. καὶ Athen. Mittheil. 1895, σελ. 253, σημ.

Ὅτι τὸ Πλουτώνειον εἶναι τὸ Πλουτόνειον καὶ οὐδὲν ἄλλο ὑποθέτω ὅτι καὶ ὁ τοῦ ἐν Ἀλλῇ Πανεπιστημίου σοφὸς καθηγητὴς δὲν ἀρνεῖται σήμερον. Ἀλλως ἢ εἰκασία αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Rubensohn ὅτι ἐδῶ που παρὰ τὰς Πύλας εἶχε τινα ἴσως ἱερὸν τόπον, ἐν ᾧ ἐλατρεύετο, καὶ ἡ Ἐκάτη, πιθανὴ εἶναι, ἀλλ' ὡς ἀμάρτυρος εἶναι καὶ μένει ἀπλῇ εἰκασία. Γνωστὸν δὲ ὅτι καὶ ἡ παρὰ τοῦ αὐτοῦ Robert γενομένη συμπλήρωσις τῆς γνωστῆς ἐπιγραφῆς, ἣν τελευταῖον εἶχεν ἐκδώσει καὶ αὐθις ὁ μακαρίτης von Prott (Athen. Mittheil. 1899 σελ. 246 καὶ ἑξ.) ἀπεδείχθη ὄχι ὀρθή.

Οὐδεὶς λοιπὸν ὑπάρχει λόγος βιάζων ἡμᾶς νὰ δεχθῶμεν ὅτι εἶχε καὶ ἡ Ἐκάτη ναὸν ἐν Ἐλευσίνι ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Περιβόλου καὶ μάλιστα τοῦ ἐσωτέρου, τοῦ κυρίου περιβόλου, ὡς ὀρθῶς αὐτὸς ὁ Σβορώνος (σελ. 353) ἀποκαλεῖ αὐτόν. Τοῦναντίον δὲ κατ' ἐμὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἱερὸν τοῦ Πλούτωνος περιπεφραγμένον, ὅπως ἦτο, καὶ ἀποτελοῦν ἴδιον, οὕτως εἰπεῖν, διαμέρισμα τοῦ περιβόλου τούτου (τοῦ ἐσωτέρου), εἶναι λόγος ἰσχυρὸς νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ μόνον τῷ θεῷ, αἱ δύο δηλ. κατ' ἐξοχὴν τῶν μυστηρίων θεότητες *Δημήτηρ καὶ Κόρη*, ἐλατρεύοντο ¹.

Περὶ δὲ τῆς Ἀγέλαστου πέτρας ἐπίσης ὄχι πολλὰ ἔχω νὰ παρατηρήσω. Αἱ περὶ ταύτης μαρτυρίαι τῶν ἀρχαίων εἶναι ὥντως ἀντιφατικαὶ τῶν μὲν τοποθετούντων αὐτὴν ἐν Ἐλευσίνι, τῶν δὲ γενικώτερον παρ' Ἀθηναίοις, Ἀθήγησιν ἢ ἐν Ἀττικῇ. Ἐκ τοῦ ὅτι ὅμως μνημονεύεται αὕτη ἐν τῇ λογοδοσίᾳ τῶν ἐπιστατῶν Ἐλευσινόθεν τοῦ ἔτους 329/8 π. Χ. ἄνευ οὐδενὸς προσδιορισμοῦ ὀρθῶς εἴκασεν ὁ Σβορώνος ὅτι μία ὑπῆρχεν Ἀγέλαστος πέτρα (σελ. 249) ². Ἀλλὰ ποῦ αὕτη ἔκειτο; ἐν Ἀθήναις ἢ ἐν Ἐλευσίνι;

Ὁ Rubensohn ἐν ὥραίῳ ἀρθριδίῳ, ὅπερ περὶ τινος ἀναγλύφου ἐν Ἐλευσίνι εὗρεθέντος καὶ τὴν Δήμητρα εἰκονίζοντος ἐπὶ πέτρας καθιμένην καὶ πρὸ αὐτῆς τοὺς σεβίζοντας αὐτὴν ἐδημοσίευσεν (Athen. Mittheil. 1899 σελ. 46 καὶ ἑξῆς), δέχεται ὅτι ἡ Ἀγέλαστος πέτρα ἔκειτο ἐν Ἐλευσίνι καὶ ὅτι αὕτη οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ αὐτὸς ὁ βράχος ὁ ὑπερκεῖμενος τοῦ Πλουτωνείου κυρίως, ἀλλ' ὅτι ὑπὸ τοῦτο τὸ ὄνομα ἡδύ-

1. Παράβ. καὶ von Prott ἑ. ἀ. σελ. 262 καὶ σελ. ιδίως 264.

2. Πρᾶγμα ὅμως περιέργον, τὰ ἀντίθετα λέγει ἐν σελ. 244.

νατο κάλλιστα μέγα μέρος τῆς βραχώδους βορεινῆς κλιτύος τῆς Ἀκροπόλεως νὰ ἐδηλοῦτο. Ἐκ τοῦ ὅτι δὲ μνημονεύεται αὕτη, ἔστω καὶ ἐν παρόδῳ, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, ἐν τῇ ἀνωτέρῳ μνημονευθείσῃ λογοδοσίᾳ τῶν ἐπιστατῶν, φρονεῖ ὅτι ἐκ τῶν τεσσάρων διαφόρων παραδόσεων περὶ τοῦ ποῦ ἡ Δημήτηρ πενθοῦσα τὴν ἀρπαγὴν τῆς Κόρης ἐκάθισε μετὰ τὴν πλάνην της, ὅπως ἀναπανθῇ, ἐπὶ τοῦ παρθενίου δηλ. φρέατος, ὅπως λέγει ὁ Ὅμηρ. ὕμνος, ἢ τοῦ Ἀνθίου, ὅπως λέγει κατὰ Πausanίαν ὁ Πάμφως, ἢ τοῦ Καλλιχόρου, ὅπως λέγει ὁ Καλλιμάχος, ἢ τῆς Ἀγέλαστου πέτρας, ὅπως λέγει ὁ Ἀπολλόδωρος, φρονεῖ, λέγω, ὁ Rubensohn ὅτι ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων παραδόσεων ἡ ἐπίσημος Ἑλευσινιακὴ λατρεία ἀνεγνώριζε τὴν παρὰ τῷ Ἀπολλοδώρῳ φερομένην. Ὁ Σβορώνος νομίζει ὅτι ἡ Ἀγέλαστος πέτρα ἔκειτο ἐν Ἀθήναις παρὰ τὸν λόφον τῆς Ἄγρας ἢ ἐν αὐτῷ τούτῳ. Δὲν θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ παρακολουθήσω βῆμα πρὸς βῆμα τὸν συνάδελφον εἰς τὰς σκέψεις του. Εἰς τὸ προμνημονευθὲν ἄρθρον τοῦ Rubensohn καὶ περ προγενέστερον τοῦ ἔργου τοῦ Σβορώνου ὑπάρχουσι, φρονῶ, τὰ στοιχεῖα πρὸς ἀνασκευὴν πάντων τῶν ἄλλων ἐπιχειρημάτων τοῦ φίλου συναδέλφου καὶ ἐκεῖ παραπέμπω τοὺς θέλοντας νὰ ἐξετάσωσιν ἀκριβέστερον τὸ πρᾶγμα· διότι ἐκεῖ παρατίθεται καὶ ὁλόκληρον τὸ χωρίον τοῦ Σουΐδα, ὅπερ ἀναγκαιότατον, κατ' ἐμέ, εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐξέτασιν τοῦ πράγματος. Περὶ ἐνὸς ὅμως ἐπιχειρήματος ἀνάγκη νὰ εἶπω ὀλίγας λέξεις. Φρονεῖ δηλ. ὁ Σβορώνος ὅτι τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος ἀκριβῶς μᾶς παρέχει αὐτὸ τὸ χωρίον τῆς ἐπιγραφῆς τῆς ἀναγραφούσης τὴν μνημονευθεῖσαν λογοδοσίαν τῶν ἐπιστατῶν, ἐν ᾧ ὁ λόγος περὶ τῆς ἀγέλαστου πέτρας ¹.

Τὸ χωρίον φθέγγεται ὥδε πως:²

Πλίνθοι εἰς τὸ Ἑλευσίνιον τὸ ἐν Ἀστει ΧΓΒΗ: αἱ ἑκατόν: ΠΓΗIII: σὺν τῇ κομιδῇ ἀπ' Ἀγέλαστου πέτρας: ΗΔΔ:

Δηλ. ἐχρειάσθησαν 1600 πλίνθοι (ῶμαι) εἰς τὸ Ἑλευσίνιον τὸ ἐν

1. Παράβ. καὶ von Prott, Athen. Mittheil. 1899 σελ. 264. Ὁ von Prott κατὰ τὰ ἐκεῖ λεγόμενα ἀποδέχεται τὴν ἀνωτέρω περὶ τῆς ἀγέλαστου πέτρας τοῦ Rubensohn γνώμην.

2. Ἀρχ. Εφημ 1883 σελ. 414 (=C. I. At. II, 2, 834^b καὶ IV, 2, 834^b) B, στίχ. 46-47.

Ἄστει δηλ. τὸ ἐν Ἀθήναις· δι' αὐτὰς ἐπλήρωσαν οἱ δίδοντες λόγον Ἐπιστάται συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐξόδων τῆς μεταφορᾶς αὐτῶν ἐκ τῆς Ἀγελάστου πέτρας δραχ. 120 ἐν ὄλῳ, δηλ. 7 $\frac{1}{2}$ δρ. τὴν ἑκατοντάδα Ὁ Σβορῶνος ὑπέπεσεν εἰς ἀβλέπημα (ὅπερ κατόπιν τῇ ὑποδείξει φίλων καὶ ὁ ἴδιος ἀνεγνώρισε) καὶ ὑπέλαβεν ὅτι πρὸς μεταφορὰν τῶν πλίνθων ἐπληρώθησαν μόνον δύο δραχμαί, ποσὸν, ὅπερ δὲν θὰ ἦτο ἀρκετὸν, καὶ ἂν τῷ ὄντι ἐπρόκειτο περὶ μεταφορᾶς τῶν πλίνθων ἐκ τῆς Καλλιῤῥόης (τῆς παρὰ τὸν Ἰλισὸν) εἰς τὸ ἐν Ἄστει Ἐλευσί- νιον. Ἀλλ' ἡ ἐπιγραφὴ, ὥς εἶδετε, δὲν διακρίνει τί ἐπλήρωσαν οἱ ἐπι- στάται πρὸς μεταφορὰν καὶ τί πρὸς ἀγορὰν ἢ, ὅπερ ταυτὸ, κατα- σκευὴν τῶν πλίνθων. Τέσσαρα δὲ εἶναι ἀκόμῃ τὰ χωρία τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς, ἐν οἷς πάλιν περὶ πλίνθων γίνεται λόγος, τὰ ἐξῆς:

Α στίχ. 22-23.

μισθωτεῖ τῶν πλίνθων τῆς ἀγωγῆς, ὧν εἵλκυσε Λυκοῦ(ρ)γος
Μελιτεὺς, τῶν χιλίων: ΔΓ: Φερεκλείδει Βοιωτίῳ [μ]ισ(θός) ¹
ΜΜΠΧ: ΗΗΗΠ[ΔΔ]ΔΔ:

Α στίχ. 55-56.

πλίνθοι αἱ ἐλκυσθεῖσαι ἀπὸ τοῦ πύργου τριημιπόδιοι: ΜΧΧΧΧ::
ταύτας εἵλκυσεν Εὐθυμίδης ἐν Κόλλυ(τῶι): οἰκῶν: τὰς: Χ:
ΔΔΔΓΓ: κεφά(λαιον): ΓΗΓΓΓ

Α στίχ. 56-57.

πλίνθους, ἃς εἵλκυσεν Εὐθίας Ἐλευσί(νιος), [τρ]ιημιποδίους: τὰς
Χ: σὺν[τ]ῶι γεωνίῳ: ΔΔΔΔ: κεφά(λαιον): πλίνθων: ΠΧΧΧΧ
κεφά(λαιον): ΗΗΗΠΔ:

Α στίχ. 57-58.

πλίνθοι αἱ περιγενόμεναι ΧΠ τῶν περυσινῶν τῶι κομίσαντι:
ΔΔΠΠΠ: ἀγωγή τῶν πλίνθων τῶν παρ' Ἐ[υ]θύιου: τῶν: Χ:
ΔΔΓ: κεφά(λαιον): ΗΗΔΔΓ:

Δὲν νομίζω ἀναγκαῖον νὰ εἰσέλθω ἐνταῦθα εἰς λεπτομερεῖ ἐξέ-

1. Νομίζω ὅτι καλῶς ἔχει ἡ παρὰ Τσούντζα γραφὴ [μ]ισ[θός] καὶ οὐδεμία ἀνάγκη νάλλαχθῇ· ἐννοεῖται δ' οἰκοθεν ὅτι ὁ δεύτερος ἀριθμὸς ἀναφέρεται εἰς τὸ μισθός, τοῦ πρώτου δηλοῦντος τὸ ποσὸν τῶν πλίνθων (παράβ. Dittenberger ἐ. ᾠ. τόμ. 2., σελ. 295 σημ. 24).

τασιν τῶν χωρίων τούτων καὶ ἀρκοῦμαι νὰ δηλώσω ὅτι ἐξ αὐτῶν συνδυαζομένων πηγάζει κατ' ἐμὲ τόδε τὸ πόρισμα ὅτι, καὶ ἂν αἱ εἰς τὸ Ἑλευσίνιον τὸ ἐν Ἀστεὶ κομισθεῖσαι πλίνθοι ἦσαν *τριημιπόδιοι*, αἱ ὁποῖαι, ὡς φαίνεται, ἦσαν καὶ αἱ τοῦ πρώτου μεγέθους, ὡς θὰ ἐλέγομεν σ' ἄλλοτε, καὶ τούτου ἕνεκα καὶ δηλοῦνται, ὡς ἔστιν εἰκάσαι, ὅπου μεγάλα ὁπωσδήποτε πληρώνονται ποσά, διὰ δὲ ταύτας κατὰ τὰ λεγόμενα ἐν τῷ ἀνωτέρῳ παραδείγματι (στίχ. 56-57)¹ ἐπλήρωσαν πρὸς κατασκευὴν δραχμῶν 40 τὴν χιλιάδα, δηλ. διὰ τὰς 1600 δραχμῶν 64, μένει ὑπόλοιπον μέχρι τοῦ ὅλου πληρωθέντος ποσοῦ τῶν 120 δραχ. 56 διὰ τὴν μεταφορὰν αὐτῶν, ποσόν, ὅπερ δὲν εἶναι σμικρόν, καὶ διὰ τὴν μεταφορὰν αὐτῶν ἐξ Ἑλευσίνος εἰς Ἀθήνας. Ἄν δὲ ὑποθέσωμεν, καὶ οὐδὲν μᾶς κωλύει πρὸς τοῦτο, ὅτι εἰς *γεώμιον*, δηλ. εἰς ἀγορὰν τῆς γῆς, οὐδὲν ἐπλήρωσαν διὰ ταύτας, διότι πιθανώτατα ὁ ἀγρός, ἐκ τοῦ χώματος τοῦ ὁποίου κατεσκευάσθησαν, νὰ ἦτο *δημόσιος* παρὰ τὴν Ἀγέλαστον κείμενος πέτραν, καὶ ἂν ἀκόμη ὑποθέσωμεν ὅτι δὲν ἦσαν *τριημιπόδιοι*, ἀλλὰ *ποδιαῖαι* ὁπότε βεβαίως ἡ κατασκευὴ των θὰ ἀπῆτει μικροτέραν δαπάνην, ἡ τιμὴ αὐτῶν γίνεται ἔτι μικροτέρα καὶ τὸ ἐναπομένον πρὸς μεταφορὰν αὐτῶν ποσὸν αὐξάνει. Τὸ ὅτι δὲ ἡ ἐπιγραφὴ ὁμιλεῖ περὶ κομιδῆς καὶ ὄχι περὶ *ναύλον*, ἐξ οὗ βεβαίως εἰκάζεται ὅτι ἡ μεταφορὰ ἐγένετο διὰ *ξηρᾶς*, ἐνῷ ἡ διὰ θαλάσσης μεταφορὰ θὰ ἦτο κατὰ τὸν Σβορῶνον εὐχερεστέρα, δὲν πιστεύω νὰ συνηγορῇ ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ συναδέλφου, διότι, κατ' ἐμὲ κριτὴν, καὶ πολὺ δυσχερεστέρα θὰ ἦτο ἡ μεταφορὰ *ὠμῶν πλίνθων* διὰ θαλάσσης ἕνεκα τῶν πολλῶν μεταβιβάσεων καὶ προσέτι καὶ ὄχι ἄνευ *ζημιῶν*, δὸς δ' εἰπεῖν, καὶ ὄχι ἄνευ *κινδύνων*. Ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα λοιπόν, τὸν *ναῦλον* δηλ. καὶ τὰ *κόμιστρα*, δὲν συνηγορεῖ ἡ ἐπιγραφὴ ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ συναδέλφου,

1. Ὁ λίθος ἀληθῶς φέρει ἐκεῖ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ 57^{ου} στίχου τὰδε τὰ γράμματα *ΙΕ* *τριημιποδίους* ὥστε ἡ ἀνάγνωσις [*τριημιποδίους*] εἶναι ἐκ συμπληρώσεως ἄλλ' ἢ συμπλήρωσις εἶναι καὶ κατ' ἐμὲ βεβαία. τὰ δὲ δύο ἐκεῖνα ἀκατανόητα γράμματα *ΙΕ* προήλθον ἀναμφιβόλως ἐξ ἀβλεψίας τοῦ χαράκτου ἢ τοῦ ἀντιγραφέως τοῦ ἀντιγράφαντος τὸ ἐπίσημον κείμενον (παράβ. καὶ Dittenberger *Sylloge*², τόμ. 2 σελ. 298 σημ. 46). Ἐπειτα καὶ πλίνθοι *ἡμιπόδιοι* δηλ. 15 ἑκατοστῶν περιέχον τοῦ Γαλ. Μ. μῆκος καὶ πλάτος θὰ ἦτο ἀκατάληπτον καὶ κατὰ τὴν κρίσιν μου ἀνύπαρκτον πρᾶγμα.

οὔτε λύει τὸ ζήτημα ὑπὲρ αὐτοῦ. τοῦναντίον μάλιστα. Βεβαίως ἀπὸ πολὺ μακράν, ἕξ αὐτῆς τῆς Ἑλευσίνος, μετεκομίσαν τὰς πλίνθους εἰς Ἀθήνας, ἂν ὄντως, ὥς ἐκ ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται πηγάζον, ἐπλήρωσαν κόμιστρα περὶ τὰς (60) ἐξήκοντα δραχμάς. Ἄλλο τὸ ζήτημα διατὶ μετεκομίσθησαν εἰς Ἀθήνας *ὦμαι πλίνθοι*, προᾶγμα εὐτελὲς καὶ ὄχι σπάνιον καὶ δυνάμενον καὶ ἐπὶ τόπου νὰ κατασκευασθῇ, ἕξ Ἑλευσίνος. Καὶ ἐγὼ αὐτὸς δυσκόλως θὰ ἐδεχόμην ὅτι τοῦτο ἐγένετο διὰ τὴν καλὴν ποιότητα τῶν Ἑλευσινιακῶν πλίνθων, εἰ καὶ σχεδὸν βέβαιος εἶμαι ὅτι πράγματι ἐν Ἑλευσίνι ἠδύναντο νὰ κατασκευασθῶσιν *ὦμαι πλίνθοι* ἄρισται καὶ τῶν ἐν Ἀθήναις καλλίτεραι. βεβαίως δὲ πολὺ ἀνώτεραι ἐκείνων! αἵτινες θὰ κατασκευάζοντο παρὰ τὴν *Καλλιζόην* ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰλίου καταφερομένης ἰλύος (Σ. σελ. 250). Ἐπίσης δυσκόλως θὰ ἐδεχόμην (ἂν καὶ ἀπίθανον οὐδὲ τοῦτο εἶναι) ὅτι ἐπερίσσευον αἱ πλίνθοι αὗται ἐν Ἑλευσίνι καὶ δὲν ἦσαν ἐκεῖ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἀναγκαῖαι. Ἀντὶ τοῦ νὰ κατασκευάσωσι λοιπὸν ἐν Ἀθήναις ἄλλας ἐπροτίμησαν νὰ στείλωσι τὰς ἐν Ἑλευσίνι ὑπαρχούσας, ἔστω καὶ δαπανῶντες ὅπως δήποτε εἰς μεταφορὰν ἱκανὸν ποσόν. Διότι *ὦμαι πλίνθοι* εἶναι τι καὶ πάνυ εὐφθαρτον καὶ δυσδιατήρητον 'καὶ πρὸς διαφύλαξιν οὐ σμικρὰς ἀπαιτοῦν δαπάνας ἐν καιρῷ χειμῶνος. Ἀλλὰ τίς μᾶς βεβαιοῖ ὅτι καὶ θρησκευτικὸς τις λόγος δὲν συνετέλεσεν εἰς τὸ προᾶγμα; Καὶ τέλος ἐπειδὴ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν τυχὸν τὸν λόγον, δι' ὃν *πλίνθοι ὦμαι* μετεκομίσθησαν εἰς Ἀθήνας ἕξ Ἑλευσίνος, ἀναγκαίως ἀκολουθεῖ ὅτι καὶ ἡ *Ἀγέλαστος πέτρα* δὲν ἔκειτο ἐν Ἑλευσίνι ἀλλ' ἐν Ἀθήναις; Ὡστε καὶ κατὰ τοῦτο δὲν βλέπω τίνι τρόπῳ ἡ *ἐπιγραφὴ* συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ συναδέλφου καὶ δὴ καὶ λύει κατ' αὐτὸν τὸ ζήτημα. Ἀλλὰ (ὅπως καὶ περὶ τούτου εἶπω δύο λέξεις) δὲν εἶναι παρὰδόξον ὅτι ὁ Πανσανίας δὲν μνημονεύει τῆς Ἀγέλαστος πέτρας; Κατ' ἐμὲ διόλου, διότι καὶ αὕτη ἐμπεριελαμβάνετο εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ τείχους τοῦ ἱεροῦ, περὶ ὧν ὁ περιηγητὴς ἐτήρησεν ἀπόλυτον σιγὴν ἀφοῦ καὶ αὐτῶν τῶν Προπυλαίων δὲν μνημονεύει. Τοῦναντίον παρὰδόξον θὰ ἦτο ὅτι δὲν μνημονεύει αὐτῆς, ἂν ὄντως ἔκειτο ἐν Ἀρχῇ.

ΠΟΡΙΣΜΑ

Οὔτε ἡ Δημήτηρ οὔτε ἡ Κόρη εἶχον (ἐκατέρα) ἴδιον Ναόν. Κοι-
νὸς αὐτῶν Ναὸς ἦτο τὸ *Τελεστήριον* καὶ τοῦτο ὀνομάζει ναὸν ὁ Ὅμη-
ρικὸς Ὑμνος. Εἶχε δὲ τὸ Τελεστήριον καὶ ἄνω πάτωμα· τοῦτο δ' ἐκα-
λεῖτο κυρίως καὶ *Ἀνάκτορον*, διότι ἐν αὐτῷ ὑπῆρχε τὸ ἰδίως, τὸ κατ'
ἐξοχὴν *ἀνάκτορον* καλούμενον (διαμέρισμα ἴδιον οἷον τὸ λεγόμενον
ιερὸν παρ' ἡμῖν), ἐν ᾧ καὶ τὰ *ιερά* ἐφυλάσσοντο καὶ ἐν ᾧ πιθανώ-
τατα, ἂν μὴ βεβαίως, καὶ ἡ *εἰκὼν τῆς λατρείας*, τὸ εἰκόνισμα, ὡς θὰ
ἐλέγομεν ἡμεῖς σήμερον. τῶν δύο θεῶν, ἦτο ἰδρυμένη.

Ἐντὸς τοῦ Περιβόλου (τοῦ ἐσωτέρου, τοῦ κυρίου περιβόλου) οὐ-
δεμία ἄλλη θεότης, οὔτε ἡ Ἑκάτη, εἶχε ναόν, πλὴν τοῦ Πλούτωνος
Ἀλλὰ καὶ τὸ ἱερὸν τούτου, ὅπως ἦν πεφραγμένον, ἀπετέλει ὅλως ἴδιον
διαμέρισμα ἐπίτηδες, ἵνα οὕτω δηλῶται τρόπον τινὰ ὅτι ὁ Περίβολος,
τὸ *ιερὸν* ὅπως ὀνομάζεται, ἀνῆκεν εἰς τὰς δύο θεὰς καὶ μόνον εἰς αὐτάς.

Ὁ Βωμὸς τῶν θεῶν (ὅστις, ἂν ἦτο τῷ ὄντι *εἷς*, ἔπρεπε νὰ ᾔναι
ικανῶς μέγας εἰς δύο διηρημένος τμήματα) ὥς τι ἀναπόσπαστον καὶ
οὕτως εἰπεῖν ἐξάρτημα τοῦ Σηκοῦ ἔπρεπε παρὰ τοῦτον, ὡς καὶ πᾶς βω-
μὸς εἰς τινα ναὸν ἀνήκων, νὰ κεῖται καὶ πιθανώτατα, ἂν μὴ βεβαίως,
ἔκειτο πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Τελεστηρίου, ἔμπροσθεν δηλ. τῆς κυρίας
αὐτοῦ εἰσόδου. Πάντως δὲ ἀδύνατον νὰ ἔκειτο ἐκεῖ, ἔνθα ὁ Σβορῶνος
αὐτὸν τοποθετεῖ.

Ἡ Ἀγέλαστος πέτρα ἔκειτο ἐν Ἐλευσίνι.

Κατὰ δὲ ταῦτα·

1) Ἡ ὀνοματοθεσία ἡ συνοδεύουσα τὴν *γραφικὴν ἀναπαράστασιν*
τῶν ἱερῶν κτισμάτων τῆς Ἐλευσίνος παρὰ Σβορώνω (σελ. 347), μὴδὲ
τῆς ὀνομασίας τοῦ *ναοῦ τοῦ Πλούτωνος* ὡς *Μεγάρου* ἐξαιρουμένης. εἴ-
ναι τέλεον ἀπαράδεκτος, ὡς ἀστήρικτος.

2) Πᾶσα ἐρμηνεία τῶν μνημείων τοῦ Ἐλευσινιακοῦ κύκλου πρὸς
τάνωτέρω ἀσύμφωνος ἀδύνατον ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς νὰ ᾔναι ἀληθὴς
καὶ ὀρθή, εἰ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον δυνατὸν ἐνιαχοῦ νὰ μὴ ἀστοχῇ
τοῦ ὀρθοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, Ἀπριλίου μηνὸς λήγοντος 1904.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ.

ΑΠΟΨΙΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΤΗΣ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Τὰ ἀνωτέρω *Ἑλευσινιακὰ Μελετήματα* τοῦ σοφοῦ συναδέλφου Δ. Φιλίου, ἃν καὶ ἄσχετα πρὸς τὴν νομισματικὴν ἀρχαιολογίαν, περὶ ἧς κυρίως ἀσχολεῖται τὸ περιοδικὸν τοῦτο, ἐφιλοξένησα ἐνταῦθα εὐχαρίστως, πρῶτον μὲν ὥς ἀναφερόμενα εἰς μέρος μελέτης μου καταχωρισθείσης ἐνταῦθα ἐξ ἀφορμῆς θέματος νομισματικοῦ, δεύτερον δ' ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος, ἣν ἀποδίδω εἰς πᾶσαν παρατήρησιν τοῦ κ. Φιλίου ἀναφερομένην εἰς τὴν τοπογραφίαν καὶ λατρείαν τῆς ὑπ' αὐτοῦ λαμπρῶς ἀνασκαφείσης ἱερᾶς Ἑλευσίνος. Σπεύδω ὅμως νὰ σημειώσω ὅτι ἡ παρ' ἐμοῦ δημοσίευσίς ἐνταῦθα τῆς μελέτης ταύτης δέον νὰ μὴ νομισθῇ καὶ ὥς παραδοχὴ ὑπ' ἐμοῦ τῶν ἐν αὐτῇ γνωμῶν χειρημάτων τοῦ συγγραφέως. Ὅλος τοῦναντίον ὁμολογῶ ὅτι τὰ ἐπι-ῆ ἐπιχειρήματα αὐτοῦ ταῦτα, ὧν μέρος ἀνήρεσα ἤδη προφορικῶς ἐν τῷ συλλόγῳ «Παρνασσῶ», θεωρῶ ὥς ὅλως ἀστήρικτα, πηγάσαντα δ' ἀναγκαίως ἐκ τῆς ἐσφαλμένης ἀρχαίας γνώμης τῶν *Dilettanti*, τῆς νῦν σχεδὸν ἐπὶ πάντων — ὧν μεταξὺ καὶ ὁ κ. Dörpfeld — ἀποκρουομένης ὅτι τὸ *Τελεστήριον* ἦτο ὁ ναὸς τῆς *Δήμητρος*.

Προσθέτω μάλιστα ὅτι τὰ κατὰ τῶν γνωμῶν μου ἀσθενῆ ἐπιχειρήματα αὐτοῦ ἔπεισαν ἐμὲ νῦν ἐπὶ μᾶλλον, ὅτι ἔχω δίκαιον καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς ζητήμασι, περὶ ὧν διστακτικῶς ἀπεφάνθην ἄλλοτε, φοβούμενος ἀντιρρήσεις βασιμωτέρας τῶν προταθεισῶν νῦν ὑπ' αὐτοῦ, τοῦ ἄλλως ἀρίστου γνώστου τῶν τῆς Ἑλευσίνος κ. Φιλίου.

Εἰς τὸ προσεχὲς διπλοῦν τεῦχος τοῦ παρόντος περιοδικοῦ θέλω δημοσιεύσει λεπτομερῆ ἀναίρεσιν πάντων τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Φιλίου, ἀναπτύσσων τὸ ζήτημα ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ὁ ἀναγνώστης ἐπιμελῶς μελετῶν τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα, δύναται καὶ μόνος νὰ εὕρῃ ἐν αὐτοῖς τούτοις στοιχεῖα ἀρκετὰ πρὸς ὀριστικὴν ἀπόρριψιν αὐτῶν ἐν τε τῷ συνόλῳ καὶ κατὰ μέρος.

Ι. Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ.

ΔΑΝΑΚΗ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΔΡΑΧΜΗ
ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ ΣΕΙΡΑΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ¹

Ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Δημ. Φιλίου, ἀνασκάπτοντος πλούσιον τάφον τῆς Ἱερᾶς Ὀδοῦ παρὰ τὸν Κεραμεικόν, ἀνεκαλύφθη ἐν αὐτῷ νεκρικὸν νόμισμα. ἦτοι χρυσῇ δανάκῃ, ἣτις εἶναι ἐκμαγεῖον τῆς ὀπισθίας ὅψεως ἀνεκδότου εἰσέτι Ἀθηναϊκῆς δραχμῆς τῆς νέας τεχνοτροπίας, ἦτοι τῆς λεγομένης κοινῆς τάξεως τῶν «ἀρχόντων».

Τὴν δραχμὴν ταύτην, εἰς οὐδεμίαν τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν 107 σειρῶν ἀνήκουσαν, ἐκόμισέ μοι πρὸ ἐτῶν πρὸς ἐξέτασιν ἔμπορός τις ἐκ Κρήτης. Δυστυχῶς ἐλλείπει *χρημάτων* δὲν ἡδυνήθην νὰ ἀγοράσω αὐτήν, ἔλαβον ὅμως ἐκμαγεῖον ὅπερ κατέθηκα ἐν τῷ Νομ. Μουσείῳ. Ἔχει δ' αὕτη ὡς ἐξῆς:

Κεφαλὴ τῆς Ἀθηνᾶς	A—OE	Γλαῦξ ὡς συνήθως ἦτοι μετὰ
Παρθένου τοῦ Φειδίου,	ΔΙΟ-ΝΥ	κλειστῶν περυγῶν ἰσταμένη
πρὸς δ.	CIOC	ἐπὶ ἀμφορέως κατακειμένου.
	ΔΗΜ	Πρὸς δεξ. σύμβολον <i>κηρύκειον</i>
	CTP	περιέργου σχήματος. Ἐπὶ τοῦ
		ἀμφορέως λείψανα γράμματος,
		ἴσως τοῦ Α. Ὑπὸ δὲ τὸν ἀμφορέα
		τὰ γράμματα ΠΡ.

1. Ἡ παρούσα σημείωσις ἐγράφη ὡς παράρτημα ἀρθρου τοῦ Δ. Φιλίου, περὶ νέων ἀνασκαφῶν τάφων τῆς Ἱερᾶς Ὀδοῦ παρὰ τὸν Κεραμεικόν, δημοσιευθέντος ἐν τῇ Ἀρχαιολ. Ἐφημερίδι τοῦ παρόντος ἔτους

Κέρματος ἐκ τῆς αὐτῆς σφραγίδος τῆς δραχμῆς ταύτης ἀποτύπωμα εἶναι καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Φιλίου ἀνακαλυφθεῖσα δανάκη.

Οἱ ἐπ' αὐτῆς ἄρχοντες ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ, ΔΗΜ καὶ ΕΤΡ ἐπὶ οὐδενὸς ἄλλον ἀθηναϊκοῦ νομίσματος ἀπαντῶσιν ὁμοῦ, καὶ δὴ ἐν τοιαύτῃ ἀκολουθίᾳ. Οὐχ ἦττον ὅμως τὸ ὄνομα ΔΙΟΝΥΣΙ ἔχομεν, ὡς πρῶτον ἄρχοντος, ἐπὶ σειρᾶς τῆς κατὰ τὴν κατάταξιν τοῦ Head¹ τρίτης περιόδου (186-147 π. Χ.), ἔχοντος ὡς δεύτερον ἄρχοντα ἕτερον ἐπίσης ΔΙΟΝΥΣΙ καλούμενον. Ἐπίσης ὡς πρῶτος ἄρχων ἀπαντᾷ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ἔχων ὡς δεύτερον τὸν ΜΝΑΣΑΓΟΡΑΝ ἐπὶ σπανίου τετραδράχμου ἀνήκοντος εἰς τὴν τετάρτην περίοδον (146-87 π. Χ.)².

Ὡς δευτέρου δὲ ἄρχοντος ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα Διονύσιος ἐπὶ τε τῆς ἤδη μνημονευθείσης σειρᾶς τῶν Διονύσιος - Διονύσιος καὶ ἐπὶ τῆς εἰς τὴν τετάρτην περίοδον ἀνηκούσης σειρᾶς ΝΙΚΗΤΗΣ - ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ. Δευτέρου ἐπίσης ἄρχοντος ὄνομα εἶναι καὶ τὸ ΔΙΟ τῆς σειρᾶς ΑΜ - ΜΩΔΙΟ τῆς δευτέρας περιόδου (196-187 π. Χ.)

Ὡς πρὸς δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπὶ τῆς δραχμῆς ἡμῶν δευτέρου ἄρχοντος ΔΗΜ σημειοῦμεν ὅτι ἐν μὲν τῇ δευτέρᾳ περιόδῳ ἔχομεν τὴν σειρὰν ΔΗΜΗ - ΙΕΡΩ, ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ τὰς σειρὰς ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΓΑΘΙΠΠΟΣ, ΔΗΜΕΑΣ ΕΡΜΟΚΛΗΣ καὶ ΔΗΜΕΑΣ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΙΔΗΣ. Ἡ σειρὰ δὲ ΠΑΝΤΑΚΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ φαίνεται ἀνήκουσα εἰς τὴν δευτέραν περίοδον.

Τέλος πρὸς τὰ ἀρχτικά τοῦ ἐπὶ τῆς δραχμῆς ἡμῶν τρίτου ἄρχοντος ΕΤΡ παρατηροῦμεν ὅτι δύνανται νὰ συμφωνῶσι πρὸς μόνον τὸ ἐν τῇ σειρᾷ ΦΑΝΟΚΛΗΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ τῆς τετάρτης περιόδου εὐρισκόμενον ὡς τρίτου ἐπίσης ἄρχοντος ὄνομα ΣΤΡΑ ἢ ΣΤΡΑΤΙΟΣ³.

Ἐχοντες δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν λίαν ὀψιμον τεχνοτροπίαν τῆς δραχμῆς, ἀσφαλῶς ἀνηκούσης εἰς τὴν τετάρτην περίοδον (146-87 π. Χ.), ἐν ᾗ ἀκριβῶς ἐπὶ ἄλλων σειρῶν καὶ τὰ ὀνόματα Διονύσιος, Δημήτριος ἢ Δημέας καὶ Στράτιος, δυνάμεθα νὰ ἀποφαν-

1. BMC. Attica.

2. Num. Chron. 1881 p. 82 pl. IV. 4. — Collection Photiadès Pacha, Paris pag. 20.

3. Beulé Monnaies d'Athènes p. 375 — Head ἔ. ἀ. p. 75 ἀρ. 508-509.

θῶμεν ἀσφαλῶς περὶ τοῦ χρόνου τῆς περιόδου, καθ' ἣν ἐκόπη ἡ δραχμὴ ἡμῶν, πρὸς δὲ ὅτι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ μὲν πρῶτος ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ εἶναι ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν πρῶτον ἄρχοντα τῆς σειρᾶς Διονύσιος-Μνασαγόρας, ὁ δὲ ΔΗΜ ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν Δημέαν, καὶ τέλος ὁ ΣΤΡ ἴσως ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν Στράτιον.

Λεπτομερεστέρα δ' ἔρευνα περὶ τῶν τριῶν ἀνδρῶν τούτων δύναται ἴσως νὰ ἀγάγῃ εἰς ἀκριβεστέραν χρονολόγησιν τῆς ἐντὸς τῆς περιόδου 146-87 π. Χ. κοπῆς τοῦ νομίσματος ἡμῶν, ὥς καὶ περὶ τοῦ ὁρίου καθ' ὃ δέον νὰ χρονολογηθῇ ὁ τάφος τοῦ Κεραμικοῦ, ἐν ᾧ ἀπεκαλύφθη ἡ τὴν δραχμὴν ταύτην ἀποτυποῦσα χρυσὴ δανάκη.

Πόσον δὲ σπάνιον εἶναι ἡ ἀνεύρεσις νέας σειρᾶς Ἀθηναϊκῶν νομισματικῶν ἀρχόντων δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1858 δημοσιεύσεως τῆς περὶ τῶν Ἀθηναϊκῶν νομισμάτων συγγραφῆς τοῦ Beulé, δύο μόνον σειραὶ προσετέθησαν, καθ' ὅσον νῦν ἐνθυμοῦμαι, εἰς τὰς 105 γνωστάς, ἧτοι ἡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΜΝΑΣΑΓΟΡΑΣ καὶ ΠΑΝΤΑΚΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ¹.

1. u. Köhler, Zur geschichte des athenischen Münzwesens: Sitzungsberichte der König. Pr. Akad. der Wiss. Bd. XLI (1896) S. 6 [1094].

NUMISMATIQUE

DES VILLES DE LA PHENICIE

T Y R

(Suite. Voyez tom. VI, p. 269 etc.)

MONNAIES COLONIALES

XLVII. Septime Sévère (de 192 à 211 après J. C.).

<p>2297. — ΑΥΤ ΚΑΙ ΣΕΠ — ΚΕΟΥΗΡΟC ΚΕ en légende cir- culaire. Buste lauré et drapé de Septime Sévère à droite, la poitrine couverte du palu- damentum. Grènetis au pourt.</p>	<p>ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΑΤΟC ΤΟ Γ. Aigle éployé de face sur une massue, et regardant à gau- che, tenant une couronne dans son bec. Entre les pattes, un murex. Grènetis au pourtour.</p>
---	--

AR 28. — Quadruple denier. Ma collection.

<p>2298. — . . . SEPT SEV PERT Même droit.</p>	<p>COLONI SEP TVRVS METR. Astarté tourelée, debout de face, regardant à gauche, vêtue d'un chiton court et d'un péplos rejeté sur l'épaule gauche. Elle étend la main droite sur un trophée planté à côté d'elle, et elle est couron- née par une victoire ailée, debout à sa gauche sur un cippe. Au second plan, à côté du trophée, un palmier. Grèn. au p.</p>
---	---

AE 33 — Trichalque Alex. Boutkowski, Répert. prat. p. 393. — Imhoof
 Blumer, Monn. greques, p. 446, No 39.

<p>2299. — Même dr.</p>	<p>Même légende. Héraclès imberbe, nu, debout à gauche, posant la main droite sur un trophée planté à côté de lui, et tenant sa massue sur son bras gauche.</p>
--------------------------------	--

AE 32. — Trichalque. gr. 19,60 et 25.80. Ma collection, 2 exemplaires.

AE 30. — Trichalque, gr. 22,02. Babelon, Perses Achéménides, No 2187. —
 Mionnet, t. VIII suppl., p. 304, No 317.

2300.—Même dr. | SEPT — TVRVS — METROP en légende circulaire, COLONI à l'exergue. Pontife vêtu d'une tunique talaire, enveloppé d'un long voile, conduisant 2 bœufs à droite. Au second plan, une enseigne militaire sur laquelle on lit : LEG / III / GAL. Grèn. au p.

AE 30. — Trichalque. gr. 20. Ma collection.

AE 32. — Trichalque Mionnet. t. V, p. 428 No 620. — Vaillant, Numism. in Colon. percus. a.

XLVIII. Julia Domna (de 193 à 217 après J. C.).

2301. — IVLIA à gauche, SEP TVRVS METR COLONI à droite. Buste de Julia Domna, à droite, la poitrine drapée. Grèn. au pourt. en légende circulaire. Astarté étendant la main sur un trophée comme au revers du 2298. Grènetis au pourtour.

AE 34. — Tétrachalque, gr. 29,40. Babelon, Perses Achémén. No 2189. — Mionnet, t. V, p. 428, No 622.

AE 33. — Tétrachalque. Ma collection.

2302.—Même dr. | Pontife et légende du revers du 2300.

AE 33. — Trichalque, gr. 22,60. Ma collection = **Planche III**, 1.

2303.—Même dr. | Même légende. Aigle éployé de face sur une massue, regardant à gauche et tenant une couronne dans son bec. En arrière, au second plan, une enseigne militaire, sur laquelle on lit : LEG / III / GAL. A côté, dans le champ, à droite, le murex.

AE 25. — Dichalque, gr. 13,50. Ma collection

2304.— Même dr. | SEP TVRVS METROP en légende circulaire, COLONIA à l'exergue. Taureau marchant à droite. Devant lui, le murex. Au second plan, une enseigne militaire, sur laquelle on lit : LEG / III / GAL.

AE 26. — Dichalque, gr. 12,63. Babelon, Loc. cit. No 2188. — Mionnet, t. V, p. 428, No 621. — Ma collection = **Planche III**, 2.

2305.—Même dr. | SEP TVRVS METRO COLONI. Deux hommes, vêtus de la toge et voilés, sacrifiant au milieu sur un autel.

AE 23. — Chalque. Mionnet. t. VIII suppl., p. 305, No 318.

XLIX. Caracalla (de 197 à 217 après J. C.).

2306. — ΑΥΤ ΚΑΙ ΑΝΤΩΝΙ- ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΑΤΟC ΤΟ Δ
NOC CE en légende circulaire. en légende circulaire. Aigle
Tête laurée de Caracalla bar- du revers du 2297. Grènetis
bue, à droite. Grèn. au pourt. au pourtour.

AR 28. — Quadruple denier, gr. 14,55. Babelon, Loc. cit., No 2192.

AR 26. — Quadruple denier, gr. 13,80. Babelon, Perses Achémén., No 2190.
— Ma collection, 3 exemplaires = **Planche III, 3.**

2307. — Même légende. Buste lauré ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΑ-
de Caracalla, à droite, la poitrine cou- ΤΟC ΤΟ Γ. Même
verte du paludamentum. Grènetis au p. revers.

AR 25. — Quadruple denier. Imhoof-Blumer, Abh. d. Bayer. Akad. I. Cl. XVIII, Taf. XIV, S. 17.

2308. — Même dr. ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΑΤΟC ΤΟ Δ. Même
revers.

AR 26. — Quadruple denier. Ma collection.

AR 26. — Quadruple denier, gr 13.75. Babelon, Loc. cit., No 2191. — Ma coll.

2309. — Même dr. ΔΗΜΑΡΧ à gauche, ΕΞ ΥΠΑΤ Γ à
droite en légende circulaire. Buste lauré
d'Héraclès, comme au revers du 2267.
Grènetis au pourtour.

AR 25. — Quadruple denier. Imhoof-Blumer, Abh. d. Bayer Akad. I. Cl. XVIII, Taf. XIV, S. 17.

2310. — IMP M SEP TVRVS METRO COLONIA. Astarté
AVR ANTONINVS. tourelée, debout de face, vêtue d'un chi-
Tête laurée de Ca- ton court et d'un péplos rejeté sur l'é-
racalla, à droite. paule gauche. Elle étend la main droite
sur un trophée planté à côté d'elle, et
tient de la main gauche une haste trans-
versale. Elle est couronnée par une pe-
tite victoire ailée debout à droite sur un
cippe. A ses pieds, à droite, le murex, à
gauche, une petite figure de Silène, por-
tant une outre sur l'épaule. Grèn. au p.

AE 26. — Dichalque, gr. 13. Collection de Luynes — Babelon, Loc. cit., p. 321, No 2196, pl. XXXVI, fig. 15. — Mionnet, t. VIII suppl. p. 305, No 320. — Eckhel, Catal. Mus. Caes. Vindob. I, p. 244, No 20.

AE 27. — Dichalque, gr. 13,38. Babelon, Perses Achémén., p. 231, No 2197.
— Mionnet, t. V, p. 429, No 626.

2311. — M AVREL ANTONINVS PIVS | Môme revers.
AVG en légende circulaire. Buste lauré de
Caracalla, à droite, la poitrine cuirassée.

AE 30. — Trichalque, gr. 23,30. Ma collection. — Mionnet, t. VIII suppl., p. 305, No 321. — Eckhel Catal. Vindob. I, p. 244, No 19.

2312. — M AVR—ANT IMP. Môme buste | Môme revers.
lauré, mais imberbe, à droite, la poitrine
couverte du paludamentum.

AE 32 — Trichalque. Alex. Boutkowski, Répert. prat., p. 393. — Imhoof-Blumer, Monn. grecques, p. 446, No 40.

2313. — Légende | SEP TVRVS METR COLONIA. Héraclès,
et droit du No 2311. imberbe, nu, tenant sur son bras gauche la massue et la peau de lion, debout à gauche, fait une libation et vide une patère de la main droite sur un autel placé devant lui. Dans le champ, en haut et à gauche, 2 bétyles de forme conique (les pierres ambroisiennes) de la base desquelles s'échappent 2 ruisseaux. Grènetis au pourtour.

AE 34. — Trichalque gr. 23,66. Babelon, Loc. cit., No 2198, pl. XXXVI, fig. 16. — Ma collection = **Planche** III, 4. — Mionnet, t. V p. 429, No 623.

2314. — IMP M AVR ANTONINVS AVG. | Môme revers.
Tête laurée de Caracalla, à droite.

AE 26. — Dichalque. Catal. Rollin et Feuardent, No 7441.

2315. — IMP M | SEP—TV/RVS—ME/TRO—CO/LO—NI
AVR à gauche, AN- | en 4 lignes horizontales de part et d'autre d'une massue. Le tout dans une
TONINVS. Môme | couronne de chêne.
tête à droite.

AE 24. — Chalque, gr. 9,20. Ma collection.

2316. — Môme légende. Tête radiée et | Môme revers.
laurée de Caracalla, à droite.

AE 23. — Chalque, gr. 11. Babelon, Perses Achémén., p. 322, No 2199 — Mionnet, t. V, p. 430, No 627.

2317. — Légende | Môme légende en bordure circulaire
et droit du 2315. Harpocrate, à demi nu, debout de face,
regardant à gauche, la tête ornée d'une

fleur de lotus, et portant la main droite à sa bouche. De la main gauche, il soutient les replis de sa chlamyde enroulée à la base du tronc et une corne d'abondance. A ses pieds, à gauche, un autel allumé, à droite le murex. Gr. au p.

AE 27. — Dichalque, gr. 12,20. Ma collection = **Planche** III, 5. — Mionnet, t. V, p. 430, No 628. — Ancienne coll. Allier de Hauteroche.

2318. — Même dr. | Même légende. Temple à plusieurs colonnes, en bas, le murex.

AE 23. — Chalque. Mionnet, t. VIII suppl., p. 305, No 319.

2319. — Même dr. | Aigle et légende du revers du 2303.

AE 21. — Dichalque, gr. 13,80. Ma collection = **Planche** III, 6. — Mionnet, t. V, p. 426, No 625. — Vaillant, Numism. in colon. percussa.

2320. — Même dr. | Légende et taureau du revers du 2304.

AE 27. — Dichalque gr. 12,15 à 12,83. Collection de Luynes. — Babelon Loc. cit., p. 321, Nos 2193 et 2194, pl. XXXVI, fig. 14. — Ma collection. — Collection de l'Univers. amér. de Beyrouth.

2321. — Légende | **SEP TVRVS METRO COLONI.** Pontife et droit du 2311. | conduisant 2 bœufs du revers du 2300.

AE 32. — Trichalque. Catal. Rollin et Feuardent. No 7442. — Mionnet, t. V, p. 429, No 624.

AE 33. — Trichalque. Sestini, Descriz delle med. ant. gr. del Mus. Hederv. III, p. 96. No 29

2322. — Légende | Légende du 2315 en bordure circulaire et droit du 2315. | L'empereur, voilé en pontife, debout à gauche, tenant une patère de la main droite et sacrifiant sur un autel allumé. Devant lui, à ses pieds, le murex.

AE 27. — Dichalque, gr. 12,73. Babelon, Perses Achém., p. 322, No 2200. — Ma collection = **Planche** III, 7. — Catal. Rollin et Feuardent, No 7443. — Mionnet, t. V, p. 430, No 629.

2323. — Même dr. | Même légende circulaire, **COLONI**, à l'exergue. Urne des jeux surmontée d'un palmier. Sur la panse on lit **AKTIA**.

AE 30. — Dichalque, gr. 14,35. Collection de l'Univers amér. de Beyrouth.

2324. — Même dr. | Légende du 2315 en bordure circulaire. Deux urnes des jeux posées sur une table carrée. Des 2 côtés, une palme, au dessous, le murex. Au dessus, ACTIA. A l'exergue, ERACLIA. Grènetis au p.

AE 27. — Dichalque, gr. 11,30. Ma collection, 2 exempl. — **Planche III, 8.**
— Catal. Rollin et Feuardent. No 7444. — Mionnet t. V, p. 430, No 630. — Vaillant, Numism. in colon. percussa.

L. Plautille (de 202 à 205 après J. C.).

2325. — PLAVTILLA AV- | SEP TVRVS METROP CO-
GVSTA. Buste de Plautille, à LONI. Isis debout de face, regardant à gauche, allaitant Horus. A ses pieds, un enfant.

Description douteuse.

AE 30. — Trichalque. Catal. de Moustiers, No 2383. — Catal. Gréau, No 2627.

2326. — Même dr. | Harpocrate comme au revers du 2317.

AE 27. — Dichalque. Alex. Bouzkowski. Répert. prat., p. 393. — Imhoof-Blumer. Monn. grecques, p. 446, No 41.

2327. — Même dr. | Même légende. Deux personnages (en partie frustes) debout sur un quadrige vu de face.

AE 32. — Trichalque, gr. 20,64. Babelon. Perses Achémén., p. 322, No 2201. — Mionnet, t. V, p. 430, No 631.

LI. Géta (de 197 à 212 après J. C.).

2328. — AYT KAI à gauche, | ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΑΤΟC ΤΟ Β.
ΓΕΤΑC CΕΒ. Tête laurée de Aigle du revers du 2297.
Géta, à droite.

AR 27. — Quadruple denier, gr. 15,05. Babelon, Loc. cit., No 2202. — Ma collection.

2329. — IMP CAES P SEPT GETA PIVS | SEP TVRVS ME-
AVG. Buste de Géta, à droite, la tête TROP COLON. As-
laurée et barbue, la poitrine couverte tarté comme au re-
du paludamentum. vers du 2298.

AE 27. — Trichalque, gr. 25,20. Babelon. Loc. cit., p. 323, No 2204. — Mionnet, t. VIII suppl., p. 306, No 323. — Vaillant, Numism. in colon. percussa.

2330.—SEP GETA | SEP TVRVS METROP en légende circulaire, COLONI à l'exergue. Aigle debout de face sur une base, les ailes éployées, regardant à gauche et tenant une couronne dans son bec, de chaque côté de lui une enseigne militaire, sur lesquelles on lit: LEG d'un côté, del'autre III / GAL.

AR 29. — Dichalque, gr. 15,50. Babelon, Perses Achémén., p. 322, No 2203, pl. XXXVI, fig. 17. — Mionnet, t. V, p. 430, No 632. — Ma collection.

2331.—Droit du | SEP TVRVS METRO COLON. Pontife conduisant 2 bœufs du revers du 2300.

AE 33. — Trichalque. Mionnet, t. V. p. 431, No 634. — Vaillant, Numism. in colon. percussa.

LII. Macrin (de 217 à 218 après J. C.).

2332.—IMP CAES MACRINVS AVG. Tête laurée de Macrin, à droite. Grènetis au pourtour. | SEP TYR METROP COL. Astarté posant la main sur un trophée, couronnée par la victoire, comme au revers du 2298.

AE 24. — Chalque, gr. 8,30. Collection de Luynes — Babelon, Loc. cit., p. 323, No 2207.

2333.—Même légende. | SEP. Héraclès debout Buste lauré de Macrin, à | à gauche, faisant une libation, droite, la poitrine cuirassée | comme au revers du 2313. Gr.

AE 30. — Trichalque, gr. 24,15. Ma collection.

2334.—Légende | SEP TVR. Tête laurée d'Héraclès, à et droit du 2332. | droite, la peau de lion nouée autour du cou.

AE 21. — Chalque, gr. 7,20. Ma collection. — Mionnet, t. VIII suppl., p. 306, No 324. — Babelon, Loc. cit., p. 324, No 2211.

2335.—Même dr. | COENV PHOENICES. Vue de trois quarts d'un temple à fronton triangulaire, surmonté au sommet par un acrotère en forme de fleur de lys, pourvu de nombreuses colonnes, auquel on accède par

un large escalier. Dans le champ à droite, le murex. A l'exergue N A. Gr.

AE 26. — Dichalque, gr. 13,18. Babelon, Perses Achémén., p. 323, No 2209.

AE 25. — Chalque, gr. 8,95. Babelon, Loc. cit., No 2208, pl. XXXVI, fig. 18.

AE 24. — Chalque. Ma collection.

2336. — Droit du 2333. | Même revers.

AE 30. — Trichalque, gr. 19. Ma collection = **Planche III**, 9.

2337. — Droit du 2332. | SEP TYR METR COLO. Même revers.

AE 23. — Chalque. Mionnet, t. V, p. 431, No 636. — Vaillant. Numism. in colon. percussa.

2338. — AYT K M OT CE | ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΑΤΟΣ ΠΠ. ΜΑΚΡΙΝΟΣ CE. Même droit | Revers du 2297. Aigle éployé Grènetis au pourtour. | sur une massue.

AR 25. — Quadruple denier, gr. 13,53. Babelon, Loc. cit., p. 323, No 2205, — Ma collection 2 exemplaires.

2339. — Droit du | SEP TVRO METROP COLON. Taureau devant une enseigne militaire comme au revers du 2304.

AE 25. — Chalque, gr. 9,43. Babelon, Loc. cit., p. 323, No 2206. — Mionnet, t. V, p. 431, No 635.

2340. — Même dr. | SEP TVRVS METRO en légende circulaire, COLON à l'exergue. Galère phénicienne allant à droite, avec proue recourbée en volute, au dessus d'un éperon, et poupe ornée de l'aplustre. Au dessus, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 21. — Chalque, gr. 8,38. Babelon, Loc. cit., p. 324, No 2210, pl. XXXVI, fig. 19. — Ma collection, 2 exemplaires = **Planche III**, 10. — Collection du Dr P. Schröder. — Collection de l'Université américaine de Beyrouth. — Mionnet, t. V, p. 431, No 637.

2341. — Même dr. | SEP TVRVS METR en légende circulaire, COLON à l'exergue. Palmier entre une massue à droite et le murex à gauche.

AE 19. — Chalque gr. 9. Ma collection.

LIII. Diaduménien (de 217 à 218 après J. C.).

2342. — M OP DIADVME- | ... TYRVS METR COL. Hé-
NIANVS CAES. Buste de Dia- | raelès sacrifiant comme au
duménien, à droite, la poitrine | revers du 2313. Grènetis au
couverte du paludamentum. | pourtour.

AE 25. — Dichalque, gr. 11,06. Babelon Perses Achém, p. 324, No 2212.
— Mionnet, t. V, p. 432, No 638.

2343 — Même dr. | COENV PHOENICES. Temple vu de
trois quarts comme au revers du 2335.

AE 29. — Trichalque, gr. 20,60. Ma collection.

AR 25. — Chalque, gr. 8,80. Ma collection

2344. — Même dr. | SEP TVRVS METROP. Diaduménien de-
bout dans un quadriges de cerfs allant
au galop à gauche. Il tient dans la main
gauche un sceptre terminé par un aigle.

AR 30. — Trichalque. gr. 22. Ma collection

2345 — Même légende. Buste | ... TVRVS MET ... Galère
de Diaduménien, à droite, la | phénicienne comme au revers
poitrine couverte de la cui- | du 2340. Grènetis au pour-
rasse. Grènetis au pourtour. | tour.

AE 21. — Chalque, gr. 9,47. Babelon Loc. cit., p. 324, No 2213. — Collec-
tion du Dr P. Schroeder à Beyrouth.

2346 — Même dr. | SEP TVRVS METROP COLON. Palmier
du 2341 entre une massue et le murex.
Grènetis au pourtour.

AE 21. — Héli-chalque, gr. 5,77. Babelon. Perses Achémén., p. 324, No
2214. Boutkowski, Répert. prat., p. 393. — Revue numism. franç 1891, p. 105,
pl. V, fig. 12.

2347. — Même dr. | SEP TVRVS METROP et dans le champ
COLONI. Palmier. Grènetis au pourtour.

AE 18. — Héli-chalque, gr. 6,58. Babelon, Loc. cit., p. 324, No 2215. —
Mionnet, t. V, p. 432, No 639.

LIV. Élagabale (de 218 à 222 après J. C.).

2348. — IMP CAES | SEPTIM TVRO COLO. Astarté tourelée,
M AV ANTONINVS | debout de face, la tête légèrement tour-
AVG, Buste d'Éla- | née à droite, vêtue d'un chiton court,

gabale, la tête laurée, la poitrine couverte du paludamentum. En contremarque, la tête imberbe d'Héraclès. Grènetis au pourtour.

laissant le sein droit à découvert, serré au niveau des hanches, et d'un péplos rejeté sur l'épaule gauche. Elle étend la main droite sur un trophée placé à côté d'elle, et tient de la main gauche une haste transversale. Sa jambe gauche, repliée, repose sur une proue de galère. La déesse est couronnée par une petite victoire ailée, debout sur un cippe à droite. Au second plan, à gauche, un palmier; à l'exergue, le murex. Grèn. au p.

AE 29. — Dichalque, gr. 15,88. Babelon. Loc. cit., p. 325, No 2219. — Mionnet, t. V, p. 432, No 640. — Collection de l'Univers amér. de Beyrouth.

2349. — Même dr. sans contremarque.

SEPT—IM—T—VRO en légende circulaire, COLO à l'exergue. Même revers, mais le murex est à la droite d'Astarté. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Dichalque, gr. 18,25. Ma collection

2350. — Même droit.

TVRIORVM. Revers du 2349.

AR 31. — Dichalque, gr. 16,97. Babelon, Loc. cit., p. 325, No 2220. — Mionnet, t. V, p. 433, No 644. — Catal. Rollin et Feuillant, No 7450.

AE 30. — Dichalque, gr. 14,72. Babelon, Loc. cit., No 2221. — Mionnet t. V, p. 432, No 643. — Ma collection. — Collection du Dr P. Schröder.

AE 29. — Dichalque. Ma collection = **Planche III**, 11.

AR 28. — Dichalque, gr. 11,55. Babelon. Loc. cit., No 2222. — Ma collection. — Mionnet t. V, p. 432, No 642.

AE 26. — Dichalque, gr. 13,43. Babelon. Loc. cit., No 2223.

2351. — Même droit. Mais le paludamentum est pourvu d'un large collet brodé ou fourré. Grènetis au pourtour.

Même revers.

AE 30. — Dichalque. Ma collection

2352. — Droit du 2349.

TVRIORVM. Revers du 2348.

AE 29. — Dichalque. Ma collection.

2353. — Même légende que le 2348. Buste lauré et cuirassé d'Élagabale, à droite. Grènetis au pourtour.

Revers du 2350.

AE 28. — Dichalque. Ma collection, 2 exemplaires.

2354. — Droit, légende et contremarque du 2348. | Revers du 2350.

AE 30. — Dichalque, gr. 14,22. Babelon. Loc. cit., No 2224.

AE 29. — Dichalque, gr. 14,22. Babelon. Loc. cit., p. 326. No 2225. — Ma coll.

AE 28. — Dichalque. Ma collection.

AE 27. — Dichalque. Ma collection.

2355. — Même dr. | Revers du 2350, mais avec le murex à droite du cippe, continuant la légende.

AE 29. — Dichalque. Ma collection.

2356. — Même dr. | Revers du 2348 avec TVRIORVM.

AE 32. — Dichalque, gr. 16,73. Babelon. Perses Achémén., p. 326, No 2226.

2357. — Droit du 2349. | SEPT — IM — TV — RO en légende circulaire, COLO à l'exergue. Revers du 2349, mais à la place du palmier, une petite figure de Silène portant une outre sur l'épaule. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Trichalque, gr. 18,48. Babelon. Loc. cit., p. 324, Nos 2216 et 2217, pl. XXXVI, fig. 20. — Ma collection = **Planche III**, 12. — Catal. de Moustiers, No 2256. — Catal. Rollin et Feuardent, No 7446. — Mionnet, t. V, p. 432, No 640 et t. VIII suppl., p. 306, No 325. — Sestini. Descriz delle med. ant. gr. del Mus. Hederv. III, p. 97, No 30, C M H. No 6148.

AE 28. — Dichalque, gr. 17,50. Ma coll. — Cat. Rollin et Feuardent, No 7447.

2358. — Droit du 2348. | Même revers.

AE 31. — Dichalque, gr. 14,84. Babelon. Loc. cit., No 2218. — Gr. 18. Ma collection.

2359. — Droit du 2353. | SEP — T — VR — O — COL. Même rev.

AE 26. — Chalque, gr. 9. Ma collection. — Collection du Dr P. Schröder.

2360. — Légende et droit du 2349. | TV — RI — OR — VM en légende circulaire. Temple hexastyle, à fronton triangulaire, orné d'acrotères, auquel on accède par un large escalier. Sous le portique, Astarté comme au revers du 2348. A l'exergue, un petit autel entre un petit palmier à droite et le murex à gauche. Grènetis au pourtour.

AE 29. — Dichalque, gr. 13,60. Babelon. Perses Achémén., p. 326, No 2227, pl. XXXVI, fig. 21. — Ma collection. — Mionnet, t. V, p. 433, No 646. — Catal. Rollin et Feuardent, No 7430.

2361.—Droit du 2353. | T—VRI—ORV—M. Revers du 2360.
AE 27. — Dichalque. Ma collection.

2362.—Droit du 2351. | Même revers, mais la légende TV—RIORVM est à l'exergue, entre l'escalier du temple et l'autel.

AE 30. — Dichalque. gr. 11,13. Babelon, Loc cit, p. 326, No 2229. — Ma collection.

9363.—Droit du 2349. | SEP—TIM—TVRO—COL. Même revers que le 2360. L'autel est entre le murex à droite et le palmier à gauche, qui dépasse en hauteur l'escalier.

AE 30. — Dichalque, gr. 18,22. Babelon, Loc cit, p. 326, No 2228. — Mionnet, t. V, p. 433, No 647. — Ma collection = **Planche III**, 13.

2364.—Droit du 2351. | Même revers.

AE 30. — Trichalque. Ma collection.

2365.—Droit du 2349. | TVRIORVM. Héraclès faisant une libation comme au revers du 2313.

AE 28. — Dichalque. Collection du Dr P Schrøder à Beyrouth.

2366. Même dr. | SEP TVRVS COLON. Dionysos nu, debout de face et légèrement tourné à gauche, inclinant le cantharus de la main droite au dessus d'un panthère, et tenant appuyé sur le bras gauche, un long thyrsos. Devant lui, à gauche, un trophée au pied duquel sont 2 captifs assis dos à dos. En haut, une étoile. Grènetis au pourtour.

AE 27. — Dichalque, gr. 12,17 (fruste). Babelon, Perses Achémén., p. 327, No 2235 (description inexacte, pl. XXXVII, fig 2. — Mionnet, t. V p. 434, No 656.

2367.—Même dr. | TVRIORVM. Même revers.

AE 29. — Dichalque. Ma collection.

AE 27. — Dichalque gr. 13. Ma collection = **Planche III**, 14.

2368.—Même dr. | Massue debout. SE/P—TV/RO—CO/LO en 3 lignes. Couronne de chêne au pourtour.

AE 18. — Héli-chalque, gr. 5,90. Ma collection = **Planche III**, 15.

2369. — Même dr. | COL TVRO METRO. Pallas assise à gauche sur un trône, coiffée du casque corinthien, et ayant à terre, à côté d'elle, son bouclier rond; sur sa main droite elle porte 2 figures debout sur une proue, et s'appuie de la main gauche. Dans le champ, à droite, un palmier, à gauche, le murex.

AE 26. — Dichalque, gr. 12,22. Babelon, Loc. cit., No 2239, pl. XXXVII, fig. 2. — Mionnet, t. V, p. 434, No 653.

2370. — Même dr. | SEP TVRO METRO. . . Harpocrate debout comme au revers du 2317.

AE 21. — Chalque gr. 5,47. Babelon, Loc. cit., No 2237, pl. XXVII, fig. 3. — Mionnet, t. V, p. 434, No 652.

2371. — Même dr. | SEP TVRVS . . . Silène nu, tourné à droite, la main droite levée, et portant une outre sur l'épaule gauche. Devant lui, un palmier. Au milieu, dans le champ, une étoile et le murex. Grèn. au pourt.

AE 26. — Dichalque, gr. 13,60. Babelon, Loc. cit. No 2234, pl. XXXVII, fig. 1. — Mionnet, t. V, p. 434, No 630 et t. VIII suppl., p. 306, No 326. — Collection du Dr P. Schröder.

2372. — Même dr. | TVRIORVM. Cadmus nu et debout à droite, ayant sa chlamyde sur son bras gauche et lançant de la main droite un rocher contre un serpent qui se dresse devant lui. A l'exergue, le murex.

AE 27. — Dichalque, gr. 11,43. Babelon, Perses Achémén., p. 327, No 2236. — Mionnet, t. V, p. 434, No 655.

2373. — Même dr. | COL TVRO MET. Même revers.

AE 27. — Dichalque. Catal. Rollin et Feuardent, No 7452.

2374. — Droit du 2349. | TVRIORVM. Didon, à demi nue, debout à gauche, tenant un aplustre de la main droite étendue, et sur le bras gauche un caducée. De la main gauche elle retient les plis de son péplos enroulé autour de ses jambes. Dans le champ, à droite le murex, à gauche un palmier.

AE 28. — Dichalque, gr. 13,07. Babelon, Loc. cit., No 2230, pl. XXXVI, fig. 22.

2375 — Droit du
2351.

TVRIORVM. Didon, à demi nue, debout à gauche, son péplos enroulé autour des jambes; de la main droite elle tient une torche renversée, et de la gauche un sceptre ou un aplustre. Devant elle, une porte de ville flanquée de 2 tours, crénelées, et surmontées d'un maçon qui achève de construire la muraille. A l'exergue, le mot ΔΕΙ—ΔΩ et un autre ouvrier ouvrant une tranchée à coups de pioche. Dans le champ, en haut et au milieu le murex, à droite un palmier.

AE 26. — Dichalque, gr. 14,40. Babelon. Perses Achémén., p. 327, No 2231, pl. XXXVI, fig. 23. — Ma collection. — Collection de l'Univ. amér. de Beyrouth. — Mionnet t. V, p. 433, No 648.

AE 27. — Dichalque, gr. 9,73. Babelon, Loc. cit., No 2232.

2376. — Même droit. Derrière la tête, | Même revers.
contre-marque.

AE 27. — Dichalque. Ma collection.

2377. — Droit du
2349.

TVRIORVM. Didon, debout à gauche, sur une galère phénicienne allant à droite, avec éperon et proue recourbée en volute, et poupe ornée d'un bouclier sur un aplustre. La déesse a la main droite étendue et porte une corne d'abondance sur le bras gauche, A ses côtés, en avant un matelot, en arrière le pilote courbé sur le gouvernail. A l'exergue, 2 murex. Grènetis au pourtour.

AE 27. — Dichalque, gr. 13,04. Babelon, Loc. cit., No 2246, pl. XXXVII, fig. 7. — Ma collection. — Mionnet, t. V, p. 435, No 660.

2378. — Même dr. | Même revers, mais avec un seul murex à l'exergue.

AE 26. — Dichalque. Ma collection.

2379. — Même droit, avec une contre- | Même revers.
marque derrière à la tête.

AE 26. — Dichalque, gr. 10,45. Ma collection.

2380. — Droit du 2349. TVRI METRO. Énée, à demi nu, courant à gauche, élevant la main droite et saisissant de la main gauche la poignée de son parazonium.

AE 19. — Hémi-chalque, gr. 3,05. Babelon, Perses Achém., p. 330, No 2251.

2381. — Droit du 2353. TVRIORVM. Énée demi nu, s'élançant à droite, le pied gauche posé sur une proue de navire. Il tient une haste transversale de la main gauche. Il étend en arrière la main droite et détourne la tête comme pour appeler ses compagnons. Dans le champ, à gauche, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 28. — Dichalque, gr. 15,10. Ma collection.

2382. — Même légende. Buste lauré d'Élagabale, la poitrine cuirassée et couverte du paludamentum. Gr. au p. TVRIORVM. Énée nu debout sur une galère, s'élançant à droite et détournant la tête, en étendant la main droite comme pour appeler ses compagnons. Dans le champ, à gauche, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 28. — Dichalque, gr. 13,70. Ma collection. — Collection du Sémin. Ste Anne à Jérusalem

2383. — Même dr. TVRIORVM. Énée fuyant à gauche, en portant sur son dos son père Anchise, coiffé du bonnet phrygien, son fils Ascagne le précède et lui tient la main.

AE 26. — Dichalque, gr. 10,48. Babelon, Loc. cit., p. 329, No 2245.

2384. — Même dr. SEP TVRVS METROP COL. Temple vu de trois quarts comme au revers du 2335. Dessous, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 20. — Chalque. Ma collection.

AE 20. — Chalque, gr. 6,72. Babelon, Loc. cit., p. 327, No 2233. — Mionnet, t. V, p. 434, No 651.

AE 19. — Chalque. Ma collection.

2385. — Même dr. TVRIORVM. Niké debout à gauche, tenant une palme sur le bras gauche et

| couronnant de la droite un palmier. Dans le champ, devant Niké, le murex.

AE 28. — Dichalque. Boutkowski, Répert. prat, p. 393. — Imhoof-Blumer, Monnaies grecques, p. 447, No 42.

2386. — Même dr. | TVRIORVM. Niké debout à gauche, à demi nue, s'appuyant sur un cippe, son péplos est enroulé autour de ses jambes. Sur la main droite étendue, elle porte un murex, et de la main gauche, elle tient une palme. Dans le champ, à gauche, un palmier. Grènetis au pourtour.

AE 25. — Chalque, gr 8,45 (pièce trouée). Babelon, Loc. cit, p. 328, No 2238. — Mionnet, t. V, p. 434, No 654.

2387. — Même dr. | TVRIORVM. L'empereur dans un quadriges allant au pas à gauche. En haut, au dessus des chevaux, une étoile. A l'exergue, le murex et une palme. Grèn.

AE 27. — Dichalque, gr. 43,42 et 43,98. Babelon, Loc. cit., p. 328, Nos 2242 et 2243, pl. XXXVII, fig. 6. — Mionnet, t. V, p. 435, No 658. — Collection du Dr P. Schroeder à Beyrouth.

2388. — Même dr. | TVRIORVM. Quadriges de cerfs allant au galop, à droite; derrière le quadriges, un personnage nu, allant à gauche, tenant de la main gauche une lance et portant sa chlamyde sur le bras gauche. Dans le champ à droite, le murex. En haut et au milieu, une étoile.

AE 27. — Dichalque, gr. 42,91. Babelon, Loc. cit., No 2244. — Mionnet, t. V, No 657. — Ma collection.

2389. — Droit du | TVRIORVM. Deux mains jointes tenant un palmier. Grènetis au pourtour.

AE 21. — Hemi-chalque, gr. 4,63. Babelon Perses Achémén., p. 329, No 2250. — Ma collection = **Planche III**, 16. — Boutkowski, Rev num franç. 1884, p. 405, et Répert. prat. p. 393, complète de la façon suivante cette description que je ne puis contrôler sur mes exemplaires: «Au dessous, deux murex et la légende phénicienne 𐤓𐤕𐤋 (de Tyr)», voir pl XVIII, fig. 12, de la Rev. num. franç. 1884.

2390.—Droit du | TVRIORVM. Bétyle de forme ovoïde, 2382. | autour duquel est enroulé un serpent. Dans le champ, à droite, le murex. A gauche, un palmier. Grènetis au pourt.

AE 26. — Dichalque, gr 12,75. Babelon, Loc. cit., p. 328, No 2240. — Ma collection, 2 exemplaires = **Planche III**, 17. — Mionnet. t. V, p. 433, No 649. — Collection du Dr P. Schröder à Beyrouth.

2391. Même dr. | TVRIORVM. Deux bétyles (les pierres ambrosiennes) de forme conique, séparés par un olivier au tronc noueux. Sur le bétyle de gauche on lit en 2 lignes AMB/POCIC, sur celui de droite ΠΑΕ/ΤΡΕ. A l'exergue, un loup et le murex.

AE 27. — Dichalque, gr. 11. Babelon, Loc. cit., p. 328, No 2241. — Mionnet, t. V, p. 435, No 659.

2392.—Même dr. | SEPTIM (à gauche), TVRO (à droite), COLO (à l'exergue). 2 bœufs attelés au joug et allant à droite. Devant, à droite le murex. Derrière, au milieu et au second plan, une enseigne militaire avec LEG/III/GAL. Grènetis au pourtour.

AE 24. — Chalque. Ma collection = **Planche III**, 18.

2393.—Droit du 2349. | TVRIORVM. Galère du 2340.

AE 17. — Héli-chalque. Ma collection

2394.—Droit du | TVRIORVM. Urne des jeux, de forme 2382. | sphérique, de laquelle émerge une palme. Sur la panse, on lit en 2 lignes : AKTIA / OΛΥΜΠΙΑ. A l'exergue, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Dichalque gr 15,02. Babelon Perseus Achémén. p. 329, No 2247. — Ma collection. — Mionnet t. V, p. 435, No 661.

AE 28. — Dichalque, gr. 13,35. Babelon, Loc. cit., No 2248, pl. XXXVII, fig. 8. Mionnet, t V, p. 435, No 662.

AE 27. — Dichalque, gr. 13,57. Babelon, Loc. cit., No 2247. — Collection du Dr P. Schröder.

LV. Aquilia Sévéra (entre 220 et 222 après J. C.).

2395. — IVL AQVILIA SE- TVRIORVM. Astarté couron-
VERA AVG. Buste diadémé née par une victoire comme
d'Aquilia Sévéra, à droite, la au revers du 2349. Grènetis
poitrine drapée. Grèn. au p. au pourtour.

AE 27. — Dichalque, gr. 11,36. Babelon, Loc. cit., p. 330, No 2252. — Ma collection. — Hoffmann, No 1748. — Collection de Moustiers. — Mionnet, t. V, p. 436, No 664.

2396. — Même droit. Contremarque à | Même revers.
droite, devant le cou.

AE 27. — Dichalque. Ma collection.

2397. — Droit du | TVRIORVM. Astarté couronnée par
2395. | une victoire, comme au revers du 2310.

AE 27. — Dichalque. Alex. Bouzkowski, Répert. prat., p. 393. — Hoffmann, Bull. numismat. Paris, 1872, p. 214, pl. II, fig. 7. — Mionnet, t. VIII suppl., p. 308, No 331. — Sestini, Descriz. delle med ant gr. del Mus. Hederv. III, p. 97, No 37, C.M.H. No 6100.

2398. — Même dr. | TVRIORVM. Astarté dans un temple
hexastyle, comme au revers du 2360.

AE 27. — Dichalque, gr. 14,63 Babelon, Loc. cit., p. 330, No 2254. — Mionnet, t. V, p. 436, No 663.

2399. — Même dr. | TVRIORVM. Héraclès sacrifiant sur un
autel, comme au revers du 2313. Grèn.

AE 27. — Dichalque, gr. 14,57. Babelon, Perses Achém., p. 330, No 2253. — Mionnet, t. V, p. 436, No 666, et t. VIII suppl., p. 307, No 330.

2400. — Même dr. | TVRIORVM. Didon sur une galère
comme au revers du 2377. Grèn. au p.

AE 29. — Dichalque, gr. 14,71. Babelon, Loc. cit., p. 330, No 2256, pl. XXXVII, fig. 10. — Mionnet, t. VIII suppl., p. 308, No 332. — Sestini, Descriz. delle med ant. gr. del Mus. Hederv. III, p. 97, No 38, tab. XXXI, fig. 10.

AE 27. — Dichalque. Ma collection

2401. — Même dr. | TV—RIO—R—VM. Niké du 2385. Grèn.

AE 27. — Dichalque, gr. 14,15. Ma collection. 2 exempl. = Planche III, 19.

2402. — Même dr. | Légende et bétyle avec serpent du
revers du 2390.

AE 22. — Chalque. Mionnet, t. V, p. 436, No 665. — Vaillant, Numism. in colon pere.

2403. — Même dr. | Légende et pierres ambrosiennes du revers du 2391. Grènetis au pourtour.

AE 27. — Dichalque, gr 10,60. Babelon, Loc. cit., p. 330, No 2255, pl. XXXVII, fig. 9. — Hoffmann, No 1749. — Mionnet, t. V, p. 436, No 667.

2404. — Même dr. | TVRIORVM. Urne des jeux de forme sphérique, de laquelle émerge une palme: sur la panse, inscription rétrograde en 2 lignes: ΗΡΑΚΛΙΑ / ΟΛΥΜΠΙΑ. A l'exergue, le murex.

AE 27. — Dichalque, gr. 11,74. Babelon, Loc. cit., No 2257. — Ma collection = **Planche III**, 20. — Mionnet, t. V, p. 436, No 668.

LVI. Julia Maesa (de 218 à 222 après J. C.).

2405. — IVLIA MAI—SA AVG. Buste | Légende du 2361. diadémé et drapé de Julia Maesa, à Temple hexastyle droite. Grènetis au pourtour. | du 2360.

AE 27. — Dichalque. Ma collection, 2 exemplaires.

2406. — Même dr. | Légende et revers, Didon devant une porte de ville du No 2375. Grèn. au p.

AE 27. — Dichalque Ma collection = **Planche III**, 21.

2407. — Même dr. | TVRIORVM. Tête d'Héraclès du 2334, devant une étoile. Grènetis au pourtour.

AE 27. — Dichalque, gr. 13,65 Babelon, Perses Achémén., p. 331, No 2259. — Ma collection = **Planche III**, 22. — Mionnet, t. V, p. 437, No 670.

2408. — Même dr. | Légende et Didon sur une galère du 2377. Grènetis au pourtour.

AE 27. — Dichalque, gr. 12,35. Ma collection = **Planche III**, 23.

2409. — Même dr. | Niké du 2385. Même légende.

AE 27. — Dichalque, gr. 13,70. Ma collection.

2410. — Même dr. | Légende et bétyle ovoïde du 2390.

AE 31. — Dichalque. Mionnet, t. V, p. 437, No 671. — Mus. Sanelem. Numism. select. III, p. 46.

2411. — Même dr. | Légende et pierres ambrosiennes du 2391.

AE 27. — Dichalque, gr. 12,65. Babelon, Loc. cit., p. 331, No 2258, pl. XXXVII, fig. 11. — Ma collection = **Planche IV**, 1. — Mionnet, t. V, p. 436, No 669.

LVII. Élagabale et Julia Maesa.

2412. — Tête ra- | SEP COLON METROP TVRI. Artémis
diée d'Élagabale, | debout, la main droite armée d'un ja-
accollée à celle de | velot, et la gauche d'un bouclier. A ses
Julia Maesa. | pieds, un cerf

AE 31. — Dichalque. Mionnet, t. V, p. 437, No 672. — Vaillant, Numism.
in col percussa.

LVIII. Sévère Alexandre (de 222 à 235 après J. C.).

2413. — M AV ALEXANDER CAES SEB. | Légende et As-
Buste d'Alexandre Sévère, à droite. la | tarté du 2349.
poitrine couverte du paludamentum. Gr.

AE 25. — Dichalque. Ma collection

2414. — Même dr. | SEP TVRVS COLONI. Astarté du 2310.

AE 25. — Dichalque, gr. 8,90. Ma collection.

2415. — Même droit, devant, une con- | COL MET TVRO.
tre-marque. | Même revers.

AE 30. — Dichalque. Mionnet, t. VIII suppl, p. 308, No 333. — Sestini, Descr.
num. vet. p. 539, No 32.

2416. — M ALEXANDER CAES. Buste | TVRIORVM. Même
de Sévère Alexandre, à droite, la poi- | revers.
trine couverte de la cuirasse. En con-
tre-marque, une tête imberbe de l'Héra-
clès tyrien.

AB 27. — Dichalque gr. 10,77. Babelon, Perses Achémén., p. 331, No 2260
Mionnet, t. V, p. 437, No 673. — Ma collection.

2417. — Même dr. | TVRIORVM. Silène debout à droite et
revers du 2371.

AE 25. — Chalque gr. 7,05. Babelon, Perses Achémén., p. 332, No 2261. —
Mionnet, t. V, p. 438, No 674.

2418. — Légende et droit du 2418. | SEP TVRO COLO.
Même revers.

AE 26. — Dichalque, gr. 10,85. Ma collection = **Planche IV, 2.**

2419. — Même dr. | SEP TVRO METRO COL. Astarté sur
une galère et revers du 2377.

AE 27. — Dichalque, Mionnet, t. VIII suppl. p. 309, No 335. — Sestini,
Descriz, delle med. ant gr. del Mus. Hederv. III, p. 98, No 39, C.M.H. No 6151.

2420.— Légende et droit du 2414. | Même revers.

AE 27. — Dichalque. Mionnet, t. VIII suppl., p. 308, No 334. — Sestini Loc. cit., No 40, C.M.H. No 6152.

2421.— IMP CAES M AV ALEXANDER | SEP TVRO METROP
AV. Buste de Sévère Alexandre, à droite, COL PENIC. Temple
la tête laurée, la poitrine couverte du de trois quarts du
paludamentum et de la cuirasse. Grèn. 2335.

AE 21. — Chalque, gr. 7,37. Babelon, Loc. cit., p. 332, No 2262, pl. XXXVII, fig. 12. — Mionnet, t. V, p. 438, No 675. — Collect. de l'Univ. amér. de Beyrouth.

LIX. Julia Maméa (de 222 à 235 après J. C.).

2422.— IVLIA MAMAEA AVG. | TVRIRVM. Pierres ambroi-
Tête diadémée de Julia Ma- siennes et revers du 2391.
méa, à droite.

AE 32. — Dichalque. Mionnet, t. VIII suppl., p. 309, No 336. — Mus. Théup. p. 731.

LX. Gordien le pieux (de 238 à 244 après J. C.).

2423.— IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG. | COL TVR METR.
Buste de Gordien le pieux, à droite, la Astarté debout et
tête laurée, la poitrine couverte du pa- revers du 2310.
ludamentum. Grènetis au pourtour.

AE 29. — Dichalque, gr. 18,57. Babelon, Perses Achémén., p. 332, No 2263. — Ma collection. — Mionnet, t. V, p. 438, No 676.

2424.— Même dr. | TVRIORVM. Astarté dans un temple
hexastyle du No 2360.

AE 32. — Dichalque, gr. 13,85. Babelon, Loc. cit., p. 333, No 2269.

2425.— Même dr. | COL TVR METR. Même revers.

AE 28. — Dichalque, gr. 17,30. Ma collection. — Mionnet, t. VIII suppl., p. 309, No 337.

2426.— Même dr. | COL TVR ME'R. Héraclès sacrifiant et
revers du 2313.

AE 24. — Chalque. Mionnet, t. VIII suppl., p. 310, No 340. — Mus. Theup. p. 737.

2427. — Même dr.

COL TVR METR. Héraclès nu, debout, regardant à gauche, posant la main droite sur un trophée, et tenant de la gauche sa massue et la peau de lion. Il est couronné par une victoire ailée debout sur un cippe. A ses pieds, le murex, et dans le champ, à gauche, un palmier. Grènetis au pourtour.

AE 28. — Dichalque, gr. 14,35. Babelon, *Loc cit.* p. 332, No 2261. — Mionnet, t. V, p. 438, No 677.

2428. — Même dr.

COL TVR METR. Cadmus nu, debout à droite, le bras gauche enveloppé dans sa chlamyde qui flotte derrière lui et tendu en avant, lançant de la main droite élevée au dessus de la tête, un quartier de rocher contre un serpent qui se dresse devant lui. Dans le champ, à droite, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Trichalque. Ma collection 2 exemplaires.

2429. — Même dr.

COL TVR METR. Cadmus nu, debout à droite, tenant une massue de la main gauche et lançant de la main droite un quartier de rocher sur un serpent qui se dresse devant lui. Dans le champ, à gauche, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 31. — Trichalque, gr. 20. Babelon, *Perses Achémén.*, p. 333, No 2266, pl. XXXVIII, fig. 44. — Mionnet, t. V, p. 439, No 679.

2430. — Même dr.

COL TVR METRO. Didon en face de la porte d'un ville, et revers du 2375.

AE 30. — Trichalque. Alex Boutkowski, *Répert prat.*, p. 393. — Imhoof-Blumer, *Monn grecq.*, p. 447, No 43.

2431. — Même dr.

... TVR C LONI. Didon sur une galère et revers du 2377. Grènetis au pourtour.

AE 31. — Dichalque, gr. 18,72. Babelon, *Loc cit.*, p. 333, No 2268. — Mionnet, t. V, p. 439, No 681.

2432. — Même dr.

COL TVR METR. Œnée posant le pied sur une proue et revers du 2381. Grèn.

AE 30. — Dichalque, gr. 16,17. Babelon, *Loc cit.* p. 332, No 2265, pl. XXXVII, fig. 13. — Mionnet, t. V, p. 438, No 678.

2433. — Même dr. | COL TVRO METRO. Diomède nu, casqué, debout à gauche, le pied droit sur un rocher; sur sa main droite, il porte le palladium, et de la main gauche, il tient sa lance et sa chlamyde. Dans le champ, à droite un palmier, à gauche, le murex.

AE 27. — Dichalque, gr. 16,40. Ma collection.

2434. — Même dr. | COL TVR METR. Personnage nu, debout dans un quadriges de cerfs, au galop, à droite. Sur son bras gauche, il porte sa chlamyde, et de la main droite, il tient une haste. En haut, dans le champ, une étoile; à l'exergue, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Dichalque, gr. 18,07. Babelon, Perses Achémén., p. 333, No 2267, pl. XXXVII, fig. 15. — Mionnet, t. V, p. 439, No 680.

2435. — Même dr. | COL TVR METR. Bétyle de forme ovoïde autour duquel est enroulé un serpent. Dans le champ, à droite, un palmier, à gauche, un flambeau ?

AE 25. — Chalque gr. 8,50. Ma collection. — Collection du Dr P. Schroeder à Beyrouth.

2436. — Même dr. | COL TVR METRO. Deux bétyles de forme conique, séparés par un olivier au tronc noueux. A l'exergue, AMBROCIE / ΠΕΤΡΕ et le murex. Grèn. au p.

AE 29. — Dichalque, gr. 17,95. Babelon, Loc. cit., p. 333, No 2270. — Ma collection. — Mionnet, t. V, p. 439, No 683.

2437. — Même dr. | COL TVR METR. Deux bétyles de forme cylindrique, à sommet arrondi, posés sur une base commune, entre un olivier et un thymiathérion. A l'exergue, AMBROCIE / ΠΕΤΡΕ et le murex. Grèn. au pourt.

AE 31. — Dichalque, gr. 19,60. Babelon, Perses Achémén., p. 334, No 2271, pl. XXXVII, fig. 16. — Mionnet, t. V, p. 439, No 684.

2438. — Même légende. | COL TVRO METR. Table carrée des jeux surmontée de 2 à droite, la tête laurée, la urnes sphériques. De chaque

poitrine couverte de la cuirasse et du paludamentum. Grènetis au pourtour.	côté de la table une palme, et au dessous le murex. En haut dans le champ, le mot AKTIA, à l'exergue HEPACL. Gr. au p.
--	--

AE 24. — Chalque, gr. 9,30. Ma collection.

LXI. Philippe le père (244 à 294 après J. C.).

2439. — IMP M IVL PHILIP- PVS P F AVG. Buste de Philippe le père, à droite, la tête laurée, la poitrine couverte du paludamentum.	COL TVR MET. Astarté posant la main sur un trophée et revers du 2310, avec une étoile au dessus de Silène. Grènetis au pourtour.
---	--

AE 28. — Dichalque, gr. 15,90. Babelon, Loc. cit., p. 334 No 2272. — Mionnet, t. V, p. 439. No 685.

2440. — Même dr.	COL TVRO METRO. Astarté tourelée et vêtue comme au 2348, debout de face, entre une victoire ailée posée sur un cippe qui la couronne à droite, et un petit Silène portant son outre à gauche. Le déesse pose sa main droite sur un palmier à gauche, placé à côté du murex. Au registre inférieur, quatre femmes tourelées et debout, de chaque côté d'un autel, offrent un sacrifice à la déesse. Grènetis au pourtour.
-------------------------	--

AE 31. — Trichalque, gr. 19,60. Babelon, Perses Achémén., p. 335, No 2279, pl. XXXVII, fig. 21. — Mionnet, t. V, p. 441, No 692.

AE 29. — Trichalque. Ma collection, 2 exemplaires = **Planche IV**, 3. Collection du Dr P. Schröder à Beyrouth.

2441. — Même dr.	COL TVRO METRO. Astarté dans un temple hexastyle et revers du 2360. Gr.
-------------------------	---

AE 31. — Trichalque, gr. 25,50 Babelon, Perses Achémén., p. 334, No 2274, pl. XXXVII, fig. 18. — Mionnet, t. V, p. 440, No 687.

AE 27. — Dichalque, gr. 14,40. Ma collection.

2442. — Même droit, avec la tête radiée.	Même revers.
---	--------------

AE 30. — Dichalque, gr. 13,98. Babelon. Loc. cit., No 2276.

AE 28. — Dichalque, gr. 13,15. Babelon, Loc. cit., No 2275.

2443. — Même droit, avec la tête laurée et la poitrine cuirassée. | Même revers.

AE 31. — Dichalque gr. 16. Ma collection.

2444. — Droit du | COL TVRO METR. Héraclès debout et
2439. | revers du 2427. Dans le champ, à gauche, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 31. — Trichalque, gr. 20,35. Babelon, Loc. cit., p. 335, No 2278, pl. XXXVII, fig. 20. — Mionnet, t. V, p. 441, No 691.

2445. — Même dr. | COL TVR METR. Hermès à demi nu, debout à gauche, la chlamyde autour des reins, tenant un bâton de la main droite, et de la gauche un caducée. Dans le champ, à droite, un palmier et le murex, à gauche, une cigogne sur un cippé. Grènetis au pourtour.

AE 29. — Dichalque, gr. 16,52. Babelon, Perses Achémén., p. 334, No 2273, pl. XXXVII, fig. 17. — Mionnet, t. V, p. 440, No 686.

2446. — Droit du | COL TVRO MET. Cadmus, à demi nu, debout à gauche, tenant de la main gauche un sceptre, et présentant un volumen (l'alphabet) à 4 Grecs debout en face de lui, et drapés dans leurs chlamydes. Dans le champ, le murex. A l'exergue, ΕΛΛΗ ΚΑΔΜΟC.

AE 29. — Trichalque, gr. 20,87. Babelon, Loc. cit., p. 335, No 2281, pl. XXXVII, fig. 22. — Mionnet, t. V, p. 441, No 693, et t. VIII suppl. p. 310, No 341. — Vaillant, Num. in col. percussa. II, p. 252.

2447. — Droit du | COL TVRO MET. Didon debout de face, regardant à gauche, à demi nue, les jambes enveloppées dans son chiton. De la main droite étendue, elle tient un aplustre. Dans le champ, à droite, un palmier et le murex. A gauche, la poupe d'une galère phénicienne, ornée de l'aplustre. Grènetis au pourtour.

AE 29. — Dichalque. gr. 15,72. Babelon, Loc. cit., p. 335, No 2277, pl. XXXVII, fig. 19. — Mionnet, t. V, p. 440, No 688. — Ma collect. = **Planche IV, 4.**

2448.— Droit du
2443.

COL TVR MET. Femme tourelée (Didon?) debout à droite, la poitrine nue, les jambes drapées dans son peplos, sacrifiant sur un autel allumé, devant un petit temple distyle, dans lequel est la massue d'Héraclès. Dans le champ, à droite, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 31. — Dichalque. Ma collection.

2449.— Même dr.

COL TVRO MET. Énée à droite sur une galère comme au revers du 2382. Mais la galère a sa proue à gauche. Gr.

AE 30. — Dichalque. gr. 15,35. Babelon, Perses Achémén., p. 325, No 2382, pl. XXXVII, fig. 23. — Mionnet, t. V, p. 440, fig. 690. — Ma collection. — Collection du Dr P. Schröder à Beyrouth.

2450.— Même dr.

COL TVRO METRO. Personnage (le marais Cendevia) à demi nu, debout de face, la chlamyde enroulée autour des reins, détournant la tête à gauche. De la main gauche, il tient contre le tronc un roseau à feuilles retombantes, et la main droite dépose du sable pour faire le verre dans une basine placée à côté de lui. A ses pieds, le génie d'un fleuve (le Belus) vu à mi-corps nageant à gauche. Dans le champ, à gauche, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 29. — Dichalque, gr. 17,25. Babelon, Loc. cit., p. 336, No 2283. — Mionnet, t. V, p. 440, No 689.

2451.— IMP M IVL PHILIP-
POS CAESAR. Tête radiée de
Philippe à droite.

COL METROPOL TVRO. Couronne de chêne avec AKTIA
KAICAPIA.

AE 32. — Trichalque. Mionnet, t. VIII suppl., p. 310, No 342. — Vaillant, Num. in col. percussa, t. II, p. 253.

2452.— Droit du
2439.

COL TVR METR. Deux urnes des jeux séparées par un massue entre deux palmes. Sur la panse de l'une des urnes, on lit: HPA, sur l'autre: AKT. A l'exergue, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Trichalque. gr. 19. Babelon, Perses Achémén., p. 335. No 2280, — Mionnet, t. V, p. 441, No 694.

LXII. Otacilia Sévèra (244 à 249 après J. C.).

2453. — M OTAC SEVERA | COL TVRO METR. Astarté
AVC. Buste diadémé d'Otaci- | posant la main sur un tro-
lia Sévèra, à droite, la poi- | phée, du 3310. Grènetis au
trine drapée. Grènetis au p. | pourtour.

AE 29. — Dichalque, gr. 15.70. Babelon, Loc. cit., p. 336, No 2284. — Mionnet, t. V, p. 441, No 695.

2454. Même dr. | COL TVRO METRO. Didon devant la
porte d'une ville, et revers du 2375.
Dans le champ à gauche et en bas le
murex. Pas de palmier.

AE 27. — Dichalque. Mionnet, t. V, p. 442, No 696. — Vaillant, Num in col. percussa.

2455. — Même dr. | 2 urnes des jeux sur une table, et re-
vers du 2438.

AE 30. — Dichalque, gr. 17,60. Babelon, Loc. cit., p. 336, No 2295, pl. XXXVII, fig. 24. — Mionnet, t. V, p. 412, No 697.

LXIII. Philippe le fils (244 à 249 après J. C.).

2456. — M IVL PHILIPPVS | COL TRO METRO. Astarté
CAE. Buste de Philippe jeune, | posant la main sur un tro-
à droite, la poitrine couverte | phée et revers du 2310. Grè-
du paludamentum. Gr. au p. | netis au pourtour.

AE 30. — Trichalque, gr. 16,96. Babelon, Loc. cit., p. 337, No 2286. — Mionnet, t. V, p. 442, No 698.

2457. — Même lé- | COL TVRO MET. Cadmus nu, debout
gende. Buste de | à gauche; de la main droite, il tient une
Philippe jeune, à | patère, et porte sa chlamyde et une
droite, la poitrine | lance trasversale sur le bras gauche.
couverte de la cui- | Devant lui, l'enceinte de Thèbes avec
rasse et du palu- | une porte flanquée le tours. Aux pieds
damentum. Grène- | de Cadmus, à gauche, un taureau couché
tis au pourtour. | à droite. Dans le champ, à droite, le mu-
rex. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Dichalque, gr. 18. Ma collection.

2458.—Droit du COL TVR... Didon devant la porte d'une ville, et revers du 2375, sans légende grecque. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Trichalque. gr. 19.65. Babelon, Perses Achémén., p. 337, No 2287, pl. XXXVII, fig. 25. — Mionnet, t. V, p. 442, No 699.

LXIV. Étruscille (de 249 à 251 après J. C.).

2459. ... ETRV- TVRIORVM. Énée nu, debout à droite, posant le pied gauche sur une proue de navire; il détourne la tête, et étend la main droite en arrière sur un trophée. Dans le champ, à droite, un palmier à gauche, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 28. — Dichalque gr. 12,25. Babelon, Loc. cit., p. 337, No 2288. pl. XXXVII, hg. 26.

LXV. Trébonien Galle (de 251 à 254 après J. C.).

2460. — IMP C C VIBIVS TREBO GAL- COL TVRO METRO-
LVS AVG. Buste de Trébonien Galle, à Astarté posant la
droite, la tête laurée la poitrine couverte main sur un tro-
de la cuirasse. Grènetis au pourtour. phée, et revers du
2310. Grèn. au p.

AE 27. — Dichalque gr. 14,90. Babelon. Loc. cit. p. 337, No 2290. — Ma collection. — Mionnet, t. V, p. 444. No 704. — Collection de l'Université amér. de Beyrouth. — Collection du Sémin Ste Anne à Jérusalem.

2461.—Même lé- COL TVRO METRO. Astarté tourelée,
gende. Buste de posant la main droite sur un trophée,
Trébonien Galle, à entre 2 petites figures debout, et tenant
droite, la tête lau- une haste transversale de la main gau-
rée, la poitrine cou- che. En face, une victoire sur une co-
verte du paluda- lonne, couronne l'empereur debout. Au
mentum. registre inférieur 4 femmes tourelées sa-
crifiant sur un autel, comme au 2440.

AE 32. — Trichalque. Mionnet, t. VIII suppl., p. 311, No 344. — Banduri, I, 67, note 2.

2462 —Même dr. COL TVRO METR. Astarté dans un
temple hexastyle, et revers du 2360.

AE 29. — Trichalque, gr. 20,42. Babelon, Loc. cit., p. 337, No 2289. — Mionnet, t. V, p. 443, No 703.

2463. Même légende. | COL TVRO METRO. Temple
Buste de Trébonien Galle, à | portatif distyle, à fronton
droite, la tête laurée, la poi- | semi-circulaire, sous le quel
trine couverte de la cuirasse | est un buste tourelé d'Astarté,
et du paludamentum. | à droite. A l'exergue, le mu-
rex. Grènetis au pourtour

AE 27. — Dichalque, gr. 15,80. Ma collection. — Collection du Séminaire Ste Anne à Jérusalem.

2464. — Même dr. | COL TVRO METROP. Héraclès sacri-
fiant sur un autel, et revers du 2313.

AE 30. — Dichalque Mionnet, t. V, p. 443, No 702. — Vaillant Numism in colon. percussa

2465. — Droit du | COL TVRO METRO. Héraclès à gauche
2461. | et Apollon nus debout, entrelaçant leurs
bras à droite. Héraclès s'appuie de la
main gauche sur sa massue posée à terre,
et Apollon de la droite sur sa lyre. Entre
eux le murex

AE 32. — Trichalque. Mionnet t. VIII suppl, p 311, No 345. — Catal. d'En-
nery. p 503. — Ma collection

2466. — Même dr. | COL TVRO METRO. Hermès debout et
revers du 2445. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Dichalque, gr. 12,65. Ma collection

2467. — Droit du | Pallas casquée, assise et revers avec
2460. | légende du 2369.

AE 27. — Dichalque Mionnet t V, p. 444, No 705. — Vaillant, Numism in
co'on. percussa

2468. — Même dr. | COL TVRO METRO. Cadmus présentant
l'alphabet aux Grecs, et revers du 2446.

AE 27. — Dichalque, gr. 13,17. Babelon, Perses Achémén., p. 338, No 2295.
— Mionnet, t. V, p. 444, No 708, et t. VIII suppl, p. 311, No 346, d'après Ban-
duri, I, p. 71, note 4 description erronée.

2469. — Même dr. | CCL TVRO METRO. Cadmus debout
devant l'enceinte de Thèbes, et revers
du 2457. Dans le champ, à gauche, au
dessus du taureau, $\odot H / B E$ en 2 lignes.

AE 27. — Dichalque. Collection de l Université améric. de Beyrouth.

2470. — Droit du
2461.

COL TVRO METRO. Femme tourelée (Didon?) devant un temple distyle et revers du 2448. Grènetis au pourtour.

AE 29. — Dichalque, gr. 14,62. Babelon. Loc. cit., p. 338, No 2293, pl. XXXVII, fig. 28. — Ma collection. — Mionnet, t. V, p. 444, No 707.

2471. — Même dr.

COL TVRO METRO. La nymphe Europe, debout de face, regardant à gauche, vêtue d'un long chiton. Elle tient de la main gauche, le bétyle ou simulacre d'Astarté et la main droite est ramenée sur la ceinture. En bas, dans le champ, à droite, les pierres ambrosiennes séparées par un olivier nouveau. Dans le champ, à gauche un protome de taureau tourné à droite, et le murex au dessous ΕΥΡΩ — ΠΗ ΠΕ ΤΡΕ Α — ΜΒΡΟ — ΚΙΕ... en 5 lignes horizontales. Gr. au p.

AE 28. — Dichalque. Ma collection = **Planche IV**, 5,

2472. — Même dr.

COL TVRO METRO. Héros nu, debout à droite, la chlamyde derrière le dos, un sceptre transversal dans la main gauche, donnant la droite, à Io qui est voilée et debout à gauche. Derrière elle, une vache debout à droite, retournant la tête. Entre les deux figures, le murex.

AE 27. — Dichalque. Boutkowski, Répert prat, p. 394. — Imhoof-Blumer, Monn gr., p. 447. No 44.

2473. — Droit du
2461.

COL TVRO METRO. Aigle debout de face sur une massue couchée, regardant à gauche et tenant dans son bec une couronne; de chaque côté, une enseigne militaire, sur laquelle on lit: ΛΕΓ / ΙΙΙ / ΓΑΛ. A l'exergue, le murex.

AE 26. — Dichalque, gr. 14,10. Babelon, Perses Achémén, p. 339, No 2297, pl. XXXVIII, fig. 1. — Mionnet, t. V, p. 445, No 711. — Collection de l'Université de Beyrouth.

2474. — Droit du 2461. COL TVRO METRO (à l'exergue). Tau-
reau devant une enseigne militaire du
2304.

AE 26. — Dichalque. gr. 20,70. Ma collection. — Mionnet, t. V, p. 445, No
712 — Vaillant, Numism in colon percussa.

2475. — Droit du 2462. COL TVRO METRO. Deux personnages
vêtus de la toge romaine, debout en re-
gard et sacrifiant sur un autel. Chacun
d'eux tient d'une main une patère et de
l'autre, un sceptre. Dans le champ, à
gauche, le murex.

AE 26. — Dichalque, gr. 15,80. Babelon, Perses Achémén., p. 338, No 2294
— Mionnet, t. VIII suppl., p. 310, No 343.

2476. — Droit du 2461. COL TVRO METRO. Bétyle avec ser-
pent enroulé et revers du 2390, mais le
palmier est à droite, et le murex à gauche.

AE 26. — Dichalque, gr. 13,87. Babelon, Loc. cit., p. 339, pl. XXXVII, fig.
20. — Mionnet, t. V, p. 444, No 709.

2477. — Droit du 2462. COL TVRO METR. Pierres ambroisien-
nes et revers du 2391. Grèn. au pourt

AE 27. — Dichalque, gr. 10. Ma collection. — Mionnet, t. VIII suppl., p.
314, No 347.

2478. — Même dr. COL TVRO METRO. Deux athlètes, à
demi nus, debout en regard, portant une
table sur laquelle sont posées 2 urnes
renfermant chacune une palme. A leurs
pieds, l'urne des votes A l'exergue, 2
murex. Grènetis au pourtour.

AE 28. — Dichalque, gr. 14,55 et 14,62. Babelon, Loc. cit., p. 338, Nos 2291
et 2292, pl. XXXVII, fig. 27. — Mionnet, t. V, p. 444, No 706,

AE 26. — Dichalque. Ma collection = **Planche IV**, 6.

LXVI. Volusien (de 251 à 254 après J. C.).

2479. — IMP. C. C. VIB | COL TVRO METRO. Astarté
VOLVSIANVS AVG. Buste | posant la main droite sur un

de Volusien, à droite la tête | trophée et revers du 2310.
laurée, la poitrine couverte |
du paludamentum.

AE 34. — Trichalque. Mionnet, t. V, p. 445, No 713. — Vaillant, Numism. in colon. percussa.

AE 26. — Dichalque, gr. 15,52. Babelon, Perses Achémén., p. 339, No 2298, pl. XXXVIII, fig. 2. — Collection du sémin. Ste Anne, à Jérusalem. — Mionnet, t. V, p. 445, No 714, et t. VIII suppl., p. 312, No 349. — Mus. Theup., p. 760.

2480. — Même légende. | Même revers. Entre Astarté
Buste de Volusien, à droite, | et le cippe, un modius.
la tête laurée, la poitrine |
couverte de la cuirasse.

AE 28. — Dichalque. Ma collection.

2481. — Droit du | COL TVRO METRO. Astarté et Pal-
2479. | las. Astarté est debout, tourelée, vêtue
d'un chiton court, elle pose la main
droite sur un trophée, et tient sur le
bras gauche un sceptre transversal.
Elle est couronnée par une Victoire
debout sur un cippe. Pallas est assise,
coiffée du casque corinthyen, et elle
tient sur sa main droite une petite Vic-
toire. Son bouclier rond est à terre à
côté d'elle. A l'exergue, un palmier
entre 2 murex.

AE 27. — Dichalque, gr. 18,27. Babelon, Loc. cit., p. 339, No 2299, pl. XXXVIII, fig. 3. — Mionnet, t. V, p. 445, No 716.

2482. — Droit du | Même légende. Cadmus debout de-
2480. | vant l'enceinte de Thèbes, et revers
du 2469.

AE 35. — Dichalque, gr. 10,75. Ma collection = **Planche IV, 7.**

2483. — Droit du | Didon devant une porte de ville et
2479. | revers du 2458.

AE 32. — Trichalque. Mionnet, t. VIII suppl., p. 312, No 350. — Banduri, I, p. 35, note 1.

2484. — Droit du | COL T—V—RO MET. Enée demi nu,
2487. | s'élancant sur une proue de navire et
revers du 2381.

AE 27. — Dichalque, Ma collection.

2485.—Droit du | COL TVRO METRO. Diomède debout
2479. | et revers du 2433.

AE 27. — Dichalque, gr. 16,42 et 14,00. Babelon, Perses Achémén, p. 339, Nos 2300 et 2301, pl. XXXVIII, fig. 4. — Mionnet, t. V, p. 446, No 717.

2486.—Droit du | Héros en face d'Io, et revers du 2472.
2479.

AE 27. — Dichalque. Collection du séminaire Ste Anne, à Jérusalem.

2487. — Même légende. | Pierres ambrosiennes et revers
Buste de Volusien à droite, | au 2391. A l'exergue, autel entre
la tête laurée la poitrine | le murex à gauche et la harpé
couverte de la cuirasse et | à droite.
du paludamentum. Grèn.

AE 28. — Gr. 17,85. Ma collection = **Planche IV**, 8.

AE 27. — Dichalque, gr. 14,42. Babelon, Loc. cit., p. 340, No 2302. — Mionnet, t. V, p. 446, No 718.

2488.—Droit du | Deux urnes séparées par une mas-
2480. | sue entre 2 palmes et revers du 2452.
| Les légendes sont AKT. et KOM.

AE 27. — Dichalque, gr. 13,12. Babelon, Loc. cit., p. 340, No 2303. — Ma collection. — Mionnet, t. V, p. 446, No 720.

LXVII. Valérien le père (de 253 à 260 après J. C.).

2489. — IMP. C. P. LIC. | COL TVRO METRO. Astarté
VALERIANVS AVG. Buste | debout posant la main sur un
de Valérien, à droite, la | trophée. Grènetis au p. et revers
tête radiée, la poitrine | du 2310.
couverte du paludamen-
tum. Grènetis.

AE 31. — Trichalque, gr. 17,90. Babelon, Loc. cit., p. 340, No 2305, pl. XXXVIII, fig. 6 — Ma collection. — Mionnet, t. V, p. 447, No 724.

AE 30. — Trichalque, gr. 23,10. Babelon, Loc. cit., No 2306.

AE 27. — Dichalque, gr. 12,90. Babelon, Loc. cit., No 2307.

2490. — Même légende. Buste de | Même revers.
Valérien père, la tête radiée, la poi-
trine cuirassée. Grènetis au pourt.

AE 31. — Trichalque Ma collection.

2491. — Même dr. | Astarté posant la main droite sur un trophée et revers du 2348.

AE 29. — Dichalque Alex. Boutkowski, Répert. prat., p 394. — Catal J. Greau, 1867, No 2632.

2492. — Même légende. Buste de Valérien père, à droite, la tête radifiée, la poitrine couverte de la cuirasse et du paludamentum. Gr. au p. | COL TVRO METRO. Astarté dans un temple tetrastyle et revers du 2360. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Trichalque, gr. 15,65 pièce fruste). Babelon, Perses Achémén., p. 343, No 2320. — Ma collection, 2 exempl — Mionnet, t. V, p. 448, No 732.

2493. — Même dr. | COL. TVRO METRO. Buste d'Astarté dans un temple distyle portatif et revers du 2463. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Trichalque, gr. 19,17. Babelon, Loc. cit. p. 342, No 2315, pl. XXXVIII, fig. 9. — Mionnet, t. VIII suppl., p. 312, No 352. — Sestini, Descriz. delle med. ant. gr. del Mus. Hederv. III, p. 98, No 41. — Banduri, t. I, p. 120, note 4. — Ma collection = **Planche** IV, 9.

2494. — Droit du | COL. TVRO METRO. Héraclès posant la main sur un trophée et revers du 2299. Dans le champ, à gauche, les 2 pierres ambrosiennes, d'où s'échappe un double ruisseau. Grènetis au pourtour.

AE 30. — Trichalque, gr. 18,68. Babelon, Loc. cit. p. 341, No 2308, pl. XXXVII, fig. 7. — Mionnet, t. V, p. 446, No 721.

2495. — Droit du | Héraclès sacrifiant et revers du 2313. 2488.

AE 30. — Trichalque, gr. 14,25. Babelon, Perses Achémén., p. 341, No 2309, pl. XXXVIII, fig. 8. — Ma collection = **Planche** IV, 10. — Mionnet, t. V, p. 447, No 722, et t. VIII suppl., p. 313, No 353. — Banduri, I, p. 121.

2496. — Même dr. | COL. TVRO METRO. Héraclès posant la main sur un trophée, et revers du 2427.

AE 27. — Dichalque, gr. 13,30. Ma collection. — Collection de l'Université Améric. de Beyrouth.

2497. — Même dr. | Hermès debout et revers du 2445.

AE 30. — Trichalque, gr. 17,30. Babelon, Loc. cit. p. 341, No 2310. — Ma collection — Mionnet, t. V, p. 447, No 723. — Collection. du Dr. P. Schröder. — Collection de l'Université Améric. de Beyrouth.

2498. — Droit du | Pallas assise, portant une petite Vic-
2490. | toire sur la main droite, et revers du
2369, sans le palmier.

AE 32. — Dichalque gr. 10,85, (pièce trouée). Babelon, Loc. cit., p. 343, No 2325.

AE 28. — Dichalque, gr. 17,85. Babelon, Loc. cit., No 2324, pl. XXXVIII,
fig. 12. — Mionnet, t. V, p. 449, No 736.

2499. — Même légende et buste de Valé- | Même revers.
rien à droite, la tête laurée, et la poitrine
couverte de la cuirasse et du paludament.

AE 27. — Dichalque, gr. 11. Ma collection.

2500. — Même re- | Cadmus nu, debout devant l'enceinte
vers. | de Thèbes, et revers du 2469. Grènetis.

AE 27. — Dichalque, gr. 14,50. Ma collection.

2501. — Droit du | Didon devant une porte de ville et
2489. | revers du 2458, avec le palmier à
droite, et le murex à gauche.

AE 29. — Dichalque, gr. 12,02. Babelon, Perses Achémén., p. 342 No 2317.

AE 31. — Dichalque, gr. 12,95. Babelon, Loc. cit., No 2316, pl. XXXVIII,
fig. 10. — Mionnet, t. V, p. 448, No 730.

2502. — Droit du | COL. TVRO METRO. Didon sur une
2492. | galère, et revers du 2377, mais la ga-
lère va à gauche.

AE 30. — Dichalque, gr. 12,30. Ma collection.

2503. — Même dr. | COL. TVRO METRO. Femme tourelée
(Didon) devant un temple distyle et re-
vers du 2448.

AE 31. — Trichalque, gr. 13,20. Babelon, Loc. cit., p. 343, No 2319. —
Mionnet t. V, p. 448, No 731.

AE 29. — Trichalque gr. 20,10. Babelon, Loc. cit., No 2318. — Collection
de l'Univers. Améric. de Beyrouth. — Ma collection.

2504. — Même dr. | Même revers. Au dessus de l'autel,
une étoile.

AE 30. — Dichalque, ma collection.

2505. — Même dr. | COL. TVRO METRO. Énée demi nu,
s'élançant sur une proue de navire et
revers du 2381.

AE 31. — Dichalque, gr. 15,60. Babelon, Loc. cit., p. 342, No 2312. — Ma
collection. — Mionnet, t. V, p. 447, No 725.

2506. — Droit du
2489.

Énée entièrement nu s'élançant à droite et revers du 2382. Mais Énée saisit de la main gauche son parazonium au lieu d'une haste.

AE 28. — Dichalque, Babelon, Loc. cit., No 2313. — Mionnet, t. V, No 728.
— Coll. du Dr. P. Schröder, à Beyrouth.

2507. — Même dr.

COL. TVRO METR. La nymphe Europe, debout de face, vêtue d'un long chiton, elle tient de la main gauche le bétyle ou simulacre d'Astarté, et la main droite est ramenée sur la ceinture. Dans le champ, à gauche, superposée : les pierres ambrosiennes séparées par l'olivier, une étoile, un protome de taureau tourné à droite, et le murex. Dans le champ, à droite et en bas, en 3 lignes. ΕΥ—ΡΩ—ΠΗ. Grènetis au pourtour.

AE 28. — Trichalque, gr. 19.30. Ma collection. — **Planche IV**, 11.

2508. — Même dr.

Diomède portant le Palladium, et revers du 2433, sans palmier à droite.

AE 30. — Dichalque. Ma collection.

AE 27. — Dichalque, gr. 15,21. Babelon, Perses Achémén. p. 340, No 2304 pl. XXXVIII, fig. 5. — Mionnet, t. V, p. 447, No 727.

AE 31. — Trichalque, gr. 19.29. Babelon, Loc. cit., No 2314.

2509. — Droit du
2490.

CAENV. PHENICES. Temple vu de trois quarts et revers du 2335.

AE 29. — Dichalque, gr. 15,12. Babelon, Loc. cit., p. 344, No 2327, pl. XXXVIII, fig. 14.

2510. — Même dr.

COL. TVRO METR. Même revers.

AE 30. — Dichalque, gr. 17,65. Babelon, Loc. cit., No 2328. — Mionnet t. V, p. 443, No 733.

2511. — Droit du
2489.

COL. TVRO MET. Niké ailée, debout de face et regardant à gauche. Elle tient une couronne dans la main droite étendue, et une palme appuyée sur le bras gauche. Dans le champ, à gauche une étoile et le murex. Grènetis

au pourtour. L'étoile manque sur certains exemplaires.

AE 31. — Dichalque, gr. 16,95. Babelon, Perses Achémén. p. 343, No 2323.

AE 29. — Dichalque, gr. 12,77. Babelon, Loc. cit. No 2321, pl. XXXVIII,

fig. 11. — Mionnet, t. V, p. 449, No 735. — Gr. 12,62. Ma collection = **Planche IV**, 12. — Coll. du Sémin. Ste Anne à Jérusalem.

2512. — Droit du | **COL. TVRO MET.** Aigle devant une enseigne militaire et revers du 2303.

AE 29. — Dichalque gr. 17,68. Babelon, Loc. cit., p. 344, No 2326, pl. XXXVIII, fig. 13.

2513. — Même dr. | Même revers.

AE 27. — Dichalque, gr. 11,50. Ma collection. — Mionnet, t. V, p. 449, No 738.

2514. — Même dr. | Personnage dans un quadrigé de cerfs, et revers du 2434.

AE 30. — Dichalque, gr. 13,70. Ma collection. **Planche IV**, 13.

2515. — Même dr. | **COL. TVRO MET.** Personnage demi-nu (le marais Cendevia) debout et revers du 2450.

AE. 29. — Dichalque, gr. 13,50. Babelon, Loc. cit., p. 341, No 2311. — Mionnet, t. V, p. 447, No 729.

2516. — Droit du | **COL. TVRO MET.** Personnage à demi-nu, debout à gauche, la chlamyde autour des reins et du bras gauche, de la main droite baissée, il tient un sceptre et dans la droite un bétyle entouré d'un serpent. Dans le champ, à gauche, le murex, à droite un palmier. Grènetis au pourtour.

AE 31. — Trichalque. Ma collection. = **Planche IV**, 14.

2517. — Même dr. | **COL. TVRO METR.** L'Océan, couché à terre, à demi nu, la tête barbue, et avec des cornes de bœuf, et les jambes enveloppées dans sa chlamyde. Il tient des plantes marines dans la main droite. En haut dans le champ les 2 pierres ambrosiennes, desquelles s'échappent des eaux. Dans le champ, le murex.

A l'exergue $\omega\kappa\epsilon\alpha\upsilon\omicron\varsigma$. Grènetis au pourtour

AE 32. — Trichalque Mionnet, t. V, p. 448, No 734. — Eckhel Mus. Vin-dob. Syll. I, p. 58.

AE 28. — Dichalque, gr. 14,50. Coll. sémin Ste Anne à Jérusalem.

2518. — Même dr. COL. TVRO MET. Olivier entre lespierres ambroisiennes et revers du 2391.

AE 32. — Trichalque. Mionnet, t. VIII suppl., p. 312, No 351. — Mus. Théup. p. 765.

2519. — Même dr. Même revers, mais à l'exergue un autel entre la harpé (à gauche) et le murex (à droite). Grènetis au p.

AE 31. — Trichalque, gr. 15,60. Ma collection.

LXIX Gallien (de 253 à 268 après J. C.)

2520. — IMP. C. P. LIC. COL. TVRO MET. Astarté posant la main droit sur un trophée, et revers du 2310.
GALLIENVS AVG. Buste de Gallien, à droite, la tête radiée, la poitrine couverte du paludamentum. Gr. au p.

AE 31. — Trichalque, gr. 18,92. Babelon Loc. cit., p. 344, No 2330, pl. XXXVIII, fig. 15 — Mionnet. t. V, p. 445, No 739.

AE 29. — Dichalque, gr. 15,65. Babelon. Loc. cit., No 2331. — Ma collection. — Coll. du sémin. Sie Anne à Jérusalem.

2521. — Même légende. Buste de Gallien, à droite, la tête radiée la poitrine couverte de la cuirasse et du paludamentum. Grènetis. COL. TVRO MET. Astarté dans un temple hexastyle et revers du 2360.

AE 27. — Dichalque, gr. 11,30. Ma collection. — Mionnet t. V, p. 450, No 743. — Coll. del Univers. Améric. de Beyrouth

2522. — Même légende. Buste de Gallien, à droite, la tête laurée, la poitrine couverte de la cuirasse. Grèn. au p. COL. TVRO MET. Bu-ste d'Astarté dans un temple portatif distyle et revers du 2463.

AE 30. — Trichalque gr. 19,50. Ma collection.

2523. — Droit du 2520. COL. TVRO MET. Héraclès posant la main sur un trophée et revers du

2299. Dans le champ, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 29. — Dichalque, gr. 13,01. Babelon, Perses Achémén. p. 345, No 2332. — Mionnet, t. V, p. 450, No 740.

2524. — Même légende. Buste de Gallien, à droite la tête radiée, la poitrine couverte de la cuirasse. Grènetis. COL. TVRO METRO. Héraclès faisant une libation sur un autel et revers du 2313.

AE 29. — Dichalque, gr. 16,56. Babelon, Loc. cit., p. 346, No 2342. — Mionnet, t. V, p. 451, No 749.

2525. — Même dr. Pallas assise et revers du 2369. Dans le champ, à droite, le murex.

AE 29. — Dichalque. Ma collection.

2526. — Droit du 2521. | Même revers.

AE 29. — Dichalque, gr. 13,90. Babelon, Loc. cit., p. 348, No 2352, pl. XXXVIII, fig. 26. — Mionnet, t. V, pl. 452, No 754. — Ma collection. = **Planche IV**, 15.

2527. — Même légende. Buste de Gallien, à droite, la tête laurée, la poitrine couverte du paludamentum. Gr. au p. | Même revers.

AE 27. — Dichalque, gr. 13,05. Ma collection.

2528. — Même dr. | Pallas Nicéphore, assise et revers du 2498.

AE 26. — Dichalque. Ma collection

2529. — Droit du 2522. | Hermès debout et revers du 2445.

AE 29. — Dichalque, gr. 14,15. Ma collection.

2530. — Droit du 2520. | COL. TVRO MET. Cadmus luttant contre un serpent et revers du 2372.

AE 30. — Dichalque, gr. 19,10 et gr. 15,03. Babelon, Perses Achémén. p. 346, Nos 2339 et 2340, pl. XXXVIII, fig. 19.

2531. — Droit du 2524. | Même revers.

AE 30. — Dichalque, ma collection. — **Planche IV**, 16.

2532. — Droit du 2522. | Cadmus devant l'enceinte de Thèbes et revers du 2469.

AE 30. — Dichalque, gr. 14,22. Babelon, Loc. cit., p. 346, No 2341 pl. XXXVIII, fig. 19. — Mionnet, t. V, p. 451, No 747.

2533.—Droit du 2520. COL. TVRO METRO. Didon debout devant une porte de ville, et revers du 2458.

AE 27. — Dichalque, gr. 11,15. Babelon, Loc. cit., p. 345, No 2333. — Mionnet, t. V, p. 450, No 741.

2534.—Droit du 2527. | Même revers.

AE 25. — Dichalque, gr. 16,40. Ma collection.

2535. —Droit du 2520. | Didon sur une galère et revers du 2502.

AE 29. — Dichalque, gr. 12,75. Babelon, Loc. cit., p. 345, No 2335.

2536.—Même dr. | COL. TVRO MET. Didon sacrifiant devant un temple distyle et revers du 2448.

AE 32. — Dichalque, gr. 16,33. Babelon, Loc. cit., p. 345, No 2334. — Mionnet, t. V, p. 450, No 742.

2537.—Droit du 2524. | Même revers. Au dessus de l'autel, une étoile.

AE 26. — Dichalque, gr. 14,75. Ma collection. — **Planche IV**, 17.

2538.—Droit du 2520. | COL. TVRO MET. Didon debout, de face, vêtus d'un chiton talaire et d'un péplos. De la main droite étendue, elle tient un aplustre. Dans le champ, les lettres Ν et Γ et le murex. Grènetis au pourtour.

AE 29. — Dichalque gr. 15,57. Babelon, Perses Achémén, p. 345, No 2336. — Mionnet, t. V, p. 452, No 753.

2539.—Même dr. | COL. TVRO METR. Enée demi nu s'élançant sur une proue de navire et revers du 2381.

AE 32. — Dichalque, gr. 15,75. Babelon, Loc. cit., p. 345, No 2337, pl. XXXVIII, fig. 17. — Mionnet, t. V, p. 450, No 744.

AE 28. — Dichalque. Ma collection. = **Planche IV**, 18. — Collection du Dr. P. Schröder.

2540.—Même dr. | COL. TVRO METRO. Enée nu, s'élançant sur une proue et revers du 2506.

AE 29. — Dichalque, gr. 15,26. Babelon, Loc. cit., p. 346, No 2338. — Mionnet t. V, p. 450, No 745

2541.—Droit du COL. TVRO METRO. Europe debout
2524. et revers du 2507, sans étoile

AE 30. — Dichalque. gr. 17,72. Babelon, Loc. cit., p. 347, No 2348, pl. XXXVIII, fig. 23. — Catal. de Moustiers No 3218. — Catal. Hoffmann, No 2278. — Mionnet, t. V, p. 451, No 748. — Cabinet du prince de Waldeck. — Eckhel, Doctr. num. veter. t. III, p. 389.

2542.—Droit du Diomède portant le Palladium et re-
2524. vers du 2433 sans palmier.

AE 29. — Dichalque gr. 16,28. Babelon, Perses Achémén., p. 347, pl. XXXVI I, fig. 22.

2543.—Droit du Même revers, avec le murex à droite.
2522.

AE 28. — Dichalque, gr. 12,40. Ma collection. — **Planche IV**, 19.

2544.—Même dr. Héros donnant la main à Jo et re-
vers du 2472.

AE 27. — Dichalque, gr. 12. Coll. du sémin. Ste Anne à Jérusalem.

2545.—Droit du COL. TVRO METRO. Niké, ailée, allant
2524. à gauche, vêtue d'un chiton talaire, portant de la droite étendue une couronne et une palme sur le bras gauche. Dans le champ, à gauche, le murex. Grènetis au pourtour.

AE 31. — Dichalque, gr. 15,95. Babelon, Loc. cit., p. 349, No 2356, pl. XXXVIII, fig. 28.

AE 30. — Dichalque, gr. 19,57. Babelon, Loc. cit., 348, No 2355. — Mionnet t. V, p. 452, No 752.

AE 29. — Dichalque, gr. 17,85. Babelon, Loc. cit., p. 348, No 2354. — Ma collection.

AE 27, — Dichalque, gr. 13,33. Babelon Loc. cit. p. 349, No 2357.

2546.—Droit du Temple et revers du 2335. A l'exergue
2527. et à gauche le murex.

AE 29. — Dichalque, gr. 11,60. Ma collection.

2547.—Droit du 2521. | COL. TVRO METRO. Même revers.

AE 29. — Dichalque, gr. 13,60, Ma collection

2548.—Droit du COL. TVRO METR. Personnage, qua-
2522. drige de cerfs et revers du 2434,

AE 26. — Dichalque, gr. 10,60. Ma collection

2549.— Droit du 2527. | COL. TVRO . . . Personnage (le marais Cendevia) et revers du 2450.

AE 27. — Dichalque, gr. 16,15. Ma collection

2550.— Droit du 2521. | Même revers.

AE 32. — Dichalque, gr. 15,85. Ma collection. — **Planche IV**, 20.

2551. — Droit du 2524. | COL TVRO METRO. Personnage debout portant le bétyle entouré d'un serpent, et revers du 2516. Grènetis au pourtour.

AE 31. — Dichalque, gr. 10,30. (Tréflage au revers). Babelon, Perses Achémén. p. 347, No 2347.

5522.— Droit du 2527. | Même revers.

AE 28. — Dichalque, Ma collection.

2553.—Même dr. | COL. TVRO . . . L'Océan couché et revers du 2517. Grènetis au pourtour.

AE 29. — Dichalque, gr. 13,95. Babelon, Loc. cit. p. 347, No 2343, pl. XXXVIII, fig. 20.

2554.— Droit du 2524. | COL. TVRO METRO. Simulacre ou bétyle d'Astarté, vu sous temple portatif placé sur une galère. Grènetis au pourt.

AE 30. — Dichalque, gr. 14,95 et 19,02, Babelon, Loc. cit. p. 347, Nos 2344 et 2345 pl. XXXVIII, fig. 21. — Mionnet, t. V, p. 451, No 750.

2555.—Même dr. | COL. TVRO METRO Bétyle et revers du 2390.

AE 29. — Dichalque, gr. 18,40. Ma collection.

2556.— Droit du 2527. | Même revers.

AE 29. — Dichalque, Mionnet. t. VIII suppl., p. 314, No 357. — Mus Théup. p. 767.

2557.— Droit du 2524. | COL. TVRO METRO. Olivier entre les 2 pierres ambrosiennes et revers du 2519.

AE 28. — Dichalque, gr. 18,20. Babelon, Loc. cit., p. 348, No 2349, pl. XXXVIII, fig. 24. — Mionnet. t. V, p. 452, No 755.

2558.—Même dr. | Même revers, mais avec l'exergue du 2391.

AE 30. — Dichalque, gr. 11,72. Tréflage au revers. Babelon, Perses Achémén. p. 348, No 2351. — Mionnet t. VIII, suppl. p. 313, No 356. — Sestini Descriz. delle med. ant. gr. del Mus Hederv. III, p. 98, No 42. — C. M. H. No 6154. Tab. XXVI, 569.

AE 27. — Dichalque, gr. 15,27. Babelon, Loc. cit., No 2350, pl. XXXVIII, fig. 25,

2559.—Même légende. Buste de Gallien, à droite, la tête laurée la poitrine couverte de la cuirasse et du paludamentum. Gr. | Même revers.

AE 26. — Dichalque, gr. 18,70. Ma collection.

2560.— Droit du | COL. TVRO METROP. 2 urnes des jeux
2521. | sur une table carrée et revers du 2324.
Les légendes sont ACTIA et ERACL.

AE 30. — Trichalque, gr. 18,15. Ma collection.

2561.— Droit du | Même revers, mais avec le murex
2524. | dans le champ, à gauche.

AE 90. — Trichalque, gr. 23. Babelon, Loc. cit., p. 348, No 2353, pl. XXXVIII, fig. 27. — Mionnet, t. V. p. 452, No. 756.

LXX. Salonine (de 253 à 268 après J. C.).

2562.— CORNE. SALONINA. AVG. | COL TVRO METRO. As-
Buste diadémé de Salonine, à droite | tarté posant la main sur
la poitrine drapée. Grènetis au p. | un trophée et rev. du 2310.

AE 26. — Dichalque, gr. 16,42. Babelon, Loc. cit., p. 349, No 2358,

AE 29. — Dichalque, Mionnet, t. VIII, suppl. p. 314, No 359. — Sestini, Descriz delle med. ant. gr. del Mus. Hederv., III, p. 98, No 45.

2563.— Même dr. | COL. TVRO. METRO. Hermès debout et
revers du 2445.

AE 30. — Dichalque, gr. 12,50, Babelon, Perses Achémén., p. 349, No 2368.
— Mionnet, t. V, p. 458, No 658. — Ma collection, 2 exemplaires. — Planche IV, 21.

2564.— Même dr. | COL. TVRO. METRO. Cadmus luttant
contre un serpent et revers du 2372.
Dans le champ, à gauche, 2 murex.

AE 28. — Dichalque. Collection du Dr. P. Schröder, à Beyrouth.

2565.— Même dr. | COL. TVRO. METRO. Cadmus devant
l'enceinte de Thèbes, et revers du 2469.

AE 28. — Dichalque, gr. 12,43. Babelon. Loc. cit., p. 349, No 2360. — Mionnet, t. V, p. 453, No 769.

2566.— Même dr. | Didon devant une porte de ville, et
revers du 2458.

AE 28. — Dichalque, gr. 13. Ma collection.

2567.—Même dr. | Didon sacrifiant devant un temple di-
style et revers du 2448.

AE 28. — Dichalque, gr. 13,60. Ma collection

2568.—Même dr. | Niké ailée et revers du 3545.

AE 24. — Dicha'quo, gr. 13,95. Ma collection.

2569.—Même dr | COL. TVRO. METR. 2 personnages sa-
crifiant sur un autel et revers du 2305.

AE 25. — Dichalque. Collection du Dr P Schröder, à Beyrouth

2570.—Même dr. | COL. TVRO. METR. l'Océan couché et
revers du 2517.

AE 27. — Dichalque gr. 13,95. Babelon Loc. cit. p. 349, No 2361. — Mion-
net, t. V, p. 453, No 760. — Ma collection. — **Planche IV**, 22.

2571.— Même dr. | COL. TVRO. MET. Deux urnes de jeux
et revers du 2452.

AE 27. — Dichalque, gr. 14,65. Ma collection.

2572.—Même dr. | COL. TVRO. METR. 2 urnes des jeux
sur une table carrée et revers du 2560.

AE 27. — Dichalque, gr. 16,40. Babelon Perses Achémén., p. 350, No 2362.
— Mionnet, t. V, p. 453, No 762

2573. — CORNE. | COLONIA. TVRVS. METRO. Urne des
SALONA. Même dr. | jeux sur un trépied.

AE 24. — Chalque, Mionnet, t. V, d. 453, No 763.

2574.— Droit du | COL. TVRO. METROPOL. Trépied. Des-
2549. | sus ou dessous, le murex.

AE 30. — Dichalque. Mionnet, t. VIII, suppl. p. 315. No 363. — Banduri, I,
p. 245. Note 4. — Vaillant, Coll. II p. 357.

AE 24. — Chalque, Mionnet, t. VIII, suppl. p. 304, No 360 avec COLONIA.
TVRVS METROPOLIS. AVGUSTA.), et No 361, (COL. TVRVS METRO). — Banduri
I. p. 256. — Mus. Theup. p. 769.

AE 22. — Chalque, Mionnet, t. VIII suppl. p. 314, No 362. — Banduri I, p. 254.

Beyrouth.

J. ROUVIER.

2

3

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

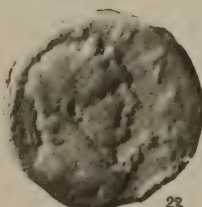

16

17

18

19

20

21

22

23

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ ΕΥΡΗΜΑ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΑΘΗΝΩΝ ΧΑΛΚΑ ΡΩΜΑΪΚΑ.

(Πίνακες I—II)

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνασκάπτων ἐν Ἐλευσίνι ὁ Γεώργιος Β. Ἀδὰμ τὸν εἰς ὀλίγων μέτρων ἀπόστασιν ἐκτὸς τοῦ ἀνστολικοῦ τείχους τοῦ περιβόλου τοῦ Ἱεροῦ τῶν Θεῶν κείμενον κῆπον τοῦ καφεψείου αὐτοῦ, ἀνεκάλυψε μαρμαρίνην προτομὴν ῥωμαίου τινὸς ἀνδρός, ἄριστα διατηρουμένην, πρὸς δὲ μέγα πλῆθος χαλκῶν νομισμάτων, πάντων σχεδὸν Ἀθηναϊκῶν ἐκ τῶν χρόνων τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατορῶν.

Καὶ τὴν μὲν προτομὴν ἠγόρασεν ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις διὰ τὸ Ἑθν. Κεντρικὸν Μουσεῖον, τῶν δὲ νομισμάτων ἐκομίσθησαν εὐθὺς τότε πρὸς τὸ Ἑθν. Νομισμ. Μουσεῖον 972 κέρματα, εἰσέτι ὑπὸ τῶν χωμάτων περιβεβλημένα, ἅτινα ἐξετίσας λεπτομερῶς περιέγραψα ἐν τῷ ἐνταῦθα δημοσιευομένῳ καταλόγῳ, ἐν ᾧ ἀπαριθμῶ καὶ τὸ ποσὸν τῶν ἐξ ἐκάστης διαφορᾶς κερμάτων. Τούτων τῇ προτάσει μου τὸ Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον διὰ τὴν ἐν τῷ Ἑθν. Νομισματ. Μουσείῳ ἀποκειμένην ἰδιαίτεράν αὐτοῦ νομισματικὴν συλλογὴν ἠγόρασεν ἐκλογὴν 281 κερμάτων, ἥτοι πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς διαφοράς, ὧν αἱ κυριώτεραι ἀπεικονίσθησαν ἐπὶ τῶν πινάκων I καὶ II. Ἐκ δὲ τῶν ὑπολοίπων τὰ μὲν τρία τέταρτα περίπου εἰσῆλθον εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ κ. Ἀθωνος Ρωμάνου, ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἰδιαίτεράν κεκτημένου συλλογὴν Ἀθηναϊκῶν νομισμάτων, τὰ δὲ λοιπὰ διεσκορπίσθησαν πωληθέντα εἰς διαφόρους.

Ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὰ πρὸς με κομισθέντα νομίσματα, περὶ ὧν μοι ἐδόθη ἡ πληροφορία ὅτι ἀπετέλουν τὸ ὅλον τοῦ εὐρήματος. Ἀλλ', ὡς κατόπιν ἀσφαλῶς ἔμαθον, εὐρέθησαν σχεδὸν ἄλλα τόσα. Τὸ δεύ-

τερον δὲ τοῦτο μέρος περιῆλθεν εἰς χεῖρας Ἀθηναίου ἐμπόρου ἀρχαιοτήτων, παρ' οὗ βεβαίως ἡγοράσθησαν καὶ ὑπὸ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου τὰ ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ W. Wroth ἐν τῷ Numismatic Chronicle (Vol. III, [1904] pag. 322-329 n° 9-18 pl. X, 8-16) δημοσιευθέντα τοιαῦτα. Ἐμαθον δ' ὅτι παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἡγόρασαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἰδιῶται καὶ Μουσεῖα, ἐγὼ δ' αὐτὸς εἶδον εἰς χεῖρας ἰδιώτου ἐκ Μεγάρων ὥραϊαν σειρὰν ἑκατὸν περίπου τοιούτων, ὧν ὅμως μεταξὺ οὐδεὶς σχεδὸν τύπος ἢ διαφορὰ ὑπῆρχε μὴ περιεχομένη ἐν τῷ ἐνταῦθα δημοσιευομένῳ καταλόγῳ.

Τὸ μέρος τοῦ εὐρήματος ὅπερ ἐξήτασα ἀποτελεῖται, ὡς βλέπει τις ἐκ τοῦ καταλόγου, κυρίως ἐξ Ἀθηναϊκῶν χαλκῶν νομισμάτων τῶν Ρωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων. Διαιροῦνται δὲ ταῦτα εἰς δύο σαφῶς ἀπ' ἀλλήλων διακρινομένας τάξεις. Ἡ πρώτη, ἣ καὶ ὀλιγαριθμότερα, περιλαμβάνει Ἀθηναϊκὰ κέρματα *λίαν ἐφθαρμένα* ἐκ μακρᾶς χρήσεως αὐτῶν. Ἡ δὲ δευτέρα, ἣ καὶ πολυαριθμότερα, ἀποτελεῖται ἐκ κερμάτων ὁμοιοτύπων μὲν ἀλλὰ νεωτέρας τεχνοτροπίας, μικροτέρας διαμέτρου καὶ ἀρίστης διατηρήσεως — πλειστάκις ἀκμαίου κόμματος (*fleur de coin*) — προφανῶς ὡς μικρὸν πρὸ τῆς καταχώσεως τοῦ εὐρήματος τεθέντων εἰς τὴν κυκλοφορίαν.

Τὴν χρονολογίαν ἀμφοτέρων τῶν τάξεων τούτων, ἐπομένως καὶ τοὺς χρόνους τῆς καταχώσεως τοῦ εὐρήματος, μανθάνομεν εὐτυχῶς ἐκ τῶν μετ' αὐτῶν ἀνακαλυφθέντων ὀλιγαριθμῶν ρωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν νομισμάτων, τῶν ἐν τέλει καταλογισθέντων, ὧν τὰ μὲν ὄντα *ἐφθαρμένα* ὡς τὰ τῆς πρώτης τάξεως Ἀθηναϊκὰ εἶναι τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ Φαυστίνης τῆς πρεσβυτέρας, τὰ δὲ *κάλλιστα διατηρούμενα*, εἶναι τῶν αὐτοκρατόρων Μαξιμίνου καὶ κυρίως τοῦ Γορδιανοῦ Γ' (238-244 μ. Χ.). Ἄρα τὰ γνωστὰ χαλκὰ Ἀθηναϊκὰ νομίσματα τῶν ρωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ὧν σχεδὸν οὐδὲν τὸ μὴ περιεχόμενον ἐν τῷ παρόντι εὐρήματι, ἐκόπησαν εἰς δύο διαφόρους ἐποχάς, ἥτοι τὴν τοῦ Ἀδριανοῦ (117-138 μ. Χ.) καὶ τὴν τοῦ Γορδιανοῦ Γ' (238-244 μ. Χ.), ὅπερ ἡγνοεῖτο μέχρι τοῦδε κατ' ἀσφαλῆ τρόπον. Ὅποια δὲ ἡ ἀρχαιολογικὴ καὶ μυθολογικὴ σπουδαιότης τῶν ἐπ' αὐτῶν πολυποικίλων τύπων εἶναι πασίγνωστον¹.

1. Πβλ. Blumer and P. Gardner, Num. Commentary on Pausanias p. 425-452.

Τὸ ὑφ' ἡμῶν ἐξετασθὲν μέρος τοῦ εὐρήματος περιελάμβανε πλὴν τῶν Ἀθηναϊκῶν καὶ Ρωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν νομισμάτων μόνον δύο ἄλλα νομίσματα, ἧτοι ἐν αὐτοκρατορικῶν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἑτερον τοῦ Ἀργεῶς κοπὲν ἐπὶ Φ. Πλαντίλλης τῆς ἐν ἔτει 212 μ. Χ. ἀποθανούσης. Δὲν ἠδυνήθην δὲ νὰ μάθω ἂν ἐν τῷ ἑτέρῳ μέρει περιείχοντο ἄλλα τοιαῦτα Ἀθηναϊκὰ ἢ Ῥωμαϊκὰ αὐτοκρατορικὰ κέρματα.

Διὰ τοῦ παρόντος εὐρήματος σπουδαίως προάγονται αἱ γνώσεις ἡμῶν περὶ τῆς ἐπὶ τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων νομισματοκοπίας τῶν Ἀθηναίων, μεγάλως δὲ δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς λεπτομεροῦς μελέτης αὐτοῦ ὁ μέλλον νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐκ νέου τὴν μελέτην τοῦ συνόλου τῆς νομισματοκοπίας ταύτης.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΗΜΑΤΟΣ

ΑΤΤΙΚΗ

ΑΘΗΝΑΙ

Διάφοροι τύποι Ἀθηνᾶς.

1. — Α 21/22. — Προτομή Ἀθηνᾶς μετὰ κράνους ἀκοσμήτου πρὸς δ. καὶ ἱματίου περὶ τὸν τράχηλον. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. ΑΘΗΝ | Α—ΙΩΝ. Ἀθηνᾶ ἰσταμένη πρὸς ἄρ. μετ' αἰγίδος περὶ τὸ στήθος, ἔχουσα ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ Νίκην πρὸς αὐτὴν τείνουσαν τὸν ἐν τῇ δεξ. στέφανον, ἐν δὲ τῇ ἄρ. κρατοῦσαν κλάδον φοίνικος. Τὴν ἄρ. στηρίζει ἐπὶ τῆς κατακειμένης καὶ ἐκ τοῦ πλαγίου ὁρατῆς ἀσπίδος, παρ' ἣν ἴδρυνται τὸ δόρυ αὐτῆς. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. — Πίναξ I, 1.

78

2. — Α 22. — Ὅμοιος, μετὰ διπλοῦ περιδεραίου ἐκ κόκκων περὶ τὸν τράχηλον. — Πίναξ II, 37 (κεφαλή).

Ὅπ. Ὅμοιος τῷ προηγούμενῳ.

1

3. — Α 22. — Ὅμοίως, ἄνευ περιδεραίου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ κρά-
νους γλαυῆ. Κ. σφαιρ.

Ὅπ. Ὅμοίως.

2

4. — Α 22. — Ὅμοίως, ἔχουσα ὅμως τὸ κράνος δι' ἀνθεμίων
καὶ ἐλίκων ποικιλοτρόπως κεκοσμημένον — Πίναξ II, 36 (κεφαλή). 15

Ὅπ. Ὅμοίως.

5. — Α 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ μείζων ἢ προτομή, ἐξ οὗ φαί-
νεται ἡ περὶ τὸ στήθος τῆς θεᾶς αἰγίς.

Ὅπ. Ὅμοίως.

3

6. — Α 22. — Ὅμοίως, (βραχεῖα προτομή) ἔχουσα τὸ κράνος
ἐλαιοστεφές καὶ ἐπ' αὐτοῦ μέρος τῆς ἄνω τοῦ ὠτός κόμης. —
Πίναξ II, 47 (κεφαλή).

Ὅπ. Ὅμοίως.

3

7. — Α 20. — Ὅμοίως, ἀλλ' ἔχουσα τὸ κράνος κεκοσμημένον
δι' ἐλίκων, καὶ μετὰ πλατέος καταυχενίου, περὶ δὲ τὸν τράχηλον
διπλοῦν περιδέραιον ἐκ κόκκων.

Ὅπ. Ὅμοίως.

3

8-9. — Α. — Ὅμοίως, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ κράνους θαλάσσιος ἵπ-
πος πτερωτὸς ἢ ἐνίοτε Πήγασος. — Πίναξ II, 46-47 (κεφαλή).

Ὅπ. Ὅμοίως.

12

10. — Α 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τὸ κράνος σχηματίζει εἰς τὰ
ἄνω κεφαλὴν ἀνδρός.

Ὅπ. Ὅμοίως.

1

11. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς Παρθένου μετὰ τριλόφου
κράνους, ἐφ' οὗ Πήγασος, καὶ διπλοῦ περιδεραίου πρὸς δ. —
Πίναξ II, 49 (κεφαλή).

Ὅπ. Ὅμοίως.

4

12. — Α 23/25. — Κεφαλή Ἀθηνᾶς ἢ προτομή μεθ' ἀπλοῦ
κράνους πρὸς δ. ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. (Ἀρχαιότερον κόμματος
τῶν προηγουμένων).

Ὅπ. ΑΘΗ—Ν | ΑΙΩΝ. Ὅμοιος τύπος Ἀθηνᾶς Νικηφόρου,

ἀλλ' ἐχούσης ἀριστερά, παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς, τὸν Ἐριχθόσιον ὄφιν. (Πάντα λίαν ἐφθαρμένα). 49

13. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς μεθ' ἁπλοῦ κράνους πρὸς δ., ἐνίοτε ὑπὸ ἐλίκων κεκοσμημένου.

᾽Οπ. ΑΘ | ΗΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως (μετὰ τοῦ ὄφενος). 7

14. — Α 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. ΑΘ | ΗΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 1

15. — Α 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. ΑΘ — Η | Ν — ΑΙΩΝ. Ὅμοίως. — Πίναξ I, 2. 3

16. — Α 22. — Ὅμοίως. — Πίναξ II, 42 (κεφαλή).

᾽Οπ. ΑΘ — Η | ΝΑΩΝ (sic). Ὅμοίως. 6

17. — Α 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. ΑΘ — Η | ΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 1

18. — Α 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. ΑΘΗ — Ν | ΑΙΩΝ. 20

19. — Α 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. ΑΘΗ | Ν — ΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 22

20. — Α 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. ΑΘΗ — ΝΑ | ΙΩΝ. Ὅμοίως. 1

21. — Α 22. — Ὅμοίως (ἐνίοτε πρὸ τῆς αἰγίδος δύο μεγάλοι ὄφεις).

᾽Οπ. ΑΘΗΝ — Α | ΙΩΝ. Ὅμοίως. 5

22. — Α 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 3

23. — Α 22. — Ὅμοίως (μετὰ κράνους ἐλαιοστεφοῦς).

᾽Οπ. Ὅμοίως.

24. — Α 22. — Ὅμοίως τῷ 21. — Πίναξ II, 48 (κεφαλή).

᾽Οπ. ΑΘΗΝΑ | ΙΩΝ. Ὅμοίως. 2

25. — Α 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. ΑΘΗ — Ν | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἡ ἀσπίς ὁρατὴ κατενώ-

πιον καὶ κεκοσμημένη διὰ γοργορείου. Ὁ δράκων δὲν εἶναι ὄρα-
τός. — *Πίναξ* I, 3.

2

26. — **A** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. AΘ—H | ΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως τοῖς ἐπ' ἄρ. 11-23, ἀλλ' ἐν
τῇ θέσει τοῦ ὄφους εὗρηται γλαῦξ. — *Πίναξ* I, 4.

1

27. — **A** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. AΘH | ΝΑΙΩΝ. Ἀθηνᾶ ἵσταμένη πρὸς ἄρ., ἔχουσα ἐν
τῇ προτεταμένη δεξιᾷ Νίκην πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένην, στηρίζουσα
τὴν ἄρ. ἐπὶ δόρατος καὶ ἔχουσα ἄρ. παρ' αὐτῇ καὶ ἐπὶ τοῦ σώμα-
τος αὐτῆς ἐρειδομένην τὴν ἀσπίδα. — *Πίναξ* I, 5.

2

28. — **A** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. AΘ—H | ΝΑ | I. Ὅμοίως, ἀλλ' ἡ μὲν ἀσπίς δ., ἄρ. δὲ
πρὸ αὐτῆς ὁ ὄφις. — *Πίναξ* I, 6.

3

29. — **A** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. AΘ—H | ΝΑΙΩΝ. Ἀθηνᾶ ἵσταμένη ἄρ., ἔχουσα ἐν τῇ
προτεταμένη δεξιᾷ τὴν Νίκην, ἐν δὲ τῇ ἄρ. φέρουσα τὴν μὲν
ἀσπίδα ὀπισθεν τοῦ ὤμου, τὸ δὲ δόρυ ἐπ' ὤμου κεκλιμένον. Τὸ
ὄλον ἐν στεφάνῳ δάφνης. — *Πίναξ* I, 7.

2

30. — **A** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. AΘ | ΗΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως ἄνευ στεφάνου. — *Πίναξ* I, 8.

1

31. — **A** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. AΘH—N | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως ἄνευ στεφάνου.

1

32. — **A** 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. μεθ' ἀπλοῦ κρά-
νους, φέροντος ἑλικας ἐπ' αὐτοῦ,

Ὅπ. AΘHNAI | ΩΝ. Ἀθηνᾶ ἵσταμένη πρὸς δ., ἔχουσα ἐν τῇ
προτεταμένη ἄρ. Νίκην πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένην καὶ δαφνηφόρον,
τὴν δὲ δεξιὰν στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ δόρατος. — *Πίναξ* I, 9.

2

33. — **A** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. AΘHNA | I—ΩΝ. Ὅμοίως.

5

34. — **A** 25. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ.

Ὅπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. Ὁ αὐτὸς τύπος. (Ἀρχαίου κόμματος).

4

35. — Α 20. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. μετὰ κράνους ἀπλοῦ.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | Ι — ΩΝ. Ἀθηνᾶ ἵσταμένη δεξ. ἔχουσα ἐν τῇ
 προτεταμένη δεξιᾷ γλαῦκα, τῇ δ' ἄρ. τὸ δόρυ κεκλιμένον ἐπὶ τοῦ
 ὤμου. Δεξιὰ παρὰ τοὺς πόδας τῆς θεᾶς ὁ ὄφις. — *Πίναξ* I, 10. 1
36. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς μετ' ἀσπίδος δόρατος, καὶ
 ἱματίου, πρὸς ἀριστερά.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ — ΩΝ. Ὅμοίως. 2
37. — Α 21. — Ὡς τὸ ὑπ' ἄρ. 33.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | ΙΩΝ. Ὁ αὐτὸς τύπος, ἀλλ' ὅπισθεν τῆς Ἀθη-
 νᾶς κιονίσκος, ἐφ' οὗ γλαῦξ κατ' ἐνώπιον. — *Πίναξ* I, 11. 1
38. — Α 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | ΙΩΝ. Ἀθηνᾶ ἵσταμένη πρὸς δεξιὰ, σχεδὸν ἐκ
 τῶν νώτων ὁρατή, ἔχουσα ἐν τῇ προτεταμένη δεξιᾷ ὄφιν, ἐν δὲ
 τῇ ἄρ. ἀνέχουσα ἀσπίδα καὶ δόρυ πρὸς τὰ ἐμπρὸς κλῖνον. —
Πίναξ I, 12. 1
39. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς μεθ' ἀπλοῦ κράνους, δι' ἔλι-
 κος κεκοσμημένου πρὸς δ.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ | Α — ΙΩΝ. Ἀθηνᾶ ἵσταμένη πρὸς δ., ἔχουσα
 ἐν τῇ προτεταμένη ἀριστερᾷ γλαῦκα πρὸς ἄρ., τὴν δὲ δεξιὰν στη-
 ρίζουσα ἐπὶ δόρατος. 2
40. — Α 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ — ΙΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἡ γλαῦξ πρὸς δεξ. —
Πίναξ I, 13. 2
41. — Α 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘ — Η | ΝΑΙΩΝ. Ἀθηνᾶ ἵσταμένη ἄρ., ἔχουσα ἐν τῇ
 προτεταμένη δεξιᾷ γλαῦκα πρὸς ἄρ., τὴν δὲ ἄρ. στηρίζουσα ἐπὶ
 δόρατος· πρὸ αὐτῆς ὁ ὄφις. — *Πίναξ* I, 14. 2
42. — 22. Α — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗ — Ν | ΑΙΩ — Ν. Ὅμοίως. 3
43. — Α 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗ — Ν | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἄνευ ὄφεως. —
Πίναξ I, 15. 2

44. — **A** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗ--ΝΑ | ΙΩΝ. Ὅμοίως.

2

45. — **A** 22. — Ὅμοίως (μετὰ πλατέος καταυχενίου).

Ὅπ. ΑΘ—ΗΝ | ΑΙΩΝ. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη ἄρ., ἔχουσα ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξ. γλαῦκα πρὸς δ., τὴν δ' ἄρ., ἐν ἣ κρατεῖ τὸ δόρυ, στηρίζουσα ἐπὶ τῆς κατακειμένης ἀσπίδος. Ἀρ. αὐτῆς ὁ ὄφης. — *Πίναξ* I, 16.

1

46. — **A** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. Α—ΘΗ | ΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως.

1

47. — **A** 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. μετὰ κράνους ἀπλοῦ.

Ὅπ. ΑΘΗ | ΝΑΙΩΝ. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς δεξ., τὴν δεξ., στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ δόρατος, τὴν δ' ἄρ. ἔχουσα ἐπὶ τῆς ἀσπίδος, ὀπισθεν τῆς ὁποίας ὁ ὄφης. — *Πίναξ* I, 17.

2

48. — **A** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙ—ΩΝ. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη δεξ., τὴν δεξιάν στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ δόρατος, διὰ δὲ τῆς ἄρ. ἀνέχουσα πρὸ αὐτῆς τὴν ἀσπίδα. Ἐν τῷ πεδίῳ, πρὸ τῆς θεᾶς, ὁ ὄφης. — *Πίναξ* I, 18.

4

49. — **A** 22. — Ὅμοίως (μετὰ πλατέος καταυχενίου).

Ὅπ. ΑΘΗΝ—Α—ΙΩΝ. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς δ., ἐν τῇ δεξιᾷ ἐγείρουσα πρὸς βολὴν δοράτιον, διὰ δὲ τῆς ἄρ. προτάσσουσα τὴν ἀσπίδα. — *Πίναξ* I, 19.

2

50. — **A** 22. — Ὅμοίως, ἀλλ' ὁ συνήθης τύπος.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ | Ω—Ν. Ὅμοίως.

1

51. — **A** 22. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς μετὰ τριλόφου κράνους δαφνοστεφοῦς, περιδεραίου καὶ ἐνωτίων πρὸς δεξ. — *Πίναξ* II, 40 (κεφαλὴ).

Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | ΙΩΝ. Ἀθηνᾶ βαίνουσα ἡρέμα πρὸς δ. μετὰ αἰγίδος περὶ τὸ στῆθος, τῇ μὲν ἄρ. προτείνουσα τὴν ἀσπίδα, τῇ δὲ δεξιᾷ ἐγείρουσα δόρυ πρὸς τὸ ἔδαφος κεκλιμένον πρὸς τὰ ἔμπρός, ὑπεράνω γλαυκὸς ἱσταμένης δεξ. τῆς θεᾶς. Ἐν τῷ πεδίῳ ὀπισθεν μικρὰ ἐλαία, ἥς πέριξ ὁ ὄφης. — *Πίναξ* I, 20.

3

52. — Α 25. — Ὅμοίως, ἀλλ' ἀρχαιοτέρας ἐποχῆς καὶ ἐφθαρ-
μένον.

1

53. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς μετὰ κράνους ἀπλοῦ, δι'
ἐλίκων κεκοσμημένου, πρὸς δεξ.

Ὅπ. Α — ΘΗΝ | ΑΙ — ΩΝ. Ἀθηνᾶ βαδίζουσα πρὸς δεξ., τῇ
μὲν ἄρ. προτείνουσα τὴν αἰγίδα, τῇ δὲ δ. τὸ δόρυ ἐκ τῶν κάτω.
— Πίναξ I, 21.

5

54. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. Α — ΘΗΝΑΙ | ΩΝ. Ἀθηνᾶ βαδίζουσα πρὸς δ., τῇ μὲν
ἄρ. προτείνουσα τὴν ἀσπίδα, τῇ δὲ δεξιᾷ τὸ δόρυ ἐκ τῶν κάτω
πρὸς τᾶντ' πρὸ αὐτῆς σπεύδει ὁ ὄφις. — Πίναξ I, 22.

3

55. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ. Ὁ αὐτὸς τύπος, ἀλλὰ πρὸ τῆς Ἀθη-
νᾶς ἀντὶ τοῦ δράκοντος, ἡ γλαῦξ.

2

56. — Α 22. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς μετὰ περιδεραίου (τὸ κρά-
νος μετὰ πλατέος κατανχενίου) πρὸς δ.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | ΙΩΝ. Ἀθηνᾶ μετ' αἰγίδος περὶ τὸ στῆθος
σπεύδουσα πρὸς δ., τῇ ἄρ. προτείνουσα τὴν ἀσπίδα, τῇ δὲ δεξιᾷ
ἐγείρουσα δόρυ πρὸς βολήν. — Πίναξ I, 23.

1

57. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς ἄρ. μετὰ δόρατος,
ἀσπίδος καὶ ἱματίου.

Ὅπ. Ὅμοίως.

1

58. — Α 22. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δ μετὰ κράνους ἀπλοῦ.

Ὅπ. ΑΘΗΝ | Α — ΙΩΝ. Ὅμοίως.

1

59. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς Παρθένου, μετὰ τριλόφου
κράνους, διὰ Πηγάσου κεκοσμημένου, πρὸς δ.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | ΙΩ — Ν. Ἀθηνᾶ σπεύδουσα πρὸς δ., στρέ-
φουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπισθεν, προτείνουσα τὴν δεξιὰν
πρὸς δεξ. καὶ δεικνύουσα, τῇ δ' ἄριστ. ἀνέχουσα τὴν ἀσπίδα καὶ
δόρυ ἐπὶ τοῦ ὤμου κεκλιμένον. Πρὸ αὐτῆς σπεύδει ὁ ὄφις. —
Πίναξ I, 24.

1

60. — **A** 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς ἀπλῇ, πρὸς δ.
 Ὅπ. Ὅμοίως. 2
61. — **A** 22. — Ὅμοίως, ἔχουσα ἑλικας ἐπὶ τοῦ κράνους.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ | ΩΝ. Ὅμοίως. 1
62. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙΩ | Ν. Ὅμοίως. 1
63. — **A** 29. — Προτομή ἢ κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δ. ἐνίστε
 τῆς Παρθένου (τοῦ ἀρχαιότερ. κόμματος).
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—Α | ΙΩΝ ἢ ΑΘΗ—ΝΑΙ | ΩΝ ἢ ἄλλως. Ἀθηνᾶ
 σπεύδουσα πρὸς δ., στρέφουσα δὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς ἀρ., πρὸς ἣν
 διεύθυνσιν τείνει τὴν χεῖρα ὥς καλοῦσα νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ τις.
 Ἐν δὲ τῇ δεξ. ἀνέχει τὴν ἀσπίδα, ἐνίστε δὲ καὶ τὸ δόρυ ἐπ' ὧμον
 κεκλιμένον· πρὸ αὐτῆς σπεύδει ὁ ὄφης. 25
64. — **A** 23. — Ὅμοίως (τοῦ ἀρχαιότερου κόμματος).
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—ΑΙ | ΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἔχουσα καὶ γλαῦκα
 ὀπισθεν παρὰ τοὺς πόδας. — *Πίναξ* I, 25. 2
65. — **A** 23. — Ὅμοίως (τοῦ ἀρχαιότερου κόμματος).
 Ὅπ. Ὅμοίως, μετὰ τῆς γλανκὸς δεξ. ἐν τῇ θέσει τοῦ δρᾶ-
 κοντος. 1
66. — **A** 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. μεθ' ἀπλοῦ κρά-
 νους.
 Ὅπ. ΑΘ—ΗΝΑ | Ι—ΩΝ. Ἀθηνᾶ ὁμοίου τύπου, ἥτοι
 σπεύδουσα πρὸς δεξ., στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς ἀρ. καὶ
 καλοῦσα πρὸς ἑαυτὴν διὰ τῆς τεταμένης ἀρ., ἐν δὲ τῇ ἀρ. ἔχουσα
 τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ, κατὰ τι πρὸς τὸν ὧμον κεκλιμένον·
 ὀπισθεν αὐτῆς ὄφης. — *Πίναξ* I, 26. 3
67. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | Ι—ΩΝ. Ὅμοίως. 3
68. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—ΑΙ | ΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἄνευ ὄφεως. — *Πί-
 ναξ* I, 27. 12

69. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝ — Α | ΙΩΝ. Ὅμοίως. 3

70. — Α 22. — Ὅμοίως (ἢ αἰγίς μετὰ δύο δρακόντων).

Ὅπ. ΑΘΗ — Ν | Α — Ι — ΩΝ. Ὅμοίως. 1

71. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗ — Ν | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 1

72. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑ — ΙΩ | Ν. Ὅμοίως. 3

73. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ | Ω — Ν. Ὅμοιος τύπος, ἀλλ' ὅπισθεν τῆς Ἀθηνᾶς μικρὰ ἐλαία, ἣς πέριξ ὁ ὄφης. — Πίναξ I, 28. 2

74. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς μετὰ δόρατος, ἀσπίδος καὶ ἱματίου, πρὸς ἄρ.

Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ. Ἀθηνᾶ τρέχουσα πρὸς ἄρ., ἔχουσα ἐν τῇ προτεταμένη δεξ. στέφανον (;), διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς φέρουσα τὴν ἀσπίδα. — Πίναξ I, 29. 1

75. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. μεθ' ἀπλοῦ κράνους.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | ΙΩΝ. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη ἄρ., τὴν δεξιὰν στηριζουσα ἐπὶ τοῦ δόρατος, τὴν δ' ἄρ. ἐπὶ τῆς ὀσφύος. Ὅπισθεν αὐτῆς κατὰκειται ἡ ἀσπίς ὁρατὴ ἐκ τῶν ἔνδον, ἣς ὅπισθεν ὁ ὄφης. — Πίναξ I, 30. 1

76. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς μετὰ κράνους ὑπὸ ἑλικος κεκοσμημένου, φέρουσα δὲ διπλοῦν περιδέραιον, πρὸς δ.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ | ΩΝ. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη ἄρ., ἔχουσα ἐν τῇ δ. φιάλην ἄνωθεν βωμοῦ καίοντος, ἐν δὲ τῇ ἄρ. φέρουσα τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ ἐπ' ὤμου, ὅπισθεν αὐτῆς, ὁ ὄφης. — Πίναξ I, 31. 2

77. — Α 22. — Ὅμοίως, ἄνευ ἐλίκων.

Ὅπ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὄφεως γλαυξ. — Πίναξ I, 32. 3

78. — Α 22. — Ὅμοίως, μετὰ ἐλίκων καὶ διπλοῦ περιδεραίου πρὸς δ.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ | . Ὅμοίως ἱσταμένη δεξ. καὶ στρέφουσα πρὸς

ἀρ., τὴν δὲ ἀριστερὰν δι' ἧς κρατεῖ τὴν ἀσπίδα στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ δόρατος· ἄνευ δὲ γλαυκός. — *Πίναξ* I, 33.

1

79. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς μετὰ δόρατος, ἀσπίδος καὶ ἱματίου πρὸς ἀρ.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ—ΩΝ. Ἀθηνᾶ ἵσταμένη δεξ. καὶ στρέφουσα πρὸς ἀρ., ἔχουσα ἐν τῇ προτεταμένη δεξιᾷ φιάλην ἄνω ὄψεως, τὴν δ' ἀρ. δι' ἧς φέρει τὴν ἀσπίδα στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ δόρατος· ἀριστερὰ αὐτῆς ὁ ὄφης. — *Πίναξ* I, 34.

2

80. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘ—ΗΝΑΙ | ΩΝ. Ὅμοίως.

1

81. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙΩ | Ν. Ὅμοίως, ἀλλ' ὁ ὄφης δεξιὰ αὐτῆς.

1

82. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. μετὰ τριλόφου κράνους.

Ὅπ. ΙΩ—ΙΑΝΗ | Θ—Α. Ὅμοίως, ἀλλ' ἄνευ τοῦ ὄψεως. — *Πίναξ* I, 35.

1

83. — Α 23. — Προτομή Ἀθηνᾶς ἀπλῇ, πρὸς ἀριστερά.

Ὅπ. ΑΘΗ—ΝΑ | Ι—ΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἄνευ ὄψεως καὶ δόρατος.

1

84. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς ἀπλῇ πρὸς δεξ.

Ὅπ. Α | ΘΗΝΑΙ. Ἀθηνᾶ ἵσταμένη πρὸς ἀρ., τῇ προτεταμένη δεξιᾷ δίδουσα τροφήν ἀπὸ φιάλης εἰς μέγαν ὄφιν ὑπὸ ἐλαίαν ὀρθούμενον, τῇ δ' ἀρ. φέρουσα τὸ δόρυ καὶ τὴν ἀσπίδα. — *Πίναξ* I, 36.

2

85. — Α 25. — Προτομή Ἀθηνᾶς ἀπλῇ πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΑΘΗ—ΝΑ | ΩΝ ἢ ΑΘΗΝ—Α | ΩΝ ἢ ἄλλως. Ἀθηνᾶ ἵσταμένη κατ' ἐνώπιον, στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς ἀρ., τὴν δεξ. στηρίζουσα ἐπὶ δόρατος πλαγίου, διὰ δὲ τῆς ἀρ. φέρουσα τὴν ἀσπίδα, (ἐφθαρμένα πάντα τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος)

41

86. — Α 25. — Προτομή Ἀθηνᾶς Παρθένου μετὰ τριλόφου κράνους πρὸς δεξιὰ.

Ὅπ. Ὅμοίως.

4

- 87.—**Α** 22.— Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς ἄρ. μετὰ δόρατος, κράνους καὶ ἄσπιδος.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—Α | Ι—ΩΝ. Ὁ αὐτὸς τύπος. 3
- 88.—**Α** 22.— Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. μετὰ κράνους ἁπλοῦ δι' ἑλίκος κεκοσμημένου.
 Ὅπ. Ὅμοίως. 42
- 89.—**Α** 22.— Προτομή μεγάλη μετ' αἰγίδος φολιδωτῆς πρὸς δ.
 Ὅπ. Ὅμοίως. 4
- 90.—**Α** 22.— Προτομή διαφόρου κομμώσεως (μέρος τῆς κόμης κυματίζει ἐπὶ τοῦ κράνους) πρὸς δ.
 Ὅπ. Ὅμοίως. — **Πίναξ** II, 50 (κεφαλή). 7
- 91.—**Α** 22.— Προτομή Ἀθηνᾶς Παρθένου μετὰ τριλόφου κράνους καὶ διπλοῦ περιδεραίου πρὸς δ.
 Ὅπ. Ὅμοίως. 1
- 92.—**Α** 22.— Προτομή μεθ' ἁπλοῦ κράνους, πλατέος καταυχενίου καὶ διπλοῦ περιδεραίου πρὸς δ.
 Ὅπ. Ὅμοίως. 8
- 93.—**Α** 22.— Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς ἄρ. μετὰ δόρατος, ἄσπιδος καὶ ἱματίου. — **Πίναξ** II, 54.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ—Ι | ΩΝ. Ὅμοίως. 1
- 94.—**Α** 22.— Προτομή ἁπλῇ μετὰ ἐλίκων ἐπὶ τοῦ κράνους.
 Ὅπ. Ὅμοίως. — **Πίναξ** II, 37. 8
- 95.—**Α** 22.— Ὅμοίως, ἀλλὰ μετὰ πλατέος καταυχενίου.
 Ὅπ. Ὅμοίως. 6
- 96.—**Α** 22.— Προτομή μεθ' ἁπλοῦ κράνους πρὸς δ.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—ΑΙΩ | Ν. Ὅμοίως. 1
- 97.—**Α** 22.— Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—ΑΙ | ΩΝ. Ὅμοίως. 4
- 98.—**Α** 20.— Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—ΑΙ | ΩΝ. Ὅμοίως. 1

99. — **A** 21. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ | Α—ΙΩΝ. Ὅμοίως. 2
100. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ—ΙΩ | Ν. Ὅμοίως. 1
101. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ—Ω | Ν. Ὅμοίως. 1
102. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗ—Ν | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 1
103. — **A** 12. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—Α | ΙΩΝ. Ὅμοίως. 1
104. — **A** 22. — Ὅμοίως, μετὰ πλατέος καταυχενίου.
 Ὅπ. ΑΘΗ—ΝΑ | Ι—ΩΝ. Ὁ αὐτὸς τύπος, ἀρ. μὲν γλαῦξ,
 δεξιὰ δὲ ὄφιν. 1
105. — **A** 22. — Ὅμοίως, μεθ' ἐλίκων ἐπὶ τοῦ κράνους ἥ καὶ
 ἄνευ τοιούτων.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—ΑΙΩ | Ν. Ὁ αὐτὸς τύπος, μόνον μετὰ δρᾶ-
 κοντος δεξ. 1
106. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗ—Ν | ΑΙ—ΩΝ. Ὅμοίως. 1
107. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ—Ι | Ω—Ν. Ὅμοίως. 2
108. — **A** 22. — Ὅμοίως. — *Πίναξ* II, 38 (κεφαλή).
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ—Ι | ΩΝ. Ὅμοίως. 1
109. — **A** 21. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—ΑΙ | Ω—Ν. Ὅμοίως. — *Πίναξ* I, 39. 8
110. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗ—ΝΑ | Ι—ΩΝ. Ὅμοίως. 1
111. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—ΑΙ | ΩΝ. Ὅμοίως. 3

112. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝ — Α | ΙΩ — Ν. Ὅμοίως.

3

113. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς, τὸ ἀπλοῦν κράνος μετὰ ἐλίκων πρὸς δ.

Ὅπ. ΑΘ — Η | Ν — ΑΙΩΝ. Ἀθηνᾶ καθημένη πρὸς ἄρ. ἐπὶ θώκου ἔχοντος πόδας λέοντος, φέρουσα δὲ ἐν μὲν τῇ προτεταμένη δεξιᾷ Νίκην στεφανηφόρον πρὸς δεξ., ἐν δὲ τῇ ἄρ. ἔχουσα τὸ δόρυ ἐπὶ τοῦ πήχεως πρὸς τὰ ὀπισθεν κεκλιμένον· ὀπισθεν τοῦ θώκου ἡ ἀσπίς. — Πίναξ I, 40.

1

114. — Α 22. — Ὅμοίως, μετὰ πλατέος καταυχενίου καὶ περιδεραίου.

Ὅπ. ΑΘΗ | Ν — ΑΙΩΝ. Ὅμοίως.

1

115. — Α 22. — Ὅμοίως τῷ προηγουμένῳ.

Ὅπ. ΑΘ — Η | ΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλὰ τὸ δόρυ ὀλιγώτερον κεκομμένον.

2

116. — Α 23. — Προτομή Ἀθηνᾶς ἀπλῇ πρὸς δ.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ δεξ. Ἀθηνᾶ καθημένη πρὸς ἄρ. ἐπὶ θώκου ἔχοντος πόδας λέοντος, καὶ ἔχουσα ἐν τῇ προτεταμένη δεξιᾷ φιάλην, τὴν δ' ἄρ. στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ δόρατος. Ὅπισθεν τοῦ θώκου ἡ ἀσπίς. Πρὸ τῆς Ἀθηνᾶς μέγα δένδρον ἐλαίας, περὶ ὃ εὐρίσκεται ὄφιν γευόμενος ἀπὸ τῆς φιάλης τῆς θεᾶς.

5

117. — Α 24. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. (τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος).

Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | ΙΩΝ. Ἀθηνᾶ ἵσταμένη πρὸς ἄρ., τὴν ἄρ. ἔχουσα ἐπὶ τῆς κατακειμένης ἀσπίδος, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς θέτουσα τὸ δόρυ ἐπὶ μεγάλου δένδρου ἐλαίας, ἐφ' οὗ γλαῦξ. Παρὰ τοὺς πόδας τῆς θεᾶς ὁ ὄφιν.

2

118. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς ἀπλῇ πρὸς δεξ. μετὰ ἐλίκων ἐπὶ τοῦ κράνου.

Ὅπ. ΑΘΗ | ΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἄνευ γλαυκός.

1

119. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὄφιν, γλαῦξ παρὰ τοὺς πόδας τῆς θεᾶς.

1

120. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝ — ΑΙΩΝ. Ὅμοίως, ἄνευ ὄφews, ἥ δὲ γλαῦξ ἐπὶ τῆς ἐλαίας.

2

121. — Α 23. — Προτομή Ἀθηνᾶς Παρθένου, μετὰ τριλόφου κράνους πρὸς δ. (τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος, κακῆς διατηρήσεως).

Ὅπ. ΑΘΗ | ΝΑΙ | ΩΝ. Ὅμοίως, ἄνευ γλανκός (;), ὁ δὲ ὄφης ἐλίσσόμενος περὶ τὴν ἐλαίαν.

1

122. — Α 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ νεωτέρου κόμματος.

Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως τῷ προηγουμένῳ.

1

123. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς, μεθ' ἀπλοῦ κράνους πρὸς δ.

Ὅπ. Ὅμοίως.

1

124. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἄνευ τοῦ περὶ τὴν ἐλαίαν δράκοντος, μετὰ γλανκός ὅμως ἐπὶ τοῦ δένδρου.

1

125. — Α 22. — Ὅμοίως. — Πίναξ II, 53 (κεφαλή).

Ὅπ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἄνευ ὄφews ἢ γλανκός.

5

126. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘ — Η | ΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως.

4

127. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗ | ΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως.

1

128. — Α 20. — Ὅμοίως, μετὰ πλατέος καταυχενίου.

Ὅπ. Ὅμοίως.

1

129. — Α 24. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. (τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος, ἐφθαρμένα).

Ὅπ. ἐξίτηλος. Ἀθηνᾶ ἐπὶ ἄρματος καλπάζοντος πρὸς δεξιά, ἐγείρουσα τὴν δεξιάν, μετὰ δόρατος (;). Κάτω τοῦ ἄρματος γίγας ἐγείρων δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν πέτραν κατὰ τῆς Ἀθηνᾶς.

3

130. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς δεξ. μετ' αἰγίδος δρακόντων ἐπὶ τοῦ στήθους.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ | ΩΝ. Ἀθηνᾶ ἐπὶ ἄρματος καλπάζοντος πρὸς δεξί, τῇ ἄρ. ἔχουσα τὰ ἡνία, τῇ δὲ δεξιᾷ προτείνουσα ἐκ τῶν κάτω τὸ δόρυ. *Πίναξ* I, 41. 2

131. — Α 22. Προτομή ἀπλῇ Ἀθηνᾶς.

Ὅπ. ΑΘ—ΗΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 3

132. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗ ἄνω, ^{ΝΑΙ}_{ΩΝ} κάτω. Ὅμοίως. 1

133. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ^{ΑΘΗΝΑ}_{ΙΩΝ} ἄνω. Ὁ αὐτὸς τύπος, ἀλλὰ πρὸς ἄρ. *Πίναξ* I, 42. 1

134. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝ—ΑΙ ἄνω, ΝΩ ἐν τῷ ἐξέργῳ. Ὅμοίως. 1

Ἔρις Ἀθηνᾶς καὶ Ποσειδῶνος.

135. — Α 24. — Ὅμοίως, τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος. (Κατὰ τὸ ἥμισυ ἐφθαρμένα).

Ὅπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. Ποσειδῶν πρὸς δ. καὶ Ἀθηνᾶ πρὸς ἄρ. παρὰ δένδρον ἐλαίας, περὶ δὲ ὅφεις, ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς Ἀττικῆς. — *Πίναξ* I, 43. 2

136. — Α 23. — Ὅμοίως (τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος) ἐφθαρμένα.

Ὅπ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐλαίας ἡ γλαυῆς. 1

Ἀθηνᾶ καὶ Μαρσύας.

137. — Α 23. — Ὅμοίως (ἐφθαρμένα).

Ὅπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς δ. καὶ Μαρσύας ἱστάμενος ἄρ. ἐν θαυμασμῷ πρὸ τῆς Ἀθηνᾶς. 2

138. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. μεθ' ἀπλοῦ κράνους.

Ὅπ. Α—Θ—Η | ΝΑΙΩΝ. Μαρσύας ἱστάμενος πρὸς δεξί. ἐν θαυμασμῷ πρὸ τῆς πρὸς ἄρ. ἱσταμένης Ἀθηνᾶς. — *Πίναξ* I, 44. 1

Τράπεζα αγωνιστική Ἀθηνᾶς.

139. — **Α** 24/26. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. (τοῦ ἀρχαιότερου κόμματος καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐφθαρμένον).

᾽Οπ. ΑΘΗΝΑΙ—ΩΝ. Τράπεζα ἐφ' ἧς στέφανος, κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δ. καὶ γλαῦξ πρὸς ἀρ. Ὑπὸ τὴν τράπεζαν ἀμφορεύς. Ἐνίοτε παρὰ τὴν τράπεζαν κλάδος φοίνικος. — *Πίναξ* I, 45. 12

140. — **Α** 24. — Ὅμοίως (τοῦ ἀρχ. κόμματος) ἐφθαρμένη.

᾽Οπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. Ὅμοίως, ἀλλὰ τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης ὡς ἐξῆς· Γλαῦξ πρὸς ἀρ., Ἀθηνᾶς κεφαλὴ πρὸς δ. καὶ στέφανος. Παρὰ τὴν τράπεζαν ὁ κλάδος. 1

141. — **Α** 20. — Ὅμοίως (τοῦ ἀρχ. κόμματος ἐφθαρμένη).

᾽Οπ. Ἐπιγρ. ἐξίτηλος. Μικρὰ τράπεζα, ἐφ' ἧς γλαῦξ πρὸς ἀρ. καὶ Ἀθηνᾶ ἰσταμένη πρὸς ἀρ., τὴν δεξ. προτείνουσα, τὴν δ' ἀρ. ἔχουσα ἐπὶ τῆς κατακειμένης ἀσπίδος. Ὑπὸ τὴν τράπεζαν ὁ ἀμφορεύς. 1

142. — **Α** 22. — Ὅμοίως (τοῦ νέου κόμματος).

᾽Οπ. ΑΘΗΝΑΙ | Ω—Ν. Τράπεζα ἐφ' ἧς στέφανος, κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δ. καὶ γλαῦξ πρὸς ἀρ. Ὑπὸ τὴν τράπεζαν ἀμφορεύς, δεξιὰ δὲ ἐν τῷ πεδίῳ κλάδος φοίνικος. — *Πίναξ* I, 46. 5

143. — **Α** 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. ΑΘΗ—Ν | Α—ΙΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ὁ κλάδος ἐν τῷ ἐξέργῳ. 1

144. — **Α** 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ὁ κλάδος δεξιὰ ἐν τῷ πεδίῳ. 1

145. — **Α** 22. — Ὅμοίως (μετὰ τριλόφου κράνους).

᾽Οπ. ΑΘΗΝ—Α—[Ι—ΩΝ]. Ὅμοίως. 1

146. — **Α** 22. — Ὅμοίως τῷ 137.

᾽Οπ. ΑΘΗΝ—Α | ΙΩ | Ν. Ὅμοίως, ἀλλ' ἄνευ κλάδου. 2

147. — **Α** 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. ΑΘ—Η | Ν—ΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 2

- 148:—**Α** 22.— Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | Ι—ΩΝ. Ὅμοίως. 4
- 149.—**Α** 22.— Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘ—Η | ΝΑ—Ι—ΩΝ. Ὅμοίως. 1
- 150.—**Α** 22.— Ὅμοίως (μετὰ πλατέος καταυχενίου).
 Ὅπ. ΑΘΗ—Ν | ΑΙ | ΙΩ. Ὅμοίως. 1
- 151.—**Α** 22.— Ὅμοίως (μετὰ πλατέος καταυχενίου καὶ τῆς παραγναθίδος ὑψωμένης).
 Ὅπ. ΑΘ—Η | ΝΑΙ | ΝΩ. Ὅμοίως. 1
- 152.—**Α** 22.— Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς ἄρ. μετὰ δόρατος, ἄσπίδος καὶ ἱματίου πρὸς ἄρ.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ. Τράπεζα ἐφ' ἧς προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. καὶ γλαῦξ πρὸς ἄρ., ὑπ' αὐτήν δ' ἀμφορεύς. Ἐν τῷ ἔξ-
 ἔργῳ κλάδος φοίνικος. 1
- 153.—**Α** 22.— Ὡς τὸ ὑπ' ἄρ. 143.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—Α—Ι—ΩΝ. Ὅμοίως. 1
- 154.—**Α** 22.— Ὅμοίως τῷ 145.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩ—Ν. Ὅμοίως μετὰ στεφάνου ἐπὶ τῆς τρα-
 πέξης μετὰ τὴν γλαῦκα. Ἐπὶ δὲ τῆς τραπέξης Α[ΔΡΙΑΝΕΙΑ]. 2
- 155.—**Α** 22.— Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. μετὰ πλατέος κα-
 ταυχενίου καὶ διπλοῦ περιδεραίου.
 Ὅπ. Ὅμοίως. Ἐπὶ τῆς τραπέξης διακρίνονται ΑΔ[ΡΙΑΝΕΙΑ].
 — Πίναξ I, 47. 1
- 156.—**Α** 22.— Ὅμοίως.
 Ὅπ. Ὅμοίως. Ἐπὶ τῆς τραπέξης διακρίνονται Α[ΔΡΙΑΝΕ]ΙΑ.
 — Πίναξ I, 48. 4
- 157.—**Α** 22.— Προτομή μετὰ τοῦ ἁπλοῦ κράνου, πρὸς δ.
 Ὅπ. Α | ΘΗ. Τράπεζα ἐφ' ἧς γλαῦξ πρὸς δ., προτομή Ἀθη-
 νᾶς πρὸς δ. καὶ ἀγγεῖον μόνωτον ὑπ' αὐτήν. 2
- 158.—**Α** 22.— Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗ | ΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἡ γλαῦξ κατ' ἐνώπιον.

159. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ | ΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τραπέζης γλαῦξ πρὸς δ., προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. καὶ ἀντὶ τοῦ στεφάνου κάλη. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξιὰ κλάδος δάφνης.

2

160. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘ | ΗΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἡ γλαῦξ πρὸς ἄρ., πρὸς δὲ τούτοις ἐπὶ τῆς αὐτῆς τραπέζης σειρὰ (πέντε) βαλλαντίων (;). Ὁ κλάδος τῆς δάφνης εὐρίσκεται ἐν τῷ ἑξέργῳ. — Πίναξ I, 49.

161. — Α 22. — Ὅμοίως, μετὰ τριλόφου κράνους.

Ὅπ. ΑΘΗΝ — Α | ΙΩΝ. Τράπεζα ἐφ' ἧς γλαῦξ πρὸς δ., προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς ἄρ. καὶ στέφανος ὑπ' αὐτήν, ἀμφορεὺς. Ἐν τῷ ἑξέργῳ κλάδος φοίνικος.

4

162. — Α 22. — Ὅμοίως, μετὰ κράνους ἁπλοῦ δι' ἑλικος κεκοσμημένον. — Πίναξ II, 44.

Ὅπ. ΑΘ ὑπὸ τὴν τραπέζαν ἐφ' ἧς γλαῦξ πρὸς δ., προ-
ΗΝ τομή Ἀθηνᾶς πρὸς ἄρ. καὶ στέφανος. Ἐν τῷ
ΑΙ ἑξέργῳ ἄρ. κλάδος δάφνης. — Πίναξ I, 50.

1

163. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝ ὑπὸ τὴν τραπέζαν ἐφ' ἧς τὰ αὐτά. Ἐν τῷ
ΑΙΩΝ πεδίῳ δεξ. ἀμφορεὺς.

1

164. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς μετ' αἰγίδος, ἐφ' ἧς δύο δράκοντες πρὸς δ.

Ὅπ. ΑΘΗΝ ὑπὸ τὴν τραπέζαν ἐφ' ἧς στέφανος, προτομή
ΑΙΩΝ Ἀθηνᾶς πρὸς δ. καὶ γλαῦξ ἱσταμένη πρὸς
ἄρ. Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν κλάδος φοίνικος.

1

165. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς μεθ' ἁπλοῦ κράνους πρὸς δ.

Ὅπ. Ὅμοιον, ἀλλ' ὁ κλάδος ἐν τῷ ἑξέργῳ.

2

Δένδρον ἱερᾶς ἐλαίας τῆς Ἀθηνᾶς.

166. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ ἐν τῷ ἑξέργῳ. Ἐλαία ἧς ἄρ. ἀμφορεὺς καὶ
ΩΝ δεξιὰ γλαῦξ, πρὸς δ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. κλάδος φοίνικος.

6

167.—**Α** 22.—'Ομοίως.

'Οπ. 'Ομοίως, ἀλλ' ὁ κλάδος ἐν τῷ ἐξέργῳ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν. — *Πίναξ* I, 51. 3

168.—**Α** 22.—'Ομοίως, μετὰ περιδεραίου διπλοῦ, τὸ δὲ κράνος μετὰ πλατέος καταυχενίου καὶ ἔλικος. — *Πίναξ* II, 45.

'Οπ. ΑΘΗΝΑΙΩ 'Ομοίως, ἀλλ' ὁ κλάδος ἀρ. ἐν τῷ πεδίῳ. 1

Ν

169.—**Α** 22.—'Ομοίως, ἀπλῇ.

'Οπ. ΑΘΗ ἐν τῷ ἐξέργῳ. 'Ομοίως, ἀλλ' ἄνευ κλάδου, ἥ δὲ γλαῦξ ἰσταμένη κατ' ἐνώπιον. 2

170.—**Α** 22.—'Ομοίως.

'Οπ. 'Ομοίως, ἀλλ' ἡ γλαῦξ πρὸς δ. 4

171.—**Α** 22.—'Ομοίως, μεθ' ἑλίκων.

'Οπ. 'Ομοίως. 1

172.—**Α** 22.—'Ομοίως (δὺς κοπέν).

'Οπ. 'Ομοίως. — *Πίναξ* I, 52. 1

173.—**Α** 22.—'Ομοίως.

'Οπ. ΑΘΗ ἐν τῷ ἐξέργῳ, Ν ἄνω δεξιὰ. 'Ομοίως. 1

174.—**Α** 22.—'Ομοίως.

'Οπ. ΑΘΗΝ ἐν τῷ ἐξέργῳ καὶ ΝΩ—Ι—Α ἄνω ἐξ ἀριστερῶν. Ομοίως. 1

175.—**Α** 22.—'Ομοίως.

'Οπ. 'Ομοίως, ἀλλ' ἡ γλαῦξ πρὸς ἀρ. 1

176.—**Α** 22.—'Ομοίως.

'Οπ. ΘΑ ἐν τῷ ἐξέργῳ, ΗΝΑ—Ι—ΩΝ ἄνω. 'Ομοίως, ἀλλ' ἡ γλαῦξ πρὸς δ. 2

177.—**Α** 22.—'Ομοίως.

'Οπ. ΑΘΗΝ | ΑΙ ἄνω, ΩΝ ἐν τῷ ἐξέργῳ. 'Ομοίως. 3

178.—**Α** 22.—'Ομοίως.

'Οπ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ ἄνω. 'Ελαία, ἥς ἀρ. μὲν γλαῦξ κατενώπιον, δεξιὰ δὲ ἀμφορεύς. 'Εν δὲ τῷ ἐξέργῳ κλάδος δάφνης.—*Πίναξ* I, 53. 3

179. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝ — Α ἄνω, ΝΩΙ ἐν τῷ ἐξέργῳ. Ὅμοίως. 1

180. — Α 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ μετὰ τριλόφου κράνους.

Ὅπ. Ὅμοίως. 1

181. — Α 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ μεθ' ἁπλοῦ κράνους.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ ἄνω, ΙΩ ἐν τῷ ἐξέργῳ. Ἐλαία, ἣς ἀριστερὰ ἀμφορεὺς καὶ γλαῦξ ἵσταμένη πρὸς δ. 1

182. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ ἐν τῷ ἐξέργῳ. Ἀμφορεὺς καὶ γλαῦξ ἐν μέσῳ
ΩΝ ἐλαίας καὶ δένδρου φοίνικος. 1

183. — Α 18. — Προτομή Ἀθηνᾶς δ. (τοῦ ἀρχαιότερου κόμματος καὶ ἐφθαρμένα).

Ὅπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. Ἐλαία, ἐφ' ἣς γλαῦξ ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. μέγας ἀμφορεὺς. 2

184. — Α 20. — Ὅμοίως (τοῦ ἀρχαιότερου κόμματος καὶ ἐφθαρμένον).

Ὅπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. Γλαῦξ ἐπὶ ἀμφορέως. 1

Ζεὺς.

185. — Α 25. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. (τοῦ ἀρχαιότερου κόμματος).

Ὅπ. ΑΘΗ — Ν | ΑΙΩΝ. Ζεὺς Νικηφόρος γυμνὸς τὰ ἄνω τῆς ὀσφύος, καθήμενος ἐπὶ θρόνου πρὸς ἀρ. καὶ τὴν ἀρ. στηρίζων ἐπὶ σκήπτρου. — Πίναξ I, 54. 1

186. — Α 22. — Προτομή Ἀθηνᾶς μετ' αἰγίδος πρὸς δ. (τοῦ νεωτέρου κόμματος).

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ — ΩΝ Ζεὺς ἀετοφόρος, καθήμενος ἐπὶ θώκου πρὸς δεξ. καὶ τὴν δεξ. στηρίζων ἐπὶ σκήπτρου. — Πίναξ II, 1. 2

Διόνυσος.

187. — Α 25. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δ. (τοῦ ἀρχαιότερου κόμματος).

᾽Οπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. Διόνυσος ὁ τοῦ Ἀλκαμένους, καθήμενος ἐπὶ θρόνου πρὸς δεξ. — *Πίναξ* II, 2.

1

Ἀπόλλων.

188. — **Α** 25. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. **ΑΘΗ—ΝΑ** | [**ΙΩΝ**]. Ἀπόλλων ἐν μακρῷ διπλῷ ἐνδύματι ἱστάμενος πρὸς ἄρ., ἔχων ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ φιάλην, ἐν δὲ τῇ ἄρ. λύραν. — *Πίναξ* II, 3.

1

189. — **Α** 25. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. [**ΑΘΗ—Ν**] | **ΑΙΩΝ**. Ὅμοίως. Πρὸ αὐτοῦ βωμός (;).

1

190. — **Α** 22. — Ὅμοίως ἀπλῇ καὶ τοῦ νεωτέρου κόμματος.

᾽Οπ. **ΑΘ Ν** | **ΑΙ—ΩΝ**. Ἀπόλλων γυμνὸς ἱστάμενος πρὸς δ. ἔχων ἐν τῇ πρὸς τὰ κάτω δεξιᾷ μέγαν κλάδον δάφνης καὶ ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ τόξον. — *Πίναξ* II, 4.

2

191. — **Α** 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. **ΑΘΗΝ** | **Α—ΙΩΝ**. Ὅμοίως.

1

192. — **Α** 22. — Ὅμοίως.

᾽Οπ. **ΑΘΗΝ** | **ΑΙ[ΩΝ]**. Ὅμοίως.

1

193. — **Α** 24. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος (ἐφθαρμένα).

᾽Οπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. Ὁ αὐτὸς ἀκριβῶς τύπος.

2

194. — **Α** 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ νεωτέρου κόμματος.

᾽Οπ. **ΑΘΗΝ—Α** | **Ι—ΩΝ**. Ἀπόλλων γυμνὸς ἱστάμενος πρὸς δ. ἔχων ἐν τῇ πρὸς τὰ κάτω πρὸς δ. τεταμένην δεξιᾷ κλάδον δάφνης καὶ ἐν τῇ προτεταμένῃ πρὸς τὰ ἄνω ἄρ. τόξον. — *Πίναξ* II, 5.

1

195. — **Α** 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ μετὰ περιδεραίου καὶ πλατέος καταυχενίου· ἐπὶ δὲ τοῦ κράνους Πήγασος.

᾽Οπ. Ὅμοίως.

1

196. — **Α** 22. — Προτομὴ Ἀθηνᾶς Παρθένου, μετὰ τριλόφου κράνους καὶ περιδεραίου διπλοῦ, πρὸς δ.

᾽Οπ. **ΑΘΗΝΑΙ** | **Ω—Ν**. Ὅμοίως.

1

197.—Α 22.—Ὅμοίως, ἀλλὰ μεθ' ἀπλοῦ κράνους καὶ περιδεραίου.

Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ. Ἀπόλλων Λύκειος, ἦτοι γυμνὸς ἱστάμενος πρὸς δ., τὴν δεξ. ἀναπαύων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τὴν δ' ἄρ. ἐν ᾗ κρατεῖ τὸ τόξον, ἐρείδων ἐπὶ τρίποδος, περὶ ὃν ἐλίσσεται ὄφης.
— Πίναξ II, 6

198.—Α 22.—Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | Ι—Ω—Ν. Ὁ αὐτὸς ἀκριβῶς τύπος· ἀλλ' ὁπισθεν τοῦ θεοῦ μέγα δένδρον δάφνης. — Πίναξ II, 7.

199.—Α 22.—Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙΩ | Ν. Ἀπόλλων Λύκειος (;), γυμνὸς ἱστάμενος δεξ. μετὰ διεσταυρωμένων τῶν ποδῶν, τὴν δεξ. ἀναπαύων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τὴν δ' ἄρ. προτεταμένην ἔχων ἐπὶ λύρας τεθειμένης ἐπὶ βάσεως. — Πίναξ II, 8.

200.—Α 21.—Ὅμοίως μετὰ ἐλίκων.

Ὅπ. ΑΘ—ΗΝ | ΑΙ—ΩΝ. Ἀπόλλων γυμνός, μετὰ χλαμύδος κυματιζούσης ἀπὸ τῶν ὤμων, σπεύδων πρὸς δεξ. καὶ ἔχων ἐν τῇ προτεταμένῃ ἄρ. τόξον, ἐν δὲ τῇ ὁμοίως προτεταμένῃ δεξ. κρατῶν δυσδιάκριτόν τι. — Πίναξ II, 9.

Ἑκάτη

201.—Α 22.—Ὅμοίως, μετὰ διπλοῦ περιδεραίου περὶ τὸν τράχηλον καὶ ἔλικος ἐπὶ τοῦ κράνους.

Ὅπ. ΑΘ—ΗΝ | ΑΙΩΝ. Ἑκάτη ἐν μακρῷ χιτῶνι, μετὰ φαιέτρας ἐπ' ὤμου, ἔχουσα εἰς τὰς προτεταμένας χεῖρας δύο μικρὰς λαμπάδας καὶ σπεύδουσα πρὸς ἄρ. — Πίναξ II, 13.

Ἀρτεμις.

202.—Α 20.—Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ ἀρχαιότερου κόμματος (ἐφθαρμένα).

Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ (;) Ἀρτεμις ἐν μακρῷ χιτῶνι ἱσταμένη πρὸς δ., κρατοῦσα δύο μικρὰς λαμπάδας πρὸς τὰ κάτω ἐστραμμένης.

203. — **Α** 20. — Ὅμοίως, (ἀλλὰ τοῦ ἀρχ. κόμματος καὶ ἐφθαρμένα).

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ — [ΩΝ]. Ἀρτεμις ἐν βραχεῖ χιτῶνι, ἵσταμένη πρὸς δ. κρατοῦσα δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν λαμπάδα μακράν. 3

Δημήτηρ.

204. — **Α** 25. — Ὅμοίως. τοῦ ἀρχαιοτέρου τύπου (ἐν μετρίας διατηρήσεως, τὰ δὲ λοιπὰ ἐντελῶς ἐφθαρμένα).

Ὅπ. Α — ΘΗ — ΝΑ | ΙΩΝ. Δημήτηρ ἐπὶ ἄρματος δρακόντων πτερωτῶν πρὸς ἀρ., ἔχουσα ἐν τῇ προτεταμένῃ καὶ ὑψωμένῃ δεξιᾷ στάχυν, ἐν δὲ τῇ ἀρ. σκῆπτρον. — **Πίναξ** II, 10. 4

205. — **Α** 25. — Ὅμοίως (κατὰ τὸ ἥμισυ ἐφθαρμένον).

Ὅπ. ΑΘ — ΗΝ — Α | ΙΩΝ. Ὅμοίως. 1

206. — **Α** 25. — Ὅμοίως (ἐφθαρμένον).

Ὅπ. [ΑΘΗΝ] | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 1

207. — **Α** 22. — Ὅμοίως (τοῦ νεωτέρου κόμματος).

Ὅπ. ΑΘΗΝ | Α — ΙΩΝ. Ὅμοίως. 2

208. — **Α** 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τῆς κεφαλῆς Παρθένου μετὰ τριλόφου κράνους.

Ὅπ. ΑΘΗ — Ν | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως. — **Πίναξ** II, 11. 2

209. — **Α** 22. — Ὅμοίως ἀπλοῦ.

Ὅπ. Α — ΘΗΝ | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 1

210. — **Α** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 1

211. — **Α** 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗ — Ν | Α — ΙΩΝ. Ὅμοίως, ἀνευ σκῆπτρου. Ἐν τῇ ἀρ. ἔχει τὰ ἡνία, τὸ δ' ἱμάτιον αὐτῆς κυριατίζει ἰσχυρῶς. — **Πίναξ** II, 12. 2

212. — **Α** 20. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος καὶ ἐφθαρμένα.

Ὅπ. ΑΘΗ | ΝΑΙΩΝ ἢ ΑΘΗΝΑΙ | ΩΝ. Δημήτηρ καθημένη πρὸς ἀρ. ἐπὶ δίφρου, ἔχουσα ἐν τῇ δεξιᾷ στάχυν, τὴν δ' ἀρ. στηρίζουσα ἐπὶ σκῆπτρον. 10

Ἑρμῆς.

213. — Α 22. — Ὅμοίως, ἀλλ' ἀπλῇ καὶ τοῦ νεωτέρου κόμματος.

Ὅπ. ὩΙΩΙΑΙ | ΗΘΑ ἐξ ἀριστερῶν. Ἑρμῆς γυμνός, σπεύδων πρὸς ἄρ., φέρων πέτασον καὶ ἀπὸ τοῦ ὤμου κυματίζουσιν χλαμύδα. Ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ ἔχει βαλλάντιον ἐν δὲ τῇ ἄρ. τὸ κηρύκειον. — *Πίναξ* II. 15.

3

Ἡρακλῆς.

214. — Α 22. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ | ΩΝ. Ἡρακλῆς τοῦ Φαρνεσίου τύπου ἀναπαυόμενος πρὸς δεξ. Πρὸ τῆς πέτρας εἴσοδος σπηλαίου (ἢ πύλη τοῦ Ἄδου πρὸ τῆς Ἀγελάστου πέτρας, ἐφ' ἧς ὁ ἦρως στηριζοι τὸ ῥόπαλον οὗτοῦ). — *Πίναξ* II, 18.

2

215. — Α 25. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος (ἡμίφθαρτον).

Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | [ΙΩΝ]. Ὁ αὐτὸς τύπος.

1

216. — Α 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ νεωτέρου κόμματος, μετ' αἰγίδος καὶ δρακόντων. — *Πίναξ* II, 52.

Ὅπ. ΑΘΗ—Ν | ΑΙΩΝ. Ἡρακλῆς ἀγένειος γυμνὸς ἱστάμενος πρὸς ἄρ. ἔχων ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ φιάλην, τὴν δ' ἄρ. στηρίζων ἐπὶ ῥοπάλου. — *Πίναξ* II, 16.

1

217. — Α 25. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος (δύο ἡμίφθαρτα καὶ ἐν ἐφθαρμένον).

Ὅπ. Ὅμοίως.

3

Ἴδε καὶ Θησέα (;) κατωτέρω ἀριθ. 235.

Ἀσκληπιός.

218. — Α 25. — Ὅμοίως, τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος (τὰ πλεῖστα ἐφθαρμένα).

Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ. Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, ἐν τῇ συνήθει περιβολῇ, ἔχων τὸ βάκτρον ὑπὸ τὴν δεξιὰν μασχάλην, τὴν δ' ἄρ. ὑπὸ τὸ ἐνδυμα. — *Πίναξ* II, 17.

8

- 219.—Α 22.—Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ νεωτέρου κόμματος.
 Ὅπ. Ὅμοίως. 5
- 220.—Α 22.—Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗ | ΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως. 1
- 221.—Α 22.—Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΝΩΙΑΝ | Η[ΘΑ] ἔξ ἀριστερῶν. Ὅμοίως 1

Θεά τις.

- 222.—Α 25.—Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος καὶ ἐφθαρμένον.
 Ὅπ. ΑΘΗ—ΝΑΙΩΝ (;) Θεὰ ἐν διπλῷ χιτῶνι, ἵσταμένη πρὸς ἀρ., τὴν ἀρ. σιτηρίζουσα ἐπὶ σκήπτρου, ἐν δὲ τῇ πρὸς τὰ κάτω προτεταμένη δεξιᾷ ἔχουσα δυσδιάκριτόν τι. — Πίναξ II, 14. 1

Νίκη.

- 223.—Α 22.—Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ νεωτέρου κόμματος.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ | ΩΝ. Νίκη ἵπταμένη πρὸς ἀρ., κρατοῦσα δὲ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τεταμένων σειρὰν στεφάνου ἀνεπτυγμένου. — Πίναξ II, 19. 2

Εἰρήνη καὶ Πλοῦτος.

- 224-224^β.—Α 25.—Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος καὶ ἐφθαρμένα.
 Ὅπ. [ΑΘΗ]Ν | ΑΙΩΝ. Ἡ Εἰρήνη τοῦ Κηφισοδότου φέρουσα ἐν τῇ ἀρ. τὸν Πλοῦτον, ἵσταμένη πρὸς δ. καὶ σιτηρίζουσα τὴν δεξιὰν ἐπὶ σκήπτρου. — Πίναξ II, 20. 3

Θησεύς.

- 225.—Α 24.—Ὅμοίως, (τοῦ ἀρχ. κόμματος).
 Ὅπ. [ΑΘΗΝΑΙ] ἄνω καὶ ΩΝ ἐν τῷ ἑξέργῳ. Θησεὺς ἐλαύνων πρὸς δ. τὸν Μαραθώνιον ταῦρον. 1

226. — **A** 24. — Ὅμοίως, τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος.
 Ὅπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. Θησεὺς πρὸς δ. ἐγείρων τὸν βρά-
 χον. — *Πίναξ* II, 21. 1
227. — **A** 24. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ νεωτέρου κόμματος.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑΙ | ΩΝ. Ὁ αὐτὸς τύπος. — *Πίναξ* II, 22. 1
228. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙ—Ω—Ν. Ὅμοίως. 1
229. — **A** 22. — Ὅμοίως, μετὰ πλατέος καταυγενίου καὶ ἐλίκων.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | Ι—ΩΝ. Ὅμοίως. — *Πίναξ* II, 23. 3
230. — **A** 25. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ ἀρχαιοτ. κόμματος.
 Ὅπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. ΑΘΗΝΑ | [ΙΩΝ]; Θησεὺς πρὸς δ.
 καταβάλλον τὸν Μινώταυρον. 4
231. — **A** 22. — Ὅμοίως ἀλλὰ τοῦ νεωτέρου κόμματος.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ | ΑΙ—Ω. Ὅμοίως. 4
232. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ—Α | ΙΩ. Ὅμοίως. 1
233. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝΑ—Ι | ΩΝ. Ὅμοίως. — *Πίναξ* II, 24. 1
234. — **A** 22. — Ὅμοίως.
 Ὅπ. ΑΘΗΝ | Α—ΙΩ—Ν. Ὅμοίως. — *Πίναξ* II, 25. 1
235. — **A** 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ πρὸς ἀρ. μετ' ἀσπίδος, δόρατος
 καὶ ἱματίου.
 Ὅπ. Α—ΘΗ—Ν | ΑΙ Ω—Ν. Θησεὺς (ἢ Ἡρακλῆς;) γυ-
 μνὸς ἀγένειος ὁρμῶν πρὸς δ. ἔχων περὶ τὴν προτεταμένην δεξιὰν
 χλαμύδα, ἧς μέρος κυματίζει ὅπισθεν αὐτοῦ, ἐν δὲ τῇ ὑψωμένῃ
 δεξιᾷ μικρὸν ὀζῶδες ῥόπαλον. (Ἡ χλαμὺς καθιστοῦ πιθανὸν ὅτι
 πρόκειται περὶ Θησέως μᾶλλον ἢ Ἡρακλέους.) — *Πίναξ* II, 26. 1

Θεμιστοκλῆς.

236. — **A** 25. — Ὅμοίως πρὸς δ. καὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμ-
 ματος.

Ὅπ. Α Πλοῖον πρὸς ἄρ., ἐφ' οὗ ὁ Θεμιστοκλῆς τρο-
 ΟΗ παιοφόρος. Ἐπὶ τῆς πρῶρας γλαυξ. (Ἐφθαρ-
 μένα). 4

237. — Α 25. — Ὅμοίως, τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος.

Ὅπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος, [ΑΘΗΝΑΙ]—ΩΝ. Ὁ αὐτὸς τύπος,
 ἀλλὰ πρὸς δεξ. 7

238. — Α 23. — Ὅμοίως τοῦ ἀρχαιοτ. κόμματος. Τὰ πλεῖστα
 ἐφθαρμένα.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑ | ΙΩΝ. Ὅμοίως. — Πίναξ II, 27. 9

239. — Α 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ τοῦ νεωτέρου κόμματος.

Ὅπ. ΑΘ | ΗΝΑΙΩ | Ν. Ὅμοίως. 3

240. — Α 22. — Ὅμοίως, μετὰ ὄψεων ἐπὶ τῆς αἰγίδος.

Ὅπ. ΑΘΗΝΑ—ΙΩΝ. Ὅμοίως. — Πίναξ II, 28. 2

241. — Α 23. — Ὅμοίως, ἀλλὰ ἡ Παρθένος μετὰ τριλόφου
 κράνους.

Ὅπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. Ὅμοίως. 1

Ἀκρόπολις.

242. — Α 24. — Προτομὴ Ἀθηνᾶς τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμμα-
 τος, πρὸς δ.

Ὅπ. Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος. Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν μετὰ
 τῆς κλίμακος πρὸς δεξ., ἥτοι ὀρωμένη ἐκ βορρᾶ. Ἡ Πρόμαχος
 δ' ἐπὶ ὑψηλοῦ βάθρου μεταξὺ Παρθενῶνος καὶ Προπυλαίων. —
 Πίναξ II, 29. 1

243. — Α 22. — Ὅμοίως, ἀλλὰ νεωτέρου κόμματος. Τὸ ἄνω
 μέρος τοῦ κράνους ἀποτελεῖται ἐκ κεφαλῆς Σατύρου. — Πίναξ II, 51.

Ὅπ. ΑΘΗ[ΝΑΙΩ] | Ν. Ὅμοίως. — Πίναξ II, 30. 1

244-244^a. — Α 22. — Προτομὴ μετὰ τριλόφου κράνους πρὸς δ.

Ὅπ. ΑΘΗ | ΝΑΙΩΝ. Ὅμοίως, ἀλλ' ἡ κλίμαξ ἄρ., ἥτοι ἡ
 Ἀκρόπολις ὀρωμένη ἐκ νότου. — Πίναξ II, 31-32. 3

Βουκράνιον.

245.—**A** 25.—Προτομή Ἀθηνᾶς τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμμα-
τος, πρὸς δ. (τὰ πλεῖστα ἐφθαρμένα ἐντελῶς).

Ὅπ. ΑΘΗ | ΝΑ | ΙΩΝ. Βουκράνιον ἐστεμμένον.

28

246.—**A** 22.—Προτομή πρὸς ἀρ. μετ' ἀσπίδος, δόρατος·
καὶ ἱματίου (τοῦ νεωτέρου κόμματος).

Ὅπ. Ὅμοίως.

1

247.—**A** 22.—Προτομή Παρθένου μετὰ τριλόφου κράνους
πρὸς δεξ.

Ὅπ. Ὅμοίως. — *Πίναξ* II, 33.

2

248.—**A** 22.—Προτομή μεθ' ἀπλοῦ κράνους, καὶ μετ' αἰγί-
δος ἐξ ἧς προέχουσιν ὄφεις.

Ὅπ. Ὅμοίως.

2

249.—**A** 22.—Ὅμοίως, ἄνευ τῶν ὄφεων. Ἐπὶ τοῦ κρά-
νους ἔλιξ.

Ὅπ. Ὅμοίως.

1

250.—**A** 22.—Ὅμοίως, ἀλλὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ κράνους σχη-
ματίζει κεφαλὴν Σατύρου.

Ὅπ. Ὅμοίως.

1

251.—**A** 22.—Προτομή μετὰ περιδεραίου, ἧς τὸ κράνος κο-
σμεῖται διὰ στεφάνου ἐλαίας.

Ὅπ. Ὅμοίως.

4

252.—**A** 22.—Προτομή δεξ. μετὰ τριλόφου κράνους.

Ὅπ. Ὅμοίως, μετ' ἀστέρος ἄνω τῆς κεφαλῆς τοῦ βοός.

2

253.—**A** 22.—Προτομή μετὰ πλατέος καταυχενίου καὶ ἔλικος.

Ὅπ. Ὅμοίως.

3

254.—**A** 22.—Προτομή πρὸς δεξ. μετὰ τῆς παραγναθίδος
ὑψωμένης.

Ὅπ. Ὅμοίως.

1

- 255.—Α 22.— Προτομή μετὰ πλατέος καταυχενίου καὶ ἔ-
λικος (;).
*Οπ. *Ομοίως. 1
- 256-8^a.—Α 22.— Προτομή ἡ ἀπλῇ καὶ συνήθης πρὸς δ. μετὰ
μικρῶν τινων ποικιλιῶν.
*Οπ. *Ομοίως. 27
- 259.—Α 22.— Προτομή Παρθένου δεξ.
*Οπ. ΑΘΗΝΑ | Ι | ΩΝ. *Ομοίως, ἐπὶ βάσεως ὅμως τε-
θειμένη. 1
- 260.—Α 22.— Προτομή ἡ συνήθης πρὸς δ
*Οπ. *Ομοίως. 1
- 261.—Α 22.— *Ομοίως καὶ ἐνίοτε μετὰ στεφάνου ἐλαίας.
*Οπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ. *Ομοίως. — Πίναξ II, 34. 9
- 262.—Α 22.— *Ομοίως μετὰ πλατέος καταυχενίου.
*Οπ. Α—ΘΗ | ΝΑ | ΙΩΝ. *Ομοίως. 3
- 263.—Α 22.— *Ομοίως.
*Οπ. Α—ΘΗ | * | ΝΑΙΩΝ. *Ομοίως. 1
- 264.—Α 22.— *Ομοία προτομή μετὰ αἰγίδος καὶ ὄφρων.
*Οπ. ΑΘΗΝ | ΑΙΩΝ. *Ομοίως, ἀλλὰ τῶν στεμμάτων περιέ-
γως διατεθειμένων, ἥτοι τριγωνικῶς ἄνω τοῦ βουκρανίου. —
Πίναξ II, 35. 1
- 265.—Α 24.— *Ομοίως, ἀλλὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος.
*Οπ. *Ἡ κεφαλὴ τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως ἐγκοίλως τετυπω-
μένη. 1
- 266.—Α 22.— *Ομοίως, ἀλλὰ τοῦ νεωτέρου κόμματος.
*Οπ. *Ομοίως. 2
- 267.—Α 20/25.— *Ομοία τοῦ ἀρχαιοτέρου κόμματος καὶ
ἐντελῶς ἐφθαρμένα, 46

ΡΩΜΑΪΚΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΑ ΧΑΛΚΑ Α΄ ΜΕΓΕΘΟΥΣ
(GRANDS BRONZES)

Ἀδριανὸς (117-138 μ. X.).

268.—HADRIANVS—AVG COS Προτομή δαφνοστεφῆς Ἀδριανοῦ μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος πρὸς δ.

᾽Οπ. ADVEN—[TI AVG HI]SPANIA—SC. Ὁ Ἀδριανὸς καὶ ἡ Ἰσπανία ἀντιμέτωποι. = Cohen II, 110, 37. (Ἡμίφθαρτον).

269.— Κεφαλὴ Ἀδριανοῦ δαφνοστεφῆς πρὸς δ.

᾽Οπ. Μορφὴ ἱσταμένη. (Ἐφθαρμένον ὀλοσχερῶς).

Ἀντωνῖνος ὁ Εὐσεβῆς (138-161 μ. X.).

270.— Κεφαλὴ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς δαφνοστεφῆς πρὸς δ.

᾽Οπ. Τύχῃ ἱσταμένη ἄρ. S—C. (Ἐφθαρμένον ὀλοσχερῶς).

Φαυστῖνα ἡ πρεσβυτέρα († 141 π. X.).

271.—[FAV]STINA— Προτομή Φαυστίνης πρὸς δ.

᾽Οπ. Θεά τις καθημένη ἐπὶ θρόνου πρὸς ἄρ. καὶ S. C. (Ἐφθαρμένον λίαν).

M. Αὐρήλιος (161-180 μ. X.).

272-4.—Τρία ὀλοσχερῶς ἐφθαρμένα, ὧν τὰ δύο μετὰ θεᾶς τινος καθημένης πρὸς ἄρ. καὶ τὸ τρίτον μετὰ Νίκης σπενδούσης πρὸς ἄρ.

Καρακάλλας (211-217 μ. X.).

275.— ANTONINVS PIVS AVG Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς καὶ γενειῇτις, πρὸς δ.

᾽Οπ. TR P XV COS . . . Ἀρης ἢ Ρώμῃ Νικηφόρος ἱσταμένη πρὸς ἄρ. Ἐν τῷ πεδίῳ S C. (Ἡμίφθαρτον).

Ἀλέξανδρος Σεουήρος (222-235 μ. Χ.).

276.—IMP CAES M AVR SEV ALEXANDER AVG. Προτομή δαφνοστεφής μετὰ ἔφαπτίδος, πρὸς δ.

᾽Οπ. P M TR P V COS II PP. Ἀρης βαδίζων πρὸς δ. Ἐν τῷ πεδίῳ S—C. (Διατηρήσεως καλῆς).

1

277.—IMP SEV ALE—XANDER AVG. Κεφαλὴ δαφνοστεφής πρὸς δ.

᾽Οπ. VS—AVGVS. Ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τροπαίου ἐπ' ὤμων καὶ δόρατος ἐν τῇ δεξιᾷ, βαδίζων πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ S—C. (Διατηρήσεως μετρίας).

1

Μαξιμῖνος (235-238 μ. Χ.).

278.—IMP MAXIMINVS PIVS AVG. Προτομή δαφνοστεφής, μετὰ θώρακος καὶ ἔφαπτίδος, πρὸς δ.

᾽Οπ. FIDES MILITVM. Γυνὴ ἱσταμένη πρὸς ἄρ. καὶ κρατοῦσα δύο ρωμαϊκὰς σημαίας. Ἐν τῷ πεδίῳ S. C. (Διατηρήσεως καλῆς).

1

Γορδιανὸς Γ'. (238-244 μ. Χ.).

279.—IMP CAES MANT GORDIANVS AVG. Προτομή δαφνοστεφής Γορδιανοῦ Γ', μετὰ θώρακος καὶ ἔφαπτίδος, πρὸς δ.

᾽Οπ. [IOVI] CONSERVATO[R]. Ζεὺς ἱστάμενος ἄρ. (Διατηρήσεως καλῆς).

1

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΑ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Θεσσαλονίκη.

280.—Α 18.—Κεφαλὴ πυργοστεφής μετὰ καλύπτρας, πρὸς δ.

᾽Οπ. ΘΕC—CΑΛΟ—ΝΙΚΕ—ΩΝ εἰς τέσσαρας στίχους ἐν στεφάνῳ. (Διατηρήσεως μετρίας).

1

ΑΡΓΟΛΙΣ

Ἄργος.

Πλαντίλλα († 212 μ. Χ.).

281.—Α 23.—ΦΟΝΛ ΠΛΑ—ΥΤΙΛΛΑ C. Προτομή Πλαντίλλης, πρὸς δ.

Ὅπ. ΑΡΓ—ΕΙΩΝ. Τύχη πυργοστεφής ἰσταμένη πρὸς δεξ., τὴν δεξ. στηρίζουσα ἐπὶ σκήπτρου, ἐν δὲ τῇ ἄρ. ἔχουσα κέρας. (Διατηρήσεως καλῆς).

1

Ι. Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΘΗΣΑΥΡΟΙ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΧΡΥΣΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ

ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΥ

(Πίνακες VI—VII)

Αἱ ὑπὸ τῆς παλαιᾶς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας τῇ 19 Ἀπριλίου τοῦ 1876 ἀρξάμεναι καὶ κατὰ τὸ 1877 συνεχισθεῖσαι εὐτυχεῖς ἀνασκαφαὶ τοῦ ἐν ᾧ Ἀσκληπιείου τῶν Ἀθηναίων ἔφερον εἰς φῶς 234 χρυσᾶ Βυζαντινὰ νομίσματα μὴ μελετηθέντα μηδὲ δημοσιευθέντα μέχρι τοῦδε, ἅξια ὅμως πολλῆς προσοχῆς.

Περὶ τούτων εὖρον ἐν τῷ χειρογράφῳ εὐρετηρίῳ τῶν χρυσῶν ἀντικειμένων τοῦ Μουσείου τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας τὰς ἑξῆς τρεῖς διαδοχικὰς σημειώσεις τοῦ ἀειμνήστου σοφοῦ Στεφ. Κουμανοῦδη.

«*Ἀριθ. 20-58, [ἔτος] 1876. Τριάκοντα καὶ ἐπὶ [ὑπέρπυρα] χρυσᾶ νομίσματα τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου. Εὐρέθησαν ἐν Ἀθήναις πρὸς τῇ νοτιοδυτικῇ πλευρᾷ τοῦ τετραγωνικοῦ κτίσματος τοῦ νοτιοδυτικῶς τοῦ στωϊκοῦ κτίσματος τοῦ ἐν τῇ θέσει τοῦ Ἀσκληπιείου, ἐν τῷ μέσῳ περι-
που τοῦ περιτειχισμένου χώρου τοῦ πρὸς νότον τῆς Ἀκροπόλεως, ὃς καλεῖται Σερπεντζές. Ἐλκουνσι δρᾶμα 50 $\frac{1}{2}$. Ἐκ τῶν τῆς Ἑταιρείας ἀνασκαφῶν ».*

«*Ἀριθ. 62-118, [ἔτος] 1877. Πεντακόσια καὶ ἐπὶ χρυσᾶ Βυζαντινὰ Ἡρακλείου, Φωκᾶ, Κώνσταντος, Κωνσταντίνου τοῦ Πρωγωνάτου. Ἀθῆ-
ναι ἐν τῷ τοῦ Σερπεντζέ δυτικωτέρῳ μέρει εἰς τὰ χώματα. Ὅμοίως εὐ-
ρέθη καὶ ἐν κόσμημα, ὃ κατεγράφη ἐν τοῖς χρυσοῖς κοσμήμασι ['] ».*

1. Ἴδε τὸ χειρόγραφον Εὐρετήριον τῶν χρυσῶν ἀντικειμένων τοῦ Μουσείου τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας ὑπ' ἀρ. 96. Εἶναι δὲ τοῦτο πόρπη τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἥς καὶ τὰ νομίσματα, ἐκτεθειμένη νῦν ὑπ' ἀρ. 3514 μεταξὺ τῶν χρυσῶν κοσμημάτων τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου.

« Ἀριθ. 119-258, [ἔτος] 1877. Ἑκατὸν τεσσαράκοντα νομίσματα χρυσᾷ Βυζαντινὰ εὐρεθέντα ἐντὸς τοῦ ὑπ' ἀρ. 214 πηλίνου σκεύους. Ἑρακλείου 1, τὰ δὲ λοιπὰ Κώνσταντος καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου. Ἐν τῶν νομισμάτων εἶναι προσκεκολλημένον διὰ κατιώσεως ἐπὶ σιδηροῦ ἡλου εὐρεθέντος εἰς τὸ στόμιον τοῦ σκεύους. Ἀθῆναι ἐν τῷ τοῦ Σερπεντζέ δυτικῷ μέρει εἰς τὰ χρώματα παρὰ τῷ βράχῳ ».

Ἐν δὲ τοῖς ἐντύποις Πρακτικοῖς τῆς ἐν Ἀθῆναις Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας τῶν σχετικῶν ἐτῶν, ἐν μὲν σελ. 35 τοῦ ἔτους 1876-1877 μνημονεύονται ἀπλῶς, μεταξὺ τῶν ἐν τῷ Ἀσκληπιεῖῳ εὐρημάτων, « Νομίσματα χρυσᾷ 42 », ἐν δὲ σελίδι 8 τοῦ ἔτους 1877-1878 ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Σ Κουμανούδη ὅτι « εἰς τὰ μεσαίτατα περιῖτον μέρη τοῦ χώρου τοῦ ἐντὸς τοῦ Σερπεντζέ, ἐκεῖ ἔνθα εἶναι πολλὴ εὐρυχωρία σχεδὸν ἐπίπεδος, ἅτε τῆς πέτρας τῆς Ἀκροπόλεως ὑποχωρούσης ὀπίσω ^[1], ἀνεφάνησαν πρὸς μὲν τῇ πέτρᾳ τῆς Ἀκροπόλεως δεξαμενὴ τις μετ' ἀντηρίδων καὶ κλιμακίδος ἐσωτερικῆς καὶ τάφοι χριστιανικοὶ δύο τρεῖς . . . Πρὸς τῇ πέτρᾳ ἔτι εὐρέθησαν εἰς δύο θέσεις καὶ χρυσᾷ Βυζαντινὰ 57 καὶ 140, καὶ εἰς σωρὸς χαλκῶν νομισμάτων διαφόρων χρόνων » ^[2].

Πάντα τὰ χρυσᾷ ταῦτα νομίσματα δὲν ἐτηρήθησαν κεχωρισμένα ὡς εὐρέθησαν, ἀλλ' ἀνemieχθησαν χωρισθέντα καὶ καταγραφέντα ὡς ἐξῆς ἐν τῷ ἀπὸ τῆς 12 Σεπτεμβρίου 1887 πρωτοκόλλῳ τῆς παραδόσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου ἐπιμελητοῦ τοῦ Μουσείου τῆς Ἀρχ.

1. Ἴδε τὸ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς ἔ. ἀ. καὶ παρὰ P. Girard, L'Asclépieion d'Athènes σχέδιον τῆς τοπογραφίας τοῦ Ἀσκληπείου.

2. Ὁ σωρὸς οὗτος κατεγράφη ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τῆς ἐν ἔτει 1887 παραδόσεως ὑπὸ στοιχείῳ H , 6 ὡς « Χίλια ὀκτακόσια ὀγδοήκοντα νομίσματα [χαλκᾷ . . . ὀλοσχερῶς κατωμένα καὶ ἄχρηστα. (Εὐρεθῆναι Ἀσκληπιεῖον, ἔτος 1876) ». Ἡ ἀναγνώρισις αὐτῶν εἶναι δυσχερεστάτη, διότι ἔχουσι τοσοῦτον ὑπὸ τῆς ὑγρασίας τοῦ παρὰ τὴν κρήνην τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἑδάφους. ἔνθα εὐρέθησαν, σαθρωθῇ, ὥστε τὰ μὲν πέταλα αὐτῶν ἐφρούσκωσαν ὡς σπόγγοι. οἱ δὲ τύποι ἐγένοντο ὀλοσχερῶς ἀδιάγνωστοι. Οὐχ ἦντον ὁμοῦς ἡδυνήθην νὰ διακρίνω ὅτι τὸ σύνολον αὐτῶν ἀποτελεῖται ἐξ Ἀθηναϊκῶν παχέων χαλκῶν κερμάτων, ἐκ τῶν φερόντων ἐφ' ἐνὸς μὲν κεφαλὴν Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ., ἐφ' ἑτέρου δὲ Δία βαδίζοντα πρὸς δεξ. καὶ κεραυνὸν ἐξακοντίζοντα, ἥτοι τῶν κοπέντων ἀπὸ τοῦ δευτέρου αἰῶνος π. X. μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Μιθραδαίου καὶ Ἀριστίωνος (=Head, BMC. Attica pl. XIV.). Ἐν δὲ διέκρινον ὅτι εἶναι τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Φαλάννης (=BMC. Thessaly pl. VIII, 15-16). Πρόκειται ἄρα περὶ εὐρήματος ἐντελῶς ἀσχέτου πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ αὐτοῦ χώρου θησαυροὺς Βυζαντινῶν χρυσῶν νομισμάτων, περὶ ὧν ὁ λόγος ἐνταῦθα.

Ἑταιρείας Ἀθανασίου Στεφ. Κουμανούδη, τῷ ἀοιδίμῳ προκατόχῳ μου Ἀχιλλεῖ Ποστολάκῃ:

« Τέσσαρες σόλιδοι Κώνσταντος Β'.

» Ἐξήκοντα σόλιδοι Κώνσταντος Β' μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Δ' τοῦ Πωγωνάτου.

» Ἑβδομήκοντα ἑννέα σόλιδοι Κώνσταντος Β' μετὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου καὶ τοῦ Ἡρακλείου μετὰ τοῦ Τιβερίου.

» Δέκα σεμίσια ($1\frac{1}{2}$ σολίδον) Ἡρακλείου Α'.

» Τριάκοντα τέσσαρες σόλιδοι Ἡρακλείου Α' μετὰ Ἡρακλείου Β'.

» Τεσσαράκοντα ἑξ σεμίσια Κωνσταντίνου Δ' τοῦ Πωγωνάτου.

» Ἐν σεμίσιον Φωκᾶ ».

Μετὰ τὴν παράδοσιν ἐκείνην ἐναπετέθησαν ἐν κιβωτίῳ μετὰ τῶν λοιπῶν νομισμάτων τῆς Ἀρχαιολ. Εταιρείας, εἰσῆλθον δὲ εἰς τὸ Ἑθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον μόλις τῇ 27 Μαρτίου 1892 παραδοθέντα μοι ἀρμοδίως.

Νῦν δὲ μετὰ τὴν λεπτομερεῇ ἐξέτασιν καὶ καταγραφὴν εἰς ἣν προέβην ἐσχάτως κατεφάνη ὅτι ταῦτα ἀκριβέστερον μερίζονται ὥς ἑξῆς (ἴδε τὸν ἀμέσως κατωτέρω περιγραφικὸν κατάλογον):

Ἀριθ.	1—	Φλαβίου Φωκᾶ (602-610 μ. Χ.), <i>τρεμίσιον</i> .	1
»	2— 38	Ἡρακλείου Α' καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἡρακλείου Κωνσταντίνου (613-641 μ. Χ.), <i>σόλιδοι</i> .	37
»	39— 57	Ἡρακλείου Β' (641 μ. Χ.) <i>σεμίσια</i> 4 καὶ <i>τρεμίσια</i> 15.	19
»	58— 60	Κώνσταντος Β' μόνου (641-668 μ. Χ.), <i>σόλιδοι</i> .	3
»	61— 98	Κώνσταντος Β' μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου τῶν υἱῶν Κωνσταντίνου Πωγωνάτου (654-659 μ. Χ.), <i>σόλιδοι</i> .	38
»	99—197	Κώνσταντος Β' μετὰ Κωνσταντίνου Πωγωνάτου, Ἡρακλείου καὶ Τιβερίου (654-659 μ. Χ.), <i>σόλιδοι</i> .	99
»	198—234	Κώνσταντος Β' μόνου (641-648) <i>σεμίσια</i> 16 καὶ <i>τρεμίσια</i> 21.	37
			234

Ἡ κυριωτέρα διαφορὰ τῆς ἐπισταμένης ἐξετάσεως ἡμῶν ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν πρώτην παράδοσιν τῶν νομισμάτων ταχείας καταγραφῆς ἔγκειται εἰς τὴν διὰ τῆς ζυγίσεως διάκρισιν τῶν σεμισσίων καὶ τρεμισσίων καὶ εἰς τὸ ὅτι πολλὰ σεμίσηια Ἡρακλείου τοῦ Β' ἐλογίσθησαν κατ'ἀρχὰς ὡς ὄντα Κώνσταντος τοῦ Β'. Εἰς τὴν πλάνην ταύτην ἤγαγε τοὺς συντάκτας τοῦ πρωτοκόλλου Ἀχ. Ποστολάκαν καὶ Στέφ. Κουμανούδην τὸ κατὰ τύπους πανόμοιον τῶν σεμισσίων καὶ τρεμισσίων ἀμφοτέρων τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τὸ πολλάκις λίαν δυσανάγνωστον τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν.

Ἡ ἐν τῷ αὐτῷ περιτετειχισμένῳ χώρῳ καὶ εἰς μικρὰν ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν ἀνακάλυψις τῶν τριῶν τούτων θησαυρῶν, πρὸς δὲ ἡ ταυτότης πρὸς ἄλληλα κατ' ἐποχὴν καὶ τῶν ἐκ τῶν τριῶν εὗρημάτων προερχομένων κερμάτων καὶ ἡ ὁμοιότης τῆς διατηρήσεως αὐτῶν καθιστῶσι σαφέστατον ὅτι πάντα ταῦτα κατεχώσθησαν συγχρόνως.

Ὡς γνωστόν, τὸ Ἀσκληπιεῖον κατεστράφη πρὸ τοῦ ἐν ἔτει 485 μ. Χ. θανάτου τοῦ Πρόκλου¹, ὥς διαταγῇ Θεοδοσίου τοῦ Β', ἐπὶ δὲ τῶν ἐρειπίων αὐτοῦ ἠγέρθησαν, ὡς ἔδειξαν αἱ ἀνασκαφαί, πλειόνες, τρεῖς τοῦλάχιστον, ναοὶ χριστιανικοί, ὧν πρὸ αἰώνων ἐρειπωθέντων ἡ μνήμη οὔτε ἐκ βιβλίων οὔτε ἐκ παραδόσεώς τινος σφύζεται². Ὅτε δὲ ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ αἱ Ἀθηναὶ ὠχυρώθησαν ἐκ νέου, ὡς τῶν παλαιῶν τειχῶν καταπεσόντων πιθανῶς ἐκ σειμοῦ, ὁ νέος στενὸς περίβολος, ὁ συνήθως Οὐαλεριάνειος καλούμενος, ἐχώρει κατὰ τὸ νότιον μέρος τῆς Ἀκροπόλεως πέραν τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, περιλαμβάνων τὸ Ἀσκληπιεῖον καὶ τὸ ἐπὶ Ρηγίλλῃ Ὁδεῖον τοῦ Ἡρώδου. Ἐχρησίμευε δὲ ἡ Ἀκρόπολις μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὴν ὄχυροῦ περιβόλου, ἐν ᾧ τὸ Ἀσκληπιεῖον, ἤδη ἀπὸ τοῦ τρίτου αἰῶνος μ. Χ. ὡς ἀληθὲς φρούριον διὰ τοὺς Βυζαντινοὺς, ἀπολέσασα σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς,

1. Μαρίνος, ἐν βίῳ Πρόκλου, 29.

2. Πρακτικά τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχ. Ἐταιρείας ἀπὸ Ἰανουαρίου 1876 μέχρι Ἰανουαρίου 1877, σελ. 20. — Athen Mittheil. II, (1877) S. 171, 222. — P. Girard, L'Asclépieion d'Athènes p. 8 et ss. — Γρηγοροβίου, Ἱστορία τῆς πόλεως Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας. Μετάφρασις Σπ. Λάμπρου (Βιβλιοθήκη Μαρασλή) Τόμ. Α', σελ. 133.

ἔκτοτε δὲ καλουμένη ἀπλῶς *Φρουρίον*, Athenisborg, Castel Setines ἢ *Κάστρον* ὡς καὶ ἐπ' αὐτῆς ἔτι τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821¹.

Δυστυχῶς τῶν Ἀθηνῶν αἱ τύχαι κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους εἶναι τόσον σκοτειναί, ὥστε ὁ Fallmerayer ἐτόλμησε νὰ ὑποστηρῇ τὴν «τερατώδη», δι' ἀφιλονικήτων δὲ ἀποδείξεων κατόπιν καταρριφθεῖσαν γνώμην, «ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔκτου μέχρι τοῦ δεκάτου αἰῶνος ὑπῆρξαν ἀοίκητος ἔρημος καὶ δάσος ἐλεεινόν, μάλιστα δ' ὅτι ἐξωλοθρεύθησαν ὑπὸ τῶν βαρβάρων διὰ τοῦ πυρός»². Ἡδυνάτο τις λοιπὸν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς εὐρέσεως τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος νομισματικῶν θησαυρῶν νὰ ὑπολάβῃ ἄλλωσιν τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατακτητῶν φόνον τῆς τοῦ Σερπεντζέ φρουρᾶς, ἣς τῶν ἀξιωματικῶν τις ἦτο ἴσως ὁ κρίψας τοὺς θησαυροὺς ἐν τῇ στιγμῇ τοῦ κινδύνου. Ἐπειδὴ δ' ὅμως «οὐδὲ εἰς καὶ τῶν ιστοριογράφων ποιεῖται λόγον περὶ κατακτήσεως ἢ ἐρημώσεως τῶν Ἀθηνῶν ἢ τοῦ φρουρίου αὐτῶν ὑπὸ ξένων λαῶν, ἐνῶ τοιοῦτον γεγονός ἐμελλε νὰναγραφῇ που ὁπωσδήποτε»³, δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν τὸ ἀπλούστερον καὶ φυσικώτερον, ἐπομένως δὲ καὶ πιθανώτερον, ὅτι οἱ ἐν λόγῳ θησαυροὶ διέμειναν ἄγνωστοι ἐν τῇ γῇ μέχρις ἡμῶν μᾶλλον ἔνεκα αἰφνιδίου τυχὸν θανάτου τοῦ τῶν θησαυρῶν κτήτορος, ὅστις δυνατὸν νὰ ἦτο εἷς τῶν ἐνοίκων τῆς τότε πυκνῶς κατοικημένης περιοχῆς τοῦ Σερπεντζέ.

Εὐτυχῶς κατὰ τὸν ἔβδομον αἰῶνα, εἰς ὃν ἀνήκουσι τὰ νομίσματα τῶν θησαυρῶν ἡμῶν, ἀκτίνες τινες ιστορικοῦ φωτὸς διακόπτουσι τὸ πυκνὸν σκότος τὸ περιβάλλον τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν, ὡς ἐπὶ τῷ ἐν ἔτει 602 μ. Χ. θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου παρῶρμα ῥήτωρ τις νὰ πενήθωσιν⁴. Τὸν χειμῶνα δηλαδὴ τοῦ 622 προσωρμίσθη εἰς Πειραιᾶ καὶ ἔμεινε μέχρι τοῦ ἔαρος ἐν Ἀθήναις ὁ τότε ναυτικὴν ἐκστρατείαν ἐπιχειρήσας πρὸς ἔξωσιν τῶν Λογγοβάρδων ἐκ τῆς νοτίου Ἰταλίας καὶ καθυπόταξιν τοῦ πάπα αὐτοκράτορ τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντῖνος⁵, ὁ κοινῶς γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα *Κώνστας ὁ Δ'*,

1. Γρηγορόβιος ἔ. ἀ. σελ. 142.

2. Γρηγορόβιος ἔ. ἀ. σελ. 153.

3. Γρηγορόβιος ἔ. ἀ.

4. Θεοφίλου Σιμοκάττου 8, 12 «ἀποκειράσθωσαν . . . τὸ λευκὸν Ἀθῆναι τριβώνιον».

5. Ἰωάννου Διακόνου. *Chronicum Venetum*: *Monumenta Germaniae Hi-*

ἦτοι ἀκριβῶς αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἔκρινε τὰ πλεῖστα καὶ νεώτατα τῶν νομισμάτων, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐνταῦθα θησαυροί.

Ὁ τὰς κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας σκοτεινὰς τύχας τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν γλαφυρῶς ἱστορήσας Φερδ. Γρηγορόβιος γράφει (ἔ. ἀ. σελ 154 κῆξ.) περὶ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης ὅτι « Ἡ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἐπιδημία Κώνσταντος τοῦ Β' ὑπῆρξε γεγονὸς ἄξιον σημειώσεως. Τὰ δ' αἷτια τὰ πείσαντ' αὐτὸν νὰ διαμείνῃ μακρὸν χρόνον ἐν αὐταῖς δὴ ταῖς Ἀθήναις ζητητέα πιθανῶς μόνον ἐν τούτῳ, ὅτι ἡ πόλις αὕτη παρουσιάζετο εἰς αὐτὸν ὥς ὁ καταλλήλotaτος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ κείμενος σταθμός, ἐν ᾧ ἡδύνατο νὰ διαχειμάσῃ. Ὁ δὲ Πειραιεύς, ἐν ᾧ ἐνελημενίσθη ὁ στόλος τοῦ αὐτοκράτορος, ἐχρησίμευε πάντως ἔτι ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ὥς ἀσφαλὲς πολεμικὸς λιμὴν.

» Ἡ δ' ἐμφάνις τοῦ αὐτοκράτορος Κώνσταντος ἐν Ἀθήναις ἐρεθίζει τὴν ἡμετέραν φαντασίαν ὅχι ὀλιγώτερον τῆς μεταγενεστέρως αὐτοῦ ἐπισκέψεως εἰς Ρώμην. Τί εἶχεν ὑπολειφθῇ τότε ἐκ τῶν μνημείων καὶ καλλιτεχνημάτων, ἅτινα εἶχον ἐν τοῖς χρόνοις αὐτῶν θεωρήσει ὁ Ἰμέριος καὶ ὁ Συνέσιος; Οποίαν μορφήν εἶχεν ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ διὰ νέου περιβόλου τειχισθεῖς Ἀκρόπολις, ὅτε ἀνέβη ἐπ' αὐτὴν ὁ Ἕλλην αὐτοκράτωρ μετὰ τῶν αὐλικῶν αὐτοῦ καὶ θεραπόντων, ὅπως προσφέρῃ ἐν τῷ Παρθενῶνι τὰς δεήσεις αὐτοῦ εἰς Παναγίαν τὴν Ἀθηνιώτισσαν; Ἐν τίνι ἀνακτόρῳ κατέλυσεν; Ὁκῆσεν ἐπ' αὐτῆς τῆς Ἀκροπόλεως ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως ἢ ἐν τῷ τοῦ ἐπισκόπου; Οὐδὲν τούτων πάντων γινώσκουμεν, ἐπειδὴ οὐδὲν ὄνομα Ἀθηναίου, οὐδεμία τῶν ἐπιχωρίων ἀρχῶν καὶ οὐδὲν τῆς πόλεως μνημεῖον μνημονεύεται ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην, διὰ βραχέων δ' εἰπεῖν οὐδὲν ἀγγέλλεται περὶ αὐτῶν πλὴν τοῦ ξηροῦ γεγονότος τῆς ἐν Ἀθήναις παρουσίας τοῦ αὐτοκράτορος».

Τῆς ἐπιδημίας λοιπὸν ταύτης τοῦ μόνου ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 486 μ. Χ καθόδου εἰς Ἑλλάδα τοῦ βασιλέως Ζήνωνος, ἐπισκεφθέντος τὰς Ἀθήνας Ἕλληνας αὐτοκράτορος, ἐπιδημίας ἣτις εἶναι «τὸ πρῶτον τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῶν ἀναιρούντων τὸν μῦθον τοῦ Fallmerayer

storica, Tom. IX, p. 6. — Παύλου Διακόνου, De gestis Langobardorum V, 6. — Ἀγαστασίου, Vitae Pontificum p. 14: Muratori Rer. Italic. script. Tom. III.

περὶ τῆς παύσεως τῆς ὑπάρξεως τῶν Ἀθηνῶν ὡς πόλεως»¹, λείψανα φαίνεται ὅτι εἶναι οἱ νομισματικοὶ θησαυροί, περὶ ὧν ὁ λόγος ἐνταῦθα. Κατὰ τὴν κατάταξιν τῶν Βυζαντινῶν νομισμάτων ὑπὸ τοῦ Sabatier, — οὗ δυστυχῶς τὸ πεπαλαιωμένον καὶ ὅλως ἀνεπαρκὲς σύγγραμμα Monnaies Byzantines παραμένει μέχρι τοῦδε ὡς ὁ μόνος ὁδηγὸς τῶν νομισματολόγων ὡς πρὸς τὰ Βυζαντινὰ νομίσματα, — τὰ ὑπ' ἄρ. 39-57 σεμίσσια καὶ τρεμίσσια ἀνήκουσιν εἰς τὸν Ἡράκλειον Α', τὰ δὲ ὑπ' ἄρ. 198-234 ὅμοια εἰς τὸν διάδοχον τοῦ Κώνσταντος Β', Κωνσταντῖνον Δ' τὸν Πωγωνᾶτον, καταβιβαζομένης οὕτω τῆς χρονολογίας τῶν θησαυρῶν ἡμῶν εἰς τὰς δύο ἀμέσως μετὰ τὴν εἰς Ἀθήνας ἐπιδημίαν Κώνσταντος τοῦ Β' δεκαετίας. Ἀλλ' ὡς ἤδη ὁ Fröhner² ὀρθῶς ἀνεγνώρισεν ὅτι ἐκεῖνα, ἅτινα τάσσει ὁ Sabatier ὑπὸ Ἡράκλειον τὸν Α', ἀνήκουσιν εἰς τὸν Ἡράκλειον Β', οὕτω καὶ ἡμεῖς νῦν, μετὰ ἐπισταμένην μελέτην, ἐπέισθημεν ὅτι τὰ ὑπὰ τοῦ Sabatier ἀποδιδόμενα εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Δ' Πωγωνᾶτον σεμίσσια καὶ τρεμίσσια ἀνήκουσιν εἰς τὸν Κώνσταντα Β'. Ἀληθῶς, ὡς αὐτὸς ὁ Sabatier παρατήρησεν ἤδη (Τόμ. I, σελ. 294): «Constant II regna vingt sept ans et n'avait que onze ans lorsqu'il monta sur la trône; aussi est-il représenté sur ses monnaies d'or, d'argent, et de cuivre, d'abord enfant ou très jeune, puis homme fait, *imberbe ou avec une barbe courte*, et enfin vieux avec la barbe très longue et de fortes moustaches». Οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν ὑποδιαίρέσεων τῶν σεμισσίων³ εὐρίσκομεν αὐτὸν εἰκονιζόμενον συνήθως ἀγένειον καὶ ἀπαράλλακτον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῶν χρυσῶν σεμισσίων, ἅτινα ἀποδίδει ἐσφαλμένως ὁ Sabatier εἰς Κωνσταντῖνον Δ' τὸν Πωγωνᾶτον, ἐνῶ καὶ ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς Κώνσταντα τὸν Β'. Ἄλλως δὲ φρονῶ ὅτι οὐχὶ μόνον ἔνεκα τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἀλλὰ κυρίως ἔνεκεν ἐμπορικῶν λόγων ὁ Κώνστας Β' ἔθηκεν ἐπὶ τῶν σεμισσίων καὶ τρεμισσίων εἰκόνα αὐτοῦ ἀγένειον, καὶ δὴ ἵνα ταῦτα ὁμοιάζουσιν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον πρὸς τὰ πολυαριθμότατα σεμίσσια καὶ τρεμίσσια τοῦ

1. Γρηγοροβίου, Αἱ Ἀθῆναι κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνας, κατὰ μετάφρ. Σπ. Λάμπρου, ἔ. ἀ. τόμ. Β', σελ. 470

2. Collection Photiadès Pacha, Monnaies Byzantines, Paris 1890 p. 20.

3. Sabatier ἔ. ἀ. τόμ. Α', Πίν. XXXII, 4, 6, 15-17, κτλ.

προκατόχου αὐτοῦ 'Ηρακλείου Β', πρὸς ἃ εἶχον ἤδη οἰκείως οἱ τότε μετὰ τοῦ Βυζαντίου συναλλασσόμενοι βάρβαροι λαοί, οἱ ἀείποτε δυσπιστοῦντες πρὸς πάντα νέον τύπον τοῦ νομίσματος καὶ προτιμῶντες τοὺς παλαιούς. Εἶδομεν δὲ πράγματι ὅτι ἡ ὁμοιότης τῶν νομισμάτων τούτων τοῦ 'Ηρακλείου Β' καὶ Κώνσταντος Β' εἶναι τοιαύτη (Πβλ. ἐνταῦθα πίν. VI, 21-23 πρὸς πίν. VII, 39-40), ὥστε αὐτὸς ὁ λίαν πεπειραμένος προκατόχος μου 'Αχιλ. Ποστολάκας καὶ ὁ οὐχ ἥττον ὀξύδερκης 'Αθαν. Κουμανούδης δὲν ἠδυνήθησαν πάντοτε νὰ διακρίνωσιν αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν ταχείαν καταγραφὴν αὐτῶν, ἣν ἐπεχείρησαν.

Πλὴν δὲ τούτων παρατηροῦμεν ὅτι, ἂν ἀπεδεχόμεθα τὴν ἀπονομήν τοῦ Sabatier, ἡ μὲν νομισματοκοπία τοῦ ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν δεκαετηρίδας βασιλεύσαντος Κώνσταντος Β' θὰ ἔμενεν ἄνευ σεμισσίων καὶ τρεμισσίων¹, θὰ συνέβαινε δὲ καὶ τὸ παράδοξον καὶ ἀπίθανον πρᾶγμα, ὅτι ἐν τοῖς ἐκ τοῦ 'Ασκληπιείου θησαυροῖς θὰ εἴχομεν ἀφ' ἑνὸς μὲν 140 σολίδους Κώνσταντος τοῦ Β' καὶ οὐδὲν σεμίσιον ἢ τρεμίσιον, ἀφ' ἑτέρου δὲ 37 σεμίσια καὶ τρεμίσια Κωνσταντίνου Δ' τοῦ Πωγωνάτου ἄνευ οὐδενὸς σολίδου!

Κατὰ ταῦτα ἐκ τῶν 234 χρυσῶν νομισμάτων τοῦ 'Ασκληπιείου, 177 τὰ πάντων νεώτερα καὶ ὅλως νεόκοπα (*fleur de coin*) ἀνήκουσιν εἰς Κώνσταντα τὸν Β', πάντα δὲ τὰ λοιπὰ 57 εἶναι τῶν ἀμέσως πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων καὶ δὴ τῶν αὐτοκρατόρων Φλ Φωκά, 'Ηρακλείου Α' καὶ 'Ηρακλείου Β'. Οὐδεμία ἄρα ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὅτι οἱ ἐν λόγῳ θησαυροὶ κατεχώσθησαν ἐπὶ Κώνσταντος τοῦ Β', ὅτι δὲ πιθανώτατα προέρχονται ἐκ τῶν χρηματικῶν ἐφοδίων, ἅτινα ἐκόμιζε μεθ' ἑαυτοῦ ἐκστρατεύων κατὰ τῆς 'Ιταλίας, χρημάτων ὧν σπουδαῖον μέρος βεβαίως ἐδαπανήθη κατὰ τὴν ἐν 'Αθήναις μακρὰν διαμονὴν αὐτοῦ περιελθὼν οὕτως εἰς χεῖρας κατοίκων τῶν 'Αθηνῶν, ὧν εἷς θὰ ἦτο πάντως καὶ ὁ κρύψας τοὺς θησαυροὺς τοῦ 'Ασκληπιείου.

Ὅτι κυρίως ἐκπλήσσει τὸν νομισματικὸν ἐν τῇ μελέτῃ τῶν θησαυρῶν τούτων εἶναι τὸ πλῆθος τῶν σφραγίδων, δι' ὧν ἐκόπησαν τὰ νομίσματα ταῦτα. Ἀληθῶς δὲν ὑπάρχουσι σχεδὸν ἐν αὐτοῖς δύο νομίσματα τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἢ τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως κοπέντα διὰ τῶν αὐτῶν

1. Τῶν παρὰ Sabatier I, p. 295, 3-4, pl XXXII, 6 καὶ 7 σπανίων κερμάτων ἡ ἀπονομή εἶναι λίαν ἀμφίβολος.

σφραγίδων! Οἷον πλήθος θὰ ἐκόπτετο τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει χρυσῶν νομισμάτων!

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ

Αὔξων ἀριθμ.	Πίναξ	Ὀλική	Φλάβιος Φωκάς (602-610 μ. Χ.).
1	VI. 1	1,44	DN FOCAS—PER AVG Προτομή Φωκά μετὰ διαδήματος, πρὸς δ. ”Οπ. VICTORI FOCAS AVG Σταυρὸς οὗ κάτω CONOB.
			Ἡράκλειος Α' καὶ ὁ νῖός αὐτοῦ Ἡράκλειος Κωνσταντῖνος (613-641 μ. Χ).
2	VI. 2	4,45	DDNN HERACLIVS ET HERA CONST PP A ἢ AN ἢ AVG Προτομαὶ κατενώπιον Ἡρακλείου Α' πωγωνοφόρου καὶ Ἡρακλείου Κωνσταντί- νου ἀγενείου, ὧν ἄνω ἐν τῷ μέσῳ σταυρὸς. ”Οπ. VICTORIA—AVGV A—CONOB Σταυρὸς ἐπὶ τριῶν βαθμίδων.
3		4,35	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ Β μετὰ τὸ AVGV.
4	VI. 4	4,44	Ὅμοιον. Ἐν τῷ πεδίῳ Ι, ἡ δὲ μορφή τοῦ Ἡρα- κλείου Κωνσταντίνου λίαν μικρά.
5	VI. 3	4,45	Ὅμοιον. Ἐν τῷ πεδίῳ Κ.
6	VI. 5	4,45	Ὅμοιον, μετὰ Γ.
7	VI. 6	4,42	Ὅμοιον. Ἐν τῷ πεδίῳ Κ.
8		4,48	Ὅμοιον, μετὰ Δ
9	VI. 7	4,42	Ὅμοιον
10		4,40	Ὅμοιον
11		4,40	Ὅμοιον
12		4,43	Ὅμοιον, μετὰ Ε
13		4,45	» »
14		4,35	» »
15		4,47	» »
16		4,43	» »
17	VI. 8	4,40	» »
18		4,46	» »
19		4,37	» »

Ἐκ τριῶν διαφόρων σφραγίδων.

Πάντα ἐκ διαφόρων σφραγίδων.

Αὔξων ἀριθμ.	Πίναξ	Ὀλκή	
20		4,45	Ὅμοιον, μετὰ Ε' ἐγγραφέντος ἐπὶ ἀρχαιοτέρου Γ.
21		4,42	Ὅμοιον, μετὰ Ε. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξιὰ τοῦ σταυροῦ Ι
22	VI, 9	4,46	Ὅμοίως.
23		4,41	Ὅμοίως.
24	VI, 10	4,44	Ὅμοίως, μετὰ Ε. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξιὰ τοῦ σταυροῦ ΙΙ.
25	VI, 11	4,47	Ὅμοίως, μετὰ Ε. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξιὰ τοῦ σταυροῦ Κ.
26	VI, 12	4,41	Ὅμοίως, μετὰ τοῦ Ξ.
27		4,40	Ὅμοίως.
28	VI, 13	4,48	Ὅμοίως, μετὰ Σ.
29	VI, 14	4,49	Ὅμοίως. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξιὰ τοῦ σταυροῦ Κ.
30	VI, 15	4,46	Ὅμοίως, μετὰ Ι
31		4,47	»
32		4,48	»
33		4,42	»
34	VI, 16	4,49	»
35	VI, 17	4,33	Ὅμοίως Ἐν τῷ πεδίῳ δεξιὰ τοῦ σταυροῦ Γ.
36	VI, 18	4,47	DDNN HERACLIVS ET HERA CONST PP A. Αἱ αὐταὶ προτομαί, ἀλλὰ νῦν ἡ ἀριστερὰ τὸ πρῶτον μετὰ μεγάλου πάγωνος καὶ μυστάκων, ἡ δὲ δεξιὰ μετὰ πάγωνος παχέος ἀλλὰ βραχέος. Ὅπ. VICTORIA — AVGV Θ CONOB. Σταυρὸς ἐπὶ τριῶν βαθμίδων (δὺς κοπέν).
37	VI, 19	4,40	Ὅμοίως, ἀλλὰ μετὰ Ι ἀντὶ Θ.
38	VI, 20	4,48	Ὅμοίως, ἀλλὰ μετὰ ΙΒ.
			Ἡράκλειος Β' (641 μ. Χ.) (Ἡράκλειος Α' κατὰ τὸν Sabatier.)
39	VI, 21	2,21	DN HERACLI—VS T PP AV. Προτομὴ ἀγέ- νειος Ἡρακλείου Β' μετὰ διαδήματος πρὸς δεξ. Ὅπ. VICTORIA AVGVVS. Σταυρὸς ἐπὶ σφαίρας.

Αὔξων ἀριθμ.	Πίναξ	Ὀλκὴ	
40		2,20	Ὅμοιον, ἀλλ' ἐξ ἄλλης σφραγίδος.
41		2,27	Ὅμοιον, ἐκ τρίτης σφραγίδος.
42		2,18	Ὅμοιον, ἐξ ἄλλης σφραγίδος. (Παρελήφθη ὡς ἀνήκον εἰς Κωνσταντῖνον Δ' τὸν Πωγωνᾶτον).
43		1,95	Ὅμοιον ἔμπροσθεν. Ὅπ. VICTORIA AVGVS—CONOB. Σταυρὸς ἐπὶ γραμμῆς.
44		1,40	Ὅμοιον
45	VI, 22	1,49	Ὅμοιον
46		1,45	Ὅμοιον
47		1,48	Ὅμοιον
48		1,44	Ὅμοιον
49		1,48	Ὅμοιον
50		1,45	Ὅμοιον
51		1,43	Ὅμοιον
52	VI, 23	1,47	Ὅμοιον
53		1,47	Ὅμοιον
54		1,47	Ὅμοιον
55		1,45	Ὅμοιον
56		1,41	Ὅμοιον
57		1,47	Ὅμοιον
<p>Σημ. Οἱ ἀριθμοὶ 50-57 παρελήφθησαν ὡς ἀνήκοντες εἰς Κωνσταντῖνον Δ', Πωγωνᾶτον.</p> <p>Κώνστας (= Κωνσταντῖνος) Β', μόνος. (641-668 μ. Χ.)</p>			
58	VI, 24	4,42	DN CONSTAN—TINVS PP AV. Προτομὴ αὐτοῦ κατενώπιον μετὰ μεγάλου πώγωνος καὶ μύστακος, ἔχοντος δ' ἐν τῇ δεξιᾷ σφαῖραν, ἐφ' ἧς σταυρός. Ὅπ. VICTORIA—AVGV Γ—CONOB. Σταυρὸς ἐπὶ τριῶν βαθμίδων.
59	VI, 25	4,48	Ὅμοιον, μετὰ CONOB καὶ S.
60	VI, 26	4,44	Ὅμοιον, μετὰ CONOB καὶ Σ. Πβλ. Collection de feu M. H. Montagu, Monnaies d'or romaines et byzantines, Paris 1896 n° 1138 (S) καὶ Z καὶ 1139 (Δ).—Ἴδε καὶ ἀριθ. 498-234.

Αἰξων ἀριθμ.	Πίναξ	Ὀλική
-----------------	-------	-------

			<i>Κώνστας Β' καὶ Κωνσταντῖνος Πωγωνᾶτος</i> (ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν) 654-659 μ. Χ.
61	VI, 27	4,50	DN CONSTANTINVS C CONST AV. Προτο- μαὶ κατενώπιον Κωνσταντίνου Β' μετὰ με- γάλου μύστακος καὶ πώγωνος καὶ Κωνσταν- τίνου Πωγωνάτου νεαροῦ ἀγενείου ἢ μόλις γενειῶντος. Ἐν μέσῳ καὶ ἄνω αὐτῶν μικρὸς σταυρὸς. "Οπ. VICTORIA—AVGV A—CONOB. Σταυρὸς ἐπὶ τριβάθμου βάσεως.
62	VI, 28	4,29	"Ομοιον.
63	VI, 29	4,45	"Ομοιον, ἀλλὰ μετὰ CONOB:
64	VI, 30	4,38	"Ομοιον, ἀλλὰ μετὰ Β καὶ CONOB
65		4,33	"Ομοιον
66		4,44	"Ομοιον
67	VI, 31	4,44	"Ομοιον
68		4,47	"Ομοιον
69		4,47	"Ομοιον
70		4,38	"Ομοιον
71	VI, 32	4,44	"Ομοιον, μετὰ CONOB +
72		4,29	"Ομοιον, μετὰ CONOB καὶ Γ.
73	VI, 33	4,43	"Ομοιον, ἐξ ἄλλης σφραγίδος.
74	VI, 34	4,42	"Ομοιον, μετὰ CONOB καὶ Δ.
75	VII, 1	4,37	"Ομοιον » » Ἐξ ἄλλης σφραγίδος.
76	VII, 2	4,36	"Ομοιον, μετὰ CONOBI καὶ Δ.
77	VII, 3	4,40	"Ομοιον, μετὰ CONOB +.
78		4,44	"Ομοιον, μετὰ CONOB καὶ Ε.
79	VII, 4	4,41	"Ομοιον » » Ἐξ ἄλλης σφραγίδος.
80	VII, 5	4,44	"Ομοιον, μετὰ CONOB καὶ Σ
81		4,45	"Ομοιον
82		4,34	"Ομοιον

Πάντα ἐκ
διαφόρων
σφραγίδων.

Ἐκ τριῶν διαφό-
ρων σφραγίδων,

Αἰξων ἀριθμ.	Πίναξ	Ὀλκή	
83	VII, 6	4,43	Ὅμοιον, μετὰ CONOB καὶ Σ
84		4,38	Ὅμοιον
85		4,39	Ὅμοιον
86		4,34	Ὅμοιον
87	VII, 7	4,41	Ὅμοιον, μετὰ CONOB καὶ Η
88		4,48	Ὅμοιον
89		4,36	Ὅμοιον
90		4,42	Ὅμοιον
91	VII, 8	4,38	Ὅμοιον, μετὰ CONOB καὶ Θ
92		4,47	Ὅμοιον
93		4,37	Ὅμοιον
94		4,41	Ὅμοιον
95		4,46	Ὅμοιον
96	VII, 9	4,41	Ὅμοιον, μετὰ CONOB καὶ Ι
97	VII, 10	4,42	Ὅμοιον
98	VII, 11	4,45	Ὅμοιον
<p><i>Κώνστας Β' καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Κωνσταντῖνος Παυωνᾶτος, Ἡράκλειος καὶ Τιβέριος (659-668 μ. Χ.).</i></p>			
99	VII, 12	4,45	VICTORIA — AVGV Δ. Προτομή κατενώπιον Κωνσταντίνου Β μετὰ μεγάλου πώγωνος καὶ μύστακος, ἔχοντος ἐν τῇ δεξιᾷ μέγαν σταυρὸν ἐπὶ σφαίρας.
			Ὅπ. CONOB κάτω τῶν κατενώπιον ἱσταμένων καὶ σφαίρας, ἐφ' ὧν σταυροί, φερόντων ἐν τῇ δεξιᾷ τριῶν υἱῶν τοῦ Κωνσταντίνου Β'.
100	VII, 13	4,47	Προτομαὶ κατενώπιον Κωνσταντίνου τοῦ Β' μετὰ μεγάλου πώγωνος καὶ μύστακος καὶ τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ αὐτοῦ. Πέριξ αὐτῶν ἐπι- γραφὴ ἀμελῶς καὶ ποικιλοτρόπως κεχαραγ- μένη, παρουσιάζουσα δὲ τὰς ἐξῆς διαφορὰς ἐπὶ τῶν διαφορῶν μέχρι τοῦ ἀρ. 197 κομματίων:

Αὔξων ἀριθμ.	Πίναξ	Ὀλκή	
			DC —AN DNC —AN DNCON —AN DCOST —AN DNCOS —TA D CON —TA DNCONS —TA DNCO —AS DNCONS —ANS DNCONS —TAN. DNCONS —TAN DNCON —TNAI DNC —TI DNCON —T—. DNCONST—ANST DNCONS —TNAI DNCONS —TNAIG
			DNCONSTI—AIVS DNCO —CCO DNCONST —INVSCCO DNCONS —TINCCO DNCONS —TANCC. DNCONS —TAVIC [DNCONS] —ANIVCO DNCON —ANVCO DNCONST —ANVCO DECON —TSCOT DECON —AVOCCO DNCON —ATSCVOT DNCOT —ATSCVTO. DNCCN —TAPS DNCONS —ATSPPA — [DNCONST]—..VSTANT INVS

Ὅπ. VICTORIA — AVGV A καὶ ἐν τῷ ἑξέροφ CONOB. Σταυρὸς μέλας ἐπὶ τριβάθμιον ἢ τετραβάθμιον βάσεως ἢ καὶ σπανιώτερον ἀπλῶς ἐπὶ σφαίρας, παρὰ τὸν ὁποῖον ἴστανται κατενώπιον οἱ υἱοὶ τοῦ Κωνσταντίνου Β', Ηράκλειος καὶ Τιβέριος, σφαῖραν μετὰ σταυροῦ ἔχοντες ἐν τῇ δεξιᾷ.

101		4,48	Ὅμοιον	} Ἐκ τεσσάρων διαφόρων σφραγίδων.
102		4,37	Ὅμοιον	
103		4,44	Ὅμοιον	
104	VII, 14	4,46	Ὅμοιον, μετὰ B καὶ CONOB	} Ἐκ διαφόρων σφραγίδων.
105		4,41	Ὅμοιον	
106		4,42	Ὅμοιον	
107		4,34	Ὅμοιον	
108		4,43	Ὅμοιον	
109		4,48	Ὅμοιον	
110	VII, 15	4,45	Ὅμοιον, μετὰ B+ καὶ CONOB.	

Αξίων ἀριθμ.	Πίναξ	Ὀλκή	
111		4,40	Ὅμοιον, μετὰ Γ καὶ CONOB
112		4,38	Ὅμοιον
113		4,32	Ὅμοιον
114	VII, 16	4,37	Ὅμοιον
115	VII, 17	4,44	Ὅμοιον
116		4,49	Ὅμοιον
117		4,46	Ὅμοιον
118		4,49	Ὅμοιον. (ὁ σταυρὸς ἐπὶ σφαίρας)
119		4,46	Ὅμοιον
120	VII, 18	4,42	Ὅμοιον, μετὰ Γ
121	VII, 19	4,38	Ὅμοιον, μετὰ Γ+
122		4,44	Ὅμοιον (ὁ σταυρὸς ἐπὶ σφαίρας) } Ἐκ δύο διαφόρων σφραγίδων ἢ ἐμπροσθία καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς μιᾶς ἢ ὀπισθία ὅψις
123	VII, 20	4,45	Ὅμοιον, μετὰ Δ καὶ CONOB
124		4,43	Ὅμοιον
125		4,42	Ὅμοιον (ὁ σταυρὸς ἐπὶ σφαίρας) } Ἐκ διαφόρων σφραγίδων.
126		4,43	Ὅμοιον
127	VII, 21	4,46	Ὅμοιον μετὰ Δ+.
128	VII, 22	4,37	Ὅμοιον μετὰ Δ ∞.
129	VII, 23	4,37	Ὅμοιον μετὰ Ε καὶ CONOB (ὁ σταυρὸς ἐπὶ σφαίρ.)
130		4,37	Ὅμοιον
131		4,41	Ὅμοιον
132		4,44	Ὅμοιον (ὁ σταυρὸς ἐπὶ σφαίρας) } Ἐκ διαφόρων σφραγίδων.
133		4,42	Ὅμοιον
134		4,38	Ὅμοιον
135		4,39	Ὅμοιον, μετὰ Ε καὶ CONOB C
136	VII, 24	4,35	Ὅμοιον
137		4,44	Ὅμοιον
138	VII, 25	4,40	Ὅμοιον, μετὰ Ε ∞ καὶ CONOB.
139	VII, 26	4,50	Ὅμοιον, μετὰ Ε καὶ CONOB Θ
140		4,50	Ὅμοιον
141		4,46	Ὅμοιον
142		4,41	Ὅμοιον
143	VII, 27	4,48	Ὅμοιον, μετὰ Ε καὶ CONOB T.
144		4,36	Ὅμοιον.
145		4,37	Ὅμοιον.
146		4,40	Ὅμοιον (= T;).

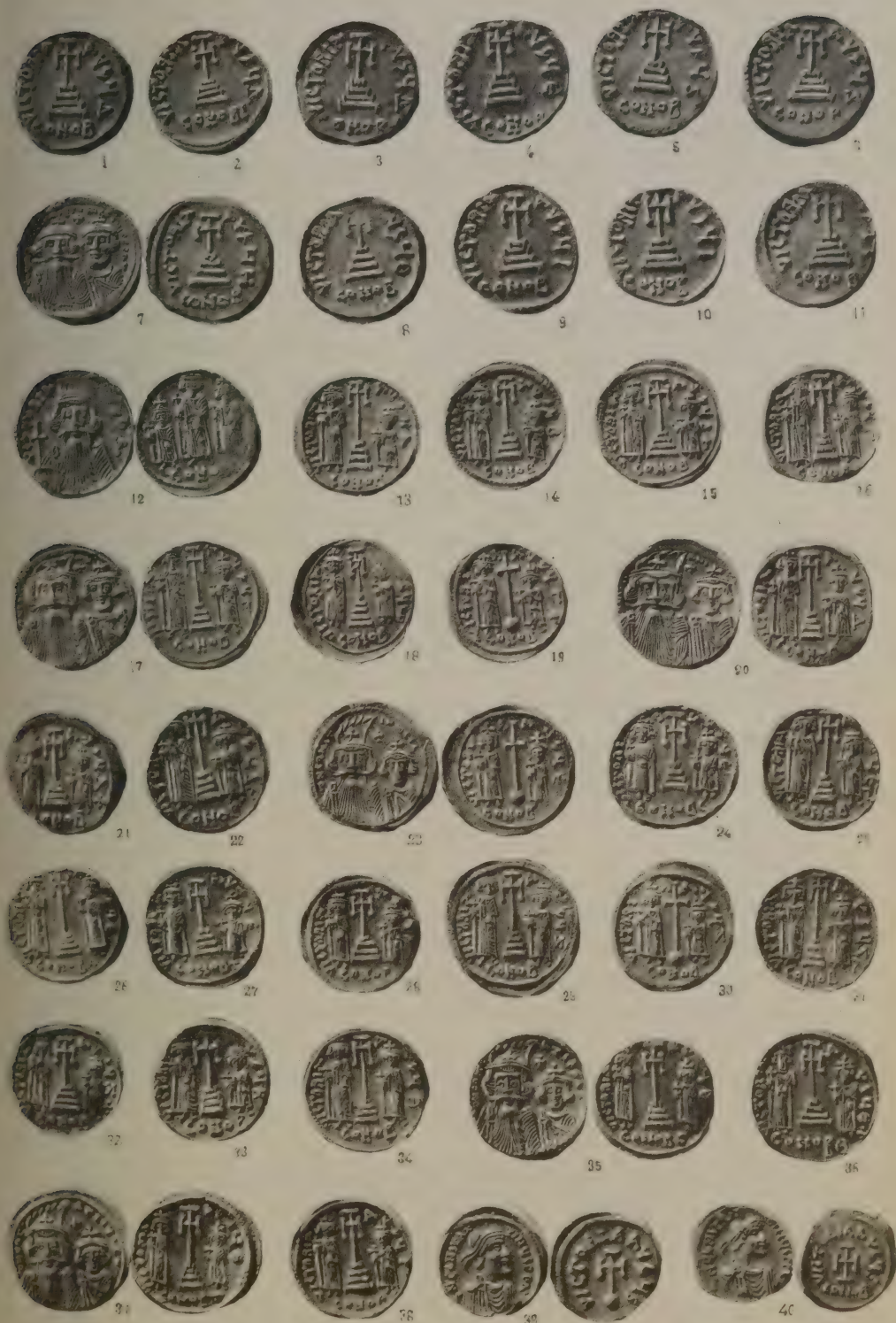
Λύξων ἀριθμ.	Πίναξ	Ὀλκῇ		
147	VII, 28	4,47	Ὅμοιον, μετὰ S καὶ CONOB.	
148	VII, 29	4,37	Ὅμοιον, μετὰ Σ καὶ CONOB.	
149		4,41	Ὅμοιον	
150		4,47	Ὅμοιον	
151		4,42	Ὅμοιον	
152		4,31	Ὅμοιον	
153		4,36	Ὅμοιον	
154	VII, 30	4,44	Ὅμοιον (ὁ σταυρὸς ἐπὶ σφαίρας)	} Ἐκ διαφόρων σφραγίδων.
155		4,42	Ὅμοιον	
156		4,37	Ὅμοιον	
157	VII, 31	4,31	Ὅμοιον, μετὰ Σ s .	
158	VII, 32	4,38	Ὅμοιον, μετὰ Σ +.	
159	VII, 33	4,43	Ὅμοιόν, μετὰ H καὶ CONOB.	
160		4,43	Ὅμοιον.	
161	VII, 34	4,40	Ὅμοιον, μετὰ Θ καὶ CONOB	
162		4,35	Ὅμοιον	
163		4,45	Ὅμοιον	
164		4,37	Ὅμοιον	
165		4,42	Ὅμοιον	
166		4,42	Ὅμοιον	
167		4,41	Ὅμοιον	
168		4,45	Ὅμοιον	
169		4,38	Ὅμοιον	
170		4,43	Ὅμοιον	
171		4,26	Ὅμοιον	
172	VII, 35	4,47	Ὅμοιον, μετὰ Θ καὶ CONOB C	} Ἐκ τριῶν δια- φόρων σφραγι- δων.
173		4,46	Ὅμοιον	
174		4,48	Ὅμοιον	
175		4,50	Ὅμοιον, μετὰ Θ καὶ CONOB Θ	} Ἐκ τριῶν σφρα- γίδων.
176		4,40	Ὅμοιον	
177		4,45	Ὅμοιον	
178	VII, 36	4,49	Ὅμοιον, μετὰ Θ + καὶ CONOB Θ	} Ἐκ τριῶν σφρα- γίδων.
179		4,42	Ὅμοιον	
180		4,43	Ὅμοιον	

Αὐξων ἀριθμ.	Πίναξ	Ὀλκῇ	
181	VII, 37	4,41	Ὅμοιον, μετὰ Θ καὶ CONOB T
182		4,50	Ὅμοιον
183		4,42	Ὅμοιον
184		4,38	Ὅμοιον
185		4,49	Ὅμοιον
186	VII, 38	4,45	Ὅμοιον, μετὰ Ι καὶ CONOB.
187		4,44	Ὅμοιον
188		4,42	Ὅμοιον
189		4,42	Ὅμοιον
190		4 40	Ὅμοιον
191		4,47	Ὅμοιον
192		4,38	Ὅμοιον
193		4,34	Ὅμοιον (τὸ Ι ἀμυδρόν).
194		4,50	Ὅμοιον (τὸ Ι ἀμυδρόν).
195		4,30	Ὅμοιον, μετὰ (;) καὶ CONOB.
196		4,50	Ὅμοιον, μετὰ (;)
197		4,58	Ὅμοιον, μετὰ (;) καὶ CONOB C (ἢ Θ). Τοῦτο εἶναι τὸ ἔχον κεκολλημένον διὰ κατιώσεως τὸν σιδηροῦν ἥλον τὸν εὐρεθέντα εἰς τὸ στόμιον τοῦ πηλίνου σκεύους (ἴδε τὴν εἰσαγωγὴν).
<p><i>Κώνσταντος Β' μόνου, σεμίσσια καὶ τρεμίσσια, (παρὰ Sabatier ὑπὸ Κωνσταντῖνον Α' Πωγωνᾶτον).</i></p>			
198	VII, 39	2,20	DN CONSTAN—TINVS PP AV. Προτομὴ ἀγέ- νιος Κωνσταντίνου Δ' τοῦ Πωγωνάτου μετὰ διαδήματος πρὸς δ. ὍΠ. VICTORIA AVGVS. Σταυρὸς ἐπὶ σφαίρας.
199		2,19	Ὅμοιον
200		2,18	Ὅμοιον
201		2,19	Ὅμοιον
202		2,17	Ὅμοιον
203		2,18	Ὅμοιον
204		2,19	Ὅμοιον

Αὔξων ἀριθμ.	Πίναξ	Ὀλκὴ	
205		2,22	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ PP A ἀντὶ PP AV
206		2,22	Ὅμοιον
207		2,17	Ὅμοιον
208		2,16	Ὅμοιον
209		2,17	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ DN CONSTA — TIVS PP A.
210		2,20	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ DE CONSTA TINIS PP A.
211		2,15	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ DN CONSTA — TIVS PP A ~ S.
212		2,17	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ [D]N COSTATIVS PP.
213		2,22	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ DN CONS TANVS P.
214	VII, 40	1,45	DN CONSTAN TINVS PP AV. Ἡ αὐτὴ προ- τομὴ πρὸς δεξ.
			Ὅπ. VICTORIA AVGVS. Σταυρὸς ἐπὶ γραμμῆς, οὗ κάτωθεν CONOB.
215		1,45	Ὅμοιον
216		1,47	Ὅμοιον
217		1,42	Ὅμοιον
218		1,41	Ὅμοιον
219		1,43	Ὅμοιον
220		1,47	Ὅμοιον
221		1,47	Ὅμοιον
222		1,46	Ὅμοιον
223		1,39	Ὅμοιον
224		1,42	Ὅμοιον
225		1,40	Ὅμοιον
226		1,47	Ὅμοιον
227		1,17	Ὅμοιον. Λεῖπει ἐν τεμάχιον αὐτοῦ.
228		1,43	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ [D]N CONSTA — TINVS P B ~.
229		1,41	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ [DN CON]STAN — TINVS PP L.
230		1,40	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ DE N COSΓ — ANS PP A.
231		1,36	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ DE NOSΓ — ANNS P.
232		1,42	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ DN CON — TNVS PP.
233		1,35	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ DN CONSTA — INOS II.
234		1,46	Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ DN CONSTA — TNVS PP L.

Τὰ πλεῖστα ἐκ διαφόρων σφραγί-
δων. Πάντα δε πλὴν τῶν ἑξ πρώτων
ἔχουσιν ἀτελῶς διατηρουμένας τὰς
ἐπιγραφὰς τῆς κυρίας ὄψεως.

ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΑ ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΛΑ

ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩ ΜΟΥΣΕΙΩ ΑΘΗΝΩΝ

(Συνέχεια. Ἰδὲ τόμ. Γ', σελ. 333 κ.ἐπ.)

480. — $\odot \Gamma \epsilon$ — . . = δ ἄ(γιος) Γε[ώργ](ιος), κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, περιβεβλημένου χλαμύδα καὶ θώρακα, φέροντος δὲ δόρυ καὶ ἀσπίδα.

Ὅπ. $\overline{\text{K}} \epsilon \overline{\text{R}} \odot$ — . ΤΡΑΤΙ — . ΙΩΠΡΟ — ΤΩΠΡΟ — ΕΔΡ =
[+] $\text{K}(\acute{\upsilon}\rho\iota)\epsilon$ β(οή)θ(ει) [Σ'τρατι[γ]ίῳ πρωτοπροέδρ(ῳ).

0,018. (Α. Ε. 1893). Μετρίας διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

481. — $\odot \text{A} \Gamma \text{I} \odot \text{C}$ — ΝΙΚΟ. . . = δ ἄγιος Νικό[λαος], κιονηδὸν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἵσταμένου κατ' ἐνώπιον, περιβεβλημένου φελώνιον καὶ ὠμοφόριον. Καίπερ ἀποτετριμμένης τῆς εἰκόνης τοῦ ἁγίου, διακρίνεται ὅμως ὅτι οὗτος τῇ δεξιᾷ εὐλογεῖ τῇ δ' ἀριστερᾷ φέρει Εὐαγγέλιον κλειστὸν ἐπὶ τοῦ στήθους.

Ὅπ. — . $\omega \text{C} \omega \Delta$. — . $\omega \text{A} \Pi \text{P} \odot \epsilon$ — . $\text{P} \omega \text{T} \omega \text{M}$ — . . . $\epsilon \text{C} \text{H}$ = [+ $\text{K}(\acute{\upsilon}\rho\iota)\epsilon$ β(οή)θ(ει) τ]ῷ σῷ δ[ούλ]ῳ πρωτοπροέδρ(ῳ) τῷ Μ. εση.

0,021. (Α. Ε. 658). Μετρίας διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Πρόεδροι.

482. — $\odot \overline{\text{I}} \omega$ — $\odot \overline{\text{P}} \text{P}$ = δ ἄ(γιος) Ἰωάννης ὁ Πρ(όδρομος), κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον μετὰ μακρᾶς ἀνχμηρᾶς κόμης καὶ γενείου ὡσαύτως. Φέρει ὡς συνήθως τὴν μηλωτὴν καλύπτουσιν μόνον τὸν ἀριστερὸν αὐτοῦ ὦμον καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογεῖ, τῇ δ' ἀριστερᾷ φέρει μακρὸν σταυρόν.

Ὅπ. + $\overline{\text{K}} \epsilon \overline{\text{R}} \odot$ — $\overline{\text{K}} \omega \widehat{\text{N}} \text{A} \epsilon$ — ΔΡΩΤΩΜ. — ΤΡΟΠ. Λ — ΙΑΝΩ = + $\text{K}(\acute{\upsilon}\rho\iota)\epsilon$ β(οή)θ(ει) $\widehat{\text{K} \omega \nu (\sigma \tau \alpha \nu \tau \acute{\iota} \nu \omega)}$ προέδρ(ῳ) τῷ Μ[η]-τροπ[ο]λιανῷ.

0,022. (Α. Ε. 3063). Καλῆς διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

483. — Ἡ Θεοτόκος ἡ ἅγια τις ἱσταμένη στρέφουσα πρὸς τ' ἀριστερὰ καὶ ἀνατείνουσα χεῖρας ἱκέτιδος. Φέρει πέπλον μετὰ κεντητῆς παρυφῆς.

Ὅπ. . . ΙΛ . . — ΠΡΟΕΔ . . — ΕΠΑΡΧΩ — . . ΤΣΗ . . — . . ΝΙ
= προέδ[ρω καὶ] ἐπάρχῳ [τῷ] Τζι

0,021. (Α. Ε. 2646). Μετρίας διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ ἑκατονταετηρίς.

Οἱ ἐκ προσώπου.

484. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Θεοτόκε βοήθει).

Ὅπ. + ΛΕ — ΟΝΕΚΠ — ΡΟ . Ω — Π . . = + Λέον(τι) ἐκ
προ[σ]ώπ[ου].

0,022. (Α. Ε. 3521). Μετρίας διατηρήσεως. Ζ'—Η ἑκατονταετηρίς.

485. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Θεοτόκε βοήθει) ἔχον ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τὰς λέξεις [τῷ σῶ δ]ούλω.

Ὅπ. . . ΩΡ — . ΠΑΘΑ . — . ΩΣΕΚ . — . ΟCΩ . — . . =
. . ῶ β(ασιλικῷ) [σ]παθα[ρί]ῳ καὶ ἐκ [πρ]οσώ[που].

0,022. (Α. Ε. 62). Μετρίας διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

486. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Θεοτόκε βοήθει) ἔχον ἐν ταῖς γωνίας τῶν σκελῶν τὰς λέξεις τῷ σῶ δούλω, ἐφθαρμένον δ' ὑπὸ τῆς κατιώσεως.

Ὅπ. ΘΕΟΔ—ΟΤΟΥΕΚΠ. — ΟC . . ΟΥΤ . — . Ο . ΗC .
= Θεοδότου ἐκ π[ρ]οσ[ώπ]ου τ[οῦ] ο . ησ .

0,022. Ε. Σ. 13173, 117. Μετρίας διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

487. — . . ΕΡ = [+ K](ύρι)ε β(οή)[θ](ει) [τῷ σῶ δούλ](ῳ) πέριξ διπλοῦ σταυροῦ διηνητισμένου καὶ μετ' ἀκτίνων, ἐπὶ βάσεως.

Ὅπ. C . Μ — . ΟΝΕΚΠ — . . CΟΠΠΑ = + Σ[v]μεδὼν ἐκ
π[ρ]οσώπ(ου) πα.

0,020. (Α. Ε. 2326). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—Γ' ἑκατονταετηρίς.

ῥαίκτορες.

488. — $\vdash \text{C}\Phi\text{P}\text{A} - \text{ΓΙCΓP}\text{A} . - \text{M}\text{AT}\omega\text{N} = \vdash \text{Σφραγίς γρα[μ]μάτων.}$

"Οπ. $\text{ΓARPI} - \text{H}\Lambda\text{P}\text{AIK} - \text{T}\omega\text{P}, \text{T}\overline{\text{OY}} - \text{ΛIB}\Delta = \text{Γαβριήλ δαίκτωρ(ος) τοῦ Λιβαδ(ᾱ)}.$

0,016. (A. E. 1045). Καλῆς διατηρήσεως $\text{IA}' - \text{IB}$ ἑκατονταετηρίς. Schlumberger (Sigillographie σελ. 574), ὅστις ὁμῶς συνεπλήρωσε τὸ ἐπώνυμον εἰς *Λιβα-δ(αρίου)*.

489. — Μονογράφημα τοῦ Χριστοῦ ἀποτελούμενον ἐξ ἑνὸς \vdash καὶ ἑνὸς \times σχηματίζον δ' οὕτω τὸν λεγόμενον μυστικὸν ἀστέρα ὁκτῶ ἀκτίνων. Εἰς τὰ ἄκρα τῶν ἀκτίνων τούτων εὑρεται ἀνὰ ἓν γράμμα $\text{K} \in \text{R}, \text{T} \omega \text{C} \omega \Delta = \text{K}(\acute{\upsilon}\rho\iota) \epsilon \beta(\omicron\eta\theta\epsilon\iota) \tau\acute{\alpha} \sigma\tilde{\omega} \delta(\omicron\acute{\upsilon}\lambda\omega).$

"Οπ. $\vdash \text{RACI} - \Lambda \epsilon \text{I}\omega\text{PAI} - \text{KT}\omega\text{PH} - \text{AMHN} = \vdash \text{Βα-σιλείω δαίκτωρ ἁμὴν.}$

0,027. (A. E. 2933). Καλῆς διατηρήσεως. $\Theta' - \text{I}'$ ἑκατονταετηρίς. Schlumberger, Rev. ét. gr. 1891 σελ. 134 (= Melanges I σελ. 243).

Σεβαστοί.

490. — Ἡ Θεοτόκος καθημένη ἐπὶ θώκου κατ' ἐνώπιον ἔχουσα ἐπὶ τῶν γονάτων τὸ βρέφος. Ἐκατέρωθεν ἀνατείνοντες πρὸς αὐτὴν χεῖρας ἱκέτιδας δύο ἄγιοι ὧν ὁ πρὸς τὰ δεξιὰ δηλοῦται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, ἥτις κιονηδὸν παρ' αὐτῶ εὑρεται, ὅτι εἶναι ὁ ἅγιος Νικόλαος. Αἱ ἄλλαι ἐπιγραφαὶ ἐγένοντο ἐξίτηλοι.

"Οπ. $\text{T}\nu\text{ΠOC} - \text{C}\epsilon\text{RACTON} - \text{KACPAKOC} - \text{NIKH}\Phi\text{O} - \text{POV} = \text{Τύπος σεβαστοῦ Κάσπακος Νικηφόρου. Τρίμ. ἱαμβ.}$

0,032. (A. E. 3141). Καλῆς διατηρήσεως. $\text{IA}' - \text{IB}'$ ἑκατονταετηρίς. (Οἰκογενειακόν).

491. — $\text{IC} - \text{XC} = \text{'I}(\eta\sigma\omicron\upsilon)\varsigma - \text{X}(\rho\iota\sigma\acute{\tau}\omicron)\varsigma$, ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἵσταμένου κατ' ἐνώπιον, φέροντος μακρὸν χιτῶνα καὶ ἐπ αὐτοῦ ἱμάτιον κατερχόμενον μέχρι τῶν γονάτων. Τῇ δεξιᾷ εὐλογεῖ τῇ δ' ἄριστερᾷ, καὶ τοι ἐνταῦθα ὁ τύπος εἶναι ἀποτετριμμένος, φαίνεται ὅτι φέρει

Εὐαγγέλιον ἐπὶ τοῦ στήθους. Παρὰ τοὺς πόδας ὅπισθεν σχηματίζεται εἶδος τι βαθροειδοῦς ὑποποδίου.

᾽Οπ. . CΦΡΑΓΙC — ΓΕΝΟΥΗΟΙΚΑΙ — ΚΡΑΤΟCΘΝΛΟ — ΓΕΟΙΚΤΡΩΗΑΝ — ΟΥΗΛCΕΒΑCΤΩ — ΤΩΔΙΗΝΡΗ = [+]
Σφραγὶς γενοῦ μοι καὶ κράτος Θεοῦ Δόγε, οἰκτρῶ Μανουὴλ σε-
βαστῶ τῶ Διμύρη. Τρίμ. ἱαμβ.

0,010. (A. E. 3055). ᾽Αρίστης διατηρήσεως. IB'—IIΓ' ἑκατονταετηρίς. Schlumberger αὐτόθι σελ. 673. ὅστις ὁμως ἀναγινώσκει Διμύρη τὸ ἐπώνυμον τοῦ κτήτορος.

492. — Ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον μετ' ἀνα-
πεπταμένων περυγῶν, τῇ δεξιᾷ φέρων σκῆπτρον καὶ τῇ ἀριστερᾷ
σφαῖραν. Ἡ ἑκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος.

᾽Οπ. + — CΦΡΑΓΙ. — CΕΡΑCΤΟ. — ΜΙΧΑΗΛΑ. —
ΤΗΔΟΥΚΑ = + Σφραγίς σεβαστοῦ Μιχαὴλ αἵτη Δούκα. Τρίμ.
ἱαμβ.

0,021. (A. E. 3044). Καλῆς διατηρήσεως. IA'—IB' ἑκατονταετηρίς.

493. — $\frac{[\bar{X}]}{A} \left[\frac{\bar{X}}{M} \right] = 'A(\rho)[\chi](\acute{\alpha}\gamma\gamma\epsilon\lambda\omicron\varsigma) [M(\iota)\chi(\acute{\alpha}\eta\lambda)]$, ἑκατέρωθεν αὐ-

τοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον, ἔχοντος μακρὰς ἀναπεπταμένας πτέρυγας
κατερχομένας μέχρι τοῦ ἐδάφους. Περιβέβληται πολυτελῇ κεντητῇ
στολῇ καὶ φέρει τῇ μὲν δεξιᾷ σκῆπτρον τῇ δ' ἀριστερᾷ σφαῖραν.
Ἐκατέρωθεν παρὰ τοὺς πόδας ἀποβλαστήματα.

᾽Οπ. . . ΧΩ. Μ — . . ΑΗΛΤΑΓΜΑ — . . ΝΟΥΡΑΝΙΩΝ —
. . ΟΥΡΙΜΙΧΑ — . . CΕΒΑCΤΟΝ — = [+ ᾽Αρ]χω[ν]
M[ιχ]αήλ ταγμά[τω]ν οὐρανίων [φρ]οῦρι (γρ. φρούρει) Μιχα[ήλ] σεβα-
στὸν [τὸν]. . Τρίμ. ἱαμβ.

0,033. (A. E. 3077). Καλῆς διατηρήσεως. IB'—IIΓ' ἑκατονταετηρίς. Sigillographie σελ. 584.

494. — ΟΑ. . Ο. — ΔΗΜΗΤΡ. Ο. = ὁ ἄ[ν]ο[ς] Δημήτρ[ι]ο[ς],
ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον. Περιβέβληται βραχὺν χι-
τῶνα, θώρακα καὶ χλαμύδα καταπίπτουσιν ὅπισθεν ἀπὸ τῶν ὤμων,
ἔχει δὲ κόμην οὖλην καὶ ἀγένειον νεαρὸν πρόσωπον· τῇ δεξιᾷ φέρει
δόρυ καὶ τῇ ἀριστερᾷ ἀσπίδα ἐρειδομένην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ὡπ. ΓΡΑΦΑΣ — ΕΒΑΣΤΟΥΛΕΟΝ — .ΟCΤΟΥ
ΓΗΡΑΡΔΟΥ — .ΝΡΟΒΛΤΑΜΕ — CΤΑΚΝΡΟC . — . . . =
[+] Γραφάς [σ]εβαστοῦ Λέον[τ]ος τοῦ Γηράρδου [μ]υροβλήτα μεστὰ (;)
κῦρος Τρίμ. ἱαμβ.

0,032. (Α. Ε. 3177). Καλῆς διατηρήσεως. IB'—ΙΓ' ἑκατονταετηρίς.

495. — ΟΑΓΙΟ, — ΔΜΗΤΡΙΟ = δ ἄγιος Δ<η>μήτριος(ς), κιο-
νηδὸν ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἵσταμένου κατ' ἐνώπιον, περιβεβλημένου θώ-
ρακα καὶ χλαμύδα καὶ φέροντος δόρυ καὶ ἀσπίδα.

Ὡπ. + CΦ—ΡΑ . . . ἸΩ—ΑΝΟΥC . ΒΑC—ΤΟΥΤΟΥΑΛ
— VΛ . ΟΥ = + Σφρά[γ(ισ)μα] Ἰωάννου σ[ε]βαστοῦ τοῦ Ἀλνλ ου (;)

0,033. (Α. Ε. 2991). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

496. — ΟΑΓΙΟC — ΔΗΜΗΤΡ . . . = δ ἄγιος Δημήτρ[ιος], κιο-
νηδὸν ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἵσταμένου κατ' ἐνώπιον, περιβεβλημένου βραχὺν
χιτῶνα, θώρακα καὶ χλαμύδα ἀπὸ τῶν ὥμων ὀπισθεν καταπίπτουσιν, τῇ
δεξιᾷ φέροντος δόρυ καὶ τῇ ἀριστερᾷ ἀσπίδα ἐρειδομένην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ὡπ. — + — — CΕΡΑCΤΟΝ — ΔΟΜΕ . — . ΙΚΟΝ
ΜΓΑΛΟΝ — ΤΟΝΚΟ — ΜΗΗΝ . . . — . . . = — + —
Σεβαστὸν . . . δομέ[στ]ικον μ(ε)γάλον τὸν Κομνην[όν]

0,030. (Ε. Σ. 13173, 36). Μετρίως διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Σεβαστοκρατόρισσαι.

497. — ΜΗΡ—Θ[V]. Προτομή τῆς Θεοτόκου ἐστραμμένης πρὸς
τὰ δεξιὰ καὶ ἀνατεινούσης χειρὰς ἱκέτιδας πρὸς τὸν ἐν κύκλῳ ἐκ σφαι-
ριδίων εἰκονιζόμενον ἐν σμικρῷ Χριστόν, εὐλογοῦντα αὐτήν.

Ὡπ. ΕΚΟ— . . . ΤΡΟCΕΞ— . ΔΟΚΙΑCΕΝΔΟ—
..ΑΝCΚΕΠΟCΜΕ— . . . ΗΝΟΙΚΕΤ . . — . ΡΑCΤΟΚΡ ΤΟ
— ΙCΑΝΕΚΡΑ—CΙΚΛΑΔ = [+ Πάναγν]ε κό[ρη] μη[τρ]ὸς ἐξ
[Εὐ]δοκίας Εὐδο[κί]αν σκέποις με [τὴν σ]ὴν οἰκέτ[ιν σε]βαστοκρ[α]τό[ρ]ι-
σαν ἐκ βασι(λέων) κλάδ(ου). Τρίμ. ἱαμβ.

0,040. (Α. Ε. 2087). Μετρίως διατηρήσεως. IB'—ΙΓ' ἑκατονταετηρίς. Si-
gillographie σελ. 585.

Σεβαστοῦπέριτατοι.

498. — $\Theta\Theta\epsilon\omicron\Delta\omega - \rho\omicron\varsigma = \delta \text{ ἄγιος}$ Θεόδωρος, κιονηδὸν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἵσταμένου κατ' ἐνώπιον, περιβεβλημένου χιτῶνα βραχύν, θώρακα καὶ χλαμύδα μετὰ κεντητῆς παρυφῆς καταπίπτουσιν ἀπὸ τῶν ὤμων ὀπισθεν, φέρει δὲ τῇ δεξιᾷ δόρυ καὶ τῇ ἀριστερᾷ κωνικὴν ἀσπίδα ἐρειδομένην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

ῬΟπ. + — $\text{CERACTO} - \text{ΥΠΕΡΤΑΤΟΝ} - \text{ΜΑΡΤΥCΜΕ} - \text{CΚΕΠΟΙC} - \text{ΛΕΟΝΤΑCΓΟΝ} - \text{ΡΟΝΕΚΓΕΝΟΥC} - \text{ΚΑΤΗΓΜΕ} - \text{Ν.Ν} = + \text{Σεβαστοῦπέριτατον μάργυς με σκέποις Λέοντα Σγουρὸν ἐκ γένους κατηγμέν[ο]ν. Τρίμ. ἱαμβ.}$

0,040. (Α. Ε. 2894). Ἀρίστης διατηρήσεως. IB' ἑκατονταετηρὶς τελευτῶσα. Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου (Αἰ' Ἀθῆναι περὶ τὰ τέλη τοῦ IB' αἰῶνος σελ. 99, πίναξ Α' ἀριθ. 3), ἀνεδημοσιεύθη ὑπὸ Schlumberger (Sigillographie σελ. 698) καὶ Froehner (Bulles metriques ἀριθ. 71: Annuaire de la Société Française de Numismatique et d'Archéologie τόμ. VI, σελ. 58) καὶ ὑπὸ Νερούτσου (Χριστιανικαὶ Ἀθῆναι).

Πρωτοσέβαστοι.

499. — — . $\omicron\rho\iota\omicron\varsigma = [\delta \text{ ἄγιος Γε}] \omicron\rho[\gamma]\iota\omicron\varsigma$, κιονηδὸν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἵσταμένου κατ' ἐνώπιον ἐν στρατιωτικῇ περιβολῇ μετὰ δόρατος καὶ ἀσπίδος.

ῬΟπ. + $\text{ΚΕΡ,Θ,} - \text{ΩCΩΔΟΥΛ} - \text{ΑΔΡΙΑΝ.} - \text{ΠΡΩΤΟCΕ} - \text{ΡΑCΤΩΤ.} - \text{ΚΟΜ.} - \text{Ν.} = + \text{Κ(ύρι)ε β(σὴ)θ(ει) [τ]ῷ σῷ δούλ[ω] Ἀδριαν[ῷ] πρωτοσεβάστω τ[ῷ] Κομην[ῷ].}$

0,026. (Α. Ε. 2895). Καλῆς διατηρήσεως. Sigillographie σελ. 639. Τοῦ αὐτοῦ ἔτερον μολυβδόβουλλον αὐτόθι καὶ ἀνωτέρω ἐν τῷ προκειμένῳ καταλόγῳ ἀριθ. 337 καὶ 338.

Σεκρέτου νοτάριοι.

500. — Τύπος ἑξίτηλος.

ῬΟπ. $\text{ΘΕ} \dots - \text{CΙ} \dots - \text{ΝΟΤ} \dots - \text{ΟΥCΕΚΡΕ} - \text{ΟΥΟΙΚΙ.} - \dots = \text{Θε} \dots \text{σι} \dots \text{νοτ[αρε](ίου) [τ]οῦ σεκρέ- [τ]ον οἰκι[ακοῦ].}$

0,021. (Α. Ε. 2545). Μετριοτάτης διατηρήσεως.

Σιλεντιάριοι.

501. — Ἐπιγραφὴ ἐντὸς δύο κύκλων σφαιριδίων, περίξ σταυροειδοῦς μονογραφήματος (= Θεοτόκε (;)), ἐξίτηλος, πιθανῶς αὕτη· *Βοήθει τῷ σῶ δούλω.*

Ὅπ. + Ε Ω C . . Ε . . Ι Α Ρ Ι Ω = + Ε ω σ[ι]ε[ν]τ[ι]α-
ρίω, ἐντὸς δύο κύκλων περίξ σταυροειδοῦς μονογραφήματος ἐξίτηλου ἀναλυομένου πάντως εἰς τὸ κύριον ὄνομα τοῦ κτήτορος.

0.033. (A. E. 2569). Μετρωτάτης διατηρήσεως. Θ' — Ι' ἑκατονταετηρίς.

Σπαθάριοι καὶ πρωτοσπαθάριοι.

502. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Θεοτόκε βοήθει) ἔχον ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τὰς λέξεις τῷ σῶ δούλω.

Ὅπ. + Θ Ε Ο — Φ Α Ν Ε Ι Π Α — Τ Ρ Ι Κ Ι Ω Σ Ρ Α C — Ι Α ' Α ' C Π Α Θ Α — Ρ Ι Ω + = + Θεοφάνει πατρικίω καὶ βασιλικῷ πρωτοσπαθαρίω.

0.028. (A. E. 608). Καλῆς διατηρήσεως. Η — Θ' ἑκατονταετηρίς.

503. — Σταυροειδὲς μονογράφημα.

Ὅπ. + Ι . Α Ν — Ν Η Ρ ' Π Ρ Ο — Τ Ω C Π Α Θ — Α Ρ Ι Ω = + 'Ι[ω]-
άννη β(ασιλικῷ) πρωτοσπαθαρίω.

0.028 (A. E. 3150). Καλῆς διατηρήσεως. Η — Θ' ἑκατονταετηρίς.

504. — Κ Ε Ρ . Θ Τ Ω = Κ(ύρι)ε β[οή]θ(ει) τῷ [σῶ δούλ](ω), ἐντὸς δύο κύκλων σφαιριδίων περίξ διπλοῦ σταυροῦ ἐπὶ βάσεως.

Ὅπ. . . Ε Ο . — . C Ι Α Ι . — . . Π Α Θ — . . . Α Ν — Ι Δ =
[+ Θ]εο[δ](ώρω) [β]α[σιλ][ι]κ[ῶ] [α' σ]παθ(αρίω)

0.022. (E. Σ. 13173, 37). Μετριάς διατηρήσεως ἑλλείπει περὶ τὸ ἐν τρίτον.
Θ' — Ι ἑκατονταετηρίς.

505. — Θ ' Τ Ω C Ω Δ Ο Υ Λ ' = [+ Κ(ύρι)ε βοή]θ(ει) τῷ
σῶ δούλ(ω), ἐντὸς δύο κύκλων σφαιριδίων περίξ διπλοῦ σταυροῦ ἐπὶ
τριβάθμου βάσεως.

Ὡπ. + C A Π. — V A R A C . . — ΕΙΚ' ΠΡ. . . — C Π A Θ A . . — .
 = + Σαπ|ο|να (;) βασιλ|εικ(ῶ) πρ[ωτο]σπαθα[ρίω].
 0,023. (Ε. Σ. 13071). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς

506. — Διπλοῦς σταυρὸς ἔχων πέριξ ἐπιγραφὴν ἐξίτηλον τὴν συνήθη *Κύριε βοήθει τῷ σῶ δούλῳ*.

Ὡπ. + . . . + — . A C I Λ E I O — . A C I Λ K A C Π — . . A P I Ω K E
 — A Γ = (B) ασιλείο [β] ασιλ(ι)κ(ῶ) πρωτοσπ[αθ]αρίω κὲ. . . αγ.
 0,021. (Ε. Σ. 13070). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς

507. — O H Θ I T Ω C Ω Δ O V Λ . = [+ *Κ(ύριε) β|οήθι τῷ σῶ δούλ[ω]*, πέριξ διπλοῦ σταυροῦ ἐπὶ βάσεως.

Ὡπ. + A N A C — T A C I Ω P' . — C Π A Θ C . . — T P I K . . =
 + 'Αναστασίω β(ασιλικῶ) [α']σπαθ(αρίω) καὶ [πα]τρικ[ίω].

0,022. (Α. Ε. 1902). Μετρίας διατηρήσεως. (Σφραγιδοβούλλον). Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς

508. — K . R O H Θ E I T Ω C Ω Δ O . Λ = *Κ(ύρι)[ε] βοήθι τῷ σῶ δο[ύ]λ(ω)*, πέριξ διπλοῦ σταυροῦ ἐπὶ τριβάθμιον βάσεως ἔχοντος ἑκατέρωθεν ὡς κοσμήματα τέσσαρα συμπλέγματα σφαιριδίων ὧν τὰ δύο ἄνω σχηματίζουνσι σταυρούς.

Ὡπ. + K Ω N — C T A N T H — . . Π A T P I K — . . P' A' . —
 A Θ' = + *Κωνσταντή[νω] πατρικ[ίω] β(ασιλικῶ) πρωτο[σπ]αθ(αρίω)*.

0,020. (Σ. Π. 1898-99, ΚΔ, 8). Καλῆς διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς.

509. — Σταυροειδὲς μονογράφημα.

Ὡπ. + P E N O Y — A K I Ω R A — C I Λ I K , A' — C Π A Θ A —
 P I . = + 'Ρενονακίω βασιλικ(ῶ) πρωτοσπαθαρί[ω].

0,024. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1899-1900, I, 29). Καλῆς διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κ. Κωνσταντοπούλου ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομ. Ἀρχ. τόμ. Γ', σελ. 182.

510. — T Ω C Ω Δ O . . . = [+ *Κ(ύριε) βοήθ(ει) τῷ σῶ δο[ύ]λ[ω]*, πέριξ σταυροῦ διηνθισμένου ἔχοντος ἐγκαρσίους κεραίας εἰς τὰ ἄκρα τῶν σκελῶν.

᾽Οπ. $\vdash A \dots - I \dots \omega R - C \Pi A \Theta A - \Pi \omega = \vdash 'A \dots \omega$
β(ασικῶ) [πρωτο]σπαθαρίω.

0,020. (Α. Ε. 72). Μετριάς διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς.

511.—Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Χριστὲ βοήθει) ἔχον εἰς τὰς γωνίας τῶν σκελῶν τὴν λέξιν Θεοφίλω, πέριξ δὲ ἐντὸς δύο κύκλων σφαιριδίων \vdash ἐλέησόν με ὁ Θ(εὸς) ἐλέησόν με.

᾽Οπ. Ἐν τῷ κέντρῳ $BACI - \Lambda IK \omega A' - C \Pi A \Theta A - \Pi \omega =$
βασικῶ πρωτοσπαθαρίω, πέριξ δὲ [ὅ]τι ἐπὶ σὲ ἡ[γριερα τ]ὴν φωνήν μου (sic).

0,031. Μετριάς διατηρήσεως. Η—Θ' ἑκατονταετηρίς. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κ. Κωνσταντοπούλου ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομ. Ἀρχ. τόμ. Γ', σελ. 182.

512.— $\dots \Theta \epsilon \iota \tau \omega \zeta \omega \Delta \circ \vee \wedge \omega = [K(\acute{\upsilon} \rho \iota) \epsilon \beta \omicron \eta \theta \epsilon \iota \tau \omega \phi \delta \omicron \upsilon \lambda \omega,$ πέριξ πτηνοῦ βαίνοντος πρὸς τὰ δεξιὰ ἔχοντος δὲ μακρὰν οὐρὰν θυσανωτὴν καὶ πρὸς τὰ ἄνω ὑψουμένην.

᾽Οπ. $\dots - NH \dots - I \Pi \omega . R' \Pi - P \omega T \circ C \dots - . A \Pi \omega$
 $= \dots \beta(\alpha \sigma \iota \kappa \acute{\omega}) \text{ πρωτοσ}[\pi \alpha \theta \iota] \alpha \rho \iota \omega.$

0,021. (Ε. Σ. 13072). Μετριοτάτης διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

513.—Ταῶς ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον ἔχων ἀναπεπταμένην τὴν οὐρὰν ἐν εἵδει ῥιπιδίου, ἀποβλέπων πρὸς ἀριστεράν, φέρων δὲ περὶ τὴν κεφαλὴν στέφανον δόξης (ἄλω, nimbus).

᾽Οπ. $K \epsilon R, - . \vee M \epsilon \omega N - R' A' C \Pi . \Theta - . P H \circ C - . \vee . \circ$
 $= K(\acute{\upsilon} \rho \iota) \epsilon \beta(\omicron \eta \theta \epsilon \iota) [\Sigma] \upsilon \mu \epsilon \omega \nu \beta(\alpha \sigma \iota \kappa \acute{\omega}) \text{ πρωτοσ}[\alpha] \theta[\alpha] \rho \eta(\omega) \omicron \dots$

0,024. (Ε. Σ. 13173, 67). Καλῆς διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

514.— $. \Pi I - K . \wedge = [\delta \acute{\alpha}(\gamma \iota \omicron \varsigma)] N \iota \kappa[\acute{\omicron}] \lambda(\alpha \omicron \varsigma),$ ἑκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ἐν τῇ συνήθει περιβολῇ καὶ στάσει.

᾽Οπ. $R A . - \widehat{A C \Pi} . - T \circ K \circ - K H N = [+] B a[\sigma](\iota \lambda \epsilon \acute{\iota} \omega)$
πρωτοσ[α](θαρίω) τὸ Κοκήν(ω).

0,024. (Α. Ε. 1901). Μετριάς διατηρήσεως. Ι—ΙΑ ἑκατονταετηρίς. (Οἰκογενειακόν).

515. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων, ἀγένειον ἔχοντος πρόσωπον καὶ κόμην οὕλην κατερχομένην πρὸς τοὺς κροτάφους. Περιβέβληται πολυτελῇ κεντητῇν στολῇν καὶ φέρει σκῆπτρον καὶ σφαῖραν.

Ὅπ. + .ΡΧΙ — ΣΤΡΑΤΗΓ, — ΡΟΗΘΕΙΤΩ — CΩ ΔΟΥΛΟΥCΟΥ — .ΩΝΑCΠ. — ΘΑΡ = + [Α]ρχιστράτηγ(ε) βοήθει τῷ σῷ δούλῳ σου (sic) [Γ]ωάν(νη) πρωτοσπ[α]θαρί(ω).

0,021. (A. E. 1078). Ἀρίστης διατηρήσεως Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

516. — Ὁ αὐτὸς ἀρχάγγελος δλόσωμος, ἀτέχνως εἰκονιζόμενος, ἔχων πέριξ τὴν ἐπιγραφὴν . . ΡΧΙCΤΡ — ΑΤ = [+ ἀ]ρχιστρά-
τηγ(ε) βοήθει].

Ὅπ. + RA — . . ΛΙΩΡ — . . ΑΘΑ — ΡΗΩ = + Ba[σι]λίω
β(ασιλικῷ) [σπ]αθαρήω.

0,025. (A. E. 1983). Μετρίας διατηρήσεως Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς

517. — ΘΓΕ — Ω . Γ . ΟC = δ ἄ(γιος) Γεώ[ρ]γ[ι]ος, κινηθὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον μετὰ χλαμύδος καὶ θώρακος, φέροντος δὲ δόρυ καὶ ἀσπίδα.

Ὅπ. + ΚΕΡ,Θ, — ΤΩCΩΔΟΥ — ΘΕΟΦΥΛΑ — ΠΤΑCΠΑ — ΘΑΡ, = + Κ(ύρι)ε β(σὴ)θ(ει) τῷ σῷ δού(λω) Θεοφυλά(κ)τ(ω) πρωτοσπαθαρί(ω).

0,030. (E. Σ. 13070b). Καλῆς διατηρήσεως Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

518. — [ΜΗΡ] — ΘΥ. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου, δεομένης, μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

Ὅπ. . . . — ΥΡΗΝΕ — ΡΑΠ. — ΡΑΔΙΝ. = [+ Θ(εο-
τό)κε βοήθ[ει] *Υρηνέ[ω] (;) β(ασιλικῷ) πρωτο(σ)π[α](θαρίω) <τῷ> *Ρα-
διω[ῶ].

0,021. (A. E. 3171). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Οἰκογενειακόν).

519. — [ΜΗΡ] — ΘΥ Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου φερούσης διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς τὸ βρέφος.

Ὅπ. + ΚΕΡ,Θ,—ΤΩCΩΔΟΥ,—ΓΕΩΡΓΙ—ΩΑCΠΑΘ
—Ρ,ΤΟΝ—Α.ΑΛΙ = + Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) τῷ σῶ δού(λω) Γεωρ-
γίῳ πρωτοσ(α)θαυρίῳ τὸν Ἀ[τ]αλι(ώτην) (οὗτω).

0,028. (Α. Ε. 2966). Καλῆς διατηρήσεως ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Οἰκο-
γενειακόν.) Schlumberger, Rev. des ét gr. 1891 σελ. 136 (=Melanges I σελ. 245).

520. — Σταυρὸς μετὰ τῆς συνήθους πέριξ ἐπιγραφῆς.

Ὅπ. .ΙΩΑ—ΝΝΗΒ'—CΠΑΘΑ—ΡΙΩ = [+] Ἰωάννη
β(ασικικῶ) σπαθαρίῳ.

0,026. (Ε. Σ' Ἀκαδημ. ἔτος 1897-98 ΙΓ' 14). Καλῆς διατηρήσεως. Θ'—Ι'
ἑκατονταετηρίς.

521. — Ὅμοίως.

Ὅπ. . . . Ν — . Τ. ΝΤΙ—ΝΩΒ'CΠ — . . . Ρ = [+ Κω]ν-
[σ]τ[α]ντίνῳ β(ασικικῶ). σπ[αθα]ρ(ίῳ).

0,026. (Α. Ε. 2419). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς.

522. — Ὅμοίως.

Ὅπ. + —ΙΩΑΝΝ—ΟΝΒΑCΙΑ—ΚΟΝCΠΑ—ΘΑΡΙΟΥ
= + Ἰωάννου βασιλ[ικ]οῦ σπαθαρίῳ.

0,028. (Ε. Σ. 13063). Ἀρίστης διατηρήσεως.

523. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Θεοτόκε βοήθει) ἔχον ἐν
ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τὰς λέξεις [τ]ῶ—σῶ—δού· λῶ.

Ὅπ. . ΛΕΟΝ—ΤΩCΡ'—CΠΑΘΑ—ΡΙΟΥ = [+] Λεον-
τως β(ασικικῶ) σπαθαρίῳ.

0,024. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1899-1900 Ι 18). Καλῆς διατηρήσεως. Η'—Θ'
ἑκατονταετηρίς. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κ. Κωνσταντοπούλου ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομ.
Ἀρχ. τόμ. Γ', σελ. 181.

524. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Θεοτόκε βοήθει) ἔχον ἐν
ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τὰς λέξεις τῷ σῶ δούλῳ καὶ πέριξ ἐτέραν
ἐπιγραφὴν ἐξίτηλον ἧς σφύζονται τὰ γράμματα . ΛΙΑΡ CΠΑ
= [Η]λία β(ασικικῶ) σπα[θαρίῳ].

Ὅπ. Ὅμοίως ἀλλὰ περίξ ἐπιγραφὴ ἄλλη ἐξίτηλος ἣς σφύζονται τὰ γράμματα Ο V A'

0,021. (E. Σ. 13173, 12). Μετριοτάτης διατηρήσεως H'—Θ ἑκατονταετηρίς.

525. — Σταυροειδὲς μονογράφημα.

Ὅπ. ΑΔΡΙΑ — Ν'Ρ'CΠ — ΣΤΡΟ. — ΠΕ . . — . . . = Ἀδριαν(ῶ) β(ασιλικῶ) σπ(αθαρίῳ) καὶ τρο.(;)πε. . . .

0,019. (E. Σ. 13173, 14). Μετρίας διατηρήσεως H'—Θ ἑκατονταετηρίς.

526. — Ο C O Δ O . . = [+ K(ύρι)ε βοήθ(ει) τ]ὸ σὸ δο[ύλ](ῳ), περίξ διπλοῦ σταυροῦ ἔχοντος ἐγκαρσίους κεραίας εἰς τὰ ἄκρα τῶν σκελῶν.

Ὅπ. . Λ Ε Ο . — . . R' C Π Α Θ — . T . Ρ Μ . = [+] Λέο[ντι] β(ασιλικῶ) σπαθ(αρίῳ) [καὶ] τ[ου]ρμ[άρ](χη).

0,022. (A. E. 557). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—I ἑκατονταετηρίς. Σφραγι-δόβουλλον'.

527. — ΚΕΡΟΗΘΕΙΤ = K(ύρι)ε βοήθει τ[ῶ] σῶ δο[ύλῳ], ἐντὸς δύο κύκλων σφαιριδίων περίξ διπλοῦ σταυροῦ ἐπὶ τριβάθμου βάσεως.

Ὅπ. . Ν Η Κ Ο — . Α Ω Ρ Α C . — . Ι Κ Ω C Π — Α Θ Α Ρ Ω = [+] Νηκο[λ]άφ·βασ[ιλ]ικῶ σπαθαρίῳ.

0,025. (A. E. 1897). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—I ἑκατονταετηρίς.

528. — Διπλοῦς σταυρὸς διηνητισμένος ἔχων περίξ ἐντὸς δύο κύκλων ἐπιγραφὴν ἐξίτηλον τὴν συνήθη.

Ὅπ. . Γ Ρ Ι — Γ . . Ι — . C Π Θ — . Ρ Ι Ω = [+] Γρι[γορί]ῳ σπ[α]θ[α]ρίῳ.

0,021. (A. E. 2727). Μετριοτάτης διατηρήσεως. Θ'—I ἑκατονταετηρίς.

529. — Σταυροειδὲς μονογράφημα ἀναλυόμενον εἰς Κύριε βοήθει ἔχον περίξ τῶ σῶ δο[ύλῳ].

Ὅπ. — . . Θ Α — Π Α Θ . . — . Σ Π . . — . Τ . . = θ πρωτο[σ]παθ[αρίῳ] καὶ π . . . τ .

0,023. (A. E. 2674). Μετριοτάτης διατηρήσεως. Η — Θ' ἑκατονταετηρίς.

530. — $+ \Delta . - \rho \circ \Theta \epsilon - \circ \vee = + \Delta [\omega] \rho \theta \acute{\epsilon} \omicron \upsilon$.

Ὅπ. $\text{AN} - \text{CTP} . - . \text{RC} \Pi \Theta = . \text{an} (;) \sigma \tau \rho [\alpha \tau] (\eta \gamma \omicron \upsilon) \beta (\alpha \sigma \iota \lambda \iota - \kappa \omicron \upsilon) \sigma \pi (\alpha) \theta (\alpha \rho \acute{\iota} \omicron \upsilon)$.

0,018. (E. Σ. 13075). Μετρίας διατηρήσεως. $Z' - H'$ ἑκατονταετηρίδος.

531. — $\dots \Delta \circ \vee \wedge = [+ K(\acute{\upsilon} \rho \iota) \epsilon \beta \omicron \eta \theta (\epsilon \iota) \tau \tilde{\omega} \sigma \tilde{\omega}] \delta \omicron \upsilon \lambda (\varphi)$,
 πέριξ πτερωτοῦ ζώου ἐστραμμένου πρὸς τὰ δεξιὰ (γρυπὸς ἢ δράκοντος).

Ὅπ. $\text{C} \Gamma \circ . - \text{C} \Pi \text{A} \Theta \text{A} - \text{I} . . \circ \text{N} - . \Pi \text{I} . = \dots \sigma \pi \alpha \theta \alpha - [\rho \acute{\iota} \varphi]$

0,022. (A. E. 2622). Μετριοτάτης διατηρήσεως. $H' - \Theta'$ ἑκατονταετηρίς.

532. — Ἐπιγραφὴ πεντάστιχος ἐφθαρμένη.

Ὅπ. Ὡσαύτως ἐπιγραφὴ πεντάστιχος ἥς ἴσως ἡ τελευταία λέξις ἀναγνωσιεὶ σπαθαρίου.

0,013. (E. Σ. 13065). Κακῆς διατηρήσεως. $I' - \text{IA}$ ἑκατονταετηρίς.

533. — $[\overline{\text{MHP}}] - \overline{\text{OV}}$. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θρονοῦ δεομένης.

Ὅπ. $\text{K} \epsilon . . - \text{RA} . . \text{AC} . - . \Theta \text{AP} . . - . \text{PI} \text{T} - . . = [+] K(\acute{\upsilon} \rho \iota) \epsilon [\beta (\omicron \eta) \theta (\epsilon \iota)] \text{B} \acute{\alpha} [\rho \delta] \alpha \sigma [\pi \alpha] \theta \alpha \rho [\acute{\iota} \varphi] . . .$

0,021. (A. E. 2654). Μετρίας διατηρήσεως. $I' - \text{IA}'$ ἑκατονταετηρίς.

Σπαθαροκανδιδάτοι.

534. — Σταυροειδὲς μονογράφημα $(\Theta (\epsilon) [\omicron \tau \acute{\omicron} \kappa] (\epsilon) \beta [\omicron] \eta \theta (\epsilon \iota))$ ἔχον ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τὰς λέξεις $\tau \tilde{\omega} - \sigma \tilde{\omega} - \delta \omicron \upsilon - \lambda \varphi$.

Ὅπ. $+ \epsilon \vee \text{C} - \text{T} . \Theta \text{I} \omega \text{B}' - \text{C} \Pi \text{A} \Theta \text{KAN} - \Delta \text{I} \Delta \text{AT} = \text{E} \delta \sigma \tau [\alpha] \theta \acute{\iota} \varphi \beta (\alpha \sigma \iota \lambda \iota \kappa \tilde{\omega}) \sigma \pi \alpha \theta (\alpha \rho \omicron) \kappa \alpha \nu \delta \iota \delta \acute{\alpha} \tau [\varphi]$.

0,929. (Ἀκαδ. ἔτος 1891-92, ΛΔ' 205). Καλῆς διατηρήσεως. $H' - \Theta'$ ἑκατονταετηρίς

535. — $\overline{\text{K} \epsilon} - \text{B} = K(\acute{\upsilon} \rho \iota) \epsilon \beta (\omicron \eta \theta \epsilon \iota)$, ἑκατέρωθεν σταυροῦ διηνημι-
 σμένου, ἔχοντος κεκοσμημένα τὰ ἄκρα τῶν κεραίων.

Ὅπ. $+ \Theta \epsilon \circ - \Delta \omicron \rho \omicron \varsigma - \Pi \text{A} \Theta \text{AP} - \omicron \text{KA} \Delta' = + \Theta \epsilon \omicron \delta \omicron \rho \omicron \sigma \pi \alpha \theta \alpha \rho \omicron \kappa \alpha \delta (\iota \delta \acute{\alpha} \tau \varphi)$.

0,024. (A. E. 68). Καλῆς διατηρήσεως. $\Theta' - \text{I}'$ ἑκατονταετηρίς.

536 — Διπλοῦς σταυρὸς ἔχων εἰς μὲν τὸ κέντρον τῶν κεραιῶν ἀκτῖνας εἰς δὲ τὰ ἄκρα μηχανοειδεῖς ἀποφύσεις, περιβαλλόμενος δ' ἐκατέρωθεν ὑπὸ φυλλοειδῶν κοσμημάτων μετὰ μακροῦ μίσχου. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ γραμμῆς.

Ὅπ. + ΝΗΚΟ — ΛΔΟCΠΑ — ΔΡΟΚΑ — .ΙΔΑ . =
+ Νηκολάο σπα[θ]αροκα[νδ]ιδά[τω]. Ἐν κύκλῳ γραμμῆς.

0,021. (Σ. Π. 1898-99 ΚΔ' 5). Καλῆς διατηρήσεως ἀλλὰ βαρβάρου τεχνοτροπίας. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς.

537. — ΚΕΡΟΗΘΕΙ.ΩCΩΔ' = Κ(ύρι)ε βοήθει [τ]ῷ σῷ δ(ούλῳ), πέριξ διπλοῦ σταυροῦ διηνητισμένου ἐπὶ τετραβάθμου βάσεως.

Ὅπ. ΑΝΤΟΝ'Β'—CΠΑΘΑΡΟ—ΚΑΝΔΙΔ' = Ἀντον(ίῳ) β(ασιλικῷ) σπαθαροκανδιδ(άτω).

0,021. (Α. Ε. 2976). Καλῆς διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς

538. — Ὅμοιος, ἀλλ' ἡ ἐπιγραφὴ ἐντὸς δύο κύκλων σφαιριδίων.

Ὅπ. . . . — CΠΑΘΑ. . — ΚΑΝΔΙ. . — ΤΟ. . — ΛV. =
. . . . σπαθα[ρο]κανδι[δά]το. . . .

0,018. (Α. Ε. 1901). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς.

539. — Τύπος ἐξίτηλος, πιθανῶς ταῶς κατ' ἐνώπιον, ἔχων ἀναπεπταμένην τὴν οὐρὰν ἐν εἵδει ριπιδίου.

Οπ. — ΕΙΤΩCΩ — .ΟΥΛΩ .ΚΗΤ — .CΙΛΕΙΚΩ
— CΠΑΘΑΡΟ. — = [Κ(ύρι)ε βοήθ]ει τῷ σῷ [δ]ούλῳ [Νι]-
κήτ[α β]ασιλικῷ σπαθαρο[κανδιδ](άτω).

0,025. (Α. Ε. 3226). Μετρίας διατηρήσεως Η' - Θ' ἑκατονταετηρίς

540. — ΕΡΟΗΘΕΙ. . C. = [+ Κύρι]ε βοήθει [τῷ] σ[ῷ] δ[ούλῳ], πέριξ περρωτοῦ ζώου καθημένου ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ ἀποβλέποντος πρὸς τὰ δεξιὰ.

Ὅπ. + ΘΕΟ. . — .Ω. . — CΠΑΘΑΡ—ΟΚ.ΝΔ. — .ΤΩ
= + Θεο[δοσί]ῳ (;) σπαθαροκ[α]νδ[ιδά]τω.

0,022. (Ε. Σ. 13173, 63). Μετρίας διατηρήσεως.

541. — ... — ΤΩC... — ΠΕΤ... — CΠΑΘ... — ...ΔΔ.
 = [+ K(ύρι)ε β(οή)θ(ει)] τῷ σ[ῶ] δοῦ(λω) Πέτ[ρω] σπαθ[αρ(ο)καν]-
 δ(ι)δ[ά](τω).

Ὁπ. ... ΙΩ — ... AC — . R. CP — Γ.

0,017. (A. E. 1906). Μετρωτάτης διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς.

542. — ΜΗΡ—[ΘV]. Προτομή τῆς Θεοτόκου κατ' ἐνώπιον.

Ὁπ. ΘΚΕΡΘ — ΠΟΛΝΕΝ — Κ... CΠΑ — ΘΚΔΔΤΟ —
 ... = Θ(εοτό)κε β(οή)θ(ει) Πολνεύκ[τω] σπαθ(αρ)οκ(αν)δ(ι)δ(ά)το . .

0,028. (A. E. 2373). Μετριάς διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

543. — ΜΗΡ—ΘV. Ὁμοίως, ἀλλ' ἡ Θεοτόκος ἀνατείνει τὰς χεῖ-
 ρας ἐν στάσει δεήσεως,

Ὁπ. ΘΚΕΡΘ — ΚΩNCΠΑ — ΘΚΑΝΔΔ. — ΑΡΧΟΝΤΗ
 = Θ(εοτό)κε β(οή)θ(ει) Κων(σταντίνω) σπαθ(αρ)οκανδ(ι)δ[ά](τω) ἄρχοντη.

0,018. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1899-1900 43). Καλῆς διάτηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκα-
 τονταετηρίς. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κωνσταντοπούλου ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομ. Ἀρχ.
 τόμ. Γ' σελ.

544. — ΜΗΡ—ΘV. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεο-
 μένης.

Ὁπ. + — ΚΕΡΘ' — ... ΤΔ — . ΘΚΔΔ — . ΤΩΚ. — ... Τ...
 = + K(ύρι)ε β(οή)θ(ει) . . . [σπα]θ(αρ)οκ(αν)δ(ι)δ[ά](τω) . . .

0,019. (E. Σ. 13173, 27). Μετρωτάτης διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς

545. — ΜΗΡ—ΘV. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου φερού-
 σης δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸ βρέφος ἐπὶ τοῦ στήθους ἐν δίσκῳ.

Ὁπ. + ΙΩΡ' — CΠΑΘΚΑ — . ΔΔΤΟYC — ΠΑΝΟ. =
 + Ἰω(άννου) β(ασιλικοῦ) σπαθ(αρ)οκα[ν]δ(ι)δ(άτου) τοῦ Σπανο[ῦ].

0,020. (A. E. 3069). Καλῆς διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς. (Οἰκο-
 γενειακόν).

546. — ΜΗΡ—ΘV. Ἡ Θεοτόκος ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον, ἀνατεί-
 νουσα χεῖρας ἱκέτιδας. Ὁ πέπλος αὐτῆς ἐκτείνεται ἑκατέρωθεν διὰ
 τῶν χειρῶν.

°Οπ. + — ΘΚΕΡΘ, — ΜΙΧΑΗΛ — ΣΠΑΘΚΑ. — ΔΣΑΔΜΙ
— ΟΥΝ. = + Θεοτόκε βοήθει Μιχαήλ σπαθαροκα[ν]δ(ιδάτω)
καὶ ἄδμ. ουν. (;).

0,020. (Α. Ε. 3074). Μετρίας διατηρήσεως. Γ' — ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

547. — ΜΗΡ — ΘΥ. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου, ἐχού-
σης τὰς χεῖρας πρὸ τοῦ στήθους.

°Οπ. + ΘΕΟΔ, — Ρ, ΣΠ. Θ, Ρ, — ΚΑΝΔΔΣΕ — ΠΙΤ. ΑΓΑ
— = + Θεοδ(ώ)ρ(ω) σπ[α]θαροκανδ(ι)δ(άτω) καὶ ἐπὶ τ[ῶν]
ἀγα. . . .

0,024. (Α. Ε. 1915). Μετρίας διατηρήσεως. Φέρει τέσσαρας κατὰ σειρὰν
ὁπὰς γενομένας δι' ὀξέος ὀργάνου Γ' — ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

548. — ΤΑC = [+ ὁ ἄ(γίος) Νική]τας, ἄνωθεν τῆς κεφα-
λῆς κυκλικῶς τοῦ ἁγίου τούτου κατ' ἐνώπιον ἐν προτομῇ ἀποτετριμμένη.

°Οπ. + ΝΙ. — ΗΤΑΣΠ. — ΚΑΝ = + Νι[κ]ήτα σπ[αθ] (α-
ρο)καν[δ](ιδάτω).

0,022. (Α. Ε. 2543). Μετρίας διατηρήσεως. Γ' — ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Στράτορες.

549. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Θεοτόκε βοήθει) τῷ σῶ
δούλῳ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν.

°Οπ. + ΚΩΝ — ΤΑΝΤΙ — ΩΒ ΣΤΡ — ΑΤΟΡΙ = + Κων-
[σ]ταντί[ν]ω βασιλικῷ στράτορι.

0,026. (Α. Ε. 2275). Καλῆς διατηρήσεως. Η' — Θ' ἑκατονταετηρίς Schlum-
berger, Sigillographie σελ. 597.

550. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Θεοτόκε βοήθει) ἄνωθεν
τῆς κεφαλῆς αἰετοῦ ἔχοντος ἀναπεπταμένας τὰς πτέρυγας καὶ διεστῶτα
τὰ σκέλη, ἀποβλέποντος πρὸς τὰ δεξιὰ.

°Οπ. CΕΡΓΙ — ΟΥΒΑΣΙ — ΛΙΚΟΥCΤ — ΡΑΤΟΡ — ΟC =
Σεργίου βασιλικοῦ στράτορος.

0,031. (Ε. Σ. 13076). Καλῆς διατηρήσεως. Ζ — Η' ἑκατονταετηρίς.

Κ. Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.

TRE DIFFERENTI TEORIE

SULL' ORIGINE DELLE MONETE DEI NOMOS DELL' ANTICO EGITTO

(Tavola VIII)

A prossimi intervalli uno dall' altro furono pubblicate tre memorie sull' origine delle monete dei *Nomos*.

Prima a comparire fu quella dello scrivente, « *Monete dei Nomi, astronomiche ed altre commemorative* »¹.

Seconda, « *Essai sur l' origine des monnaies des Nomes d' Égypte* » del Sig.^{re} A. Parazzoli².

Terza, « *Notes sur les médailles des Nomes de l' Égypte romaine* », del Sig.^{re} E. D. J. Dutilh³.

La prima, suppone che le dette monete ebbero origine in seguito all' emissione di altre monete di carattere commemorativo e con queste e con quelle s' intese di commemorare Ottavio allorchè ricevette il titolo di *Augustus*.

La seconda, pretende che le monete dei *Nomos* furono emesse per eternare l' omaggio e la riconoscenza che tutte le provincie dell' Egitto rendevano agli Augusti che fecero abbandono delle somme dovute al fisco.

Finalmente la terza, vorrebbe che quelle monete commemorano le decennalia degli Augusti che le fecero emettere.

Tre memorie, tre idee e conclusioni differenti.

1. Rivista Italiana di Numismatica. Anno XIV, Fasc. II, Milano 1901.

2. Revue Numismatique 1901, p. 167.

3. Revue Belge de Numismatique, année 1902-1903.

In uno studio intitolato « *Dell'affinità delle monete di restituzione e le monete dei Nomi di Egitto* ¹, studio che fa seguito alla memoria che chiameremo n° 1, non fu possibile di dispensarmi di fare delle contro-osservazioni alle conclusioni sia storiche che cronologiche contenute nella memoria n° 2: in conseguenza di ciò, l'autore di quella in una sua recente pubblicazione ² ha creduto bene di dare la risposta e di questa ce ne occuperemo a suo tempo.

Nell'occasione del Congresso internazionale di Scienze Storiche, tenutosi a Roma nell'aprile 1903, inviai il mio obolo alla sezione di Numismatica. Il tema da me scelto si agitava sopra le *decennalia* ricordate sulle monete alessandrine³. Poco tempo dopo quella pubblicazione, veniva alla luce la memoria n° 3 la quale tra le altre cose conclude che le monete alessandrine con la leggenda ΠΕΡΙΟΔΟΣ ecc: ecc: sono la conseguenza delle monete dei *Nomos* e le une come le altre intendano di commemorare le decennalia dei differenti Augusti.

Non è certo per il diletto di fare della critica se avventuro di sintetizzare la memoria n° 3, come pure se ritorno a combattere quella n° 2 unitamente alle conclusioni avanzate nella risposta di cui ho accennato. Non dubito che il lettore imparziale capirà come che ciò sia un'impulso naturale in tutti coloro che alla ricerca della soluzione di certi problemi, allorchè credono di averli risolti sia in totale che in parte, sorgono delle nuove teorie per contrastare la verità.

Sopra a tutto, tengo a premettere che non è una critica (nel vero senso della parola) che intendo di tessere sulla

1. Journal international d'Archéologie Numismatique, Tom V, 1901, pag. 71.

2. *Numismatique Alexandrine*. Revue Numismatique 1903, p. 266.

3. ΠΕΡΙΟΔΟΣ *sulle monete Alessandrine*. Congresso di Scienze Storiche, Roma 1903.

memoria pubblicata dal mio maestro ed eccellente amico Sig^{re} E. D. J. Dutilh, ma con delle semplici contro-osservazioni e con l'aiuto di monumenti, editi ed inediti, tenterò di vedere se ci sarà dato di giungere a qualche cosa di più concreto.

Sovente dalle discussioni ne sorge la verità e questo è giusto quanto mi auguro di potere raggiungere con il tema che ora ci interessa.

PARTE PRIMA

§ 1.

Il Dutilh in appoggio alla sua elaborata teoria, cita diverse monete pubblicate nei differenti cataloghi; monete che se in parte esistessero darebbero, un'apparenza piuttosto solida alla di lui teoria. Fra le monete in questione alcune non esistono affatto, altre sono dubbiose, mentre poi fa assegnamento sopra la mancanza di certe monete le quali pur troppo esistono.

Fra le monete che non esistono primeggia una di Domiziano sul cui rovescio il Postolakas¹ credette di leggervi ΕΤΟΥΣ ΔΕΚ. ΙΕΡΟΥ, scritto in giro al busto di Isis. Se è indubitabile che il Postolakas nella ricostituzione di quella leggenda fu indotto in errore, è ancora incontestabile che il sapiente nummografo trasse un raro profitto delle lettere quasi scomparse e seppe dare a quella leggenda un'aspetto così veritiero e così ammissibile, tanto che non suscitò il minimo sospetto ne al D^{re} Ludwig Schwabe ne al Dutilh e forse anche a molti altri; anzi il Dutilh vi si è appigliato e ne forma la colonna di sostegno di quanto andò dimostrando nello studio che ora esaminiamo.

1. Νομίσματα κατατεθέντα, 1883-84, σελ. 193.

La moneta in questione anzi ch'è essere rara essa è comunissima ed è conosciuta in tutte le collezioni¹. Ecco la sua vera descrizione:

Av. AVTOK KAIΣAP ΔO MITIANOΣ ΣEB. Testa di Domiziano laureata, rivolta a d.

Rv. Busto della Dea Isis rivolta a d., la testa ornata di una corona di corna di bue, spighe ed un disco nel mezzo; sul petto il nodo Isiaco. Nel campo la data, ΕΤΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ, scritto in giro al busto della Dea.

Æ m m. 25 = scala Mionnet, 6½ = pollici inglesi, 9,5 (Tav. VIII, N° 1).

Si osserverà che la leggenda del rovescio ricostituita dal Postolakas differisce da quella che ho dato più sopra, per due sole lettere, cioè, un K in luogo di un Y ed un I invece di un T. Le due lettere erroneamente ricostituite essendo vicine tra di loro spiegano come che la moneta in quel punto speciale essendo di cattiva conservazione ha dato luogo di leggervi ΔΕΚΙΕΡΟΥ in vece di ΔΕΥΤΕΡΟΥ².

Per un momento supponiamo pure che ΕΤΟΥΣ ΔΕΚΙΕΡΟΥ sia veramente scritto sulla moneta in questione, in tale caso quella data indicherebbe che la moneta dovette essere stata emessa l'anno 10° (alessandrino) di Domiziano ma, è bene noto che quell'imperatore non potette celebrare le decennalia prima del 13 Settembre 91 d. C., questa data trovandosi

1. Mionnet, n° 578. Museo Lavy, n° 5587. B. M. n° 302. Coll. Dattari, n° 502 ed altri come Media Barba ecc. (questa moneta manca nel catalogo della Coll. Demetrio descritta dal Feuillant).

2. Avendo domandato all'egregio mio amico Sg.^{ro} Svoronos, se la leggenda del Postolakas era giusta, o no, egli gentilmente mi rispose che io avevo ragione, perché sulla moneta in questione vi è scritto ΕΤΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ. Allorché il Sig.^{ro} Svoronos mi ha inviato le bozze di questa memoria, mi ha pregato di aggiungervi una rettifica, la quale credo bene di darla in estenso: [Τῆς πλάνης τοῦ κ. Dutilh αἴτιος ἐγενόμην ἐγώ, ὅστις ἐρωτηθεὶς ἐν καιρῷ ὑπ' αὐτοῦ ἂν ἢ ἀνάγνωσις τοῦ Ποστολάκα ἦτο ὀρθή, ἀπὸ τῆς καταφατικῶς ὡς πλανηθεὶς τότε ὑπὸ τῆς κακῆς διατηρήσεως τοῦ ἐν λόγῳ νομίσματος. I. Σβορώνος].

nell' anno 11° alessandrino, ne viene di conseguenza che ΕΤΟΥΣ ΔΕΚΙΕΡΟΥ, avrebbe potuto riferirsi all'anno 10° e non poteva mai sottintendersi per *l'anno sacro delle decennalie*.

Quantunque il D. abbia rievocato i tempi di Sylla ed abbia cercato di dimostrare la ragione per cui Domiziano scelse la Dea Isis a preferenza delle altre divinità, resta sempre difficile di abituarsi all'idea che l'orriginatoro delle monete nomiche sulle quali immancabilmente vi fece scrivere il nome di una provincia oppure di una città ed in relazione a quel nome, vi fece figurare la divinità locale, egli abbia potuto fare emettere delle monete, il cui modulo, il carattere, l'aspetto e tutto insieme, non solo erano differenti da quelle monete speciali (dei nomos), ma erano esattamente simili alle monete ordinarie; come pure, sembra impossibile che sia stato scelto per tipo del rovescio uno così tanto comune quale è il busto d' Isis che si ritrova sulle monete dei primi anni di quel regno¹ e non ostante tutte queste differenze, abbia potuto dare alle une come alle altre lo stesso significato commemorativo.

§ 2.

Mentre che quasi tutti gli autori si antichi che moderni i quali si occuparono delle monete di questa piccola serie, la prima data che assegnano alle monete dei nomos di Traiano, è l'anno 12° (LIB), il D. giustamente fa osservare che delle simili monete dello stesso imperatore, descritte in due cataloghi, portano la data dell' anno 11° (LIA).

Le monete in questione sono, una del *Nomos Heracleo-*

1. Le monete di Domiziano con il busto d' Isis portano le date tutte scritte in intero ΕΤΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ, ΕΤΟΥΣ ΤΡΙΤΟΥ, ΕΤΟΥΣ ΤΕΤΑΡΤΟΥ. Lo stessissimo busto d' Isis trovasi pure sulle monete di Vespasiano degli anni 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

polites, pubblicata nel catalogo Seyfer¹, la quale secondo il D^{ro} L. Schwabe², oggi dovrebbe trovarsi a fare parte delle ricche collezioni del Sig^{ro} A. Löbbecke di Brunswick. Disgraziatamente il citato signore nega di possederla³. L'altra moneta è del *Nomos Memphites*, pubblicata dal Poole⁴. Una simile è entrata da poco tempo nella mia collezione, ma per nostra mala sorte, tanto l'una che l'altra sono di cattiva conservazione e lasciano nel dubbio se la data debba essere letta LIA, anzi che, LIΔ (Tav. VIII, N° 2)⁵.

Il D. ha dimenticato di fare rilevare un punto in suo favore, cioè, che le monete le quali ora ci occupano sono di m.m. 26 circa, mentre che le altre monete dei *Nomos* dei tempi di Traiano che portano le date degll'anni LIB, LIΓ, LIΔ, LIE, LIϚ, LK, sono di m.m. 35 a 36. Questa diversità di moduli tra monete emesse in differente epoche (supposto che la data sia LIA) la ritroviamo tra le monete della stessa serie emesse da Adriano allor che le prime emissioni (anni LZ, e LH) sono del modulo maggiore (m.m. 35) mentre quelle della successiva emissione sono dei due moduli inferiori. L'alternare di moduli comune ai due regni per le monete di quella serie speciale, rende possibile che le monete di m.m. 26 di Traiano portino una data differente da quelle del mo-

1. e 2 Autori citati dal Dutilh.

3. Il Sig^{ro} A. Löbbecke al quale mi diressi per ottenere un impronta di quella moneta, gentilmente mirispose che non l'aveva mai posseduta.

4. Sia per dimenticanza, oppure giusto per la ragione che la data sulla moneta del BM. è incerta, quella data non venne menzionata nell'introduzione ove il Poole a pag. XCVII; dice, *Traian years* 12. 13. 14. 15. Omette l'anno 11°.

5. Avendo domandato all' Illmo Sig^{ro} B. W. Head di favorirmi un impronta di quella moneta, nella di lui assenza l' egregio Sg^{ro} Herbert A. Grueber con la sua solita sollecitudine e gentilezza m'invia l'impronta accompagnata da una lettera con qualche osservazione « *On the coin to which you refer (B. M. cat. N. 19 p. 545) Isis certainly holds an apple or a globe in her left hand not the uraeus. The date read LIA which Mr Poole reads LIΔ.*

dulo maggiore. Nello stesso tempo le monete dei Nomos emesse da Adriano nell' anno 11° sono di due moduli distinti (m.m. 14 e 19 rispettivamente), per cui nulla osta che ancora sotto di Traiano, in uno stesso anno, si abbiano potuto emettere di quelle monete di due moduli differenti, in tale caso, la moneta del *nomos Memphite* può benissimo portare la lettera ΛΙΑ (14). Nell' incertezza, credo che per il momento sia bene di non fare troppo assegnamento sopra quella data incerta (ΛΙΑ).

Che le monete dei nomos con la data dell' anno 11° di Traiano, esistino o no, il D. ha pienamente ragione di dire che quella data corrisponde all' anno 10° regale di Roma ma, ha torto di asserire che le monete dei Nomos dell' anno 20° dello stesso imperatore, debbano commemorare le seconde decennalia. Se la data ΛΙΑ (11°) equivale all' anno 10° (regale), è impossibile che il 20° (regale) non corrisponda all' alessandrino ΛΚΑ (22°). Traiano avendo regnato 19 anni, 6 mesi e 15 giorni, non visse abbastanza per celebrare le seconde decennalia, per cui se le monete dei Nomos con l' incerta data ΛΙΑ possano riferire alle prime decennalia, quelle con la data ΛΚ, devano riferire a qualche altra commemorazione.

§ 3.

Per ciò che riguarda le monete di Adriano il D. basa le sue congetture sul di lui carattere maligno e invidioso e tanto è impressionato della storia descritta dal Crevier¹ che lo conduce à concludere:

J'attribuerai par conséquent à cette malignité et à cette envie d'Adrien le changement qu' il apporte dans la chronologie d'abord et dans la dimension ensuite, à ses émissions des médailles nomiques.

1. Histoire des empereurs romains. Paris, 1827.

Per conto mio confesso di non potermi inclinare dinanzi a quella conclusione e ciò per la semplice ragione che Adriano per quanto sia stato dotato di malignità e d'invidia, non vedo come che abbia potuto commemorare nell'anno 7° di regno (regale) quello che doveva ricordare il compimento di un periodo di 10 anni. Se le monete con la data dell'anno 11° (LIA) le quali comme vorrebbe il D. ancora esse commemorano le decennalia, tanto basta per stabilire con tutta sicurezza che le monete battute negl'anni 7 e 8 devano la loro emissione ad un fine differente.

Le monete con la data dell'anno LIA (11°) possono appartenere all'anno 10° regale di Roma per la sola combinazione che esse potettero essere state battute, tra il 12 ed il 29 di Agosto 127 a. C. (spazio di 17 giorni), cosa possibile ma, ancora poco probabile e non esito a dire che qual ora le monete in questione avessero dovuto commemorare le decennalia, con molta probabilità avrebbero portato la data dell'anno LIB. Questa probabilità viene suggerita da un punto essenzialmente importante, affermato non solo dalla logica ma, ancora dalle monete stesse. A me sembra quasi certo che tutte le commemorazioni le quali si riferivano agli Augusti ancora viventi, quali le decennalia ed altre simili, non era possibile che le provincie come le Colonie (per poco lungi che fossero dalla capitale), celebrassero quelle feste contemporaneamente a Roma, tutto ciò per la buona ragione, che l'Augusto poteva morire qualche giorno avanti la celebrazione delle feste che si facevano in di lui onore, salute e prosperità. E impossibile che il caso non sia stato previsto dai governanti dei tempi; anzi, senza alcun dubbio, è giusto dietro questa previsione che manchiamo di monete con le date dell'anno nuovo per quegli Augusti che morirono così prossimi al primo dell'anno¹.

1. Solamente per Augusto abbiamo monete con la data de l'anno 42° mentre che egli morì alla fine del 41° v. edì appunto n° 1).

Il D. vorrebbe che nella ricorrenza delle decennalia, Adriano ricevette il titolo di *Pater Patriae* e Sabina quello di Augusta. Non sò se questo punto cronologico lo abbia rilevato dal Crevier oppure da qualche altro autore a me ignoto ma, le monete che chiama a testimoniare quell'asserzione provano che indubitatamente Adriano ricevette quel titolo nel 128¹ e questa è la data che più o meno tutti gli autori assegnano alle monete di Roma che portano quel titolo. Le monete alessandrine di Sabina per il momento stabiliscono che essa ricevette il titolo di Augusta non prima del 128, ne dopo il 129 d. C.²

Riassumiamo le date sulle monete che il D. vorrebbe, concatenate tra di loro e tutte dovrebbero ricordare l'epoca delle decennalia di Adriano.

Monete dei nomos del maggiore modulo degll'anni 7 e 8 (LZ---LH) tra il 122 ed il 124 d. C.

Monete dei nomos dei due moduli inferiori dell'anno 11° (LIA) d. C. 126-127.

Monete con la leggenda di ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ (*Pater Patriae*) degll'anni 12 e 13 (LIB—L'Γ) tra il 127 ad il 129 d. C.

Monete all'effigie di Sabina Augusta dell'anno (L'Γ) d. C. 128-129.

È chiaro che tutte quelle monete furono battute in differenti epoche e rigorosamente parlando, lo furono tra il 122 ed il 129 d. C. Come è dunque possibile di potere ammettere che con tutte quelle differenti date si intendesse di ricordare una data comune e nello stesso tempo ricordare ciò che avveniva a Roma l'11 di Agosto 127 d. C.?

1. I n° 1310-1311 citati dal Dutilh portano le date degli'anni LIB, L'Γ che corrispondano agli anni d. C. 127-128-129.

2. Le prime monete di Sabina portano la data dell'anno L'Γ (13) che corrisponde all'anni d. C. 128-129.

§ 4.

La parte della memoria che tratta delle monete di Antonino Pio mi riesce difficile a distrigarla, percui onde agevolarmi il compito ed anche per tema di non spiegarmi tanto quanto basti per farmi capire, ho creduto bene di dare in *extenso* i passaggi più salienti dando loro un numero progressivo che servirà per le referenze che mano mano dovrò rinviare il cortese lettore.

1° *Il est presque certain, qu'avec la modestie et la simplicité du caractère d'Antonin et le respect qu'il portait à Rome et à ses institutions, ayant à célébrer en 147-148 (deve dire 147 solamente), le neuf centième anniversaire de la fondation de Rome et ses vœux décennaux, il n'a pas hésité un seul instant à donner la préséance à Rome, c'est pour cela, me semble-t-il, qu'ayant d'avancé tant soit peu les émissions numismatomorphes, il a fait frapper en 145-146 (deve dire 144 145), huitième-neuvième année alexandrine du règne, et unissant ces deux solenités, il a doté l'Égypte de cette belle série des médailles zodiacales datée de l'an 8.*

2° *En même temps que les médailles zodiacales, il fit émettre celles des nomes, laissant voir sur leur revers la divinité locale, venant présenter à son fils adoptif et à lui, en tant que chefs de l'État, ses hommages et ses vœux à l'occasion de la double solennité que Rome et ses colonies étaient en train de célébrer.*

3° *Enfin, et comme clôture de ces fêtes, il fit émettre dans la dixième année alexandrine du règne 147-148 (deve dire 146 147), celles sur lesquelles nous voyons figurer presque tous les travaux d'Hercule.*

4° *La meilleure preuve que les médailles zodiacales et celles aux travaux d'Hercule n'avaient aucun rapport avec celles des vœux décennaux d'Antonin et ceux de son fils adoptif, mais qu'elles visaient exclusivement les jeux sécu-*

laire, c'est qu'il ne se rencontre pas de ces premières à l'effigie de Marc Aurèle César, tandis qu'il s'en trouve dans presque toutes les collections des exemplaires à sujets nomiques.

5° *Cette observation se trouve confirmée par une rare monnaie du règne de Marc-Aurèle empereur, B. M. C. n° 1289, représentant Hercule aux prises avec le lion de Némée. datée de l'an 15 du règne, cette date correspondant à celle de l'année alexandrine 175-176 (deve dire, 174-175), soit la trentième, ou le troisième anniversaire décennal des jeux séculaires que cet empereur avait célébrés avec Antonin en 145-146 (deve dire, 144-145) lorsque il n'était que César, et qu'il a cru devoir commémorer lorsque il était empereur.*

Da prima si osserverà che per una svista involontaria la corrispondenza delle date alessandrine non corrispondono con quelle dell'era volgare; tanto basta per sconvolgere molti dei calcoli sopra i quali dipendono le conclusioni.

Nei passaggi n° 1, 2 e 3 l'autore si sforza di fare risaltare che Antonino l'ottavo anno alessandrino nell'occasione delle doppie solennità (le decennalia e le secolari) dotò l'Egitto delle monete zodiacali ed insieme a queste fece emettere quelle dei *nomos*; quindi nell'anno decimo (alessandrino) alla chiusura di quelle feste fece emettere le monete sulle quali vi figurano i diversi lavori di Ercole.

Supponiamo che sia pure così, ma come si spiega la contraddizione del passaggio n° 4 allor che vuole che le monete zodiacali e quelle dei lavori di Ercole non furono emesse allo scopo di commemorare le decennalia? Dobbiamo con ciò interpretare che le monete dei *nomos* e quelle zodiacali benchè emesse nello stesso tempo e giusto all'epoca che si celebravano le doppie solennità, le prime commemorano le feste *saeculares*, le seconde, indipendentemente dalle altre, commemorano le decennalia? Se tale è l'interpretazione

che dobbiamo dare a quel passaggio, questo viene contraddetto dalla prova che egli intende di dare, cioè che non esistono monete zodiacali all' effigie di Marco Aurelio Cesare; giacchè ne possedo una nella mia collezione (Tav. VIII, N° 3) che rappresenta *Venere in Toro* con la data LH (8).

Il D. vorrebbe che Roma e le colonie celebrassero le doppie solennità tutte ad un tempo e che solo l'Egitto non vi partecipasse. E difficile per non dire addirittura impossibile di rendersi conto qual fù la ragione che impedisse Antonino di non permettere che Alessandria al pari delle altre provincie celebrasse quelle feste contemporaneamente a Roma.

In via normale Antonino dovette celebrare le *saeculares* nel suo decimo anno regale di Roma che corrisponde all' 10° e 11° alessandrino, poichè l'anno secolare trovasi a fare parte di quei due anni (10°, 899-900; 11°, 900-901) epoche che per quanto si sappia nulla ostava che l'Egitto partecipasse alle doppie solennità; tanto più che il D. ci dice che nell' anno 10° alessandrino (899-900) l'Egitto chiudeva le feste che avevano avuto principio nell' anno 8°.

Pur troppo gli storici sono così unanimi circa la modestia, la semplicità ed il rispetto che ebbe Antonino alle istituzioni di Roma, che non possiamo fare a meno di crederlo; ma, se come vorrebbe il D. la modestia di Antonino la dovessimo giudicare dai monumenti numismatici commemoranti le due solennità, anzi che di modestia, Antonino avrebbe dato prova di alterigia. Stà nel fatto che le *saeculares* le quali dovevano inneggiare la grandezza e la possanza di Roma, non sono menzionate sulle monete; per contro, le *decennalia* che miravano personalmente l'imperatore, e giusto Antonino che ne fece più sfarzo dei che i suoi predecessori tanto che sulle monete di Roma, quell' avvenimento non era più stato ricordato da che lo aveva fatto Augusto.

Il D. a vantaggio della sua teoria, fà grande assegnamento sulle monete del 10° anno di Antonino ove vi figurano i tanti lavori di Ercole ma, a contrastargli le ipotesi che ne deriva, sono la presenza di quelle stesse monete che vennero emesse negli anni 4°, 5°, 6°, 8° ed anche 24°. Ancora da questo lato è impossibile di ammettere che le monete Erculee del 10° anno sieno state emesse ad un fine differente da quello che vennero emesse le loro simili nei primi e gli ultimi anni dello stesso regno.

L'ipotesi che le monete con i lavori di Ercole siano state emesse per commemorare la fine delle feste saeculares, non perito a dire che essa, è sbagliata e il D. stesso ci fornisce il materiale per provarlo.

Egli vorrebbe che quel tipo di monete emesse prima da Marco Aurelio, quindi da Settimio Severo, sieno concatenate con le simili monete emesse l'anno 10° di Antonino e da ciò ne conclude che con quelle emesse da M. Aurelio si volle commemorare il terzo decennio da che vennero celebrate le saeculares e con quelle di S. Severo il sesto decennio delle stesse feste. Tutto è possibile, ma di questo passo le feste avrebbero perso il secolare aspetto e sarebbero divenute addirittura decennali! A parte questa idea logica, troviamo che i calcoli che si riferiscono alla distanza da una emissione all'altra non sono esatti cioè:

La moneta di M. Aurelio (B. M n° 1289) con Ercole ed il Leone di Nemea, data dell'anno 15°; 174 175 d. C. (e non 175-176); quella di Geta Cesare (Dattari n° 4053), data dell'anno 10°, 201-202 d. C., quello dello stesso Cesare (B. M. n° 1479) data dell'anno 11° 202-203 d. C. Come abbiamo già detto, le feste saeculares dovettero avere luogo nel 147 d. C. (900 di Roma) per cui, $147 + 30 = 177$ e non 174 oppure 175 (emissione di M. Aurelio), $147 + 60 = 207$ e non 202 oppure 203 (emissione di S. Severo). Se poi il D. vuole che i 30 ad i 60 anni si conteggino non più dal 900 ma dall'anno che furono

emesse le monete zodiacali (897-898), avremo, $144 + 30 = 174$, oppure $145 + 30 = 175$ e $144 + 60 = 204$, oppure $145 + 60 = 205$. Si in una maniera che nell'altra, i calcoli non corrispondono con le conclusioni.

È da deplorare che l'autore non abbia tenuto un poco più in conto il mio catalogo¹ nel quale tra le altre monete che avrebbero potuto agevolarlo nel suo arduo studio, al n° 3827 avrebbe trovato descritta una moneta di Commodus Cesare con al rovescio Ercole ed il toro di Creta (Tav. VIII, N° 4); essa porta la data dell'anno 17° di M. Aurelio (176-177 d. C.). A se sola quella moneta gli avrebbe provato il fallo della sua teoria, poichè non credo che l'autore voglia ammettere che M. Aurelio abbia fatto celebrare quelle feste a due anni d'intervallo le une dalle altre; oltre la poca probabilità di un tale procedere, il calcolo di 30 anni sarebbe ancora più inesatto.

§ 6.

Altro non resta che discutere circa il qualificativo delle monete dei *Nomos* ed ecco quello che dice il Dutilh:

.....
n'ont jamais servi comme espèces commerciales et courrantes

n'étaient que des médailles commémoratives.

Che esse sieno delle monete commemorative (non medaglie), è possibile e questa è ancora la mia opinione; ma, allora come lo sono più o meno le altre monete romane. In quanto a non doverle considerare come moneta corrente sono di opinione tutto affatto contraria. Per quante ragioni volessi controporre all'idea del Dutilh, non sarebbero che delle semplici ipotesi e di queste credo meglio di non farne

1. NUMI AUGG ALEXANDRINI.

uso perchè le ritengo più nocive che vantaggiose per la scienza; mi limiterò solo a dire che le monete dei *Nomos* emesse dai quattro Augusti, nell' insieme sono di quattro moduli differenti, i quali si ripetono sulle monete ordinarie, come pure molti dei loro rovesci sono comuni alle due serie in specialmodo le piccolissime monete di Adriano (Tav.VIII, A-1)¹. Or dunque la similiarità che risulta tra le monete dei nomi e quelle ordinarie cioè, metallo, modulo, spessore, peso, lo stesso diritto, e spesso ancora lo stesso rovescio, personalmente mi è difficile di concepire come per il solo fatto che le monete dei nomos portando una legenda (spesso quasi invisibile) in causa di quella perdessero il valore che godevano le consorelle.

PARTE SECONDA.

Nous restons donc convenu que notre hypothèse sur l'Origine des monnaies des nomes sera admise par tous ceux qui n'apportent pas de parti pris dans l'étude des problèmes historiques.

Questa è la conclusione della risposta che il sig.^{ro} Parazzoli ha creduto bene di dare alle contro-osservazioni che feci sul di lui studio « *Origine des monnaies des nomes* »². Dico francamente che quella conclusione è assai ardata, tanto per il supremo giudizio che fa dell' opera propria, quanto di attribuire di partito preso colui oppure coloro che non possano pensare come lui, ne tampoco possano accettare le di lui ipotesi.

Riguardo al partito preso, siccome non ho alcun dubbio che quel dire visa direttamente il sottoscritto, tengo ad assicurare il benevolo lettore ed anche l' autore che tale non è il caso: le contro-osservazioni che feci sopra il suo

1. I nⁱ I, H sono monete dei nomos; i nⁱ B, Γ sono monete ordinarie

2. op. cit.

primo studio e quelle che stò per fare del suo secondo. mi vennero dettate dal dovere che s'impone a chi con ragione oppure con torto, crede di rendere un servizio alla scienza. In quanto all'irrevocabile giudizio che l'autore ha dato alle sue proprie ipotesi, non è certo quello che mi arresterà, molto più che l'autore con dei fatti nuovi mi porge la materia di potere affermare quello che dissi del suo primo studio e più ancora, di potere annullare le conclusioni del secondo.

§ 1.

Dopo una non indifferente quantità di calcoli, di cifre e di date, il P. fa giustamente rilevare che le emissioni delle monete dei nomi furono fatte nell'ordine seguente:

Domiziano,	nell' anno 11°	dal 29 ¹ agosto	91	al 28 agosto	92 d C
Traiano,	»	» 12° » 29	» 108	» 28	» 109 »
Adriano,	»	» 11° » 29	» 126	» 28 ²	» 127 »
Antonino Pio,	»	» 8° » 29	» 144	» 28	» 145 »

Da quel prospetto ne fa risultare l'equazione seguente, anno $91 + 18$ anni = 109, $109 + 18 = 127$, $127 + 18 = 145$

Questo risultato gli fa esclamare, *Voilà notre cycle de 18 ans.*

Servendomi dello stessissimo prospetto sottopongo l'equazione come risulta dalla mia teoria.

Domiziano, anno $91 + 17$ anni (periodo) = 109, 109 (Traiano) + 17 = 126 (Adriano)³.

A mio turno posso esclamare, *Ecco il nostro periodo di 17 anni.*

È chiaro che il calcolo lo si faccia con il ciclo di 18 anni, come con il periodo di 17 anni, si resta sempre nei limiti degli anni alessandrini in cui i differenti Augusti fecero emettere di quelle monete.

1. Deve dire dal 30 agosto.

2. Deve dire dal 29 agosto.

3 L'emissione delle monete di Antonino già dissi nella mia memoria che vennero fatte a 18 anni di distanza da quelle emesse da Adriano.

Il lettore si accorgerà che questo giuoco di cifre è dovuto alla combinazione che l'anno alessandrino fa parte di due anni dell'era volgare.

Il P. per le monete di Domiziano si parte dall'anno 91; io invece parto dal 92 ed ambedue siamo nell'anno 11° di quell' Augusto. Il P. giunge all'anno 127, mentre che io giungo all'anno 126 ed ambedue siamo nell'anno 11° di Adriano.

I calcoli tanto dell'uno come dell'altro sono esatti, la differenza consiste nell'esposizione del come ed il perchè individualmente abbiamo scelto come punto di partenza, un'anno piuttosto che l'altro.

Per quanto la mia memoria possa avere dell'assurdo, dell'impossibile e se si vuole ancora dell'idiotismo (cosa che mi addolorerebbe assai), ho la coscienza di dire che come sempre, non mi sono dipartito dal principio essenziale che deve guidare lo scrittore, cioè di evitare per quanto è possibile di fare delle ipotesi, di non sottomettere dei dati in certi, equivoci e cavillosi e se per caso qualche dato era sospetto non ho mancato di portarlo alla conoscenza del lettore. Inspirato da queste regole che ritengo essenziali, nel caso della memoria n° 1, non mancai di bene accentuare e fare risaltare la maniera, il perchè ed il come arrivavo ai calcoli che svolsi ed i brani tolti dalla medesima che trascrivo qui sotto ne possono fare fede.

L'anno alessandrino cominciando dal 29 agosto (o 30 quando bisestile) ne viene per conseguenza che si trova tra due anni di C. o di Roma, per cui le monete portanti per esempio la data 11mo di Domiziano, che come ho detto corrisponde al 91-92 d. C., potevano essere battute sia nel 91 che nel 92 e l'obbiettivo era il medesimo perciò, per prova di quanto voglio dimostrare prendo come compleanno della data che vollero commemorare, per Domiziano e Traiano la seconda parte dell'anno rispettivamente, cioè

91 e 109, mentre per Adriano prendo la prima parte, cioè 126 ecc. ecc.

Senza dubbio mi si obbietterà che per comodo di dimostrazione io m'arrogo il diritto di spostare una data (compleanno) di 6 mesi o giù di lì ecc. ecc.

Circa l'emissione delle monete dei nomi fatta da Adriano nell'anno 11° (LIA) che corrispondeva all'anno 126-127 d. C., come ho detto in principio mi valgo della prima metà, cioè del 126 per arrivare a ciò che voglio dimostrare ecc. ecc.

Ed ora passiamo alle monete dei nomi battute da Antonino Pio l'anno 8 (LH).

L'anno 8° corrispondeva agl'anni 144-145 d. C. Partendo dagli anni 126-127 (emissione dei nomi sotto di Adriano) troviamo una differenza di 18 anni tra una emissione e l'altra ecc. ecc.

Conclusione. 4° Che Antonino ritardando di un anno l'emissione delle monete dei nomi, cioè 18 invece di 17 come fecero i predecessori di lui, sembra che adottasse il ciclo lunare, cioè di 19 anni e l'obiettivo non cambiò.

Potrei aggiungervi altri passaggi della mia memoria, ma già quelli trascritti gli reputo sufficienti onde provare che feci tutto il mio possibile per mettere il lettore al corrente, circa la maniera con la quale venivo a stabilire i diversi calcoli. Non ostante tutte quelle precauzioni il P. trova da potere dire:

L'opinion de M. Dattari est que les monnaies nominales, à l'exception de celles de l'an 7 (LZ) d'Adrien, ont été émises en commémoration du 1er Janvier de l'an 27 av. J.-C., véritable date de la fondation de l'Empire, dont on aurait rafraîchi le souvenir tous les 17 ans à partir de Tibère; voilà pourquoi l'auteur prend pour point de départ de son calcul la seconde partie de l'an 11 (LIA) de

Domitien, c'est à dire la partie qui commence le 1er janvier et finit le 28 août etc. etc.

Bisogna riconoscere che questa è un'ingegnosa conclusione ma, ha il torto di essere stata basata sopra dei calcoli immaginari i quali non corrispondono a quelli sviluppati nella mia memoria i cui brani, che ho trascritto più sopra, testimoniano il fatto.

Non vi è il minimo dubbio che la conclusione del P. ha preso per pretesto il passaggio seguente della mia memoria:

L'anno 27 d. C. il 1° Gennaio, Ottavio ricevette il titolo di Augusto e con quello fù istituito l'anelato potere Imperiale ed ebbe principio l'Impero romano nel senso vero della parola.

L'accenno fatto alla data del 1° Gennaio non è che un accessorio e se ciò potesse dare un'idea dubbiosa, questa viene dissipata dal brano che fà subito seguito a quello giustamente citato:

Niente di più giusto e più logico che Tiberio ed i successori di lui dessero la massima importanza a ricordare quell'anno 27 d. C. ec. ec.

A me sembra che apparisce assai chiaro che il 1° Gennaio non fà parte dei calcoli ma, è dell'anno 27 che si deve tenere conto e ciò credo che sia portato in evidenza allorchè spiegai i punti di partenza che utilizzavo per ciascuna emissione delle monete in questione.

Se io fui prolisso nell'indicare minutamente il metodo che segui ed il perchè presi una data a preferenza di un'altra, il P. fù oltremodo riservato e di punto in bianco stabilisce che l'anno 844 di Roma, 91 d. C., Domiziano fece emettere le monete dei nomos; che Traiano fece altrettanto nell'862 di R., 109 d. C.; Adriano nell'880 di R. 127 d. C., finalmente Antonino nell'898 di R., 145 d. C. Tutto questo senza menomamente curarsi che l'anno 11° di Domiziano faceva parte del 91 come del 92 d. C., senza curarsi di

avvertire perchè scelse al 91 in preferenza del 92, senza avvertire che avendo scelto quella prima parte dell' anno alessandrino di Domiziano, il ciclo di 18 anni lo conduceva nella seconda parte dell' anno 12° di Traiano, senza curarsi di tutto ciò e come una conseguenza naturale dei sommi calcoli, con apparente soddisfazione esclama, « *Voilà, je crois un fait acquis, ce que j'appellerai le fait nouveau!* »

Abbiamo constatato che il P. partendosi dall' anno 91 ed io dal 92, lui con il ciclo di 18 anni, io con il periodo di 17 anni, ambedue siamo giunti all' anno 12 di Traiano e dello stesso passo siamo giunti all' 11° di Adriano. Tanto basta per convincersi dell' imperiosa necessità che s' imponeva all' autore di mettere in chiaro le basi dei suoi calcoli.

§ 2.

Premetto che il compito di sintetizzare certi punti della memoria n° 2 non è cosa facile (almeno per me); le idee mi sembrano così confuse ed imbrogliate da rendere difficile di analizzarle con nettezza e semplicità; chiedo dunque venia al lettore se dovrò ripetere qualche cosa che abbiamo già passato in rivista.

Dans l'ouvrage de Cohen (2° éd. t. II, p. 208 et 209), M. Dattari trouvera, sous le n° 1210 un grand bronze d'Adrien, dont voici la description:

IMP. CAESAR. TRAIANVS. HADRIANVS AVG. P. M. TR. P. COS III. *Buste (d'Adrien) lauré, à droite.*

RV. RELIQA. VETERA. HS. NOVIES. MILL. ABOLITA. S. C. *Licteur debout, à gauche, brulant un amas de papiers et tenant un faisceau et une hache.*

Trois autres pièces (n°s 1211-13) sont des variétés du n° 1210, mais la légende du revers est toujours la même et au revers du n° 1212, on voit en plus trois citoyens debout en face d'Adrien levant les mains pour l'acclamer. Ces

monnaies sont toutes de la même année et concordent avec l'histoire qui nous dit qu'Adrien brûla en grande pompe, dans le Forum, pour neuf millions de sesterses de reliquats qui lui étaient dus (1). Cf. Num. Chron. t. V. 1902. Article de sir J. Evans: The burning of bonds under Hadrian.

Questo è il fatto nuovo che il P. mi porge. Se non posso ringraziarlo di avermi accennato delle monete che bene conoscevo, gli sono dovuto per avermi additato l'arma che doveva colpirmi e che raccolgo per servirmene di difesa.

Se il P. richiama la mia attenzione verso di quelle monete, l'obiettivo deve essere qualche punto della mia critica e non saprei quale altro possa essere se non il seguente: *Comme è dunque che quelle elargizioni non furono tenute in nessun conto e non vennero ricordate sulle monete della serie romana?*

Questa spontanea domanda non è altro che la conseguenza delle conclusioni della memoria n° 2 riconfermate nella risposta alle mie controosservazioni. La riconferma è la seguente:

Avant Domitien, existe-il des monnaies nomiques? non. Après Antonien et Marc Aurèle? non plus. A part Auguste, connaît-on d'autre empereurs (jusque à Aurelien), en dehors de Domitien, Trajan, Adrien, Antonin et Marc Aurèle, qui aient détruit les créances au fisc imperial? non. Donc notre hypothèse peut être soutenue.

Dove riposano queste ipotesi? Il P. cita Suetonio, Plinio, Spartiano, le croniche Aless. e Dion Cassius; a suo tempo esamineremo i passaggi di quegl' autori.

Abbiamo constatato chiaramente come che i calcoli sviluppati nella memoria che ora ci occupa sono un assieme di combinazioni servili stabilite nell' interesse di dare alla teoria un aspetto veritiero. Con quei calcoli viene stabilito che negli anni 91, 109, 127 e 145 furono emesse le monete

dei nomos e con la testimonianza degli autori citati, quelle monete commemorano le munificenze dei quattro imperatori che le fecero emettere.

L'autore invocando la testimonianza dei testi antichi non lascia dubbio di sorta che la sua l'idea predominante è che negl' anni 91, 109, 127 e 145, Roma, le provincie e tra queste l'Egitto, in virtù dei quattro editti emanate dai differenti Augusti beneficarono dell' avvenute munificenze. Non credo che sia mai possibile che l'autore abbia avuto nell' idea, che l'Egitto non beneficò di quelle munificenze contemporaneamente a Roma e le altre provincie, poichè in tale caso era inutile che chiamasse la testimonianza degli storici e la moneta di Adriano!

Dei quattro editti in questione per uno solo di essi abbiamo la sicurezza dell'epoca in cui venne emanato; quella data ci viene assicurata tanto dalle monete quanto da un epigrafe che venne ritrovata.

Perchè il senato dei tempi di Augusto, Domiziano, Traiano e Antonino, non ricordarono quell'evento sulle loro monete? Questa trascuratezza deve essere attribuita all'irriconoscenza, oppure ad altre cause?

Esaminiamo l'editto di Augusto trasmessoci da Suetonio.

Tabulas veterum aerari debitorum, vel praecipuam calumniandi materiam, exussit.

Quello dello stesso autore per l'editto di Domiziano.

Reos, qui ante quinquennium proximum apud aerarium pependissent, universos discrimine liberavit.

Quello di Dion Cassius per Adriano.

Ἐλθὼν γὰρ ἐς τὴν Ῥώμην ἀφῆκε τὰ ὀφειλόμενα τῷ τε βασιλικῷ καὶ τῷ δημοσίῳ τῷ τῶν Ῥωμαίων, ἐκκαίδεκαετῇ ὀρίσας χρόνον ἀφ' οὗ τε καὶ μέχρις οὗ τηρηθῆσεται τοῦτ' ἔμελλεν.

Cosa risulta? Che i tre editti ben chè più o meno aggrinano sopra uno stesso soggetto, differiscono tra di loro nei

limiti dell'estensione, cioè a dire; se quello di Augusto può essere interpretato in senso generale, quello di Domiziano esclude coloro che da cinque anni e meno, dovevano delle somme al fisco; quello di Adriano più generale, ciò non ostante è sottoposto alla depurazione dei conti.

Resta pure a sapere se quelli editti erano limitati per i soli cittadini romani, oppure si estendevano a tutti i popoli sotto il dominio di Roma? Se quest'ultimo caso può essere interpretato per gli editti di Augusto e quello di Domiziano, non sembra che sia così per l'editto di Adriano, il quale può benissimo essere sottinteso che la munificenza si estendeva solo ai cittadini romani. Se veramente fosse come vorrebbe il P., che le monete dei nomos debbano commemorare quelle munificenze, si osserva che l'editto di Adriano data del 118 d. C. e Roma in quell'occasione emise le monete con RELIQUA ecc: mentre l'Egitto commemora quell'evento nel 127 (secondo il P.). Ciò sembra un enigma! ma, il P. crede di darcene una spiegazione allorché parla delle monete dei nomos di Adriano, emesse nell'anno 7°.

On sait que cet empereur, en l'an de Rome 871 ou 118 de J.-C., décida que tous les quinze ans etc. Questo passaggio (come dice lui) l'ha tolto da Dion Cassius; però come si rileva da quello stesso passaggio che ho dato in extenso, lo storico non dice, *tous les quinze ans* ma bensì, *sexdecium annorum* (ἑκκαίδεκαετῇ ὁρίσας χρόνον). È questa una svista, oppure un errore fatto a bella posta onde i calcoli già tanto elastici possino combinare con i testi!

Questo errore di un'anno, basta per sconvolgere la teoria circa le monete emesse nell'anno 7°. Però anche senza di quell'errore, ben altro si oppone alle conclusioni del P.

Donc, ce fut tous les dix-huit ans que l'on frappa des monnaies nomiques; voilà, je crois un fait acquis, ce que j'appellerai le fait nouveau.

A quel, *fait nouveau et acquis*, le monete del settimo

anno di Adriano vi si opponevano e si presentavano qual ostacolo alla teoria del P.; ciò non ostante egli credette di sormontarlo proponendo un'ingegnosa ipotesi.

Il se pourrait que ce prince ait voulu appliquer sa réforme à l'Égypte même car cette émission de l'an sept (LZ) a été faite quinze ans après celle de l'an douze (LIB) de Trajan.

Tanto equivale a dire che con l'editto del 118 d. C., l'Egitto non partecipò a quella munificenza, non ostante che vi sia luogo da credere che in magnitudine l'editto di Adriano era superiore a quelli dei predecessori e successori di lui, a tale segno che non solo esso venne ricordato sulle monete di Roma ma, lo fu pure sopra i monumenti, cosa che non fu fatto per gli altri editti.

Di più bisogna concludere che a Roma quelle munificenze, avevano luogo all'epoca in cui gli editti erano emanati, mentre in Egitto avvenivano ad epoche differenti.

Logicamente bisogna ritenere che un tale procedere mette in grande dubbio a ciò che gli altri tre editti estendessero la loro liberalità a tutte le parti dell' Impero romano.

Come si vede il P. ha concatenato l'emissione dell' anno 7° di Adriano con quella di Traiano e per conseguenza anche con quella di Domiziano. Questa concatenazione risulta dall' amalgamazione degli editti di Domiziano e Traiano con l'editto riformato di Adriano il quale (sempre secondo il P.) riduceva la distanza del tempo cioè da 18 la portò a 15 anni.

Sfortunatamente per la teoria del P., abbiamo veduto che se mai l'editto di Adriano portò un cambiamento nell' epoca, ciò non fu di 15 anni ma, bensì di 16, conseguenza per cui la concatenazione che abbiamo parlato, più non esiste. L'emissione delle monete dei nomos di Adriano dell' anno settimo non essendo più in rapporto con quelle di

Traiano, è forza riconoscere che l'obbiettivo delle due emissioni (Traiano e Adriano) differiva uno dall'altro

Poco sorrideva ad P. la soluzione che aveva dato alle monete dell'anno 7 di Adriano e come se fosse stato consapevole dell'errata interpretazione (*sexdecium annorum*), ritorna alle antiche tradizioni:

L'Égypte revint bientôt à ses traditions, car trois ans après (deve dire, quatre), au terme de dix-huit ans traditionels, nous avons les monnaies de nomes de l'an onze (LIA) du même empereur.

Questo è uno di quei punti che in mancanza di prove, per discuterli bisogna ricorrere alla logica.

Sta nel fato come era possibile che quelle munificenze potessero seguirsi a così corti intervalli le une dalle altre? Quasi si direbbe che mancava il tempo materiale a che un cittadino avesse potuto contrarre dei debiti con il fisco, oppure bisogna ritenere che a quei tempi, gli Egiziani avevano l'abitudine di non pagare il fisco.

In una lettera memorabile che Adriano scriveva a Servio, dipingeva gli abitanti dell'Egitto i più perfidi di quanti aveva visitato nei suoi lunghi viaggi.

Tutti, siano christiani che giudei, non conoscono che un solo Dio, che è il loro interesse.

La loro ingratitudine è senza pari ecc. ecc. Come è dunque possibile che quello stesso Adriano abbia privilegiato l'Egitto di favori straordinari?

Se il P. non avesse dimenticato, oppure non avesse passato inosservate le emissioni delle monete dell'anno 8° di Adriano e quelle degli anni 13, 14, 15, 16 e 20 di Traiano, si sarebbe avveduto della fallacità delle di lui ipotesi.

In generale le ipotesi per la soluzione di problemi storici sono nocive ma, se esse non possono essere evitate e si presentano quale unico mezzo di soluzione, bisogna che esse riposino sopra a delle solide basi. Se tra le date

delle emissioni delle monete dei nomi che il P. ha creduto assegnarle a gli anni 91, 109, 127, 145 d. C., ne avessimo trovata per lo meno una, la quale fosse sopportata da documenti storici oppure da monumenti di qualsiasi genere, le ipotesi del P. sorte sopra a delle basi più o meno solide, sarebbero di qualche valore ma, come abbiamo veduto, tale non è il caso; le date da lui proposte non concordano ne con gli storici ne con le monete di Roma che ha chiamato in soccorso alle di lui ipotesi. Abbiamo veduto che i calcoli che egli ha sottoposti sono elastici, e possono convenire ad un ciclo come ad altri differenti. Abbiamo veduto che per le monete dell'anno 7 di Adriano non solo i calcoli sono tanto arbitrari che i precedenti ma, il passaggio di Dion Cassius disdice intieramente la conclusione dei 15 anni avanzata dal P. Finalmente abbiamo veduto che logicamente quelle ipotesi sono poco sostenibili.

Queste contro osservazioni quelle già sintetizzate nella mia prima critica, si affermano a vicenda e tutto ciò grazia al fatto unovo suggeritomi dall Sig^{re} Parazzoli stesso.

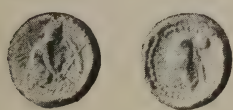
G. DATTARI.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

(Α—Ε ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΚΟΙΝΑ, Γ—Ι ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΝΟΜΩΝ)

ΤΟ ΕΞ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ ΑΓΑΛΜΑ ΤΟΥ ΑΜΥΝΟΜΕΝΟΥ
ΚΑΙ ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΛΥΒΔΙΝΟΝ ΣΥΜΒΟΛΟΝ

Ὡς γνωστόν, ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἰδίως περὶ τὸ ἄστυ καὶ ἐν αὐτῷ, ἀνακαλύπτονται εἰς μέγα πλῆθος μολύβδινα νομισματόμορφα σύμβολα, ἀνήκοντα εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ Ε΄ π. Χ. μέχρι τοῦ Δ΄ μ. Χ. αἰῶνας. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀρχαιοτέρων ἔξ αὐτῶν, καὶ δὴ τῶν τοῦ Δ΄ καὶ Γ΄ αἰῶνος π. Χ., ὑπάρχουσι πλεῖστα λίαν μὲν καλλιτέχνα, ὑψίστης δὲ ἀρχαιολογικῆς σημασίας, ὡς ἀντιγράφοντα πιστῶς πολλὰ τῶν διασῆμων ἀγαλμάτων τοῦ Ἀττικοῦ ἐργαστηρίου τῶν ἱσταμένων ἄλλοτε ἐν Ἀθῇναις. Δυστυχῶς μέχρι τοῦδε ἐλάχιστον ἐμελετήθησαν ταῦτα, δύναται τις δὲ νὰ εἴπῃ ὅτι πάντα, ἐξαιρέσει τῶν εἰκονιζόντων τὸ σύμπλεγμα τῶν *Τυρανοκτόνων*, παραμένουσιν ἄγνωστα εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους. Τὸ Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον κέκτηται νῦν μοναδικὴν τὸν πλοῦ-

τον, ἐκ πολλῶν χιλιάδων συνισταμένην, συλλογὴν τοιούτων συμβόλων· ἀλλὰ τοῦ πρὸ καιροῦ συνταχθέντος ὑπ' ἐμοῦ λεπτομερῶς καταλόγου αὐτῆς σμικρὸν μόνον μέρος ἐδημοσιεύθη μέχρι τοῦδε, ἐν τῷ παρόντι περιοδικῷ (τόμ. Γ', σελ. 322-343), ἐλλείψει χώρου καὶ ἔνεκεν ἄλλων τινῶν αἰτίων, ὧν πρῶτιστον εἶναι τὸ πολυδάπανον, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον, τῆς ὑπὸ ἀρίστου σχεδιαστοῦ πιστῆς ἰχνογραφικῆς ἀπεικονίσεως αὐτῶν, ὥς τῆς φωτοτυπικῆς κριθείσης ἀνεπαρκoῦς.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μᾶλλον εὐτέχνων συμβόλων, καὶ δὴ τῶν τοῦ Δ αἰῶνος π. Χ., ἀνήκει καὶ τὸ ἐνταῦθα ἀπεικονιζόμενον εἰς φυσικὸν μὲν μέγεθος φωτοτυπικῶς, ἐν μεγεθύνσει δὲ κατὰ πιστὸν σχέδιον τοῦ κ. Gillieron. Εὐρίσκετο δὲ μέχρις ἐσχάτων τὸ σύμβολον τοῦτο ἐν τῇ ἐνταῦθα συλλογῇ τοῦ καθηγητοῦ 'Ρουσοπούλου, νῦν δὲ ἀπόκειται ἐν τῇ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ φίλου συνεργάτου ἡμῶν κ. Μιχ. Βλαστοῦ, προθύμως ἐπιτρέψαντος τὴν δημοσίευσιν, ἣν ἐκρίναμεν νῦν ἀναγκαίαν μόνον ἔνεκα τῆς μεγάλης ὁμοιότητος τοῦ ἐπ' αὐτοῦ ἀμυνομένου μαχητοῦ πρὸς τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο τῶν 'Αντικυθήρων τὸ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιστημονικῆς ἢ τεχνικῆς βάσεως διαφημισθέν, μετ' ἄκρας ἐπιτολαιότητος, ὥς εἰκονίζον ἀποσκοποῦντα, ἐνῶ σαφέστατα παριστᾷ ἀμυνόμενον καὶ κατάκοπον ἤδη στρατιώτην, ὑποπτήσσοντα πρὸ τοῦ μετὰ μανίας ἐπιτιθεμένου ἐχθροῦ, καθ' οὗ προτάσσει διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὴν ἀσπίδα, ἐνῶ διὰ τῆς δεξιᾶς ἐκράτει τὸ δόρυ ἀνέχων αὐτὸ ἐκ τῶν κάτω κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, οὗ τὸ ἄγαλμα εὐτυχῶς ἀνεκαλύφθη ἐπίσης μεταξὺ τῶν 'Αντικυθηραϊκῶν εὐρημάτων, δεινῶς μὲν ἐφθαρμένον τὴν ἐπιφάνειαν, σαφέστατα δ' ὅμως σῶζον τὸ περίγραμμα αὐτοῦ¹.

Εἶναι εὐκόλον εἰς πάντα ἀρχαιολόγον νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι ὁ ἐπὶ τοῦ ἐνταῦθα δημοσιευομένου ἀττικοῦ συμβόλου ἀμυνόμενος στρατιώτης εἰκονίζεται ἀπαραλλάκτως ἐν τῇ αὐτῇ στάσει, ἐν ἣ καὶ ὁ ἐξ 'Αντικυθήρων, μετὰ μόνης τῆς σμικρᾶς ἀλλ' εὐνοήτου διαφορᾶς, ὅτι τὸ περιφερὲς τοῦ χώρου, ὃν παρεῖχε τῷ σφραγιδολύφῳ τὸ πέταλον τοῦ συμβόλου, πῆζον τὸν τύπον πρὸς τὸ κέντρον — ὥς πάντοτε ἐπὶ τῶν νομισμάτων, προκειμένου περὶ τοιούτων περιπτώσεων — ἠνάγκασε τὸν

1. Ἴδε Ι. Σβορώνου, Τὸ ἐν 'Αθήναις 'Εθνικὸν Μουσεῖον. 'Ο θησαυρὸς τῶν 'Αντικυθήρων, πῖναξ XII, σελ. 66-69 (ἐπίσης σελ. 66-68 τῆς γερμανικῆς μετάφράσεως).

σφραγιδογλύφον νὰ εἰκονίσῃ χαμηλότερον μὲν τὴν ἀνέχουσαν τὴν ἀσπίδα ἀριστερὰν καὶ τὸ γόνυ τοῦ πρὸς τὴν γῆν καμπτομένου ποδός, ὑψηλότερον δὲ τὴν ἀνέχουσαν τὸ δόρυ δεξιάν.

Δυστυχῶς ἡ τόσον σαφὴς παράστασις τοῦ ἐξ Ἀντικυθήρων ἀγάλματος φαίνεται ἀκατανόητος καὶ εἰς ἄλλους πλὴν τοῦ προτείναντος τὸν τερατώδη χαρακτηρισμὸν αὐτοῦ ὡς ἀποσκοποῦντος Οὕτως ἐσχάτως ἐν αὐτῇ τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι τῶν Ἀθηνῶν (τόμ. τοῦ 1903 σελ. 201-206) ἐδημοσιεύθη διατριβή, ἐν ἣ τὸ ῥηθὲν ἀγαλμα τῶν Ἀντικυθήρων ἀναγνωρίζεται, μετὰ παιδικῆς ἀφελείας, ὡς εἰκονίζον ἀσφαλῶς *ἰκέτην* καὶ δὴ αὐτὸν τὸν ὁμηρικὸν Λυκάονα, ἰκετεύοντα διὰ τῆς δεξιᾶς (*sic*), τῆς πρὸς τὸ ἔδαφος εὐρισκομένης, τὸν Ἀχιλλέα — μέλλοντα πάντως νὰ ἀνακαλυφθῇ κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης ἐρευνῶν, — ἐνῶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς «ἐκράτει τὸ πεπηγμένον ἐν τῇ γῇ δόρυ», εὐρισκόμενον νῦν ἐκ θαύματος πρὸ αὐτοῦ. Λέγω δ' ἐκ θαύματος, διότι ὀλίγας γραμμὰς ἀνωτέρω αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐν λόγῳ διατριβῆς, ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὸ ὁμηρικὸν κείμενον, ἐφ' οὗ βασιζει τὴν ἐρμηνείαν του, πληροφορεῖ ἡμᾶς ὅτι τὸ δόρυ «διαβὰν ὑπὲρ τῶν νώτων τοῦ Λυκάονος» ἐνεπήχθη εἰς τὴν γῆν ὅπισθεν αὐτοῦ.

Ὡς νὰ μὴ ἤρκουν δὲ ταῦτα, παρατίθεται ἐν τῇ Ἀρχαιολ. Ἐφημερίδι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐρμηνείας ταύτης ἀναπαραστατικὸν ἰχνογράφημα τοῦ ἐν λόγῳ ἀγάλματος, εἰκονίζον τὸν ἄνδρα ὡς ἔχοντα ἐκ γενετῆς ξηρὰν καὶ στρεβλὴν τὴν ἀριστερὰν χεῖρα!

Ἐν τέλει προσθέτομεν ὅτι μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ περὶ τῶν Ἀντικυθηραϊκῶν εὐρημάτων βιβλίου μου, πλὴν τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος συγγραφέως ἐξέφρασε διάφορον γνώμην περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγάλματος καὶ ὁ γνωστὸς ἄγγλος ἀρχαιολόγος κ. C. Waldstein¹. Οὗτος συμφωνεῖ μὲν πληρέστατα πρὸς ἡμᾶς, παραδεχόμενος ὅτι τὸ ἀγαλμα εἰκονίζει ἀμυνόμενον στρατιώτην καὶ οὐχὶ ἄνδρα ἀποσκοποῦντα ἢ ἄλλο τι, προσθέτει δ' ὅμως ὅτι δὲν ἐπείσθη ἐκ τοῦ πίνακος τοῦ βιβλίου ἡμῶν, ὅτι ὁ ἀμυνόμενος ἔχει ἀπέναντι αὐτοῦ πεζὸν ἐπιτιθέμενον, φρονῶν ὅτι ὁ ἐπιτιθέμενος ἦτο ἱππεὺς τις ἢ Κένταυρος, ὧν ὅμως σημειωτέον ὅτι οὐδ' ἔχνος ἀνεκαλύφθη μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν Ἀντικυθηραϊκῶν ἀγαλμάτων.

1. Journal of the Hell. Studies vol. XXIV 1904) p. 133, 3.

Ὁ μὴ ἰδὼν αὐτὰ τὰ ἐν λόγῳ μνημεῖα κ. Waldstein ἔχει βεβαίως δίκαιον, μὴ πειθόμενος ἐκ μόνου τοῦ πίνακος ἡμῶν ὅτι τὰ δύο ἀγάλματα τοῦ ἐπιτιθεμένου καὶ ἀμυνομένου ἀποτελοῦσιν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σύμπλεγμα. Παρεῖδεν ὅμως, ὡς φαίνεται, ἐκεῖνο ὅπερ σαφῶς ἐσημειώσαμεν, ὅτι δηλαδὴ *ἠναγκάσθημεν* νὰ φωτογραφήσωμεν καὶ δημοσιεύσωμεν αὐτὰ ὡς ἀπὸ ἐτῶν ἤδη εὐρίσκονται κεχωρισμένα εἰς δύο διαφόρους αἰθούσας καὶ εἰς θέσιν ἀντίθετον ἐκείνῃ, ἣν κατεῖχον ὅτε ἦσαν ἠνωμένα. Βεβαιοῦμεν δ' ὅμως αὐτὸν ὅτι, ὅταν παρέλθῃ ὁ νῦν ἐν τῇ ἀναδόχῳ τοῦ ἀποσκοποῦντος Γενικῇ Ἐφορείᾳ τῶν Ἀρχαιοτήτων κρατῶν φόβος τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας καὶ συγκατανεύσῃ αὕτη ἢ ἀναγκασθῇ ὑπουργικῇ διαταγῇ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ παρὰθεσιν, μελέτην καὶ φωτογράφησιν τῶν ἐν λόγῳ ἀγαλμάτων, — αἰρομένης οὕτω καὶ τῆς ἀπὸ ἐτῶν οἰκτρᾶς καταστάσεως, εἰς ἣν ἡ Γενικὴ Ἐφορεία ἔρριπεν ὡς ἄχρηστα σχεδὸν τὰ σπουδαιότατα ἀρχαιολογικὰ ταῦτα κειμήλια, — τότε καὶ ὁ κ. Waldstein καὶ πᾶς ἄλλος θέλει ἀναγκασθῇ ὑπὸ τῶν πραγμάτων νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι τὰ ἐν λόγῳ δύο ἀγάλματα ἀπετέλουν ποτὲ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σύμπλεγμα, καὶ δὴ τὸ τοῦ καταβαλόντος τὸν Λακεδαιμόνιον Ὁθρυάδην Ἀργείου Περιλάου.

Ι. Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

(Annonce)

CORPUS DES MONNAIES DE L'EMPIRE DES PTOLÉMÉES

PAR

JEAN N. SVORONOS

Directeur du Musée National Numismatique.

Le Directeur du Musée National Numismatique d'Athènes, M. Jean N. Svoronos, vient de publier le *Corpus* des Monnaies de l'Empire des Ptolémées, fruit de plusieurs années de recherches et d'études dans toutes les importantes collections et bibliothèques de l'Europe.

Ce livre se compose de trois volumes in grand 4°, richement imprimés, de presque 900 pages, avec 64 grandes planches phototypiques et un grand nombre de vignettes et de tables.

Le premier contient l'introduction qui traite en détail toutes les questions numismatiques, historiques et archéologiques se rattachant à la numismatique des Lagides.

Le deuxième comprend un catalogue qui donne la description exacte et le poids des monnaies Ptolémaïques existant dans toutes les collections publiques et privées de l'Europe, de l'Egypte etc., soit 59 collections en tout, que l'auteur a presque toutes visitées et examinées en personne; de plus il énumère toutes les pièces qui ont paru jusqu'à présent et donne une bibliographie aussi complète que possible.

Enfin le troisième volume se compose de 64 belles planches phototypiques, qui reproduisent avec une exactitude parfaite, toutes les variétés existant, presque au nombre de 2000, des monnaies Ptolémaïques.

Quant à la valeur scientifique de cet ouvrage, il suffira de citer ici l'appréciation de MM. E. Babelon, B. V. Head et B. Pick, Directeurs des Musées Numismatiques de Paris, de Londres et de Gotha. Ces savants qui composaient en 1901 le jury du concours de Bruxelles pour la numismatique Grecque, auquel M. Svoronos avait alors soumis un seul chapitre de son œuvre, ont déclaré que: «son travail sur la classification des monnaies de Ptolémée II qui portent des dates est, de l'avis unanime des membres du Jury, d'une valeur absolument exceptionnelle, car M. Svoronos apporte l'ordre là où régnait le chaos, il substitue la lumière aux ténèbres et une série qui, depuis des siècles, était demeurée une véritable «*crux interpretum*» se trouve aujourd'hui, grâce à lui, définitivement classée, tant au point de vue

chronologique qu'au point de vue géographique. (*Revue Belge numismatique*, tome 57 [1901] p. 496).

De même, dans *l'Archiv für Papyrusforschung* de M. U. Wilcken on lit (Bd II [1903] p. 171) sur le même travail que: «Svoronos hat die verblüffende Entdeckung gemacht, dass ein grosser Teil der Ptolemäermünzen, auf denen man bisher keine Daten gesehen hat, thatsächlich Daten trägt. Er legt hier als Probe eine Abhandlung über die betreffenden Münzen des Philadelphos vor und stellt uns erfreulicherweise ein *Corpus de la numismatique des Lagides*, in welchem seine Entdeckung nach allen Seiten ausgenutzt sein wird, in nahe Aussicht. Wenn sich seine Erklärung überall bestätigt — und nach der vorgelegten Probe kann man die besten Hoffnungen haben —, so stehen wir hier vor einer epochemachenden Wendung in der Erforschung der Ptolemäermünzen».

Ce magnifique ouvrage, dont S. M. le Roi de Grèce a daigné accepter la dédicace, est écrit en grec; mais le catalogue, les tables et les planches sont arrangés de façon à en permettre l'usage même aux simples collectionneurs qui ne possèdent pas cette langue. De plus, un long sommaire en français, presque la traduction entière de tout le texte, paraîtra, avant six mois, dans la quatrième et dernière partie de l'ouvrage, qui contiendra en outre les *Suppléments* et la *Partie métrologique*, traitée séparément.

Enfin, l'auteur a cru fort utile à tous les numismates, savants conservateurs de Musées ou simples collectionneurs, d'ajouter à la fin *les prix* que chaque pièce a atteints jusqu'à ce jour dans les différentes ventes, ainsi que son estimation personnelle pour chaque monnaie.

L'ouvrage est mis en vente au profit d'un «Corpus Numismatique de la Grèce proprement dite» qui est en préparation sous la direction du même auteur, et qui contiendra la description de toutes les monnaies anciennes des pays classiques qui composent le royaume de la Grèce d'aujourd'hui. Par ce fait les souscripteurs au présent travail contribueront en même temps à la réalisation de ce grand projet qui va combler une des plus grandes lacunes de l'Archéologie et de l'Histoire de la Grèce ancienne.

Prix de 3 volumes parus 100 francs.

Pour obtenir des exemplaires s'adresser à l'auteur *M. Jean Svoronos, Athènes, Musée National Numismatique*, ou à la librairie *Beck et Barth à Athènes, Place de la Constitution*.

Athènes, Août 1904.

LES ORIGINES DE LA MONNAIE

A ATHÈNES

Il est des questions si souvent agitées et par des hommes d'une compétence si universellement reconnue, qu'il y a quelque témérité à les aborder une fois de plus. On est porté à admettre qu'elles sont résolues ou qu'elles sont insolubles. Le problème des origines de la monnaie à Athènes est du nombre et il est remarquable que ce ne sont pas seulement les érudits modernes qui, depuis le XVIIIe siècle, l'ont abordé: il a préoccupé aussi les anciens, car, d'après les traditions littéraires des Grecs, d'aucuns attribuaient l'invention de la monnaie d'Athènes aux rois légendaires Erichthonios et Lycos¹, d'autres, affirmaient au contraire, que le premier qui frappa monnaie en Attique fut Thésée². Si les modernes n'ont accordé à ces assertions que le crédit qu'on peut donner à des traditions mythiques, il faut pourtant reconnaître qu'ils ne sont pas plus d'accord entre eux que ne l'étaient les anciens. En 1891, la découverte du papyrus contenant l'*Ἀθηναίων πολιτεία* d'Aristote est venue jeter au débat quelques éléments nouveaux; le procès a été, une fois de plus, instruit par divers savants, et les divergences de vues n'ont pas été moins grandes qu'auparavant. Mon ambition modeste serait, dans cette étude, de présenter l'état

1. Pollux, *Onomast.*, IX, 83; Pline (*Hist. nat.* VII, 57, 6) rapporte seulement qu'Erichthonios inventa l'argent; Hygin *Fab.* 274, et Cassiodore (*Var.* IV, 34) se font l'écho de la même tradition en l'altérant.

2. Plut., *Thésée*, 25.

actuel de la question en profitant des travaux de mes devanciers et en formulant à leur endroit quelques observations, fruit de mon expérience quotidienne. •

I. La tradition.

Interrogeons d'abord les traditions de l'antiquité, quelque peu sûres qu'elles soient en pareille matière.

Lorsque Pollux, au temps de l'empereur Commode, se fait l'écho des prétentions de nombreuses villes à l'invention de la monnaie, il s'exprime ainsi: «Ce serait, dit-il, un beau sujet d'étude que de rechercher si la monnaie a été inventée par Phidon d'Argos, ou par Démodicé, fille du roi de Cymé, Agamemnon, et femme du roi de Phrygie Midas, ou par les Athéniens Erichthonios et Lycos, ou par les Lydiens, comme le raconte Xénophane, ou par les Naxiens, ainsi que le pense Aglaosthènes »¹.

Laissant de côté les traditions qui nous entraîneraient hors de notre sujet, et sans nous occuper de la question de priorité entre ces villes diverses, nous retiendrons seulement qu'il résulte des témoignages recueillis par Pollux, que les Athéniens attribuaient l'invention de leur monnaie à deux de leurs héros semi-légendaires, Erichthonios et Lycos. Nous sommes ici en pleine fable. Erichthonios était fils d'Héphaestos et d'Athéna, et il fut le premier roi mythique d'Athènes. Lycos était aussi un héros protecteur de l'Attique; on l'invoquait comme le patron de la justice, des tribunaux, de l'équité dans le commerce et par cela même, sans doute, de la bonne monnaie². Sur quelle donnée vraie ou fausse repose une semblable tradition? Erichthonios ou Erechthée passait pour avoir, le premier, soumis le cheval au joug et

1. Pollux, *Onomast.*, IX, 83.

2. Pollux, VIII, 121; Aristoph. *Vesp.* 389 et 819: Isée, *fragm.* 118 (C. Muller; Suidas, v. Λύκος.

l'avoir attelé à un char : il aurait inventé les jeux des Panathénées¹. Nous aurons à examiner si des monnaies primitives aux types du *cheval* et de la *roue*, n'auraient pas, dans la suite des temps, donné prétexte à la légende de l'invention monétaire par Erichthonios. Quant à Lycos, sa statue, à Athènes, le représentait avec une tête de loup; dès lors, les monnaies primitives d'Argos, dont le type constant est une tête de loup, ont pu, par ignorance, dans les temps anciens, être attribuées au héros athénien Lycos: telle est peut-être l'origine de la conjecture de basse époque qui propose de lui faire l'honneur de l'invention monétaire.

Une autre tradition plus répandue à Athènes, attribuait la création de la monnaie dans cette ville, à Thésée. Cette légende avait été recueillie par Philochore, antiquaire athénien du IIIe siècle, et Plutarque qui la transcrit ajoute que les monnaies de Thésée avaient pour type l'image d'un bœuf: ἔκοψε δὲ καὶ νόμισμα βοῦν ἐγγράξας². Nous verrons si des monnaies primitives au type de la tête de bœuf ne seraient pas celles qui servirent de fondement à cette croyance. Les érudits modernes, — je le rappelle en deux mots, — ont pensé, pour rendre compte de cette tradition, que Philochore et les gens de sa génération avaient été induits en erreur par une interprétation abusive du fameux proverbe: βοῦς ἐπὶ γλώσση βέβηκεν. Ce dicton populaire était beaucoup plus ancien que l'époque de l'invention de la monnaie puisque, dans son principe, il remonte aux temps primitifs où le bœuf était l'étalon ordinaire des échanges, et pour l'Attique, en particulier, nous savons que ce fut Solon, le premier, qui, dans le texte des lois, convertit en valeurs moné-

1. Apollod. III, 14, 6; Harpocration, Suidas et Photius, γ. Παναθήναια; Chron. de Paros, *C. I. Gr.*, 2374, 18; Ælian. *Var. hist.* III, 38; Pline, VII, 57, 6; Hygin, *Astron.* II, 13; Virgile, *Georg.* III, 113.

2. Plut. *Thésée*, 29; Scol. sur Aristoph. *Aves*, 1106 (τῶν προτέρων διδράχμων ὄντων, ἐπίσημόν τε βοῦν ἐχόντων); cf. B. Head, *Hist. num.*, p. 309.

taires et métalliques les amendes fixées en bétail par les anciennes lois de Dracon¹. Philochore, croit-on, aura pris ce βοῦς, dans le dicton βοῦς ἐπὶ γλώσση, pour une véritable monnaie métallique au type du bœuf. De là à attribuer à Thésée cette prétendue monnaie, il n'y avait qu'un pas qui fut franchi d'autant plus vite que l'atelier monétaire d'Athènes, l'ἀργυροκοπεῖον, était établi dans une dépendance du sanctuaire d'un héros porte-couronne (*stéphanéphore*) qui n'était, vraisemblablement, autre que Thésée. On croit que ce surnom populaire de *stéphanéphore* fut décerné à Thésée parce que le peintre Micon, dans les fresques dont il orna le Théseion, avait représenté le héros national de l'Attique tenant dans sa main la couronne d'or que lui avait décernée Amphitrite lorsqu'il descendit au fond des flots pour repêcher l'anneau de Minos. Le *Stéphanéphore* étant Thésée, on donnait le nom de *drachmes du Stéphanéphore*, δραχμαὶ τοῦ Στεφανηφόρου², aux drachmes athéniennes à fleur de coin, c'est à dire à celles qui n'avaient pas encore circulé et sortaient directement de l'atelier monétaire placé sous la tutelle du héros. Par ce canal se serait formée, dans l'opinion populaire, la tradition suivant laquelle Thésée aurait lui-même créé la monnaie athénienne, et cette monnaie aurait eu pour type un bœuf.

Je n'ai pas besoin de dire que l'attribution de l'invention monétaire à Thésée ne saurait être plus sérieusement envisagée que les légendes relatives à Erichthonios et Lycos. Quoi qu'il en soit, pour l'objet spécial de notre étude, on voit que les traditions athéniennes ne considéraient pas les monnaies aux types d'Athéna et de la chouette comme étant les plus anciennes monnaies d'Athènes. On admettait comme au dessus de toute discussion qu'antérieurement au

1. Plut., *Solon*, 23; Pollux, *Onom.* IX, 61.

2. C. I. Att., t. II, p. 284, n° 476, § 4; cf. E. Babelon, *Traité des monnaies grecques et romaines*, t. I, p. 507 et 838.

début de cette longue et monotone série des *chouettes*, comme on les appelait vulgairement, Athènes eut des monnaies à d'autres types. Cette croyance universelle n'est pas à dédaigner: c'est au moins, pour nous, un encouragement à rechercher ces monnaies primitives antérieures aux chouettes.

II. *La seisachtheia de Solon.*

Après avoir interrogé la tradition, nous devons examiner à présent ce que les textes anciens nous rapportent de la réforme monétaire et pondérale de Solon.

Au commencement du VIe siècle (594 suivant les uns, 592 ou 591 suivant d'autres)¹, Solon réforma la monnaie et les mesures pondérales d'Athènes. Puisque Solon a réformé et non pas créé la monnaie athénienne, c'est que cette monnaie existait avant lui. Les termes mêmes dont se servent tous les auteurs mettent ce point hors de doute; ils nous parlent, comme nous le verrons tout à l'heure, d'une αὔξησις τοῦ νομίσματος, ce qui implique la préexistence de ce νόμισμα à Athènes; ils nous informent que Solon édicta contre les faux monnayeurs une loi qui était encore en vigueur au temps de Démosthène, d'où il faut conclure qu'avant la promulgation de cette loi il existait déjà, à Athènes, une monnaie assez répandue pour que des individus cherchassent à l'altérer. Si Solon avait, comme certains critiques modernes l'ont cru², créé la monnaie à Athè-

1. Voici la chronologie des archontes athéniens à l'époque de Solon, d'après Kirchner (*Rhein. Museum*, 1898, p. 386) :

592/91 — Philombrotos

591/90 — Solon

590/89 — Simon

589/88 — Eukratès

588/87 — Philippos

587/86 — ἀναρχία.

2. Fr. Lenormant, *La monnaie dans l'Antiquité*, t. I, p. 77 : «Solon, dit Lenormant, auteur de la première monnaie métallique d'Athènes». De ce que Solon convertit en valeurs monétaires et métalliques l'évaluation

nes, il est vraisemblable que les textes qui parlent de sa réforme et de sa législation nous le diraient positivement. Son nom est trop célèbre, sa réforme monétaire et pondérale eut un trop grand retentissement pour que nous puissions admettre que, si Solon avait inventé la monnaie athénienne, et si sa réforme eut principalement consisté dans cette innovation, les historiens eussent omis de nous en informer. Il serait superflu d'insister plus longuement sur ce point.

Quelle est donc cette monnaie que le législateur athénien a réformée au début du VIe siècle ?

A cette époque, il y avait longtemps déjà que, dans les parages de l'Attique et sur le marché même d'Athènes, circulaient de main en main les *tortues* d'Égine, les monnaies eubéennes de Chalcis et d'Érétrie, sans aucun doute aussi celles que frappaient en abondance les villes grecques de la côte asiatique baignée par la mer Égée, enfin les monnaies primitives que nous chercherons tout à l'heure à classer à Athènes. De plus, Solon qui fut longtemps un négociant avant de devenir législateur, s'était, dans ses voyages d'affaires, familiarisé, non pas, bien entendu, avec l'usage de la monnaie qu'il connaissait déjà, mais avec les différents systèmes de la taille des monnaies, systèmes savants et perfectionnés qu'il vit fonctionner en Asie-mineure, notamment à la cour de Crésus qu'il visita et jusqu'à Chypre

des amendes fixées en têtes de bétail par les anciennes lois de Dracon (Pollux, IX, 61; Plut. *Solon*, 23), il ne faudrait pas en conclure qu'il imposa aux Athéniens l'usage de la monnaie métallique. Il fit passer simplement dans le texte suranné de vieilles lois la reconnaissance de l'usage de la monnaie qui préexistait depuis déjà assez longtemps dans le commerce. La même chose se produisit à Rome lorsque la loi des Douze Tables, en 450, convertit les amendes en monnaie métallique, alors que peu auparavant la loi Menenia-Sestia les avait encore évaluées en têtes de bétail, bien que la monnaie métallique existât à Rome depuis déjà longtemps.

où il fut l'hôte du roi Philocypros dont on a des monnaies: ceci, comme nous le verrons, fut d'une grande influence sur le caractère essentiel de la réforme solonienne.

On a souvent analysé et cherché à expliquer les mesures que prit Solon dans le but de délivrer le peuple athénien de l'oppression de l'aristocratie et d'affranchir les débiteurs d'une partie de leurs obligations vis à vis de leurs créanciers. Les avis sont partagés sur la nature exacte de l'opération de Solon appelée *σεισάχεια*, *allégeance*; mais tous s'appuient sur le passage assez embrouillé dans lequel Plutarque rapporte et commente le témoignage d'Androtion, disciple d'Isocrate, au milieu du IVe siècle, et l'on rattache, comme de juste, à cette opération la réforme des poids, mesures et monnaies. Voici la partie essentielle de ce chapitre de l'histoire de Solon, qui a donné lieu à tant de discussions.

« . . . Car la première mesure politique de Solon fut (la *seisachtheia*, c'est à dire) la loi qui diminuait (*ἀνείσθαι*) les dettes existantes et interdisait de prêter de l'argent, dorénavant, en hypothéquant la liberté individuelle. Pourtant, quelques auteurs, entre autres Androtion, ont écrit que les pauvres furent soulagés non point par l'abolition d'une partie de leurs dettes (*ἀποκοπή χρεῶν*), mais seulement par la réduction des intérêts, et que toutefois ils furent reconnaissants de cette mesure d'humanité à laquelle ils donnèrent eux-mêmes le nom de *σεισάχεια* (*décharge*). Ils accueillirent aussi avec faveur la mesure prise en même temps, qui consista dans la surélévation des mesures et de la valeur des monnaies. En effet, il porta à 100 drachmes la mine qui précédemment n'était que de 73 drachmes. De la sorte, ceux qui devaient des sommes considérables, en rendant une valeur égale en apparence, quoique moindre en réalité, gagnaient beaucoup, sans rien faire perdre à leurs créanciers. Cependant, la plupart des autres auteurs attestent que cette décharge fut une véritable abolition de toutes les dettes, et

leur sentiment est confirmé par ce que Solon lui même en a dit dans ses poésies... »¹.

Ainsi, d'après la dernière partie de ce passage, Solon allégea la situation des débiteurs en décrétant que toutes les dettes existantes devraient être acquittées en une monnaie d'un poids plus léger que le poids de la monnaie qui avait circulé jusque là, et cela, dans une proportion telle que la nouvelle monnaie fut, au point de vue pondéral, comme 100 est à 73. La nouvelle monnaie était donc de 27 pour 100 plus légère que l'ancienne. Pour citer un exemple, je dirai que le débiteur d'une mine ou 100 drachmes lourdes, suivant l'ancien étalon, s'exonérait légalement en payant à son créancier 100 drachmes légères (ou nouvelles) qui n'en valaient que 73 des anciennes. Les créanciers se trouvaient en réalité frustrés de 27 drachmes sur 100.

Or, cette proportion de 73 pour 100 est précisément celle qui existe entre la drachme attique qui pèse 4 gr. 36 et la drachme éginétique dont le poids, à l'époque de la réforme de Solon pourrait être, à la rigueur, ramené à 5 gr. 96 (73 : 100 comme 4,36 : 5,96). De ces constatations il semblait résulter, aux yeux des commentateurs modernes, que ce fut Solon qui introduisit l'étalon euboïque à Athènes; on en conclut qu'auparavant Athènes se servait de l'étalon et de monnaies de poids éginétique, et que Solon, enfin, fit frapper les premières monnaies athéniennes de poids euboïque.

1. Τοῦτο γὰρ [τὴν σεισάχθειαν] ἐποίησατο πρῶτον πολίτευμα, γράψας τὰ μὲν ὑπάρχοντα τῶν χρεῶν ἀνείσθαι, πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν ἐπὶ τοῖς σώμασι μηδένα δανείζειν. Καίτοι τινὲς ἔγραψαν, ὧν ἔστιν Ἀνδροτίων, οὐκ ἀποκοπῇ χρεῶν ἀλλὰ τόκων μετριότητι κουφισθέντας ἀγαπῆσαι τοὺς πένητας, καὶ σεισάχθειαν ὀνομάσαι τὸ φιλανθρώπουμα τοῦτο καὶ τὴν ἅμα τούτῳ γενομένην τῶν τε μέτρων ἐπαύξεισιν καὶ τοῦ νομίσματος [εἰς] τιμὴν. Ἐκατὸν γὰρ ἐποίησε δραχμῶν τὴν μᾶν, πρότερον ἑβδομήκοντα καὶ τριῶν οὖσαν, ὥστ' ἀριθμῷ μὲν ἴσον, δυνάμει δ' ἔλαττον ἀποδιδόντων ὠφελεῖσθαι μὲν τοὺς ἐκτίνοντας μεγάλα, μηδὲν δὲ βλάπτεσθαι τοὺς κομιζομένους. Οἱ δὲ πλείστοι πάντων ὁμοῦ φασὶ τῶν συμβολαίων ἀναίρεσιν γενέσθαι τὴν σεισάχθειαν, καὶ τούτοις συνάδει μᾶλλον τὰ ποιήματα.... (Plut. *Solon*, XV, 3 à 7.)

Il n'y aurait donc pas eu de monnaies de poids euboïque à Athènes avant Solon. On va plus loin : comme les seules monnaies de poids éginétique susceptibles de circuler abondamment à Athènes au temps de Solon et avant lui, étaient les *tortues* d'Egine, on admet qu'avant Solon, la monnaie courante à Athènes, celle dans laquelle les dettes des Athéniens avaient été contractées, était la monnaie d'Egine, la drachme à la tortue, de 5 gr. 96, et que Solon lui substitua la drachme euboïque de 4 gr. 36.

Telle est, en résumé, la théorie qui ressort du texte de Plutarque, et qu'en conséquence les auteurs modernes ont généralement admise jusqu'ici, celle qu'on trouve exposée dans les ouvrages de Beulé¹, de E. Curtius², de Schömann³, de Percy Gardner⁴, de Barclay Head⁵, d'Ulrich Köhler⁶, d'Imhoof-Blumer⁷ et de la plupart des historiens qui tous, à l'envi, se sont efforcés de retrouver par imagination les raisons, d'ordre économique et commercial, qui ont dû guider Solon dans sa réforme.

Je ne m'attarderai pas à discuter ces arguments ; la théorie toute différente que je me propose de développer les réfutera d'elle même. Je ferai seulement remarquer qu'admettre qu'Athènes avant Solon ne connut que la monnaie éginétique à la tortue, c'est aller contre la tradition qui, nous l'avons vu tout à l'heure, attribue d'autres types aux monnaies primitives d'Athènes ; c'est s'élever contre tout ce que nous savons de l'histoire de la monnaie grecque aux VIIe et VIe siècles ; je dirai plus, c'est heurter le

1. Beulé, *Les monnaies d'Athènes*, p. 10-11.

2. Curtius, *Hist. grecq.*, t. I, p. 406 trad. Bouché-Leclercq.

3. Schömann, *Antiq. grecq.*, trad. Galuski, t. I, p. 377.

4. Percy Gardner, *Types of greek coins*, p. 8.

5. Barclay Head, *B. M. Catal. Attica*. Introd. p. XIV-XV.

6. U. Köhler, dans les *Mittheil.* de l'Inst. arch., part. athén. t. X, p. 151.

7. Imhoof-Blumer, dans l'*Annuaire de la soc. franc. de numismat.*, 1882, p. 89.

bon sens. Comment! avant Solon, il est certain, comme nous l'avons vu plus haut, que la monnaie existait à Athènes, qu'il y avait une monnaie athénienne qui fut réformée par Solon, et l'on nous dit que cette monnaie n'était pas de poids euboïque, mais de poids éginétique. Mais où est elle donc, cette monnaie athénienne de poids éginétique? Qu'on nous en montre un échantillon; car il serait absurde de prétendre qu'il n'est resté aucun spécimen de cette monnaie qui circulait entre toutes les mains et que, déjà, les faussaires altéraient. J'entends bien qu'on me répond: la monnaie officielle d'Athènes, c'était la monnaie d'Egine au type de la tortue. Est-ce admissible, en vérité? Ou bien Athènes avait, avant Solon, un atelier monétaire, et comment admettre que cet atelier frappât des monnaies au type de l'atelier voisin, au type d'Egine? Comment admettre qu'Athènes n'eut pas marqué ses monnaies de son empreinte personnelle; n'eut pas son type héraldique, et qu'elle eut, par là, fait exception à la règle universelle de tous les ateliers monétaires à cette époque? Dès le VIIe siècle, Egine a son type de la tortue, les villes de l'Eubée Chalcis et Erétrie ont, chacune, leurs types spéciaux; il en est de même pour Mégare, pour Phlionte, pour Corinthe, pour Corcyre, pour les îles de Naxos, d'Andros et beaucoup d'autres Cyclades, pour toutes les villes du littoral asiatique de la mer Egée qui battaient monnaie dès le VIIe siècle. Petites ou grandes, riches ou pauvres, toutes les villes grecques, dès qu'elles ouvrent un atelier, frappent des monnaies avec leurs types autonomes, et s'il leur arrive d'emprunter exceptionnellement, pour des raisons diverses que l'on connaît généralement, les types d'autres villes, du moins placent-elles toujours sur les produits sortis de leur officine, un symbole annexe, un différent qui fait reconnaître leurs produits au milieu de tous les autres. Comment admettre qu'Athènes seule eut fait exception à la règle commune, eut

en quelque sorte abdiqué sa personnalité, se fut affranchie de cette nécessité administrative du contrôle de ses émissions? Il suffit d'énoncer une pareille théorie pour en faire ressortir l'inanité.

On bien, nous objectera-t-on encore, Athènes n'avait pas d'atelier monétaire et se contentait de se servir comme monnaie courante, sur son marché, de la monnaie d'Egine que le commerce lui apportait. Cette hypothèse n'est pas plus recevable que la première; elle est en contradiction avec ce que nous dit la tradition, avec ce que nous savons de la réforme solonienne; elle ne résiste pas à un examen sérieux. Même dans l'état de faiblesse relative où se trouvait Athènes avant les Pisistratides, il est inadmissible que, au point de vue commercial et économique, elle eut eu une situation aussi étroitement subordonnée vis à vis d'Egine et que son marché ne put s'alimenter que de la monnaie fournie par les *κάπηλοι* éginètes.

Les monnaies d'Egine étaient reçues dans le commerce de l'Attique, comme des monnaies étrangères, pour leur valeur intrinsèque; il en était de même pour celles de l'Eubée, de Mégare, de Corinthe ou d'autres villes; les trouvailles de l'Attique nous le prouvent surabondamment. Celles d'Egine pouvaient s'y trouver plus abondantes que ces dernières, parce que les colporteurs Eginètes tenaient, nous le savons, la place prépondérante sur les marchés du Péloponèse et de la Grèce centrale, mais elles n'y étaient, certes, pas admises avec le privilège d'une monnaie nationale, que Solon put songer à réformer. Il faut renoncer à chercher pour Athènes des monnaies de poids éginétique; il n'y en a jamais eu; il est, en un mot, nécessaire de trouver au point de vue monétaire, à la *seisachtheia* de Solon, une explication autre que celle que j'ai résumée tout à l'heure.

III. Le chapitre X de la République athénienne d'Aristote.

Un passage de l'Ἀθηναίων πολιτεία d'Aristote¹ est consacré à la réforme monétaire et pondérale de Solon : c'est le chapitre 10. Il est malheureusement fort succinct et, de prime abord, assez obscur ; le texte même n'a pas été établi sans difficultés, et il y a divergence entre les savants qui l'ont interprété. Pourtant, on peut regarder comme définitive la lecture de J. Blass, que nous transcrivons en indiquant les passages restitués :

Ἀθην. πολ. c. 10 : Ἐν [μὲν οὖν τοῖς νόμοις ταῦτα δοκεῖ θεῖναι δημοτικά, πρὸ δὲ τῆς νομοθεσίας ποιῆσαι τὴν τῶν χρ[ο]εῶ[ν ἀπο]κοπήν, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν τε τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν καὶ τὴν τοῦ νομίσματος αὕξησιν. Ἐπ' ἐκείνου γὰρ ἐγένετο καὶ τὰ μέτρα μείζω τῶν Φειδωνείων, καὶ ἡ μναῖ πρότερον [ἄγο]υσα [σ]τα[θμ]ὸν ἑβδομήκοντα δραχμὰς ἀνεπληρώθη ταῖς ἑκατόν· ἦν δ' ὁ ἀρχαῖος χαρακτήρ διδραχμον. Ἐποίησε δὲ καὶ σταθμὰ πρὸς τ[ὸ] νόμισμα τ[ρ]εῖς καὶ ἑξήκοντα μναῖς τὸ τάλαντον ἀγούσας, καὶ ἐπιδιενεμήθησαν [αἱ τρ]εῖς μναῖ τῷ στατήρι καὶ τοῖς ἄλλοις σταθμοῖς².

1. Le texte définitivement fixé est celui de la seconde édition et éditions subséquentes (4e éd. 1903) de J. Blass, adopté par Nissen et Hill. Voyez pour l'interprétation, surtout : Lehmann, dans la *Zeitschrift für Ethnologie*, 1891, p. 523 ; Ridgeway, note à l'édition de l'Ἀθηναίων πολιτεία de Sandys, p. 40 ; H. Nissen, dans le *Rhein. Museum.*, 1894, p. 1 ; Six, dans le *Numism. Chron.*, 1895, p. 177 ; Hill, dans le *Numism. Chron.*, 1897, p. 284 ; Γ. Μπάρι. Σχόλια εἰς τὴν Ἀριστοτέλους Ἀθηναίων πολιτείαν, Ἀθῆναι 1899, p. 18-19.

2. D'après une communication de M. Kenyon à M. Nissen, il n'est pas possible, dans l'état actuel du papyrus de déchiffrer les passages entre crochets avec une absolue certitude : il faut se laisser guider par le sens : « *Nach den Mittheilungen Kenyon's ist es auch heutigen Tages nicht möglich den Wortlaut des Papyrus mit absoluter Sicherheit zu entziffern ; in Betreff des Sinnes ist jeder Zweifel ausgeschlossen* ». H. Nissen, *Rhein. Museum.*, 1894, p. 5 ; voyez aussi ce que dit M. B. Hausoullier au sujet de ce texte « qui s'est couvert en quelques semaines de

«Voilà donc ce que, dans les lois, Solon paraît avoir établi en faveur de la démocratie: d'abord, avant de légiférer, il décréta la diminution des dettes, puis, il fit la surélévation des poids et mesures, et aussi celle de la monnaie. Par lui, en effet, les mesures furent plus grandes que les Phidoniennes, et la mine qui, auparavant, valait un poids de 70 drachmes, fut portée jusqu'à 100 drachmes, mais l'ancien étalon monétaire (ou monnaie-type) était le didrachme. Solon établit aussi des poids qui, par rapport à l'étalon monétaire, équivalaient à un talent de 63 mines (au lieu de 60); les trois mines de surplus furent la base d'une répartition proportionnelle sur le statère et les autres divisions du système pondéral».

Ce texte paraît assez embrouillé parce qu'Aristote fait intervenir tour à tour les poids et monnaies attiques et éginétiques, sans nous avertir dans quels cas, aux mots *mine* et *drachme*, il convient d'ajouter les qualificatifs *attique* ou *éginétique*. C'est là ce que nous allons nous appliquer à déterminer avec précision.

On sait que le système euboïque ou attique ordinaire comprend les grandes divisions suivantes:

Talent (60 mines)	26 ^k 190 gr.
Double mine ou statère (200 drachmes)	873
Mine (100 drachmes)	436.50
Statère (didrachme)	8.73
Drachme	4.365
Obole	0.73

Aristote nous dit qu'avant la réforme solonienne, la monnaie athénienne étalon était le didrachme, c'est à dire, par conséquent, la pièce de 8 gr. 73 (ἥν δ' ὁ ἀρχαῖος χαρακτήρ

corrections parasites qui l'ont aussitôt défiguré» B. Haussoullier, *Aristote, Constitution d'Athènes*, Traduction française, Paris, 1891, in 8° (89e fasc. de la Bibl. de l'Ecole des Hautes Etudes).

δίδραχμον). Mais Solon modifia cet état de choses par une augmentation de la monnaie (αὕξησις τοῦ νομίσματος); ainsi, sa réforme consista non point, comme on l'avait cru, d'après Androtion, en une diminution du poids de la monnaie mais bien au contraire, en une αὕξησις, en une surélévation des poids du commerce et de la monnaie. Aristote affirme que Solon rendit les poids et les monnaies attiques plus lourds que les poids et monnaies éginétiques. Nous allons aisément vérifier que cette surélévation pondérale et monétaire se fit tout simplement en transférant le nom de *drachme* au vieux didrachme de 8 gr. 73. D'après Aristote, la mine usitée avant la réforme solonienne équivalait à 70 drachmes; Solon la porta à 100 drachmes. La mine dont il s'agit ici est, sans aucun doute possible, la mine éginétique ou phidonienne. En effet, cette mine étant de 611 gr. 10 équivalait tout juste à 70 drachmes attiques de 8 gr. 73 ($\frac{611.20}{70} = 8.73$). On voit par là que la drachme de la réforme solonienne était bien l'ancien didrachme attique.

A la place de la mine éginétique (611 gr. 10) valant 70 drachmes attiques (de 8 gr. 73), Solon mit en usage la mine attique de 100 drachmes (ἀνεπληρώθη ταῖς ἑκατόν), c'est à dire la mine de 873 grammes (8.73×100). C'est la mine attique forte ou majeure par rapport à la mine attique faible ou mineure de 436 gr. 50.

Voici donc, en résumé, en quoi consista la première opération pondérale de Solon. Avant lui, comme après lui, le système pondéral éginétique ou phidonien fut le suivant:

Talent (60 mines)	36 ^k 666 gr.
Statère ou double-mine (200 drachmes).	1 ^k 222.20
Mine (100 drachmes)	611.10
Statère ou didrachme	12.22
Drachme	6.11

La mine attique forte, de 873 grammes, que Solon met en usage à Athènes fournit le tableau suivant :

Talent (60 mines)	52 ^k 380 gr.
Statère ou double-mine (200 drachmes).	1 ^k 746
Mine	873
Statère ou didrachme	17.46
Drachme	8.73

La comparaison des deux tableaux qui précédent suffit à expliquer la phrase dans laquelle Aristote dit que les mesures athéniennes devinrent, par l'opération de Solon, plus fortes que les mesures éginétiques ou phidoniennes. Nous justifierons plus loin, par l'étude directe des monuments pondéraux et monétaires qui nous sont parvenus, la réforme dont nous venons d'exposer les bases théoriques.

Solon décréta en outre, nous dit Aristote, que les poids nouveaux du commerce seraient établis en prenant pour base le νόμισμα, c'est à dire la drachme de 8 gr. 73 et en comptant 63 mines au talent ($8.73 \times 100 \times 63$), ce qui fournit un poids de 54^k 999 gr. Ce talent commercial dépasse de beaucoup le talent monétaire normal qui est, nous l'avons vu, de 52^k 380 grammes ; il le dépasse de 2^k 619, c'est à dire du poids de 3 mines monétaires ($873 \times 3 = 2619$). Et c'est précisément ce que nous dit Aristote, en ajoutant, en ce qui concerne cet excédent de trois mines, que le statère et les autres divisions du système pondéral reçurent une augmentation analogue, proportionnelle à celle qui fut donnée au talent. C'est ce qu'il faut entendre par cette phrase : ἐπιδιενεμήθησαν αἱ τρεῖς μναὶ τῷ στατῆρι καὶ τοῖς ἄλλοις σταθμοῖς. Des nombreux commentateurs de notre texte, M. Hill est le seul qui me paraisse avoir bien compris cette phrase : elle signifie, dit-il, que des parts proportionnelles aux trois mines ajoutées au talent, furent ajoutées au statère et aux autres divisions pondérales, pour former les poids du com-

merce¹. Le tableau de tout ce système pondéral est donc le suivant:

Talent (60 mines)	54 ^k 999 gr.
Statère ou double mine (200 drachmes)	1 ^k 833.30
Mine (100 drachmes)	916.65
Statère ou didrachme	18.32
Drachme	9.16

Ainsi la réforme pondérale et monétaire de Solon s'applique non au système éginétique, mais au système attique; elle fut bien une αὔξεισις des poids et des monnaies attiques. En faisant une drachme de l'ancien didrachme de 8 gr. 73, elle porta *au double* toutes les divisions du système attique ordinaire et ainsi, les mesures attiques devinrent plus lourdes que les mesures éginétiques ou phidoniennes².

1. G. Hill, *Num. Chron.* 1897, p. 290. Je remarque que la plupart des commentateurs ont cru que le terme de *statère* désigne toujours la *double drachme*; ils ont oublié que la double mine δίδυμον est constamment aussi dénommée *statère*, tant sur les monuments que dans les textes épigraphiques et littéraires. Dans le passage en question il est clair que c'est du statère *double-mine* que veut parler Aristote. Voyez les *statères doubles-mines* d'Athènes publiés par M. Erich Pernice, *Griechische Gewichte*, p. 83 n° 5 et suiv.)

2. Je ne crois pas qu'il soit utile de faire ressortir par comparaison la différence de notre interprétation du passage d'Aristote avec celle des divers auteurs qui ont, avant nous, essayé d'expliquer d'après lui la réforme solonienne. C'est le travail de M. G. Hill qui nous a mis sur la véritable voie. M. Lehmann (*Zeit. für Ethnologie*, 1891, p. 52) aboutit, dans des calculs de pure théorie, à conclure que l'étalon pondéral solonien fut surélevé de $\frac{1}{20}^e$ sur le poids ordinaire et que la mine créée par la réforme était de 458 gr. 50. M. Pernice se borne à dire que l'autorité des chiffres lus sur le papyrus de la *Constitution d'Athènes* est si faible qu'il est imprudent de bâtir une hypothèse quelconque en s'appuyant sur ces chiffres (Pernice, *Griech. Gewichte*, p. 30). M. Th. Reinach s'exprime comme il suit: «La réforme de Solon paraît avoir consisté à substituer, pour les monnaies, l'étalon euboïque à l'étalon éginétique créé par Phidon, roi d'Argos. Une mine de 100 drachmes euboïques à 4 gr. 37) équivalait environ à 73 drachmes éginétiques à 5 gr. 83). Aristote s'exprime improprement en disant que Solon *augmenta* les poids. Quant

Cette réforme, cette surélévation pondérale de Solon fut moins originale qu'on pourrait être tenté de le croire, et quand on étudie l'ensemble des systèmes de taille appliqués aux monnaies primitives, elle n'a pas lieu de surprendre. Il serait même plus conforme à la réalité des faits de dire que Solon ne fit que transférer à Athènes l'application d'un système qu'il avait vu partout en usage dans les villes de la Grèce orientale au cours de ses voyages. Tout le monde sait que les différents systèmes métrologiques de l'antiquité, issus du système Chaldéo-assyrien, comportent deux séries pondérales, l'une double de l'autre, qu'on a appelées la série forte ou majeure et la série faible ou mineure. On a, par exemple, chez les Chaldéo-Assyriens, concurremment et parallèlement, un siclé ou statère de 16 gr. 82 et un siclé ou statère de 8 gr. 41. Je n'insiste pas sur ce dualisme bien démontré, en particulier par M. Oppert. Or, dans la taille des monnaies primitives de l'Asie-mineure, on a appliqué tantôt le système fort ou majeur, tantôt le système faible ou mineur.

Pour la taille des monnaies primitives en électrum de la côte d'Asie-mineure, c'est le système fort qui a été partout usité. Dans l'étalon phocaïque, le statère pèse 16 gr. 82; dans l'étalon dit phénicien (milésiaque), il pèse 14 gr. 56; dans l'étalon éginétique, pour la monnaie d'argent on donne le nom de statère à la pièce de 12 gr. 20. Enfin, pour les monnaies d'électrum primitives de Samos, taillées suivant l'étalon euboïque, la pièce de 17 gr. 46 porte le nom de statère et l'hémi-statère est la pièce de 8,73. Tel est le système appliqué à l'électrum que Solon put voir fonctionner à Samos, et c'est là, sans

aux mots : ἦν δ' ὁ ἀρχαῖος χαρακτὴρ δίδραχμον, ils sont interpolés». (Th. Reinach, *Aristote, La république athénienne*, p. 18 note: voyez aussi Th. Reinach, *L'histoire par les monnaies*, p. 103). Six interprète ce passage de la manière suivante: «Ainsi, dit-il, un talent d'argent en lingots donnait un talent d'argent monnayé et en outre, trois mines pour les frais de la frappe». (*Num. Chron.* 1895, p. 188, note 49).

doute, ce qui lui suggéra l'idée de l'appliquer au monnayage de l'argent à Athènes. En adoptant pour la pièce d'argent de 17 gr. 46 le nom de statère ou didrachme, et pour la pièce de 8 gr. 73 le nom de drachme, le législateur athénien voulut mettre le système euboïque en harmonie avec les autres; sa réforme eut pour but et pour résultat pratique d'établir comme pièce-étalon la grande division déjà connue sur le marché de l'Orient pour l'électrum, et par là, de donner au système euboïco-attique pour l'argent une supériorité pondérale sur ses rivaux; car, en fait, aucun de ces derniers ne se trouva avoir des divisions aussi lourdes que le système solonien. ce qui devait contribuer à la popularité et à la diffusion de l'argent athénien dans le commerce.

Nous donnerons tout à l'heure à la théorie que nous venons d'exposer, la consécration des faits en examinant si les monnaies et les monuments pondéraux parvenus jusqu'à nous concordent avec notre interprétation.

IV. Le témoignage d'Androtion.

Avant de démontrer que notre interprétation de l'*αὔξεισις* solonienne des poids et des monnaies se trouve directement confirmée par les monuments parvenus jusqu'à nous, il ne sera pas superflu d'examiner comment le témoignage d'Androtion rapporté par Plutarque doit s'interpréter par rapport à la théorie que nous venons d'exposer. Solon, d'après le texte cité plus haut, «fit que la mine d'argent qui, auparavant, ne contenait que 73 drachmes en valut 100 désormais». On ne peut comprendre ce passage qu'en supposant, ce qui est rationnel, qu'Androtion cherchant à s'expliquer la réforme de Solon, suppose que l'état des choses tel qu'il existait de son temps, c'est à dire au IVe siècle, avait été organisé par Solon.

Il calcule en préjugeant que le système des monnaies

athéniennes en vigueur sous ses yeux fut celui-là même de Solon. Or, au IVe siècle, la drachme athénienne était de 4 gr. 36, et 100 de ces drachmes correspondent bien à 73 drachmes éginétiques d'un peu moins de 6 gr. Androtion croyait d'institution solonienne la drachme de 4 gr. 36, tandis qu'elle ne fut établie, comme nous le verrons plus loin, que sous Hippias. Tout le secret de l'erreur d'Androtion est là, et cette erreur, comme on le voit, s'explique naturellement. Il nous dit que la mine attique d'argent de 436 gr. 50 était divisée avant Solon en 73 drachmes éginétiques, ce qui est vrai en calculant la drachme éginétique à 5 gr. 98 seulement ($73 \times 5.98 = 436.54$); il ajoute que Solon divisa cette mine de 436 gr. 50 en 100 drachmes de 4 gr. 36, poids de la drachme de son temps.

Par cette opération, ajoute-t-on, les drachmes furent plus petites, mais conservèrent la même valeur dans la circulation commerciale, à la grande joie des débiteurs et sans dommage pour les créanciers. Il suffit d'énoncer une pareille naïveté économique pour qu'on puisse affirmer en toute sécurité qu'Androtion, ou peut-être plutôt Plutarque qui l'interprète, n'a rien compris à la réforme de Solon. La diminution pondérale des monnaies faite pour alléger les dettes de 27 pour 100, telle qu'on nous la présente, eut nécessairement engendré les troubles économiques les plus graves, sans profit pour personne, ni pour les débiteurs ni pour les créanciers. C'est ce que Beulé¹ a bien entrevu, et c'est à bon droit que nous pouvons nous étonner qu'on n'ait pas prêté plus d'attention aux objections qu'il a formulées contre une théorie qui, en fait, s'insurge contre le principe même de toute monnaie métallique, puisqu'elle aboutit, à admettre que la drachme nouvelle, — la drachme solonienne, — perdait 27 à 28 centièmes de métal tout en conservant la même valeur nominale. Une semblable mutation de la monnaie n'eut pu

1. Beulé, *Monnaies d'Athènes*, p. 10.

être tentée qu'en déchainant une crise analogue à celles dont notre moyen âge est remplie: c'eut été un fléau pour tout le monde, les pauvres comme les riches, et la mémoire de Solon, loin d'en être bénie comme celle d'un réformateur sage et bienfaisant, serait exécrée comme celle de tous les princes qui ont voulu diminuer les monnaies, les tarifer et en changer le cours.

Comme le remarque Beulé, Athènes et sa banlieue était un pays pauvre en fait de productions naturelles, et nous savons que de tout temps, cette ville dut faire venir de l'extérieur, de l'étranger, le blé nécessaire à la nourriture de ses habitants. Lorsque, avant la réforme de Solon, les vaisseaux étrangers se présentaient au Pirée, sur le marché ils livraient une certaine quantité de blé aux Athéniens, pour la somme de 73 drachmes eginétiques à 6 gr. 11 l'une ou, si l'on veut, à 5 gr. 98. N'allez pas croire qu'après la réforme de Solon, ils se fussent contentés, pour la même quantité de blé de 73 drachmes euboïques à 4 gr. 36 l'une: non, cela eut été une naïveté dont aucun marchand ne saurait être capable. Ils eussent accepté sans doute la nouvelle monnaie plus légère, mais en exigeant l'équivalent des 73 drachmes anciennes, c'est à dire 100 drachmes euboïques. Et il en eut été nécessairement de même pour toute opération commerciale, par suite de l'application de ce principe absolu, qui est comme la loi de gravitation universelle des prix de toute chose, à savoir, que la monnaie métallique ne vaut que par la quantité de métal précieux qu'elle contient¹.

Aucun des arguments mis en avant par Schömann², U. Köhler³, B. Head⁴, Ern. Curtius⁵ et par d'autres encore, ne

1. Michel Chevalier, *La monnaie*, p. 30.

2. Schömann, *Antiquités grecques*, trad. Galuski, t I, p. 377.

3. Dans les *Mittheil. d. arch. Instituts, Athen. Abtheil.*, t. X, p. 151.

4. B. Head, *Attica*, Introd p. XIV; aussi Percy Gardner, *Types of Greek Coins*, p. 6 et suiv.

5. E. Curtius, *Hist. grecque*, trad. Bouché-Leclercq, t. I, p. 406 et 423.

saurait prévaloir contre une loi économique dont il est indispensable de se pénétrer lorsqu'on s'occupe d'histoire monétaire. C'est le principe, applicable dans tous les temps et dans tous les lieux, qu'on a comparé justement à la loi de physique des deux vases communicants : le niveau du liquide qu'ils contiennent s'équilibrera toujours, et l'on ne saurait vider l'un sans vider l'autre. Il en est de même du prix des marchandises et de la valeur réelle de la monnaie.

Il serait superflu d'insister longuement sur ce côté de la question. L'abolition ou la remise d'une partie des dettes des Athéniens fut une mesure entièrement différente de la réforme des poids et mesures; elle la précéda, ainsi que le dit formellement Aristote, et elle ne put se faire qu'au détriment des créanciers qu'elle fut une simple réduction des intérêts ou une banqueroute légale. Cependant, il est manifeste que l'αὔξησις des monnaies intervint pour pallier en partie le détriment causé aux créanciers. Comment nous en rendre compte? C'est en appliquant aux chiffres que nous avons établis plus haut, un raisonnement analogue à celui de Plutarque. Il faut admettre, comme nous le dit Androtion et comme aussi le texte d'Aristote nous a permis de l'établir, en premier lieu, que les dettes des Athéniens furent calculées dans le système éginétique quand elles furent contractées, ce que n'a rien de surprenant, puisque l'étalon phidonien était l'un des plus usités dans le commerce. Il faut admettre en second lieu, que, suivant la loi solonienne, les dettes furent remboursées, — mais aux riches Athéniens seulement et non aux étrangers, — dans le système attique, de la manière suivante que fera bien saisir un exemple. Antérieurement à Solon, un Athénien avait emprunté ou devait comme intérêt, par exemple, un statère ou didrachme éginétique de 12 gr. 22; il fut autorisé par la loi solonienne à ne rendre qu'une drachme du système solonien c'est à dire une pièce de 8 gr. 73. Et cette hypothèse doit être exacte

puisqu'elle nous fait aboutir à la remise de 27 pour 100 énoncée par Androton.

Ainsi, pour conclure, il y eut bien *σεισάχθεια*, *allégeance*, diminution des dettes par l'augmentation (*αύξησις*) des monnaies, au détriment des créanciers. Mais il n'y eut point, comme on l'a trop souvent répété, d'après Plutarque, diminution pondérale de la monnaie, ce qui, loin de soulager les pauvres sans léser les riches, eut fatalement entraîné pour tout le monde les conséquences les plus désastreuses, puisque tous les prix eussent forcément et automatiquement augmenté dans une proportion inverse à la diminution des monnaies.

V. *Les poids et les monnaies de l'époque de Solon.*

Il est possible de justifier par les monuments mêmes qui sont parvenus jusqu'à nous, l'interprétation que nous avons exposée théoriquement de la réforme pondérale et monétaire de Solon. Ces monuments sont de deux sortes : les poids et les monnaies.

Le plus ancien monument pondéral d'Athènes que M. Pernice ait enregistré dans son Catalogue des poids grecs¹, est un poids sacré, peut être un poids étalon, en bronze, qui porte sur sa face principale un dauphin, accompagné de la légende ἥμισυ ἱερόν; sur la tranche, on lit, sur trois côtés : δημόσιον Ἀθηναίων. Au point de vue paléographique, les lettres indiquent le VIe siècle, ce que confirme la trouvaille, puisque le monument a été découvert sur l'Acropole d'Athènes dans les ruines occasionnées par l'incendie des Parthénon par les Perses en 480. Il pèse actuellement 426 gr. 63; mais il est un peu détérioré et son poids original était certainement de 436 gr. 50. Sans l'inscription qu'on lit sur

1. Pernice, *Griechische Gewichte*, p. 81 (Berlin, 1894.).

la face, on le prendrait donc pour une mine euboïco-attique; mais il porte le mot ἡμισον, *demi, moitié*, qui indique qu'il n'était qu'une demi-mine. Cette demi-mine de 436 gr. 50 donne pour la mine le poids de 873 gr.: c'est la mine du système euboïco-attique introduite par Solon à Athènes et dont la drachme était la pièce de 8 gr. 73, ainsi que nous l'avons constaté plus haut.

Le poids n° 2 du catalogue de M. Pernice, trouvé aussi dans les fouilles de l'Acropole, porte l'inscription δεκαστάτηρον et pèse 177 gr. 52, ce qui donne pour le *statère*, 17 gr. 75. C'est là encore un poids de la série euboïco-attique forte de Solon¹.

Les n°s 3 et 4, recueillis aussi parmi les décombres de l'incendie des Perses, sont également des poids de la série euboïco-attique forte. l'un étant un *décastatère* de 178 gr. 61, l'autre un *douzième de mine* de 71 gr. 42. Voilà donc des monuments pondéraux d'Athènes du VIe siècle,—on pourrait en citer d'autres échantillons,—qui justifient rigoureusement l'interprétation que nous avons donnée de la réforme solonienne et montrent la justesse de cette observation d'Aristote: ἦν δ' ὁ ἀρχαῖος χαρακτήρ διδραχμον, accusant la pièce 8 gr. 73 comme unité pondérale.

Quant aux monnaies pré-soloniennes et soloniennes, de ce poids, puisqu'Aristote affirme qu'elles ont existé, il faut les rechercher et les désigner. Il nous en est sûrement parvenu, car il serait tout à fait invraisemblable qu'elles eussent toutes disparu. Elles étaient assez répandues pour que Solon crut devoir légiférer très rigoureusement contre les faux-monnayeurs. Y a-t-il possibilité pour nous de les identifier avec une vraisemblance raisonnable, justifiée, sinon avec une entière certitude?

Il faut renoncer à la thèse éloquemment soutenue en

1. Ce poids de 17 gr. 75 dépasse un peu la normale qui est de 17 gr. 46; mais cet excédant est dû sans doute à l'oxydation,

1888 par M. Barclay Head, suivant laquelle les monnaies de la réforme solonienne seraient les premières pièces aux types de la tête d'Athéna au droit et de la chouette au revers¹. D'après l'éminent conservateur du Cabinet des médailles de Londres, Solon aurait inauguré au commencement du VIe siècle, vers 592, les *chouettes* athéniennes dites d'ancien style. Cette théorie est inadmissible pour bien des raisons dont les principales sont les suivantes :

Il est impossible de faire remonter jusqu'au début du VIe siècle des monnaies qui ont un grand type dans le carré creux du revers. Ce type du carré creux ne fait son apparition que cinquante ans plus tard environ ; des exemples comparatifs l'établissent sans réplique².

En second lieu, ainsi que M. de Fritze l'a fait ressortir³, ce n'est également que dans la seconde moitié du VIe siècle que commence à paraître la représentation de la figure humaine sur les monnaies. Nulle part, avant 550, on ne trouverait la tête d'une divinité sur les monnaies, soit au droit, soit au revers. Impossible, par conséquent, de faire remonter la tête d'Athéna des monnaies athéniennes jusqu'en 592.

Au surplus, si nous comparons à ces pièces les monnaies contemporaines de la même région, c'est-à-dire des villes qui étaient surement en relations commerciales avec Athènes, que constaterons-nous ? Est-ce que les monnaies d'Egine du commencement du VIe siècle peuvent laisser présager un progrès comparable à celui que représentent, par rapport à elles, les premières chouettes athéniennes ? Est-ce que les monnaies des îles égéennes n'ont pas, toutes encore, un carré creux rude au revers ? N'en est-il pas de même des monnaies de Corinthe au type de Pégase, de la Phocide au type du bucrane, de la Béotie au type du bouclier ? On

1. *Brit. Mus. Catal. Attica*, 1888, Introd. p. XIII.

2. A. Droysen, dans les *Sitzungsberichte* de l'Acad. de Berlin, 1882.

3. H. von Fritze, dans la *Zeit. für Numism.*, t. XX, 1897, p. 153.

voit par ces quelques exemples jusqu'à quel point la première monnaie d'Athènes aux types de la tête d'Athéna et de la chouette serait un véritable anachronisme au début du VIe siècle.

M. Head s'est bien rendu compte de la gravité de cette objection à sa théorie et il a voulu y répondre par avance en proclamant hardiment qu'il faut admettre qu'Athènes dut être la première ville à inaugurer le double type de la monnaie, à cause de sa prééminence artistique et commerciale. Mais avant Solon et de son temps encore jusqu'à Pisistrate, Athènes, — tous les historiens le reconnaissent, — n'avait nulle avance sur les autres grandes métropoles grecques. Bien au contraire, Egine, Chalcis, Erétrie, Corinthe, sans compter les villes grecques de la côte asiatique, devançaient Athènes dans le mouvement artistique et commercial; c'est de l'Ionie et des îles égéennes qu'Athènes reçut la première impulsion sous ce rapport, de même aussi que l'usage de la monnaie.

Mais si ces pièces à la tête d'Athéna et à la chouette ne sont pas de Solon, il ne nous reste plus, pour retrouver les monnaies pré-soloniennes et soloniennes qu'à les chercher parmi les monnaies primitives de poids euboïque que les anciens numismates, l'abbé Barthélemy, Cousinéry, à la fin du XVIIIe siècle ou au commencement du XIXe siècle, puis Beulé et d'autres encore proposaient de classer à Athènes, tandis que les savants plus récents se sont crus autorisés à les attribuer à différentes villes de l'Eubée. Ces pièces sont aux types variés de la tête de taureau, de la tête de Gorgone, de la chouette, du cheval, de l'amphore, de l'osselet, de la triskèle, de la roue et quelques autres encore; elle se rattachent toutes les unes aux autres par la forme de leur carré creux, leur style, le système pondéral, le cercle qui entoure le type, enfin leur provenance ordinaire.

Beulé rappelle, d'après Cousinéry, des trouvailles im-

portantes de ces monnaies, faites à Athènes même, et il conclut: «La fabrique, le style, la qualité du métal, l'aspect général, le travail des détails, la finesse d'un archaïsme déjà avancé, tout concourt à réunir ces pièces dans une même famille. Elles sont toutes d'Athènes ou aucune n'en est»¹.

Nous verrons ce que la théorie de Beulé a d'excessif et de trop absolu. Quant à l'opinion plus récente et généralement admise, que toutes ces monnaies doivent être classées à l'Eubée, elle s'appuie uniquement sur les arguments suivants: certaines des pièces de ce groupe se rencontrent aussi bien en Eubée qu'en Attique et dans les régions circonvoisines; en second lieu, leur poids est euboïque, et l'on n'admet à Athènes avant Solon que le poids éginétique. Telle est la thèse soutenue, entre autres savants, par Ernest Curtius², Imhoof-Blumer³, Ulrich Köhler⁴, H. de Fritze⁵, Barclay Head⁶.

Toutes ces pièces sont taillées suivant le système euboïque; elles ont le même aspect extérieur, la même épaisseur, la même technique, le même style. Elles se caractérisent enfin par le même carré creux au revers, formé de quatre triangles coupés par deux diagonales qui se croisent au centre du carré. Il est manifeste que nous sommes en présence d'un groupe homogène et de la même famille, sorti sinon du même atelier, comme le voudrait Beulé, du moins d'ateliers associés, de villes commerçant ensemble et frappant dans des conditions analogues des monnaies interchan-

1. Cousinéry, *Voyage en Macédoine*, t. II, p. 121 à 129; Beulé, *Monnaies d'Athènes*, p. 15.

2. E. Curtius, dans l'*Hermès*, t. X, p. 215.

3. Imhoof-Blumer, dans les *Monatsberichte* de l'Acad. de Berlin, 1881, p. 656 et *Annuaire de la soc. franc. de numism.*, 1882, p. 89.

4. U. Köhler, dans les *Mittheilungen* d'Athènes, 1884, p. 356.

5. H. von Fritze, dans la *Zeit. für Numism.*, t. XX, 1897, p. 142.

6. B. Head, *Hist. Numor.*, p. 301 et 310 et *Attica*, Introd. p. XIII et XV; *Central Greece*, Introd. p. XLIV.

geables. Elles sont d'ailleurs toujours trouvées dans la même région : l'Attique surtout, l'Eubée, la Mégaride et les cantons environnants.

Ces pièces sont trop connues pour qu'il soit besoin d'en reprendre, ici, la description détaillée¹. Toutefois, pour en préciser l'origine et déterminer la patrie avec quelque chance d'aboutir à un résultat scientifique, il est indispensable de procéder pas à pas, groupe par groupe, et analytiquement. Il est d'ailleurs peu vraisemblable, *a priori*, ainsi que l'a remarqué M. Imhoof-Blumer, qu'un seul et même atelier, à cette primitive époque, eut frappé des monnaies ayant un si grand nombre de types divers. Avant tout examen préalable on doit présumer qu'il s'agit de pièces frappées dans des villes diverses, en vertu d'une entente monétaire et commerciale analogue à celle qui présidait à la frappe des monnaies d'électrum dans les villes de la côte d'Asie mineure ou des monnaies incuses de la Grande Grèce².

1.— Chouette debout à gauche, la tête de face. Cercle au pourtour.

Rv. Carré creux rude partagé en quatre triangles par des diagonales.

19 mill.; de 8 gr. 47 à 7 gr. 30³.

1. On les trouvera décrites et classées dans Beulé, *Monnaies d'Athènes*, p. 15 et suiv.; *Brit. Mus. Cat. Central Greece*, pl. XX, fig. 4 à 6 et pl. XXII; Imhoof-Blumer, dans l'*Annuaire de la soc. franc. de numism.*, 1882, p. 96 et suiv.; Six, *Num. Chron.* 1888, p. 97; 1895, p. 180 et suiv. Dans notre révision sommaire nous nous dispenserons donc d'insister sur les détails de la description et surtout d'énumérer tous les exemplaires de chaque type. Nos références bibliographiques satisferont, de ce côté, la curiosité du lecteur.

2. Dans la révision qui va suivre, tout en nous dispensant de décrire de nouveau dans le détail toutes ces pièces et surtout de signaler tous les exemplaires, nous donnerons les plus essentielles des références bibliographiques où on les trouvera décrites et reproduites.

3. Beulé, *Monn. d'Athènes*, p. 17 et 19; *Catal. Brit. Mus. Central Greece*, p. 136, 1, pl. XXIV, 18; Imhoof-Blumer, dans l'*Annuaire de la*

2. — Même description.

0 gr. 72 ; 0 gr. 65 ; 0 gr. 60¹.

La première idée qui vient à l'esprit c'est que ces monnaies primitives au type de la chouette, trouvées sur le sol de l'Attique, sont d'Athènes. C'est en effet pour cette double raison que les anciens numismates et Beulé les ont classées à Athènes. Mais plus récemment, sous l'empire de ce préjugé fatal qu'avant Solon Athènes se servait pour ses monnaies comme dans son commerce, de l'étalon éginétique, on a reporté à l'Eubée ces pièces à la chouette. Les uns ont voulu les attribuer, à cause de leur type, à Athenae-Diades, vieil établissement athénien à l'extrémité nord-ouest de l'Eubée, non loin de Dion² : on admettait ainsi que cette petite colonie frappait des monnaies au type de la chouette, tandis que sa métropole se fut contentée de recevoir les tortues d'Egine ! D'autres ont proposé de classer ces pièces à la chouette à Chalcis, parce qu'en grec, ainsi que l'a fait observer M. T. Jones, on donnait nom de χαλκίς à une espèce de chouette au plumage couleur de cuivre ; cet oiseau eut été en quelque sorte le type parlant de la ville³. Cette attribution semblait même confirmée par certaines traditions relatives à l'origine de Chalcis qui aurait été fondée avant la guerre de Troie par une colonie venue d'Athènes, sous la conduite de Pandoros, fils d'Erechthée.

soc. franc. de num. 1882, p. 103 ; Six, *Num. chron.*, 1 95, p. 180 ; B. Head, *Hist. num.*, p. 302.

1 Beulé, *loc. cit.* ; *Brit. Mus.*, *loc. cit.* ; Six, *loc. cit.* M. Svoronos m'informe que les deux exemplaires nouveaux, du Musée d'Athènes, pesant 0 gr. 65 et 0 gr. 60, ont été trouvés en Attique. Il faut peut-être rattacher à ce groupe le diobole euboïque (1 gr. 36) du Musée de Carlsruhe, au type de la chouette de profil à gauche (Imhoof-Blumer, *Zeit. für Num.*, t. VII, p. 30 et pl. I, 1).

2 Imhoof-Blumer, dans l'*Annuaire de la soc. franc. de num.*, 1882, p. 103 ; B. Head, *Catal. Attica*, Introd. p. XII ; *Hist. num.*, p. 302.

3 E. Babelon, *Rev. des études grecq.*, 1889, p. 130 ; cf. Iliade, XIV, 290 ; Suidas, v. Χαλκίς ; Scol. sur Aristoph. *Aves*, vers 261.

Cependant, il est remarquable que, plus tard, jamais Chalcis n'adopta la chouette pour type monétaire; ses types héraldiques furent, au contraire, l'aigle et la roue. Nous constatons, d'autre part, que tous les exemplaires des monnaies à la chouette jusqu'ici connus ont été trouvés à Athènes ou dans les champs de l'Attique¹. Bref, depuis que nous savons qu'Athènes a dû avoir, avant Solon comme après lui, des monnaies de poids euboïque, il n'y a plus aucune raison pour se raidir contre l'évidence: les monnaies à la chouette sont bien d'Athènes, ainsi que M. Six l'a, d'ailleurs, déjà reconnu².

Que l'on ait frappé à Athènes des monnaies au type de la chouette seule, avant d'en frapper aux types combinés de la tête d'Athéna et de la chouette, cela n'a rien que de tout naturel. Les types héraldiques des monnaies primitives, généralement des animaux, sont les attributs des divinités protectrices des villes où ces monnaies furent frappées. Ces symboles ou attributs forment seuls les types des monnaies, tant que le revers n'est qu'un carré creux informe. Mais à partir du jour où les monnaies ont, à la fois, un type au droit et un type au revers, on place, au droit, la tête de la divinité, et le revers est réservé au vieux symbole qui figurait seul auparavant sur les pièces. En un mot, si en présence des longues séries athéniennes aux types de la tête d'Athéna et de la chouette, on demandait à un numismate expérimenté quel devait être le type monétaire d'Athènes avant l'apparition de la tête d'Athéna, il ne pourrait répondre que ceci: c'était la chouette. Ainsi en est-il, par exemple, à Ephèse où tantôt l'abeille, tantôt le

1. U. Köhler, dans les *Mittheilungen* d'Athènes, t. IX, 1884, p. 354-362

2. Six, dans le *Num. Chron.*, 1895, p. 181: mais dans ce passage, M. Six propose en même temps, à tort, d'attribuer à Délos sous l'hégémonie athenienne les hectés d'electrum au type de la chouette qui doivent, au contraire, demeurer classées à la côte d'Asie-mineure.

cerf, forment le type des monnaies archaïques qui ont un carré creux au revers; la tête de l'Artémis éphésienne dont ces deux animaux étaient les emblèmes ne paraît que plus tard. A Corinthe, le Pégase forme le seul type monétaire tant que les pièces ont un carré creux; plus tard, nous avons, sur une face, la tête d'Athéna Chalinitis, et sur l'autre face, le même Pégase. Dans l'île de Naxos, on a le canthare dionysiaque et, au revers, un carré creux sans type sur les pièces les plus anciennes; puis, viennent les séries qui ont, au droit, la tête de Dionysos, et, au revers, le canthare, attribut de ce dieu.

De nombreux auteurs ont expliqué, à la suite de Beulé, le symbolisme de la chouette et ses rapports avec Athéna γλαυκῶπις, la protectrice d'Athènes. Il n'est pas besoin d'insister sur ce point; nous sommes bien, par ces monnaies à la chouette, en présence de monnaies primitives d'Athènes. Tout le prouve: le lieu constant des trouvailles, le type qui est l'emblème national des Athéniens, le poids qui est celui de la pièce étalon signalée par Aristote et correspondant à la mine de 873 grammes.

3. — Cheval au repos, à gauche. Cercle au pourtour.

Rv. Carré creux rude, partagé en triangles par deux diagonales.

20 mill.; 8 gr. 44; 8 gr. 17 ¹.

4. — Protomé de cheval bondissant à droite

Rv. Carré creux rude, partagé en quatre triangles par deux diagonales.

18 mill.; 8 gr. 54; 8 gr. 43 ².

1. Cousinéry, *Voyage dans la Macédoine*, II, pl. IV, 7; Beulé, *Monnaies d'Athènes*, p. 19; B. Head, *Hist. num.*, p. 305; Dressel, *Zeit. für Num.*, t. XXII, p. 247, n° 58 et pl. VIII, 15 (de la trouvaille d'Égypte 1897).

2. Beulé, p. 19; Imhoof-Blumer, *Annuaire* cité, p. 104: *Zeit. für Num.*, t. III, p. 275 et pl. VI, 5; B. Head, *Hist. num.*, p. 305. Dressel, *Zeit. für Num.*, t. XXII, pl. VIII, 16 (de la trouvaille d'Égypte, 1897).

5.— Protomé de cheval bondissant à gauche. Cercle au pourtour. Style très primitif.

Rv. Carré creux rude, partagé en triangles par deux diagonales.

19 mill. ; 8 gr. 48 (coll. de Luynes)¹ ; 8 gr. 40 (Athènes, trouvée en Attique, d'après une communication de M. Svoronos).

6.— Même description.

15 mill. ; 3,80 (Athènes) trouvée en Attique.

7.— Partie postérieure d'un cheval marchant à droite

Rv. Carré creux rude, partagé en quatre triangles par deux diagonales.

19 mill. ; 8 gr. 61 ; 8 gr. 39² ; 8 gr. 60 (Athènes).

8.— Même description.

15 mill. ; 4 gr. 38 ; 4 gr. 20 ; 4 gr. 02 ; 3 gr. 85³ ; 3 gr. 72 (Athènes, trouvé en Attique).

Sur les monnaies qui composent le groupe précédent, le cheval est bridé ; ce détail nous remet en mémoire la légende d'après laquelle le roi mythique d'Athènes, Erechthée ou Erichthonios, fils d'Athéna, fut l'inventeur des chars et eut, le premier, l'idée de soumettre le cheval au joug de l'attelage. C'est ainsi que s'expliquerait, d'une part, sur nos pièces, le type du cheval bridé, et d'autre part, sur les monnaies dont nous parlerons tout à l'heure, le type de la roue. Il est possible, au surplus, que les deux légendes se soient confondues et qu'Erichthonios ait dompté et attelé le cheval créé par Poseidon. Enfin, comme je l'ai rappelé plus haut, ce sont vraisemblablement ces monnaies primitives que vise la légende qui attribuait à Erichthonios l'invention de la monnaie athénienne, et cette circonstance encore tend à justifier l'attribution de ces monnaies à Athènes.

1. Imhoof-Blumer, *Annuaire* cité, p. 104.

2. Imhoof-Blumer. *Annuaire* cité, p. 103 ; B. Head, *Hist. num.*, p. 305.

3. Head, *Centr. Greece*, pl. XXIV, 20 ; Imhoof-Blumer, *Ann.* cité, p. 103.

Le type du cheval s'explique trop bien à Athènes pour qu'il soit nécessaire d'insister longuement à son sujet. Le célèbre épisode mythologique de la dispute d'Athéna et de Poseidon pour la possession de l'Attique et le droit de donner son nom à la capitale du pays est un des thèmes favoris de l'art antique. Il est tout aussi naturel de trouver sur des monnaies primitives d'Athènes le cheval de Poseidon que la chouette d'Athéna. Nous ne saurions suivre l'opinion des savants qui ont voulu classer à la vieille ville de Cymé en Eubée les pièces au type du cheval¹. M. Six a d'ailleurs proposé de revenir à l'attribution athénienne; seulement le savant hollandais va manifestement trop loin lorsqu'il cherche à préciser les circonstances dans lesquelles ces pièces ont dû être frappées :

Le cheval, dit-il, convient particulièrement bien à Pisistrate; c'était presque un type parlant pour lui, fils d'Hippocratès, et qui donna à ses fils les noms d'Hippias et d'Hipparque. « Il aura, ajoute M. Six, emis les pièces à ce type pendant sa première tyrannie, en 560-555, date probable de la naissance de ses fils »². Je ne crois pas que l'attribution à Pisistrate puisse se justifier; nous verrons plus tard pour quels motifs. Néanmoins ce qu'il faut retenir de cette théorie, c'est l'attribution géographique à Athènes.

9. — Amphore. Cercle au pourtour.

Rv. Carré creux rude partagé en quatre triangles par deux diagonales.

19 mill.; 8 gr. 82; 8 gr. 22³

1. B. Head, *Hist. numor.*, p. 305; dans le t. III de la *Zeit. für Num.*, Imhoof n'admet pas l'attribution à Athènes. Il pense que ces pièces primitives, si on les trouve en Attique, ont pu y être apportées comme *tribut* payé aux Athéniens et appartiennent les unes à l'Eubée, les autres même à quelque partie du nord de la mer Egée.

2. Six, *Num. Chron.*, 1895, p. 181-182

3. Beulé, p. 27; B. Head, *Central Greece*, p. 137 et pl. XXIV, 21; B. Head, *Hist. num.*, p. 309.

10. — Même description.

Α 9 mill. : 0 gr. 68 (anc. coll. Margaritis) ¹.

Le type de l'amphore à huile convient d'autant mieux à Athènes qu'il forme l'emblème de nombreux monuments pondéraux athéniens de l'époque archaïque ². Il est le symbole de la fertilité et de l'abondance de l'Attique en oliviers; il se rapporte au culte d'Athéna puisque c'est cette déesse qui créa et fit pousser le premier olivier; il est aussi l'image de l'amphore pleine d'huile qu'on donnait en prix aux jeux des Panathénées. Nous ne saurions discuter le classement de ce groupe à la ville d'Histiée en Eubée, parce que cette attribution n'a jamais été étayée d'aucun argument et qu'elle repose seulement sur le préjugé que ces pièces étant de poids euboïque devaient être eubéennes. Six les a reportées à Athènes, mais en les attribuant sans preuve et contre toute vraisemblance, à la deuxième tyrannie de Pisistrate, de 550 à 544 ³.

Des monnaies contemporaines ont aussi pour type la même amphore à huile; mais elles sont attribuées avec raison par M Svoronos à l'île d'Andros ⁴. On ne saurait en effet confondre ce groupe, malgré la similitude du type, avec celui que nous étudions ici; celles-ci sont de poids euboïque; celles d'Andros suivent l'étalon éginétique; celles-ci ont autour du type le cercle que nous avons déjà signalé comme caractéristique; celles d'Andros sont dépourvues de ce cercle; le carré creux du revers, à Andros, affecte une forme toute différente et n'est pas divisé en quatre triangles

1. *Catal. de la coll. Margaritis*, pl. I, 54.

2. Pernice, *Griechische Gewichte*, p. 85.

3. Six, *Num. chron.*, 1895, p. 183.

4. Voyez J. Svoronos chez Demetrios Paschalis, Νομισματική τῆς ἀρχαίας Ἀνδρου dans le *Journ. internat. d'archéol. numism.*, vol. I (1898) p. 305-307 Voyez aussi page 326-327 où le type de l'amphore s'explique pour Andros d'une manière tout à fait parallèle à notre explication de l'amphore des monnaies athéniennes.

par des diagonales; le flan monétaire enfin est plus globuleux.

11. — Osselet. Cercle au pourtour.

Rv. Carré creux rude partagé en triangles par deux diagonales qui se croisent au centre.

⌘ 18 mill.; 8 gr. 45 (Paris) ¹.

L'osselet est tout à fait un type athénien. Il existe des séries de poids et de tessères athéniens qui ont, sur leur face principale, un osselet figuré en relief ². Beulé s'est efforcé de démontrer que l'osselet avait, à Athènes, un sens religieux; qu'il se rattachait au culte d'Athéna et était, en particulier, un attribut d'Athéna Skiras, dont le temple était à Phalère ³. Les pièces de poids euboïque à l'osselet ont été classées par M. Six à Athènes, au temps de l'exil de Pisistrate, de 543 à 534. Elles sont certainement plus anciennes, probablement même antérieures à Solon.

12. — Roue à traverses parallèles.

Rv. Carré creux rude partagé en quatre triangles par deux diagonales.

⌘ 20 mill.; 8 gr. 48; 8 gr. 10.

13. — Roue à quatre rayons.

Rv. Carré creux rude partagé en quatre triangles par deux diagonales.

⌘ 15 mill.; 4 gr. 36.

14. — Même description.

⌘ 9 mill.; 0 gr. 71 à 0 gr. 60 ⁴.

1. Beulé, *Monn. d'Athènes*, p. 17 et 19; Imhoof-Blumer, *Annuaire de la soc. franc. de num.* 1882, p. 103; B. Head, *Cat. Central Greece*, Introd., p. LIV; *Hist. numor.*, p. 309; Six, *Num. chron.*, 1895, p. 184.

2. Pernice, *Griech. Gewichte*, p. 83. Ποστολάκας, Κερμάτια συμβολικά. Ἀθήναιον τόμ. Θ', ἀριθ. 25, 41, 67, 117, 121, 186, 205, 213, 228, 243 κτλ. A. Engel, *Bull. de Corr. Hell.* t. VIII, pl. VI etc.

3. Beulé, *Monn. d'Athènes*, p. 21.

4. Beulé, p. 23; Imhoof, *loc. cit.*, p. 102; *Brit. Mus. Central Greece*, p. 107 et pl. XX, 4, 5 et 6.

Le groupe des pièces à la roue présente des particularités qui semblent autoriser des subdivisions et peut-être même des attributions variées.

La première pièce a pour type une roue qui, à la place de rais rayonnant autour du moyeu central, a des traverses qui se coupent à angles droits. Il faudrait se garder de considérer cette forme spéciale comme attestant une antiquité plus reculée pour les pièces qui ont ce type. Il est manifeste, en effet, que l'ensemble des monnaies que nous étudions ici sont à peu près contemporaines les unes des autres. Mais il n'est pas difficile de citer, en archéologie, l'emploi de roues avec des rais rayonnant autour du moyeu à une époque antérieure à nos monnaies ou à l'époque contemporaine.

Sans rechercher dans les civilisations égyptienne et asiatique où les roues à rais sont constantes sur les peintures et les bas reliefs, on en rencontre aussi couramment sur les monuments des pays grecs. Schliemann a découvert dans l'enceinte de la primitive nécropole de Mycènes des stèles sur lesquelles on voit des chars de guerre avec des roues à quatre rais rayonnant autour du moyeu central¹. Une roue à quatre rais se voit également sur une très primitive applique de bronze trouvée en Crète². Un des plus anciens bas reliefs attiques, trouvés dans les ruines de l'Acropole et conservés au musée d'Athènes, représente une femme drapée, montant dans un char dont les roues ont quatre rais³. Un autre fragment sculptural attribué comme le précédent à la fin du VIIe siècle et trouvé aussi dans les plus anciennes ruines de l'Acropole, et qui représente Héraclès tuant

1. Schliemann, *Mycènes*, éd. franc., p. 100, 140, 156; Helbig, *Das homerische Epos*, p. 53 et 98.

2. G. Perrot, *Hist. de l'art dans l'antiq.*, t. VIII, p. 421.

3. G. Paris, *La sculpture antique*, p. 144; G. Perrot, *op. cit.*, t. VIII, p. 533.

l'hydre de Lerne, nous montre le dieu dans un char à roues à quatre rais¹.

De ces observations il résulte que si, sur des monnaies frappées à la fin du VIIe siècle ou au commencement du VIe, on a pour type une roue à traverses perpendiculaires, c'est qu'un sens particulier était attaché à cette forme. Cette roue à traverses paraît être un souvenir des temps primitifs, un rappel de la roue telle qu'elle existait avant que la roue à rais fut inventée : c'est en quelque sorte une roue mythique, et cela est d'autant plus frappant qu'à la même époque on fabrique d'autres pièces qui ont pour type une roue à rais rayonnant autour du moyeu.

Un vase peint nous offre un exemple analogue de l'emploi simultané des deux formes de roues. C'est une amphore bacchique à figures noires qui a fait partie de la coll. Beugnot et se trouve aujourd'hui au musée de Compiègne². Sur l'une des faces, on voit Triptolème assis sur un char dont les roues ont quatre rais, suivant la forme ordinaire. Sur l'autre face, est représenté Dionysos tenant le canthare et assis sur un char ailé, dont les roues sont à traverses perpendiculaires. Ainsi, dans les peintures de ce vase, se trouvent associées la roue à rais et la roue à traverses. Comme au point de vue mécanique la roue à traverses est l'indice d'une primitive ignorance dans la construction des chars, et que la roue à rayons est nécessairement un perfectionnement sur la roue à traverses on doit en inférer que les peintures du vase donnent au char de Dionysos une vieille forme traditionnelle, mythique, reproduisent peut-être une image des temps primitifs ou s'inspirent d'une lointaine tradition qui donnait cette forme de roue aux chars des dieux.

1. Perrot, *op. cit.* t. VIII, p. 533.

2. Cette amphore est publiée dans Gerhard, *Auserles. Vasenbilder* pl. XLI, et dans Ch. Lenormant et J. de Witte, *Elite des monuments céramographiques*, t. III, pl. 48 et 49.

De même sur nos monnaies, les deux formes de roues sont surement des types monétaires contemporains; la roue à traverses ne peut avoir qu'un caractère symbolique, hiératique; c'est un emblème héraldique qui rappelle une légende primitive fort ancienne déjà à l'époque où les monnaies furent frappées¹.

A quoi donc peut faire allusion cette roue de forme primitive? Une roue peut bien être l'emblème abrégé d'un char. Or, nous avons fait, plus haut, allusion à la tradition populaire suivant laquelle le roi mythique d'Athènes Erichthonios monta le premier dans un char. Ce premier char de l'Attique fut donné à Erichthonios par Athéna elle même², et le culte d'Erichthonios fut toujours associé à celui d'Athéna. Ainsi, la roue de forme primitive sur nos monnaies rappelle très probablement l'invention attribuée par la tradition athénienne à Erichthonios, et cette interprétation est de nature à fortifier l'attribution à Athènes des monnaies qui ont ce type de la roue à traverses perpendiculaires³.

Beulé se fondait, pour proposer l'attribution de ces pièces à Athènes, sur ce fait positif qu'on les trouve presque exclusivement en Attique et à l'état isolé, de sorte qu'il est, par là, certain qu'elle sont circulé en Attique. Six comprenant qu'il faut les restituer à Athènes a cherché à préciser l'époque de leur émission, et sa conjecture n'est pas pour

1. On trouve encore la roue à traverses perpendiculaires sur des monnaies étrusques, où elle est parfois même très élégamment ornée. Sur ces monnaies également, cette roue ne peut être qu'un symbole mythologique, et non l'image des roues existant chez les Etrusques à l'époque où les monnaies ont été frappées. B. Head, *Hist. numor.* p. 12, fig. 7; Garrucci, *Monete dell' Italia antica*. 2e part. pl. 73, fig. 29 à 31. Sur des monnaies thraco-macédoniennes du VIe-Ve siècle on trouve aussi les deux espèces de roues au revers de monnaies contemporaines. Cf. par ex. *Zeit. für Num.*, t. III, pl. II, fig. 1, 2 et 3.

2. Schol. Aristid. *Panath.*, éd. Dindorf, 3, 62.

3. Dans le Catalogue du Musée britannique (*Central Greece*, p. 107, pl. XX, fig. 4, 5 et 6) ces monnaies sont classées conjecturalement à Chalcis.

nous déplaie, car elle confirmerait même ce que nous venons de dire du symbolisme de la roue de forme primitive. Les pièces à la roue auraient, suivant M. Six, été frappées en 592 pour célébrer la victoire à la course en chars remportée pour la première fois par un Athénien à Olympie: cet Athénien n'était autre qu'Alcméon, le chef de la puissante famille des Alcméonides¹. Rien ne s'oppose à ce qu'à l'occasion de cette victoire qui dut avoir un immense retentissement à Athènes et contribuer à fortifier la situation politique des Alcméonides, on ait rappelé sur les monnaies, par le type de la roue primitive, l'invention des chars attribuée par la tradition au roi mythique Erichthonios: ceci rentre tout à fait dans les usages de l'antiquité. Les monnaies au type de la roue à traverses rappelleraient donc par leur forme hiératique l'invention d'Erichthonios; d'autre part, les monnaies à roue radiée seraient, elles aussi, une allusion directe et en quelque sorte plus immédiate au triomphe d'Alcméon aux jeux Olympiques.

Il n'est pas possible de donner ces pièces au type de la roue à Chalcis d'Eubée, parce que les monnaies de Chalcis qui ont le type de la roue sont d'un aspect tout autre: la roue s'y trouve inscrite dans un triangle creux. Il s'agit donc de deux séries de pièces appartenant à deux ateliers différents.

Rien d'ailleurs ne s'oppose à ce que d'autres ateliers encore aient eu pour type une roue. Quand on examine avec soin les monnaies, on remarque qu'elles peuvent se partager en trois catégories suivant la forme donnée à la roue. On peut distinguer:

- 1° la roue à traverses perpendiculaires;
- 2° la roue à quatre rais rattachés aux jantes de la circonférence sans contrefiches;

1. Six, dans le *Num. chron.*, 1895, p. 182. Cf. Hérodote, VI, 125; Scholies sur Pindare, *Pythiques*, VII, 1.

3° la roue à quatre rais avec des contrefiches latérales qui en soulagent la portée.

Je crois que les deux premiers groupes sont d'Athènes et que le troisième doit être classé à Mégare, ainsi que M. Svoronos l'a récemment proposé avec son habituelle perspicacité¹.

Comme nous l'avons indiqué dans le commentaire succinct des séries qui précèdent, il y a de solides raisons pour que ces séries représentent le monayage d'Athènes à l'époque pré-solonienne et solonienne. Le lieu des trouvailles qui est constamment l'Attique, le poids euboïco-attique, le style, la fabrique, les types mêmes qui, tous, se rattachent sans effort à des souvenirs légendaires, à des traditions de l'Attique. Ce sont bien là, il nous semble, ces vieux didrachmes euboïques que Solon débaptisa, pour ainsi dire, et dont il fit des drachmes sans rien modifier à leur fabrique et à leur aspect : Solon, nous le répétons conformément à la tradition, n'a inventé aucune monnaie nouvelle, et il est impossible, parmi les types que nous venons d'examiner, de dire ceux qui sont de l'année où il fut investi de la dignité d'archonte et fit sa réforme pondérale.

Autres séries.

Les séries qui suivent se rattachent aux précédentes par le poids, l'aspect et les types ; mais si elles appartiennent

1. J. Svoronos, dans le *Journal internat. d'archéol. numismatique*, t. I, 1898, p. 373. Cf. Lermann, *Athenatypen*, p. 25. M. Svoronos fait valoir les arguments suivants : 1° Mégare était une ville puissante et florissante au VIIe-VIe siècles ; par conséquent elle doit avoir frappé des monnaies. 2° Les trouvailles isolées des pièces à la roue indiquent aussi bien Mégare qu'Athènes comme lieu d'origine de ces pièces ; on ne les trouve que fort rarement en Eubée. 3° Plus tard, les colonies de Mégare, Chalcédon et Mesembria, quand elles commencent à battre monnaie, adoptent la roue pour type monétaire, et l'on sait que d'habitude, au début de leur monnayage, les colonies adoptent les types de leur métropole.

ainsi au même groupe monétaire, il est peut-être moins sûr que l'atelier d'Athènes les puisse revendiquer.

1. — Triskèle tournant à droite. Cercle au pourtour

Rv. Carré creux rude partagé en quatre triangles par deux diagonales.

Ⓐ 19 mill.; 8 gr. 11 ¹.

2. — Triskèle tournant à gauche

Rv. Carré creux partagé en quatre triangles par des diagonales.

Ⓐ 9 mill.; 2 gr. (Paris) ².

Les monnaies au type de la triskèle à jambes humaines étaient jadis classées à la Lycie, parce qu'en effet la triskèle forme le type de monnaies nombreuses des dynastes lyciens. Mais il s'agit, en réalité, de deux groupes de pièces distincts que séparent le style, le poids, les trouvailles. Aussi a-t-on généralement reporté à l'Eubée les pièces dont nous nous occupons ici. Mais rien ne justifie ce classement, tandis qu'au contraire, on trouve la triskèle comme type de plombs athéniens frappés pour la Boulé des Cinq cents ³ et sur les petits bronzes d'Athènes connus sous le nom de κεράτια συμβολικά ⁴.

Quelques exemplaires au type de la triskèle à jambes humaines se séparent des autres par deux particularités importantes. Au droit, se trouve la lettre Φ et le revers n'est pas celui que nous avons signalé jusqu'ici. Voici, au surplus la description de ces pièces particulières:

3. — Triskèle à jambes humaines, tournant à droite; entre les jambes, dans le champ, la lettre Φ.

Rv. Carré creux des monnaies d'Egine.

Ⓐ 18 mill.; 7 gr. 16 ⁵.

1. Beulé, p. 19; Imhoof-Blumer, dans l'*Annuaire* cité, p. 103; Six, *Num. chron.*, 1888, p. 97 et pl. V, 1 et 1895, p. 184; B. Head, *Hist. num.*, p. 309.

2. Beulé, p. 19; *Rev. num.*, 1856, pl. XI, 6; Imhoof-Blumer, *loc. cit.*

3. J. Svoronos, dans le *Journ. int. d'arch. num.* t. III, p. 336, nos 217 à 222.

4. Postolaca, *loc. cit.* n° 185, 199, 237, 255 etc.

5. Six, *Num. chron.*, 1888, p. 98, n° 4 et pl. V, 3.

Sur ce groupe on voit que le revers n'a plus le carré partagé en quatre triangles par deux diagonales qui se coupent à angles droits. C'est au contraire le carré creux des monnaies primitives d'Egine, partagé en huit compartiments, les uns en creux, les autres en relief. Dès lors, la présence de cette lettre Φ , la forme nouvelle de ce carré creux donnent à penser que ces pièces n'ont pas la même origine que les autres et qu'elles ne conviennent pas au même atelier. M. Six a été tout naturellement porté à croire que ces pièces devaient appartenir à une ville dont le nom commence par la lettre Φ ; il s'arrête en conséquence à la ville de Phlionte, dans le nord du Péloponnèse, et ce qui semble confirmer cette attribution, c'est que l'un des trois exemplaires connus de ce groupe a été trouvé en Arcadie ¹.

4. — Scarabée.

Rv. Carré creux rugueux partagé en quatre triangles par deux diagonales.

⌘ 19 mill.; 8 gr. 25 ²; trouvé en Attique.

5. — Même description.

0 gr. 70 ³; trouvé en Attique.

6. — Tête de Gorgone de face, tirant la langue.

Rv. Scarabée.

⌘ 10 mill. (poids inconnu) ⁴.

7. — Tête de Gorgone de face.

Rv. Protomé de cheval bondissant à droite Carré creux.

⌘ 10 mill.; 0 gr. 70 ⁵.

1. Phlionte paraît aussi avoir frappé des monnaies en association avec Egine: ce sont des pièces de poids éginétique, qui ont au droit la triskèle avec la lettre ϕ et, au revers, la tortue. Six, *Num. chron.* 1888, p. 97 et suiv. n° 5, statère de 12 gr 15).

2. Six, *Num. chron.*, 1895, p. 183, note 39.

3. Imhoof, *Annuaire* cité, p. 104.

4. Six, *Num. chron.* 1895, p. 185, note 45 et pl. VII, 9.

5. *Brit. Mus. Central Greece*, pl. XXIII, 8.

Ces deux dernières pièces sont d'époque postérieure, c'est à dire d'une date avancée du VIe siècle; elles ne sauraient appartenir à Athènes parce qu'elles viendraient, sans raison, s'intercaler au milieu de la série des chouettes. Signalons encore sans les décrire, de petites divisions au type de la grenade (0 gr. 32), de la grenouille (0 gr. 70), de l'œil humain (0 gr. 16), qui paraissent se rattacher au même monnayage tout en appartenant à des villes diverses¹.

Le dernier groupe, que nous avons à examiner est plus important et doit nous conduire à d'utiles constatations.

1. — Tête de taureau de face.

Rv. Carré creux rude partagé en quatre triangles par deux diagonales qui se croisent au centre.

⌘ 19 mill.; 8 gr. 66².

2. — Même description.

⌘ 7 mill.; 0 gr. 32³.

Ces pièces sont évidemment celles que vise la tradition qui attribue à Thésée l'invention de la monnaie, en ajoutant que ces pièces primitives étaient au type du bœuf. Elles pourraient être d'Athènes; cependant, nous verrons tout à l'heure pour quelles raisons il semble préférable de les classer à Erétrie d'Eubée.

3. — Tête de Gorgone de face, tirant la langue.

Rv. Même carré creux.

⌘ 18 mill.; 8 gr. 71; 8 gr. 63, etc.⁴.

4. — Même description.

⌘ 8 mill.; 0 gr. 63⁵.

1. Voyez Imhoof-Blumer, *Annuaire* cité, p. 104-105. Des monnaies au type de la grenouille, mais de poids éginétique, ont été attribuées à l'île de Sériphos par M. Svoronos (*Journ. intern. d'arch. num.*, 1898, p. 205).

2. Imhoof-Blumer, *loc. cit.*, p. 104; *Br. Mus. Central Greece*, pl. XXII, 5.

3. Imhoof-Blumer, *loc. cit.*

4. Beulé, p. 25; Imhoof-Blumer, *loc. cit.* p. 105; *Brit. Mus. Central Greece*, pl. XXII, 1, 2 et 3.

5. Beulé, p. 25; *Brit. Mus. Central Greece*, p. 120 et pl. XXII, 4.

5. — Même description.

⌘ 6 mill.; 0 gr. 31 (Paris) ¹.

6. — Tête de Gorgone de face, tirant la langue.

Rv. Tête de taureau de face, dans un carré creux.

⌘ 29 mill.; 16 gr. 48 ².

7. — Tête de Gorgone de face, tirant la langue.

Rv. Mufle de lion de face, les griffes avancées de chaque côté des naseaux; au dessus des griffes, deux globules. Le tout dans un carré creux.

⌘ 25 mill.; 17 gr. 40 ³.

8. — Variété: les deux globules du revers ne paraissent pas visibles.

⌘ 20 sur 30 mill.; 17 gr. 39 ⁴.

9. — Variété; les deux globules du revers sont placés au dessus des oreilles.

⌘ 26 mill.; 17 gr. ⁵.

M Six a proposé d'enlever ces monnaies à l'Eubée pour les reporter à Athènes. Il croit que ces pièces ont été frappées à Athènes du temps d'Hipparque et d'Hippias, entre 527 et 514 ⁶. Nous allons donner les raisons qui nous empêchent d'adopter l'opinion de ce savant.

Les deux globules qui sont dans le champ du revers sont des marques de valeur; on ne saurait les confondre avec les pattes ou les griffes du lion: ils occupent d'ailleurs, suivant les exemplaires, des positions différentes, tantôt au

1. Beulé, p. 25.

2. Imhoof-Blumer, *loc. cit.* p. 105; *Br. Mus. Central Greece*, pl. XXII, 6.

3. Imhoof-Blumer, *loc. cit.* p. 105; *Brit. Mus. Central Greece*, pl. XXII, fig. 46. M. Svoronos m'informe que l'exemplaire du Musée d'Athènes a été trouvé dans les fouilles d'Eleusis.

4. *Central Greece*, pl. XXII, fig. 7 et 8; Beulé, p. 25.

5. *Central Greece*, pl. XXII, fig. 9.

6. Six, *Num. chron.*, 1895, p. 183 et 185.

dessus des griffes, tantôt au dessus des oreilles de l'animal. Ces deux globules indiquent que les pièces qui en sont pourvues sont le double de l'unité, des *didrachmes*; or, nous avons vu qu'elles pèsent 17 gr. 46. Qu'est ce donc que ce poids de 17 gr. 46? C'est celui du *tétradrachme* euboïque ordinaire, du système mineur: c'est le poids du tétradrachme attique des temps postérieurs ou de l'époque antérieure à Solon; et voilà que, pour les pièces archaïques dont il s'agit ici, on prend la précaution de nous les désigner par deux globules comme étant des *didrachmes*.

Le poids du didrachme est donc porté au double, de sorte que ces grosses pièces nous fournissent un exemple tangible et vérifié de la surélévation pondérale que nous avons constatée plus haut avec les plus anciens poids de l'Acropole. Nous avons donc l'attestation formelle de l'application du système solonien, c'est à dire du système euboïque fort ou majeur à la taille des monnaies aussi bien qu'à la taille des monuments pondéraux.

Faut-il se hâter de conclure de là, avec M. Six¹ que ces monnaies taillées suivant le système solonien sont d'Athènes et non d'Erétrie? M. Six a remarqué fort ingénieusement que le mufle de lion de face, qui figure au revers de ces pièces est pareil au mufle de lion des monnaies de Samos contemporaines. Il voit, dès lors, dans la présence de ce type sur des monnaies qu'il croit athéniennes, le témoignage d'une alliance politique entre Athènes et Samos. Cette alliance eut lieu effectivement entre Pisistrate, tyran d'Athènes, et Polycrate, tyran de Samos, entre 533 et 527, date qui convient à nos monnaies: ce fut même Lygdamis, tyran de Naxos et lieutenant de Pisistrate, qui aida Polycrate à se rendre maître de Samos en 532². Il est bien tentant d'accepter une aussi ingénieuse théorie où tout concorde: la

1. *Num. chron.*, 1895, p. 183.

2. Busolt, *Griech. Geschichte*, t. II, p. 508.

chronologie, le poids, le style, l'alliance politique de Pisisstrate et de Polycrate, enfin la présence des deux globules inspirés par l'idée de mettre la taille de ces pièces en harmonie avec la réforme de Solon.

Cependant, je ne crois pas que le classement à Athènes proposé par M. Six puisse être accepté; d'abord, à l'époque où se placent ces pièces aux types de la Gorgone et du mufle de lion, c'est à dire assez loin après le milieu du VIe siècle, il y avait déjà un certain temps que la série athénienne aux types de la tête casquée d'Athéna et de la chouette était commencée; or cette série ne comporte dans la suite des temps archaïques ni interruption ni lacune. Il n'est pas possible de faire remonter jusqu'avant l'inauguration des *chouettes* les monnaies aux types de la Gorgone et du mufle de lion; il n'est pas possible non plus d'interrompre la suite des *chouettes* et d'y constituer un *hiatus* pour y intercaler les Gorgones.

D'un autre côté, je crois qu'on peut fournir des arguments historiques pour justifier le classement de ces pièces à Erétrie.

D'abord, il n'est guère admissible qu'Erétrie, riche et puissante cité, n'eut pas de monnaies à l'époque archaïque, tout comme sa voisine et rivale Chalcis. Or, sans nos pièces à la Gorgone, Erétrie serait dépourvue de monnaies avant l'arrivée des Perses. Les deux globules qui, au revers d'un certain nombre de ces pièces, correspondent à la réforme de Solon, peuvent avoir été marqués sur des pièces d'Erétrie si cette ville, après la réforme solonienne, s'est trouvée, à un moment donné, dans la dépendance ou l'alliance d'Athènes. Or, c'est précisément ce qui arriva. Sous Pisistrate et ses fils, Erétrie fut l'alliée constante d'Athènes, le principal point d'appui des tyrans athéniens à l'extérieur. C'est avec l'aide des Erétréens et de Lygdamis, tyran de Naxos, que Pisistrate parvint à se rendre, pour la troisième fois, maître

d'Athènes en 533¹. Plus tard, ce fut à Erétrie qu'Hippias se retira lorsqu'en 511 il fut chassé d'Athènes.

Ainsi, le peu que nous savons de l'histoire d'Erétrie à cette époque, nous montre cette ville comme ayant lié partie avec les tyrans d'Athènes, Pisistrate et ses fils, ou étant sous leur dépendance. Rien d'étonnant, par conséquent, à ce que la réforme de la monnaie euboïque par Solon ait été appliquée à la taille de la monnaie d'Erétrie².

On peut croire aussi que la pièce qui a pour types une tête de Gorgone et une tête de bœuf, associe les types d'Erétrie et d'Athènes et consacre l'alliance de ces deux villes.

Quant aux pièces qui ont au revers le mufle de lion samien, ce type peut s'expliquer aussi à Erétrie. On connaît les relations étroites qui unirent Samos à l'Eubée dès le temps des guerres lélantiennes, et nous savons que le système euboïque fort était appliqué à la taille de la monnaie d'électrum à Samos. Ainsi ces monnaies érétriennes nous attestent par leurs types et leur taille l'alliance politique qu'on sait historiquement avoir existé entre Erétrie, Athènes et Samos au temps de Polycrate, de Lygdamis et des Pisistratides³.

E. BABELON

(à suivre)

1. Busolt, *Griech. Gesch.*, t. II, p. 324; Curtius, *Hist. grecq.*, t. I, p. 443.

2. M. Head a déjà proposé de classer ces monnaies à Erétrie, *Hist. numor.*, p. 305-306.

3. Au moment où j'achève la dernière correction de ces épreuves, je reçois deux nouvelles études sur la réforme monétaire de Solon : Otto Seeck, *Die angebliche Münzrsform Solons*, dans les *Beiträge zur alten Geschichte* de Lehmann et Kornemann (Leipzig, 1904, t. IV, fasc. 2, p. 164 et suiv.) et C. Joergensen, *Solon et la monnaie d'Athènes* (Académie Roy. des Sciences et des Lettres de Danemark. *Bulletin* de l'année 1904 n° 5 p. 307-328). Je n'ai pu aussi consulter à temps la dissertation de M. Holwerda, *Zum Münzwesen Atticas vor den Perserkriegen* (Leyde, 1902, in 8° (*ex libro gratul. in honorem Herwerdeni expressum*)).

ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΑ ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΛΑ

ΕΝ Τῷ ΕΘΝΙΚῷ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚῷ ΜΟΥΣΕΙῳ ΑΘΗΝΩΝ

(Συνέχεια. Ἦδὲ σελ. 161 κ.επ.)

551. — ΚΕΡΟΗΘ = *K(ύριε) βοήθ[ει τῷ σα̃ δούλῳ]*,
 πέριξ διπλοῦ σταυροῦ ἐπὶ τετραβάθμου βάσεως.

Ὅπ. . . ΝΟ — ΙΩΡΑCΙ — . . . ΩCΤ — . ΑΤΟΡ' = . . νο . ιω
 βασι[λικ]ῷ στ[ρ]άτορ(ι).

0,021. (Α. Ε. 1900). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς.

552. — ΡΟΗΘΕΙΤΩC. ΔΟΝΛ' = [+ Θ(εοτό)κε βοήθει
 τῷ σ[ῶ] δούλ(ῳ) πέριξ διπλοῦ σταυροῦ διηνθισμένου.

Ὅπ. + CΤΕ — . ΑΝΩΡC — ΤΡΑΤΟΡΙ — SACHKP —
 HT. = + Στε[φ]άνῳ βασιλικῷ στρατορι καὶ ἀσηκρήτ(η).

0,025. (Α. Ε. 1407). Καλῆς διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς. Sigillo.
 graphie σελ. 596.

553. — Ὅμοία ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος, πέριξ σταυροῦ ἐφθαρμένον ἐκ
 τῆς κατιώσεως.

Ὅπ. + ΛΕΟΝΤ—ΗΡΑCΗΛΙΚ—ΟCΤΡΑΤΟ—ΡΗΑΜΗ.
 = + Λέοντη βασιλικο στρατορη ἀμή[ν].

0,023. (Α. Ε. 3149). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς.

Ταβουλάριοι.

554. — Σταυροειδὲς μονογράφημα ἀναλυόμενον οὕτω: Ἰωάννου.

Ὅπ. + ΤΑΒ—ΟΝΛΑΡ—ΙΟΥΑΒΝ— . . = + Ταβουλα-
 ρίον Ἀβύ[δου] (;)

0,028. (Α. Ε. 3178). Καλῆς διατηρήσεως. Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς. Ἀνήκει
 ἴσως εἰς τὰ θεματικά μολυβδόβουλλα.

Ἐπὶ τῶν τραπεζῶν.

555. — . . ΦΡ. — ΓΡΑ. Ω. — ΛΕΟΝΤΟ. — ΠΡΙΜΙΚΗ —
ΡΙΟΝ = [+ Σ]φρ[α](γὶς) γρα[φ]ῶ[ν] Λέοντο[ς] πριμικηρίον.

Ὅπ. . Π. Τ Ω. — Τ . . . ΕΙΩ. — ΚΑΙΡΕC — ΤΑΡΧΟ. =
[Ε]π[ι] τῶ[ν] τ[ραπ]εζῶ[ν] καὶ βεστάρχο[ν].

0,022. (Α. Ε. 3144). Μετρίας διατηρήσεως. Ι — ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Ὑπατοι.

556. — Σταυροειδές μονογράφημα ἀναλυόμενον εἰς Θεοτόκε βοήθει.

Ὅπ. + ΒΡΑ — ΔΟΗΝ — ΠΑΤΩ = + Βραδὴ ὑπάτω.

0,024. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1899-1900, I, 81). Ἀρίστης διατηρήσεως Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς. Κωνσταντόπουλος ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομισμ. Ἀρχαιολ. τόμ. Γ', σελ. 192, ἀριθ. 82. Ἐτερον ἀντίτυπον ἐδημοσιεύθη ἐν Sigillographie σελ. 477.

557. — Ὅμοίως ἀλλὰ μετὰ τῶν λέξεων τῷ σῶ δούλω.

Ὅπ. ΒΑ. Ω — ΝΠΑΤ — Ω = Βά[ρ]ω (;) (ἢ Βάδω) ὑπάτω.

0,021. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1889-1900, I, 83) Μετρίας διατηρήσεως Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ αὐτόθι ἀριθ. 84).

558. — Ὅμοίως.

Ὅπ. . — ΦΙΛΙ. — ΠΙΚΩ. — ΠΑΤΩ = [+] Φιλι[π]πικῶ
[ε]πάτω.

0,024. (Α. Ε. 1918). Μετρίας διατηρήσεως Η'—Θ ἑκατονταετηρίς

559. — Ὅμοίως ἀλλ' ἀποτετριμμένον (ἄνευ τῶν πέριξ λέξεων).

Ὅπ. . ΩΑ. — . ΗΝΠ. — Ω = [Ι]ωά[ν]η ὑπ[ά]τω.

0,025. (Α. Ε. 2552). Μετρωτάτης διατηρήσεως Ζ Η ἑκατονταετηρίς.

560. — Ὅμοιον μονογράφημα.

Ὅπ. + ΓΕΩ — ΡΓΙΩΝ — ΠΑΤΩ = + Γεωργίω ὑπάτω.

0,022. (Ε Σ 13081α). Μετρίας διατηρήσεως. Ζ'—Η ἑκατονταετηρίς

561. — Ὅμοιον σταυροειδές μονογράφημα μετὰ τῶν λέξεων πέριξ:
τῷ σῶ δούλω.

Ὅπ. Β. C — ΛΙΩΝ — ΠΑΤΩ = Β[α]σ[ι]λίω ὑπάτω.

0,023. (Α. Ε. 2850). Μετρίας διατηρήσεως. Η'—Θ ἑκατονταετηρίς.

562. — Ὅμοίως.

Ὅπ. $+ - \text{ΙΟ} \vee \wedge \text{ΙΑ} - \text{ΝΩ} \vee \Pi - \text{ΑΤΩ} = + \text{Ἰουλιανῶ} \text{ ὑπάτω.}$

0,028. (Α. Ε. 3242). Ἀρίστης διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

563. — Ὅμοίως ἀλλ' ἐφθαρμένον.

Ὅπ. $+ - \text{ΙΩΑ.} - \text{Ο} \vee \vee \Pi - \text{ΑΤΟ} \vee - + = + \text{Ἰωά[ρ]νου}$
 $\text{ὑπ[ά]του} +$

0,030. (Α. Ε. 1909). Μετρίας διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

564. — Ἐτερον ἀντίτυπον.

0,026. (Α. Ε. 2519). Κακῆς διατηρήσεως.

565. — Ὅμοίως.

Ὅπ. $\text{ΑΡΙΝ.} - \text{ΠΑΤΩ.} - \text{.CΙΛΙΚΩ} - \dots \text{ΘΑΡΙ} - . =$
 $[\text{Μ}] \text{αρίν[ω} \text{ ὑπάτω} [\beta \alpha] \text{σιλικῶ} [\sigma \alpha] \text{θαρί[ω].}$

0,029. (Α. Ε. 1916). Μετρίας διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

566. — Ὅμοίως.

Ὅπ. $\text{ΙΩΑΝ} - \text{ΝΗ} \vee \Pi - \text{ΑΤΩ} = \text{Ἰωάννη} \text{ ὑπάτω.}$

0,031. (Α. Ε. 1046). Ἀρίστης διατηρήσεως. Η—Θ' ἑκατονταετηρίς.

567. — Ὅμοίως.

Ὅπ. $\text{ΙΛ} - \text{ΙΡΙΩ} - \text{.ΠΑΤ} - \omega = \text{Ἰλιρίω} (;) \text{ ὑπάτω.}$

0,024. (Α. Ε. 1972). Μετρίας διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

568. — Ὅμοίως, ἀλλὰ ἀποκεκρουσμένον πανταχόθεν.

Ὅπ. $\text{.ΠΑΝ.} - \text{.ΕΤΩ} - \text{.ΠΑΤ.} = [+ \text{Παν[α]ρίτω} \text{ ὑπάτ[ω].}$

0,018. (Α. Ε. 2420). Μετρίας διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

569. — Σταυροειδὲς μονογράφημα τὸ σύνηθες.

Ὅπ. $+ - \text{ΦΙ} \wedge \text{ΙΠ} - \text{ΠΙΚΩ} \vee - \text{ΠΑΤΩ} = + \text{Φιλιπικῶ} \text{ ὑπάτω.}$

(Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1899-1900, I, 20). Καλῆς διατηρήσεως. Εἰδημοσιεύθη ὑπὸ Κωνσταντοπούλου ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομισματ. Ἀρχαιολ. τόμ. Γ', σελ. 181, ἀριθ. 20. Πιθανώτατα εἶναι ἕτερον ἀντίτυπον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 558.

570. — Ὅμοιον σταυροειδὲς μονογράφημα μετὰ τῶν λέξεων πέριξ:
 $\tau\tilde{\omega}$ $\sigma\tilde{\omega}$ δούλω.

Ὅπ. + ΓΡ — ΗΓΟΡΙ — ΩΝΠ. — .Ω = + Γρηγορίω ὑπ[ά]τω.

0,024. (Α. Ε. 1052). Μετρίας διατηρήσεως. Η' — Θ' ἑκατονταετηρίς.

571. — Ὅμοίως, ἀλλὰ κατιωμένον.

Ὅπ. . . . — ΛΩΝΠ. — ΤΩSRACI — .CΠΑΘ = . . .
 λω (;) ὑπ[ά]τω καὶ βασι[(λικῶ)] σπαθ(αρίω).

0,026. (Α. Ε. 58). Μετριωτάτης διατηρήσεως. Η' — Θ' ἑκατονταετηρίς.

572. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Θεοτόκε βοήθει) ἔχον ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τὰς λέξεις $\tau\tilde{\omega}$ — δού — λω — σου.

Ὅπ. + .Ο — ΑΝΧΡΟ — ΝΙΩΝΠ — ΑΤΩ + = + [Π]ολυ-
 χρονίω ὑπάτω.

0,021. (Ε. Σ. 13173, 73). Ἀρίστης διατηρήσεως. Η — Θ' ἑκατονταετηρίς.

573. — Ὅμοιον μονογράφημα μετὰ τῶν λέξεων $\tau\tilde{\omega}$ — δού — λω — σου ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν.

Ὅπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα ἀναλυόμενον πιθανῶς εἰς Θεοδο-
 σίω ἔχον ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τὴν λέξιν ὕ — πά — τ — ω.

0,031. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1891-92, Θ, 88). Ἀρίστης διατηρήσεως. Η' — Θ' ἑκατονταετηρίς.

574. — Ὅμοίως.

Ὅπ. + ΦΩΤ — ΕΙΝΩΝ — ΠΑΤΩ = + Φωτεινῶ ὑπάτω.

0,028. (Σ. Π. Ἀκαδημ. ἔτος 1898-99, ΚΔ, 6). Καλῆς διατηρήσεως. Η' — Θ' ἑκατονταετηρίς.

575. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Θεοτόκε βοήθει) ἔχον ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τὰς λέξεις [τ]αῖ — σαῖ — [δού] — λω.

Ὅπ. + ΘΕΟΔΩ. — ΩΒΑCΙ. . — ΠΑ. . = + Θεοδώ[ρ]ω
 βασι[λ](ικῶ) [ὅ]πά[τω].

0,025. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1899-1900, Ι, 16). Μετρίας διατηρήσεως. Η' — Θ' ἑκατονταετηρίς. Ἐδημοσιεύθη ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομισμ. Ἀρχ. τόμ. Γ', σελ. 180.

576. — Ὅμοίως.

Ὡπ. .ω. . — .ΝΠΑΤ. — ΑCΙΛΙ — . . ΑΘΑΡΙ — . + =
 .ω. . . . ὑπάτι[ω β]ασιλι[κ](ῶ) [σπ]αθαρί[ω] +

0,024. (E. Σ. 13082). Μετρίας διατηρήσεως. Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς.

577. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (=Θεοτόκε βοήθει) ἔχον περίξ
 τὰς λέξεις τῶ—σῶ—δού—λω.

Ὡπ. + ΒΑ. — ΗΠΑΤΡΙ. — .CΠΑΘ'S — .ΑΤΩ = +
 Βά[ν]η (;) πατρι[κ(ί)ω] σπαθ(αρίω) καὶ [ὑπ]άτω.

0,026. (A. E. 3023). Μετρίας διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

578. — ΑΓΙ—ΑΤΡΙΑ—CΟΘCΗ—ΜΩΝ = Ἀγία τριάς δ
 Θ(εὸς) ἡμῶν, ἐν τῷ μέσῳ· περίξ δὲ χωριζομένη ἀπὸ ταύτης διὰ στε-
 φάνου ἑτέρα ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος.

Ὡπ. ΡΟΗΘ—ΗΘΕΟΔΟ—ΙΩΝΠ—ΤΩ = Βοήθη Θεο-
 δο[σίω] ὑ[π]άτω. Πέριξ ὁμοίως, ὥς ἐν τῇ ἐμπροσθίᾳ ὄψει, ἐπιγραφὴ
 ἧς σφύζονται τὰ γράμματα . . . ΑΠΘΑΝΑ . . . ἵσως συμπληρωτέον
 [ἀστήρ] ἀπὸ ἀνα[τολῶν]· εἶναι ἐκ τῶν συνήθων γραφικῶν ῥητῶν τῶν
 ἀπαντώντων ἐνίοτε ἐπὶ μολυβδοβούλλων.

0,031. (A. E. 2318). Καλῆς διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

579. — + ΚΥΡΙΕ—ΟΘΕΟC—Β. ΘΗ—+ = + Κύριε δ
 Θεὸς β[οή]θη +

Ὡπ. + ΑΝΑC—ΤΑCΙΩΥ—ΠΑΤΩ = Ἀνασασίω ὑπάτω.

0,031. (A. E. 3042). Καλῆς διατηρήσεως. Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς.

580. — Ἅγιος ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, ἐν στρατιωτικῇ περιβολῇ,
 μετὰ δόρατος καὶ ἀσπίδος, ἔχων ἑκατέρωθεν ἐπιγραφὴν ἐξίτηλόν.

Ὡπ. . . ΚΕ — . . . ΘΕΙ. — Α Π. ΑΝ. V — ΠΑΤΩSCT. —
 .ΤΗΓΩ = [+ Θ(εοτό)κε [βοή]θει ὑπάτω καὶ σι[ρα]τηγῶ.

0,022. (E. Σ. 13084). Μετρίας διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Ἀπὸ ὑπάτων.

581. — Μονογράφημα (= τὸ ὄνομα τοῦ κτήτορος).

Ὅπ. . . . — οὐρ. — τὸ h = [+] a[p]o up[a]ton.

0,022. (A. E. 2651). Καλῆς διατηρήσεως. Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς

582. — ΦΩ — ΤΙΝ — ΟΥ = Φωτινοῦ.

Ὅπ. ΑΠΟ — ΥΠΑ — ΤΩΝ = Ἀπὸ ὑπάτων.

0,024. (A. E. 2212). Καλῆς διατηρήσεως. Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς. Schlumberger, Sigillographie σελ. 479. ἕτερον ἀντίτυπον ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ συλλογῆς. Αὐτόθι δημοσιεύεται καὶ ἕτερον Φωτεινοῦ ὑπάτου.

583. — + . ΕΟ — Τ . . . — ΒΟΗΘ. = + [Θ]εοτ[όκε] βοήθ[η].

Ὅπ. Σταυροειδὲς μονογράφημα ἀναλυόμενον πιθανῶς εἰς Θεοδώρου ἔχον εἰς τὰς γωνίας τῶν σκελῶν τὰς λέξεις ἀπ—ὸ ὑ—πά—των.

0,025. (A. E. 2698). Μετρίας διατηρήσεως Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς.

584. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (= Θεοτόκε βοήθει).

Ὅπ. + CICI — ΝΝΙΩΑ — ΠΟΝΠΑ — ΤΩΝ = + Σισινίω ἀπὸ ὑπάτων.

0,034. (Ἀκαδ. ἔτος 1892-93, N, 16). Ἀρίστης διατηρήσεως. Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς.

585. — + ΘΕ — ΟΤΟΚ — ΕΒΟ. — . . . = + Θεοτόκε βο[ήθει].

Ὅπ. ΓΕΩ — ΡΓΙΩΑ — ΠΟΝΠΑ — ΤΩΝ = Γεωργίω ἀπὸ ὑπάτων.

0,024. (A. E. 2364). Μετρίας διατηρήσεως. Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς.

586. — Ἡ Θεοτόκος ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον, στρέφουσα πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ φέρουσα διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὸ βρέφος. Ἐκατέρωθεν αὐτῆς κιονηδὸν + ΜΑ — ΙΝΟΝ = + Μα[ρ]ίνον.

Ὅπ. ΑΠΟΝΠ — ΑΤΩΝΣΔΙ — ΙΚΗΤΟΝ — . . . — . . . = Ἀπὸ ὑπάτων καὶ δι[ο]ικητοῦ

0,029. (E. Σ. 13089α). Μετρίας διατηρήσεως. Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς.

587. — Προτομή κατ' ἐνώπιον ἁγίου φαλακρὰν ἔχοντος τὴν κεφαλὴν καὶ βραχὺ τὸ γένειον, ἱερατικὴν περιβεβλημένου στολὴν καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογοῦντος τῇ δ' ἄριστερᾷ φέροντος Εὐαγγέλιον κλειστόν ἐπὶ τοῦ στήθους.

Ὅπ. . . . — .ΩΡΩ — .ΠΟΝΠ — .ΤΩ. = [Θεοδ]ώρω [ἀ]πὸ [ἐ]πάτω[ν]

0,019. (A. E. 2683). Μετρίας διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Χαρτουλάριοι.

588. — Σταυροειδὲς μονογράφημα (=Θεοτόκε βοήθει).

Ὅπ. ΙΩΑΝ.. — ΑΠΟΕΠ. — ΣΧΑΡΤ.. = Ἰωάν[νῃ] ἀπὸ [ἐ]π[α]ρ[χ]ων καὶ χαρτ[ο]ν[ο]λ[α]ρίων).

0,020. A. E. 2978). Μετρίας διατηρήσεως. Ζ'—Η ἑκατονταετηρίς. Εἶναι ἔξαιρετικῶς παχύτατον (0,09 περίπου) ἀποτελούμενον ἐκ δύο ἡνωμένων πετάλων.

589 — Ὅμοίως ἀλλὰ μετὰ τοῦ ὀνόματος ΧΟ—ΛΑ.—ΤΙΚ—ΙΩ = [Σ]χολα[σ]τικίω ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν.

Ὅπ. . . . — ΒΙΚΟΝΛ — ΡΙΩΣΧΑΡ — ΤΟΝΛΑ — ΡΙΩ = [κ]ο[ν]βικουλ[α]ρίω καὶ χαρτουλαρίω.

0,027. (A. E. 3062). Ἀρίστης διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

590. — — . . . Θ. — .ΔΤΩ — ΔΕ. = [+ Κ(ύρι)ε βοή]-
θ[ει].

Ὅπ. Α. . . . — ΠΑΘΑ. — ΧΑΡΤ. — .ΙΚ. — Ο = [β]α[σ]ι-
λικῶ) [σ]παθα[ρ]ίω, χαρτ[ο]ν[ο]λ[α]ρίω).

0,028. (A. E. 2532). Μετριωτάτης διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

591. — + — ΛΕΟΝΤ — ΙΟΝΚΟΝ — ΒΙΚΟΝΛ — .ΡΙ. =
+ Λεοντίου κουβικουλ[α]ρίου].

Ὅπ. + — Κ,ΒΑCΙ — ΛΙΚΟΝΧ — ΑΡΤΟΝΛ = + Καὶ βα-
σιλικοῦ χαρτουλ[α]ρίου).

0,025. (A. E. 3156). Καλῆς διατηρήσεως. Η'—Θ' ἑκατονταετηρίς.

Οἱ ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου.

592. — + ΚΕΡΟ... ΛΩ = + Κ(ύρι)ε βο[ή]θει τῷ σῶ
 δούλῳ, πέριξ διπλοῦ σταυροῦ ἔχοντος ἐν τῷ κέντρῳ τῶν κεραιῶν
 ἀκτῖνας.

Ὅπ. — Α, ΠΑΤΡ... — ... CΠ. Θ, SE — ... ΤΟΥΧΡΥΝ. ΟΤ —
 ... ΚΛ' S... — ... ΑΛΛ = ... πατρ[ικίῳ] [πρωτο]σπ[α]θ(αρίῳ) καὶ
 ἐ[πὶ] τοῦ χρυ[σ]οτ[ρι]κλίνου) καὶ.....

0,030. (Α. Ε. 2463). Μετριοτάτης διατηρήσεως. Θ' — Ι' ἑκατονταετηρίς.

593. — + Κ. . . ΔΟΝΛΩ = + Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) τ(ῷ) σῶ
 δούλῳ, πέριξ διπλοῦ σταυροῦ διηνητισμένου ἐπὶ τριβάθμου βάσεως.

Ὅπ. . . C. Λ — Α C Π Α Θ, — . ΠΙ. ✠ Τ — ΚΛΝΩ = [Βα]σ[ι]-
 λ(είῳ) (;) πρωτοσπαθ(αρίῳ) [ἐ]πὶ [τ](οῦ) χρ(υσο)τ(ρι)κλ(ί)νῳ (sic).

0,020. (Α. Ε. 2977). Μετριοτάτης διατηρήσεως. Θ' — Ι' ἑκατονταετηρίς.

594. — ΚΕΡΘ, — ΤΩCΩΔΟΥ — ΘΕΟΔΩΡΟ — ΚΑΝΑC...
 — ΘΑΡ... = [+ Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) τῷ σῶ δούλῳ) Θεοδωροκάν(ω)
 πρωτοσπ[α]θαρίῳ].

Ὅπ. ΕΠΙΤΟΥ — ΤΡΙΚ . — . SAP. H... — CHT. C. —
 ΝΑ. Ο. = ἐπὶ τοῦ τρικλίνου) καὶ ἀρ[χ]η.

0,030. (Ἀκαδ. ἔτος 1895-96, Γ, 1). Μετρίας διατηρήσεως. Ι' — ΙΑ' ἑκατον-
 ταετηρίς. (Οἰκογεν.)

595. — . . . ΤΩCΩΔΟΝΛ = [+ Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει)] τῷ σῶ
 δούλῳ] πέριξ. . . . — ΚΟΛ, = [δ ἄ(γιος) Νι]κόλ(αος) κιονηδὸν ἑκα-
 τέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον κατιωμένης.

Ὅπ. + ΕΝCΤ. — Ρ' Α' C Π Α. — ΕΠΙΤΟΝΧ. — ΝCΟΤ, Ο.
 — ΟΧ. ΛΚ = + Εὐστ[ε]ρ(ατίῳ) β(ασιλικῷ) πρωτοσπαθ(αρίῳ) ἐπὶ τοῦ
 χ[ρ]υσοτ(ρικλίνου) . . . Χ[α]λκ(ίτη).

0,024. (Α. Ε. 3034). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. (Οἰ-
 κογεν.)

596. — ΟΝΙ — ΚΟΛ = δ ἄ(γιος) Νικόλ(αος), κιονηδὸν ἑκατέρω-
 θεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ἐν τῇ συνήθει ἱερατικῇ περιβολῇ,

τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογοῦντος (ἐφ'ἑαυτῷ), τῇ δ' ἀριστερᾷ φέροντος Εὐαγγέλιον ἐπὶ τοῦ στήθους.

*Οπ. + ΚΕΡ.—ΡΑΡΔΑΑ—CΠΑΘΕΠΙ—Τ,Τ..ΚΛΝΠ—ΤΚΡΙΤ,Τ,Ρ—..ΝΟΤ = + Κ(ύριε) β(οή)[θ](ε) Βάρδα πρωτοσπαθ(αρίω) ἐπὶ τ(οῦ) τ[ρι]κλ(ίνου) ὑπ(ά)τ(ω) κριτ(ῇ) τ(οῦ) β[ήλ](ου) νο-τ(αρίω) (;)

0,038. (Ἀκαδ. ἔτος 1891-92, Θ, 87). Καλῆς διατηρήσεως. I — IΑ' ἑκατονταετηρίς.

597. — Πρωτομή κατ' ἐνώπιον τοῦ ἁγίου Νικολάου, φαλακρὰν ἔχοντος τὴν κεφαλὴν καὶ βραχὺν στρογγύλον τὸν πώγωνα. Φέρει ὡς συνήθως φελώνιον καὶ ὠμοφόριον καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογεῖ τῇ δ' ἀριστερᾷ ἀνέχει Εὐαγγέλιον κλειστὸν ἐπὶ τοῦ στήθους. Τὰ χαρακτηριστικά τῆς μορφῆς αὐτοῦ διατηροῦνται ἄριστα. Ἐκατέρωθεν ἐν τῷ πεδίῳ ἀνὰ ἓν Χ ἔχον ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν σφαιρίδια.

*Οπ. ... — .RACI—Λ'Κ'Α'CΠΑ—Θ'ΣΕΠΙΤ. — ✠Κ.Ι. = ... βασιλ(ι)κ(ῶ) πρωτοσπαθ(αρίω) καὶ ἐπὶ τ[οῦ] χρ(υσοτρι)κ[λ](ι)ν(ου).

0,020. (A. E. 569). Καλῆς διατηρήσεως I' — IΑ' ἑκατονταετηρίς.

598. — ΘΠΑΝ — . . = δ ἄ(γιος) Παν[τελ](εήμων), ἑκατέρωθεν αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ἀγένειον νεαρὸν ἔχοντος πρόσωπον καὶ κόμην οὖλην, ἱερατικὴν δὲ φέροντος στολήν.

*Οπ. ... ΙΚΗ. — — ... ΡΙΚΛΗ — ... ΤΟΥΡΑ — . ΗΝΟΥ = [+ Ν]ικη[φ](όρου) [ἐ](πὶ) [τ](οῦ) [χρ](υσοτ)ρικλή[ν]ου τοῦ Ρα[δ]ηνοῦ.

0,022. (A. E. 2495). Μετρίας διατηρήσεως. IΑ' — IΒ' ἑκατονταετηρίς. (Οἰκογεν.)

Ε'. ΕΠΩΝΥΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ.

Ἀγρίτης.

599. — ΟΔΓΙΟC — ΓΕΩΡΓ' = ὁ ἅγιος Γεώργ(ιος), κιονηδὸν ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον, ἐν στρατιωτικῇ περιβολῇ. φέροντος δὲ δόρυ καὶ ἀσπίδα.

᾽Οπ. + ΤΩΝΠΑ — ΓΚΑΛΟΝCΦ — ΡΑΓΙCΜΑΓ — . . ΦΩΝΑΓ — ΡΙΤΟΝ = Τῶν Παγάλων σφράγισμα γ[ρα]φῶν Ἀγρίτου. Τρίμ. ἱαμβ.

0,034. (Α. Ε. 576). Ἀρίστης διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρῖς. Schlumberger, Sigillographie σελ. 612.

Ἀδραβηνός (;)

600. — Ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, μεθ' ἡμι-
αναπεπταμένων πτερύγων, ἔχων ἑκατέρωθεν τὴν ἐπιγραφὴν $\overline{M} - \overline{X}$
(= $M(\iota)\chi(\alpha)\eta\lambda$). Λίαν κατωμένος ὁ τύπος.

᾽Οπ. .CΦΡΑΓ — ΩΝ. . . . — ΘΕΟΔΟΡΟΝ — ΤΟΥΑΔΡΑ — ΒΗΝΟΝ = [+] Σφραγ(ις) [τ]ῶν [γραφῶν] Θεοδόρου τοῦ Ἀδραβηνοῦ (;)

0,018 (Σ. Π. 1899-1900, 53). Μετριωτάτης διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρῖς. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κ. Κωνσταντοπούλου ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομ. Ἀρχ. τόμ. Γ', σελ. 187.

Ἀδρόνους.

601. — $\overline{MHP} - [\overline{\Theta V}] = M\eta(\tau)\eta\rho \Theta(\epsilon\omicron)\tilde{\nu}$, ἑκατέρωθεν προτομῆς κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου φερούσης διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὸ βρέφος. Ἀποτειριμμένος ὁ τύπος.

᾽Οπ. + ΚΩΝ — CΤΑΝΤΙ — ΝΟCΜΟΝ. — ΧΟCΟΑΔ. — ΟΝΟΝC = + Κωνσταντῖνος μον[α]χὸς ὁ Ἀδ[ρ]όνους. Τρίμ. ἱαμβ.

0,025. (Σ. Π. 1897-1900, 35). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρῖς. Κωνσταντόπουλος, αὐτόθι.

Ἀκάπνης.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 416 μολυβδόβ. τοῦ μυστολέκτου Νικολάου Ἀκάπνη).

Ἀκτάρης (;)

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 312).

Ἀλωπός.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 418 μολυβδόβ. Κωνσταντίνου πρωτονοβελισσίου τοῦ Ἀλωποῦ).

Ἀμοριανός.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 466 μολυβδ. πατρικίου Ἀμοριανοῦ).

Ἀννινος.

602. — ΠΡΑ — ΞΕΙ. — . ϕΡΑ — ΓΙΣΩ = Πράξει[ς] σ]φραγίζω
 Ὅπ. ΚΑΙ — ΓΡΑΦΑ — CΑΝΙ — ΝΟΝ = καὶ γραφὰς Ἀννίνου.
 Τρίμ. ἱαμβ. (;)

0,020. (Α. Ε. 2843). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Ἀνζᾶς.

603. — Ἀρχάγγελος ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον μετ' ἀναπεπταμένων
 περὺγων, φέρων σκήπτρον καὶ σφαῖραν.

Ὅπ. ΔΝΖΔΝΑ — ΔΡΟΝΩ. — . ΟΜΩΝΙΜ — ΟΝCΚΕΠ =
 Ἀνζᾶν α' (=πρό)[ε]δρον . . . ὁμώνιμον σκέπ(οις). Τρίμ. ἱαμβ. (;)

0,024. (Α. Ε. 3179). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς

Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 336 ἕτερον μολυβδόβ. Νικήτα χαρτουλαρίου τῆς Δύσεως
 τοῦ Ἀνζᾶ.

Ἀντιοχίτης.

604. — [MHP] — ΟΥ. Ἡ Θεοτόκος καθημένη ἐπὶ θώκου μετὰ
 προσκεφαλαίου, στηριζούσα ἐπὶ τοῦ γόνατος τὸ βρέφος ἐν δίσκῳ ὃν
 φέρει δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν. Ἀξιόλογος ἀγιογραφικὸς τύπος.

᾽Οπ. . . . — ΟΗΘΕΙ — ΚΩΝΣΤΑΝ — ΤΙΝΩ ΠΡΟ —
ΕΔΡΩΤΩ — ΑΝΤΙΟΧ — . . . = [Θ(εοτό)κε β]οήθει Κωνσταντίνω
τῷ ᾽Αντιοχ[ίτη].

0,020. (Ε. Σ. 13059α). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Ἴδε καὶ ἀνωτέρω ἀριθ. 475 μολυβδ. τοῦ πρωτοπροέδρου Θεοδώρου ᾽Αντιοχίτου.

605. — $\overline{ΜΗΡ} - \overline{ΘΝ} = Μή(τ)ηρ$ Θ(εο)ῦ, ἑκατέρωθεν προτομῆς κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου, ἀνατεινούσης χειρας ἱκέτιδας φερούσης δὲ τὸν συνήθη μετὰ καλύπτρας πέπλον, διασταυρούμενον ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἐπὶ τοῦ στήθους ἔχει τὸ βρέφος ἐν δίσκῳ, τὸ δὲ πρόσωπον αὐτῆς εἶναι ἀποκεκρουσμένον.

᾽Οπ. + $\overline{ΘΚΕ} - . . . ΔΑΙ. - . . . ΕCΤΧ - ΤΩΑΝΤΙ -$
 $Ο. ΙΤ = +$ Θ(εοτό)κε [βοήθ](ει) . . . [δομ]εστ(ί)χ(ω) τῷ ᾽Αντιο[χ]ί(τ)ῃ.

0,016. (Ε. Σ. 130856). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

᾽Αντίπαππος.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 55 μολυβδόβουλλον Μιχαὴλ βεστάρχου καὶ προνοητοῦ ᾽Αθηνῶν τοῦ ᾽Αντιπάπου).

᾽Αξαρχᾶς.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 318 μολυβδ. ᾽Ασπασίου βέστου τοῦ ᾽Αξαρχᾶ).

᾽Αργυρόπωλος.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 134 μολυβδ. Κωνσταντίνου μαγίστρου καὶ στρατηγοῦ τῆς Σάμου τοῦ ᾽Αργυροπώλου).

᾽Αριστηνός.

606. — + ΑΡΙC — ΤΗΝΟΝ — CΦΡΑΓΙ — — C — = + ᾽Αρι-
στηνοῦ σφράγι—σ—

᾽Οπ. ΜΑ — ΤΟΝΝΙ — ΚΟΛΑ — ΟΝ = μα τοῦ Νικολάου.
Τρίμ. ἱαμβ.

0,020. (Ε. Σ. 13173, 5). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

607. — CΦP — Γ . . . — X NΩ — API = Σφρ[α]γ[ις τυ]⟨γ⟩-
χ[ά]ρω 'Αρι

᾽Οπ. CΤΗΝΟΥ — ΡΑΜΑ — ΤΩΝ = στηνοῦ [γ]ραμάτων.
Τρίμ. ἱαμβ.

0,013. (Α. Ε. 2567). Μετριάς διατηρήσεως ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Ἀρταβάνειος.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 474 μολυβδ. Θωμᾶ περιμκηρίου τοῦ Ἀρταβανείου).

Ἀσάννιος.

608. — $\frac{\textcircled{\text{A}}}{\text{I}\omega} - \ddot{\cdot} = \delta \acute{\alpha}(\gamma\text{ιος}) \text{'Ιω(άννης) (δ Πρ[ι]όδρο(ομος))}$, ἑκα-
τέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον κατίσχον, αὐχμηρὸν ἔχοντος
τὸ γένειον καὶ φέροντος τὴν μιλωτήν.

᾽Οπ. . . . — ΑΙCΓΡΑΦΑΙ. — ΜΩΝΚΝΡΟ. — . . ΕΛΦΙΔΟΝΚΝ
— ΝΤΟCΑΕΙΙΩ. — . ΝΟΥΑCΑΝΝΙΟΥ — CΦΡΑΓΙCΜ —
ΟCΜΕ. . . = [Θεί]αις γραφαῖ[ς ἡ] μῶν κῦρο[ς ἀ]δελφιδὸν κυ[ροῦ]ν-
τος αἰὲ Ἰωάννου Ἀσαννίου σφραγισμὸς με. . .

0,030. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1899-1900, I, 50). Καλῆς διατηρήσεως ΙΓ'—ΙΔ'
ἑκατονταετηρίς. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κ. Κωνσταντοπούλου ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομ.
Ἀρχ. τόμ. Γ', σελ. 186.

Ἀκάμψης.

609. — Σταυρὸς ἰσοσκελῆς, πεπλατυσμένας κανονικῶς ἔχων τὰς κε-
ραίας, κοσμουμένας κατὰ τὰ ἄκρα ὑπὸ σφαιριδίων, φέρων δὲ ἀκτῖνας
ἐν εἴδει Χ κοσμουμένας ὡσαύτως κατὰ τὰ ἄκρα ὑπὸ σφαιριδίων.

᾽Οπ. + — ΤΟΥΑ — ΚΔΜ — ΨΗ = + Τοῦ Ἀκάμψης.

0,021. (Α. Ε. 2412). Καλῆς διατηρήσεως Θ'—Ι' ἑκατονταετηρίς.

Ἀτταλειώτης.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 519).

Βάρδας.

610. — ΟΑΓΙΟC . . — ΟΔΟΡΟ. = δ ἅγιος [Θε]όδορο[ς], κιο-
νηδὸν ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον μετὰ βραχέως χιτῶ-

νος, θώρακος καὶ χλαμύδος ἀπὸ τῶν ὥμων καταπιπτούσης ὅπισθεν καὶ φέροντος τῇ μὲν δεξιᾷ δόρυ τῇ δ' ἀριστερᾷ ἀσπίδα.

Ὅπ. $C\Phi P A \dots - A\Theta \Lambda H \dots C \dots - \Delta \omega P T V N X A \dots -$
 $E I \omega R A P - \Delta A \dots N C T \dots - \Lambda \Pi C \dots T \Lambda = \Sigma \varphi \rho \alpha [r \acute{\iota} s] \acute{\alpha} \delta \lambda \eta [t \eta] s$
 $[\Theta \epsilon o] \delta \acute{\omega} \rho [\omega] \tau \upsilon \nu \chi \acute{\alpha} [r] \epsilon \iota [\tau] \tilde{\omega} B \acute{\alpha} \rho \delta \alpha (;) \dots \dots \dots$

0,031. (E. Σ. 13161). Μετριοτάτης διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Βαρύς.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 12 Μιχαὴλ μητροπολίτης Τραϊανουπόλεως ὁ Βαρύς, καὶ ἀριθ. 385 Μιχαὴλ κουροπαλάτης ὁ Βαρύς).

Βεμπριώτης (;)

611.—Προτομή κατ' ἐνώπιον Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ τῇ δεξιᾷ εὐλογοῦντος καὶ τῇ ἀριστερᾷ φέροντος μακρὸν σταυρὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ ἐρειδόμενον. Ἡ ἐκατέρωθεν ἐπιγραφή ἐξίτηλος.

Ὅπ. $K E R \Theta \dots - \Theta E O \Delta \omega P - T \omega R E M \Pi - . I \omega T H =$
 $K (\acute{\upsilon} \rho \iota \epsilon) \beta (o \eta) \theta (\epsilon \iota) \Theta \epsilon o \delta \acute{\omega} \rho \omega \tau \tilde{\omega} B \epsilon \mu \pi [\rho] \acute{\iota} \omega \tau \eta$.

0,018. (A. E. 1894). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Βοτανειάτης.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 282 μολυβδ. Νικηφόρου δεσπότη τοῦ Βοτανειάτου).

Βρυνένιος.

612.— $\overline{MHP} - \overline{\Theta[V]}$. Ἡ Θεοτόκος ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον, ἀνατείνουσα χεῖρας ἱκέτιδας καὶ ἔχουσα ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ βρέφος ἐν δίσκῳ. Φέρει τὸν συνήθη μετὰ καλύπτρας πέπλον διασταυρούμενον ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἀπλούμενον ἐκατέρωθεν διὰ τῶν χειρῶν, σχηματίζοντα δὲ πτυχώσεις λίαν καλλιτεχνικῶς εἰργασμένας. Τὸ πρόσωπον τῆς Θεοτόκου εἶναι ἀποτετριμμένον.

Ὅπ. $+ \overline{\Theta K E R \Theta} \dots \omega \dots - \dots \Delta \dots - . \Pi P A I \dots -$
 $. P V E N I \omega = + \Theta (\epsilon o \tau \acute{o}) \kappa \epsilon \beta (o \eta) \theta (\epsilon \iota) \dots \omega \dots \delta \dots \pi \rho a i -$
 $[\pi o \sigma] (\acute{\iota} \tau \omega) (;) [B] \rho \upsilon \nu \acute{\epsilon} \nu \acute{\iota} \omega$.

0,021. (A. E. 1989). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

613. — ΟΑΓΙΟΖ — ΓΒΡΓΙΟΖ = δ ἅγιος Γεώργιος, κιονηδὸν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον ἐν στρατιωτικῇ περιβολῇ, μετὰ δόρατος καὶ ἀσπίδος.

᾽Οπ. CΦΡΑΓΙC — CΕΡΑCΤΟΥ — ΙΩCΗΦΡ — ΡΒΕΝΙΟΥ
= Σφραγὶς σεβαστοῦ Ἰωσήφ Βρυνίου. Τρίμ. ἱαμβ.

0,026. (Ε. Σ. 13156). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Βρυννίος Βατάτζης.

614. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης, μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ, λίαν κατιωμένη ἐξίτηλον ἔχουσα τὴν ἐκατέρωθεν συνήθη ἐπιγραφὴν.

᾽Οπ. ..ΕΡΘ—...ΔΟΥ—...ΕΝΙΩ— .ΩΡΑΤΑ— .ΙΗ
= [Θ(εοτό)κ]ε β(οή)θ(ει) [τῷ σῶ] δού(λῳ) [Βρ]υενίῳ [τ]ῷ Βατά[τ]ζῃ.

0,025. (Α. Ε. 2557). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Ἰδε Schlumberger, Sigillographie σελ. 712.

Βαθυρυακίτης.

615. — ΘΘΕΩ — ΔΩΡΟ = δ ἄ(γ)ιος Θεόδωρο(ς), κιονηδὸν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον καὶ στρέφοντος ἡρέμα πρὸς τ' ἀριστερά. Περιβέβληται βραχὺν χιτῶνα καὶ θώρακα, φέρει δὲ τῇ δεξιᾷ δόρυ.

᾽Οπ. — + — — + ΟΡΑ — ΘΥΡΙΑ — ΚΙΤΙC = — + —
+ δ Βαθυρυακίτης.

0,021. (Α. Ε. 3001). Ἀρίστης διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Schlumberger ἐν Rev. ét. grecq. 1891 σελ. 141 (= Melanges σελ. 251). Νομίζει δὲ ὁ S. ὅτι ἀνήκει εἰς τὰ οἰκογενειακά. Ἐν τούτοις ξενίζουσα φαίνεται ἡ ὀπισθεν ἐπιγραφὴ, μὴ μνημονεύουσα τοῦ κυρίου ὀνόματος, καίτοι ὑπάρχουσιν ἕτερα τοιαῦτα παραδείγματα ἐπιγραφῶν εὐαριθμα, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ὑπ' ἀριθ. 609 μολυβδοβούλλῳ. Μήπως τὸ προκείμενον ἀνήκει εἰς μονὴν Θεοδώρου τοῦ Βαθυρυακίτου;

Βλαχερινίτης.

616. — ΝΙΚ — ΗΦΟΡΟΥ — CΦΡΑ = Νικηφόρου σφρά

᾽Οπ. ..CΜ. — ΤΟ...Δ — Χ.ΡΝΙ — ΤΟV = [γ]ι[σ]μ[α] το[υ]
Βλαχ[ε]ρινίτου. Τρίμ. ἱαμβ.

0,021. (Α. Ε. 3186). Μετριωτάτης διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Γαβαλαῶς.

617. — ΘΔΗ — ΜΗΤΡΙΟΖ = ὁ ἄ(γιος) Δημήτριος, κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον μετὰ χλαμύδος καὶ θώρακος, φέροντος δὲ δόρυ καὶ ἀσπίδα.

Ὅπ. + — ΚΩΝΣΑΝ — ΤΙΝΟCΟΓΑ — .ΑΛ. C. — . . . = + Κωνσταντῖνος ὁ Γα[β]αλ[ᾱ]ς . . .

0,025. (Σ. Π. 1899-1900, I, 54). Μετρίας διατηρήσεως. IB' ἑκατονταετηρίς. Κ. Κωνσταντοπούλος, Διεθν. Ἐφημ. Νομ. Ἀρχ. τόμ. Γ', σελ. 187.

Γαλάτων.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 262 μολυβδ. Ἰωήλ μοναχοῦ τοῦ Γαλάτωνος).

Γηράρδος.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 494).

Δαλασσηνός.

618. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ (ἀποτετριμμένη).

Ὅπ. .Ε . — .Δ.ΙΑΝΟ. — ΤΟΝΔΑ. . — CΙΝΟΝ = [Κ(ύ-ρι)]ε [β(οή)[θ](ει) [Α]δ[ρ]ιανὸ[ν] τὸν Δα[λ]α[σσηνόν].

0,022. (Ε. Σ. 13123). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ' — IB' ἑκατονταετηρίς.

Δεμόνης.

619. — ΘΔΙΜΙ — = ὁ ἄ(γιος) Διμή[τριος], κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον μετὰ χλαμύδος καὶ θώρακος, φέροντος τῇ δεξιᾷ δόρυ καὶ τῇ ἀριστερᾷ ἀσπίδα.

Ὅπ. + ΚΕΡΘ — ΔΙΜΙΤΡΙ — ΩΔΕΜΟ — ΝΗ = + Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) Διμιτρίῳ Δεμόνῃ.

0,019. (Α. Ε. 1912). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ' — IB' ἑκατονταετηρίς.

620. — Ἐτερον ἀντίτυπον μᾶλλον ἐφθαρμένον.

0,018. (Α. Ε. 1911).

Διασίτης.

621. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ (ἀποτετριμμένη.)

Ὅπ. — $\omega C \omega \Delta$. — ΔP . ϵ — $T \omega T \omega$ — $I A C T$,
 = [Θ(εοτό)κε β(οή)θ(ει) τ]ῶ σῶ δ(ούλῳ) τῶ τῶ [Δ]ιασί(η).

0,020. (A. E. 1907). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Διμύρης.

622. — $\overline{IC} - \overline{X[C]}$. Ὁ Ἰησοῦς ἱσταμένος κατ' ἐνώπιον, φέρων. ποδήρη χιτῶνα καὶ ἱμάτιον μέχρι τῶν γονάτων κατερχόμενον. Ἀμφότερα κοσμοῦνται ὑπὸ σφαιριδίων (μαργάρων) τὸ δ' ἱμάτιον ἔχει πλατεῖαν παρυφήν. Καίτοι ἀποτετριμμένη ἡ εἰκὼν ἐν τούτοις φαίνεται τῇ ἀριστερᾷ φέρουσα Εὐαγγέλιον κλειστὸν ἐπὶ τοῦ στήθους ἐνῶ τῇ δεξιᾷ εὐλογεῖ. Ἰσταται δ' ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ βαθροειδοῦς ὑποποδίου ὅπερ ὁ χαράκτης, ἀγνοῶν προφανῶς τὴν προοπτικὴν, ἐσχεδίασεν ὅπισθεν ἀνερχομένου μέχρι τῶν γονάτων.

Ὅπ. + — $C \Phi P A G I C - \overline{G E N O Y H O I K A I} - K P A T O C \overline{\Theta N A O} - \overline{G E O I K T P W H A N} - \overline{\Theta Y H A C E P A \varsigma \omega} - T \omega \Delta I H N P H$ = Σφραγὶς γενοῦ μοι καὶ κράτος Θε(εο)ῦ λόγε οἰκτρῶ Μανουὴλ σεβαστῶ τῶ Διμύρη. Τρίμ. ἱαμβ.

0,038. (E. Σ. 13173, 90). Καλῆς διατηρήσεως. Ἴδε καὶ ἀνωτέρω ἀριθ. 491 ἕτερον ἀντίτυπον τοῦ αὐτοῦ μολυβδοβούλλου. ΙΓ'—ΙΔ' ἑκατονταετηρίς. Schlumberger, Sigillographie σελ. 673 καὶ Froehner, Bulles metriques 2me serie, ἀριθ. 106. Ἀμφότεροι ἀνέγνων τὸ ἐπώνυμον τοῦ κτήτορος Διμύρη.

Δοξαπατρῆς.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 328 μολυβδόβ Θεοφάνους σπαθαρίου καὶ δισπαύτου τοῦ Δοξαπατρῆ).

Δούκας.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 281, 284, 290, 291, 294, 477).

Δρόσος.

623. — $\overline{MHP} - \overline{\Theta[V]}$. Ἡ Θεοτόκος ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον μετ'

ἀνατεινομένων χειρῶν, ἐν στάσει δεήσεως, ἔχουσα τὸν πέπλον διασταυρούμενον ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἀπλούμενον ἑκατέρωθεν.

Ὅπ. — + ΓΕ — — ΩΡΓΙΩΝ — . ΡΟCΙCΟΝ — ΑΓΝΗΤΟΝ
= ΔΡΟCΟΝ = — + Γε — ωργίων (sic) [δ]ρόσιον ἀγνή τὸν [Δ]ρόσον.
Τρίμ. ἱαμβ.

0,021. (Ε. Σ. 13173, 41). Καλῆς διατηρήσεως ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.
Ἔτερα ὅμοια παρὰ Schlumberger, Melanges I, 246-247.

Εὐρόπουλος.

624. — Ο Γ . — Ο . . = ὁ ἄ(γίος) Γ[ε]ό[ργ](ίος), κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, ἀγένειον νεαρὸν ἔχοντος πρόσωπον καὶ κόμην οὕλην. Περιβέβληται χλαμύδα καὶ θώρακα καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ φέρει δόρυ τῇ δ' ἀριστερᾷ ἀσπίδα κοσμουμένην ὑπὸ σφαιριδίῳ.

Ὅπ. + — ΚΕΡΘ — ΓΕΩΡΓΙΩ — ΠΡΙΤΩ — ΕΝΡΟ . —
. ΛΟ = + Κ(ύριε) β(οή)θ(ει) Γεωργίω πρι(μνησίω) τῷ Εὐρο[πού]λο.

0,016. (Σ. Π. 1899-1900, I, 57). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Ζιρίχης (;)

625. — + — ΚΕ . . — ΕΜ . — . . = + Κ(ύριε) [β(οή)θ(ει)]
'Εμ[ανου](ήλ) (;)

Ὅπ. Τ . ΙΙ — ΡΙΧΙ = τ[ῶ] Ζιρίχι.

0,019. (Ε. Σ. 13176). Μετριωτάτης διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Θεοδωρόκανος.

626. — — + — — ΘΚΕΡΟ — ΗΘΕΙΤΩ — CΩΔΟΝ — ΛΩ
= Θ(εοτό)κε βοήθει τῷ σῶ δούλω.

Ὅπ. ΡΩΜΑ — ΝΩΤΩ — ΘΕΟΔΩ — ΡΟΚΑΝ = Ρωμανῶ
τῷ Θεοδωροκάν(ω).

0,016. (Α. Ε. 2610). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 462 ἕτερον μολυβδ. Κωνσταντίνου πατρικίου τοῦ Θεοδωροκάνου.

Θεοτόκος.

627. — Συμπίλημα ἐκ γραμμάτων ἀποτελούντων τὴν λέξιν *Χριστέ*.

᾽Οπ. $\begin{array}{c} + \\ - \end{array} . \Phi . \Lambda \Gamma \text{IC} - . \text{A} \text{NOYH} \Lambda - \text{EK} \Gamma \text{E} \text{NOY} \text{C} \Theta -$
 $\text{E} \omega \text{TOKOY} = + [\Sigma] \varphi [\rho] \alpha \gamma \iota \varsigma [M] \alpha \nu \nu \eta \lambda \text{ ἐκ γένους Θεωτόκου.}$
 Τρίμ. ἱαμβ.

0,034. (A. E. 3174). Καλλίστης διατηρήσεως. II' — ID' ἑκατονταετηρίς.
 Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κ. Κωνσταντοπούλου ἐν Ἀρμονίᾳ, τόμ. Α', σελ. 193.

Θρακήσιος.

628. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ
 βρέφους ἐν δίσκῳ. Ἀποτετριμμένη.

᾽Οπ. $\Theta \text{P} \Lambda \text{KH} - \text{C} \text{ION} \text{ME} \Phi - \Lambda \text{ATTEC} \dots - \dots =$
Θρακήσιόν με φ[ύ]λαττε σ[ὸν] λάτρην. Τρίμ. ἱαμβ.

0.016. (A. E. 2647). Μετρίας διατηρήσεως. IA' — IB' ἑκατονταετηρίς.

Ἱεράκης.

629. — $\begin{array}{c} + \\ - \end{array} . \text{O} - \Gamma \text{OY} . - \text{C} \Phi \text{P} - \Gamma \text{IZ} \omega = + [\Delta] \acute{o} \gamma \nu \nu [\varsigma]$
σφρ[α]γίζω

᾽Οπ. $\text{---} - \text{S} \Gamma \text{PA} - \Phi \text{ACI} - \text{EPA} - \text{---} \text{KH} - =$ *καὶ*
γραφὰς Ἱεράκη. Τρίμ. ἱαμβ.

0,018. (A. E. 3031). Μετρίας διατηρήσεως. IA' — IB' ἑκατονταετηρίς.

Καλαμαῤς.

630. — $\text{O} \Delta . \text{H} - \text{T} \text{P} . \text{OC} = \delta \acute{\alpha} (\gamma \iota \nu \varsigma) \Delta [\eta \mu] \acute{\eta} \tau \epsilon [\iota] \varsigma$, κιονηδὸν
 ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον, βραχὺν φέροντος χιτῶνα,
 θώρακα φοριδωτόν, τῇ δεξιᾷ δόρυ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ ἔρειδόμενον καὶ
 τῇ ἀριστερᾷ ἀσπίδα ἔρειδομένην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὁ τύπος οὗτος εἶναι
 μετὰ πολλῆς τέχνης εἰργασμένος, ἀξιολογώτατος δὲ διὰ τὴν ἀγιογραφίαν.

᾽Οπ. $\dots \text{Π} . \text{ME} - \dots \text{TVCCON} \Delta \text{H} . - \dots \text{P} . \dots \text{KALAMA} . \text{N}$
 $- . \text{PA} \Phi \text{AC} \Delta \text{E} \dots - \dots \text{ONKAIMA} \dots - . \text{KOICCVN} -$
 $\dots \text{NE} \omega \text{N} = [\Sigma \kappa \acute{\epsilon}] \pi [\epsilon] \text{ με } [\mu \acute{\alpha} \rho] \tau \nu \varsigma \text{ σὸν } \Delta \eta [\mu \acute{\eta} \tau] \rho [\iota \nu] \text{ Καλαμα} [\rho \acute{\alpha}] \nu$
[γ]ραφὰς δὲ [φρούρησ]ον καὶ μα. κοῖς συμ[φρο]νέων (;)

0,036. (A. E. 3064). Καλῆς διατηρήσεως. IB' ἑκατονταετηρίς

631. — .ΝΡΟΥC. — ΠΡΑΞΕΙC — ΚΑΙΓΡΑΦΑC — ΑΚΙΝΔΝ
ΝΟΝ = [K]υροῦσ[ι] πράξεις καὶ γραφὰς Ἀκινδύνου

᾽Οπ. .ΟΥΚΑΛ. — .ΑΡΑΔΝΟ — .ΑΙΜΟΝΟΙ — CΤΙΧΟΙ
= [τ]οῦ Καλ[αμ]αῤᾷ δύο [κ]αὶ μόνοι στίχοι. Τρίμ. ἱαμβ.

0.082. (A. E. 2951). Μετρίας διατηρήσεως ΙΑ' — ΙΑ' ἑκατονταετηρίς Ἐδη-
μοσιεύθη ὑπὸ Schlumberger (Rev. des ét. grecq. 1891 σελ. 238 = Melanges
I 247-48) ὅστις ὁμως ἀναγινώσκει τὸ ἐπώνυμον τοῦ κτήτορος Καλακαῤᾷ.

632. — Ἔτερον ἀντίτυπον μᾶλλον ἐφθαρμένον τοῦ ἀνωτέρω καὶ
τῆς αὐτῆς περιῖπου διαμέτρου.

(A. E. 2572).

633. — Ἔτερον ἀντίτυπον.

(A. E. 13173, 23).

Καλέργης.

634. — $\frac{\bar{X}}{AP} - \frac{\bar{X}}{MH} = \text{ἀρχ(ἀγγελος) Μηχ(αήλ), ἑκατέρωθεν αὐτοῦ}$

ἰσταμένου κατ' ἐνώπιον ἐπὶ στρογγύλῳ βαθροειδοῦς ὑποποδίου μετ'
ἀναπεπταμένων περυγῶν, βραχὺν φέροντος χιτῶνα, θώρακα καὶ χλα-
μύδα μετὰ πλκτείας παρυφῆς, κατερχομένην ὀπισθεν. Τῇ δεξιᾷ φέρει
σπάθην ἐρειδομένην ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ καὶ τῇ ἀριστερᾷ τὸν κολὸν
αὐτῆς. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καίτοι ἀποτετριμμένον, ὅμως διακρίνεται
ὄν νεανικόν, ἡ δὲ κόμη βοστρυχώδης κατερχομένη πρὸς τοὺς κροτάφους.

᾽Οπ. .ΤΕΡΝΓ. . — .ΩΝCΩΝ. — ΚΕΠΗCΤΡΑΤ. —
.ΑΤΑΤΟΥΚΑ — . . ΓΗΠΕΡΙΦ — ΡΟΥΡ. . ΠΡΑΚ — ΤΕΑ =
[Π]τερύγων τῶν σῶν [σ]κέπη στρατ[ηλ]άτα τοῦ Κα[λέρ]γη περιφρού-
ρ[ει] πρακτεά. Τρίμ. ἱαμβ. Ἀνωμάλως καὶ σκαιῶς κεχαραγμένη ἡ ἐπι-
γραφὴ, ἔχουσα πολλὰ τῶν γραμμάτων πεπιεσμένα ἢ ἀποτετριμμένα,
ἀνισομεγέθη δὲ καὶ ἀκανόνιστα.

0,036. (Σ. Π. 1898-99, ΚΔ, 3). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΓ' — ΙΔ' ἑκατονταετηρίς.

Καλόμαλλος.

635. — .ΙΚ. — .ΑΟΝ. — .ΡΑΓ, = [N]ικ[ολ]άου [σφ]ράγ(ισμα)

᾽Οπ. ΤΟ. — ΚΑΛ. — Μ Λ. = το[ῦ] Καλ[όμ]α[λ]ου. Τρίμ. ἱαμβ.

0,016. (E. Σ 13163, 38). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΒ' ἑκατονταετηρίς Ἐδη-
μοσιεύθη ὑπὸ Κ. Κωνσταντοπούλου ἐν Διεθν. Εφημ. Νομισμ. Ἀρχαιολ. Β', 125.

Καματερός.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 94 καὶ 95 μολ. Γρηγορίου Καματεροῦ πρωτοπραίτωρος Πελοποννήσου καὶ Ἑλλάδος, ἀριθ. 345 Ἐπιφανίου Καματεροῦ ἐπάρχου καὶ προέδρου.

Καμύτζος.

636. — + ΜΑΡ — ΤΥCCEB — ΟΝΤΟΝΙ — CΚ —
 = + Μάρτυς σεβ(α)[στ]ὸν τὸν (ὄνομα κύριον) σκ[έποις].

Ὅπ. ΠΙCΟ. — ΛΑΤΡΙΝC' — ΕΚΓΕΝΟΥ. — ΚΑΜΥΤΙ
 — ΟΝ = πιστὸ[ν] λάτριν σ(ὸν) ἐκ γένου[ς] Καμύτζον. Τρίμ ἱαμβ

0,034. (Ε. Σ. 13173, 30). Μετρίας διατηρήσεως, τὰ γράμματα ἐφθαρμένα ὑπὸ
 τῆς κατιώσεως. IB'—ΙΓ' ἑκατονταετηρίς.

637. — + —ΩΤΟ — . . ΡΑΤΟΡΟC — ΜΙΤΙΗ —
 ΟΘΕΝ — . . . ΑΓΙC — . . ΝΟΥΗΛ = + [Πρ]ωτο[στ]ράτορος
 [τοῦ Κα]μύτζη [πατρ]όθεν [σφρ]αγίς [Μα]νουήλ

Ὅπ. . . ΑΒ ΜΗΤΡΟ — ΘΕΝ:ΚΟΜΝ. — ΔΟΥΚΑ
 ΤΟΥΚ . . . — ΟΥΝΤΟC = μητροθέν Κομν[η](νο)δούκα
 τοῦ κ[ρατ]οῦντος.

0,037. (Ε. Σ. 13077). Μετρίας διατηρήσεως. IB'—ΙΓ' ἑκατονταετηρίς.

Καραβίτης.

638. — Προτομή ἀγίου κατ' ἐνώπιον ἀποτετριμμένη καὶ πεπιε-
 σμένη.

Ὅπ. + ΚΕΡΘ — ΙΩΑΝΝΗ — ΤΩΚΑΡΑ — ΡΙΤΗ = + Κ(ύ-
 ρι)ε β(οή)θ(ει) Ἰωάννη τῷ Καραβίτη.

0,018. (Α. Ε. 3173). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Καραμαλῆς.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 387 μολ. Θεοδώρου Καραμαλῆ πρωτοκουροπαλάτου).

Κάρανος.

639. — ΟΑΓΙΟC — ΓΕΩΡΓΙΟC, κιονηδὸν ἐκατέρωθεν αὐ-
 τοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον ἐν τῇ συνήθει στρατιωτικῇ περιβολῇ, μετὰ
 δόρατος καὶ ἀσπίδος.

"Οπ. CΦΡΑΓΙCΟ — ΗΑΡΤΥCΤΩΝΕ — ΗΩΝΝΥΝΠΡΑΚΤΕ —
ΩΝΟΗΩΝΗΩΝ — .ΟΙCΚΑΡΑΝΩ — ΓΕΩΡΓΙΩ = Σφρα-
γίς ὁ μάρτυς τῶν ἐυῶν νῦν πρακτέων, ὁμωνύμων ν.οις Καράνω
Γεωργίῳ. Τρίμ. ἱαμβ.

0,042. (Ε. Σ. 13127). Ἀρίστης διατηρήσεως ΙΓ'—ΙΔ' ἑκατονταετηρίς
Schlumberger, Sigillographie σελ. 632. Froehner, Bulles metriques 2me
serie ἀριθ. 119. Ὁ μὲν S. ἀνέγνω ἐν τῷ πέμπτῳ στίχῳ C ΟΙC ἢ [EX]ΟΙC, ὁ δὲ
Fr. ἀνέγνω ὁμωνυμῶν μοι Καράνῳ Γεωργίῳ ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀνάγνωσις εἶναι ἀδύ-
νατος ὥς μαρτυροῦσι τὰ σφωδόμενα γράμματα.

Καραντηνός.

640. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου ἀνατεινούσης χειῖρας
ἱκέτιδας μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ, ἀποτετριμμένη. Τῆς ἐκατέρωθεν
συνήθους ἐπιγραφῆς σφύζεται τὸ πρὸς δεξιὰ ΘΥ.

"Οπ. + Θ . . — RΘΗΘΕ . — ΙΩΤΩΚ . . — ΑΝΤΙΝ — . =
+ Θ(εοτό)[κε] βοήθε[ι] Ἰω(άννη) τῷ Κ[αρ]αντιν[ῳ].

0,020. (Α. Ε. 2981). Μετρωτάτης διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς

Καρδιωμάτης (;)

641. — Ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον μετ' ἀνα-
πεπταμένων πτερυγῶν, ποδηῖρες ἡμφιεσμένος ἱμάτιον, τῇ δεξιᾷ φέρων
μακρὸν σκῆπτρον καὶ τῇ ἀριστερᾷ σφαῖραν.

"Οπ. + ΚΕΡΟ — .ΘΕΙΜΙΤ — .ΝΚΑΡΔΙΩ — .ΑΤΗΝ =
+ Κ(ύρι)ε βο[ή]θει Μι(χαήλ) τ[ὸ]ν Καρδιω[μ]άτην.

0,020. (Α. Ε. 2653). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς

642. — Ἔτερον ἀντίτυπον τῆς αὐτῆς διαμέτρου καὶ διατηρήσεως.

(Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1896-1900, I, 70). Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κωνσταντοπούλου
ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομ. Ἀρχαιολ. τόμ. Γ', σελ. 190.

Καριανίτης.

643. — .ΑΓΔΗΜΗ — .ΡΙΟC = [δ] ἄγ(ιος) Δημή[τ]ριος, κιονη-
δὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, μετα χλαμύδος καὶ
θώρακος, φέροντος δὲ δόρυ καὶ ἀσπίδα.

Ὅπ. . $\overline{\text{C}}\overline{\Phi}\overline{\text{P}}\overline{\text{A}}\overline{\Gamma}$. — $\overline{\text{I}}\overline{\text{W}}\overline{\text{T}}\overline{\text{O}}\overline{\text{V}}$ — $\overline{\text{K}}\overline{\text{A}}\overline{\text{P}}\overline{\text{I}}\overline{\text{A}}$ — $\overline{\text{N}}\overline{\text{I}}\overline{\text{T}}\overline{\text{O}}\overline{\text{Y}}$ = [+]
Σφρα[γ](ίς) Ἰω(άννου) τοῦ Καριανίτου.

0,020. (Σ. Π. 1899-1900, I, 55). Καλῆς διατηρήσεως. $\text{IA}' - \text{IB}'$ ἑκατονταετηρίς. Κ. Κωνσταντόπουλος ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομ. Ἀρχαιολ. τόμ. Γ', σελ. 187.

Κάσπαξ.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 490 μολ. Νικηφόρου Κάσπακος σεβαστοῦ).

Καστάλδος.

644. — Σταυροεῖδὲς μονογράφημα (= *Θεοτόκε βοήθει*) ἔχον ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τὰς λέξεις $\tau\tilde{\omega} - \sigma\tilde{\omega} - \delta\acute{o}\nu - \lambda\omega$.

Ὅπ. + $\overline{\text{K}}\overline{\text{A}}\overline{\text{T}}\overline{\text{V}}$ — $\overline{\text{P}}\overline{\text{I}}\overline{\text{W}}\overline{\text{N}}$ — $\overline{\text{K}}\overline{\text{A}}\overline{\text{C}}\overline{\text{T}}\overline{\text{A}}$ — $\overline{\Lambda}\overline{\Delta}\overline{\text{O}}\overline{\text{V}}$ = + *Κατωρίων (;) Καστάλδου.*

0,028. (Α. Ε. 2573). Καλῆς διατηρήσεως. $\text{H}' - \Theta'$ ἑκατονταετηρίς.

Κασταμονίτης.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 390 μολυβδ. Νικηφόρου Κασταμονίτου πρωτοκουροπαλάτου.

Κατάκαλος.

645. — $\overline{\text{O}}\overline{\text{O}}\overline{\text{E}}\overline{\text{O}}$ — $\overline{\Delta}\overline{\text{W}}\overline{\text{P}}\overline{\text{O}}\overline{\lambda}$ = δ $\acute{\alpha}$ (γιος) Θεόδωρος, κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, οὕλην ἔχοντος κόμην καὶ σφηνοεῖδὲς γένειον. Φέρει δόρυ καὶ ἀσπίδα. Ἐφθαρμμένος ὁ τύπος ὑπὸ τῆς κατιώσεως.

Ὅπ. + $\overline{\text{K}}\overline{\text{E}}\overline{\text{R}},\overline{\text{O}}, - \overline{\text{T}}\overline{\text{W}}\overline{\text{C}}\overline{\text{W}}\overline{\Delta}\overline{\text{O}}\overline{\text{Y}}, - \overline{\text{I}}\overline{\text{W}}\overline{\text{C}}\overline{\text{P}}\overline{\text{A}}\overline{\Theta}}\overline{\text{A}} - \overline{\text{P}},\overline{\text{S}}\overline{\text{T}}\overline{\text{A}}\overline{\Gamma}}\overline{\text{M}}\overline{\text{A}}\overline{\text{T}}, - \overline{\Phi}\overline{\text{V}}\overline{\Lambda}\overline{\text{A}}\overline{\text{K}},\overline{\text{T}}\overline{\text{W}} - \overline{\text{K}}\overline{\text{A}}\overline{\text{T}}\overline{\text{A}}\overline{\text{K}}\overline{\text{A}} - \overline{\Lambda}\overline{\text{W}}$ = + *Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) τῷ σῷ δού(λῳ) Ἰω(άννῃ) σπαθαρί(ῳ) καὶ ταγματ(ο)φύλακ(ι) τῷ Κατακάλῳ.*

0,021. (Ε. Σ 13173, 89). Καλῆς διατηρήσεως. $\text{I}' - \text{IA}'$ ἑκατονταετηρίς.

Κατακαλὼν (;)

646. — $\overline{\text{O}}\overline{\text{O}}\overline{\text{A}} - \overline{\Lambda}\overline{\text{O}}\overline{\chi}\overline{\text{I}}\overline{\text{N}}\overline{\Theta}$ = δ $\acute{\alpha}$ (γιος) Νικόλαος, ἑκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ἀποτετριμμένης.

Ὅπ. $\overline{\text{C}}\overline{\Phi}\overline{\text{P}} - \overline{\Gamma}\overline{\text{I}}\overline{\text{C}}\overline{\text{N}}\overline{\text{I}} - \overline{\text{K}}\overline{\text{O}}\overline{\Lambda}\overline{\text{A}}\overline{\text{O}}\overline{\text{Y}} - \overline{\text{T}}\overline{\text{O}}\overline{\text{Y}}\overline{\text{K}}\overline{\text{A}}. . - \overline{\text{K}}\overline{\text{A}}. . .$
 = *Σφρα[α]γίς Νικολάου τοῦ Κα[τα]κα[λὼν] (;)*

0,021. (Α. Ε. 438). Μετρίως διατηρήσεως. $\text{IA}' - \text{IB}'$ ἑκατονταετηρίς.

Κιβυρραιώτης.

(^οΙδε ἄνωτέρω ἀριθ. 476 μολ. Γεωργίου Κιβυρραιώτου πρωτοπροέδρου).

Κόκκινος.

(^οΙδε ἄνωτέρω ἀριθ. 468 μολ. Γεωργίου Κοκκίνου πραγματευτοῦ, ἀριθ. 514 μολ. Βασιλείου Κοκκίνου πρωτοσπαθαρίου).

Κομνηνοδούκας.

647. — ΜΗΡ — ΘΥ. Ἡ Θεοτόκος ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον, ἐν τῇ συνήθει περιβολῇ, ἀνέχουσα διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὸ βρέφος.

^οΟπ. + — ΚΟΜΝΗ — ΝΟΔΟΥΚΩΝ — . ΚΓΕΝΟΝC — ΦΡΑΓΙC — . . . ΗC = + Κομνηνοδονκῶν [ἐ]κ γένους [σ]φραγίς [^οΑν]ης (;)

8,026. (Ε. Σ. 13173, 21). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Κομνηνός.

(^οΙδε ἄνωτέρω ἀριθ. 261 μολυβδ. Ξένης μοναχῆς τῆς Κομνηνῆς, ἀριθ. 289 Ἰσαακίου Κομνηνοῦ δεσπότης Κύπρου, ἀριθ. 338 Ἀδριανοῦ Κομνηνοῦ πρωτοσεβάστου καὶ μεγάλου δομεστικῶν Δύσεως, ἀριθ. 386 Ἰωάννου Κομνηνοῦ κουροπαλάτου καὶ ἀριθ. 496, 499).

Κουλούκας.

648. — ΘΝΙ — ΚΟΛ, = ὁ ἅγιος Νικόλ(ας), κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον βραχέα ἔχοντος τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον, περιβεβλημένου δὲ φελώνιον καὶ ὠμοφόριον, τῇ δεξιᾷ εὐλογοῦντος καὶ τῇ ἀριστερᾷ φέροντος Εὐαγγέλιον κλειστὸν ἐπὶ τοῦ στήθους.

^οΟπ. + CΦΡΑ — Γ, CΦΡΑΓΙ — ΙΟΝΛΕΟΝ — ΤΟΥΚΟΥΛ' — ΚΑ + Σφραγ(ις) σφράγιζον Λέοντ(ος) (;) τοῦ Κουλ(ού)κα.

0,038. (Α. Ε. 2273). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Schlumberger, Sigillographie σελ. 648.

Κριθαράς.

649. — Προτομή κατ' ἐνώπιον ἁγίου ἱερατικὴν φέροντος περιβολὴν καὶ βραχὺ ἔχοντος στρογγύλον γένειον, τῇ δεξιᾷ εὐλογοῦντος καὶ

τῇ ἀριστερᾷ φέροντος Εὐαγγέλιον κλειστὸν ἐπὶ τοῦ στήθους. Καίτοι ἡ ἐκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἐγένετο ἐξέτηλος ὅμως ἐκ τῆς μορφῆς φαίνεται ὅτι ὁ εἰκονιζόμενος εἶναι ὁ ἅγιος Νικόλαος.

᾽Οπ. ΚΕΡΘ — .ΩCΩΔ, — .ΩΤΟΚΡ — .ΘΑΡΑ = Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) [τ]ῷ σῷ δ(ούλω) [᾽Ι]ω(άννη) (;) το Κρ[ι]θαρχῷ.

0,022. (Α. Ε. 1921). Μετρίας διατηρήσεως. IB' ἑκατονταετηρίς.

Κ. ιμος.

650. — $\overline{MHP} - \overline{\Theta[V]}$. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης, ἐχούσης δὲ τὸ βρέφος ἐπὶ τοῦ στήθους ἐν δίσκῳ.

᾽Οπ. $\overline{\ThetaΚΕΡΘ} - \overline{ΠΕΤΡΩ} - \overline{ΤΩΚ.Ι} - \overline{ΜΟ} = \overline{\Theta(εοτό)κε β(οή)θ(ει)}$ Πέτρο τῷ Κ ιμο.

0,018. (Α. Ε. 1965) Μετρίας διατηρήσεως. IA'—IB' ἑκατονταετηρίς.

Λαδᾶς.

651. — $[Θ]ΓΕ - . . Γ = [δ ἄ(γιος)] Γε[ώρ]γ[ι](ος)$, κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, ἐν στρατιωτικῇ περιβολῇ, μετὰ δόρατος καὶ ἀσπίδος.

᾽Οπ. $+ ΚΕΡΘ - .ΩΝΑΣΠΑ - ΘΤΩΛΑ - ΔΑ = + Κ(ύ)ριε β(οή)θ(ει) [Κ]ων(σταντίνω) πρωτοσπα(θαρίω) τῷ Λαδᾷ.$

0,020. (Ε. Σ. 13173, 120). Καλῆς διατηρήσεως. I'—IA' ἑκατονταετηρίς

Λαμψιώτης.

652. — $\overline{M} - [\overline{\Theta}]$. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης, μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

᾽Οπ. $.ΙΩ - ΟΛΑΜ - ΥΗΟΤ - ΗC = [+]$ Ἰω(άννης) ὁ Λαμψιώτης.

0,020. (Α. Ε. 2969). Μετρίας διατηρήσεως. IA'—IB' ἑκατονταετηρίς. Schlumberger, Rev. des ét grecq. 1891 σελ. 139 (=Melanges I σελ. 249).

Λαπαρδᾶς.

653. — Ἅγιος ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον ἐν στρατιωτικῇ περιβολῇ μετὰ δόρατος καὶ ἀσπίδος. Βαρβαρωτάτης τεχντροπίας. Ἐκατέρωθεν

ἔχει ἐπιγραφὴν βαναύσως καὶ πλημμελῶς κεχαραγμένην ἥτις πιθανῶς ἀναγνωστέα: ὁ ἄ(γιος) Θεόδωρος).

Ὅπ. . . ΦΡΑΓΙΣ — ΑΘΛΗΤΑ — ΤΟΛΑΠΑ — ρΔΑΒΟΗ — ΘΗ + = [+ Σ]φραγίς ἀθλητὰ το Λαπαρδᾶ βοήθη + Τρίμ. ἱαμβ.

0,032. (Α. Ε. 3181). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΓ' — ΙΔ' ἑκατονταετηρίς

Λάσκαρις.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 286 μολ. τοῦ βασιλέως Θεοδώρου Λασκάρεως).

Λευκηδονίτης

654. — ΡΑCΙΑΕΙΟC = Βασίλειος. Ἡ ἐπιγραφὴ εὔρηται πέριξ ἐντὸς δύο κύκλων σφαιριδίων, πλὴν τοῦ τελευταίου γράμματος μετὰ τῆς στιγμῆς ὅπερ εὔρηται ἐν μέσῳ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ δευτέρου κύκλου.

Ὅπ. * ΟΛΕΝΚΗΔΟΝΙΤΗΣ = ὁ Λευκηδονίτης. Ὡσαύτως ἡ ἐπιγραφὴ εὔρηται ἐντὸς δύο κύκλων σφαιριδίων πλὴν τῶν τριῶν τελευταίων γραμμάτων ἅτινα εὔρηται ἐντὸς τοῦ μικροτέρου κύκλου.

0,026. (Α. Ε. 3161). Ἀρίστης διατηρήσεως. Γ' — ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Λιβαδᾶς.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 488 μολ. Γαβριὴλ ῥαϊκτωρος τοῦ Λιβαδᾶ).

Λιθοκαστρίτης.

655. — + ΓΡΑ — ΦΑCΛΕ — ΟΝΤΟ. = + Γραφὰς Λέοντο[ς]

Ὅπ. . ΙΘΟ — ΚΑCΤΡΙ — ΤΟΥΦΕΡ — Ω = [Λ]ιθοκαστρίτου φέρω. Τρίμ. ἱαμβ.

0,016. (Α. Ε. 3072). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Λουλούκης.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 456 μολ. Λέοντος Λουλούκη πατριίου),

Λυκούδης.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 316 μολυβδ. Μιχαὴλ Λυκούδη βέστου).

Μακρεμβολίτης.

(ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 382 μολ. Μαρίας Μακρεμβολιτίσσης κουροπαλίτσης).

Μακρῆς.

656. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ νεαρὸν ἀγένειον ἔχοντος πρόσωπον καὶ μακρὰν κόμην, περιβεβλημένου πολυτελῇ ἐσθῆτι κοσμουμένην διὰ μαργάρων (σφαιριδίων), τῇ δεξιᾷ φέροντος σκῆπτρον καὶ τῇ ἀριστερᾷ σφαῖραν. Τὰς πτέρυγας ἔχει ἡμι-αναπεπταμένας.

Ὅπ. + ΚΕΡΘ — ΜΙΧΑΗΛ — ΤΩΜΑ — ΚΡΗ = + Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) Μιχαήλ τῷ Μακρῇ.

0,017 (Ε. Σ. 13137). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Μακροπόδαρος (;)

657. — ΚΕΡΘ...ΩCΩΔΟΝΛ = Κ(ύρι)ε βο[ήθ](ει) [τ]ᾷ σῶ δούλ(ω), περίξ διπλοῦ σταυροῦ διηνητισμένου καὶ ἐπὶ βάσεως.

Ὅπ. ΚΟCΜ.—ΡΑΛCΠΑΘ—ΚΑΝΔ.ΡΑ—ΤΟΜΑΚΡ—ΠΟΔ,Ρ = Κοσμ[ᾶ] βα(σι)λ(ικᾷ) σπαθ(αρο)κανθ(ιδάτω). το Μακρο(ο)-ποδ(ά)ρ(ω) (;)

0,021. (Ε. Σ. 13173, 26). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—Ι ἑκατονταετηρίς.

Μαριάντης (;)

658. — ΘΡΑ — C . Λ . . ΟC = δ ἅ(γιος) Βασ[ί]λ[ει]ος, κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, μακρὸν ἔχοντος πώγωνα, περιβεβλημένου δὲ φελώνιον καὶ ὠμοφόριον μετὰ σταυροῦ, τῇ δεξιᾷ εὐλογοῦντος καὶ τῇ ἀριστερᾷ φέροντος Εὐαγγέλιον κλειστὸν ἐπὶ τοῦ στήθους.

Ὅπ. + ΚΕΡΘ — .ΑCΙΛΗ — ΩΤΟΜΑΡΙ — ΑΝΤΗ = + Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) [Β]ασιλῆω το Μαριάντῃ.

0,018. (Ε. Σ. 13124). Μετρίας διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Μαυρικᾶς.

659. — .ΚΕΡΟΗ — ΘΕΙΤΩ — $\overline{\omega\Delta\omicron\Upsilon}$ — $\Lambda\omega$ = [+]*Κ(ύρι)ε βοήθει τῷ [σ]ῷ δούλῳ.*

Ὅπ. .ΕΟΔΩ — .ΟΝΤΟΝ — ΜΑΡΡ. — Κ. . = [Θ]*εόδω- [ρ]ον τὸν Μαυρ[ι]κ[ᾶν].*

0,019. (Α. Ε. 448). Μετρίας διατηρήσεως. Γ' — ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Μαυροζούμης.

660. — $\overline{\text{ΜΗΡ}}$ — $\overline{\Theta[V]}$. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου, ἀνατεινούσης χειρὸς ἱκέτιδας, φερούσης ἐπὶ τοῦ στήθους προτομὴν κατ' ἐνώπιον τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ. Ἐκατέρωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ βρέφους ὑποφαίνονται ἵχνη τοῦ σταυροῦ. Ὁ μετὰ καλύπτρας πέπλος τῆς Θεοτόκου (μαφόριον) διατηρεῖται κάλλιστα.

Ὅπ. . .ΑΥΛΟΝ — ΦΡΑΓΙΣΜΑ — ΤΟΝΜΑΡ — .ΟΣ $\overline{\Upsilon\text{ΜΗ}}$ = [+*Π*]*αύλου [σ]φράγισμα τοῦ Μαβ[ρ]οζούμης.*

0,020. (Ε. Σ. 13173, 1). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Μαυροτύρης.

661. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους πρὸ τοῦ στήθους.

Ὅπ. . .ΡΑΓ. . — ΝΙΚΗΤΑ — $\overline{\text{ΤΟΥΜΑΝ}}$. . — ΤΙΡΙ = [*Σφ*]*ραγ[ίς] Νικήτα τοῦ Μαυ[ρ]ο[τύ]ρι.*

0,021. (Α. Ε. 2685). Μετριωτάτης διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Μελίας.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 360 μολ Κωνσταντίνου Μελία μεγάλου ἐπισκεπτίτου).

Μεσοποταμίτης.

662. — $\overline{\text{ΜΗΡ}}$ — $\overline{\Theta\text{V}}$. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης.

”Οπ. — ΚΕΡΘ — CΕΡΓΙΟ — ΤΟΜΕCΟ — .ΟΤΑΜ —
 . . Η — [+] Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) Σεργίο τὸ Μεσο[π]οταμ[ί]η.

0,016. (ἸΑκαδ ἔτος 1900-1901, ΚΖ', 35). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Μητροπολιανός.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ 482 μολ. Κωνσταντίνου Μητροπολιανοῦ προέδρου).

Μουρμούρης.

663. — \overline{M} — [Θ] = Μ(ήτηρ) Θ(εοῦ). Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

”Οπ. . . . ΑΓ, — . . . ΝΚΑ — . $\overline{OYPMOYR}$, — . CΙΛΕΙ — .
 = [Σφρ]αγ(ίς) [πέφ]υκα [Μ]ουρμούρ(η) [Βα]σιλεί[ου]. Τρίμ. ἱαμβ.

0,021. (Α. Ε. 2528). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Μουστακᾶς.

664. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου φερούσης δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν δίσκον ἐν ᾧ προτομή τοῦ βρέφους.

”Οπ. + ΚΩΝ — CΤΑΝΤΙ — ΝΟΜΟΥ. — ΤΑΚ. = + Κωνσταντίνο Μου[σ]τακᾶ.

0,021. (Α. Ε. 3135). Μετρίας διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Μυραλίδης.

665. — — + — — CΦΡΑ — ΓΙCΜΙ — ΧΑΗΛ — — — =
 Σφραγίς Μιχαήλ

”Οπ. — — — ΕΝΤΕ — $\overline{\Lambda OYCMV}$ — ΡΑΛΙΔΟΥ — — ο —
 εὐτελοῦς Μυραλίδου. Τρίμ. ἱαμβ.

0,017. (Α. Ε. 3159). Ἀρίστης διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Μωρόκανος (;)

666. — Προτομή κατ' ἐνώπιον ἁγίου γέροντος φαλακροῦ καὶ μετὰ σφηνοειδοῦς γενείου ἀποτετριμμένη ἀλλ' ἔχουσα κάλλιστον διάγραμμα. Ἐκ τῆς ἑκατέρωθεν ἐπιγραφῆς σφῶνται πρὸς δεξιὰ τὰ γράμματα

ΘΓΟΛΓ ἄτινα ἴσως ἀναγνωστέα [Ἰωάννης δ] Θεολόγος ἢ [Γρηγόριος δ] Θεολόγος.

Ὅπ. + ΚΕΡ, Θ, — .ΕΟΝΤΙ — ΤΩΜΩΡΟ — .ΑΝ = + Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) [Δ]έοντι τῷ Μωρο[κ]άν[ω] (;)

0,015. (Α. Ε. 3165). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Ναρσίτης.

667. — Προτομή κατ' ἐνώπιον ἐφθαρμένη Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Ὅπ. + RAΠΤΙ — CΤΑCΚΕ — ΠΕΤΩCΩ — ΔΟΥΛΩΙΩ
ΤΩΝΑΡ — CΙΤΗ = + Βαπτιστὰ σκέπε τῷ σῷ δούλῳ Ἰω(άννη)
τῷ Ναρσίτῃ.

0,018. (Ε. Σ. 13173, 11). Καλῆς διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Ξιφίας.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 374 μολ. Εὐσταθίου Ξιφία πριμικηρίου καὶ κοιτωνίτου).

Παγωμένος ἢ Πεπαγωμένος.

668. — CΦΡΑ — ΓΙCΔΟΥ — .ΟΥΧΥΝ = Σφραγίς δούλου
Χ(ριστο)ῦ.

Ὅπ. ΙΩΤΟΝ — ΠΑΓΟΜΕ — ΝΩΝ = Ἰω(άννην) τὸν Πα-
γομένων (sic) !

0,020, τοῦ ὑπὸ τοῦ κύκλου τῶν σφαιριδίων ὀριζομένου πεδίου 0,010. (Α. Ε. 3045). Καλῆς διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

669. — Παράστασις τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἡ Θεοτόκος ἵσταται δε-
ξιὰ ἀποβλέπονσα ἡρέμα πρὸς τ' ὀριστερὰ ἔμπροσθεν θώκον· πρὸς
αὐτὴν σπεύδει ἄγγελος τὴν δεξιὰν ἐκτείνων πρὸς αὐτὴν καὶ διὰ τῆς
ὀριστερᾶς φέρων σκῆπτρον. Ἀξιόλογος ἀγιογραφικὸς τύπος.

Ὅπ. + — ΘΚΕΡ, Θ, — ΚΩΝCΠΑ — ΘΑΡ, ΚΟΥΡΙΚ —
ΛΑΡ, ΤΟΠΕ — ΠΑΓΜΕΝ — Ω = + Θ(εοτό)κε β(οή)θ(ει) Κων-
(σταντίνῳ) σπαθα(ρ)κουβικουλα(ρ) το Πεπα(ρ)μένῳ.

0,023. (Α. Ε. 3048). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Ἴδε καὶ ἀνωτέρω ἀριθ. 306.

Πεδιώτης.

670. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

Ὅπ. . — . ΕΡΟΗΘ, — . ΙΤΩΠΑ — . ΔΙΩΤΙ = [+ K](ύ-
ρε)ε βοήθ(ει) [μο]ι τῷ Παιδ[ι]ώτι.

0,020. (Α. Ε. 2642). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Παλαιολόγος.

(Ἰδε ἀνωτέρω ἀριθ 284, 287, 288).

Πάμφυλος.

671. — ΟΑΓΙ—ΘΕΟΔΩ = ὁ ἄγι(ος) Θεόδωρ(ος), κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον παχεῖαν οὕλην ἔχοντος κόμην καὶ σφηνοειδὲς γένειον. Περιβέβληται χλαμύδα καὶ θώρακα, φέρει δὲ τῇ δεξιᾷ δόρυ καὶ τῇ ἀριστερᾷ ἀσπίδα.

Ὅπ. + — . . ΙCΓΡΑ — . . ACINΛ — ΕΟΝΤΑΠ. —
. ΦVΛΟΝ — = + [Toῖ]ς [γρ]άμμασιν Λέοντα Π[άμ]φυλον [φέρω]. Τρίμ. ἱαμβ.

0,024. (Ε Σ. 13131). Μετρίας διατηρήσεως.

672. — Ἔτερον ἀντίτυπον καλυτέρας διατηρήσεως διατηροῦν πληρεστέραν τὴν ὅπισθεν ἐπιγραφὴν οὕτω· + — ΤΟΙCΓΡΑ —
ΜMACINΛ — ΕΟΝ. ΑΠΑ — ΜΦVΛΟΝ — ΦΕΡΩ.

(Ε. Σ. 13130).

673. — Ἔτερον ἀντίτυπον μετριωτέρας διατηρήσεως.

0.025. (Α. Ε. 2320).

674-675. — Ἔτερα δύο ἀντίτυπα μετριωτάτης διατηρήσεως.

(Ε. Σ. 13173, 107 καὶ Α. Ε. 2823).

Πανάρετος.

676. — Πολυπρόσωπος παράστασις τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ἐν τῷ μέσῳ ἡ Θεοτόκος ἐξηπλωμένη ἐπὶ κλίνης, τὴν κεφαλὴν ἔχουσα

πρὸς δεξιὰ. Παρ' αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς κρατῶν ἐσπαργανωμένον βρέφος. Ἐκατέρωθεν δὲ οἱ μαθηταὶ (ἐν τῇ εἰκόνι ἕξ ἐν ὧν διακρίνονται) ὧν εἷς παρὰ τὴν κεφαλὴν τῆς Θεοτόκου κινεῖ τὸ θυμιατήριον. Ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰησοῦ δυσδιάκριτά τινα ἀντικείμενα (ἄγγελοι;).

Ὅπ. ΓΕΩΡΓΙ—ΟΝΠΑΝΑ. . — ΤΟΝΜΕΘΚΕ—ΣΚΕΠΕ
= Γεώργιον Πανά[ρ]ετόν με Θεοτόκε σκέπε.

0,018. (Α. Ε. 2084). Μετρίας διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρῆς. Sigillographie σελ. 687.

Παντεχνῆς.

677. — Προτομή κατ' ἐνώπιον ἁγίου Δημητρίου μετὰ χλαμύδος καὶ θώρακος, φέροντος δόρυ καὶ ἀσπίδα, Ἐκ τῆς ἐκατέρωθεν ἐπιγραφῆς ὑποφαίνονται τὰ γράμματα Ο Δ . Μ . Τ = δ ἄ(γιος) Δ[η]μ[ή]τ(ριος). Τὸ πρόσωπον τοῦ ἁγίου εἶναι ἀποτετριμμένον ἢ δὲ κόμη αὐτοῦ οὐλὴ καὶ παχεῖα.

Ὅπ. + ΚΕΡΘ, — ΦΙΛΙΤΟ — ΤΟΠΑΝ — ΤΕΧΝ = + Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) Φιλί<π>ο το Παντεχν(ῆ).

0,016. (Α. Ε. 2929). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρῆς. Schlumberger, Rev. ét. grecq. 1891 σελ. 139 (= Melanges I σελ. 249).

Πάρδος (;)

678. — + ΚΕΡ ΤΩCΩΔΟΝ = Κ(ύρι)ε β[οήθ(ει)] τῷ σῶ δούλω, πέριξ πτηνοῦ κατ' ἐνώπιον, ἔχοντος ἀναπεπταμένας τὰς πτέρυγας καὶ διεστῶτα τὰ σκέλη.

Ὅπ. + . . — ΜΗΤΡΙ . . — VΩΠΑΡ — ΔΟΝ = + [Δη]μη-τρι[ον] . . Πάρδον.

0,021. (Ε. Σ. 131286). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—Ι' ἑκατονταετηρῆς.

Παρίσης (;)

679. — ΟΙΩΟ — . CΤ . Μ = δ ἄ(γιος) Ἰω(άννης) δ [Χρ(υσ)ό]-σι[ο]μ(ος), κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον.

Ὅπ. . — ΓΡΑΦΑ . — ΕΡΑΙΩ — ΙΩ,ΠΑ . — CΗ = [+] Γραφά[ς] β[εβαιῶ] Ἰω(άννου) Πα[ρ](ί)ση. Τρίμ. ἱαμβ.

0,020. (Α. Ε. 3162). Καλῆς διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρῆς.

Παχῆς.

(Ἵδε ἀνωτέρω ἀριθ. 224).

Πεδιάσιμος.

680. — $\overline{[ΜΗΡ]} - \overline{ΘΝ} = [Μή(τ)ηρ] \Theta(εο)\tilde{\nu}$, ἑκατέρωθεν προτομῆς τῆς Θεοτόκου κατ' ἐνώπιον, φερούσης τὸν συνήθη μετὰ καλύπτρας πέπλον καὶ ἀνεχούσης διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὸ βρέφος ἐνῶ τὴν δεξιὰν φέρει πρὸς τὸ στήθος. Ἡ εἰκὼν εἶναι μετρίως ἀνάγλυφος καίτοι δ' ὅποσοῦν ἀποτετριμμένη διατηρεῖ τὸ κάλλιστον αὐτῆς διάγραμμα. Τὸ βρέφος εἶναι εὐμέγεθες, φέρει τὸν συνήθη σταυροφόρον στέφανον καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογεῖ (δυσδιάκριτον) τῇ δ' ἀριστερᾷ φέρει εἰλητάριον.

Ὅπ. + ΠΕΔΙΑ — ΣΙΜΟΝΤΑΙΣ — ΓΡΑΦΑΙΣΙΩ — ΑΝΝΟΝ... ΟΙΣ — ΤΟΚΥΡΟΣΠΑ — ΝΑΓΝΟΣΠΑ — ΘΕΝΟΣ = + Πεδιάσιμον ταῖς γραφαῖς Ἰωάννον [φέρ]οις (;) τὸ κῦρος Πάναγνος Παρθένος. Τρίμ. ἱαμβ.

0,041. (Α. Ε. 3078). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Sigillographie σελ. 688.

Πελακούδης.

681. — $\odot \odot \ominus - \circ \dots = \delta \tilde{\alpha}(γιο\varsigma) \Theta ε[δωρ](ος)$, κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, μετὰ χλαμύδος καὶ θώρακος, φέροντος δὲ δόρυ καὶ ἀσπίδα.

Ὅπ. ΓΕΡΑΣΙ — $\overline{ΟΥΣΦ.Α.} - \overline{ΙΣΜΑΤΟΥ} - \overline{ΠΕΛΑΚΟΥ} - \Delta Η = Γερασί[μ]ου σφ[ρ]ά[γμ]μα τοῦ Πελακούδη. Τρίμ. ἱαμβ.$

0,021. (Α. Ε. 3025). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Πεπανός.

682. — $\overline{Μ} - [\overline{Θ}] = M(ήτηρ) [\Theta(εο\tilde{\nu})]$. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

Ὅπ. $\overline{CΦΡ.} \dots - \overline{ΛΕΟΝΤΟΣ} - \overline{ΤΟΝΠΕΠΑ} - \overline{ΝΟΝΤΥΓ} - \overline{ΧΑΝΩ} = Σφρ[αγῖς] Λέοντος τοῦ Πεπανοῦ τυγχάνω. Τρίμ. ἱαμβ.$

0,018. (Α. Ε. 450). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Schlumberger, Sigillographie σελ. 690.

Πετραγωνίτης.

683. — Δύο μορφαὶ ἰστάμεναι κατ' ἐνώπιον ἔχουσαι περὶ τὰς κεφαλὰς στεφάνους ἀγιότητος δυσδιάκριτα δὲ τὰ χαρακτηριστικὰ ὑπὸ κατιώσεως. Ἡ πρὸς ἀριστερὰ φαίνεται ἀνδρὸς, ἡ δὲ πρὸς δεξιὰ γυναικὸς μετὰ πέπλον. Ἐν τῷ μέσῳ μέγας διπλοῦς σταυρὸς ἐπὶ διπλῆς βάσεως, κρατούμενος ὑπ' ἀμφοτέρων. Πιθανώτατα ἐνταῦθα εἰκονίζονται Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἑλένης κατὰ τὸν πασίγνωστον τύπον αὐτῶν μετὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν αἵτινες συνώδευον τὰς μορφὰς σφύζονται ἀμυδρῶς παρὰ τὴν κεφαλὴν τῆς γυναικείας μορφῆς ἀριστερὰ τὰ γράμματα ΑΓ (= *ἀγία*) καὶ δεξιὰ παρὰ τοὺς πόδας ΕΝ = [*Ελ*][*έν*η] (;)

Ὅπ. + — ΚΩΝCΦ — ΑΓICMA — ΠΕΤΡΑΓΩ — ΝΙΤΟΝ
+ *Κων(σταντῖνου) σφ[ρ]άγισμα Πετραγωνίτου*. Τρίμ. ἱαμβ.

0,026. (Α. Ε. 2983). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Πιρωνίτης.

684. — . Ε — . . ΗΘΕΙ — . ΩCΩΔΟΥ — ΛΩ = [*Κ*](*ύρι*)ε
[*βο*]*ήθει* [*τ*]*ῶ* σῶ *δούλω*.

Ὅπ. . ΕΟΝ — ΑΤΩΠΙ — . ΩΝΗ — ΤΗ = [*Λ*]*έον*[*τ*]α (;) τῶ
Πι[ρ]ωνήτη.

0,020. (Α. Ε. 3157). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Πλευρῆς.

685. — [*ΜΗΡ*] — ΘΥ = [*Μή*](*τ*)*ηρ*] Θ(*εο*)*ῦ*. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης καὶ ἐχούσης πρὸ τοῦ στήθους τὸ βρέφος φέρον τὸν σταυροφόρον αὐτοῦ στέφανον.

Ὅπ. ΤΟΝ — ΠΛΕΒΡΗ — ΝΓΕ . . . — ΟCΚΕΠΙC — ΜΕΚΟΡ = *Τὸν Πλεβρῆν Γε[ώργι]ο<ν> σκέπς* (sic) *με Κόρ(η)*. Τρίμ. ἱαμβ.

0,031. (13149). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Πολιτόπωλος.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 308 μολυβδ. Γεωργίου Πολιτοπώλου βεστιάρχου).

Ῥαδινός.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 518 μολυβδ. Εἰρηνίου Ῥαδινοῦ πρωτοσπαθαρίου καὶ ἀριθ. 598 Νικηφόρου Ῥαδινοῦ ἐπὶ τοῦ χρυσοστρικλίνου).

Ῥιξινός.

686. — $\Theta \overline{\Gamma \omega} \Theta - \text{✠} \text{CTM}$, = ὁ ἄ(γιος) Ἰω(άννης) ὁ Χρυ(σό)-
στ(ο)μ(ος), κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον βραχὺ
ἔχοντος γένειον, περιβεβλημένου φελώνιον καὶ ὠμοφόριον, τῇ δεξιᾷ
εὐλογοῦντος καὶ τῇ ἀριστερᾷ φέροντος Εὐαγγέλιον κλειστὸν ἐπὶ τοῦ
στήθους.

Ῥοπ. $+ \overline{\text{K} \epsilon \text{R}, \Theta}, - \text{T} \omega \text{C} \omega \Delta \overline{\text{OY}}, - \overline{\Gamma \omega} \text{T} \omega \text{P} \Gamma - \text{I} . \text{N} \omega =$
 $+ \text{K}(\acute{\upsilon} \text{ρι}) \epsilon \beta(\omicron \eta) \theta(\epsilon \iota) \text{ } \tau \tilde{\omega} \text{ } \sigma \tilde{\omega} \text{ } \delta \omicron \upsilon(\lambda \omega) \text{ } \text{Ἰω(άννη)} \text{ } \tau \tilde{\omega} \text{ } \text{Ῥιξ}[\iota] \text{ } \nu \tilde{\omega}.$

0,028. τοῦ ὑπὸ τοῦ κύκλου τῶν σφαιριδίων ὀριζομένου πεδίου 0,017. (Α. Ε.
2944). Ἀρίστης διατηρήσεως Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς

Σαγόπουλος.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ 417 μολυβδ Μιχαὴλ Σαγοπούλου πρωτοσπαθαρίου καὶ
μυστογράφου).

Σαρακινόπουλος.

687. — $\text{T} \text{O} \text{T} \omega \text{N} - \text{Γ} \text{Ρ} \text{Α} \text{Φ} \omega \text{N} - \dots \text{Ρ} \text{Α} \text{Γ} \text{Ι} \text{C} \text{M} \text{A} - \text{T} \omega \text{N} \overline{\Gamma \omega}$
= Τὸ τῶν γραφῶν [σφ]ράγισμα τῶν Ἰω(άννου)

Ῥοπ. $\text{O} \text{N} \text{C} \text{A} - \text{Ρ} \text{Α} \text{K} \text{I} \text{N} \text{O} - \dots \text{Λ} \text{O} \text{N} \text{H} - \text{Λ} \text{H} \text{C} \text{I} \text{C} - \Phi . . \text{Ε} \text{I}$
= ὃν Σαρακινό[που]λον ἢ [κ]λῆσις φ[έρ]ει.

0,025. (Ἀκαδ. ἔτος 1896-97, ΙΕ', 49). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκα-
τονταετηρίς.

Σαραντηνός.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 389 μολυβδ. Νικηφόρου Σαραντηνοῦ κορυοπαλάτου)

Σγουρός.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 498 μολυβδ. Λέοντος Σγουροῦ σεβαστοῦπερτάτου).

Σεμνός.

688. — $\overline{\text{ΜΗΡ}} - \overline{\text{ΘΝ}} = \text{Μή(τ)ηρ Θ(εο)ϛ}$. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

Ὅπ. $+ - \overline{\Delta\text{ΟΥΛΟΝ}} - \overline{\text{CΟΝΩΠΑ}} - \overline{\text{ΝΑΓΝΕΤΟΝ}} - \overline{\text{CΕΜΝΟΝ}} - \overline{\text{CΚΕΠΟΙ.}} = + \text{Δοῦλον σὸν ᾧ Πάναγνε τὸν Σεμνὸν σκέποι[ς]}.$

0,030. (Ε. Σ. 13173, 24). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς

Σκεβλῖνος.

(Ἴδε ἀνωτέρῳ ἀριθ. 315 μολυβδ. Λέοντος Σκεβλίνου βέστου).

Σκληρός.

(Ἴδε ἀνωτέρῳ ἀριθ. 32 μολυβδ. Κωνσταντίνου βεστάρχου καὶ κριτοῦ Θράκης καὶ Μακεδονίας τοῦ Σκληροῦ).

Σμύρνος ἢ Σμυρνός.

(Ἴδε ἀνωτέρῳ ἀριθ. 372 μολυβδ. Θεοδώρου Σμύρνου (ἢ Σμυρνοῦ) πρωτοπρόεδρου καὶ κοιαιστώρους).

Σπανός.

(Ἴδε ἀνωτέρῳ ἀριθ. 545 μολυβδ. Ἰωάννου Σπανοῦ σπαθαροκανιδιάτου).

Στομπ

689. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τοῦ ἁγίου Νικολάου ἔχοντος βραχὺ καὶ στρογγύλον τὸ γένειον, ἱερατικὴν περιβεβλημένου στολὴν καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογοῦντος τῇ δ' ἀριστερᾷ φέροντος Εὐαγγέλιον κλειστὸν ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἡ ἑκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἑξίτηλος.

Ὅπ. $\text{.ΝΙΚΟ} - \text{.ΑΕCΤΕ} - \text{.ΑΝΟΝΤΩ} - \text{CΤΟΜΠ} - \text{.ΝΟΠ} = [+]\text{ Νικό[λ]αε Στέ[φ]ανον τῷ (sic) Στομπ . . .}$

0,022. (Ε. Σ. 13142). Μετρίας διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς

Στυπιώτης.

(Ἴδε ἀνωτέρῳ ἀριθ. 458 μολυβδ. Μιχαὴλ Στυπιώτου ἀνθυπάτου, πατρικίου καὶ σπαθαρίου).

Συναχέρις.

690. — $\odot \ominus \epsilon \odot - \dots = \delta \acute{\alpha}(\gamma\iota\omicron\varsigma) \Theta\epsilon\acute{o}[\delta\omega\rho](\omicron\varsigma)$, κιονηδὸν ἑκα-
τέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον μετὰ δόροτος καὶ ἀσπίδος.

Ὁπ. ΘΕΟΔΩ—ΡΟCCΦΡΑ—ΓΙCOCV—NAXEPH—C
= Θεόδωρος σφραγίς ὁ Συναγέροις.

0,025. (Σ. Π. 1899-1900, I, 61). Καλῆς διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετη-
ρίς. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κ. Κωνσταντοπούλου ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομισμ. Ἀρχαιολ.
τόμ. Γ', σελ. 189.

Ταξάκης (;)

691.— $\overline{[MHP]} - \overline{\Theta V} = [M\acute{\eta}(\tau)\eta\varrho] \Theta(\epsilon\sigma)\tilde{\upsilon}$. Προτομή κατ' ἐνώπιον
τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

Ῥοπ. + CO. — ΜΑΝΟΥΗΛ — ΔΕΣΠΟΙΝΑ — ΤΑΙΣ ΚΗΝ
— ... ΠΟ. = + Σὸ[ν] Μανουὴλ Δέσποινα Ταζ[ά]κη[ν] [σκέ]πο[ις].

0,026. (A. E. 3039). Καλῆς διατηρήσεως ΙΑ' IB ἑκατονταετηρίς.

Ταρχανειώτης.

692. — ΟΑΓΙΟC — ΙΩ . ΠΡΟ . ΡΟΜΟC = ὁ ἅγιος Ἰω(άν-
νης) [δ] Προ[δ]ρομος, κιονηδὸν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἵσταμένου κατ' ἐνώ-
πιον, τῇ δεξιᾷ εὐλογοῦντος καὶ τῇ ἀριστερᾷ φέροντος μακρὸν διπλοῦν
σταυρόν. Ὁ τύπος εἶναι ἐν τῷ μέσῳ κατεστραμμένος ὑπὸ ὀπῆς εἰς
ἣν μεταγενέστερον ἐνεσφῆνωσαν τεμάχιον μολύβδου.

²⁰Οπ. . . ΡΟCΠΡΟ — ΦΗΤΩΝΚΑΙ — CΦΡΑΓΙCΙΩ —
 .ΡΑΦ...VPOY — ΦΡΑ...ΤΑΡ — ΧΑΝΕΙΩΤΟΥ = [Kv]ρoς
 προφητιῶν καὶ σφραγίς Ἰω(άννου) γραφ[ὶς κ]υροῦ [σ]φρα[γιστὰς] Ταρ-
 χανειώτου. Τρίμ. ἰαμβ.

0,034. (Σ. Π. 1899-1900, I, 49). Καλλίστης διατηρήσεως καὶ τοὶ ἔχον ἐν τῷ μέσῳ ὀπὴν. II—II ἐκατονταετηρίς Sigillographie σελ 705-706 (ὁ κ. Schlumberger ἀναγινώσκει ἐν τῷ 5 στίχῳ σφραγίξε). Froehner, Bulles metriques 2me serie n° 55. Κ. Κωνσταντόπουλος ἐν Διεθν. Ἐφ. Νομ. Ἀρχ. τόμ. Γ', σελ 186.

Τετραφινός (;)

693. — $\overline{[MHP]} - \overline{\Theta V} = [M\dot{\eta}(\tau)\eta\rho] \Theta(\epsilon\sigma)\tilde{v}$. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

Ὅπ. $\overline{\text{ΚΕ}} \dots - \overline{\text{ΕΙΝΙΚΗ}} \dots - \overline{\text{C O N T O N T}} \dots - \overline{\text{ΡΑΦΙΝΟΝ}}$
 $= \text{Κ(ύρι)ε [βοήθ]ει Νική[ταν] σὸν τὸν Τ[ετ]ραφινόν (;})$
 0,021. (Α. Ε. 3035). Μετρίας διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Τορνίκης.

694. — $\overline{\text{ΜΗΡ}} - \overline{\Theta \text{Ν}} = \overline{\text{Μή(τ)ηρ}} \Theta(\epsilon\omicron)\tilde{\nu}$. Ἡ Θεοτόκος ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον, στρέφουσα ἡρέμα πρὸς ἀριστερά, ἀνατείνουσα χεῖρας ἱκέτιδας. Φέρει τὸν συνήθη μετὰ καλύπτρας πέπλον (μαφόριον) διασταυρούμενον ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἀπλούμενον ἑκατέρωθεν διὰ τῶν βραχιόνων μέχρι τῶν ποδῶν περίπου.

Ὅπ. $\overline{\text{ΤΟΝΤΟΡ}} - \overline{\text{ΙΚΗΝΜΕ}} - \overline{\text{ΝΙΚΗΤΑΝ}} - \overline{\text{ΟΡΗΣΚΕ}}$
 $— \overline{\text{ΠΟΙC}} = \text{Τὸν Τορ[ν]ίκην με Νικήταν [Κ]όρη σκέποις. Τρίμ. ἱαμβ.}$
 0,023. (Α. Ε. 2899). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Schlumberger, Sigillographie σελ. 709.

Τριαντάφυλλος.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 391 μολυβδ. Ἰωάννου Τριανταφύλλου κουροπαλάτου).

Φιολίτης ἢ Φιαλίτης.

695. — Ἅγιος ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον ἐν στρατιωτικῇ περιβολῇ, φέρων δόρυ καὶ ἀσπίδα. Ἐκατέρωθεν κιονηδὸν ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος.

Ὅπ. $\overline{+ \text{C} \omega - \text{ΙΟΙCΜΕ} - \text{ΧΕΚ} \omega \text{ΝΤΟΝ} - \text{ΦΙ.} \wedge \text{Η} - \text{ΤΗΝ}}$
 $= + \text{Σώζεις με Χ(ριστ)ὲ Κων(σταντῖνον) τὸν Φι[ο]λήτην.}$
 0,019. (Α. Ε. 1970). Μετρίας διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

Χαλκίτης.

696. — $\overline{\text{ΓΡΑΦ}} - \overline{\text{C} \Phi \text{ΡΑ}} - \overline{\text{Γ.Ι} \omega} = \overline{\text{Γραφ(ὰς) σφραγ[ί]ζω}}$

Ὅπ. $\overline{\text{ΡΩΜΑ}} - \overline{\text{ΝΟΥΤΟΥ}} - \overline{\text{ΧΑΛΚΙ}} - \overline{\text{.ΟΥ}} = \text{Ῥωμανοῦ τοῦ Χαλκί[τ]ου. Τρίμ. ἱαμβ.}$

0,018. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1899-1990, I, 6). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Κ. Κωνσταντόπουλος ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομ. Ἀρχαιολ. τόμ. Γ', σελ. 179.

Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 595 ἕτερον μολυβδ. Εὐστρατίου Χαλκίτου πρωτοσπαθαρίου καὶ ἐπὶ τοῦ Χρυσοτρεκλίνου.

Χαμάρετος.

697. — ΤΗΠΡΟ — ΕΔΡΟΥΛΕ — .Ν.Ο.ΣΤΟΥ — Χ.ΜΑΡ.
— ... = Τῇ προέδρου Λέ[ο]ν[τ]ος τοῦ Χαμαρ[έτου].

Ὅπ. ΤΥΠΩ — ΣΦΡΑΓΙΔΙ — ΛΑΚΕΔΑ. — .ΟΝΟ.ΣΤ.
— ... = Τυπῶ σφραγίδι Λακεδα[ίμ]ονος τ[ύπον];.

0,017. (Α. Ε. 2323). Καλῆς διατηρήσεως. IB' ἑκατονταετηρὶς.

698. — ΣΦΡΑ — ΓΗΣΛΕ — Ο.ΤΟ.Σ = Σφραγῆς (;) Λέο[ν]τος
Ὅπ. ΤΟΥΧΑ — ΜΑΡΕ — ΤΟΝ = τοῦ Χαμαρέτου.

0,018, τοῦ ὑπὸ τοῦ κύκλου τῶν σφαιριδίων ὀριζομένου πεδίου 0,010. (Α. Ε. 1087). Καλῆς διατηρήσεως. IB' ἑκατονταετηρὶς.

Χαμδούνιος.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 388 μολυβδ Χαμδουνίου κουροπαλάτου):

Χασάνης.

699. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ
βρέφους ἐν δίσκῳ.

Ὅπ. + — ΚΕΡ,Θ, — .ΕΟΔΩΡ, — .ΟΝΧΑ — CΑΝΗΝ =
+ Κ(ύρι)ε β(οή)θ(ει) [Θ]εόδωρ(ον) [τ]ὸν Χασάνην.

0,018. (Α. Ε. 3166). Καλῆς διατηρήσεως. IA'—IB' ἑκατονταετηρὶς.

Χορδολίβας.

700. — ΘΓΕΡ — ΓΙΟ.Σ = ὁ ἄ(γιος) Γεώργιος, κιονηδὸν ἑκα-
τέρωθεν αὐτοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον, φέροντος θώρακα καὶ χλα-
μύδα κατερχομένην ἀπὸ τῶν ὤμων ὀπισθεν καὶ ἔχουσαν πλατεῖαν
παρυφήν κοσμουμένην ὑπὸ σφαιριδίων. Τῇ δεξιᾷ ὁ ἅγιος φέρει δόρυ
καὶ τῇ ἀριστερᾷ ἀσπίδα ἐρειδομένην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ὅπ. ΤΟΝΧΟΡ — ΔΟΛΙΡΑΝ — CΟΝΟΗΩΝΝ — ΗΟΝCΚΕ
— ΠΟΙ.Σ = Τὸν Χορδολίβαν ὃν δμῶννυμον σκέποις. Τρίμ. ἱαμβ.

0,032. (Α. Ε. 3038). Ἀρίστης διατηρήσεως. IA'—IB' ἑκατονταετηρὶς.

Χρύσανθος.

701. — $\overline{MHP} - \overline{\Theta V} = M\eta(\tau)\eta\rho \Theta(\epsilon\sigma)\tilde{\nu}$. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ. Ὁ πέπλος αὐτῆς ἔχει ἐκατέρωθεν ἔμπροσθεν τῶν ὤμων ἀνὰ ἓνα σταυρὸν ἐκ σφαιριδίων.

Ὅπ. $+ - \overline{I\omega\chi\rho\nu} - \overline{CAN\Theta ON} - \overline{ΑΓΝΗΜΕ} - \overline{CKEΠ} = + 'I\omega(\acute{\alpha}ννην) Χρύσανθον \acute{\alpha}γνή με σκέπ[ε]$. Τρίμ. ἱαμβ

0,030. (Λ Ε. 2938). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Schlumberger, Rev. ét. grecq. 1891 σελ. 137 (=Melanges I, σελ. 246).

Χρυσοβέργης.

702. — Ἡ Θεοτόκος καθημένη κατ' ἐνώπιον ἐπὶ θώκου ἔχοντος ὑποπόδιον, βασιάζουσα ἐπὶ τῶν γονάτων τὸ βρέφος. Δεξιὰ καὶ πρὸς αὐτὴν στρέφων ἀρχάγγελος φέρων τῇ δεξιᾷ σφαῖραν καὶ τῇ ἀριστερᾷ σκῆπτρον, ἔχων ἐκατέρωθεν κιονηδὸν τὴν ἐπιγραφὴν $\overline{OAPX} - \overline{[MIX]}$ (;). Ἀριστερά, ὡσαύτως στρέφων πρὸς τὴν Θεοτόκον καὶ ἐκτείνων πρὸς αὐτὴν χεῖρας ἱκέτιδας ἅγιος ἐν ἱερατικῇ περιβολῇ ἔχων παρ' αὐτῷ (ἀριστερὰ) κιονηδὸν ἐπιγραφὴν ἀποτετριμμένην.

Ὅπ. $+ - \overline{OXAPTO} - \overline{\Phi V\Lambda I\Theta H\varsigma} - \overline{ΑΓΙΩΤΑ\Theta H\varsigma} - \overline{MEΓA\Lambda H\varsigma EK} - \overline{K\Lambda H\varsigma IAC\bar{C}\bar{T}E} - \dots \overline{NOCOX\rho\nu} - \dots \overline{EPΓHC} = 'O \chi\rho\tau\omicron\phi\upsilon\lambda\alpha\zeta \tau\eta\varsigma \acute{\alpha}\gamma\iota\omega\tau \iota\eta\varsigma Μεγάλης Ἐκκλησίας Στέ[φα]νος ὁ Χρυ[σοβ]έργης.$

0,036. (Ε. Σ. 13173, 6). Καλλίστης διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Schlumberger, Sigillographie σελ. 132.

Χωριάτης.

(Ἴδε ἀνωτέρω ἀριθ. 440 μολυβδ. Νικήτα Χωριάτου πρωτοσπαθαρίου καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιακῶν).

ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΛΑ ΑΠΛΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ.

Α'. ΑΝΩΝΥΜΑ.

1. Ἐπιγραφαι ἀνώνυμοι.

703. — $\overline{MP} - \overline{OV}$. Ἐκατέρωθεν προτομῆς τῆς Θεοτόκου δεομένης. Λίαν καλλιτεχνικῶς εἰργασμένος ὁ τύπος, ἐν τῇ πτυχώσει ἰδίᾳ τοῦ πέπλου.

᾽Οπ. + $\overline{OYCFPA} - \overline{GICHMI} - \overline{THNΓPA} - \overline{ΦΗΡΛΕ} - \overline{ΠΩ.ΓΝΩ} - \overline{-Η-} = +$ Οὗ σφραγὶς ἡμὶ τὴν γραφὴν〈ν〉 βλέπω[ν] γνῶ〈σ〉η. Τρίμ. ἱαμβ.

0,020. (Α. Ε. 2965). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

704. — $\overline{[MHP]} - \overline{OV}$. Ἐκατέρωθεν προτομῆς κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης, ἐχούσης ἐπὶ τοῦ στήθους προτομὴν τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ. Ἐν τῇ εἰκόνι τὸ πρόσωπον εἶναι ἀποκεκρουσμένον ἢ περιβολὴ ὅμως διατηρεῖται ἄριστα.

᾽Οπ. — $\overline{+} - \overline{OYCFPA} - \overline{GICEIMI} - \overline{ΤΗΝ.ΡΑΦΗ.} - \overline{ΡΛΕΠΩΝ} - \overline{ΓΝΩCH} = - \overline{+} -$ Οὗ σφραγὶς εἰμὶ τὴν [γ]ραφὴν[ν] βλέπων γνώση. Τρίμ. ἱαμβ.

0,017. (Α. Ε. 3071). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

705. — $\overline{[MHP]} - \overline{OV}$ Ἐκατέρωθεν ὁμοίου τύπου τῆς δεομένης Θεοτόκου, ἀτεχνότερον εἰργασμένου, διατηροῦντος ὅμως ζωηροτέρας τὰς γραμμὰς τῆς πτυχώσεως.

᾽Οπ. + $\overline{ON} - \overline{CFPAΓIC} - \overline{ΗΜΕΙ.ΗΝ} - \overline{ΓΡΑΦΗΝ} - \overline{ΡΛΕΠΟΝ} - \overline{ΝΟΕΙ} = +$ Οὗ σφραγὶς ἡμεῖ [τ]ὴν γραφὴν βλέπον νόει. Τρίμ. ἱαμβ.

0,020. (Α. Ε. 2923). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

706. — $\overline{MHP} - [\overline{\Theta V}]$. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου δεομένης μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

᾽Οπ. . . $\Phi P A - . . C . . - . . H \Gamma P A - . H \Delta O I - . N E I - . .$
 $= [O\tilde{\upsilon} \sigma] \phi \rho \alpha [\gamma] \iota \varsigma [ε] \iota \mu \iota \text{ ἢ } \gamma \rho \alpha [\varphi] \eta \delta \omicron \iota [\chi] \nu \epsilon \acute{\iota} [ε] \text{ (sic). Τρίμ. } \iota \alpha \mu \beta.$

0,016. (Ε. Σ. 13173, 108). Μετρίας διατηρήσεως. $IA' - IB'$ ἑκατονταετηρίς.

707. — $\overline{MHP} - \overline{\Theta V}$. Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου κλινούσης ἡρέμα πρὸς ἀριστερὰ καὶ ἀνατεινούσης χειρὰς ἰκέτιδας. Ἡ πτύχῳσις τοῦ πέπλου αὐτῆς καίτοι ὅπως οὖν ἀποτετριμμένον εἶναι μετὰ πολλῆς καλαισθησίας εἰργασμένη, ἢ εἰκὼν δ' εἶναι ἀξιόλογος ἀγιογραφικὸς τύπος.

᾽Οπ. $+ O . . - \Phi P A \Gamma I C - E I M I T H N - \Gamma P A \Phi \Gamma N \omega - C H R \Lambda E - . . = + O [\tilde{\upsilon} \sigma] \phi \rho \alpha \gamma \iota \varsigma \epsilon \iota \mu \iota \text{ τὴν } \gamma \rho \alpha \phi (\eta \nu) \gamma \nu \omega \sigma \eta \beta \lambda \acute{\epsilon} [\pi \omega \nu]$.
 Τρίμ. $\iota \alpha \mu \beta$.

0,021. (Ε. Σ. 13150). Καλῆς διατηρήσεως. $IA' - IB'$ ἑκατονταετηρίς.

708. — $\overline{MHP} - \overline{\Theta V}$. Προτομή τῆς Θεοτόκου ἡρέμα κλινούσης πρὸς δεξιὰ καὶ ἀνατεινούσης χειρὰς ἰκέτιδας. Φέρει πέπλον μετὰ καλύπτρας (μαφόριον) διασταυρούμενον ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἀπλούμενον ἑκατέρωθεν διὰ τῶν βραχιόνων. Κάλιστος ἀγιογραφικὸς τύπος.

᾽Οπ. $+ - \overline{OYCFPA} - \Gamma IC H M I - T H N \Gamma P A - . H N R \Lambda E - \Pi \omega N N O - E I = + O \tilde{\upsilon} \sigma \phi \rho \alpha \gamma \iota \varsigma \eta \mu \iota \text{ τὴν } \gamma \rho \alpha [\varphi] \eta \nu \beta \lambda \acute{\epsilon} \pi \omega \nu \nu \acute{o} \epsilon \iota$.
 Τρίμ. $\iota \alpha \mu \beta$.

0,020. (Ε. Σ. 13173, 85). Ἀρίστης διατηρήσεως. $IA' - IB'$ ἑκατονταετηρίς.

709. — Ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον, ἀντὶ τῆς συνήθους πολυτελοῦς στολῆς ἔχων βραχὺν χιτῶνα καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ φέρων σκῆπτρον τῇ δ' ἀριστερᾷ σφαῖραν ἢ ἑκατέρωθεν στερεότυπος ἐπιγραφῇ ἐγένετο ἐξίτηλος.

᾽Οπ. $\overline{OYCFPA} - \overline{\Gamma IC EIM} - T H N \Gamma P A \Phi - R \Lambda E \Pi O N - N \omega E I = O \tilde{\upsilon} \sigma \phi \rho \alpha \gamma \iota \varsigma \epsilon \iota \mu [\iota] \text{ τὴν } \gamma \rho \alpha \phi (\eta \nu) \beta \lambda \acute{\epsilon} \pi \omega \nu \nu \acute{o} \epsilon \iota$. Τρίμ. $\iota \alpha \mu \beta$. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

0,017. (Α. Ε. 570). Καλῆς διατηρήσεως. $IA' - IB'$ ἑκατονταετηρίς.

710. — Ἀρχάγγελος ἱσταμένος κατ' ἐνώπιον μετ' ἀναπεπταμένων περὺγων, τῇ δεξιᾷ φέρων σκῆπτρον καὶ τῇ ἀριστερᾷ σφαῖραν.

Ὅπ. ΕΙΡ... — ΜΑΘ.ΙΝ — ΤΙCΕΙΜΙ — ΤΗΝΓΡΑ — ΦΟΡΑ = Εἰ β[ούλ](ει) μαθ[ε]ῖν τίς εἰμὶ τὴν γραφ(ήν) ὄρα. Τρίμ. ἱαμβ. 0,021. (Ε. Σ. 13173, 3). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

711. — Ὁ αὐτὸς τύπος ἐν τῷ συνήθει ποδήρει ἱματισμῷ. Ἡ ἑκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος.

Ὅπ. .ΚΕΡ. — .Ν... — .ΝΤΑΔ. — .ΕΔΙΚΑ. — ΩC — = [+] Κ(ύρι)ε β(οή)[θ](ει) [τὸ]ν [βουλῶ]ντα δ[ι'] ἐμ[ε] δικά[ι]ως. Εἰς στίχ. πολιτικός. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

0,020. (Α. Ε. 2696). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Ὁ κ. Schlumberger ἐδημοσίευσεν ἐκ τῶν ἐπτά ἀντιτύπων τῆς ἰδίας αὐτοῦ συλλογῆς ὁμοίων πρὸς τὸ προκείμενον ἐν πολλῷ τούτου κρεῖττον τὴν διατήρησιν. (Sigillographie σελ. 61-62).

712. — ΘΡΑCΙ — ΛΕΙΟC = ὁ ἄ(γιος) Βασίλειος, κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, φαλακρὰν ἔχοντος τὴν κεφαλὴν καὶ σφηνοειδὲς τὸ γένειον, ἱερατικὴν δὲ φέροντος περιβολὴν καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογοῦντος τῇ δ' ἀριστερᾷ φέροντος Εὐαγγέλιον.

Ὅπ. + ΟΥCΦΡΑ — ΓΙCΕΙΜΙ — ΤΗΝΓΡΑΦΗΝ — ΡΛΕΠΩΝ -- ΝΟΕΙ = + Οὗ σφραγὶς εἰμὶ τὴν γραφὴν βλέπων νόει. Τρίμ. ἱαμβ.

0,020. (Σ. Π. 1898-99, IT, 117). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

713. — Μορφὴ ἱσταμένου ἁγίου τινὸς ἐφθαρμένη.

Ὅπ. . . . — ΤΩΚΕ — ΑΠΟC. — CΩ. . = [Θεο]τωκε (;) ἀποσ. σω. .

0,015. (Α. Ε. 2645). Μετρωτάτης διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

714. — + ΟΥC — ΦΡΑΓΙC — ΕΙΜΙ — ΤΗΝ = + Οὗ σφραγὶς εἰμὶ τὴν

Ὅπ. ΓΡΑ -- ΦΗΝΡΛΕ — ΠΩΝ. — .ΕΙ = γραφὴν βλέπων [νό]ει.

0,020. (Ε. Σ. 13173, 20). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

715. — . . CΦΡΑ — . ICΕΙΜ — . ΤΗΝ = [Οὔ] σφρα[γ]ίς εἰμ[ι] τὴν
 Ὅπ. ΓΡΑΦ, — ΡΛΕΠΟ — ΝΟΗ = γραφ(ήν) βλέπο(ν) νόη.
 0,018. (Ε. Σ. 13169). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

716. — ΟΥ . . . — . ICΕ' — ΜΙΤΗΝ = Οὔ [σφραγ]ίς εἰμ[ι] τὴν
 Ὅπ. Γ . . . — Ο.Ω. — ΝΟΕΙ = γ[ραφ](ήν) δ[ο]ῶ[ν] νόει.
 0,018. (Ε. Σ. 13173, 9). Μετρίας διατηρήσεως ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

717. — ΟΥ CΦΡΑ — . ICΕΙΜΙ — ΤΗΝ = Οὔ σφρα[γ]ίς εἰμ[ι] τὴν
 Ὅπ. ΓΡΑΦ — ΡΛΕΩ. — ΝΟΕΙ = γραφ(ήν) βλέ[π]ω[ν] νόει.
 0,020. (Α. Ε. 13170). Καλῆς διατηρήσεως. ἑκατονταετηρίς

718. — + ΕΙ. — ΟΙCΑ — φΩC — ΓΑ. = + Εἰ[π]οι σα-
 φῶς γὰ[ρ]

Ὅπ. Η — ΓΡΑΦΗ — ΤΙΝΟC — ΠΕΛ, = ἡ γραφὴ τίνος
 πέλ(ω). Τρίμ. ἱαμβ.

0,013. (Α. Ε. 2675). Μετριοτάτης διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.
 Ὑπὸ τοῦ Schlumberger ἐδημοσιεύθη (Sigill. σελ. 61 ἀριθ. 2 εἰκ.) ἐκ τῆς ἰδίας
 αὐτοῦ συλλογῆς ἕτερον μολυβδοβούλλον φέρον τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἐπὶ τῆς
 ὀπισθεν ὄψεως ἐνῶ ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν φέρει τύπον τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Πρβ.
 Froehner, Bulles metriques 1er serie ἀριθ. 24.

719. — + ΕΠΙ — ΓΡΑΦΗΝ — CΦΡΑΓΙ — ΔΙ = + Ἐπι-
 γραφὴν σφραγίδι (;)

Ὅπ. ΜΗΖΗ — ΤΕΙΡΛΕ — ΠΩΝ = μὴ ζήτει βλέπων. Τρίμ.
 ἱαμβ.

0,018. (Α. Ε. 3047). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς

720. — + ΕΚΤ, — . . . ΦΗC — . . ΩΘΙ — ΜΕ = Ἐκ τ(ῆς)
 [γρα]φῆς [γν]ῶθι με

Ὅπ. ΤΟΝ — ΓΕΓ . — ΦΟ . . = τὸν γεγ[ρα]φό[τα]. Τρίμ. ἱαμβ.

0,015. (Α. Ε. 1403). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Ὁ
 αὐτὸς στίχος εὑρεται ἐν ἄλλῳ μολυβδοβούλλῳ τῆς συλλογῆς Schlumberger
 (Sigill. σελ. 63 ἀριθ. 11 μετ' εἰκόν) φέροντι ἔμπροσθεν τύπον τοῦ ἁγίου Θεο-
 δώρου συμπεριελήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ Froehner ἐν τοῖς ἐμμέτροις μολυβδοβούλλοις
 (Bulles metriques 1er serie ἀριθ. 23).

721. — . . . — ΕΡCΦΡΑ — ΓΙCΠΕ — φ . . . = [Οῦ π]ερ
σφραγίς πέφ[υκα]

᾽Οπ. ΓΡ. — φΗΜΗ — ΝΝΕΙ = γρ[α]φή μὴνύει. Τρίμ. ἱαμβ.

0,0 . (Α Ε. 2684). Καλῆς διατηρήσεως ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς Ἑτε-
ρον ὅμοιον ἐδημοσίευσαν ὁ Schlumberger ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ συλλογῆς (αὐτόθι
σελ. 62, 8) καὶ ὁ Froehner (Bulles metriques ἀριθ. 59).

2. Τύποι ἀγίων καὶ παραστάσεις

722. — Λέων ἱστάμενος, πρὸς τὰ δεξιὰ ἀποβλέπων ἄνω αὐτοῦ
ἀετός (;). Τὸ ὅλον ἐν παχυτάτῳ στεφάνῳ.

᾽Οπ. Δύο προτομαὶ κατ' ἐνώπιον ἀγίων (;) ἢ βασιλέων ἀποτε-
τριμμέναι ὡσαύτως ἐν παχυτάτῳ στεφάνῳ.

0,015. (Σ Π. Ἀκαδημ. ἔτος 1899-1900). Μετρίας διατηρήσεως. Ζ'—Η'
ἑκατονταετηρίς Εδημοσιεύθη ὑπὸ Κ Κωνσταντοπούλου ἐν Διεθν. Ἑφημ. Νο-
μισματ. Ἀρχαιολ. τόμ. Γ', σελ. 191.

723. — Προτομή κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου, φερούσης πέπλον
μετὰ καλύπτρας (μαφόριον) καὶ ἐχούσης πρὸ τοῦ στήθους τὸ βρέφος.
Ἐκατέρωθεν ἐν τῷ πεδίῳ ἀνὰ εἷς σταυρός.

᾽Οπ. Κεφαλαι ἀντωποὶ δύο ἀγίων ὧν ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ εἶναι φα-
λακρὰ καὶ φέρει βαθὺν πώγωνα ἡ δὲ πρὸς τ' ἀριστερὰ ἔχει τοῦναν-
τίον βραχὺν τὸν πώγωνα καὶ οὔλην κόμην. Πιθανώτατα ἐνταῦθα εἰ-
κονίζονται οἱ κορυφαῖοι τῶν ἀποστόλων Πέτρος καὶ Παῦλος Ἀνω-
θεν ἐν τῷ πεδίῳ σταυρός.

0,021. (Ε. Σ. 13100). Ἀρίστης διατηρήσεως. Ζ'—Η' ἑκατονταετηρίς.

724. — Μ — Θ. Ἐκατέρωθεν προτομῆς κατ' ἐνώπιον τῆς Θεοτό-
κου δεομένης ἐν τῇ συνήθει στάσει. Ἡ καλύπτρα αὐτῆς ἄνωθεν τῆς
κεφαλῆς ἔχει σταυρὸν σχηματιζόμενον ἐκ τεσσάρων σφαιριδίων, ὅμοιοι
σταυροὶ ὑπάρχουσι δύο ἐν τῷ πέπλῳ ἑκατέρωθεν παρὰ τοὺς ὤμους.

᾽Οπ. .ΝΙ — Κ.ΛΑΟ, = [ὁ ἄγιος] Νικ[ό]λαο(ς), ἑκατέρωθεν προ-
τομῆς κατ' ἐνώπιον τοῦ ἀγίου Νικολάου, ἔχοντος βραχὺν στρογγύλον

τὸν πώγωνα, περιβεβλημένου φελώνιον καὶ ὁμοφόριον καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογοῦντος τῇ δ' ἀριστερᾷ φέροντος Εὐαγγέλιον κλειστὸν ἐπὶ τοῦ στήθους κοσμούμενον διὰ σφαιριδίων (μαργάρων).

0,022, τοῦ ὑπὸ τοῦ κύκλου τῶν σφαιριδίων ὀριζομένου πεδίου 0,612. (Ε. Σ. 13173, 59). Καλῆς διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

725. — Ὅμοίως ἀλλ' ἡ ἑκατέρωθεν συνήθης ἐπιγραφὴ ἡμιεξίτηλος.

Ὅπ. Ὅμοίως ἀλλὰ τῆς ἑκατέρωθεν ἐπιγραφῆς σφύζεται μόνον τὸ δεύτερον ἥμισυ.

0,020. (Α. Ε. 2749). Μετρίας διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

726. — $\Theta \overline{\Gamma \omega} \circ - \dots M = \delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma) \text{ 'Ιω(άννης) } \delta [Πρ(ό)δ(ρο)]-\mu(\omicron\varsigma)$, κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, ἔχοντος μακρὸν πώγωνα καὶ κόμην κατερχομένην ἑκατέρωθεν πρὸς τοὺς ὦμους, τῇ δεξιᾷ εὐλογοῦντος τῇ δ' ἀριστερᾷ φέροντος μακρὸν σταυρόν.

Ὅπ. . ΔΗ — ΜΗΤΡ, = $[\delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma)] \text{ Δημήτρ(ιος)}$, ἑκατέρωθεν προτομῆς κατ' ἐνώπιον τοῦ ἁγίου Δημητρίου μετὰ χλαμύδος καὶ θώρακος, τῇ μὲν δεξιᾷ φέροντος δόρυ τῇ δ' ἀριστερᾷ ἀσπίδα κοσμουμένην διὰ κύκλου σφαιριδίων. Ἡ εἰκὼν διατηρεῖται ἄριστα, τὸ πρόσωπον εἶναι ἀγένειον καὶ νεαρὸν ἢ δὲ κόμη οὐλὴ καὶ βραχεῖα.

0,020. (Α. Ε. 2558). Καλῆς διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

727. — Ὅμοιος τύπος τῆς Θεοτόκου ὡς ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 725, διαφέρων ὅμως κατὰ τι ἐν τῇ στάσει.

Ὅπ. Προτομὴ κατ' ἐνώπιον ἁγίου τινος λίαν ἀποτετριμμένη, ἔχουσα ἑκατέρωθεν ἐπιγραφὴν ἐξίτηλον.

0,018. (Α. Ε. 2764). Μετριωτάτης διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

728. — Ὅμοίως ἀλλὰ τὰς χεῖρας ἔχει ἡ Θεοτόκος πρὸ τοῦ στήθους κατ' ἰδιάζοντα τρόπον, τὰς παλάμας στρέφουσα πρὸς τὰ ἔξω.

Ὅπ. . ΝΙ — . . Λ . . . = $[\delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma)] \text{ Νι[κό]λ[αος]}$. Προτομὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐν τῇ συνήθει περιβολῇ καὶ στάσει.

0,014. (Α. Ε. 2762). Μετρίας διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

729. — Ὅμοιά προτομή ἀλλὰ τὰς χεῖρας ἔχει ἐκτεταμένας ἐκατέρωθεν ὡς συνήθως.

Ὅπ. Προτομή ἀρχαγγέλου κατ' ἐνώπιον μετὰ σκήπτρου καὶ σφαίρας.
0,018. (Ε. Σ. 13101). Μετρίως διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

730. — Ὅμοίως ἀλλ' ἡ Θεοτόκος φέρει τὸ βρέφος ἐν δίσκῳ ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἡ ἐκατέρωθεν ἐπιγραφὴ σώζεται ἀκεραία οὕτω ΜΗΡ—ΘΥ.

Ὅπ. $\begin{matrix} X \\ A \end{matrix} — \begin{matrix} X \\ M \end{matrix} = A(\rho)\chi(\acute{\alpha}\gamma\gamma\epsilon\lambda\omicron\varsigma) M(\iota)\chi(\alpha\eta\lambda)$, ἐκατέρωθεν προτομῆς κατ' ἐνώπιον αὐτοῦ μετὰ ἡμιαναπεπταμένων πετερύγων, πολυτελεῖ περιβεβλημένου στολὴν κοσμουμένην διὰ σειραῖς σφαιριδίων (μαργάρων) καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ φέροντος σκήπτρον τῇ δ' ἀριστερᾷ σφαῖραν.

0,021. (Α. Ε. 1112). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

731. — Ὅμοίως ἀλλ' ἄνειν τοῦ βρέφους. Ἡ ἐκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἡμιεξίτηλος.

Ὅπ. Προτομή ἁγίου τινὸς ἐφθαρμένη.

0,017. (Α. Ε. 2757). Μετριωτάτης διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

732. — Ὅμοίως.

Ὅπ. . . . — . . . ΤΡΙ. . . = [ὁ ἄ(γίος) Δημή]τρι[ος], κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, ὡς συνήθως ἐνδεδυμένου καὶ ὠπλισμένου.

0,018. Α. Ε. 2758). Μετριωτάτης διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

733. — Ὅμοίως. Πέριξ ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος.

Ὅπ. Ὅμοίως ἀλλ' ἡ ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος.

0,019. (Ε. Σ. 13173, 48). Καλῆς διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

734. — Ὅμοίως.

Ὅπ. ΘΘΕ— . . . ΩΡ. . . = ὁ ἄ(γίος) Θε[όδω]ρωρ[ος], κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, περιβεβλημένου χλαμύδα καὶ θώρακα, φέροντος δὲ δόρυ καὶ ἀσπίδα.

0,016. Ε. Σ. 13107). Καλῆς διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

735. — Ὅμοίως· ἡ ἐπιγραφὴ σφύζεται κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ.

Ὅπ. $\Theta \Gamma \Xi - \omega \rho \Gamma = \delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma) \Gamma\epsilon\omega\rho\gamma(\iota\omicron\varsigma)$, κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, ὥς συνήθως ἐνδεδυμένου καὶ ὠπλισμένου.

0,018, τοῦ ὑπὸ τοῦ κύκλου ὀριζομένου πεδίου 0,011. (Α. Ε. 2792). Μετρίας διατηρήσεως. $\Gamma' - \text{IA}'$ ἑκατονταετηρίς.

736. — Ὅμοίως.

Ὅπ. Προτομὴ κατ' ἐνώπιον ἁγίου τινος, ἔχοντος ἐκατέρωθεν ἐπιγραφὴν ἐξίτηλον.

0,018. (Ε. Σ. 13173, 68). Μετριοτάτης διατηρήσεως. $\Gamma' - \text{IA}'$ ἑκατονταετηρίς.

737. — Ὅμοίως.

Ὅπ. $\Theta \Pi \text{ANT} - \Lambda \Xi . \text{M} . . = \delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma) \Pi\alpha\nu(\epsilon)\lambda\epsilon[\eta]\mu[\omega\nu]$, κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς κατ' ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀγένειον νεαρὸν ἔχοντος πρόσωπον καὶ κόμην οὔλην κατερχομένην πρὸς τοὺς κροτάφους. Τὰ καθέκαστα τῆς περιβολῆς αὐτοῦ δὲν διακρίνονται διότι ἀπετρίβη ὁ τύπος.

0,021. (Α. Ε. 2760). Μετρίας διατηρήσεως $\Gamma' - \text{IA}'$ ἑκατονταετηρίς.

738. — Ὅμοίως.

Ὅπ. $\Theta \Gamma \Xi - \omega \rho \Gamma, = \delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma) \Gamma\epsilon\omega\rho\gamma(\iota\omicron\varsigma)$. Προτομὴ αὐτοῦ ἐνδεδυμένου καὶ ὠπλισμένου ὥς συνήθως

0,020. (Α. Ε. 2763). Μετρίας διατηρήσεως $\text{IA}' - \text{IB}'$ ἑκατονταετηρίς.

739. — Ὅμοίως. Τὸ πέταλον τοῦ μολύβδου πρὸς τὰ δεξιὰ ἔχει κεχαραγμένον δι' ὀξέως ὄργανου μονογράφημα.

Ὅπ. $\text{O}' \overline{\text{I} \omega \text{O}} - \text{X} \text{M} = \delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma) \text{I} \omega(\acute{\alpha}\nu\eta\eta\varsigma) \delta \text{X} \rho(\nu\sigma\acute{o}\sigma\tau\omicron)\mu(\omicron\varsigma)$, κιονηδὸν ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ἀποτετριμμένης καὶ μὴ διατηρούσης οὔτε τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς οὔτε τὰς πτυχώσεις τοῦ ἐνδύματος.

0,024, τοῦ ὑπὸ τοῦ κύκλου τῶν σφαιριδίων ὀριζομένου πεδίου 0,013. (Α. Ε. 2560). Μετρίας διατηρήσεως. $\text{IA}' - \text{IB}$ ἑκατονταετηρίς

740. — Ὅμοίως, ἀλλὰ μετὰ τοῦ βρέφους ἐν δίσκῳ.

Ὅπ. — Τ. CIO, = [ὁ ἅγιος] Ἀναστ[ά]σιος, ἐκατέρωθεν προτομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ἐφθαρμένης. Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιγραφῆς δὲν εἶναι ἀσφαλής· συνεπληρώσαμεν αὐτὴν κατὰ τὴν πιθανωτέραν ἐκδοχήν.

0,020. (Α. Ε. 2754). Μετρίας διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

741. — Ὅμοίως ἀλλ' ἐστραμμένη πρὸς ἀριστερὰ τὴν δὲ κεφαλὴν ἔχουσα κατ' ἐνώπιον. Δὲν ἔχει ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ βρέφος φέρει δὲ τὸν συνήθη πέπλον μετὰ καλύπτρας σχηματίζοντα τεχνικώτατα τὰς πτυχάς. Κάλιστος ἁγιογραφικὸς τύπος.

Ὅπ. Προτομὴ ἁγίου πρὸς τ' ἀριστερά, κατ' ἐνώπιον στρέφοντος τὴν κεφαλὴν, βραχὺν ἔχοντος στρογγύλον πώγωνα καὶ ἱερατικὴν περιβεβλημένου στολήν. Ἡ ἐκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἀποτετριμμένη, πιθανώτατα δύναται ν' ἀναγνωσθῇ· ὁ ἅγιος Νικόλαος.

0,021. (Α. Ε. 2755). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

742. — Ἡ Θεοτόκος καθημένη κατ' ἐνώπιον ἐπὶ θώκου μετὰ προσκεφαλαίου, φέρουσα δ' ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ βρέφος. Ἡ ἐκατέρωθεν συνήθης ἐπιγραφὴ σφύζεται κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ.

Ὅπ. Ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον μεθ' ἡμιναπεπταμένων πτερύγων τῇ δεξιᾷ φέρων σκῆπτρον καὶ τῇ ἀριστερᾷ σφαῖραν (ἑξίτηλα). Ἡ ἐκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἑξίτηλος.

0 025. (Α. Ε. 2559). Μετρίας διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

743. — Ἡ Θεοτόκος ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον, δεομένη μετ' ἀνατεταμένων χειρῶν, φέρουσα δ' ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ βρέφος ἐν δίσκῳ.

Ὅπ. ΘΓΡ. . . — ΡΙ. = ὁ ἅγιος Γρηγόρι[ος]. Προτομὴ κατ' ἐνώπιον Γρηγορίου (πιθανώτατα τοῦ Θαυματουργοῦ) μακρὸν ἔχοντος πώγωνα καὶ ἱερατικὴν περιβεβλημένου στολήν. Ἀνωθεν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τοξοειδῶς εὗρηται ἐπιγραφὴ κολοβὴ ἣτις θ' ἀπετέλει μετ' ἄλλης ἐπιγραφῆς τῆς ἔμπροσθεν ὅψεως ἑξιτήλου γενομένης ἐν ὅλῳ. Νῦν ἀναγινώσκεται . . . ΑΑCΜΟΝΙ (;)

0,026. (Ε. Σ. 13105). Μετριωτάτης διατηρήσεως. Γ'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

744. — Ὅμοιος τύπος τῆς δεομένης Θεοτόκου. Ἐκατέρωθεν ἐν τῷ πεδίῳ \overline{MHP} — \overline{OV} .

Ὅπ. $\odot \cdot \omega \odot - \dots \Gamma, = \delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma) [\Gamma] \omega(\acute{\alpha}\nu\eta\eta\varsigma) \delta [\Theta\epsilon\omicron\lambda\acute{o}]\gamma(\omicron\varsigma)$, ἐκατέρωθεν αὐτοῦ μακρὸν ἔχοντος πώγωνα καὶ ἱερατικὴν περιβεβλημένου στολήν, τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογοῦντος, τῇ δ' ἀριστερᾷ φέροντος Εὐαγγέλιον κλειστὸν ἐπὶ τοῦ στήθους.

0,022. (Ε. Σ. 13106). Μετρίας διατηρήσεως. Γ' — ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

745. — Ὅμοίως, ἀλλ' ἄνευ τοῦ βρέφους. Ἡ ἐκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἐγένετο ἐξίτηλος.

Ὅπ. Ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον ἐν τῇ συνήθει περιβολῇ καὶ στάσει.

0,017. (Α. Ε. 65). Καλῆς διατηρήσεως. Γ' — ΙΑ' ἑκατονταετηρίς

746. — Ὅμοίως ἀλλὰ πρὸς τ' ἀριστερὰ ἐστραμμένης. Ἡ ἐκατέρωθεν ἐπιγραφὴ σφύζεται ἀκεραία.

Ὅπ. $\odot NI \dots - \wedge A \dots = \delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma) Ni[\kappa\acute{o}]\lambda\alpha[\omicron\varsigma]$. Προτομὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου ὡς συνήθως.

0,020, τοῦ ὑπὸ τοῦ κύκλου τῶν σφαιριδίων ὀριζομένου πεδίου 0,012. Μετρίας διατηρήσεως ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

747. — $\overline{MHP} - \overline{OV} - HKV.I\omega T.C. = M\acute{\eta}(\tau)\eta\rho \Theta(\epsilon\omicron)\tilde{\upsilon} \eta K\nu-[o]\acute{\omega}\tau[\iota]\sigma[a]$. Ἡ Θεοτόκος ἱσταμένη κατ' ἐνώπιον φέρουσα ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ βρέφος.

Ὅπ. Ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἱστάμενος κατ' ἐνώπιον.

0,020. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1899-1900, Γ', 46). Μετρίας διατηρήσεως. Γ' — ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

748. — Ὅμοιος τύπος τῆς Θεοτόκου ἀλλὰ φερούσης διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὸ βρέφος. Ἐκατέρωθεν ἐν τῷ πεδίῳ ἀνὰ εἰς σταυρός.

Ὅπ. $+ OAGI - EPI\Phi = \delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma) \epsilon\pi\iota\phi(\acute{\alpha}\nu\iota\omicron.)$, κιονηδὸν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον, μακρὸν ἔχοντος πώγωνα καὶ ἱερατικὴν περιβεβλημένου στολήν.

0,018. (Ε. Σ. 13102). Μετρίας διατηρήσεως, βαναύσου δὲ τεχνοτροπίας. Γ' — ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

749. — + $\overline{\text{ΚΕΡΟΗΘΕΙ}}$ = + $\text{K}[\acute{\upsilon}\rho\iota]\epsilon$ βοήθει . .
 περίξ. $\ominus \overline{\text{ΙΩΟ}} - \text{ΠΡΟΔ}$. = δ ἄ(γιος) Ἰω(άννης) δ Πρό-
 $\delta[\rho](\omicron\mu\omicron\varsigma)$, κιονηδὸν ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἱσταμένον κατ' ἐνώπιον, ἔχον-
 τος αὐχμηρὰν μακρὰν κόμην καὶ γένειον, περιβεβλημένου τὴν μηλω-
 τὴν καὶ τὴν μὲν δεξιὰν ὑψοῦντος ἐν σχήματι προφητικῷ ἐνῶ διὰ τῆς
 ἀριστερᾶς φέρει πρὸς τὰ κάτω δέλτον ἠνεργημένην ἐν ἧ γράμματά τινα.

Ὅπ. $\text{ΟC}\nabla\text{Π} \dots \text{Π}$ περίξ. $\ominus \overline{\text{ΙΩΟ}}$. ΔΡ = δ
 $\acute{\alpha}(\gamma\iota\omicron\varsigma)$ Ἰω(άννης) δ [Πρό]δρο(μος), κιονηδὸν ἑκατέρωθεν προτομῆς
 αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ἔχοντος μακρὰν κόμην διηρημένην ἐν τῷ μέσῳ
 καὶ ἀπλουμένην μετὰ κυμάνσεων μέχρι τῶν ὧμων, καὶ γενείου ἔχον-
 τος κάτωθεν τῆς σιαγῶνος τρεῖς βοστρύχους. Ὁ Πρόδρομος περιβέ-
 βληται χλαῖναν μετὰ φυσικωτάτων πτυχώσεων καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐ-
 λογεῖ τῇ δ' ἀριστερᾷ φέρει σκήπτρον ἐν ᾧ δίσκος μετὰ τῆς προτο-
 μῆς τοῦ Χριστοῦ.

0,026. (A. E. 2085). Ἀρίστης διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

750. — Προτομή τῆς Θεοτόκου δεομένης ὡς συνήθως. Ἡ ἑκατέ-
 ρωθεν ἐπιγραφὴ ἡμιεξίτηλος.

Ὅπ. $\ominus \text{ΝΙΚ} - \text{ΛΑΟ}$, = δ ἄ(γιος) Νικ[ό]λαος, ἑκατέρωθεν προ-
 τομῆς αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ἐν τῇ συνήθει περιβολῇ καὶ στάσει.

0.021. (A. E. 2759). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

751. — $\overline{\text{ΙΩ}}$. — $\text{Ϡ} \Delta \text{ΡΜΟ}$, = δ ἄ(γιος) Ἰω(άννης) [δ] Πρ(ό)-
 $\delta\rho(\omicron)\mu\omicron(\varsigma)$. Προτομή αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον, φέροντος τῇ δεξιᾷ μακρὸν
 σταυρόν.

Ὅπ. $\ominus \Gamma \text{Ε} - \text{Β} \Gamma \text{ΙΟ}$, = δ ἄ(γιος) Γεώργιος. Προτομή αὐτοῦ
 ὡς συνήθως ἐνδεδυμένου καὶ ὠπλισμένου. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς μορ-
 φῆς ἀπετρίβησαν.

0,025, τοῦ ὑπὸ τοῦ κύκλου τῶν σφαιριδίων ὀριζομένου πεδίου 0,015. (A. E.
 2752). Μετρίας διατηρήσεως ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

752. — $\ominus \text{ΝΙ}$. — ΔΙ Προτομή ἀγίου ἔχοντος βραχὺ στρογγύ-
 λον γένειον καὶ ἱερατικὴν περιβεβλημένου στολήν, τῇ δεξιᾷ εὐλογοῦν-

τος καὶ τῇ ἀριστερᾷ φέροντος Εὐαγγέλιον κλειστὸν ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἡ ἑκατέρωθεν ἐπιγραφὴ δὲν δύναται νὰ συμπληρωθῇ ἀσφαλῶς. Ὁ τύπος τῆς εἰκόνος εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου.

Ὅπ. $\odot R. C | \Lambda | = \delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma) B[a]σίλ\langle\epsilon\rangle\iota(\omicron\varsigma)$. Προτομὴ αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ἀποτετριμμένη.

0,019. (Ε. Σ 13173, 4). Μετρίας διατηρήσεως. I'—IA' ἑκατονταετηρίς

753. — . . IK — O Λ A O, = [ὁ αἰ(γίος) N]ικόλαο(ς). Προτομὴ αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ἐν τῇ συνήθει περιβολῇ καὶ στάσει.

Ὅπ. $\odot - . . \overline{\omega P \Gamma | O} . = \delta [\alpha\gamma\iota\omicron\varsigma \Gamma\epsilon]ώργιο[ς]$, ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον, ὡς συνήθως ἐνδεδυμένου καὶ ὥπλισμένου.

0,017. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1899-1900, I, 66). Καλῆς διατηρήσεως. IA'—IB' ἑκατονταετηρίς. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κ. Κωνσταντοπούλου ἐν Διεθν. Ἐφημ. Νομ. Ἀρχ. τόμ. I', σελ. 190, ἐνθα κατὰ παραδρομὴν ἐσημειώθη ὁ ὀπισθεν τύπος ὡς προτομή.

754. — $\odot | \overline{\omega} O - \ast \overline{CTOM} = \delta \alpha(\gamma\iota\omicron\varsigma) \text{'Ιω(άννης) } \delta \text{Χρ(υ)σόστομο(ς)}$. Προτομὴ αὐτοῦ ἀποτετριμμένη.

Ὅπ. Παράστασις τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Πρὸς τ' ἀριστερὰ εἰκονίζεται ἡ Θεοτόκος ἱσταμένη βλέπουσα πρὸς τὸν ἀρχάγγελον Γαβριὴλ ὅστις παρίσταται μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων ὑψῶν πρὸς τὴν Θεοτόκον τὴν χεῖρα. Τὰ καθέκαστα τῆς εἰκόνος δὲν εἶναι εὐδιάκριτα.

0,018. (Α. Ε. 2770). Μετρίας διατηρήσεως. I'—IA' ἑκατονταετηρίς.

755. — Προτομὴ ἁγίου οὕλην ἔχοντος κόμην καὶ βραχὺν πώγωνα ἑκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος.

Ὅπ. Προτομὴ ἁγίου τινὸς λίαν ἐφθαρμένη.

0,018. (Α. Ε. 2794). Μετριωτάτης διατηρήσεως. I'—IA' ἑκατονταετηρίς.

756. — Προτομὴ τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, τὴν συνήθη πολυτελεῖ περιβεβλημένου στολὴν, φέροντος σκῆπτρον καὶ σφαῖραν. Ἡ ἑκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἡμιεξίτηλος.

᾽Οπ. Προτομή ἁγίου νεαρὸν καὶ ἀγένειον ἔχοντας πρόσωπον καὶ κόμην οὕλην κατερχομένην πρὸς τοὺς κροτάφους, ἐν στρατιωτικῇ περιβολῇ, μετὰ δόρατος καὶ ἀσπίδος. Ἡ παρυφή τῆς χλαμύδος αὐτοῦ ὡς καὶ ἡ ἀσπίς κοσμοῦνται ὑπὸ σφαιριδίων. Ὁ τύπος εἶναι τεχνικῶς εἰργασμένος καὶ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας. Ἡ ἐκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἐγένετο ἐξίτηλος, ἐκ τῆς μορφῆς ὅμως δηλοῦται σαφῶς ὅτι ὁ ἅγιος οὗτος εἶναι ἢ ὁ Γεώργιος ἢ ὁ Δημήτριος.

0,015. (Α. Ε. 2796). Καλῆς διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

757. — Ὅμοίως τῆς ἐπιγραφῆς σφύζονται τὰ δύο πρῶτα γράμματα ΜΙ

᾽Οπ. . . . — ω Ρ Γ, = [ὁ ἅ(γιος) Γε]ώργ(ιος). Προτομή ὁμοία τῇ προηγούμενῃ.

0,020. (Ε. Σ. 13103). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

758. — Προτομή ἁγίου ἐν στρατιωτικῇ περιβολῇ, μετὰ δόρατος καὶ ἀσπίδος, ἔχουσα ἐκατέρωθεν ἐπιγραφὴν ἐξίτηλον.

᾽Οπ. Προτομή ἁγίου ἐφθαρμένη.

0,015. (Α. Ε. 2795). Καλῆς διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

759. — . ΔΗ—ΜΗΤ' = [ὁ ἅ(γιος)] Δημήτ(ριος), ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἵσταμένου κατ' ἐνώπιον, περιβεβλημένου βραχὺν χιτῶνα, θώρακα καὶ χλαμύδα, φέροντος δὲ τῇ μὲν δεξιᾷ δόρυ τῇ δ' ἀριστερᾷ ἀσπίδα ἐρειδομένην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

᾽Οπ. Μ—Χ = Μ(ι)χ(αήλ), ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἵσταμένου ἐν τῇ συνήθει περιβολῇ.

0,017. (Σ. Π. Ἀκαδ. ἔτος 1899-1900, I, 52). Καλῆς διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κωνσταντοπούλου (αὐτόθι).

760. — Ὅμοίως, ἀλλ' ἀντὶ ἀσπίδος φέρει ξίφος· ἡ ἐκατέρωθεν ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος.

᾽Οπ. Ὅμοίως ἡ ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος.

0,018. (Ε. Σ. 13104). Μετρίως διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

761. — Ἐφθαρμένον.

Ὅπ. Ὅμοίως ἀλλ' ἀτέχνως εἰργασμένος ὁ τύπος.

0,020. (Α. Ε. 2793). Μετρίας διατηρήσεως. (Βαναύσου τέχνης).

762. — $\odot \ominus \epsilon \odot - \dots = \delta \acute{\alpha}(\gamma\iota\omicron\varsigma) \Theta\epsilon\acute{o}[\delta\omega\rho](\omicron\varsigma)$. Προτομή αὐτοῦ ὡς συνήθως ἐνδεδυμένου καὶ ὠπλισμένου.

Ὅπ. Ἐπιγραφὴ ἐξιτηλὸς ἑκατέρωθεν προτομῆς κατ' ἐνώπιον ἁγίου νεαροῦ, ἐν στρατιωτικῇ περιβολῇ (ἁγίου Γεωργίου;).

0,021. (Α. Ε. 2750). Μετρίας διατηρήσεως ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

763. — Ὅμοίως ἡ ἐπιγραφὴ ἡμιεξιτηλὸς.

Ὅπ. $\odot \Gamma \epsilon - \omega \rho = \delta \acute{\alpha}(\gamma\iota\omicron\varsigma) \Gamma\epsilon\acute{\omega}\rho(\gamma\iota\omicron\varsigma)$. Προτομή αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ὡς συνήθως.

0,022. (Α. Ε. 2753). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

764. — Ὅμοιος τύπος ἁγίου ἀγενείου ἐπιγραφὴ κεκολοβωμένη ἑκατέρωθεν.

Ὅπ. Ὅμοίως ἡ ἐπιγραφὴ οὕτω $\odot \Gamma \epsilon - \overline{\omega \rho} \Gamma \dots$

0,017. (Α. Ε. 3225). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ'—ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

765. — Ὅμοίως ὡς ἀνωτέρω, ἡ ἐπιγραφὴ ἡμιεξιτηλὸς.

Ὅπ. $\dots - \mu \tau \rho \iota \dots = [\delta \acute{\alpha}(\gamma\iota\omicron\varsigma) \Delta\eta][\mu(\acute{\eta})\tau\rho\iota\omicron\varsigma]$. Προτομή αὐτοῦ ἐν τῇ συνήθει στρατιωτικῇ περιβολῇ.

0,019. (Α. Ε. 2751). Μετρίας διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

766. — $\odot \Delta \iota . - \eta \tau \rho \iota . \dots = \delta \acute{\alpha}(\gamma\iota\omicron\varsigma) \Delta\iota[\mu(\acute{\eta})\tau\rho\iota\omicron\varsigma]$. Προτομή αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ὡς συνήθως ἐνδεδυμένου καὶ ὠπλισμένου.

Ὅπ. $\odot . . - \overline{\omega \rho} \Gamma \iota \odot , = \delta \acute{\alpha}(\gamma\iota\omicron\varsigma) [\Gamma\epsilon]\acute{\omega}\rho\gamma\iota\omicron\varsigma$. Προτομή αὐτοῦ κατ' ἐνώπιον ἢ συνήθως.

0,019. (Α. Ε. 2761). Μετρίας διατηρήσεως. Ι'—ΙΑ' ἑκατονταετηρίς.

767. — Ὅμοίως ἀλλ' ἐφθαρμένη. Ἐπιγραφὴ ἑκατέρωθεν ἐξίτηλος.
Ὅπ. Προτομὴ ἁγίου ἐφθαρμένη.

0,020. (A. E. 2798). Μετρωτάτης διατηρήσεως. I'—IA' ἑκατονταετηρίς.

768. — Ὅμοίως· τὸ δόρυ αὐτοῦ ἐρείδεται ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου.
Ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος.

Ἡ ὀπισθεν ἐπιφάνεια εἶναι ἄνευ τύπου, λεία καὶ ἐπίπεδος. Τοῦτο δὲ χαρακτηρίζει τὸ προκείμενον μολυβδόβουλλον, ἀποτελοῦν σπανιω-
τάτην ἐξαίρεσιν διὰ τὴν ἐποχὴν εἰς ἣν ἀνήκει.

0,022. (A. E. 2797). Μετρίας διατηρήσεως. I'—IA' ἑκατονταετηρίς.

769. — $\odot \dots \circ - \wedge \alpha \circ c = \delta \acute{\alpha}(\gamma\iota\omicron\varsigma) [N\kappa]όλαος$, ἑκατέρωθεν
αὐτοῦ ἱσταμένου κατ' ἐνώπιον ἐν τῇ συνήθει περιβολῇ καὶ στάσει.
Πέριξ ἐπιγραφὴ ἐξίτηλος.

Ὅπ. $\Delta \eta \mu \eta \tau \rho \iota . . = [\delta \acute{\alpha}(\gamma\iota\omicron\varsigma)] \Delta \eta \mu \eta \tau \rho \iota [ος]$, ἐν τῷ πεδίῳ
πρὸς τ' ἀριστερὰ αὐτοῦ ἐφίππου βαίνοντος πρὸς τὰ δεξιὰ, φέροντος
δόρυ ἢ μακρὸν σταυρὸν (δυσδιάκριτον).

0,016. (A. E. 2765). Μετρίας διατηρήσεως. I'—IA' ἑκατονταετηρίς.

770. — Προτομὴ κατ' ἐνώπιον ἁγίου τινος γενειῶντος, ἀποτετριμ-
μένη, ἔχουσα πέριξ ἐπιγραφὴν ἐξίτηλον.

Ὅπ. Δύο προτομαὶ κατ' ἐνώπιον παράλληλοι ἀποτετριμμέναι.

0,018 (E. Σ. 13177). Μετρωτάτης διατηρήσεως. I'—IA' ἑκατονταετηρίς.

771. — Προτομὴ τῆς Θεοτόκου ἢ ἁγίας τινὸς μετὰ πέπλου, ἔχουσα
ἑκατέρωθεν ἐπιγραφὴν ἐξίτηλον.

Ὅπ. Προτομὴ ἁγίου ἀποτετριμμένη. Ἐπιγραφὴ ἑκατέρωθεν ἐξί-
τηλος.

0,020. (A. E. 2799). Μετρωτάτης διατηρήσεως. IA'—IB' ἑκατονταετηρίς.

772. — $\odot . \epsilon . . - . . \circ c = \delta \acute{\alpha}(\gamma\iota\omicron\varsigma) [Γ]ε[ώργι]ος$. Προτομὴ αὐ-
τοῦ κατ' ἐνώπιον.

Ὅπ. Μέγας διπλοῦς σταυρός.

0,022. (A. E. 1116). Μετρίας διατηρήσεως. Θ'—I' ἑκατονταετηρίς.

773. — Δράκων περωτός πρὸς ἀριστερά, σπαράσσων ἔλαφον.

Ὅπ. Δὲν ἔχει τύπον. Ἀξιον προσοχῆς καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἀρχαιότητα αὐτοῦ.

0,021. (Α. Ε. 2766). Μετρίας διατηρήσεως. Ζ' — Η' ἑκατονταετηρίς

774. — Πολυπρόσωπος παράστασις τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἐν τῷ μέσῳ εἰκονίζεται ἡ Θεοτόκος κατακεκλιμένη στρέφουσα τὴν κεφαλὴν κατ' ἐνώπιον· παρ' αὐτῇ πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ εὗρηται τὸ βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ αἱ κεφαλαὶ δύο ζώων κερασφόρων ἄτινα οἰνοεὶ θερμαίνουσιν αὐτὸ διὰ τῆς ἰδίας πνοῆς. Ἀνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ βρέφους εἰκονίζεται ἀστὴρ μέγας περιβαλόμενος ὑπὸ τόξου καὶ ἀκτίνων, κάτωθεν δ' αὐτοῦ παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἑτέρου τῶν ζώων ἡ ἐπιγραφή ΗΓΕΝΝΗC(ΙC) καὶ πρὸς δεξιὰ αὐτῆς ἡ προτομὴ ἀγγέλου. Ἐκατέρωθεν τῆς Θεοτόκου παρὰ μὲν τοὺς πόδας ἵσταται ἀνὴρ ἔχων σφηνοειδῆ πώγωνα καὶ φέρων πολύπτυχου ἱμάτιον, ὅστις πιθανώτατα εἶναι ὁ Ἰωσήφ, παρὰ δὲ τὴν κεφαλὴν ἑτέρα ἀνδρική μορφή, ἵσως εἷς τῶν ποιμένων.

Ὅπ. Παράστασις τῆς Ἀναστάσεως ἐν ᾗ διακρίνονται σαφῶς τρία πρόσωπα. Ἐν τῷ μέσῳ εἰκονίζεται μεγαλόσωμος ὁ Χριστὸς κατ' ἐνώπιον βαίνων ἐπὶ τοῦ Ἄδου, ὅστις μόλις ὑποφαίνεται καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ σύρων πρὸς ἑαυτὸν τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ γονυπετῇ ὄντα (δυσδιάκριτος) τῇ δὲ ἀριστερᾷ φέρων μέγαν διπλοῦν σταυρόν. Πρὸς δεξιὰ εἰκονίζεται μορφή ἀνδρική μετὰ βασιλικῷ διαδήματος ἐκτείνουσα τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ ἥτις πιθανώτατα παριστᾷ τὸν Λαβίδ. Ἡ μορφή αὕτη παρίσταται κατὰ τὸ ἄνω ἥμισυ τοῦ σώματος κάτωθεν δ' αὐτῆς εὗρηται γραμμὴ καὶ σειρὰ ἀραιῶν σφαιριδίων. Ὁ τύπος τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁμοιώτατος πρὸς τὸν ἀπαντῶντα εἰς τὰς γωνίας βυζαντιακὰς εἰκόνας τῆς Ἀναστάσεως. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων ἐφθαρμένῳ.

0,028. (Α. Ε. 2520). Μετρίας διατηρήσεως. ΙΑ' — ΙΒ' ἑκατονταετηρίς.

Lettre ouverte à Mr J. N. Svoronos.

ENCORE LES VESTIGES DE FAUX MONNAYAGES ANTIQUES A ALEXANDRIE.

Monsieur et cher confrère;

Tout en vous sachant un immense gré pour la place que vous avez bien voulu réserver dans le Journal Inter. d'Archéol. Numism. pag. 93 et suiv. année 1902 à mes vestiges de faux monnayages antiques etc. etc. comme aussi pour les notes dont vous les avez fait suivre je me permettrai d'y relever: Qu'ayant très activement et très attentivement suivi au Caire à partir de 1869 jusqu'à 1896 la numismatique des séries macédoniennes et celles des Lagides je n'ai jamais rencontré dans ces séries ni parmi d'autres monnaies qui ont passé par mes mains un seul tétradrachme analogue, *comme métal*, à celui qui a motivé mon étude précitée; aussi n'est ce pas sans une certaine surprise que j'ai lu à la fin de vos notes l'assertion que vous avait faite Mr G. Dattari du Caire, que de pareilles monnaies se rencontraient fréquemment dans les lots qui lui étaient offerts. Dès que j'ai eu connaissance de cette affirmation de Mr Dattari je lui ai écrit pour le prier de me donner les détails nécessaires sur celles de ces monnaies qui pourraient se trouver dans ses belles et riches collections numismatique. Ma lettre lui étant parvenue au moment où il se préparait à partir pour l'Europe, avec la

gentillesse qui le caractérise il a bien voulu me faire savoir: «Que dès son retour il ferait droit à ma demande».

Ce qu'il a effectivement fait, après un second rappel, vers la fin du mois de novembre écoulé en me faisant savoir: «Que les monnaies qu'il possédait et celles qui lui étaient offertes étaient tout simplement des pièces fourrées, qu'il était vrai que mon article ne visait pas de pareilles pièces, mais qu'il avait cru que c'était à un genre similaire que je voulais faire allusion et que pour sa part il n'avait jamais, depuis qu'il s'occupe de numismatique Alexandrine, rencontré d'autre espèce que celle désignée par ce qualificatif.

Cet avœu franc et sincère de la part de mon confrère et ami du Caire, pour lequel je lui suis reconnaissant, m'a suggéré l'idée de lui demander les frotis et les poids de ceux de ces tétradrachmes existant dans ses riches collections pour le joindre à ceux qui ont passé par mes mains depuis 1869 jusqu'à 1896¹ et tâcher ensuite de tirer mes conclusions.

A. Voilà les frotis et les poids de celles de ces pièces que Mr Dattari a bien voulu me faire parvenir comme faisant partie de son médaillier.

Froti n° 1.	1	Octodrachme de Sidon, B.V Head.	Hist.num	p. 672	poids gr	16.80
» 2.	1	Tétradrachme d'Athènes,	»	» 312	»	13.35
» 3.	1	»	»	»	»	9.80
» 4.	1	» Philippe III	L.Müller pl.XXVIII n°103?	»	»	11.
» 5.	1	»	»	» 116	»	15.85
» 6.	1	» d'Alexandre IV.	B.M.C p. 4 n° 26	»	»	12.40
» 7.	1	»	» » 4	» 29	»	13.90
» 8.	1	»	» » 6	» 46	»	13.60
» 9.	1	»	» » 6	» 46	»	11.70
» 10.	1	»	» » 6	» 47	»	11.20
10 pièces.						

1. Epoque à laquelle j'ai quitté le Caire.

*B. Détail des pièces de trouvant dans ma collection
réunie de 1869 à 1880 et vendue en cette année
à M^r le Comte Serge Stroganoff.*

N ^o	2.	1	Tétradrachme d'Alexandre IV, B. M. C. p. 2 n ^o 2.
»	74.	1	» de Ptolémée II, mal conservée.
»	292.	1	» de Ptolémée VIII, B. M. C. p. 101 n ^o 1.
			<hr/> 3 pièces

*C. Depuis 1889 à ce jour tétradrachmes fourrés figurant
dans les collections du Musée d'Alexandrie.*

N ^o	218.	1	Tétradrachme d'Alexandre IV, B. M. C. p. 4 n ^o 32 poids gr. 10,50.
»	219.	1	» » » » » 10,50.
»	223.	1	» » » » » 33 » 11,60.
»	362.	1	Ptolémée II, pas décrit dans le B. M. C. ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ Aigle sur un foudre à gauche devant Α · Poids gr. 10,20.
			<hr/> 1 » de Ptolémée X Soter II, B. M. C. p. 108 n ^o 63.
			<hr/> 8 pièces.

Résumant d'après ces tableaux les résultats de recherches constantes et actives poursuivies au Caire et à Alexandrie depuis 1869 jusqu'à ce jour j'obtiens comme numéraire

2	Tétradrachmes d'Athènes 525—430 av. J. C.
1	Octodrachme de Sidon 359—338 »
2	Tétradrachmes de Philippe III 323. 316 av. J. C.
9	» d'Alexandre IV 316. 311 »
2	» de Ptolémée II 305. 284.—284 à ?
1	» de Ptolémée VIII 170. 168 av. J. C.
1	» de Ptolémée X 117—81 av. J. C.

18 pièces diverses des plus intéressantes, puisqu'elles nous ont conservé un second genre d'imitations des espèces ayant eu cours légal en Egypte à partir du cinquième jusqu'au premier siècle avant notre ère.

Sur les dix tétradrachmes des collections Dattari, cet ami a bien voulu m'informer que ceux des frotis n°s 1, 3, 5, 7 et 8 provenaient de lots achetés aux laveurs de sable le long du port oriental d'Alexandrie, ce qui leur donnerait une origine commune avec les fausses pièces publiées l'année dernière et me permettrait d'admettre :

1° Que les tétradrachmes de cette publication par la composition de leur métal, *faux en tout points*, et par leurs types, partie égyptiens partie syriens et partie européens, étaient destinés aux nombreux étrangers de l'époque, qui se rendaient journellement à Alexandrie pour les besoins de leur trafic ou pour tout autre cause, et qui, peu experts des types monétaires ayant cours légal en ce pays, acceptaient de bonne foi et les yeux fermés ces fausses pièces, tandis que pour les indigènes et les habitants de la Thébàide plus experts des espèces réelles et ayant cours autorisé dans la vallée nilotique, il fallait des exemplaires irréprochables et ayant toutes les apparences de métal et frappe de la monnaie officiellement reconnue. De là, me semble-t-il, la création des pièces fourrées, et de ces deux systèmes de faux monnayage antiques à Alexandrie et dans l'intérieur du pays.

2° Que si cette conjecture est admise, ce nouvel apport de faux monnayage en Egypte, loin d'infirmier tout ce que j'ai avancé dans ma précédente étude sur cette matière, ainsi que les dires de St Jérôme invoqués par mon érudit confrère d'Athènes à l'appui de mes assertions, les affermit au contraire et confirme également l'opinion que j'avais émise dans une de mes études précédentes sur les ateliers monétaires égyptiens, paru dans ce journal-ci t. II 1889 p. 285, disant :

« Qu'à partir de Ptolémée I Soter jusqu'à la Tetrarchie, de 305 avant J. C. jusqu'à 305 après J. C., Alexandrie était l'administration monétaire générale, ayant ses ramifications

dans tous les grands centres du pays, et elle employait à la frappe des monnaies les orfèvres de marque de l'intérieur».

Le fait que Marc Antoine et Cléopâtre faisaient battre de la fausse monnaie en Egypte et que l'on retrouve encore aujourd'hui disséminé à travers le pays le faux numéraire que j'attribue à leurs émissions, et les affirmations de St Jérôme sur les faux ateliers, prouvent d'une manière incontestable qu'à partir d'Alexandrie jusque dans la Thébaïde il y avait des ateliers monétaires de l'état ou autorisés par lui, car il serait inadmissible que ces deux chefs du pouvoir employaient des étrangers inexpérimentés ou ne possédant pas leur confiance, à la fabrication d'un numéraire qui demandait beaucoup de soins et une certaine capacité dans l'exécution de ses émissions, et surtout une grande discrétion, vis à vis du public, de la part des préposés à sa confection.

Si, comme je l'espère, cette nouvelle étude rencontre votre approbation, veuillez lui réserver une petite place dans le «Journal», et vous obligerez une fois de plus

Votre bien dévoué

E. D. J. DUTILH

P. S. — Cette lettre était à peine terminée que M. le Dr Eddé a bien voulu ne faire parvenir en faveur du médailleur du Musée Greco-Romain de cette ville, une magnifique petite monnaie des Ptolemées I et II d'après le B. M. C. p. 21 n° 68-69, ou de Ptolemée I Soter d'après J. N. Svoronos «Les mon. de l'Empire des Ptolemées» dl. VII n° 10, à cette différence près que la monnaie qui m'occupe est une pièce fourrée recommandable par sa belle conservation et le fini du travail.

J'en suis d'autant plus reconnaissant à M. le Dr Eddé

que M. E. Babelon dans son remarquable *Traité des Monnaies grecques et romaines* (Paris 1901) p. 634 dit en parlant de ce genre de numéraire: « Il est vrai de dire que les monnaies d'or ou d'électrum fourrées des Grecs sont excessivement rares ».

E. D. J. D.

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ 1903/4.

Κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος (ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1903 μέχρι 31 Αὐγούστου 1904) τὸ ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον ἐπλουτίσθη σπουδαίως, εἰσαχθέντων ἐν αὐτῷ ἐκ δωρεῶν, κληροδοτημάτων, ἀνασκαφῶν, τυχαίων εὗρημάτων, ἀγορῶν κτλ., 7016 νομισμάτων, ὧν χρυσᾶ 58, ἀργυρᾶ 1712, ἐκ κράματος 36, χαλκᾶ 5413, μολύβδινα 11 καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων ὑλῶν 90. Τὸ ἔτος ἄρα τοῦτο εἶναι ἐν τῶν εὐτυχεστέρων τοῦ Μουσείου, ὡς σαφῶς δεικνύει καὶ ὁ ἐνταῦθα παρατιθέμενος συνοπτικὸς πίναξ τῶν ἀπὸ τῆς εἰς τὴν Σιναίαν Ἀκαδημίαν μεταφορᾶς τοῦ Μουσείου — ὅτε ἀνελάβομεν τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ, — εἰσαχθέντων ἐν αὐτῷ νομισμάτων, πίναξ ἔξ οὗ καταφαίνεται ἐν γένει καὶ ὁ τεράστιος καὶ ἀληθῶς μοναδικός, τοῦλάχιστον κατ' ἀριθμὸν νομισμάτων, πλουτισμὸς τῆς Ἑθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Νομισματικῆς συλλογῆς καὶ τῆς εἰς αὐτὸ προσηρτημένης ἰδιαιτέρας Νομισματικῆς συλλογῆς τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥ 1890 ΠΡΟΣΚΤΗΘΕΝΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟῦ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Ε Τ Η	Χρυσᾶ	Ἀργυρᾶ	Κράματα	Χαλκᾶ	Μολύβδινα	Διάφορα	Ἀθροισμα
1890—1891	—	576	—	626	3	—	1205
1891—1892	929	7938	1663	25739	50	532	36851
1892—1893	83	2086	495	3386	31	47	6128
1893—1894	2	1082	1366	3602	13	12	6077
1894—1895	6	1366	6669	4289	2501	7	14838
1895—1896	13	32	13	70	61	10	199
1896—1897	1	16	251	3072	110	2	3452
1897—1898	1	3838	259	260	66	3	4427
1898—1899	1	80	—	324	13	6	424
1899—1900	15	323	2	219	94	15	668
1900—1901	4	255	60	423	104	13	859
1901—1902	4	205	446	2509	749	10	3923
1902—1903	8	1394	1	2210	6	—	3619
1903—1904	58	1712	36	5109	11	90	7016
Ἐν ὅλῳ	1125	20903	11261	51838	3812	747	89686

Πάντων τῶν νομισμάτων τούτων συνετάχθησαν, κατὰ τὰ ἔτη τῆς προσκλήσεως, λεπτομερεῖς περιγραφικοὶ κατάλογοι εἰς διπλοῦν, τοῦ ἑνὸς ἀντιγράφου ὑποβληθέντος τῇ Σ. Πρυτανείᾳ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἔτους, ἵνα τυπωθῶσι καὶ ἀποσταλῶσι τῷ Σ. Ὑπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δ. Ἐκπαιδεύσεως. Δυστυχῶς μέχρι τοῦδε ἕνεκα λόγων οἰκονομίας ἐτυπώθη μόνον ὁ περιγραφικὸς κατάλογος τῶν προσκτημάτων τοῦ ἔτους 1894-1895¹.

Τῶν τοῦ λήξαντος ἔτους 1903/4 προσκτημάτων τὸ σπουδαιότερον εἶναι ἡ ἐκλεκτὴ καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας σχηματισθεῖσα

Νομισματικὴ Συλλογὴ Ἀλεξάνδρου Γρ. Σούτσου,

ἦν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκληροδότησε τῷ Ἑλληνικῷ Κράτει ὁ αἰδίδιμος ἀνὴρ, οὗ φέρεται νῦν τὸ ὄνομα. Οὗτος ἐν τῇ ἰδιογράφῳ διαθήκῃ αὐτοῦ, τῇ ἀναγνωσθείσῃ τῇ 22 Ἰανουαρίου 1871, ἐκληροδότησε διὰ τοῦ ἐβδόμου ἄρθρου τῆς διαθήκης εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον τὴν συλλογὴν αὐτοῦ ταύτην. Διέτασεν ὅμως ὅτι θέλει παραδώσει αὐτὴν ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ δέκα ἔτη, ἥτοι ἐν ἔτει 1881, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξὺ πλουτισθῇ καὶ ἐπαυξηθῇ αὕτη διὰ τῆς δαπάνης τοῦ κατ' ἔτος μερίσματος πέντε μετοχῶν τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς (ἥτοι δραχμῶν 11,325.70), πρὸς δὲ ὅτι ἡ συλλογὴ δέον νὰ ᾖ ἐλευθέρᾳ καὶ προσιτὴ εἰς πάντα βουλούμενον νὰ μελετήσῃ αὐτήν. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ αἰδίδιμου ἀνδρὸς Ἀλέξανδρος Ἀλ. Σούτσος ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1895, ἡ συλλογὴ δ' ὅμως οὔτε πρότερον οὔτε μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ παρεδόθη εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον, ἀλλὰ σφραγισθεῖσα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ τοῦ κληροδότου κατετέθη εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν, ἵνα συμφώνως τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ τούτου τοῦ υἱοῦ, ἑθνικοῦ ἐπίσης εὐεργέτου, ἀποτελέσῃ μέρος τῆς δαπάνης καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰδρυθησομένης Πινακοθήκης, μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου αὐτοῦ. Τῆς νέας ταύτης διαθέσεως τῆς συλλογῆς ἀντιβαινούσης πρὸς τὴν βούλη-

1. Παράρτημα τῶν κατὰ τὴν Πρυτανεῖαν Ι. Ν. Χατζιδάκι : Ι. Ν. Σβορώνου, "Ἐκθεσις τῶν κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1894-1895 πεπραγμένων. Ἀθῆναι 1897 εἰς 4ον σελ. 67, πίν. 1. — Αἱ προτασσόμεναι ὅμως τῶν περιγραφικῶν καταλόγων ἐκθέσεις ἐδημοσιεύθησαν πᾶσαι ἐν ταῖς Πρυτανικαῖς λογοδοσίαις. Τούτων ἀναδημοσιεύμεν κατωτέρω τὰς τῶν 1891/2 καὶ 1892/3.

σιν τοῦ κληροδοτήσαντος τὴν συλλογὴν πατρὸς Σούτσου, καθ' ἣν ἔδει ἡ συλλογὴ νὰ κατατεθῇ εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον — ἔνθα ἄλλως εἶναι καὶ ἡ ἀρμόζουσα θέσις αὐτῆς, — προέβημεν εἰς τὰ δέοντα διαβήματα παρὰ τε τῇ Σ. Κυβερνήσει, τῇ χήρᾳ τοῦ ἀοιδίμου Ἀλέξ. Ἀλ. Σούτσου καὶ τῇ Ἑθνικῇ Τραπεζῇ, μετὰ πολλὰς δὲ προσπαθείας κατωρθώσαμεν ὥστε ἡ συλλογὴ νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τοῦ ὑπογείου θησαυροφυλακείου τῆς Ἑθν. Τραπεζῆς, ἔνθα ἤρξατο σπουδαίως φθειρομένη ὑπὸ τῆς ὑγρασίας, καὶ νὰ κατατεθῇ ἐν τῷ Ἑθνικῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ μετὰ τῶν χειρογράφων καταλόγων, τῶν κομψῶν αὐτῆς νομισματοθηκῶν καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ δοκίμου καλλιτέχνου Δρόσου ποιηθείσης προτομῆς τοῦ δωρητοῦ. Ἦδη δὲ λεπτομερῶς καταγραφεῖσα ὑπὸ ἐπιτροπῆς, συσταθείσης τῇ προτάσει ἡμῶν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ὑπουργείου, παρεδόθη τῷ ἐπιστημονικῷ κοινῷ ἐλευθέρᾳ πρὸς πᾶσαν μελέτην.

Τὴν συλλογὴν ταύτην, ἣν ἐσχημάτισεν ὁ ἀοιδίμος Ἀλ. Γρ. Σούτσος σύμβουλον μὲν ἔχων πάντοτε τὸν ἀείμνηστον προκάτοχόν μου Ἀχιλλέα Ποστολάκαν, ἀποβλέπων δὲ κυρίως εἰς τὴν ὅσον ἔνεστιν ὑπαρξιν ἐν αὐτῇ πλειόνων ἀρχαίων ἐλληνικῶν πόλεων, ἀποτελοῦσι 2355 νομίσματα, ἐκλεκτὰ τὸ πλεῖστον, ἀγορασθέντα σχεδὸν πάντα ἀπὸ τοῦ 1863 μέχρι τοῦ 1870 παρὰ τῷ ἐμπόρῳ Π. Λάμπρῳ¹. Τούτων εἶναι 33 χρυσᾶ, 842 ἀργυρᾶ 1441 χαλκᾶ καὶ 39 ἐκ διαφόρων ὑλῶν. (Ἴδε κεφ. ΚΑ' τοῦ τῇ Σ. Πρυτανείᾳ ὑποβληθέντος περιγραφικοῦ καταλόγου τῶν προσκτημάτων τοῦ παρόντος ἔτους).

Ἐν τέλει τῆς παρούσης ἐκθέσεως δημοσιεύομεν πρῶτον μὲν σύννοψιν περιληπτικὴν τοῦ ὅλου αὐτῆς, δεύτερον δὲ περιγραφὴν καὶ ἀπεικόνισιν ἀριθμοῦ τινος τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν νομισμάτων ἐκλεχθέντων εἴτε ὡς ἀνεκδότων, εἴτε ὡς σπανίων, εἴτε ἐν γένει ἔνεκα τῆς καλῆς αὐτῶν διατηρήσεως. Σημειωτέον δ' ὅτι ἤδη ὁ ἀοιδίμος Ἀλέξ. Γρ. Σούτσος ἐδημοσίευσεν ἐξ αὐτῆς μικρὰν ἐκλογὴν ἀνεκδότων νομισμάτων ἐν τῇ *Revue Numismatique* τοῦ 1869-1870 (*Nouvelle série, tome XIV, p. 173-183*) μετὰ τριῶν ὥραίων πινάκων (pl. VI, VII, VIII).

1. Ἐν τοῖς ἐγγράφοις τῆς συλλογῆς εὗρηνται καὶ οἱ λογαριασμοὶ ἐκάστης ἀγορᾶς, λίαν διδακτικοὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις, διὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐσχηματίσθη ἡ συλλογὴ.

Δωρεαὶ ἀδελφῶν Λεωνίδου καὶ Περικλέους Ζαρίφη.

Δευτέρα τὴν σπουδαιότητα τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος δωρηθεισῶν συλλογῶν ἔρχεται ἡ διπλῇ δωρεὰ πρὸς τὸ Ἑθνικὸν Νομισμ. Μουσεῖον τῶν φιλογενεστάτων καὶ φιλομούσων ἀδελφῶν Λεωνίδου καὶ Περικλέους Ζαρίφη, υἱῶν τοῦ πασιγνώστου μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου. Τούτων ὁ μὲν Περικλῆς ἐδωρήσατο κατ' ἀρχὰς μὲν δισχίλια χρυσᾶ φράγκα, ἵνα δι' αὐτῶν ἀγορασθῶσιν ἑκατὸν σπουδαῖα νομίσματα, κυρίως τῶν Πτολεμαίων, πρὸς πλουτισμὸν τῆς ἄλλως ἤδη πλουσιωτάτης συλλογῆς τῶν Πτολεμαϊκῶν νομισμάτων, τῆς κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν μεγάλην δωρεὰν τοῦ ἀειμνήστου Ι. Δημητρίου ὀφειλομένης. Τὰ διὰ τῶν χρημάτων τοῦ Π. Ζαρίφη ἀγορασθέντα νομίσματα ταῦτα εἶναι 53 ἀργυρᾶ, 37 χαλκᾶ καὶ 10 μολύβδινα καὶ ὑάλινα Ἐγοράσθησαν δὲ παρὰ τοῖς ἐν Παρισίοις ἀρχαιοπώλαις Rollin et Feuardent, πλὴν ὀλίγων ἀγορασθέντων ἐν Ἑλλάδι (ἴδε Περ. Κατ. κεφ. IB' καὶ IO'). Τὰ ἐξ αὐτῶν Πτολεμαϊκὰ ἀπαριθμοῦνται καὶ περιγράφονται λεπτομερῶς ἐν τῷ κατ' αὐτὰς δημοσιευθέντι συγγράμματί μου «Τὰ νομίσματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων», καὶ δὴ ἐν τόμῳ Β' σελ. 322. Τούτων δὲ σπουδαιότατον εἶναι τὸ φέρον τὴν τέως ἄγνωστον εἰκόνα Πτολεμαίου Εὐεργέτου Β' ἀργυροῦν νόμισμα.

Κατόπιν δὲ ὁ αὐτὸς ἀνὴρ, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λεωνίδου, — ἀνδρὸς ἤδη καὶ πρότερον μεγάλως εὐεργετήσαντος τὸ Νομ. Μουσεῖον διὰ τῆς ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὑποδείξει ἰδίᾳ δαπάνῃ ἀποστολῆς εἰς Ἑσπερίαν πρὸς σπουδὴν τῆς νομισματικῆς ἐπιστήμης τοῦ νῦν νομισματογνώμονος βοηθοῦ Κ. Κωνσταντοπούλου, — ἐδωρήσαντο τῷ Ἑθνικῷ Νομισμ. Μουσείῳ πλουσίαν συλλογὴν Ῥωμαϊκῶν ἢ καὶ Ἑλληνικῶν ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας κοπέντων νομισμάτων, σχηματισθεῖσαν ἄλλοτε ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ τοῖς νομισματολόγοις Σουμπῆ-Πασᾶ. Ἡ συλλογὴ αὕτη, δι' ἧς μεγάλως πλουτίζεται τὸ Νομ. Μουσεῖον, ἀποτελεῖται ἐξ 906 ἐκλεκτῶν τὸ πλεῖστον καὶ καλῶς διατηρουμένων νομισμάτων, ὧν χρυσᾶ 22, ἀργυρᾶ 447, κράματος 13 καὶ χαλκᾶ 424 (ἴδε κεφ. ΛΔ'). Καταγραφεῖσα δὲ λεπτομερῶς ὑπὸ τῆς σὺν ἐμοὶ παραλαβούσης αὐτὴν ἐπιτροπῆς τοῦ Σ. Ὑπουργείου τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως, κατετέθη ἐν ἰδιαιτέρᾳ θήκῃ τοῦ Νομ. Μουσείου φε-

ρούση τὸ ὄνομα τῶν γενναίων δωρητῶν. Σύνοψιν δ' αὐτῆς παρέχομεν ἐν τέλει τῆς παρούσης ἐκθέσεως.

Μικρότεραι δωρεαί.

Ἄλλαι ἀξιόλογοι δωρεαὶ τοῦ ἔτους τούτου εἶναι ἡ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου κ. Παναγ. Ἀλφιέρη, δωρησαμένου 112 νομίσματα, ὧν 55 ἀργυρᾶ, 26 χαλκᾶ καὶ 31 ὑάλινα ἢ ἐκ πορσελάνης (κεφ. ΚΖ καὶ ΛΓ), καὶ ἡ τοῦ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει βιοῦντος κ. Γ. Καλουμένου, προσενεγκόντος 237 νομίσματα, ὧν χρυσᾶ 3, ἀργυρᾶ 83, χαλκᾶ 132 καὶ ἐκ διαφόρων ὑλῶν 16 (κεφ. ΛΑ'). Ὁ τελευταῖος οὗτος δωρητὴς εἶναι ὁ καὶ πρότερον ἐν ἔτει 1882 σπουδαίως πλουτίσας τὸ Μουσεῖον ἡμῶν διὰ τῆς δωρεᾶς πλουσιωτάτης σειρᾶς 807 νομισμάτων, λεπτομερῶς περιγραφείσης ὑπὸ τοῦ προκατόχου μου ἐν σελ. 164-189 τῆς τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου Πρυτανικῆς λογοδοσίας τοῦ ἀκαδημ. ἔτους 1882-1883.

Ἐπίσης προθύμως ἐδωρήσαντο πρὸς τὸ Νομ. Μουσεῖον διάφορα ἀξιόλογα νομίσματα οἱ κ. κ. Δημ. Ἀγγελίδης, σχολάρχης ἐν Πλατάνῳ τῆς Ναυπακτίας (κεφ. ΛΖ'), Ἀβραάμ, ἀρχιμανδριτὴς τῆς ἐν Σαρανταρίῳ ὄρει τῆς χώρας τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ μονῆς (κεφ. ΚΖ'), *Fr. Binder*, ἀξιωματικὸς τοῦ Αὐστριακοῦ στρατοῦ (κεφ. Γ'), *Μιχ. Βλαστός*, ὁ ἐν Μασσαλίᾳ βιῶν γνωστὸς φίλος καὶ συνεργάτης τοῦ παρόντος περιοδικοῦ (κεφ. ΙΔ'), *Δ. Χ. Βούλγαρις* (κεφ. ΚΓ'), *Κ. Μ. Καμπάνης* ἐκ Μυκόνου (κεφ. Θ' καὶ ΙΖ'), *Κ. Ν. Κανελλάκης* ἐκ Χίου (κεφ. Β'), *Κ. Παππαδήμας* ἐξ Ἀθηνῶν (κεφ. ΚΔ'), *Ἑλένη Σιγανοῦ* ἐκ Ῥιθύμνης τῆς Κρήτης (κεφ. ΚΒ'), *Ι. Σωτηρόπουλος* (κεφ. Γ'), *Γεώργ. Θ. Τοιμπάλης* ἐκ Καρύστου (κεφ. Ζ') καὶ *Κ. Φίλιος* ἐξ Ἀθηνῶν (κεφ. Κ').

Ἔτερα προσκλήματα τοῦ Νομ. Μουσείου ἐξ ἀνασκαφῶν, τυχαίων εὐρημάτων ἢ ἀγορῶν.

Ἐξ ἀνασκαφῶν δὲ εἰσήχθησαν κατὰ τὸ αὐτὸ ἀκαδ. ἔτος διάφορα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιστημονικῶς ἀξιόλογα νομίσματα, τὰ ἐξῆς:

α) Τὰ ἀνακαλυφθέντα πρό τινων ἐτῶν ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ Ἀρχαιολ. Ἰνστιτούτου τῶν Ἀθηνῶν ἀνασκαφαῖς τοῦ *Καβειρίου τῆς Βοιωτίας*, ἅτινα ἐφυλάσσοντο μέχρι τοῦδε ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ (κεφ. Α΄). Ταῦτα θέλουσι δημοσιευθῇ προσεχῶς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. P. Wolters.

β) Τὰ ἐν ταῖς τοῦ ἔτους τούτου ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Β. Λεονάρδου ἀνακαλυφθέντα ἐν τῷ Ἀμφιαραεῖ τῆς Βοιωτίας (κεφ. Η΄).

γ) Τὰ ὑπὸ τῶν Γάλλων ἀρχαιολόγων εὑρεθέντα κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς *νήσου Δήλου*, κομισθέντα δὲ καὶ παραδοθέντα ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Δ. Σταυροπούλου (κεφ. ΙΕ΄).

δ) Τὰ ἐκ τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας ἀνασκαφῶν ἐν Ἑπιδαύρῳ (κεφ. ΛΒ΄).

ε) Μέγα εὖρημα χαλκῶν ῥωμαϊκῶν ὀψίμων χρόνων νομισμάτων γενόμενον ἐν ταῖς τελευταίαις ἀνασκαφαῖς τοῦ Ἀργους ὑπὸ τοῦ κ. Wollgraff (κεφ. ΛΕ΄).

Ἐκ δὲ *τυχαίου εὐρήματος* γενομένου ἐν Ζακύνθῳ, εἰσῆχθησαν εἰς τὸ Νομ. Μουσεῖον 171 ἀργυρᾶ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ νομίσματα (κεφ. ΚΖ΄).

Τῶν ὀλίγων δὲ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἀγορασθέντων χρήμασι τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου νομισμάτων (κεφ. Δ΄, Ι΄ καὶ ΚΘ΄), κάλλιστον εἶναι μέγα ἀργυροῦν ἀρχαῖκὸν νόμισμα τῆς Κῷ, ἀρίστης διατηρήσεως, εἰκονίζον Ἀπόλλωνα δισκοβόλον παρὰ τρίποδα.

Συλλογὴ Ῥόστοβιτς.

Ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ σπουδαιοτάτῃ συλλογῇ Αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων, ἣν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐδωρήσατο τῷ Ἑλληνικῷ Κράτει ὁ ἐν Καίρῳ ὁμογενὴς κ. Ῥόστοβιτς, εὐρίσκονται πλέον τῶν χιλίων Πτολεμαϊκῶν, Ἀλεξανδρινῶν καὶ Κουφικῶν χρυσῶν, ἀργυρῶν, χαλκῶν, ἐκ κράματος καὶ ὑάλου ἢ πορσελλάνης νομισμάτων, ἅτινα πρόκειται ἐπίσης νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Ἑθν. Νομισμ. Μουσεῖον, μετὰ τὴν νῦν ἐνεργουμένην καταγραφὴν τῆς ἐν λόγῳ συλλογῆς. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ δὲν κατελογίσθησαν εἰσέτι ἐν τοῖς προσκλήμασι τοῦ λήξαντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους.

*Πίστωσης 20,000 δραχμῶν ἐκ τοῦ Δωριδείου
κληροδοτήματος.*

Σπουδαίας χρηματικῆς ὑποστηρίξεως ἔτυχεν ἐκ μέρους τῆς Σεβ. Κυβερνήσεως τὸ Ἐθν. Νομ. Μουσεῖον περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ ἀκαδ. ἔτους. Κατ' ἀκολουθίαν δηλαδὴ ἐκθέσεως ἡμῶν, προτάσει δὲ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δ. Ἐκπαιδεύσεως κ. Σ. Στάη, ἐξεδόθη τῇ 29 Μαΐου 1904 Β. Διάταγμα, δι' οὗ ἐχορηγήθησαν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ Δωριδείου κληροδοτήματος 20,000 δραχμαὶ ὑπὲρ τοῦ Νομισμ. Μουσείου. Τὸ πρῶτον ἤδη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τυγχάνει τὸ Νομ. Μουσεῖον τοιαύτης σπουδαίας χρηματικῆς ὑποστηρίξεως δι' ἧς θέλουσι πληρωθῇ πλείσται σπουδαῖαι ἀνάγκαι αὐτοῦ, περὶ ὧν θέλουσιν ἐκτεθῇ τὰ δέοντα ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ προσεχοῦς ἔτους. Χαίρομεν δὲ ἀναγγέλλοντες ἀπὸ τοῦδε ὅτι συνωμολογήθη ἤδη διὰ μέρους τῶν χρημάτων τούτων ἡ ἄγορὰ τοῦ πλείστου μέρους τῆς πλουσιωτάτης νομισματικῆς συλλογῆς Δ. Π. Μανρομχάλη, ἧς λεπτομερῇ κατάλογον ἐδημοσίευσε τὸ παρὸν περιοδικὸν ἐν τῷ τόμῳ Γ' τοῦ παρελθόντος ἔτους (σελ. 177-268, πίν. XI-XVII).

Νομισματογνώμων βοηθός.

Εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ Νομ. Μουσείου ἐγένετο μεταβολὴ παραιτηθέντος τοῦ εὐδοκίμου ἐπὶ ἐν ἔτος ὑπηρετήσαντος νομισματογνώμωνος βοηθοῦ κ. Ἀντ. Κεραμοπούλου, καταλαβόντος νῦν θέσιν ἐφόρου ἀρχαιοτήτων μετὰ διαγωνισμόν, ἐν ᾧ ἠρίστευσεν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ διορισθέντος, τῇ 15 Ἰουλίου ἐ. ἔ., τοῦ κ. Κωνσταντίνου Μ. Κωνσταντοπούλου, ὃν εἶχε πέμψει πρὸς τριῶν ἐτῶν εἰς Ἑσπερίαν ὡς ὑπότροφον πρὸς σπουδὴν τῆς νομισματικῆς ἐπιστήμης τὸ Ἐθν. Νομισμ. Μουσεῖον διὰ τῶν πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ φιλομούσου ὁμογενοῦς Λ. Ζαρίφη δωρηθέντων τῷ Νομισμ. Μουσείῳ χρημάτων. Καὶ τῷ μὲν κ. Ἀντ. Κεραμοπούλῳ ἐξεφράσθη ἡ ἀνήκουσα πλήρης εὐαρέσκεια ἐπὶ τῇ εὐδοκίμῳ αὐτοῦ ὑπηρεσίᾳ, παρὰ δὲ τοῦ νῦν λίαν γνωστοῦ τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ παρόντος περιοδικοῦ κ. Κ. Κωνσταντοπούλου προσδοκᾷ εὐλόγως τὰ βέλτιστα ἢ Διευθύνσις τοῦ Νομισμ. Μουσείου.

Δημοσιεύσεις.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, πλὴν τῶν ἐν τῷ παρόντι περιοδικῷ δημοσιευθέντων νομισμάτων καὶ μολυβδοβούλλων τοῦ Νομ. Μουσείου, ἐδημοσιεύθη τέλος, τῇ γενναίᾳ δαπάνῃ τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου κ. Γρηγ. Μαρασλῇ, ἡ τρίτομος ἡμῶν συγγραφὴ «Τὰ νομίσματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων» ἐν ἣ περιλαμβάνεται καὶ πλήρης καὶ λεπτομερεστάτη περιγραφὴ πάντων τῶν ἐν τῷ Νομ. Μουσείῳ πολυαριθμοτάτων καὶ σπουδαιωτάτων Πτολεμαϊκῶν νομισμάτων. Σημειωτέον δ' ὅτι τὴν μεγάλην δαπάνην πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Νομισματ. Μουσείων τῆς Ἑσπερίας καὶ καταγραφὴν πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς Πτολεμαϊκῶν νομισμάτων ἐδωρήσατο ἡμῖν αὐθορμήτως ὁ κορυφαῖος τῶν συγχρόνων νομισματολόγων, σεβαστὸς δὲ καὶ ἀρχαῖος φίλος ἡμῶν κ. F. Imhoof-Blumer.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Νοεμβρίου 1904.

I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΣΥΝΟΨΙΣ

ΤΗΣ ΥΠΟ ΑΛΕΞ. ΓΡ. ΣΟΥΤΣΟΥ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΘΕΙΣΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

	✕	Р	✕	Ἀθροισμα
ΙΣΠΑΝΙΑ ἐν γένει	—	—	1	1
Ἐμπορίαι	—	—	1	1
Κόρδουβα (col. Patricia)	—	—	1	1
Κάδης	—	—	1	1
Ὀβουλκῶν	—	—	1	1
Ταρακῶν	—	—	1	1
Τουριασῶ	—	—	1	1
ΓΑΛΛΙΑ				
Ἀντίπολις	—	—	1	1
Βιέννη	—	—	1	1
Καβαλλίων	—	—	1	1
Δούγδουνον	—	—	1	1
Μασσαλία	—	5	1	6
Κατετιπών	—	1	—	1
Νέμαυος	—	—	1	1
Εἰς μεταφοράν	—	6	13	19

	Χ	Ρ	Λ	Ἀθροισμα
ΙΤΑΛΙΑ				
ΕΤΡΟΥΡΙΑ				
Ποπουλωνία	—	6	13	19
ΟΜΒΡΙΚΗ				
Ἀρίμινον	—	1	—	1
Τύδερα	—	—	1	1
ΠΙΚΕΝΤΙΝΗ				
Ἀγκών	—	—	1	1
Ἀδρία	—	—	1	1
ΛΑΤΙΟΝ				
Ἀκύτινον	—	—	1	1
Ῥώμη (=Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου κο- πέν ἐν Κωνσταντινουπόλει)	—	—	1	1
ΣΑΥΝΙΤΙΣ				
Αἰσεργία	—	—	1	1
ΦΡΕΝΤΑΝΟΙ ἐν γένει	—	—	1	1
Λάρινον	—	—	1	1
ΚΑΜΠΑΝΙΑ				
Ἀβέβαια (φέροντα ROMA)	—	—	2	2
Ἀλλιφα	—	1	—	1
Γράξα [Καλαβρίας]	—	—	1	1
Καίτη	—	—	1	1
Κάλης	—	—	1	1
Καύη	—	—	1	1
Κομπουτερία	—	—	1	1
Κύμη	—	1	—	1
Νεάπολις	—	1	3	4
Νουκέρια Ἀλφατέρνα	—	1	—	1
Νῶλα	—	1	—	1
Σύεσσα Αὐρούγκα	—	1	1	2
Τέανον Σιδικηνόν	—	—	1	1
Υῤῥία	—	1	—	1
Φιστελία	—	2	—	2
ΑΠΟΥΛΙΑ				
Ἄρποι	—	—	1	1
Ἀσκλον	—	—	1	1
Βάριον	—	—	1	1
Κανύσιον	—	—	1	1
Λουκερία	—	—	1	1
Ματέολα	—	—	1	1
Νεάπολις Πευκετίας	—	—	1	1
Οὔενουσία	—	—	1	1
Ῥυβαστεινοὶ	—	1	1	2
Σαλαπία	—	—	1	1
Τιατία	—	—	1	1
Υῤῥιον	—	—	1	1
ΚΑΛΑΒΡΙΑ				
Ἀζετινὸν [Ἀπουλίας]	—	—	1	1
Βρεντήσιον	—	—	1	1
Εἰς μεταφορὰν	—	17	48	65

	Χ	Ρ	Χ	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	—	17	48	65
Βυτόντιον [Ἀπουλίας] . . .	—	—	1	1
Καιλία [Ἀπουλίας] . . .	—	—	2	2
Ὀρρα [Καλαβρίας] . . .	—	—	1	1
Ὁξαντον . . .	—	—	2	2
Τάρας . . .	—	7	1	8
ΔΕΥΚΑΝΙΑ				
Ἡράκλεια . . .	—	2	2	4
Θούριοι . . .	—	2	—	2
Λᾶος . . .	—	—	1	1
Μεταπόντιον . . .	—	4	—	4
Παιστός . . .	—	—	1	1
Ποσειδωνία . . .	—	1	—	1
Σύβαρις . . .	—	2	—	2
Υἑλή . . .	—	5	—	5
ΒΡΕΤΤΙΑ ἔν γένει				
Ἰπώνιον . . .	—	—	1	1
Καυλωνία . . .	—	1	—	1
Κρότων . . .	—	3	—	3
Λοκροὶ Ἐπιζεφύριοι . . .	—	1	2	3
Νουκέρια . . .	—	—	1	1
Περικόλιον . . .	—	1	—	1
Οὐαλεντία (Ἰπώνιον) . . .	—	—	1	1
Πετηλία . . .	—	—	1	1
Ῥήγιον . . .	—	3	2	5
Τέρινα . . .	—	3	—	3
ΣΙΚΕΛΙΑ				
Ἀβάκαινον . . .	—	1	—	1
Ἀγύριον . . .	—	1	—	1
Αἰτνα . . .	—	2	—	2
Ἀκράγας . . .	—	1	1	2
Ἀλαισα . . .	—	—	1	1
Ἀσσωρος . . .	—	—	1	1
Γέλα . . .	—	3	2	5
Ἐντελλα . . .	—	—	1	1
Ζάγκλη . . .	—	1	—	1
Ἡράκλεια Μινώα . . .	—	1	1	2
Θέρμαι αἱ Ἱμεραῖαι . . .	—	—	1	1
Ἱμέρα . . .	—	1	—	1
Καινὴ . . .	—	—	1	1
Καλὴ Ἀκτὴ . . .	—	—	1	1
Καμάρινα . . .	—	1	1	2
Κατάνη . . .	—	2	2	4
Κεντόριπα . . .	—	—	3	3
Κεφαλοίδιον . . .	—	—	1	1
Λεοντῖνοι . . .	—	1	—	1
Διλύβαιον . . .	—	—	1	1
Μαμερτῖνοι . . .	—	—	2	2
Μέναινον . . .	—	—	1	1
Μεσσήνη . . .	—	2	1	3
Εἰς μεταφοράν . . .	—	71	91	162

	Χ	Ρ	Λ	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	—	71	91	162
Μοργαντίνη	—	—	1	1
Νάξος	—	2	—	2
Πάνορμος	—	1	1	2
Σέγεστα	—	1	1	2
Σελινοῦς	—	1	—	1
Σολοῦς	—	—	1	1
Συράκουσαι	1	7	2	10
» Ἱέρων	—	—	1	1
» Ἀγαθοκλῆς	—	—	1	1
Ταυρομένιον	—	—	2	2
Τυνδαρίς	—	—	1	1
Υβλα μεγάλη	—	—	1	1
ΚΟΣΕΟΥΡΑ	—	—	1	1
ΓΑΥΔΟΣ	—	—	1	1
ΛΙΠΠΑΡΑ	—	—	1	1
ΜΕΛΙΤΗ	—	—	2	2
ΤΑΥΡΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ	—	—	1	1
Παντικάπαιον	—	—	3	3
ΣΑΡΜΑΤΙΑ				
Ὀλβία	—	—	2	2
Τύρας	—	—	1	1
ΒΟΣΠΟΡΟΣ				
Ἀχαΐται	—	—	1	1
ΜΟΙΣΙΑ Η ΑΝΩ				
Οὔϊμινάκιον	—	—	1	1
ΜΟΙΣΙΑ Η ΚΑΤΩ				
Διονυσόπολις	—	—	1	1
Ἰστρος	—	1	—	1
Καλλατία (;)	—	—	1	1
Μαρκιανόπολις	—	—	1	1
Νικόπολις	—	—	1	1
Τόμοι	—	—	1	1
Τόπειρος	—	—	1	1
ΘΡΑΚΗ				
Ἀβδηρα	—	1	—	1
Ἀγχιάλος	—	—	1	1
Ἀδριανόπολις	—	—	1	1
Αὐγούστα Τραϊανή	—	—	1	1
Αἴνος	—	2	1	3
Βιζύη	—	—	1	1
Βισάνθη	—	—	1	1
Βυζάντιον	—	2	1	3
Δέουλτον	—	—	1	1
Δικαία	—	1	—	1
Μαρώνεια	—	2	2	4
Μεσημβρία	—	1	2	3
Ὀδησσός	—	—	1	1
Πανταλία	—	—	1	1
Πέρινθος	—	—	1	1
Εἰς μεταφορὰν	1	93	138	232

	κ	ρ	μ	" Αθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	1	93	138	232
Σερδική	—	—	1	1
Φιλιππόπολις	—	—	1	1
ΚΟΣΘΗ	1	—	—	1
ΘΡΑΚΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ				
Αἰγὸς ποταμοὶ	—	—	1	1
Καρδία	—	—	1	1
Κοῖλα	—	—	1	1
Λυσιμάχεια	—	1	2	3
Μάδυτος	—	—	1	1
Σηλυμβρία	—	1	—	1
Σηστός	—	—	2	2
Χερσόνησος	—	1	—	1
ΔΗΜΝΟΣ ἐν γένει (τὸ ἕτερον ἀνήκει τῇ Σκύρῳ)	—	—	2	2
Ἥφαιστία (ἐν ἀνήκει τῇ Σκύρῳ)	—	—	3	3
Μυρίνα	—	—	2	2
ΙΜΒΡΟΣ	—	—	3	3
ΘΑΣΟΣ	—	6	2	8
ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ	—	—	1	1
ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΘΡΑΚΗΣ				
Λυσίμαχος	—	—	1	1
Πατράος (= ἀβέβαιον Θράκης)	—	—	1	1
Ρομητάλκης Α΄	—	—	1	1
ΙΔΛΥΡΙΑ				
Ἀμαντία	—	—	1	1
Ἀπολλωνία	—	2	3	5
Βύλλις	—	—	1	1
Δυρράχιον	—	7	1	8
ΙΕΣΑ	—	—	1	1
ΦΑΡΟΣ	—	—	1	1
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ				
Μακεδόνων ἐν γένει	—	4	2	6
Μακεδόνων τετάρτης	—	—	1	1
Αἰνία	—	1	—	1
Ἀκανθος	—	3	1	4
Ἀμφίπολις	—	1	1	2
Ἀφντις	—	—	1	1
Βέροια	—	—	1	1
Βοττιαία	—	—	2	2
Δίον	—	—	1	1
Ἐδεσσα	—	—	1	1
Εὐρυδίκεια (= Εφεσος Εὐρυδίκεια) . . .	—	—	1	1
Ἡϊών	—	3	—	3
Ηρακλείας Σιντικής Ἀδαῖος τύραννος .	—	—	1	1
Θεσσαλονίκη	—	—	8	8
Κασσάνδρεια	—	—	1	1
Λήτη	—	1	—	1
Μεθώνη	—	—	1	1
Μένδη	—	1	—	1
Νεάπολις	—	2	2	4
Εἰς μεταφορὰν	2	127	197	326

	Χ	Ρ	Χ	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	2	127	197	326
᾽Ορέστιοι (=Θάσος)	—	1	—	1
᾽Ορθαγορεία	—	1	—	1
᾽Οσσίων (=Μώσσης ἡγεμόν)	—	1	—	1
Οὐρανόπολις (τὸ Ρ = Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ')	—	1	2	3
Πέλλα	—	—	3	3
Ποτίδαια	—	1	—	1
Πύδνα	—	—	2	2
Σκιώνη	—	—	1	1
Στόβοι	—	—	1	1
Τερώνη	—	1	—	1
Τραϊλίον	—	—	1	1
Φίλιπποι	—	1	3	4
Χαλκιδική	—	3	—	3
Μακεδονίας ἀβέβαιον (=Σικελίας) . . .	—	—	1	1
ΑΛΩΝΗΘΟΣ	—	—	1	1
ΠΕΠΑΡΗΘΟΣ	—	—	1	1
ΕΚΙΑΘΟΣ	—	—	2	2
ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ				
᾽Αβέβαιος βασιλεὺς (=Αἰγαί Μακεδονίας)	—	1	—	1
᾽Αμύντας	—	—	1	1
Φίλιππος Β'	2	2	3	7
᾽Αλέξανδρος Γ' ὁ Μέγας	1	2	1	4
Κάσσανδρος	—	—	1	1
᾽Αλέξανδρος Δ'	—	—	1	1
᾽Αντίγονος Α'	—	—	2	2
Δημήτριος Β'	—	—	3	3
Φίλιππος Ε'	—	—	3	3
Περσεύς	—	—	2	2
ΘΕΣΣΑΛΙΑ ἐν γένει	—	1	4	5
Αἰνιάνες	—	2	1	3
᾽Ατράξ	—	—	1	1
Γυρτών	—	—	1	1
Δημητριάς	—	1	—	1
᾽Ηράκλεια ἡ Τραχινία	—	—	1	1
Κιέριον	—	—	1	1
Κραννών	—	—	1	1
Λαμία	—	2	1	3
Λάρισα	—	3	2	5
Λάρισα ἡ Κρεμαστή	—	—	3	3
Μαγνησία	—	—	2	2
Μαλὶς	—	—	1	1
Μελίβοια	—	—	1	1
Μητρόπολις	—	—	1	1
Μινύαι (=Πινταγόρας Κύπρου;)	—	—	1	1
Οἰταῖοι	—	1	1	2
Ορθη	—	—	1	1
Πελίνα	—	—	1	1
Περραιβοὶ	—	1	—	1
Σκοτούσσα	—	1	—	1
Εἰς μεταφορὰν	5	154	257	415

	Χ	Ρ	Λ	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	5	154	257	415
Τρίκκα	—	1	—	1
Φάλαννα	—	—	2	2
Φαρκαδῶν	—	—	1	1
Φάρσαλος	—	1	1	2
Φεραὶ (τὸ ἀργυροῦν εἶναι κίβδηλον) . . .	—	1	1	2
Φιλιππόπολις (;)	—	—	1	1
ΗΠΕΙΡΟΣ				
Ἡπειρωτῶν ἐν γένει	—	2	2	4
Ἀμβρακία	—	3	3	6
Βουθρωτὸς	—	—	2	2
Κασσώπη	—	—	1	1
Δαμάστιον [Ἰλλυρίας]	—	1	—	1
Ἑλέα	—	—	1	1
Μολοσσοὶ	—	—	1	1
Νικόπολις	—	—	1	1
Πανδοσία	—	—	2	2
Φοινίκη	—	—	1	1
Ὡρικὸς [Ἰλλυρίας]	—	—	1	1
ΚΕΡΚΥΡΑ	—	15	30	45
ΑΚΑΡΝΑΝΙΑ				
Ἀκαρνάνων ἐν γένει	—	1	2	3
Ἀλυζία	—	2	1	3
Ἀνακτόριον (τὸ Λ τύπων Φιλίππου Β') . .	—	2	1	3
Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν	—	1	2	3
Ἀστακὸς	—	—	1	1
Θύρρειον	—	1	1	2
Μεδεῶν	—	—	1	1
Οἰνιάδαι	—	2	1	3
Πάλαιρος	—	1	—	1
Σολλέων (= Ἰόλλα Μυσίας)	—	—	1	1
Στράτος	—	1	1	2
ΛΕΥΚΑΣ	—	8	6	14
ΑΙΤΩΛΙΑ ἐν γένει				
Ἀθαμᾶνες [Ἡπείρου]	—	1	4	5
Λυσιμάχεια (τὸ ἕτερον εἶναι ἀρχαϊκὸν τῆς Λευκάδος)	—	—	2	2
ΛΟΚΡΙΣ				
Λοκρῶν Ἐπικνημιδίων	—	—	2	2
Λοκρῶν Ὀπουντίων	—	7	3	10
Λοκρῶν Ὑποκνημιδίων	—	2	—	2
Ἀμφισσα	—	—	1	1
Θρόνιον	—	—	1	1
Σκάρφεια	—	—	1	1
ΦΩΚΙΣ				
Φωκέων ἐν γένει	—	2	3	5
Δελφοὶ	—	3	1	4
Ἑλάτεια	—	—	3	3
Ἑλάτεια καὶ Φωκίς	—	—	1	1
Εἰς μεταφορὰν	5	214	348	567

	Χ	Ρ	Λ	* Αθροισμα
Εκ μεταφορᾶς . . .	5	214	348	567
ΒΟΙΩΤΙΑ				
Βοιωτῶν ἐν γένει	—	6	5	11
Θῆβαι (ἐν εἶναι ἐπίχρυσον κίβδηλον) . .	—	23	5	28
Ἀλιαρτὸς	—	1	—	1
Δηλίων καὶ Δι	—	3	—	3
Θεσπιαὶ	—	2	2	4
Ἰσμήνη	—	1	—	1
Κορώνεια	—	1	—	1
Κῶπαι	—	1	—	1
Λεβάδεια	—	1	1	2
Μυκαλίσσος	—	1	—	1
Ὀρχομενὸς (τὸ ἐν Λ=Ὀρχομενὸς Ἀρκαδ.)	—	3	2	5
Πλαταιαὶ (τὸ ἐν ἀβέβαιον)	—	—	2	2
Τανάγρα	—	2	1	3
Φαραὶ	—	1	—	1
ΑΤΤΙΚΗ				
Ἀθῆναι Ἀργυρᾷ Σολωνείου ἐποχῆς . . .	—	8	—	8
» Σολωνείου ἐποχῆς	—	4	—	4
» Περικλείου ἐποχῆς	—	32	—	32
» Μακεδονικῆς ἐποχῆς	—	13	—	13
» ἐποχῆς τῶν ἀρχόντων	—	4	—	4
Χαλκᾷ Ἑλληνικῆς ἐποχῆς	—	—	38	38
» Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς	—	—	30	30
Ἐλευσίς	—	—	3	3
Ὠρωπὸς	—	—	1	1
ΣΑΛΑΜΙΣ	—	—	4	4
ΜΕΓΑΡΙΣ				
Μέγαρα	—	—	5	5
Αἰγόσθενα	—	—	1	1
Παγαὶ	—	—	1	1
Αἶγινα	—	17	7	24
ΑΧΑΪΚΗ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑ				
Ἀχαιῶν ἐν γένει	—	—	1	1
Αἶγιρα	—	4	—	4
Αἶγιον	—	3	—	3
Ἀλίφειρα	—	—	1	1
Ἀντιγόνεια	—	6	1	7
Ἄργος	—	9	1	10
Διπαία	—	7	—	7
Δύμη	—	1	—	1
Ἐπίδαυρος	—	3	—	3
Εὔα	—	1	—	1
Ἡλείων	—	19	—	19
Ἡραία	—	—	1	1
Καρύνεια	—	—	1	1
Καφναὶ	—	2	1	3
Κόρινθος	—	4	—	4
Λακεδαιμόων	—	1	—	1
Μεγαλόπολις	—	10	—	10
Εἰς μεταφορὰν	5	408	463	876

	%	Α	Μ	᾽Αθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	5	408	463	876
Μέγαρα	—	9	—	9
Μεσσηνίων	—	9	—	9
Παλλάντιον	—	2	—	2
Πάτραι	—	4	—	4
Πελλήνη	—	1	1	2
Σικυών	—	6	1	7
Τεγέα	—	1	2	3
Φιγάλεια	—	—	1	1
Ἀβέβαια	—	4	—	4
ΚΟΡΙΝΘΙΑ				
Κόρινθος	—	29	14	43
Κορίνθου καὶ Ἄργους Ἀμφιλοχικοῦ . .	—	—	1	1
Κορίνθου καὶ Θυρείου	—	—	1	1
ΑΧΑΪΑ				
Αἴγιον	—	—	1	1
Αἴγειρα	—	—	1	1
Βούρα	—	—	1	1
Δύμη	—	3	1	4
Ἑλίκη [Λεοντῖνοι ἢ Μεταπόντιον;] . .	—	—	1	1
Πάτραι	—	2	5	7
Πελλήνη (ἐν Μ=Πεπάρηθος)	—	2	6	8
ΣΙΚΥΩΝΙΑ				
Σικυών	—	9	5	14
Τενέα	—	—	1	1
ΦΛΙΑΣΙΑ				
Φλιοῦς	—	4	2	6
ΗΛΙΣ				
Ἡλείων ἐν γένει	—	5	3	8
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ				
Κοράνιον	—	1	—	1
Πάλη	—	1	2	3
Πρόνοι	—	—	1	1
Σάμη	—	—	1	1
ΙΘΑΚΗ	—	—	3	3
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	—	2	3	5
ΜΕΣΣΗΝΙΑ				
Μεσσηνία ἐν γένει	—	1	5	6
Θουρία	—	—	1	1
Κορώνη	—	1	—	1
Κυπαρισσία	—	—	2	2
Πύλος	—	—	1	1
ΛΑΚΩΝΙΑ				
Λακεδαιμονίων ἐν γένει	—	2	7	9
Γύθειον	—	—	1	1
Λᾶς	—	—	1	1
ΚΥΘΗΡΑ	—	—	1	1
ΑΡΓΟΛΙΣ				
Ἄργος	—	14	3	17
Ἐπίδαυρος	—	1	4	5
Εἰς μεταφορὰν . . .	5	521	547	1073

	Χ	Ρ	Μ	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	5	521	547	1073
Ἐρμιόνη	—	1	2	4
Θυρέα καὶ Ἄργος (;)	—	2	—	2
Θυρέα (τὸ ἀργυροῦν = Δελφῶν, τὸ χαλκοῦν = Ἄργους)	—	1	1	2
Κλεωναί	—	3	3	6
Μέθανα	—	—	1	1
Τίρυνς	—	—	4	4
Τροϊζήν	—	1	3	4
ΑΡΚΑΔΙΑ				
Ἀρκαδῶν ἐν γέγει	—	7	1	8
Ἀλέα	—	—	1	1
Ἡραία	—	2	4	6
Θέλπουσα	—	—	1	1
Καφναί	—	—	2	2
Κλειτορεία	—	1	—	1
Μαντινεία	—	2	2	4
Μεγαλόπολις	—	1	1	2
Μεθύριον	—	—	1	1
Ὀρχόμενος	—	—	1	1
Στύμφαλος (τὸ μέγα Ρ εἶναι κίβδηλον!)	—	2	—	2
Τεγέα	—	—	10	10
Φενεὸς	—	—	2	2
Χαρισία	—	—	2	2
ΚΡΗΤΗ				
Κοινὸν Κρητῶν	—	—	1	1
Ἄξος	—	—	1	1
Ἀπολλωνία	—	1	2	3
Ἀπτερα	—	—	4	4
Ἀρσινόη	—	—	1	1
Γόρτυς	—	—	1	1
Δικτύνα	—	1	—	1
Ἐλευθέρινα	—	—	1	1
Ἱεράπυτνα	—	—	1	1
Ἱτανός	—	4	—	4
Κνωσός	—	1	2	3
Κυδωνία	—	1	1	2
Λάππα	—	—	1	1
Λατώς	—	—	1	1
Λύττος (τὸ ἐν Ρ εἶναι ἀβέβαιον Λυκίας;)	—	2	2	4
Ὀλοῦς	—	—	1	1
Πολυρῆνιον	—	1	2	3
Πραῖσος	—	—	1	1
Πρίανσος	—	—	1	1
Πύρρανθος [= Ἱεράπυτνα]	—	—	1	1
Ῥαῦκος	—	1	—	1
Ῥίθυμνα	—	—	1	1
Συβρίτα	—	—	1	1
Φαιστός	—	1	—	1
Φαλάσαρνα	—	—	1	1
Εἰς μεταφορὰν	5	557	617	1179

	✕	Ρ	✕	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	5	557	617	1179
Χερσόνησος (τὸ ἀργυροῦν=Ἐλευθέρινα).	—	1	1	2
ΕΥΒΟΙΑ				
Εὐβοέων ἐν γένει	—	1	7	8
Ἀρτεμίσιον (=Μικρασιατικόν. Λάμψακος;)	—	—	1	1
Ἐρέτρια	—	3	1	4
Ἰστιαία	—	6	1	7
Κάρυστος	—	1	4	5
Χαλκίς	—	4	3	7
ΚΥΚΛΑΔΕΣ				
Ἀμοργοῦ Αἰγιάλη	—	—	3	3
» Ἀρχεσίνη	—	—	2	2
» Μινώα	—	—	1	1
Ἀνάφη	—	—	3	3
Ἄνδρος	—	—	4	4
Δήλος	—	1	2	3
Θήρα	—	—	2	2
Ἴος	—	—	3	3
Κέως ἐν γένει	—	1	2	3
» Ἴουλις	—	—	1	1
» Καρθαία	—	—	2	2
» Κορησία	—	1	1	2
Κίμωλος	—	—	1	1
Κύνθος	—	—	3	3
Μήλος	—	—	5	5
Μύκονος	—	—	2	2
Νάξος	—	2	3	5
Πάρος (τρία εἶναι τοῦ Πανόρμου τῆς Σι- κελίας).	—	—	7	7
Σέριφος	—	—	3	3
Σίφνος	—	1	1	2
Σύρος	—	—	3	3
Τήνος	—	—	3	3
ΒΟΣΠΟΡΟΣ ΚΙΜΕΡΙΟΣ				
Φαναγορία	—	—	1	1
ΚΟΛΧΙΣ	—	1	—	1
ΠΟΝΤΟΣ				
Ἀμισός	—	1	2	3
Γαζίουρα	—	—	1	1
Ζήλα	—	—	1	1
Κάβειρα	—	—	1	1
Κόμανα	—	—	1	1
Νεοκαισάρεια	—	—	1	1
Σεβαστόπολις	—	—	1	1
Τραπεζοῦς	—	—	1	1
Φαρνακία	—	—	1	1
ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΠΟΝΤΟΥ κτλ.				
Ῥησκούπορις	—	—	1	1
ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑ				
Ἀμαστρίς	—	—	2	2
Εἰς μεταφορὰν . . .	5	581	706	1292

	Χ	Ρ	Λ	᾽Αθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	5	581	706	1292
Κροῶνα	—	1	—	1
Σεβαστή	—	—	1	1
Σινώπη	—	2	2	4
ΒΙΘΥΝΙΑ ἐν γένει	—	—	1	1
Ἀπάμεια	—	—	2	2
Δία	—	—	1	1
Ἡράκλεια	—	1	—	1
Ἰουλιόπολις	—	—	1	1
Καλχηδὼν	—	1	2	3
Κίος	—	2	—	2
Νίκαια	—	—	1	1
Νικομήδεια	—	—	1	1
Προῦσα πρὸς Ὀλύμπῳ	—	—	1	1
Τίον	—	—	2	2
ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΒΙΘΥΝΙΑΣ				
Προουσίας Β'	—	—	1	1
PROVINCIA ASIA	—	1	—	1
ΜΥΣΙΑ				
Ἀδραμύτειον	—	—	2	2
Ἀντανδρος	—	—	1	1
Ἀσσός	—	—	1	1
Ἀταρνεὺς	—	—	2	2
Γάργαρα	—	—	1	1
Γέργιθα [=Τρωάδος].	—	—	1	1
Γέρμη	—	—	2	2
Κύζικος	1	—	3	4
Δάμψακος	—	1	1	2
Μιλητόπολις	—	—	2	2
Πάριον	—	2	2	4
Πέργαμος	—	1	4	5
» βασιλέως Φιλεταίρου	—	—	2	2
Περπερηνῶν	—	—	1	1
Πιονία	—	—	1	1
Πιτάνη	—	—	1	1
Πλακία	—	—	1	1
Ποροσελήνη [Λέσβου].	—	—	1	1
Πρίαπος	—	—	1	1
Προκόννησος	—	1	1	2
ΤΡΩΑΣ				
Ἀβδος (τέσσαρα τῶν ἀργυρῶν = Ἀπολ- λωνία Θράκης)	—	6	2	8
Ἀλεξάνδρεια Τρωάς	—	—	5	5
Ἀχίλλειον (ι).	—	—	1	1
Βιρυτός	—	—	1	1
Δάρδανος	—	—	2	2
Θύμβρα	—	—	1	1
Ἴλιον	—	—	2	2
Κεβρηνία	—	1	1	2
Κολώνη	—	—	1	1
Εἰς μεταφορὰν	6	601	769	1376

	Χ	Ρ	Χ	᾿Αθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	6	601	769	1179
Λάρισα	—	—	1	1
Νεανδρία	—	—	1	1
᾿Οφρύνιον	—	—	1	1
Σίγειον	—	—	1	1
Σκήψις	—	—	1	1
ΤΡΕΝΔΟΣ (τὸ ἀργυροῦν εἶναι ὑπόχαλκον) . .	—	1	1	2
ΑΙΟΛΙΣ				
Αἰολέων	—	—	1	1
Αἰγαί	—	—	1	1
Ἐλαία	—	—	2	2
Κύμη	—	1	2	3
Λάρισα	—	—	1	1
Μύρινα	—	1	2	3
Νέον τείχος	—	—	1	1
Τήμος	—	—	3	3
ΛΕΣΒΟΣ ἐν γένει	—	1	—	1
᾿Αντισσα	—	—	1	1
᾿Ερεσός	—	—	2	2
Μέθυμνα	—	—	1	1
Μυτιλήνη	—	1	2	3
ΝΑΞΟΣ	—	—	2	2
ΙΩΝΙΑ				
᾿Απολλωνιάς (:)	—	—	2	2
Γάμβριον	—	—	2	2
᾿Ερυθραί	—	3	1	4
᾿Εφεσος	—	3	3	6
᾿Εφεσος ᾿Αρσινόη	—	—	1	1
᾿Ηράκλεια Λάτμου	—	—	2	2
Κλαζομεναί	—	2	3	5
Κολοφών	—	1	1	2
Λέβεδος	—	—	1	1
Λεύκη	—	—	1	1
Μαγνησία	—	1	1	2
Μητρόπολις	—	—	1	1
Μίλητος	—	1	2	3
Πρήνη	—	—	2	2
Σμύρνη	—	—	4	4
Τέως	—	1	2	3
Φύγελα	—	—	2	2
Φώκαια	—	—	1	1
ΙΚΑΡΙΑΣ ΟΙΝΟΗ	—	—	1	1
ΣΑΜΟΣ	—	1	5	6
ΧΙΟΣ	—	2	3	5
ΚΑΡΙΑ				
᾿Αβα	—	—	1	1
᾿Αλάβανδα	—	—	1	1
᾿Αλικαρνασσός	—	—	3	3
᾿Αλινδα	—	—	1	1
᾿Αντιόχεια ἐπὶ Μαιάνδρου	—	—	1	1
Εἰς μεταφοράν . . .	6	621	844	1471

	Χ	Ρ	Χ	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	6	621	844	1471
Ἀπολλωνία	—	—	1	1
Ἀρπασσα	—	—	1	1
Ἀστυρα	—	—	1	1
Ἀφροδισιάς	—	—	1	1
Βάργασα	—	—	1	1
Βαργυλία	—	—	1	1
Εὐρωμος	—	—	1	1
Ἰασός	—	—	1	1
Καῦνος	—	—	1	1
Κέραμος	—	—	1	1
Κνίδος	—	2	1	3
Μύλασα	—	—	1	1
Μύνδος	—	—	1	1
Νῦσα (Λυδίας)	—	—	1	1
Πλάρασσα	—	—	1	1
Πρένασος (=Πέργη Παμφυλίας)	—	—	1	1
Πύρνη (Γύρνος Αἰολίδος)	—	—	1	1
Στρατονίκεια	—	—	1	1
Τάβα	—	—	2	2
Τραπεζόπολις	—	—	1	1
Τρίπολις (Φρυγίας)	—	—	2	2
ΑΣΤΥΠΑΛΛΑΙΑ	—	—	1	1
ΚΑΛΥΜΝΑ	—	1	1	2
ΚΩΣ	—	1	3	4
ΝΙΣΥΡΟΣ	—	—	1	1
ΡΟΔΟΣ	—	9	2	11
Ἰαλυσός Ῥόδου	—	1	—	1
ΤΗΛΟΣ	—	—	1	1
ΛΥΔΙΑ				
Αἰγαί (ἴδε Κιλικίαν)	—	—	—	—
Ἀπόλλωνος Ἱερὸν	—	—	1	1
Ἀττάλεια	—	—	1	1
Βάγης	—	—	1	1
Βλαύνδος (=Φρυγία)	—	—	1	1
Γόρδος Ἰουλία	—	—	1	1
Δάλδης	—	—	1	1
Διὸς Ἱερὸν	—	—	1	1
Ἑρμοκαπηλία	—	—	1	1
Θνάτειρα	—	—	2	2
Ἱεροκαισάρεια	—	—	1	1
Καῦστριανοὶ	—	—	1	1
Κίδραμος	—	—	1	1
Κιλβιανοὶ οἱ ἄνω	—	—	2	2
Μαγνησία Σιτύλου	—	—	2	2
Μαιονία	—	—	1	1
Μάσταυρα	—	—	1	1
Μοστηνοὶ	—	—	1	1
Νάκρασα	—	—	1	1
Σαῖτται	—	—	1	1
Εἰς μεταφορὰν	6	635	898	1539

	Χ	Ρ	Χ	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	6	635	898	1539
Σάρδεις	—	—	2	2
Σίλανδος	—	—	1	1
Τάβαλα	—	—	1	1
Τημένου Θύραι (Φρυγίας)	—	—	1	1
Τράλλεις	—	1	1	2
Υπαιπα	—	—	1	1
Υρκανίς	—	—	2	2
Φιλαδέλφεια	—	—	1	1
ΦΡΥΓΙΑ				
Ἀγκυρα	—	—	1	1
Αἰξανοί	—	—	2	2
Ἀκκίλαιον	—	—	1	1
Ἀκμονία	—	—	1	1
Ἀλία	—	—	1	1
Ἀμόριον	—	—	1	1
Ἀπάμεια	—	—	2	2
Ἀππία	—	—	1	1
Ἀταία (Μυσίας)	—	—	1	1
Ἀττουδα	—	—	1	1
Βροῦζος	—	—	1	1
Γριμένου θύραι	—	—	1	1
Διονυσόπολις	—	—	1	1
Δοκίμιον	—	—	2	2
Δορύλαιον	—	—	1	1
Ἐπίκτητος	—	—	1	1
Εὐκαρπία	—	—	1	1
Εὐμένεια	—	—	2	2
Θεμισώνιον	—	—	1	1
Ἱεράπολις	—	—	1	1
Κάδοι	—	—	1	1
Κιβύρα	—	—	1	1
Κιδνεσσός	—	—	1	1
Κοτιάειον	—	—	1	1
Λαοδίκεια πρὸς Λύκον	—	—	2	2
Λυσιάς	—	—	1	1
Μητρόπολις	—	—	1	1
Νακόλεια	—	—	1	1
Πέλται	—	—	1	1
Πρυμνησσός	—	—	1	1
Σάλα	—	—	3	3
Σεβαστή	—	—	1	1
Στεκτόριον	—	—	1	1
Σύναος	—	—	3	3
Τιβεριόπολις	—	—	1	1
Τραϊανόπολις	—	—	1	1
ΛΥΚΙΑ ἐν γένει	—	1	—	1
Ἀντίφελλος	—	—	1	1
Κράγος	—	1	—	1
Κυάνη	—	—	1	1
Εἰς μεταφορὰν	6	638	955	1599

	Χ	Ρ	Χ	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	6	638	955	1599
Λίμυρα	—	—	1	1
Μασίκυτος	—	1	—	1
Μύρα	—	—	1	1
Ξάνθος	—	—	1	1
Ὀλυμπος	—	1	—	1
Πάταρα	—	—	1	1
Πίναρα	—	1	1	2
Ποδαλία	—	—	1	1
Τλῶς	—	—	1	1
Τλῶς καὶ Κράγος	—	—	1	1
Τράβαλα	—	—	1	1
Φάσηλις	—	1	2	3
Φέλλος	—	—	1	1
Χῶμα	—	—	1	1
Περικλῆς ἡγεμόν	—	—	1	1
ΠΑΜΦΥΛΙΑ				
Ἀριασσός [Πισιδίας]	—	—	1	1
Ἀσπενδος	—	1	1	2
Ἀττάλεια	—	—	1	1
Ἐτεννα	—	—	1	1
Ἰσινδος [Πισιδίας]	—	—	1	1
Κάσα [Κιλικίας]	—	—	1	1
Κόδρουλα [Πισιδίας]	—	—	1	1
Μάγυδος	—	—	1	1
Πέργη	—	1	1	2
Πῶγλα [=Πισιδία]	—	—	2	2
Σίδη	—	1	1	2
Σίλλυον	—	—	1	1
ΠΙΣΙΔΙΑ				
Ἀδαδα	—	—	1	1
Ἀμβλαδα	—	—	1	1
Ἀνδηδα	—	—	1	1
Ἀντιόχεια	—	—	2	2
Ἀπολλωνία Μορδιαίων	—	—	1	1
Βάρις	—	—	1	1
Κονανή	—	—	1	1
Κρήμνα	—	—	1	1
Λύρβη [Κιλικία]	—	—	1	1
Πεδνηλισσός	—	—	1	1
Σαγαλασσός	—	—	2	2
Σάμδα [; ;]	—	—	1	1
Σέλγη	—	—	1	1
Τερμησσός	—	—	2	2
ΛΥΚΑΟΝΙΑ				
Βάρατα	—	—	1	1
Ἰκόνιον	—	—	1	1
Παργαίς	—	—	1	1
Σανάτρα	—	—	1	1
Εἰς μεταφορὰν . . .	6	645	1003	1654

	Χ	Ρ	Λ	᾿Αθροισμα
Εκ μεταφορᾶς . . .	6	645	1003	1654
ΚΙΛΙΚΙΑ				
᾿Αδανα	—	—	1	1
Αἰγαί	—	—	3	3
᾿Ανάσαρβος	—	—	1	1
᾿Ανεμούριον	—	—	1	1
Διοκαισάρεια	—	—	1	1
Εἰρηνόπολις	—	—	1	1
Ιεράπολις Καστάβαλα	—	—	1	1
Καστάβαλα	—	—	1	1
Κελένδερις	—	1	1	2
Κολυβρασσός	—	—	1	1
Κώρυκος	—	—	1	1
Μαλλός	—	1	—	1
Μόψος	—	—	1	1
Νάγιδος (;)	—	1	—	1
Σελεύκεια πρὸς τῇ Καλυκάδω	—	—	2	2
Σόλοι	—	—	1	1
Σύεδρα	—	—	1	1
Ταρσός	—	1	5	6
Φλαβιόπολις	—	—	1	1
ΕΛΛΙΟΥΣΑ	—	—	1	1
ΣΕΒΑΣΤΗ νῆσος ἢ ᾿Ελαιούσα	—	—	1	1
ΚΥΠΡΟΣ ἐν γένει	—	—	1	1
Μάριον	—	1	—	1
Πάφος (τὸ Ρ=Πτολεμαίου Ι΄)	—	1	2	3
Σαλαμίς (=᾿Αλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου)	—	—	1	1
ΓΑΛΑΤΙΑ ἐν γένει	—	—	1	1
᾿Αγκυρα	—	—	1	1
Πεσσινοῦς	—	—	1	1
Σεβαστή (;)	—	—	1	1
ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ				
Καισάρεια	—	1	1	2
Τύανα	—	—	1	1
ΣΥΡΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΣ				
᾿Αντίοχος Β΄	—	1	—	1
Δημήτριος Β΄	—	1	—	1
ΚΟΜΜΑΓΗΝΗ				
Δολίχη	—	—	1	1
Ζεῦγμα	—	—	1	1
Σαμόσατα	—	—	1	1
ΚΥΡΡΗΣΤΙΚΗ				
Βέροια	—	—	1	1
Ἱερόπολις Βαμβόκη	—	—	2	2
Κύρρος	—	—	1	1
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ				
Χαλκίς πρὸς Βήλω	—	—	1	1
ΣΕΛΕΥΚΙΣ ΚΑΙ ΠΙΕΡΙΑ				
᾿Αδελφῶν Δήμων	—	—	1	1
᾿Αντιόχεια ᾿Ορόντου	—	—	2	2
Εἰς μεταφορὰν	6	654	1050	1710

	Χ	Ρ	Λ	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	6	654	1050	1710
Ἀντιοχεῖς πρὸς Δάφνη	—	—	1	1
Ἀπάμεια	—	—	1	1
Γάβαλα	—	—	1	1
Ἐμισα	—	—	1	1
Ἐπιφάνεια	—	—	1	1
Ἡλιοπόλις	—	—	1	1
Λαοδίκεια πρὸς τῇ θαλάσῃ	—	—	2	2
Σελεύκεια	—	—	2	2
ΤΡΑΧΩΝΙΤΙΣ				
Γάβα	—	—	1	1
Καίσαρεια Πανεύς	—	—	2	2
ΦΟΙΝΙΚΗ				
Ἀραδος	—	2	1	3
Βηρυτός	—	—	1	1
Βύβλος	—	—	1	1
Σιδῶν	—	—	1	1
Τρίπολις	—	—	2	2
Τύρος	—	1	1	2
ΔΕΚΑΠΟΛΙΣ				
Γέρασα	—	—	1	1
ΓΑΛΙΛΑΙΑ				
Τιβεριάς	—	—	1	1
ΣΑΜΑΡΕΙΑ				
Καίσαρεια	—	—	1	1
Νεάπολις	—	—	1	1
ΙΟΥΔΑΙΑ				
Ἀγριππιάς	—	—	1	1
Ἀσκαλὼν	—	—	2	2
ΑΡΑΒΙΑ				
Βόστρα	—	—	1	1
Πέτρα	—	—	1	1
Φιλιππόπολις	—	—	1	1
ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ				
Ἐδεσσα	—	—	1	1
Νίσιβις	—	—	1	1
Ῥήσιαινα	—	—	1	1
Σίγγαρα	—	—	1	1
ΠΑΡΘΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΑΡΣΑΚΙΔΑΙ	—	3	—	3
ΣΑΣΣΑΝΙΔΑΙ	—	2	—	2
ΑΙΓΥΠΤΟΣ				
Πτολεμαῖοι (Γ', Θ' καὶ ΙΒ')	—	—	3	3
Φίλιππος ὁ πρεσβύτερος Κράμα	—	1	—	1
Κορνηλία Σαλωνίνα »	—	1	—	1
Γαλληνός »	—	1	—	1
Διοκλητιανός »	—	1	—	1
ΚΥΡΗΝΑΪΚΗ				
Κυρήνη	1	2	1	4
Εὐεσπερίς	—	—	1	1
Πτολεμαῖς (=Πτολεμαίου Α' ἐν Κύπρῳ)	—	—	1	1
Εἰς μεταφορὰν . . .	7	668	1090	1165

	Χ	Ρ	Α	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	7	668	1090	1165
ZEYΓITANIA				
Ἰππὼν Διάφρυτος	—	—	1	1
Καρχηδὼν	—	1	1	2
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΦΘΑΡΜΕΝΑ	—	—	3	3
<hr/>				
ΡΩΜΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ				
Acilia	—	1	—	1
Claudia	—	1	—	1
Cornelia	—	1	—	1
Hosidia	—	1	—	1
Junia	—	1	—	1
Maenia	—	1	—	1
Naevia	—	1	—	1
Plaetoria	—	2	—	2
Roscia	—	1	—	1
Thoria	—	1	—	1
Tituria	—	1	—	1
Urbinia	—	1	—	1
Volteia	—	1	—	1
Ἀβέβαιον=Cohen XLIII, 15	—	1	—	1
Triens χαλκοῦς	—	—	1	1
ΡΩΜΑΪΚΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΑ				
Caesar	—	4	—	4
Pompeius Magnus	—	1	—	1
Brutus	—	1	—	1
Q. Cassius	—	1	—	1
Antonius	—	2	—	2
Antonius cum Cleopatra	—	1	—	1
Augustus	—	2	1	3
C. Caesar	—	1	—	1
Livia	—	—	1	1
Agrippa	—	—	1	1
Drusus	—	—	1	1
Antonia	—	—	1	1
Tiberius	1	2	1	4
Germanicus	—	—	1	1
Nero et Drusus	—	—	2	2
Caligula et Germanicus	—	1	—	1
Caligula	—	—	1	1
Claudius I	1	—	2	3
Nero	1	1	1	3
Otho	—	1	—	1
Galba	—	—	1	1
Vitellius	—	1	—	1
Vespasianus	1	2	1	4
Εἰς μεταφορὰν	11	705	1111	1827

	Χ	Α	Ν	Ἀθροισμα
Ἐν μεταφορᾷ . . .	11	705	1111	1827
Domitilla	—	—	1	1
Titus	—	1	—	1
Julia Titi	—	1	—	1
Domitianus	1	2	2	5
Domitia	—	—	1	1
Nerva	—	1	—	1
Trajanus	1	6	1	8
Plotina	—	1	1	2
Matidia	—	1	—	1
Hadrianus	—	1	2	3
Sabina	—	1	—	1
Aelius Caesar	—	1	—	1
Antoninus Pius	1	1	2	4
Antoninus et M. Aurelius	—	1	—	1
Faustina senior	1	2	1	4
M. Aurelius	1	2	1	4
Faustina junior	1	1	1	3
L. Verus	1	1	1	3
Lucilla	1	1	1	3
Commodus	—	1	—	1
Crispina	—	2	—	2
Pertinax	—	1	1	2
Pescenius Niger	—	1	—	1
Clodius Albinus	—	1	1	2
Sept. Severus	—	1	1	2
Julia Domna	—	1	—	1
Caracalla	1	3	1	5
Plautilla	—	1	1	2
Geta	—	1	1	2
Macrinus	—	1	1	2
Diadumenianus	—	1	1	2
Elagabalus	—	1	1	2
Paula	—	1	2	3
J. Aquil. Severa	—	1	1	2
Julia Soaemias	—	1	1	2
Julia Maesa	—	1	1	2
Alex. Severus	—	1	1	2
Barbia Orbiana	—	1	1	2
Julia Mamaea	—	2	—	2
Maximinus I Thrax	—	1	2	3
Paulina	—	1	—	1
Maximus	—	1	2	2
Gordianus II Africanus	—	1	—	1
Balbinus	—	—	1	1
Pupienus	—	1	1	2
Gordianus III	—	1	1	2
Philippus senior	—	3	1	4
Otacilia Severa	—	1	2	3
Philippus II	—	2	1	3
Εἰς μεταφορὰν . . .	20	766	1153	1939

	Χ	Ρ	Μ	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	20	992	1153	1939
Trajanus Decius	—	1	1	2
Herennia Etruscilla	—	1	1	2
Herennius Etruscus	—	1	1	2
Hostilianus	—	—	1	1
Trebonianus Gallus	—	2	1	3
Volusianus	—	1	1	2
Aemilianus	—	1	—	1
Valerianus	—	1	—	1
Mariniana	—	1	—	1
Gallienus	—	—	1	1
Salonina Κράμα	—	—	1	1
Saloninus »	—	—	1	1
Valerianus junior »	—	—	1	1
Macrianus »	—	—	1	1
Quietus »	—	—	1	1
Postumus »	—	2	1	3
Laelianus »	—	—	1	1
Victorinus senior »	—	—	1	1
Marius »	—	—	1	1
Claudius Gothicus »	—	1	1	2
Quintillus	—	—	1	1
Aurelianus	—	—	1	1
Severina	—	—	1	1
Vabalathus	—	—	1	1
Tetricus senior	—	—	1	1
Tetricus junior	—	—	1	1
Tacitus	—	—	1	1
Florianus	—	—	1	1
Probus	—	—	1	1
Carus	—	—	1	1
Numerianus	—	—	1	1
Carinus	—	—	1	1
Diocletianus	—	1	2	3
Maximianus Hercules	—	—	1	1
Carausius	—	—	1	1
Allectus	—	—	1	1
Constantius I Chlorus	—	1	2	3
Helena	—	—	1	1
Theodora	—	—	1	1
Maximianus Galerius	—	1	4	5
Cal. Valeria	—	—	1	1
Severus II	—	—	1	1
Maximinus II Daza	—	—	2	2
Maxentius	—	—	2	2
Romulus	—	—	1	1
Licinius senior	—	—	2	2
Licinius junior	—	—	1	1
Valens	—	1	—	1
Constantinus I	—	—	5	5
Εἰς μεταφορὰν . . .	20	782	1210	2012

	Χ	Ρ	Λ	Ἀθροισμα
Ἐκ μεταφορᾶς . . .	20	782	1210	2012
Fausta	—	—	2	2
Crispus	—	—	2	2
Delmatius	—	—	1	1
Hannibalianus	—	—	1	1
Constantinus II.	—	—	2	2
Constans II.	—	—	1	1
Constantius II	—	1	3	4
Decentius	—	—	2	2
Constantius Gallus	—	—	1	1
Julianus II.	1	—	1	2
Helena	—	—	1	1
Jovianus	—	—	2	2
Valentinianus I	1	—	1	2
Vetranio	—	—	1	1
Magnentius	—	—	1	1
Valens	1	—	2	3
Gratianus	1	1	—	2
Valentinianus II	1	—	3	4
Theodosius A.	1	1	3	5
Flaccilla	—	—	1	1
Magnus Maximus	1	1	—	2
Flav. Victor	—	1	—	1
Eugenius	—	1	—	1
Honorius	1	1	—	2
Constantinus III	—	1	—	1
Valentinianus III	1	2	—	3
Majorianus	1	—	—	1
Livius Severus	1	—	—	1
Anthemius	1	—	—	1
Arcadius	—	—	2	2
Ἐφθαρμένον τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀρκαδίου .	—	—	1	1
BYZANTINA				
Anastasius	—	—	1	1
Μολυβδόβουλλον	—	—	1	1
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΕΩΤΕΡΑ (τὰ 3 ἐκ τῶν 128 εἶναι νικέλινα)				
ΝΕΩΤΕΡΙΚΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΡΑΤΩΝ	—	53	71	124
Ἐν ὅλῳ . . .	33	876	1445	2354

ΕΚΛΟΓΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ

ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΓΡ. ΣΟΥΤΣΟΥ

ΓΑΛΛΙΑ. *Ναρβωνίτις. Καβαλλιόν.*

1 (10). **Α** 15.—Κεφαλή Ῥώμης ἢ Ἀθηνᾶς μετὰ κράνους ἔχοντος παραγναθίδας πρὸς δεξ. Πρὸ αὐτῆς COL. ὀπισθεν δὲ. . .

ῬΟπ. C A B E δεξ. Κεφαλή Ἀρτέμιδος (:) πρὸς δεξ. ἐν στεφάνῳ μύρτου. — Πίναξ IX, 1.

ΙΤΑΛΙΑ.

*Σαυνίτις.**Αἰσερνία.*

2 (27). **Α** 20. — VOLCANOM ἄρ. Κεφαλή νεανική Ἡφαίστου μετὰ πύλου κωνικοῦ καὶ στεφάνου, πρὸς ἄρ.

ῬΟπ. [A I S]ERNINO ἐν τῷ ἐξέργῳ. Ζεὺς ἐφ' ἄρματος ἐκσφενδονίζων κεραινόν, πρὸς δ. — Πίναξ IX, 2.

*Καμπανία.**Ἀλλιφα.*

3 (32). **Α** 11, γραμμ. 0,65.—Κεφαλή Ἀπόλλωνος πρὸς δ. Πρὸ αὐτῆς δελφίς.

ῬΟπ. [A L L I]BANON ἄνω. Σκύλλα πρὸς δ. Πεδίον ἔγκοilon. — Πίναξ IX, 3.

Κύμη.

4 (38). **Α** 22, γρ. 6,95.—Κεφαλή γυναικὸς μετὰ διαδήματος, πρὸς δ.

ῬΟπ. **ΛΟΙ Α Μ Ν Κ** κάτω. Ῥοστρακον μυδὸς θαλασσίον, οὗ ἄνω σπέρμα κριθῆς. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. Πεδίον ἔγκοilon. — Πίναξ IX, 4.

Νεάπολις.

5 (39). **Α** 20, γρ. 7,00.—Κεφαλή γυναικεία μετὰ διαδήματος, ἐνωτίων καὶ περιδεραίου, πρὸς δεξ. Ῥοπισθεν αὐτῆς ἀστράγαλος, κάτω δὲ ὄνομα ἄρχοντος δυσανάγνωστον.

ῬΟπ. [N]EOPOLITON ἐν τῷ ἐξέργῳ. Ἀνθρωπόμορφος ταῦρος

βαδίζων πρὸς δεξ. καὶ στεφανούμενος ὑπὸ Νίκης ἵπταμένης ἄνωθεν αὐτοῦ. Κάτω τοῦ ταύρου Κ. — Πίναξ IX, 5.

Νουκερία Ἀλφατέρνα.

6 (43). Ρ 20, γρ. 6,40. — [Μ ΝΙΘΞΤΤ] — 8 Ν Ν Ν ΝΙΘΞΤΤΙ ἄρ. Κεφαλή ἄρρην ἀγένειος μετὰ κέρατος κριοῦ, πρὸς ἄρ. Ἐν κύκλῳ λεπτῶν σφαιριδίων.

Ὅπ. Διόσκουρος γυμνὸς μετὰ δόρατος ἐν τῇ ἄρ. ἱστάμενος πρὸς ἄρ. καὶ κρατῶν τῇ δεξ. Ἴππον ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ. — Πίναξ IX, 7.

Σύεσσα Ἀουρούγκα.

7 (45). Ρ 22, γρ. 6,90. — Κεφαλή Ἀπόλλωνος δαφνοστεφής, πρὸς δ. Ὅπισθεν αὐτῆς πτέρυξ πτηνοῦ.

Ὅπ. SVESANO ἐν τῷ ἔξέρῳ. Διόσκουρος ἔφιππος πρὸς ἄρ. ὀδηγῶν καὶ δεύτερον Ἴππον. — Πίναξ IX, 8.

Φιστελία.

8 (49). Ρ 20, γρ. 7,20. — Κεφαλή Ἡρας κατενώπιον μετὰ κόμης λυτῆς καὶ περιδεραίου.

Ὅπ. ΣΙΣΤΛΝΣ Ταῦρος ἀνθρωποκέφαλος πρὸς ἄρ. βαδίζων. — Πίναξ IX, 9.

Ἀπουλία.

Ματέολα.

9 (56). Α 14. — Κεφαλή Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ., ἥς ἄνω •. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. ΜΑΤ Ἡρακλῆς στηριζόμενος τῷ ῥοπάλῳ ἐπὶ τῆς Ἀγελάστου πέτρας (Φαρνέσιος) πρὸς δ. Κύκλ. σφαιριδ. — Πίναξ IX, 13.

Καλαβρία

Τάρας.

10 (72). Ρ 21, γρ. 7,90. — Ἴππεὺς πρὸς ἄρ. γυμνὸς ἀποβαίνων τοῦ ἵππου, κρατῶν τῇ δεξιᾷ τοὺς χαλινούς, ἐν δὲ τῇ ἄρ. δόρυ καὶ μακρὰν στρογγύλην ἀσπίδα. Κάτω τοῦ ἵππου Γ.

Ὅπ. Ὁ Τάρας ἐπὶ δελφίνος νηχομένου πρὸς ἄρ., ἔχων ἐν τῇ δ. μικρὸν δελφῖνα, τῇ δ' ἄρ. στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ δελφίνος. Ἐν

τῷ πεδίῳ κάτω τοῦ δελφίνος Α, οὗ κατωτέρω [Τ]ΑΡΑΣ. — Πίναξ IX, 11.

Λευκανία.

Ἡράκλεια.

11 (80). Ρ 20, γρ. 6,15. — ἩΡΑΚΛΕΙΩ[N] Κεφαλή Ἀθηνᾶς, πρὸς δ. μετὰ τριλόφου περικεφαλαίας, ἣν κοσμεῖ γρύψ.

᾽Οπ. Ἡρακλῆς γυμνὸς καὶ ἀγένειος, ἱστάμενος πρὸς ἄρ. ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ ἀγγεῖον, ἐξ οὗ σπένδει ἐπὶ βωμοῦ εὐρισκομένου πρὸ αὐτοῦ, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ φέρων ῥόπαλον καὶ λεοντῆν. Ἐν τῷ πεδίῳ ὀπισθεν τοῦ Ἡρακλέους κεραυνός. — Πίναξ IX, 10.

12 (83). Α 14. — Προτομή Ἀθηνᾶς κατενώπιον μετὰ τριλόφου κράνους καὶ ἐνωτίων, φέρουσα ἐπὶ τοῦ ἄρ. ὄμου τὴν ἀσπίδα.

᾽Οπ. ἩΡΑ—ΚΛΕΙΩΝ Τρόπαιον. — Πίναξ IX, 15.

Μεταπόντιον.

13 (89). Ρ 20, γρ. 7,13. — Κεφαλή πωγωνοφόρος τοῦ ἥρωος Λευκίππου μετὰ κράνους Κορινθιακοῦ, ἥς ὀπισθεν σύμβολόν τι.

᾽Οπ. ΜΕΤΑ δεξ. Στάχυν οὗ ἀριστερὰ ῥόπαλον καὶ ΜΙ σμικροῖς γράμμασι. — Πίναξ IX, 14.

Σύβαρις.

14 (93). Ρ 30, γρ. 7,75. — Ταῦρος ἱστάμενος ἄρ. ἐπὶ γραμμῆς ἐξέργου καὶ στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ. Ἐν τῷ ἐξέργῳ V M. Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ ἐκ ταινίας ἀποτελουμένης ὑπὸ κυματίων καὶ σφαιριδίων.

᾽Οπ. Ὁ αὐτὸς τύπος ἔγκοιλος. — Πίναξ IX, 12.

15 (94). Ρ 13, γρ. 1,20. — Κεφαλή Ἀθηνᾶς μετὰ κράνους ἐλαιοστεφοῦς, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΞΥΒΑ ἐν τῷ ἐξέργῳ. Ταῦρος ἱστάμενος δεξιὰ καὶ στρεφόμενος. Πεδίον ἔγκοιλον. — Πίναξ IX, 16.

Ὑέλη.

16 (97). Ρ 22, γρ. 7,71. — Κεφαλή Ἀθηνᾶς πρὸς ἄρ., ἥς τὸ κράνος κοσμεῖ γρύψ καὶ στέφανος ἐλαίας.

Ὅπ. [VE]Λ—HT—EΩ—Λ Λέων σπαράσσων ἔλαφον πρὸς δεξ. καταρριφθεῖσαν. Πεδίον ἔγκοilon. — Πίναξ IX, 17.

17 (98). P 22, γρ. 7,42. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. ἥς τὸ κράνος κοσμεῖ γρύψ. Ἐν τῷ πεδίῳ ὀπισθεν μὲν τῆς κεφαλῆς Θ, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτῆς δύο μικροὶ δελφῖνες.

Ὅπ. Λέων βαδίζων πρὸς δεξ., οὗ ἄνω μὲν Φ κάτω δὲ Ρ καὶ ἔν τῷ ἐξέργῳ ΥΕΛΗΤΩΝ. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ γραμμῆς. Πεδίον ἔγκοilon. — Πίναξ IX, 18.

Βρεττία.

Βρέττιοι.

18 (100). P 20, γρ. 5,02. — Κεφαλὴ Θέτιδος πρὸς δεξ. μετὰ στεφάνης, καλύπτρας καὶ σκήπτρου. Ὅπισθεν αὐτῆς Κ (;). Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. Ποσειδῶν ἢ Ζεὺς γυμνὸς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., ἀναπαύων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ μηροῦ τοῦ ἐπὶ ἐστεμμένου βωμίσκου τεθειμένου δεξιῷ αὐτοῦ ποδός, τὴν δ' ἄρ. στηρίζων ἐπὶ σκήπτρου. Πρὸ αὐτοῦ ἵσταιται αἰετὸς κρατῶν στέφανον. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. — Πίναξ IX, 19.

Κρότων.

19 (106). P 20, γρ. 7,85. — Ἀετὸς μετὰ κλειστῶν πτερύγων, ἱστάμενος πρὸς δεξ. καὶ στρεφόμενος ἐπὶ δυσσερμηνεύτου ἀντικειμένου (βαθμίδων ναοῦ ἢ μεγάλης κλειδὸς ναοῦ (;)). Πρὸ αὐτοῦ βουκράνιον.

Ὅπ. ΦΡΟ δεξ. ἐκ τῶν κάτω. Τρίπους. οὗ ἀριστερὰ φύλλον δάφνης. — Πίναξ IX, 20.

Λοκροί.

20 (109). P 22, γρ. 7,73. — Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφής, πρὸς δεξ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. ΛΟ—Κ—Ρ—Ω—Ν Ἀετὸς σπαράσσων ὄφιν. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. — Πίναξ IX, 23.

Τέρινα.

21 (121). P 21, γρ. 7,76. — ΤΕΡ—ΙΝΑΙΟΝ Κεφαλὴ τῆς νύμφης Τε-

ρίνης ἐχούσης κομπῶς ἀναδεδεμένην τὴν κόμην, φέρουσα διάδημα, ἐνώτιον καὶ περιδέλαιον. Ὅπισθεν αὐτῆς Γ.

Ὅπ. ΛΟ[ΙΑΝ]ΙΘΕΤ ἐκ δεξιῶν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς πρὸς ἄρ. Νίκη καθημένη ἐπὶ βάθρου πρὸς ἄρ., ἔχουσα κηρύκειον ἐν τῇ δεξ. τὴν δ' ἀριστερὰν στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ βάθρου, ἐφ' οὗ Γ. — Πίναξ IX, 25.

22 (122). Ρ 20, γρ. 7,73. — ΤΕΡΙΝ — Α[ΙΟΜ] Ὅμοία κεφαλὴ ἀλλ' ἔχουσα τὴν κόμην χαμηλότερον ἀναδεδεμένην. Ὅπισθεν αὐτῆς Γ.

Ὅπ. Νίκη καθημένη πρὸς ἄρ. ἐπὶ βάθρου, ἐφ' οὗ στηρίζει τὴν ἀριστερὰν, ἐνῶ τὴν δεξ. στηρίζει ἐπὶ κηρυκείου. — Πίναξ IX, 22.

ΣΙΚΕΛΙΑ.

Ἀκράγας.

23 (128). Ρ 25, γρ. 16,92. — ΑΚΡΑΣ ἄνω δεξ. ΑΝΤΟΣ ἀριστ. Ἀετὸς ἱσταμένος μετὰ κλειστῶν περυγῶν ἐπὶ κιονοκράνου.

Ὅπ. Πάγουρος ἐν πεδίῳ ἐγκοίλῳ. — Πίναξ IX, 24.

Γέλα.

24 (132). Ρ 25, γρ. 17,40. — Ἡνίοχος ὀδηγῶν ἡρέμα τέθριππον πρὸς δεξ., οὗ ἄνω ἵπταται μικρὰ Νίκη στέφουσα τοὺς ἵππους. Κύκλος σφαιριδίων.

Ὅπ. <ΕΛΛΞ ἄνω. Προτομή ταύρου ἀνθρωποκεφάλου ἐν γόνασι πρὸς δεξ. Πεδίον ἔγκοilon. — Πίναξ IX, 21.

Ζάγκλη.

25 (138). Ρ 24, γρ. 5,91. — ΔΑΝΚΛΕ κάτω. Δελφίς ἐν δρεπάνῳ. Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. Τετράγωνον ἔγκοilon ἀβαθὲς σχηματίζον σταυρὸν ἐπὶ χιαστοῦ σχήματος τεθειμένον. Ἐν τῷ κέντρῳ αὐτοῦ χήμη. — Πίναξ IX, 26.

Ἡράκλεια Μινῶα.

26 (139). Ρ 25, γρ. 16,94. — Κεφαλὴ νύμφης ἔστεμμένη διὰ φύλλων στάχυν, φέρουσα δὲ ἐνώτια καὶ περιδέλαιον. Πέριξ αὐτῆς τέσσαρες δελφῖνες. Κύκλος σφαιριδίων.

Ὅπ. Καρχηδονικὴ ἐπιγραφὴ Ἀκρωτήριον τοῦ Ἡρακλέους ἐν τῷ ἐξέργῳ. Τέθριππον ἐλαυνόμενον ταχέως ὑπὸ ἡνιόχου πρὸς δ., οὗ ὑπεράνω ἵπταται μικρὰ Νίκη στεφανοῦσα τὸν ἡνιόχον. Κύκλος σφαιριδίων. — Πίναξ X, 1.

Ἱμέρα.

27 (142). Ρ 22, γρ. 5,85. — Ἀλέκτωρ πρὸς ἀριστ. Ἐν κύκλῳ παχέων σφαιριδίων.

Ὅπ. Τετράγωνον ἔγκοilon, ἐπίπεδον, διηρημένον εἰς ὀκτὼ τριγωνικὰ μέρη ὡς πτέρυγας ἀνεμομύλου, ὧν τὰ τέσσαρα ἔγκοila, τὰ δὲ λοιπὰ πλήρη, πλαισιούμενα πάντα ὑπὸ καθέτων γραμμῶν. — Πίναξ X, 2.

Κατάνη.

28 (147). Ρ 18, γρ. 3,85. — ΑΜΕΝΑΝΟ ἄνω. Κεφαλὴ νεαρὰ κερασφόρος καὶ τεταινιωμένη τοῦ ποταμοῦ Ἀμενανοῦ, περιβαλλομένη ὑπὸ τριῶν ποταμίων ἰχθύων. Κάτω αὐτῆς ἡ ὑπογραφὴ τοῦ σφραγιδογλύφου ΕΥΑΙ.

Ὅπ. Τέθριππον πρὸς δεξ. ἐλαυνόμενον ὑπὸ ἡνιόχου, ὃν στεφανεῖ Νίκη ἵπταμένη πρὸς ἀρ. — Πίναξ X, 3.

Λεοντῖνοι.

29 (154). Ρ 36, γρ. 17,25 — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφής, πρὸς δεξ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. ΛΕΟ—Ν—Τ—Ι—ΝΟ—Ν περίξ κεφαλῆς λέοντος χαίνοντος πρὸς δεξ., ἧς ἐπίσης περίξ τέσσαρες κόκκοι κριθῆς. — Πίναξ X, 5.

Μεσσήνη.

30 (161). Α 24. — ΠΕΛΩΡΙΑΞ ὀπισθεν κεφαλῆς τῆς νύμφης Πελωριάδος εἰκονιζομένης μετὰ στεφάνου χλόης, ἐνωτίου καὶ περιδεραίου. Πρὸ αὐτῆς δύο δελφῖνες ἀντιμέτωποι. Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. ΜΕΞΞΑΝΙΩΝ δεξ. Ὁ ἥρωες Φεραίμων γυμνός, μετὰ κράνου, ἀσπίδος, δόρατος καὶ ὑπὸ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος καταπιπτούσης χλαμύδος, ἐφορμῶν καὶ μαχόμενος πρὸς ἀρ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. — Πίναξ X, 6.

Νάξος.

31 (163). **P** 18, γρ. 3,65. — Κεφαλή Διονύσου παγωνοφόρος καὶ κισσοστεφής, πρὸς δεξ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. **N—AXI—ON** περίξ Σειληνοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐπὶ δέρματος, πίνοντος δὲ ἐν κύλικι. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. — Πίναξ X, 4.

Σέγεστα.

32 (167). **P** 22, γρ. 8,52. — **ΞΕΓΕΞΤ—Α—ΙΙΒ** περίξ κεφαλῆς τῆς Σεγέστης πρὸς δεξ. ἐχούσης τὴν κόμην κομπῶς ἀναδεδεμένην, φερούσης δὲ ἐνώτια καὶ περιδέραιον.

Ὅπ. Κύων ἱστάμενος πρὸς δεξ. Κύκλος σφαιριδ. — Πίναξ X, 7.

Συράκουσαι.

33 (171). **IE** 16, γρ. 3,22. — Κεφαλή Ἀπόλλωνος δαφνοστεφής πρὸς ἀρ., ἧς ὀπισθεν κεφαλὴ ἵππου πρὸς δ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. **ΞΥΡΑΚ—ΟΞΙΩΝ** Τρίπους. — Πίναξ X, 10.

34 (172). **P** 26, γρ. 17,16. — Τέθριππον μετὰ ἡνιόχου ἡρέμα ὁδηγοῦντος αὐτὸ πρὸς δεξ. Ἄνω ἵπταται Νίκη στεφανοῦσα τοὺς ἵππους. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. **ΞVR—AK—OX—I—O—V** Κεφαλή γυναικεία ἀρχαϊκῆς τεχνοτροπίας περικυκλουμένη ὑπὸ τεσσάρων δελφίνων. Πεδίον ἔγκοilon. — Πίναξ X, 8.

35 (175). **P** 24, γρ. 9,45. — **ΞΥΡΑΚΟΞΙΩΝ** πρὸ κεφαλῆς Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. φερούσης κράνος κορινθιακόν.

Ὅπ. Πήγασος ἱπτάμενος πρὸς ἀρ. — Πίναξ X, 9.

ΣΑΡΜΑΤΙΑ.*Τύρα.*

36 (197). **A** 24. — **ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕV—ΗΡΟC ΑΝΤΩΝ—I** Κεφαλή Καρακάλλα δαφνοστεφής καὶ παγωνοφόρος πρὸς δεξ.

Ὅπ. **ΤΥΡΑ—ΝΩΝ** Κυβέλη καθημένη ἐπὶ θρόνου μεγάλου μετὰ τριγωνικοῦ αἰτώματος πρὸς ἀρ μετὰ δύο λεόντων, ἔχουσα ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ φιάλην τὴν δ' ἀριστερὰν στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ τυμπάνου. Ἐν τῷ ἑξέρῳ Δ. — Πίναξ X, 11.

ΒΟΣΠΟΡΟΣ.

Ἀχαΐα (ἴδε Στράβωνος 11, 495).

- 37 (198). **Α** 20. — Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφῆς πρὸς δ. Ἐν κύκλῳ σφ. Οπ. **ΑΧΑ—ΙΤΩΝ** Ἀρτεμις ἱσταμένη ἄρ. μετὰ ποδήρους ἔξωσμένου χιτῶνος. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρει πόλον, ἐπ' ὧμου φαρέτραν, ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξιᾷ βέλος, ἐνῶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς κρατεῖ πτυχήν τοῦ χιτῶνος αὐτῆς. — Πίναξ X, 12.

Σημ. Μὴ γνωρίσας ἄλλοτε τὸ νόμισμα τοῦτο ἐξ αὐτοψίας, ἀλλ' ἐξ ἀπλῆς χειρογράφου περιγραφῆς τοῦ κ. F. Imhoof-Blumer, ὅστις ἀπέδιδεν αὐτὸ τῇ πόλει τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου. ὑπέλαβον ὅτι δυνατὸν νὰ ἀνήκη εἰς τὴν Ἀχαΐαν τῆς Κρήτης (Ἐφημ. Ἀρχ. 1889, 197-199). Νῦν ὅμως βλέπω ὅτι τὸ χρῶμα τοῦ μετάλλου καὶ ἡ τεχνοτροπία αὐτοῦ εἶναι πρᾶγματι πανόμοια πρὸς τὰ τῶν γνωστῶν νομισμάτων τοῦ Κιμ. Βοσπόρου. Ἡ Ἀχαΐα αὕτη εἶναι νέα πόλις ἐν τῇ νομισματικῇ ἐκ τούτου καὶ μόνου τοῦ νομίσματος γνωστή.

ΜΟΙΣΙΑ Η ΚΑΤΩ.

Μαρκιανόπολις.

- 38 (203). **Α** 21. — **ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ—ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ** Κεφαλὴ Ἐλαγαβάλου ἀγένειος πρὸς δεξ.

Ὅπ. **ΜΑΡΚΙΑΝ—ΟΠΟΛΙΤΩΝ** Νέμεσις ἱσταμένη πρὸς ἀριστ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. ζῆγρον καὶ ἐν τῇ ἄρ. πῆχυν. — Πίναξ X, 13.

Νικόπολις.

- 39 (204). **Α** 26. — **ΑΥ. Κ. Α. ΣΕΠ.—ΣΕΝΗΡΟΣ Π.** Προτομὴ Σ. Σεβήρου δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ., μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος.

Ὅπ. **ΥΠΑ ΟΥΝ ΤΕΡΤΥΛΛΟΝ ΝΙΚΟΠΟΛΙ ΠΡΟΣ Ι** Τύχη ἱσταμένη ἄρ., ἔχουσα φιάλην ἐν τῇ δεξ. καὶ κέρας ἐν τῇ ἄρ. — Πίναξ X, 14.

Τόμοι.

- 40 (205). **Α** 27. — **ΜΑΡ ΙΟΝΛΙΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ** πέριξ ἄνω, **ΚΑΙΣΑΡ** κάτω. Προτομαὶ ἀντιμέτωποι Φιλίππου τοῦ νεωτέρου ἄνευ στεφάνου, μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος, πρὸς δεξ. καὶ Σαράπιδος πρὸς ἄρ.

Ὅπ. **ΜΗΤΡΟΠ—ΠΟ—ΝΤΟΝ ΤΟΜΕΩΣ** Δημήτηρ μετὰ διπλοῦ χιτῶνος, ἔξωσμένη, ἱσταμένη πρὸς ἄρ., ἔχουσα ἐν τῇ ἀνυψου-

μένη πρὸς τὰ ἐμπρὸς δεξ. στάχυν, τὴν δ' ἄρ. στηρίζουσα ἐπὶ μακροῦ λαμπάδος. — Πίναξ X, 15.

ΘΡἈΚΗ.

Ἀγχίαλος.

41 (208). **Α** 30. — ΑΥΤ Π ΣΕΠ — ΓΕΤΑΣ Προτομή Γέτα ἀγένειος καὶ δαφνοστεφής, πρὸς δεξ., μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος.

᾽Οπ. ΟΥΛ — ΠΙΑΝΩΝ ΑΓΧΙΑ — ΛΕΩΝ Πύλη πόλεως μετὰ δύο πύργων. ᾽Ανω αὐτῆς Δ. — Πίναξ X, 16.

Ἄνθος.

42 (210). **Ρ** 26, γρ. 14,89. — Κεφαλὴ Ἑρμοῦ κατενώπιον.

᾽Οπ. ΑΙΝΙΟΝ ἄνω. Τράγος βαδίζων πρὸς δ. Πρὸ αὐτοῦ ῥυτόν. Πεδίον τετράγωνον ἔγκοιλον. — Πίναξ X, 17.

43 (211). **Ρ** 13, γρ. 2,34. — Ὅμοίως, ἀλλὰ πρὸ τοῦ τράγου κόκκος κριθῆς καὶ Τ ἢ σταφυλή. — Πίναξ X, 18.

Ἀπολλωνία.

44 (1365). **Ρ** 15, γρ. 3,24. — ᾽Αγκυρα, ἥς ἀριστερὰ μὲν ἀστακός, δεξιὰ δὲ Α.

᾽Οπ. Γοργόνειον ἀρχαϊκόν. — Πίναξ X, 20.

45 (1366). **Ρ** 15, γρ. 3,26. — Ὅμοίως ἀλλὰ τὸ μὲν Α ἄρ., ὃ δὲ ἀστακός δεξιὰ. — Πίναξ X, 21.

46 (1367). **Ρ** 14, γρ. 3,26. — Ὅμοιον ἀλλὰ τὸ γοργόνειον νεωτέρας τεχνοτροπίας. — Πίναξ X, 22.

47 (1368). **Ρ** 11, γρ. 1,25. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφής κατενώπιον.

᾽Οπ. ᾽Αγκυρα, ἥς ἄρ. μὲν Α, δεξ. δὲ ἀστακός. — Πίναξ X, 23.

Ἀγγοῦστα Τραϊανή.

48 (213). **Α** 31. — ΑΥΤ Μ ΑΥΡΗ — ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ Κεφαλὴ Ἑλαγαβάλου δαφνοστεφής καὶ ἀγένειος, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ — ΤΡΑΙΑΝΗΣ Κυβέλη καθημένη ἐπὶ θρόνον πρὸς ἄρ. μεταξὺ δύο λεόντων. — Πίναξ X, 24.

Βυζάντιον.

49 (218). **Α** 20. — Προτομή Ἀρτέμιδος, πρὸς δεξ., ἔχουσα τὴν κόμην κομψῶς ἀναδεδεμένην. Ὅπισθεν αὐτῆς ἡμισέληνος. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. **ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ** ἄνω ἀστέρος ἐν ἡμισελήνῳ. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. — Πίναξ **XI**, 5.

Δικαία.

50 (220). **Ρ** 10, γρ. 0,80 — **ΔΙ—ΚΑ—Ι** περίξ ἀλέκτορος πρὸς δεξ.

Ὅπ. Κτεῖς (ὄστρακον) ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ. — Πίναξ **X**, 19.

Πέρινθος.

51 (230). **Α** 25. — Προτομή Δήμητρος μετὰ πέπλου καὶ στεφάνης πρὸς δεξ. κρατοῦσα τῇ ἄρ. πρὸ τοῦ προσώπου στάχυν καὶ μήκωνα. Κύκλος σφαιριδίων.

Ὅπ. **ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ** ὀπισθεν ἐκ τῶν κάτω. Ἀρτεμις ἐν βραχεῖ χιτῶνι σπεύδουσα πρὸς δεξ. καὶ κρατοῦσα εἰς ἑκατέραν χεῖρα ἀνὰ μίαν βραχεῖαν λαμπάδα. Κύκλος σφαιρ. — Πίναξ **XI**, 1.

Φιλιππόπολις.

52 (232). **Α** 20. — **ΑΝ Κ ΑΙ ΑΔΡΙ—ΑΝΤΩΝΙΝ** Προτομή Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς δαφνοστεφής, πρὸς δεξ.

Ὅπ. **ΦΙΛΙΠΠΟ—ΠΟΛΕΙΤΩΝ** Τύχη ἰσταμένη ἄρ. μετὰ φιάλης καὶ κέρατος. — Πίναξ **XI**, 2.

ΘΡΑΚΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.*Λασιμάχεια (;) (ἴδε Ἡράκλειαν Θεσσαλίας).*

53 (237). **Ρ** 11, γρ. 0,76. — Κεφαλὴ χαίνουσα λέοντος πρὸς ἄρ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. — Πίναξ **XI**, 31.

Σηλυμβρία.

54 (241). **Ρ** 14, γρ. 2,09. — Κεφαλὴ ἀρχαϊκὴ Ἡρακλέους ἐν λεοντῇ καὶ παγωνοφόρος, πρὸς δεξ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. Ἀλέκτωρ ἰστάμενος πρὸς δεξ. καὶ κρατῶν εἰς τὸ ῥάμφος τροφὴν τινα. Τὸ ὅλον περιβάλλεται ὑπὸ τετραγωνικοῦ πλαι-

σίον ἐκ σειρᾶς σφαιριδίων, εὗρηται δὲ ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ.
— Πίναξ IX, 3.

Ἴμβρος νῆσος (τῶν Ἀθηναίων κληρούχων).

55 (252). **A** 10. — Κεφαλὴ Ἀθηναῖς πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΑΘΕΝΑΙ ἄρ. Ἐρμῆς Ἴμβραμος γυμνός, σφηνοπώγων, ἱστάμενος δεξ. Πεδίον ἔγκοιλον. — Πίναξ XI, 8.

Θάσος νῆσος.

56 (258). **P** 6, γρ. 0.26. — Κεφαλὴ νύμφης ἐχούσης τὴν κόμην ἀναδεδεμένην εἰς κρωβύλον, πρὸς ἄρ.

Ὅπ. ΘΑ κάτω δελφῖνος πρὸς ἄρ. Τὸ ὄλον ἐν πεδίῳ ἐγκοίλῳ.
— Πίναξ XI, 4.

ΙΛΛΥΡΙΑ.

Ἀπολλωνία.

57 (268). **P** 20/25, γρ. 11,27. — Βοῦς θηλάζουσα μόσχον πρὸς δεξ.

Ὅπ. Ὁ ἀστερισμὸς Βότρυς-Πελειάδες ἐν πλαισίῳ τετραγώνῳ ὑπὸ δύο παραλλήλων γραμμῶν σχηματιζόμενῳ, οὗ πέριξ ΑΠ · ΟΛ, ῥόπαλον καὶ τόξον. — Πίναξ XI, 6.

Δυρράχιον.

58 (275). **P** 24, γρ. 10,72. — Ὅμοιως τῷ προηγουμένῳ.

Ὅπ. Ὅμοιος τύπος τῷ προηγουμένῳ, ἔχων ὅμως πέριξ Δ—Υ—Ρ καὶ ῥόπαλον. — Πίναξ XI, 7.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.

Ἀβεβαίου ἀπονομῆς.

59 (293). **P** 17, γρ. 2,71. — Βοῦς γονατίζων πρὸς δεξ. ἐπὶ γραμμῆς ἑξέρογου ἐκ σφαιριδίων καὶ στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄριστ.

Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ παχέων σφαιριδίων.

Ὅπ. Τετράγωνον ἔγκοιλον εἰς τέσσαρα διηρημένον. — Πίναξ XI, 9.

Ἀμφίπολις.

60 (297). **P** 17, γρ. 3,54. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος दाφνοστεφῆς κατενώπιον. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. ΑΜΦ—ΙΠΟ—ΛΙΤ—ΕΩΝ ἐπὶ πλαισίου τετραγώνου περι-

κλείοντος λαμπάδα. Τὸ ὅλον ἐν πεδίῳ τετραγώνῳ ἔγκοιλον.—
Πίναξ XI, 10.

Βέρουα.

- 61 (301). **A** 27, γρ. 0,89.—**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ** δεξ. ἐκ τῶν ἄνω. Κεφαλὴ
ἀγένειος Ἀλεξάνδρου ἐν λεοντῇ πρὸς δεξ. Κύκλος σφαιριδίων.
Ὅπ. **ΚΟΙΝΟΝ—ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟ** πέριξ δύο ναῶν
ἐξαστύλων καὶ ἀντιμετώπων, ὧν κάτω **ΒΕΡΟΙΕΝΩ**.— Πί-
ναξ XI, 14.

Ἡϊών.

- 62 (307). **P** 9, γρ. 2,65.—Χὴν βαδίζουσα πρὸς δεξ. καὶ στρέφουσα
τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω.
Ὅπ. Τετράγωνον ἔγκοιλον εἰς τέσσαρα χιαστί διηρημένον.—
Πίναξ XI, 11.

Ἀδαῖος τύραννος.

- 63 (310). **A** 21.—Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ.
Ὅπ. Τρίπους ἐπὶ γραμμῆς, οὗ δεξιὰ μὲν **ΑΔΑΙΟΥ**, ἀρ. δὲ
καὶ **Σ**.— Πίναξ XI, 13.

Κασσάνδρεια.

- 64 (319). **A** 20.—**Μ ΑΥΡ ΑΝ—COMODVS** Προτομὴ αὐτοῦ ἀγένειος
καὶ δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ. μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος.
Ὅπ. **COL IVLI AV—G CASS** Κεφαλὴ Ἀμμωνος πρὸς δεξ.—
Πίναξ XI, 12.

Μένδη.

- 65 (322). **P** 16, γρ. 2,65.—Ὅνος ἰθυφαλικὸς ὀγκανίζων, πρὸς δεξ.
Ὅπ. Πέντε τριγωνικὰ ἔγκοιλα διαφόρων μεγεθῶν τετραγωνι-
κῶς περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον διατεθειμένα.— Πίναξ XI, 15.

Νεάπολις.

- 66 (323). **P** 19, γρ. 9,50.—Γοργόνειον ἀρχαϊκὸν κατενώπιον.
Ὅπ. Τετράγωνον ἔγκοιλον εἰς τέσσαρα διηρημένον δι' ἔγκοιλων,
ποδῶν σχήματος γάμμα, πρὸς ἀρ.— Πίναξ XI, 16.
- 67 (325). **A** 12.—Γοργόνειον νεώτερον κατενώπιον.
Ὅπ. **ΝΕΟ** ἄνω κεφαλῆς Ἀφροδίτης φερούσης περιδέριον καὶ

διάδημα, ἐχούσης δὲ τὴν κόμην ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς ἀναδεδεμένην. Ὅπισθεν αὐτῆς ἀκρίς. — Πίναξ XI, 17.

68 (326). Α 10. — Ὅμοίως.

Ὅπ. Ὅμοίως (;) ἄνω ἐπιγραφῆς. Ἡ κεφαλὴ φαίνεται πτερωτὴ ἔνεκεν ἴσως φθορᾶς τῆς μήτρας. — Πίναξ XI, 18.

Ὁρθαγόρεια.

69 (328). Ρ 25, γρ. 9,90. — Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος πρὸς δεξ. μετ' ἐνωτίου, φαρέτρης καὶ περιδεραίου. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. ΟΡΘΑΓΟ δεξ. ΡΕΩΝ ἄρ. Κράνος μετὰ παραγναθίδων κατενώπιον. Υπ' αὐτὸ ΗΓ. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιρ. — Πίναξ XI, 21.

Πύδνα.

70 (337). Α 16. — Κεφαλὴ Ἀφροδίτης (;) μυρτοστεφῆς μετ' ἐνωτίου καὶ περιδεραίου πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΡΥΔΝ—ΑΙΩ[N] Γλαῦξ ἰσταμένη πρὸς δ. — Πίναξ XI, 19.

Τερώνη.

71 (341). Ρ 15, γρ. 2,40. — Τ—Ε Οἰνοχόη πρὸς ἀριστ. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. Τετράγωνον ἔγκοilon εἰς τέσσαρα διηρημένον. — Πίναξ XI, 20.

Φίλιπποι.

72 (343). Ρ 16, γρ. 3,21. — Κεφαλὴ ἀγένειος Ἡρακλέους ἐν λεοντῇ πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΦΙΛΙΠΠΩΝ ἄρ. Τρίπους τειαινιωμένος ἐπὶ γραμμῆς ἐξέρ-
γου, οὗ ἄνω μὲν κλάδος δάφνης, δεξ. δὲ λαμπάς. — Πίναξ XI, 22.

Χαλκιδική.

73 (347). Ρ 15, γρ. 2,31. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ. Πρὸ αὐτῆς Ρ. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. Χ—Α—Λ | ΚΙΔ | ΕΩΝ ἄνω, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ λύρας ἐπταχόρδου ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ. — Πίναξ XI, 23.

ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.

Φίλιππος Β'.

74 (353). Χ 17, γρ. 8,60. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, πρὸς δ.

Ὅπ. Ἄρμα ὑπὸ ἡνιόχου ὀδηγούμενον, πρὸς δεξ. Ὑπ' αὐτὸ
τρίαινα. Ἐν τῷ ἐξέργῳ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. — Πίναξ XI, 24.

75 (354). Χ 18, γρ. 8,60. — Ὅμοιον, ἀλλὰ μετὰ κανθάρου ὑπὸ τὸ
ἄρμα. — Πίναξ XI, 25.

Ἀλέξανδρος Γ'.

76 (360). Χ 19, γρ. 8,66. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. Τὸ κράνος κο-
σμεῖται ὑπὸ ὄφρα.

Ὅπ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ δεξ. Νίκη ἵσταμένη ἄρ. ἔχουσα στέφανον
ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ ἵκριον τροπαίου ἐν τῇ ἄρ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ.
Μ (;) καὶ κάτω Η. — Πίναξ XI, 26.

ΘΕΣΣΑΛΙΑ.

Αἰνιᾶνες.

77 (382). Ρ 17, γρ. 2,60. — Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφῆς πρὸς ἄρ.

Ὅπ. ΑΙΝΙΑΝ—ΩΝ Ἡρως μετὰ χλαμύδος καὶ παραζωνίου, ἀμυ-
νόμενος πρὸς ἄρ. διὰ τῆς ἐν τῇ ἄρ. αὐτοῦ μικρᾷς ἀσπίδος. ἐν
δὲ τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ ἐγείρων ἀκόντιον πρὸς βολήν. Πεδίον ἔγ-
κοilon. — Πίναξ XI, 27.

78 (381). Ρ 25, γρ. 7,28. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς Παρθένου πρὸς δεξ. Ἐν
κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. ΑΙΝΙΑΝΩΝ ἄρ. ἐκ τῶν κάτω, ΝΙΚΑΡΧΟΣ δεξ. ἐκ τῶν
ἄνω. Ἡρως μετὰ χλαμύδος καὶ παραζωνίου, καὶ ἐπὶ τοῦ δε-
ξιοῦ ποδὸς αὐτοῦ ἐρειδομένων δύο δορατίων, τεινῶν σφενδό-
νην ἵνα δι' αὐτῆς βάλλῃ πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. ἀστήρ
καὶ Ἰσιακὸν κόσμημα. Πεδίον ἔγκοilon. (Νόμισμα δις κοπέν.)
— Πίναξ XI, 28.

Ἀτραξ.

79 (384). Α 21. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ. (ὁμοία
τῇ τῶν χρυσῶν στατήρων Φιλίππου Β'), ἧς ὅπισθεν +

Ὅπ. ΑΤΡΑ—ΓΙ—Ω Ἴππεὺς πρὸς δεξ. ἐγείρων τὴν δεξιάν. —
Πίναξ XI, 29.

Δημητριάς.

80 (386). **Ρ** 16, γρ. 2,04.— Προτομή Ἀρτέμιδος, πρὸς δεξ., μετὰ φαρέτρας ἐπ' ὤμων.

Ὅπ. ΔΗΜΗ ἄνω, ΤΡΙΕΩΝ κάτω. Προῶρα πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Ξ. Πεδίον ἔγκοilon.— Πίναξ XI, 30.

Ἡράκλεια Τραχινία.

81 (387). **Α** 15.— Κεφαλὴ λέοντος πρὸς ἄρ.

Ὅπ. Στέφανος, ἐν ᾧ ΗΡΑ καὶ ῥόπαλον (;). Πεδίον ἔγκοilon.— Πίναξ XI, 32.

Κιέριον.

82 (388). **Α** 20.— Κεφαλὴ νεανίου ἀγένειος καὶ δαφνοστεφῆς πρὸς δ.

Ὅπ. ΚΙΕΡΙΕΙΩΝ Ζεὺς γυμνὸς βαίνων πρὸς δεξ. καὶ ἀκοντίζων τῇ δεξ. τὸν κεραυνόν. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸ αὐτοῦ νύμφη ἀστραγαλίζουσα ἐν γόνασιν.— Πίναξ XII, 1.

Λάρισα.

83 (394). **Ρ** 11/15, γρ. 1,44.— Ἴππεὺς μετὰ καυσίας καὶ δύο δοράτων ἐπὶ ἵππου βαδίζοντος πρὸς ἄρ. Κάτω τοῦ ἵππου Ι—Я. Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. ΛΑΡΙΞ... πρὸ νύμφης ἢ θεᾶς καθημένης ἐπὶ θρόνου, πρὸς δεξ. ἀνατεινούσης τὴν δεξιάν, ἐν δὲ τῇ ἄρ. κρατούσης στέφανον. Πεδίον τετράγωνον ἔγκοilon.— Πίναξ XII, 2.

Μητρόπολις.

84 (405). **Α** 14.— Κεφαλὴ ἀγένειος πρὸς δεξ.

Ὅπ. Μ—ΗΤΡΟ ἄνω περιστερεῶς ἱπταμένης πρὸς δεξ., κρατούσης δὲ στέφανον ἢ ὄρμον ἐν τῷ ῥάμφει αὐτῆς. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.— Πίναξ XII, 3.

Οἰταῖοι.

85 (407). **Ρ** 14, γρ. 2,25.— Κεφαλὴ λέοντος δάκνοντος ἐπιδορατίδα, πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΟΙΤΑ δεξ. ΩΝ ἄρ. ἐκ τῶν ἄνω. Ἡρακλῆς γυμνὸς καὶ ἀγένειος, ἰστάμενος κατενώπιον, φέρων δὲ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ἄρ. βραχίονος μέγα ῥόπαλον.— Πίν. XII, 5.

Ὁρθη.

86 (409). **A** 15. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς, πρὸς δεξ,

Ὅπ. **ΟΡΘΙΕΩΝ** κάτω βράχου, ἐξ οὗ ἀναπηδᾷ προτομὴ ἵππου.
Ἐπὶ τοῦ βράχου δύο δένδρα. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ. — Πί-
ναξ XII, 6.

Πελλίνα.

87 (411). **A** 17. — Ἴππεὺς μετὰ καυσίας καὶ χλαμύδος ἐπὶ ἵππου τρέ-
χοντος πρὸς δεξ.

Ὅπ. **ΠΕΛΛΙ** δεξ. ἐκ τῶν ἄνω, **ΝΝΑΙΕ** ἄρ. ἐκ τῶν κάτω. Θεά τις
ἢ νύμφη φέρουσα διπλοῦν χιτῶνα καὶ πέπλον, ἵσταμένη πρὸς
δεξ. καὶ κρατοῦσα δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν κιβωτίδιον. —
Πίναξ XII, 7.

Σκοτοῦσα.

88 (412). **P** 13, γρ. 1,31. — Κεφαλὴ πωγωνοφόρος Ἡρακλέους ἐν λε-
οντῇ, πρὸς δεξ.

Ὅπ. **Ξ—ΚΟ** κάτω προτομῆς ἵππου βοσκομένου πρὸς δεξ. Πε-
δῖον ἔγκοilon. — Πίναξ XII, 4.

Τρίκκη.

89 (413). **P** 17, γρ. 2,52. — Ἥρως Θεσσαλὸς γυμνὸς φέρων μόνον
χλαμύδα ἀπὸ τῶν ὤμων ἡνεμωμένην καὶ καυσίαν κρεμαμένην
ὅπισθεν τῆς κεφαλῆς, συλλαμβάνων δὲ ἀπὸ τῶν κεράτων ταῦ-
ρον ἐν προτομῇ εἰκονιζόμενον. Πέριξ κύκλος σφαιριδίων.

Ὅπ. **ΥΟΙΑ—ΥΥ—ΙΥΤ** πέριξ προτομῆς ἵππου καλπάζοντος πρὸς
δεξ. Πεδῖον ἔγκοilon. — Πίναξ XII, 9.

Φαραδών.

90 (417). **P** 13/17, γρ. 3,07. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.

Ὅπ. **Φ—ΑΡ** πρὸ κεφαλῆς ἵππου πρὸς δεξ. Ἐν τετραγώνῳ ἐγ-
κοίλῳ. Πίναξ XII, 10.

Φεραί.

91 (420). **A** 15/17. — Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος πρὸς δεξ.

Ὅπ. **ΦΕΡΑΙΟΝ** πρὸ κεφαλῆς λέοντος πρὸς δ. ἔχοντος τὴν γλῶσ-
σαν κρεμαμένην. Πεδῖον ἔγκοilon. — Πίναξ XII, 11.

ΗΠΕΙΡΟΣ.

Ἀθαμᾶνες.

92 (534). **A** 17. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφής, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΑΘΑ ἄνω, ΜΑΝ ἄρ. Κεφαλὴ βοὸς μετὰ τοῦ τραχήλου, πρὸς ἄρ. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. ἀστήρ. Πεδίον ἔγκοilon. — Πίναξ XII, 27.

Ἀμβρακία.

93 (432). **P** 17, γρ. 3,46. — Κεφαλὴ θεᾶς δαφνοστεφής μετὰ καλὺ πτρας, πρὸς ἄρ.

᾽Οπ. Α — Μ Ὀβελίσκος ἱερὸς τεταινιωμένος. Τὸ ὄλον ἐν στεφάνῳ δάφνης. — Πίναξ XII, 13.

94 (434). **A** 19. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφής, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. $\begin{smallmatrix} A-M \\ B-P \end{smallmatrix}$ Ὀμοίως. — Πίναξ XII, 12.

Βουθρωτόν.

95 (436). **A** 14. — Κεφαλὴ Ἀφροδίτης μετὰ πόλου, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. B — $\begin{smallmatrix} Y \\ O \end{smallmatrix}$ Δός. Τὸ ὄλον ἐν στεφάνῳ ἐλαίας. — Πίναξ XII, 14.

96 (437). **A** 24. — P. DASTIDIVS L. CORNELLIVS Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφής, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. Βοῦς ἱσταίμενος πρὸς δεξ. καὶ στρέφων τὴν κεφαλὴν κατενώπιον. Ἄνω P P (sic), ἐν τῷ ἑξέργῳ II VIR QA. Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. — Πίναξ XII, 15.

Δαμάσιον.

97 (439). **P** 22, γρ. 13,15. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφής πρὸς δ.

᾽Οπ. Τρίπους, οὗ κάτω [Δ]ΑΜΑΞ, δεξ. TIV, ἄρ. ΩΝ. (Βαρβαρότεχνον). — Πίναξ XII, 16.

Φοινίκη.

98 (445). **A** 22. — Κεφαλὴ σφηνοπώγων καὶ μετὰ ταινίας πρὸς δεξ. (Ζεύς;) Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

᾽Οπ. ΦΟΝΙ — ΚΑΙΕΩΝ Κεραυνός. Τὸ ὄλον ἐν στεφάνῳ δάφνης. — Πίναξ XII, 17.

Κέρκυρα.

99 (448). **Ρ** 22, γρ. 11,10. — Δάμαλις θηλάζουσα μόσχον, ἵσταμένη πρὸς δεξ. καὶ στρεφομένη πρὸς τὸν μόσχον. Ἄνω αὐτῆς ἰ καὶ πρῶρα νηός.

Ὅπ. Πλαίσιον τετράγωνον εἰς δύο παραλληλόγραμμα διηρημένον, ἐν οἷς ὁ ἀστερισμὸς Βότρυς-Πελειάδες. Πέριξ τοῦ πλαισίου Κ—Ο—Ρ καὶ πηδάλιον. — Πίναξ XII, 18.

100 (459). **Ρ** 19, γρ. 4,54. — Κεφαλὴ ἀγένειος Διονύσου κισσοστεφῆς καὶ μετὰ ταινίας περὶ τὸ μέτωπον, πρὸς δεξ.

Ὅπ. **Ρ** καὶ τὸ μονογράφημα ΠΥΡΘ κάτωθεν Πηγάσου ἱπτάμενου πρὸς δεξ. — Πίναξ XII, 19.

101 (487). **Α** 26. — Α Κ Λ ΣΕΠ Σ—ΕΒΗΡΟΣ ΠΕ Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Σ. Σεβήρου πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΚΟΡ—Κ—Υ—ΡΑΙΩΝ Πήγασος ἱπτάμενος πρὸς δεξ. — Πίναξ XII, 20.

ΑΚΑΡΝΑΝΙΑ.

Ἀλυζία.

102 (495). **Ρ** 23, γρ. 8,59. — Πήγασος ἱπτάμενος πρὸς δεξ., οὗ κάτωθεν Α.

Ὅπ. ΑΛΥΤΑΙΩΝ πρὸ κεφαλῆς Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. μετὰ κρόνους κορινθιουργοῦς. Ὅπισθεν αὐτῆς σύμβολον δυσδιάκριτον (κλάδος;). — Πίναξ XII, 21.

Ἀνακτόριον.

103 (498). **Ρ** 21, γρ. 8,16. — Πήγασος ἱπτάμενος πρὸς ἄρ. Κάτω αὐτοῦ Α/.

Ὅπ. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς ἄρ., ἧς ὀπισθεν Δ/ καὶ ὀμφαλός. Πεδίον ἔγκοilon. — Πίναξ XII, 22.

104 (499). **Ρ** 12, γρ. 1,44. — Προτομὴ Πηγάσου πρὸς ἄρ. Κάτω αὐτῆς μονογράφημα ὡς τὸ ἄνωτέρω.

Ὅπ. Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς πρὸς ἄρ. Πεδίον ἔγκοilon. — Πίναξ XII, 23.

Ἀστακός.

105 (504). *Ρ* 22, γρ. 8,30.—Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. Κάτω αὐτῆς
Α—Ξ. Ὅπισθεν ἀστακός.

Ὅπ. Πήγασος ἱπτάμενος πρὸς δεξ.—Πίναξ XII, 25.

Θύρρειον.

106 (505). *Ρ* 23, γρ. 8,46.—Θ—Υ Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς ἄρ., ἥς ὅπισθεν ἀσπίς Βοιωτικῇ.

Ὅπ. Πήγασος ἱπτάμενος ἄρ., οὗ κάτω ΘΥ.—Πίναξ XII, 26.

Οἰνιάδαι (;)

107 (508). *Ρ* 13, γρ. 1,80. Κεφαλὴ ἀνθροπόμορφος τοῦ Ἀχελώου ταύρου, πρὸς δεξ.

Ὅπ. F ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ.—Πίναξ XII, 24.

ΑΙΤΩΛΙΑ.

Λυσιμάχεια.

108 (536). *Ρ* 16, γρ. 1,51.—Κεφαλὴ Ἀφροδίτης (;) ἔχουσα τὴν κόμην ἀναδεδεμένην διὰ διπλῆς ταινίας, φέρουσα δὲ ἐνώτια καὶ περιδέραιον, πρὸς δεξ.

Ὅπ. Πήγασος, οὗ κάτω ΛΥ.—Πίναξ XII, 28.

ΛΟΚΡΙΣ.

Ὀποῦς.

109 (540). *Ρ* 25, γρ. 11,60.—Κεφαλὴ Κόρης χλόη ἐστεμμένης, μετὰ ἐνωτίου καὶ περιδεραίου, πρὸς ἄρ.

Ὅπ. ΟΡΟΝΤΙΩΝ ἄρ. Αἴας ὁ Λοκρὸς μετὰ κράνους, ἀσπίδος καὶ ξίφους ὁρμῶν πρὸς δεξ. Ἐν τῷ κοίλῳ τῆς ἀσπίδος γρὺν καὶ ἀνθέμιον. Μεταξὺ τῶν ποδῶν Λ.—Πίναξ XII, 30.

110 (546). *Ρ* 10, γρ. 0,75.—ΟΓ δεξ., ΟΝ ἄρ. Ἀμφορεὺς μετ' ἀναγλύφων γραμμῶν κατὰ τὰ ἄνω ἡμίση τῆς κοιλίας αὐτοῦ, μετὰ δύο δὲ φύλλων κισσοῦ παρὰ τὰ ὦτα.

Ὅπ. Λ—Ο Ἀστήρ ὀκτὼ ἀκτίνων. Πεδίον ἐγκοίλον.—Πίναξ XII, 29.

Σκάροφεια.

111 (554). **Α** 20. — Κεφαλή Διὸς δαφνοστεφής, πρὸς δεξ.

Ὅπ. [Ξ]ΚΑΡΦΕ δεξ. Θεὰ ἰσταμένη ἄρ. κρατοῦσα ἐν τῇ δεξιᾷ στέφανον, τὴν δ' ἄρ. στηρίζουσα ἐπὶ τῆς ὀσφύος. Ἐν τῷ πεδίῳ ὑστερόσημον, ἐν ᾧ δελφίς. — Πίναξ XII, 31.

ΦΩΚΙΣ.

112 (557). **Α** 22. — ΦΩ — ΚΕ — ΩΝ Τρεῖς κεφαλαὶ βοῶν ἐστεμμέναι διὰ ταινιῶν καὶ σχηματίζουσαι ἐν Υ.

Ὅπ. Τ ἐν στεφάνῳ δάφνης. — Πίναξ XIII, 1.

Ἐλάτεια.

113 (565). **Α** 18. — Κεφαλή πωγωνοφόρος, πρὸς δεξ.

Ὅπ. [Ε]ΛΑΤΕ ἄρ. Ἀθηνᾶ μαχομένη πρὸς δεξ. Πρὸ αὐτῆς τρίπους. Ὑστερόσημον τετράγωνον, ἐν ᾧ Ε. — Πίναξ XIII, 2

ΒΟΙΩΤΙΑ.

114 (570). **Ρ** 25, γρ. 11,75. — Ἀσπὶς Βοιωτική.

Ὅπ. ΒΟ — ΙΩ Ἀμφορεὺς, οὗ ἄνω σταφυλή. — Πίναξ XIII, 3.

Θῆβαι.

115 (606). **Α** 18. — ΘΗΒ — ΑΙΩΝ Κεφαλή Ἡρακλέους δαφνοστεφής καὶ πωγωνοφόρος, πρὸς ἄρ.

Ὅπ. ΕΠΙ ΑΡΧΙΠ — ΕΜΠΤΙΔΟ — Υ Ῥόπαλον καὶ θύρσος. — Πίναξ XIII, 5.

Ἀλίαρος.

116 (607). **Ρ** 14, γρ. 2,36. — Ἀσπὶς Βοιωτική.

Ὅπ. Α — ρ Ἀμφορεὺς. Τὸ ὄλον ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ. — Πίναξ XIII, 4.

Ἰσμήνη.

117 (615). **Ρ** 8, γρ. 0,26. — Ἀσπὶς Βοιωτική.

Ὅπ. Η — Ι Σταφυλή. — Πίναξ XIII, 6.

Κορώνεια.

118 (616). **Ρ** 12, γρ. 0,86. — Ἀσπὶς Βοιωτική.

Ὅπ. Κ — Ο Γοργόνειον. Πεδίον ἐγκοίλον. — Πίναξ XIII, 7.

Κῶπαι.

119 (617). **Ρ** 11, γρ. 0,86. — Ἀσπὶς Βοιωτικὴ.

᾽Οπ. **ΚΩΠΑ—ΙΩΝ** Πρόσθιον ταύρου κυρίσσαντος, πρὸς δεξ.
Πεδίον ἔγκοilon. — Πίναξ XIII, 8.

Λεβάδεια.

120 (618) **Ρ** 11, γρ. 2,45. — Λ παρ' ἀσπίδα Βοιωτικὴν.

᾽Οπ. Λ ἐν κύκλῳ σχηματίζοντι τὸ κέντρον τετραγώνου ἔγκοilon
εἰς πολλὰ τρίγωνα μέρη διηρημένου. — Πίναξ XIII, 10.

Πλαταιαί.

121 (626). **Α** 23. — Ἀσπὶς Βοιωτικὴ.

᾽Οπ. **ΓΛΑ** ἐν πεδίῳ ἔγκοilon. — Πίναξ XIII, 9.

Τάναγρα.

122 (630). **Α** 15. — **ΔΡΟ—ΥΣΟΣ** Κεφαλὴ Δρῦσου ἀστεφῆς, πρὸς δ.

᾽Οπ. $\begin{matrix} \text{T}—\text{A} \\ \text{N}—\text{A} \end{matrix}$ Κλάδος φοίνικος. — Πίναξ XIII, 11.

Φαραί.

123 (631). **Ρ** 11, γρ. 0,75. — Ἀσπὶς Βοιωτικὴ.

᾽Οπ. **Φ—Α** Κρατὴρ. Πεδίον ἔγκοilon, — Πίναξ XIII, 12.

ΑΤΤΙΚΗ.*Ἀθῆναι.*

124 (641). **Ρ** 24, γρ. 16,76. Κεφαλὴ ἀρχαϊκὴ Ἀθηνᾶς δεξ.

᾽Οπ. **[Α]ΟΞ** δεξ. Γλαῦξ ἱσταμένη δεξ. ᾽Οπισθεν αὐτῆς θαλλὸς
ἐλαίας. Τὸ ὅλον ἐν τετραγώνῳ ἔγκοilon. — Πίναξ XIII, 14

125 (648). **Ρ** 15, γρ. 7,90. — Ὅμοιος, ἀλλὰ τῆς Περικλείου ἐποχῆς.
— Πίναξ XIII, 13.

126 (685). **Ρ** 16, γρ. 3,25. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. (Ἐποχὴ τῶν
Διαδόχων).

᾽Οπ. $\begin{matrix} \text{A}—[\odot] \\ \text{E} \end{matrix}$ Γλαῦξ ἱσταμένη πρὸς δεξ. μετ' ἀναπεπταμένων πτε-
ρύγων. Πρὸ αὐτῆς ἀμφορεὺς. — Πίναξ XIII, 15.

127 (686). **Ρ** 13, γρ. 2.74. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς, ἣς τὸ κράνος κοσμεῖ
ἐλιξ, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. $\overset{A}{E}-\odot$ Δύο γλαῦκες ἱστάμεναι κατενώπιον μετὰ κλειστῶν
πετερύγων. — Πίναξ XIII, 16.

128 (690). **Ρ** 21, γρ. 4,10. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς Παρθένου, πρὸς δεξ.
Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

᾽Οπ. $A-\odot E$ | HPA | $\text{API}-\Sigma\text{TO}$ | ΠΟΛΥ Γλαῦξ ἐπὶ ἀμφορέως,
ἐφ' οὗ A . Ἀριστερὰ ἐν τῷ πεδίῳ ῥόπαλον καὶ τόξον. Τὸ ὅλον
ἐν στεφάνῳ ἐλαίας. — Πίναξ XIII, 17.

129 (708). **Α** 20. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς, δεξ.

᾽Οπ. $\overset{A-E}{\odot}$ Ζεὺς γυμνὸς βαδίζων πρὸς δεξ. καὶ ἀκοντίζων τῇ
δεξιᾷ κεραυνόν. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. ἀστήρ ἐν μέσῳ δύο μη-
νίσκων. — Πίναξ XIII, 18.

130 (743). **Α** 21. — Προτομὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ. ἐχούσης αἰγίδα περὶ
τὸ στήθος.

᾽Οπ. $\overset{A-E}{\odot}$ Ὁ Θησεὺς πρὸς δεξ. συλλαμβάνων τῇ ἄρ. τὸν Μινώ-
ταυρον ἐκ τοῦ ἑτέρου τῶν κεράτων καὶ παίων αὐτὸν ῥοπάλῳ.
— Πίναξ XIII, 20.

131 (744). **Α** 19. — Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.

᾽Οπ. $A\odot H\text{N}-A\text{I}\Omega\text{N}$ Ὁ Θησεὺς ἢ ὁ ἕτερος τῶν Τυραννοκτόνων
μαχόμενος πρὸς ἄρ. — Πίναξ XIII, 21.

132 (755). **Α** 17. — Προτομὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.

$\overset{A}{\odot E}$ Ἀνὴρ ἐνδεδυμένος (Σόλων;) καθήμενος ἐπὶ βρά-
᾽Οπ. NAI ἄρ. χου πρὸς δεξ. καὶ στηριζὼν τὴν ἄρ. ἐπὶ κιονί-
 ΩN σκου (ἄξωνος;). Πίναξ XIII, 19.

᾽Ωρωπός.

133 (760). **Α** 20. — Κεφαλὴ θεᾶς μετὰ πόλου καὶ ἐνωτίων, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. $\Omega[\text{P}\Omega]-\text{ΠI}\Omega\text{N}$ Δελφὶς περὶ τριαίνης (;). — Πίναξ XIII, 23.

Σαλαμίς.

- 134 (761). **Α** 16. — Κεφαλή Κόρης ἐστεμμένης διὰ σταχύων, πρὸς δ.
 Ὅπ. ε Α — Λ Α Ἀσπίς Βοιωτική. — Πίναξ XIII, 22.

ΜΕΓΑΡΙΣ.

Αἰγόσθενά.

- 135 (771). **Α** 17. — Λ **CEΠΤ ΓΕΤΑΣ** Προτομή Γέτα, πρὸς δεξ.
 Ὅπ. **ΑΙΓΟΣΘ—[ΕΝΙΤΩΝ]** Οἰκοδόμημα κυκλοτερές ὑπὸ κιόνων
 περιβαλλόμενον, ἐν ᾧ φύεται δένδρον. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ
 σφαιριδίων. — Πίναξ XIII, 25.

Αἶγινα.

- 136 (781). **Ρ** 23, γρ. 12,04. — Χελώνη χερσαία. (Ἀρίστης τεχνοτροπίας).
 Ὅπ. Γραμμαὶ σχηματίζουσιν **ΧΙ** ἐν τετραγώνῳ ἔγκοιλω. — Πί-
 ναξ XIII, 24.

- 137 (795). **Α** 19. Λ **CEΠΤΙ—ΓΕΤΑΣ ΚΑΙ** Προτομή αὐτοῦ ἀστεφής,
 πρὸς δεξ.
 Ὅπ. **ΑΙΓΕΙ—Ν—ΗΤΩΝ** Νίκη βαδίζουσα πρὸς δ, ἔχουσα στέ-
 φανον ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ κλάδον φοίνικος ἐν τῇ ἀριστ. — Πί-
 ναξ XIII, 26.

- 138 (796). **Α** 23. — **[ΙΟΝΛΙΑΔΟ]**—**ΜΙΑ CEBA** Προτομή Ἰουλίας Λό-
 μνας, πρὸς δεξ.
 Ὅπ. **ΑΙ—[ΓΕΙ—ΝΗ]** πέριξ καὶ **ΝΩΤ** κάτω. Ὁ λιμὴν τῆς νή-
 σου, ἐν ᾧ πλοῖον. Εἰς τὸ βάθος στοὰ ἐξ κιόνων καὶ πύλη
 μετὰ κλίμακος. Ὁ λιμὴν σχηματίζεται ὑπὸ δύο ἡμικυκλικῶν
 βραχιόνων. — Πίναξ XIII, 27.

ΚΟΡΙΝΘΙΑ.

Κόρινθος.

- 139 (922). **Ρ** 13/16, γρ. 2,75. — Πήγασος ἀρχαῖκός ἱπτάμενος κεχαλι-
 νωμένος πρὸς δεξ. Κάτω αὐτοῦ **Φ**.
 Ὅπ. Κεφαλή ἀρχαϊκή Ἀφροδίτης ἔχουσα ἀναδεδεμένην ταινία
 τὴν μακρὰν αὐτῆς κόμην, περὶ δὲ τὸν τράχηλον φέρουσα
 περιδέριον. Τετράγωνον ἔγκοilon. — Πίναξ XIII, 28.

140 (923). **Ρ** 11, γρ. 1,40. — Προτομή ὁμοίου Πηγάσου πρὸς δ. καὶ τὸ αὐτὸ Ϝ.

Ὅπ. Ὅμοίως τῷ προηγουμένῳ. — Πίναξ XIII, 29.

141 (929). **Ρ** 21, γρ. 8,54. — Πήγασος ἱπτάμενος ἄρ., οὗ κάτω Ϝ.

Ὅπ. Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς μετὰ κράνους κορινθιακοῦ πρὸς ἄρ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. Γ, δεξ. περιστερὰ ἱπταμένη πρὸς ἄριστ. ἐν στεφάνῳ. — Πίναξ XIII, 30.

142 (930). **Ρ** 22, γρ. 8,44. — Ὅμοίως.

Ὅπ. Ὅμοία κεφαλὴ πρὸς ἄριστ., ἀλλ' ἔχουσα τὸ κράνος δάφνη ἐστεμμένον. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. καὶ κάτω Α—Ρ, δεξιὰ ἄετὸς ἱστάμενος πρὸς ἄρ. μετὰ κλειστῶν πτερύγων, στρέφων δὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ. — Πίναξ XIII, 32.

143 (931). **Ρ** 22, γρ. 8,65. — Ὅμοίως.

Ὅπ. Ὅμοίως τῷ προηγουμένῳ, ἀλλ' ἐν τῷ πεδίῳ μόνον δεξ. κέρας, ἐν Ϝ δύο στάχυες. — Πίναξ XIII, 31.

144 (949). **Α** 24. — Μ. NOVIO. BASSO — Μ. AN. HIPPARC Κεφαλὴ Αὐγούστου γυμνή, πρὸς δεξ.

Ὅπ. II VIR—CORIN Κεφαλὴ Ἰουλίου Καίσαρος δαφνοστεφής, πρὸς δεξ. — Πίναξ XIV, 2.

145 (958). **Α** 22. — Κεφαλὴ Ποσειδῶνος πρὸς δεξ.

Ὅπ. Ὁ Βελλεροφόντης ἐπὶ τοῦ Πηγάσου πρὸς δεξ. Κάτω αὐτοῦ Θ—Ϝ. — Πίναξ XIV, 1.

ΑΧΑΪΑ.

Ἀἴγυρα.

✓ 146 (961). **Α** 14. — ΑΙΓΙΡΑΤΑΝ πέριξ προτομῆς αἰγός, πρὸς δεξ.

Ὅπ. $\begin{matrix} \text{ΠΡΟ} \\ \text{ΟΥ} \end{matrix}$ ἐν στεφάνῳ. — Πίναξ XIV, 3.

Βοῦρα.

✓ 147 (962). **Α** 23. — ΛΟΝ ΣΕΠ[ΤΙΜΙΟ]Ν ΓΕΤΑΝ. . . Προτομή δαφνοστεφής μετὰ θώρακος πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΒΟΥΡ—ΑΕΩΝ Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατὰ μέτωπον. — Πίναξ XIV, 4.

Πάτραι.

- 148 (989). **A** 26. — [IMP] COMMODO—ANTO AVG Προτομή δαφνοστεφής Κομμόδου πρὸς δεξ. μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος.
 "Οπ. [COL] AA—PATR Ποσειδῶν στηρίζων τὸν δεξιὸν πόδα ἐπὶ πέτρας, πρὸς ἀρ. — Πίναξ XIV, 7.

Πελλήνη.

- ✓ 149 (997). **A** 25. — Λ CΕΠ C—[ΕΒΗΡΟΣ ΠΕΡ] Κεφαλή Σ. Σεβήρου δαφνοστεφής, πρὸς δεξ.
 "Οπ. ΠΕΛΛΗ—ΝΕΩΝ Διόνυσος ἀγένειος γυμνὸς ἱστάμενος πρὸς ἀρ., ἔχων ἐν τῇ δεξ. κάνθαρον ἀνεστραμμένον, τὴν δ' ἀρ. στηρίζων ἐπὶ θύρσου τειαινιωμένου. — Πίναξ XIV, 8, ὀπισθεν.

ΣΙΚΥΩΝΙΑ.*Σικυών.*

- 150 (998). **P** 23, γρ. 11,51. — Χίμαιρα ἱσταμένη ἀρ. Ἄνω αὐτῆς στέφανος, κάτω δὲ **ΞΕ**.
 "Οπ. Περιστέρα ἱπταμένη πρὸς δεξ., ἣς ὀπισθεν Α. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ ἐλαίας. — Πίναξ XIV, 9.

Τενέα.

- 151 (1012). **A** 24. — ΙΟΝ ΔΟΜ[ΝΑ] CΕΒΑΤΗ Προτομή Ἰουλ. Δόμνας, πρὸς δεξ.
 "Οπ. Τ—ΕΝΕΑ—ΤΩΝ Διόνυσος ἀγένειος ἐν βραχεῖ χιτῶνι ἱστάμενος ἀρ., ἔχων ἐν μὲν τῇ δεξ. κάνθαρον ἀνεστραμμένον, τὴν δ' ἀρ. στηρίζων ἐπὶ θύρσου τειαινιωμένου. — Πίναξ XIV, 12, ὀπισθεν.

ΗΛΙΣ.

- 152 (977). **P** 17/14, γρ. 2,80. Κεφαλή αἰετοῦ πρὸς δεξ., ἣς κατωτέρω **ΠΟ**.
 "Οπ. F—A Κεραυνὸς περωτός. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ. — Πίναξ XIV, 5.
 153 (975). **P** 27, γρ. 11,40. — Κεφαλή Διὸς δαφνοστεφής, πρὸς δεξ.
 "Οπ. F—A Ἄετὸς ἱστάμενος πρὸς δεξ. Πρὸ αὐτοῦ μέγας ὄφις

ἀνορθούμενος κατὰ τοῦ αἵτου καὶ Η. Ἀριστ. κεραυνός; — Πίναξ XIV, 6.

Ἰθάκη.

✓ 154 (1020). Α 16. — Κεφαλὴ Ὀδυσσέως μετὰ πύλου πρὸς δεξ. Ὅπισθεν ΙΘΑ.

Ὅπ. Κεραυνὸς ἐν στεφάνῳ κοτίνου. — Πίναξ XIV, 10.

Ζάκυνθος.

✓ 155 (1022). Ρ 17, γρ. 3,82. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφής, πρὸς δ.

Ὅπ. Ι—Α Τρίπους. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ δάφνης. — Πίναξ XIV, 11.

ΛΑΚΩΝΙΚΗ.

Λᾶς.

✓ 156 (1048). Α 23. — Μ ΑΥΡ ΑΝ—ΤΩΝΙΝΟΣ Κεφαλὴ δαφνοστεφής (*macalla.*) Ἐλαγαβάλου (;) πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΛΑ—ΩΝ Τύχη ἰσταμένη ἄρ. μετὰ φιάλης καὶ κέρατος. Πρὸ αὐτῆς βωμός. — Πίναξ XIV, 13, ὀπισθεν.

ΑΡΓΟΛΙΣ.

Ἄργος.

157 (1065). Α 25. — [ΑΥΤ] ΚΑΙ ΣΕΒΗΡ—ΟC ΣΕΒΑ Προτομή δαφνοστεφής Σ. Σεβήρου πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΑΡΓ—Ε—ΙΩΝ Νέμεσις ἰσταμένη κατενώπιον, βλέπουσα δὲ πρὸς δεξ., ἔχουσα ἐν μὲν τῇ ἄρ. τροχόν, ἐν δὲ τῇ δεξ. δυσδιάκριτόν τι. — Πίναξ XIV, 14, ὀπισθεν.

Ἐρμιόνη.

✓ 158 (1071). Ρ 16, γρ. 2,76. — Κεφαλὴ Δήμητρος στάχυσιν ἑστεμμένη, μετ' ἐνωτίων καὶ περιδεραίου, πρὸς ἄρ.

Ὅπ. Ξ ἐν στεφάνῳ σταχύων. — Πίναξ XIV, 19.

Τροιζήν.

✓ 159 (1090). Ρ 9, γρ. 0,58. — Κεφαλὴ νεανικὴ μετὰ μακροῦς κόμης, περὶ ἣν ταινία, πρὸς ἄρ.

Ὅπ. ΟΥΤ ἄρ. ἐκ τῶν κάτω. Τροίαινα. — Πίναξ XIV, 17.

- ✓ 160 (1091). **A** 17. — Κεφαλή Ποσειδῶνος πρὸς ἄρ.
 Ὅπ. ΤΡΟ δεξ. Ἄρτεμις ἐν βραχεῖ χιτῶνι καθημένη ἐπὶ βράχου
 πρὸς ἄρ., τὰς χεῖρας ἀμφοτέρας στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ τόξου, ἐπὶ
 δὲ τῶν ὤμων ἔχουσα φαρέτραν. — Πίναξ XIV, 20.

- 161 (1093). **A** 24. — ΙΟΥ ΔΟΜ—ΝΑΝ ΣΕΒ Προτομή αὐτῆς πρὸς δ.
 Ὅπ. ΤΡΟΙ | ΙΗ—ΝΙΩΝ Διόνυσος ἀγένειος ἐν βραχεῖ χιτῶνι
 καὶ ὑποδήμασιν, ἱστάμενος πρὸς ἄρ., ἔχων ἐν τῇ δεξ. κάνθα-
 ρον, τὴν δ' ἄρ. στηρίζων ἐπὶ θύρσου. Πρὸ αὐτοῦ ὀκλάζει
 πάνθηρ. — Πίναξ XIV, 18.

ΑΡΚΑΔΙΑ.

Ἡραία.

- ✓ 162 (1114). **P** 11, γρ. 0,75. — Κεφαλή θεᾶς μετ' ἐνωτίου καὶ περιδε-
 ραίου, ἔχουσα τὴν κόμην εἰς τὴν κορυφὴν ἀναδεδεμένην.
 Ὅπ. Η ἐπὶ τόξου. Δεξιὰ ΗΡΑ, ἄρ. ΘΕ. — Πίναξ XIV, 16.

- ✓ 163 (1117). **A** 15/14. — Ἡ αὐτὴ κεφαλή πρὸς δεξ.
 Ὅπ. ΗΡΑ ἄρ. ΘΕΟ δεξ. Ἀμφορεύς. — Πίναξ XIV, 15.

B. m. Pelop. p. 183. Pl. XXXIV, 17.

Καρναί.

- ✓ 164 (1120). **A** 15. — Κεφαλή νεανικὴ στάχυσιν (;) ἐστεμμένη πρὸς δ.
 Ὅπ. ΚΑΦΥ ἄρ. Ἀθηναῖ ἱσταμένη πρὸς δεξ., ἔχουσα ἐν μὲν τῇ
 προτεταμένη δεξ. γλαῦκα, ἐν δὲ τῇ ἐπίσης προτεταμένη ἄρ.
 κλάδον (;). — Πίναξ XIV, 22.

- 165 (1127). **A** 23. — ΑΝΤΩΝΙ—ΝΟΣ [ΑΥΓ] Προτομή νεανικὴ Καρα-
 κάλλα μετὰ στεφάνου δάφνης, θώρακος καὶ ἐραπτίδος, πρὸς δ.
 Ὅπ. ΚΑΦΥ—Α—ΤΩΝ Ἄρτεμις ἀγροτέρα τρέχουσα πρὸς δεξ
 — Πίναξ XIV, 23.

Μαντίνεια.

- 166 (1125). **A** 24. — ΛΟΝ ΣΕΠ Σ—ΕΒΗΡΟΣ Κεφαλή δαφνοστεφῆς Σ.
 Σεβήρου, πρὸς δεξ.
 Ὅπ. ΜΑΝΤ—ΙΝΕΩΝ Ἑρμῆς γυμνὸς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., τὸν
 ἄρ. ἀγκῶνα στηρίζων ἐπὶ κιονίσκου, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ ἔχων κη-
 ρύκειον. — Πίναξ XIV, 21.

Ὁρχομενός.

✓ 167 (625). Α 20.— Ἀρτεμις ἐν γόνασι πρὸς δεξ. τοξεύουσα.

Ὅπ. ΕΡΧΟΜ[ΕΝΙΩΝ] Καλλιστὴν τετοξευμένην εἰς τὸ στήθος καὶ ἀνατρεπομένην ἄρ. ἐπὶ τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ ἐκάθητο. Παρ' αὐτῇ τὸ νεογέννητον βρέφος αὐτῆς. — Πίναξ XIV, 24.

Τεγέα.

✓ 168 (1139). Α 13.— Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΤΕΓΕ δεξ. Ἀλέκτωρ ἱστάμενος πρὸς δ. — Πίναξ XIV, 25.

ΚΡΗΤΗ.

Ῥαῦκος.

169 (1184). Ρ 13, γρ. 0,44.— Κεφαλὴ Δήμητρος ἢ Κόρης χλόῃ ἐστεμμένη πρὸς ἄρ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. ΡΑΥ ΝΩΙΧ Τρίαινα. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιρ.— Πίναξ XIV, 26.

ΕΥΒΟΙΑ.

Ἐρέτρια.

170 (1202). Α 17.— Κεφαλὴ βασιλίσσης τινός, μετὰ καλύπτρας, πρὸς ἄρ.

Ὅπ. [ΕΡ]ΕΤΡΙΕΩΝ κάτωθεν βοὸς κατακειμένου πρὸς ἄρ., οὗ ἄνωθεν ΛΥΣΑΝ—ΔΡΟΣ.— Πίναξ XIV, 28.

Κάρυστος.

171 (1194). Α 12.— ΕΥ κάτω δελφῖνος πρὸς δεξ.

Ὅπ. Τρίαινα, ἥς δεξ. Κ. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ.— Πίναξ XIV, 27.

172 (1214). Α 27.— ΤΡΑΙΑΝΟΣ δεξ. Κεφαλὴ ἀκτινοστεφῆς Τραϊανοῦ πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΚΑΡΥΣ - ΤΙΩΝ Κεφαλὴ Ποσειδῶνος πρὸς δεξ. — Πίναξ XIV, 29.

ΚΥΚΛΑΔΕΣ.

Θήρα.

173 (1239). Α 19.— Κεφαλὴ (Ῥωμαίου αὐτοκράτορος;) πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΘΗΡΑ ἄνω βοὸς ἱσταμένου πρὸς ἄρ. — Πίναξ XV, 1.

Νάξος.

174 (1263). **Ρ** 20, γρ 12,20.—Κάνθαρος, οὔ ἄνω μὲν φύλλον κισσοῦ, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν δύο σταφυλαί.

Ῥοπ. Τετράγωνον ἔγκοilon εἰς τέσσαρα διηρημένον. — Πίναξ XIV, 30.

Σίφνος.

175 (1278). **Ρ** 8, γρ. 0,59. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος ἀρχαϊκὴ καὶ τεινιωμένη πρὸς δεξ.

Ῥοπ. Σ—Ι—Φ Περιστερὰ ἵπταμένη πρὸς δεξ. Τὸ ὄλον ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ. — Πίναξ XV, 2.

Σῦρος.

176 (1282). **Α** 17.—ΚΑΙ—ΤΡ ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΑΥ Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Ἀδριανοῦ πρὸς δεξ.

Ῥοπ. ΕΙΣΙΣ—ΙΩΙΟΥ Προτομὴ Ἰσίδος πρὸς δεξιὰ. — Πίναξ XV, 3.

ΠΟΝΤΟΣ.

Ἀμισός.

177 (1288). **Ρ** 18, γρ. 5,35.—Κεφαλὴ Ἥρας μετὰ πόλον πυργοστεφοῦς, ἐνωτίων καὶ περιδεραίου, πρὸς ἀρ Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ῥοπ. ΑΡ—ΙΞ Γλαῦξ κατενώπιον μετ' ἀναπεπταμένων πτερυγῶν. — Πίναξ XV, 4.

Ζήλα.

178 (1292). **Α** 30.—ΑΥ ΚΑΙ Μ ΑΥ—ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ Κεφαλὴ ἀγέ-
νειος Καρακάλλα δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ.

Ῥοπ. ΖΗΛΙΤΩ—Ν ΤΟΥ ΠΟΝ[ΤΟΥ] Ζεὺς καθήμενος ἀρ. ἐπὶ θρόνου, ἔχων ἐν τῇ δεξ. δύο στάχυς καὶ τὴν ἀρ. στηρίζων ἐπὶ σκήπτρου. — Πίναξ XV, 5.

Τραπεζοῦς.

179 (1297). **Α** 26.—ΑΥΤΟΚΡ ΚΕ ΜΑ ΑΥ ΑΙΤΩΝΙΝΙΟΣ Προτομὴ δαφνοστεφῆς Καρακάλλα μετὰ θώρακος καὶ ἑφαπτίδος, πρὸς δ.

Ῥοπ. ΤΡΑΠΕΣΟ—ΥΝΤΙΩΝ Νέμεσις ἵσταμένη ἀρ., ἐν μὲν τῇ δεξ. ἔχουσα ζυγόν, ἐν δὲ τῇ ἀρ. πῆχυν. Ῥοπισθεν αὐτῆς γρὺνφ

πρὸς δεξ. καὶ στρεφόμενος, θέτων δὲ τὸν πόδα ἐπὶ τροχοῦ.—
Πίναξ XV, 6.

ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑ.

Ἀμαστρις.

180 (1301). **Α** 24.—**ΑΝ Μ ΚΑΙΣΑΡ—ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ** Κεφαλὴ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς δαφνοστεφής, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. **ΑΜΑΣΤ—ΡΙΑΝΩΝ** Ἑρμῆς δισκοφόρος, ἱστάμενος γυνὸν πρὸς ἄρ., προτάσσων δὲ τὸν δεξιὸν πόδα. Ἐν τῇ προτεταμένη δεξ. ἔχει κηρύκειον, ἐν δὲ τῇ πρὸς τὰ κάτω ἄρ. φέρει δίσκον.— Πίναξ XV, 8.

Κροῶμνα.

181 (1302). **Ρ** 17, γρ. 3,45.—Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφής πρὸς ἄρ., ἔχουσα τὴν κόμην εἰς πλοκάμους κρεμαμένην.

᾽Οπ. **ΚΡΩΜΝΑ** Κεφαλὴ θεᾶς μετὰ πόλου πυργοστεφοῦς, ἐνωτίων καὶ περιδεραίου, πρὸς ἄρ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. **Λ**, ἄνω δὲ τῆς κεφαλῆς σταυρὸς μαιανδρόμορφος **Ϡ**.— Πίναξ XV, 7.

ΒΙΘΥΝΙΑ.

Ἀπάμεια.

182 (1309). **Α** 19.—**D—D** παρὰ πύργον.

᾽Οπ. Βωμός.— Πίναξ XV, 10.

Ἡράκλεια.

183 (1312). **Ρ** 15, γρ. 1,70.—Κεφαλὴ Ἡρακλέους μετὰ πάγωνος, ἐν λεοντῇ, πρὸς ἄρ.

᾽Οπ **ΗΡ—ΑΚ—ΛΕ—ΙΑ** πέριξ μικροῦ ἀναγλύπτου τετραγώνου, ἐν ᾧ τετράγωνον ἔγκοilon εἰς τέσσαρα διηρημένον. Τὸ ὅλον ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ.— Πίναξ XV, 11.

Ἰουλιόπολις (Γόρδιον).

184 (1313). **Α** 21.—**ΑΚ·Λ·Α·ΑΥ—ΚΟ ΗΡΑΚΛ ΡΩ** Κεφαλὴ δαφνοστεφής Κομμόδου πρὸς δεξ.

᾽Οπ. **ΙΟΥΛΙΟ—ΠΟΛΙΣ** Προτομὴ Ἰουλιοπόλεως μετὰ καλύπτρας πρὸς δεξ.— Πίναξ XV, 9.

PROVINCIA ASIA.

- 185 (1325). **P** 28, γρ. 10,67. — **TI CLAVD · CAES · AVG · AGRIPP · AVGVSTA** Κεφαλή δαφνοστεφής Κλαυδίου καὶ προτομή δαφνοστεφής Ἀγριππίνης πρὸς ἄρ.
 "Οπ. **DIANA EPHESIA** Εἰδωλον Ἀρτέμιδος Ἐφεσίας κατενώπιον. — Πίναξ XV, 12.

ΜΥΣΙΑ.

Γέρμη.

- 186 (1336). **A** 20. — **ΙΕΡΑ C—ΥΝΚΛΗΤΟΣ** Προτομή Συγκλήτου ὡς νεανίου μετὰ μακρᾶς κόμης, πρὸς δεξ.
 "Οπ. **ΓΕΡΜΗ—ΝΩΝ** Ἡρακλῆς ἀγένειος ἱστάμενος κατενώπιον καὶ στρέφων τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ., τὴν μὲν δ. στηρίζει ἐπὶ τοῦ ῥοπάλου, διὰ δὲ τῆς ἄρ. φέρει τὴν λεοντὴν. — Πίναξ XV, 13.

Κύζικος.

- 187 (1337). **AE** 11, γρ. 2,65. — Κεφαλή λέοντος πρὸς ἄριστ. παρὰ τὴν τομὴν ἧς εὗρηται θύννος ἰχθύς.
 "Οπ. Τετράγωνον ἔγκοilon εἰς τέσσαρα ὡς μαιανδρομόρφος σταυρὸς διηρημένον. — Πίναξ XV, 14.

- 188 (1338). **A** 11. — Κεφαλή βοδὸς πρὸς δεξ.

"Οπ. $\begin{smallmatrix} \text{K} & \text{Y} \\ \text{I} & \text{I} \end{smallmatrix} \text{P}$ ἐν στεφάνῳ δρυός. — Πίναξ XV, 15.

Μιλητόπολις.

- 189 (1343). **A** 18. — Κεφαλή Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.

"Οπ. **ΜΙΛΗΤΟΠΟΛΙΤΩΝ** Γλαῦξ δίσωμος κατενώπιον. — Πίναξ XV, 16.

Πάριον.

- 190 (1346). **P** 13, γρ. 2,35. — **ΓΑ** ἄνω καὶ **ΡΙ** κάτωθεν βοδὸς ἱσταμένου πρὸς ἄρ. καὶ στρεφομένου. Κάτω ἀστήρ.

"Οπ. Γοργόνειον. — Πίναξ XV, 18.

Πιονία.

- 191 (1357). **A** 17. — **ΠΙΟΝΕ—ΙΤΩΝ** Προτομή πυργοστεφής τῆς πόλεως, πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΕΠΙ ΣΤ ΑΛΟ.ΠΕΙ.ΚΑΙ (;) Ὑγία καὶ Ἀσκληπιὸς ἱστάμενοι. — Πίναξ XV, 19.

Πλακία.

192 (1359). Α 10. — Κεφαλὴ θεᾶς πυργοστεφῆς, μετ' ἐνωτίων καὶ περιδεραίου, πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΠΛΑΚ δεξ. Κεφαλὴ λέοντος πρὸς δεξ. — Πίναξ XV, 17.

Ποροσελήνη, νῆσος πρὸς τῇ Λέσβῳ.

193 (1360). Α 18. — ΑΝ Κ Λ ΣΕΠ ΣΕ ΠΕΡ Κεφαλὴ Σ. Σεβήρου δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΠΩΡΟΣ - ΕΛΗΝΕΙ[ΤΩΝ] Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατὰ μέτωπον. — Πίναξ XV, 20.

Πρίαπος.

194 (1361). Α 12. — Κεφαλὴ θεᾶς δαφνοστεφῆς πρὸς ἄρ.

Ὅπ. ΠΑΙΡΓ Ἀστακὸς πρὸς ἄρ. — Πίναξ XV, 21.

Προκόννησος.

195 (1362). Ρ 12, γρ. 1,13. — Κεφαλὴ Κόρης σταχυοστεφῆς, ἔχουσα τὴν κόμην ἐν κεκυρφάλῳ, πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΠΡΟ ΚΟΝ Προτομή ἐλάφου πρὸς δεξ. ἐν γόνασι καὶ στρεφούσης τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. πρόχους. — Πίναξ XV, 22.

ΤΡΩΑΣ.

Ἀβυδος.

196 (1369). Ρ 10, γρ. 0,54. — ΑΒΥ ἄρ. Ἀετὸς ἱστάμενος πρὸς ἄρ., οὗ ἄνω Δ.

Ὅπ. Γοργόνειον ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ, — Πίναξ XV, 23.

Ἀχίλλειον (ἢ μᾶλλον Χαλκίς νῆσος πρὸς τῇ Λέσβῳ).

197 (1377). Α 7. — Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος πρὸς δεξ.

Ὅπ. Χ—Α Ἐπιδορατὶς. Πεδίον ἐγκοίλον. — Πίναξ XV, 25,

ΑΙΟΛΙΣ.

Αιολέων ἐν γένει.

198 (1395). **A** 12. — Κεφαλὴ θεᾶς μετὰ στεφάνης πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΑΙΟΛΕ ἄρ. Κεραυνός. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. κηρύκειον. — Πίναξ XV, 26.

Κύμη.

199 (1399). **P** 33, γρ. 15,55. — Κεφαλὴ τῆς νύμφης Κύμης ἔχουσα τὴν κόμην ταινία ἀναδεδεμένην, πρὸς δεξ.

Ὅπ. Ἴππος βαδίζων πρὸς δεξ. ἐπὶ γραμμῆς σχηματισούσης ἕξ-εργον. Ὑπὸ τὸν ἀνεγχερμένον ἄρ. πόδα αὐτοῦ ἀγγεῖον μόνω-τον, δεξιὰ δὲ ΚΥΜΑΙΩΝ. Ἐν δὲ τῷ ἑξέργῳ ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ δάφνης. — Πίναξ XV, 27.

Λάρισα.

200 (1388). **A** 12. — Κεφαλὴ θεᾶς ἐχούσης τὴν κόμην ἐν κεκυρτάλῳ, μετ' ἐνωτίων καὶ περιδεραίου.

Ὅπ. Λ—Α—Ρ—I Ἀγγεῖον δίωτον, οὗ ἄρ. κηρύκειον καὶ δεξ. σταφυλή. — Πίναξ XV, 24.

201 (1402). **A** 11. — Ὅμοία κεφαλὴ πρὸς δεξ.

Ὅπ. Λ—Α—Ρ—I Ἀγγεῖον δίωτον, οὗ ἄρ. κηρύκειον. Πί-ναξ XV, 29.

Μύρινα.

202 (1403). **P** 36, γρ. 16,07. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΜΥΡΙΝΑΙΩΝ ἄρ. Ἀπόλλων ἰστάμενος πρὸς δεξ. γυμνὸς τὰ ἄνω τῆς ὀσφύος, ἔχων ἐν τῇ προτεταμένῃ δεξ. φιάλην, ἐν δὲ τῇ ἄρ. κλάδον δάφνης τεινιωμένον. Πρὸ αὐτοῦ ὄμφα-λὸς καὶ κρατὴρ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. ΜΕΡ. Τὸ ὅλον ἐν στε-φάνῳ δάφνης. — Πίναξ XV, 28.

203 (1404). **A** 16. — Κεφαλὴ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὅπ. ΜΥΡΙΝΑΙΩΝ ἄρ. Κρατὴρ. Ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. λύρα. — Πίναξ XV, 30.

ΙΩΝΙΑ.

Ἐρονθραί.

- 204 (1424). **Ρ** 17, γρ. 4,74. — Ἀνὴρ γυμνὸς ἱστάμενος ἄρ. κρατῶν ἀπὸ τῶν ἡνίων ἵππον. Ἄνω παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἱππέως σφαιρίδιον καὶ κόκκος κριθῆς.
 Ὅπ. Ε — [P — Y]Θ περίξ ἀνθους. Τὸ ὄλον ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ.
 — Πίναξ XV, 31.

- 205 (1426). **Ρ** 17, γρ. 3,31. — Κεφαλὴ Λιδὸς ἀγένειος ἐν λεοντῇ πρὸς δ.
 Ὅπ. ΕΡΥ — ΑΠΕΛΛΑΣ Ῥόπαλον καὶ γωρυτὸς ἐν ᾧ τόξον. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. γλαῦξ. — Πίναξ XV, 32.

Ἐφεσος.

- 206 (1429). **Ρ** 23, γρ. 14,65. — Ε — Φ Μέλισσα.
 Ὅπ. ΑΝΤΙΑΛΚΙΔ[ΑΞ] δεξ. Προτομὴ ἐλάφου πρὸς δεξ. στρεφούσης τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ., ἧς ὀπισθεν δένδρον φοίνικος.
 — Πίναξ XVI, 1.
- 207 (1430). **Ρ** 19, γρ. 4,20. — Ε — Φ Μέλισσα. Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ σφαιρ.
 Ὅπ. ΠΥΘΕΑΣ δεξ. ἐκ τῶν ἄνω. Ἐλαφος ἱσταμένη πρὸς δεξ. πρὸ δένδρου φοίνικος. — Πίναξ XVI, 2.
- 208 (1434). **Α** 16. — Κεφαλὴ Ἀρσινόης Β' μετὰ καλύπτρας πρὸς δεξ.
 Ὅπ. ΑΡ — ΞΙ Ἐλαφος καθημένη πρὸς ἄρ. καὶ στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. ΤΙΜΑΓΟΡΑΣ. — Πίναξ XVI, 3.

Ἡράκλεια Λάτμου.

- 209 (1436). **Α** 20. — Προτομὴ Σεράπιδος πρὸς δεξ. μετὰ μοδίου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Κύκλος σφαιριδίων.
 Ὅπ. ΗΡΑΚΛ — ΕΩΤΩ Ἴσις ἱσταμένη ἀριστ., ἔχουσα ἐν τῇ δεξ. σκῆπτρον, ἐν δὲ τῇ ἄρ. ἀγγεῖον. — Πίναξ XVI, 4.

Κλαζομεναί.

- 210 (1437). **Ρ** 13, γρ. 3,54. — Προτομὴ κάπρου περωτοῦ πρὸς δεξ.
 Ὅπ. Κεφαλὴ λέοντος κατενώπιον ἐν τετραγώνῳ πλαισίῳ ἐκ γραμμῶν. Τὸ ὄλον ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ. — Πίναξ XVI, 5.

- 211 (1441). **Α** 17. — ΣΕΒΑΣΤΟΣ ἄρ. Κεφαλὴ Λυγούστου πρὸς ἄρ.
 Ὅπ. ^{ΚΛΑΙΟΜΕ}
^{ΝΙΩΝ} ἄρ. ΚΤΙΣΤΗΣ δεξ. Ἀθηνᾶ ἱσταμένη πρὸς δεξ.
 — Πίναξ XVI, 6.

Λέβεδος.

- 212 (1444). **Α** 15. — Προτομή Ἀθηνᾶς μετὰ τριλόφου περικεφαλαίας
 κατενώπιον.
 Ὅπ. ΛΕ δεξ. ΑΡΤΕΜΙΔΩΡ ἄρ. Γλαῦξ ἱσταμένη πρὸς δεξ. —
 Πίναξ XVI, 7.

Λεῦκαι.

- 213 (1445). **Α** 16. — Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Ἀπόλλωνος πρὸς ἄρ.
 Ὅπ. ΛΕΥ ἄνω, [...]ΟΛΟΞ κάτω. Κύκνος ἱστάμενος πρὸς
 ἄρ. μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων καὶ στρέφων τὴν κεφαλὴν
 πρὸς δεξ. — Πίναξ XVI, 8.

Μαγνησία.

- 214 (1446). **Ρ** 13, γρ. 1,58. — Ἴππεὺς ἔνοπλος τρέχων πρὸς δεξ. μετὰ
 προτεταμένου τοῦ δόρατος καὶ ἠνεμωμένης τῆς γλαμύδος.
 Ὅπ. ΜΑΓΝ ἄνω. Ταῦρος κυρίσσων πρὸς ἄριστ. ἐπὶ γραμμῆς
 μαιάνδρου σχηματιζούσης ἔξεργον, ἐν ᾧ ΣΙΜΩΝ. — Πίναξ
 XVI, 9.

Μητρόπολις.

- 215 (1447). **Α** 17. — Α ΛΕΠ—ΓΕΤΑΣ Προτομή νεανική καὶ ἀστεφῆς
 Γέτα, πρὸς δεξ.
 Ὅπ. ΜΗΤΡΟ—ΠΟ—ΛΙΤΩΝ Ποταμὸς κατακείμενος πρὸς ἄρ.
 — Πίναξ XVI, 10.

ΚΑΡΙΑ.

Ἀστύρα.

- 216 (1527). **Α** 17. — Κεφαλὴ γυναικὸς μετὰ στεφάνης, πρὸς δεξ.
 Ὅπ. ΑΣΤΥ ἄρ. Ἀμφορεύς. Δεξ. ἐν τῷ πεδίῳ οἰνοχόη. — Πί-
 ναξ XVI, 22.

Ἀφροδισίας.

- 217 (1486). **Α** 20. — ΕΙΕΡΑ—ΒΟΥΛΗ Προτομή πεπλοφόρος Βουλῆς
 πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΑΦΡΟΔ—ΕΙCΙCΙΩΝ Ἐρως γυμνὸς καὶ περρωτός, ἱστάμενος πρὸς δεξ. καὶ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν φέρων πλαγίως λαμπάδα καίουσαν. — Πίναξ XVI, 11.

Βάργασα.

218 (1487). Α 26. — ΑΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙ—ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ Προτομή αὐτοῦ ἀκτινοστεφῆς μετὰ θώρακος καὶ ἑφαπτίδος, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΕΠΙ ΑΝ—ΕΡ—ΜΩΝΟΣ ΒΑΡΓΑΣΗ—ΝΩΝ Ὁ αὐτοκράτωρ ἑφιππος πρὸς δεξ. — Πίναξ XVI, 12.

Βαργυλία.

219 (1488). Α 12. — Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος πρὸς δεξ. Κύκλος σφαιριδίων.

᾽Οπ. ΒΑΡΓΥ—ΛΙΗΤΩ[N] Φαρέτρα καὶ τόξον. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. — Πίναξ XVI, 13.

Εὐρωμος.

220 (1489). Α 14. — Ε—Υ Ῥόπαλον. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

᾽Οπ. Στέφανος, ἐν ᾧ σφαιρίδιον. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. — Πίναξ XVI, 14.

Κέραμος.

221 (1492). Α 15. — Κεφαλὴ Διὸς δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΚΕΡΑΜ ἄρ., ΔΙΟΝΥCΙ δεξ. Ἀετὸς μετὰ κλειστῶν πτερῶν ἱστάμενος πρὸς δεξ. Τὸ ὅλον ἐν τετραγώνῳ ἑγκοίλῳ. — Πίναξ XVI, 15.

Κνίδος.

222 (1493). Ρ 18, γρ. 6,20. — Προτομή λέοντος πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΚΝ—Ι Κεφαλὴ ἀρχαϊκὴ Ἀφροδίτης μετὰ ταινίας, ἐνωτίων καὶ περιδεραίου, πρὸς δεξ. Τὸ ὅλον ἐν τετραγώνῳ ἑγκοίλῳ. — Πίναξ XVI, 6.

223 (1494). Ρ 17, γρ. 2,85. — Κεφαλὴ Ἀφροδίτης μετὰ στεφάνης καὶ ἐνωτίων πρὸς δεξ. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

᾽Οπ. [ΑΥ]ΤΟΚΡΑΤΗΣ—ΚΝΙ Προτομή λέοντος πρὸς δεξ. Πεδίον ἑγκοίλων. — Πίναξ XVI, 17.

Μύνδος.

- 224 (1497). **A** 21. — Κεφαλή Ἀπόλλωνος δαφνοστεφής, πρὸς δεξ.
 Ὅπ. **ΜΥΝΔΙ** ἄνω. Κλάδος ἐλαίας τεταινωμένος πρὸς δ., ἐφ' οὗ
 κάθηται γλαῦξ. Κάτω αὐτοῦ [**M**]ΕΛΑ. — Πίναξ **XVI**, 18.

Τραπεζόπολις.

- 225 (1505). **A** 21. — **ΒΟΥΛΗ ΤΡΑ—ΠΕΖΟΠΟΛΙΤΩΝ** Προτομή πε-
 πλοφόρος τῆς Βουλῆς, πρὸς δεξ.
 Ὅπ. **ΔΙΑ ΠΟ ΑΙ ΑΔΡΑΣΤΟΥ** Κυβέλη ἵσταμένη κατενώπιον,
 ἔχουσα δὲ τὰς χεῖρας ὑπεράνω δύο λεόντων παρ' αὐτὴν ἵστα-
 μένων. — Πίναξ **XVI**, 19.

Κάλυμνος.

- 226 (1506). **P** 20, γρ. 6,45. — Κεφαλή ἀγένειος ἥρωος φέρουσα κρά-
 νος μετὰ παραγναθίδων, πρὸς δεξ.
 Ὅπ. [**K**]**ΑΛΥΜΝΙΟΝ** κάτωθεν λύρας ἑπταχόρδου. Τὸ ὄλον ἐν
 τετραγώνῳ πλαισίῳ κόκκων. — Πίναξ **XVI**, 20.

Ῥόδος.

- 227 (1518). **P** 27, γρ. 13,48. — Κεφαλή Ἥλιου ἀκτινοστεφής κατενώ-
 πιον.
 Ὅπ. **ΡΟΔΙΟΝ** ἄνω. **ΑΜΕΙΝ—ΙΑΞ** ἐν τῷ πεδίῳ κάτω. Ἄνθος
 ῥοδῆς μετὰ κάλυκος. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. πρῶρα πλοίου πρὸς
 δεξ. Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. — Πίναξ **XVI**, 21.

Ἰαλυσός.

- 228 (1528). **P** 23, γρ. 14,75. — Προτομή κάπρου πετρωτοῦ πρὸς δεξ.
 Ὅπ. **ΙΑΛΥΞΙΟΝ** κάτω. Κεφαλή ἀετοῦ πρὸς ἄρ. ἄνω αὐτῆς ἐλι-
 κοειδὲς κόσμημα. Τὸ ὄλον περιβάλλεται ὑπὸ πλαισίου τετρα-
 γώνου ἐκ σφαιριδίων, εὗρηται δὲ ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ. —
 Πίναξ **XVI**, 23.

ΛΥΔΙΑ.*Δάλδις.*

- 229 (1536). **A** 15. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.
 Ὅπ. **ΔΑΛΔΙ—ΑΝΩΝ** Εἴδωλον Ἀρτέμιδος Εφεσίας. — Πί-
 ναξ **XVI**, 24.

Διὸς ἱερὸν.

230 (1537). Α 15. — CE Γ—ETAC KAI Προτομή τοῦ Γέτα δαφνοστεφής, μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΔΙΟΣ ΙΕ—ΡΕΙΤΩΝ Ἑγεία ἱσταμένη δ.— Πίναξ XVI, 25.

Κίδραμος.

231 (1543). Α 20. — AYPHΛIOC—BHPOC KAI Κεφαλὴ ἀγένειος πρὸς δ.

᾽Οπ. Εἰδωλον Ἦρας Σαμίας κατενώπιον, οὗ πέριξ ΚΙΔΡΑΜΗ—ΝΩ—Ν, ἐν δευτέρῳ δὲ κύκλῳ ΔΙ CΕΛΕΥΚΟ—ΠΟΛΕΜΩ.— Πίναξ XVII, 1.

Κιλβιανοί.

232 (1544). Α 18. — ΔΟΜΙΤΙΑ CΕ—BACTH Προτομή αὐτῆς πρὸς δ.

᾽Οπ. ΚΙΛΒΙΑΝΩ . . . Ἑλαφος ἱσταμένη πρὸς δ.— Πίν. XVII, 2.

Μάστανρα.

233 (1549). Α 25. — IOY.COY—AIMIC Προτομή αὐτῆς πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΜΑΣΤΑ—Υ—Ρ—ΕΙΤΩΝ Τριπλῇ Ἑκάτῃ ἱσταμένη.— Πίναξ XVII, 3.

Μοστηνοί.

234 (1550). Α 20. — ΘΕΟΝ CΥ—ΝΚΛΗΤΟΝ Προτ. Συγκλήτου πρὸς δ.

᾽Οπ. ΜΟCΤ—Η—ΝΩΝ Ἴππεὺς πρὸς δεξ.— Πίναξ XVII, 4.

Σίλανδος.

235 (1555). Α 17. — CΙ—ΛΑΝΔ—ΕΩΝ Προσωπὶς πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΕΠΙ.Λ ΑΥ. ΜΑΙΟΡΟC Σταφυλή.— Πίναξ XVII, 6.

Ἑρκανίς.

236 (1562). Α 19. — ΙΕΡΑ CΥΝ—ΚΛΗΤΟC Προτομή νεανίου πρὸς δ.

Οπ. ὙΡΚΑΝΩ ἄνω, ΜΑΚΕ ἐν τῷ ἑξέργῳ. Ποταμὸς κατακείμενος πρὸς ἄρ.— Πίναξ XVII, 5.

ΦΡΥΓΙΑ.

Ἀκκίλειον.

237 (1566). Α 27. — ΑΥΚ Μ ΑΝΤ—Ω ΓΟΡΔΙΑΝΟC Προτομή δαφνοστεφῆς Γορδιανοῦ Γ' μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος, πρὸς δ.

᾽Οπ. ΑΚΚΙ—ΛΙΕΩΝ Μὴν ἱστάμενος πρὸς δεξ., πατῶν τὸν ἄρ. πόδα ἐπὶ κεφαλῆς ταύρου.— Πίναξ XVII, 7, ὅπισθεν,

Αἰζανοί.

- 238 (1567). Α 26. — ΙΕΡΑ—CYNKΛΗΤΟΣ Προτομή νεανική πρὸς δ.
 Ὅπ. ΑΙΖΑΝΕ—ΙΤΩΝ Τύχη ἱσταμένη ἄρ. — Πίναξ XVII, 9.

Ἀπία.

- 239 (1574). Α 27. — Μ. ΙΟΥΛΙΟΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΝ Προτομή ἀκτινο-
 στεφής Φιλίππου τοῦ πρεσβυτέρου μετὰ θώρακος, ἐφαπτίδος,
 ἀσπίδος καὶ δόρατος, πρὸς ἄρ.

Ὅπ. ΕΠΙ ΑΝΡ ΑΝΤΕΡΩΤΟΣ ΖΩΤΙΚ ΑΡΧ Α Ζεὺς ἱστάμενος
 πρὸς ἄρ., ἔχων ἐν τῇ προτεταμένη δεξ. ἀετὸν καὶ ἐν τῇ ἀριστ.
 σκῆπτρον. Ἐν τῷ πεδίῳ $\frac{ΑΠ-Π[Ι]}{ΑΝ-ΩΝ}$. — Πίναξ XVII, 8, ὅπ.

Δοκίμιον.

- 240 (1580). Α 22. — ΔΟΚΙΜΟΣ δεξ. Κεφαλὴ νεανική καὶ δαφνοστε-
 φής, πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΔΟΚΙ—ΜΕΩΝ Ἀσκληπιὸς ἱστάμενος κατενώπιον καὶ βλέ-
 πων πρὸς ἄρ. — Πίναξ XVII, 12.

Εὐκαρπία.

- 241 (1584). Α 15. — ΕΥΚΑΡΠΕ δεξ. Προτομή ἀγένης Ἑρμοῦ ἔχον-
 τος κηρύκειον ἐπ' ὤμου.

Ὅπ. [Ε]ΠΙ. Γ. ΚΛ. — ΦΛΑΚΚΟΥ Μήνη, ἐν ᾗ δύο ἀστέρες. Κάτω
 δὲ βουκράνιον. — Πίναξ XVII, 10.

Θεμισώνιον.

- 242 (1587). Α 22. — CΩΖΩΝ Προτ. ἀκτινοστεφής Ἀπόλλωνος πρὸς δ.

Ὅπ. ΘΕΜΙCΩ—ΝΕΩΝ Δημήτηρ ἱσταμένη ἄρ., ἔχουσα στάχυν
 ἐν τῇ δεξ., τὴν δ' ἄρ. στηρίζουσα ἐπὶ δόρατος. — Πίναξ XVII, 13.

Νακόλεια.

- 243 (1592). Α 20. — ΑΥΤ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ — ΚΑΙ ΣΕΒ ΓΕ Κεφαλὴ
 δαφνοστεφής Δομιτιανοῦ, πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΝΑΚΟ—ΛΕΩΝ Κηρύκειον περρωτόν. — Πίναξ XVII, 11.

Πέλται.

- 244 (1598). Α 20 — Προτομή Ἀθηνᾶς, πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΠΕΛ—ΤΗΝΩΝ Λέων ὀκλάζων πρὸς ἄρ. Ἐν τῷ ἐξέρῳ
 μονογράφημα. — Πίναξ XVII, 14.

Πρυμνησός.

- 245 (1599). **Α** 25. — **ΙΕΡΑ. CYN—ΚΛΗΤΟΣ** Προτομή νεανίου πρὸς δ.
 "Οπ. **ΠΡΥΜΝ—ΗCCEΩΝ** Κυβέλη καθημένη πρὸς ἀριστ. Παρ'
 αὐτῇ λέων. — Πίναξ XVII, 15.

Σάλα.

- 246 (1600). **Α** 20. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.
 "Οπ. **CΑΛΗ—ΝΩΝ** Ὅμοίως τῷ προηγούμενῳ. — Πίναξ XVII, 16.
- 247 (1601). **Α** 22. — **ΙΟΥΛΙΑ—CΕΒΑΣΤ** Προτομή Ἰ. Δόμνας, πρὸς δ.
 "Οπ. **ΙΩΙΗΛ—ΑΩ** Διόνυσος γυμνὸς ἱστάμενος πρὸς δεξ., φέ-
 ρων ἐν τῇ ἄρ., ἣν στηρίζει ἐπὶ κιονίσκου, κάνθαρον, ἐν δὲ τῇ
 δεξ. σταφυλήν. — Πίναξ XVII, 17.

Στεκτόριον.

- 248 (1604). **Α** 24. — **ΗΛ ΩΤ—CΕΒΑΣΤ** Προτομή Ὠτακιλίας, πρὸς δ.
 "Οπ. **CΤΕΚΤ—Ο—ΡΗΝΩΝ** Τύχη ἱσταμένη ἄρ. — Πίναξ XVII, 18.

Σύναος.

- 249 (1606). **Α** 21. — **ΑΓΡΙΓ—ΓΕΙΝΑ ΘΕΑ** ἄρ., **ΝΕΡΩ—Ν ΘΕΟΣ** δ.
 Κεφαλαὶ Νέρωνος καὶ Ἀγριππίνης ἀντιμέτωποι.
 "Οπ. **CΥΝΑΕΙΤΩΝ—...** Ἀπόλλων βέλος τοξεύων πρὸς δεξ.
 — Πίναξ XVII, 19.

*ΛΥΚΙΑ.**Κράγος.*

- 250 (1612). **Ρ** 15, γρ. — **Λ—Υ** Κεφαλή Ἀπόλλωνος πρὸς δεξ.
 "Οπ. **Κ—Ρ** Λύρα. Τὸ ὅλον ἐν τετραγ. ἐγκοίλῳ — Πίναξ XVII, 21.

Πάταρα.

- 251 (1619). **Α** 30. — **ΑΥΤ ΚΑΙ Μ ΑΝΤ ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ CΕΒ** Προτομή
 δαφνοστεφῆς Γορδιανοῦ μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος, πρὸς δ.
 "Οπ. **ΠΑΤ—Α—Ρ—ΕΩΝ** Ναὸς δίστυλος, ἐν ᾧ Ζεὺς ἱστάμενος
 καὶ ἔχων ἄετὸν παρὰ τοὺς πόδας. — Πίναξ XVII, 20, ὅπισθεν.

Τελμησός.

- 252 (1624). **Α** 14. — Λύρα. Ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.
 "Οπ. $\begin{matrix} \text{T—Λ} \\ \text{Ε—Μ} \end{matrix}$ Τόξον. — Πίναξ XVII, 23.

Φάσηλις.

- 253 (1627). **A** 15. — Λ—[Υ] Κεφαλή Ἀπόλλωνος δαφνοστεφής πρὸς δ.
 Ὅπ. ΦΑΣΗ ἄνω. Λύρα ἐν μέσῳ δύο μικρῶν λαμπάδων. Τὸ
 ὅλον ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ. — Πίναξ XVII, 22.

Φέλλος.

- 254 (1630). **A** 10. — Κεφαλή Ἀπόλλωνος πρὸς δεξ.
 Ὅπ. ΛΥΚΙ Τόξον καὶ φαρέτρα, παρ' οἷς Φ—Ε. — Πίν. XVII, 25.

Χῶμα.

- 255 (1631). **A** 14. — Κεφαλή Λιὸς δαφνοστεφής πρὸς δεξ.
 Ὅπ. Χ—Ω Ῥόπαλον. Τὸ ὅλον ἐν στεφάνῳ. — Πίναξ XVII, 24.

ΚΙΛΙΚΙΑ.

Ἱεράπολις Καστάβαλα.

- 256 (1632). **A** 27. — ΑΥΤ Κ ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΣ ΣΕ Προτομή ἀκτινοστε-
 φής Οὐαλεριανοῦ, πρὸς δεξ.
 Ὅπ. ΙΕΡΟΠ Κ—Α—ΣΤΑΒΑΛΕΩ Ζεὺς (;) γυμνὸς σπεύδων πρὸς
 δεξ., ἐγείρων τὴν δεξ. ὡς εἰ ἐκσφενδονήσας ἤδη κεραυνόν. Ἐν
 τῷ πεδίῳ ἄρ. Σ. — Πίναξ XVII, 28, ὅπισθεν.

Κελένδεις.

- 257 (1633). **R** 17, γρ. 5,95. — Τράγος γονατίζων πρὸς δεξ. Ἐν τῷ ἐξ-
 ἔργῳ δελφίς. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ γραμμῆς.
 Ὅπ. Τετράγωνον ἐγκοίλον εἰς 4 διηρημένον. — Πίναξ XVII, 29.

Κολυβρασός.

- 258 (1635). **A** 35. — ΙΟΥΛ ΟΝΗΡΟΣ ΜΑΣΙΜΟΣ ΚΑΙΣΑΡ Γ Προτομή
 δαφνοστεφής πρὸς δεξ.
 Ὅπ. ΚΟΛ—ΥΒ—ΡΑΣΣΕΩΝ Ἀθηνᾶ ἱσταμένη ἄρ. καὶ στρεφο-
 μένη. — Πίναξ XVII, 27, ὅπισθεν.

Σύεδρα.

- 259 (1643). **A** 17. — ΑΥΚ—ΑΥ—ΑΝΤΩΝΙΝ Κεφ. Μ. Αὐρηλίου πρὸς δ.
 Ὅπ. Σ—ΥΕΔΡ—Ε—ΩΝ Ἀρτεμις ἱσταμένη πρὸς ἄρ. ἐν μακρῷ
 χιτῶνι, στρέφουσα δὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς δεξ. Ἐν τῇ δεξ. ἔχει
 τόξον, ἐν δὲ τῇ ἄρ. δυσδιάκριτόν τι. — Πίναξ XVII, 30.

Ἀβέβριον Κιλικίας ἢ Λυκίας.

- 260 (1654). **R** 12/15, γρ. 2,85. — Γοργὼ ἵπταμένη πρὸς δεξ. στρέ-

φουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς ἄρ. Ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς αὐτῆς κυματίζουσι σφοδρῶς πρὸς τὰ ἄνω δύο τῆς κόμης πλόκια. Ὅπ. Γρὺψ ἐν πλασίῳ τετραγώνῳ ἐκ σφαιριδίων. Τὸ ὅλον ἐν τετραγώνῳ ἐγκοίλῳ. — Πίναξ XVII, 26.

ΚΥΠΡΟΣ.

Πνυταγόρας (;)

261 (406). Α 16. — ΠΝΥ ἄρ. Π δεξ. Κεφαλὴ θεᾶς κατενώπιον μετὰ περιδεραίου καὶ κόμης εἰς πλοκάμους καταπιπτούσης. Κ. σφ.

Ὅπ. Ὅμοία κεφαλὴ. — Πίναξ XII, 8.

Σημ. Τὸ νόμισμα τοῦτο εὑρεται ἐν τῇ συλλογῇ τεταγμένον ὑπὸ τὴν ἄλλως ἄγνωστον πόλιν Μινύαι τῆς Θεσσαλίας. Εἰς ἐμὲ φαίνεται Κυπριακόν. Πβλ. BMC. Cyprus pl. XII, 12-18, pl. XIII, 1, XXV, 1.

ΓΑΛΑΤΙΑ.

Ἀγκυρα.

262 (1660). Α 32. — ΑΥΤ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ—ΑΝΓΟΥΣΤΟΣ Κεφαλὴ δαφνοστεφῆς Καρακάλλα πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΜΗΤΡΟΠ—ΑΝ—ΚΥΡΑΣ Βωμὸς ἐστεμμένος, ἐφ' οὗ ἀετὸς φέρων στέφανον ἐν μέσῳ δύο ῥωμαϊκῶν σημαίων. — Πίναξ XVIII, 1, ὀπισθεν.

Πεσσινοῦς.

263 (1661). Α 30. — ΙΟΥΛΙΑ—ΑΝΓΟΥΣΤΑ Προτ. Ἰ. Δόμνας πρὸς δ.

Ὅπ. ΠΕΣΣΙΝΟ—ΥΝΤΙΩΝ Ἡρα ἱσταμένη ἄρ., ἔχουσα ἐν τῇ δ. φιάλῃν, τὴν δ' ἄρ. στηρίζουσα ἐπὶ σκήπτρου. — Πίν. XVIII, 2.

ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ.

Τύαννα.

264 (1665). Α 27. — ΑΝ. Λ. ΣΕΠ Σ—ΕΟΝΗΡΟΣ Κεφ. Σεβήρου πρὸς δ.

Ὅπ. ΤΥΑΝΕ | ΩΝ ΤΩΝ | ΠΡΟΣ ΤΩ | ΤΑΥΡΩ | ΕΤ Δ ἐν στεφάνῳ δάφνης. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφ. — Πίναξ XVIII, 3, ὀπ.

ΠΙΣΙΔΙΑ.

Ἀπολλωνία Μορδίαιον.

265 (1694). Α 35. — ΑΥΤ. Κ Π. Λ. — ΓΑΛΛΙΗΝΟΣ Προτομή δαφνοστεφῆς Γαλλινοῦ, μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος, πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΑΠΟΛΛΩΝ—ΙΑΤΩΝ καὶ ἐν τῷ ἐξέργῳ ΘΡΑΚΩΝ Ποταμὸς κατακείμενος πρὸς ἄρ. — Πίναξ XVIII, 5.

Ἀριασσός.

- 266 (1673). Α 21. — ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ — ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ Προτομή νεαρὰ δαφνοστεφής Καρακάλλα, μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος, πρὸς δ.
 Ὅπ. ΑΡΙΑΣ—ΣΕΩΝ Προτομή Σαράπιδος μετὰ μοδίου, πρὸς δεξ. — Πίναξ XVIII, 4, ὅπισθεν.

Κάσα (Κιλικίας).

- 267 (1679). Α 32. — ΑΥΤ Κ Μ ΑΝΤ—ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ.ΣΕΒ Προτομή Γορδιανοῦ Γ' δαφνοστεφής, πρὸς δεξ.
 Ὅπ. ΚΑΣ—ΑΤΩΝ Ζεὺς καθήμενος πρὸς δεξ. ἐπὶ θρόνου. Πρὸ αὐτοῦ ἄετός. — Πίναξ XVIII, 6.

Κόδρουλα.

- 268 (1680). Α 21. — ΚΑΙCΑΡ—ΑΥΡΗΛΙΟΣ Κεφαλὴ Μ. Αὐρηλίου δαφνοστεφής πρὸς δεξ.
 Ὅπ. [Κ]ΟΔΡΟΥ—ΛΕΩΝ Διόνυσος ἐν βραχεῖ χιτῶνι ἱστάμενος πρὸς ἄρ. καὶ πάνθηρ παρ' αὐτῷ. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. ΑΛ. — Πίναξ XVIII, 7.

Ἀμβλαδα (Πισιδίας).

- 269 (1690). Α 32. — ΑΥΤ ΚΑΙ Μ ΙΟΝ Π ΦΙΛΙΠΠΟΣ CΕ Προτομή Φιλίππου τοῦ νεωτέρου δαφνοστεφής πρὸς δεξ.
 Ὅπ. ΑΜΒΛΑΔΕΩΝ—ΛΑΚΕΜΟΝΙΩΝ Ἡρακλῆς Φαρνέσιος στηρίζων τὸ ῥόπαλον ἐπὶ κεφαλῇς ταύρου πρὸς δ. Παρ' αὐτῷ ἄρ. κιονίσκος. — Πίναξ XVIII, 11.

Bāris.

- 270 (1695). Α 25. — ΑΥΤ Γ ΟΥΕΙΒ—ΤΡΒ ΓΑΛΛΟΣ CΒ Προτομή αὐτοῦ δαφνοστεφής μετὰ θώρακος καὶ ἐφαπτίδος, πρὸς δεξ.
 Ὅπ. ΒΑΡ—Η—ΝΩΝ Ζεὺς Νικηφόρος καθήμενος ἐπὶ θρόνου ἄρ. — Πίναξ XVIII, 12, ὅπισθεν.

Κοῦμνα.

- 271 (1697). Α 16. — Κεφαλὴ θεᾶς πυργοστεφής, ἧς ὅπισθεν ἐπιδορατὶς.
 Ὅπ. ΚΡΗ ἄνω. Προτομή λέοντος πρὸς δεξ., ἧς ὅπισθεν Γ. — Πίναξ XVIII, 8.

Σαγαλασσός.

- 272 (1701). Α 15. — Προτομή Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.
 Ὅπ. CΑ—ΓΑΛ Προτομή Μηνὸς πρὸς δεξ. — Πίναξ XVIII, 10.

273 (1700). Α 28. — ΙΟΝΛΙΑ — ΜΑΜΕΑ CΕ Προτομή αὐτῆς πρὸς δ.
 Ὅπ. CΑΓΑΛΑ — C — CΕΩΝ Τύχη ἱσταμένη ἄρ. — Πίναξ XVIII,
 13, ὀπισθεν.

Σαμδάλιον Πισιδίας (= Σαμάδιον Ἀπουλίας (;)).

274 (1702). Α 17. — Κεφαλή Ἀθηνᾶς πρὸς δεξ.

Ὅπ. Ξ — Α — Μ — Α — Δ — Ι Τρεῖς μηνίσκοι ἀντίνωτοι. — Πίναξ
 XVIII, 9. (Ἰδε Berl. Blätter 1868, p. 138 κξ.).

ΚΙΛΙΚΙΑ.

Ἀνεμούριον.

275 (1714). Α 26. — ΑΝ Κ ΠΟΛΙ ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟΝ Προτομή δαφνο-
 στεφῆς Οὐαλεριανοῦ πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΑΝΕ | ΜΟΥΡΙ | ΕῤΝ | ΕΤ.Β ἐν στεφάνῳ, οὗ ἄνωθεν
 ἄγγειον δίδωτον. — Πίναξ¹ XVIII, 14.

Διοκαισάρεια.

276 (1715). Α 17. — ΑΔΡΙΑΝΩΝ δεξ. Προτομή Ἑρμοῦ πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΔΙΟΚ — ΑΙCΑ[Ρ]Ε — ΩΝ Σταφυλή μετὰ δύο φύλλων. —
 Πίναξ XVIII, 14.

Εἰρηνόπολις.

277 (1716). Α 23. — ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙCΑΡ ΔΟΜΙ[ΤΙΑΝΟΣ] Κε-
 φαλή δαφνοστεφῆς Δομιτιανοῦ πρὸς δεξ., ἐφ' ἧς ὑστερόσημον
 τετράγωνον, ἐν ᾧ κεφαλή αὐτοκράτορός τινος πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΙΡΗΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΕΤΟ ΒΜ Ὑγία ἱσταμένη δεξ. μετὰ
 κλάδου ἐν τῇ δεξ. καὶ φιάλης ἐν τῇ ἄρ., ἐξ ἧς τρέφεται ὄφις.
 Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. ἀστήρ. — Πίναξ XVIII, 16.

ΚΥΡΡΗΣΤΙΚΗ.

Ἱερόπολις Βαμβύκη.

278 (1718). Α 28. — ΑΥΤΟΚ Κ Μ ΙΟΥΛΙ ΦΙΛΙΠΠΟΣ CΕΒ Προτομή
 δαφνοστεφῆς Φιλίππου τοῦ νεωτέρου πρὸς δεξ.

Ὅπ. ΘΕΑΣ — CΥΡΙΑC ΙΕΡΟΠΟ — ΛΙΤΩΝ Κυβέλη ἐπὶ λέοντος
 πρὸς δεξ. — Πίναξ XVIII, 10.

ΣΥΡΙΑ.

Ἠλιόπολις.

279 (1729). Α₄ 32. — ... TRANQVILLINA Μ ΑΥGVS... Προτομή
 αὐτῆς μετὰ μηνίσκου, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. COL IVL AVG FELIC—HEL . . . Εἰδωλον Ἀρτέμιδος Ἐφεσίας, κατενώπιον. — Πίναξ XVIII, 19, ὀπισθεν.

Λαοδίκεια πρὸς τῇ θαλάσσῃ.

280 (1730). Α 22. — Κεφαλὴ ἀκτινοστεφῆς Ἥλιου πρὸς δεξ.

᾽Οπ. [ΙΟΥ]ΛΙΕΩΝ | ΤΩΝ—ΚΑΙ | [Λ]ΑΟΔΙΚΕΩΝ Μορφὴ ἱσταμένη πρὸς ἄρ., τὴν δεξ. στηρίζουσα ἐπὶ σκήπτρου ἢ δόρατος. Ἐν τῷ πεδίῳ ἄρ. ΙΔ. Ἐν τῷ ἑξέργῳ ΖΜ. — Πίν. XVIII, 18.

ΦΟΙΝΙΚΗ.

Βύβλος.

281 (1751). Α 25. — ΟΠ ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Προτομὴ τοῦ Διαδουμενιανοῦ ἀστεφῆς μετὰ θώρακος, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΒΥΒ—ΛΟΥ | ΙΕΡΑΣ Ἀψὶς δίστυλος, ἐν ἣ πυργοστεφῆς θεὰ ἱσταμένη πρὸς δεξ., τὸν μὲν δεξιὸν πόδα θέτουσα ἐπὶ πρῶρας, τὴν δὲ δεξιὰν χεῖρα στηρίζουσα ἐπὶ σκήπτρου, στεφανομένη δὲ ὑπὸ μικρᾶς Νίκης, ἱσταμένης ἐπὶ στήλης ἰδρυμένης πρὸ τῆς θεᾶς. — Πίναξ XVIII, 17.

ΔΕΚΑΠΟΛΙΣ.

Γέρασα.

282 (1757). Α 15. — ΑΥ Κ ΤΡΑΙ—ΑΔΡΙΑΝΟΣ Κεφαλὴ Ἀδριανοῦ δαφνοστεφῆς, πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΑΡΤΕΜΙ ΤΥ ΓΕΡΑΣΩΝ Προτομὴ Ἀρτέμιδος μετὰ τόξου καὶ φαρέτρας, πρὸς δεξ. — Πίναξ XVIII, 21.

ΑΡΑΒΙΑ Η ΠΕΤΡΑΙΑ.

Πέτρα.

283 (1764). Α 29. — ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ Προτομὴ Ἀδριανοῦ δαφνοστεφῆς πρὸς δεξ.

᾽Οπ. ΠΕΤΡΑ ΜΗΤ—ΡΟΠΟΛΙΣ Τύχη πόλεως πυργοστεφῆς καθιμένη ἄρ. ἐπὶ βράχον, προτάσσουσα τὴν δεξιάν, ἐν δὲ τῇ ἄρ. ἔχουσα τρόπαιον. — Πίναξ XVIII, 22.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Δεκεμβρίου 1904.

I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

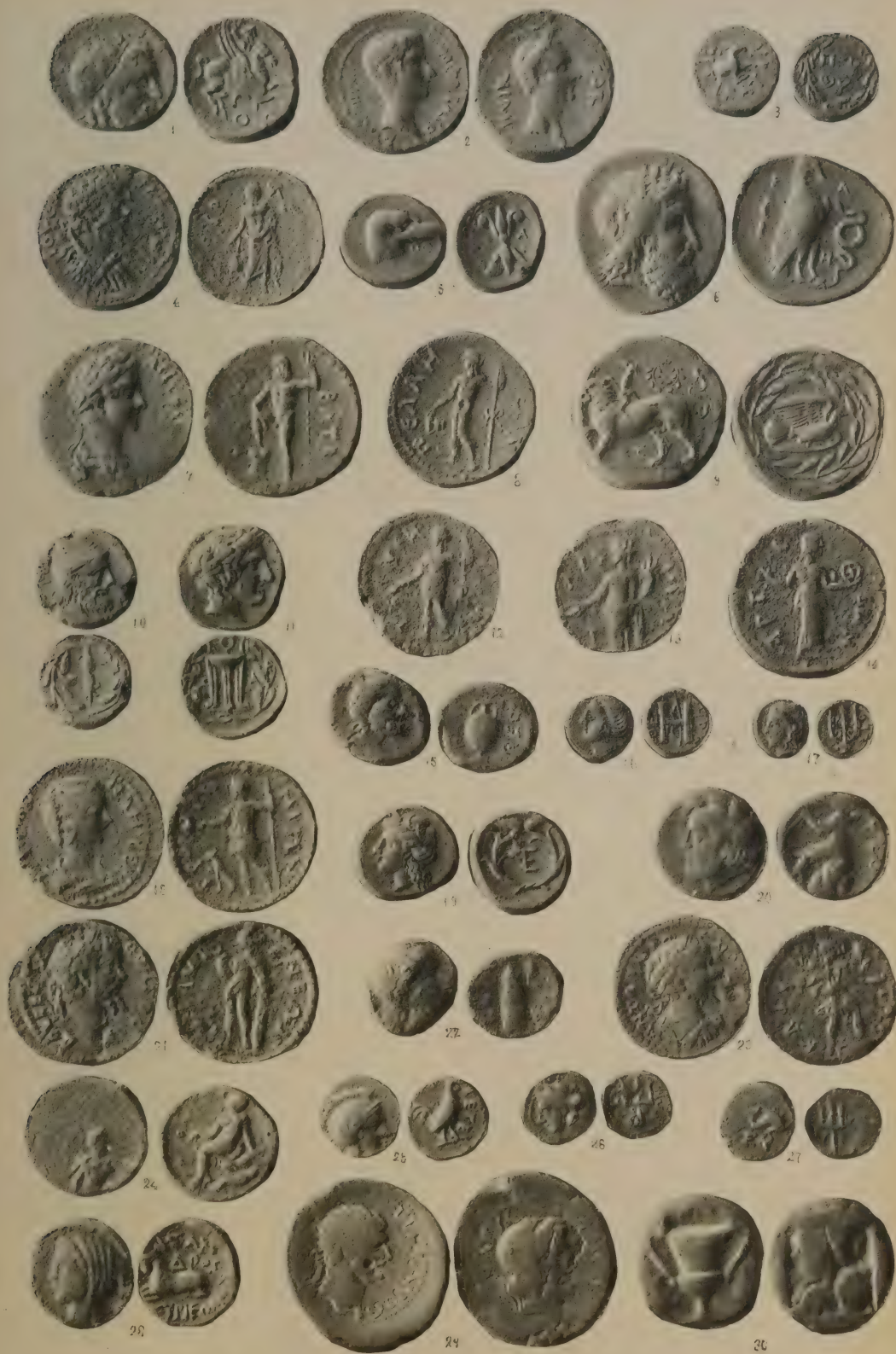

ΣΥΛΛΟΓΗ Α. ΣΟΥΤΣΟΥ

Διεύθυνσις τῶν Ταχυδρομικῶν Χρῆμας.
Direction des Postes Crétoises.

Συμπληρώματα νέας ἐκδόσεως 1904.
Timbres-poste de la nouvelle émission 1904.

*Ἐξέρχεται ἐκεί τοῦ ταχυδρομικοῦ
 ἐμπολείου ἑξῆς:*

*Ἡ ἐξέρχεται τοῦ ἀντιγράφων τοῦ
 ἑξῆς:*

*Europe assise sur le taureau Jupiter
 (monnaie de Gortyna).*

*Les ruines du palais de
 Minos à Gussus.*

*"Οὐρανὸν περικυβήσας
 ἔστην ἴσος τοῦτον ταυρὸν καὶ
 εὐνὴν ἀνὰ κρητὸν ἐκείνην ἐκείνην."*

*Ἐκείνη τῆς ἀλλοτρίοτης τοῦ
 τοῦτον καὶ τοῦτον τῆς ἑξῆς.*

*Ἡ ἀλλοτρίοτης τοῦτον τῆς
 τοῦτον καὶ τοῦτον τῆς ἑξῆς.*

*Dieu (Déesse) inspiré(eux)
 entre deux lions tenant de l'arc
 (Empire d'un seau troué à Gussus).*

*Portrait de S.A.R. le
 Prince George de Grèce.
 Haut Commissaire en Crète.*

*Britannicus assise sur un croc
 d'âne monté de Gortyna.*

*Οὐρανὸν περικυβήσας
 ἔστην ἴσος τοῦτον ταυρὸν καὶ
 εὐνὴν ἀνὰ κρητὸν ἐκείνην ἐκείνην."*

*Le Monastère historique
 d'Aradion et au dessus le
 Mont Ida.*

*Λατρία καὶ ἀπὸ τοῦτον
 τῆς ἀλλοτρίοτης τοῦτον
 καὶ τοῦτον τῆς ἑξῆς.*

*Jupiter allié par
 une chienne
 (monnaie de Gortyna).*

*Trident brandissant un trident
 connue d'Idus.*

*La tête d'Aradion connue
 encre de labyrinthos en forme
 de monnaie de Gussus.*

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

ΚΑΙ ΤΑ ΝΕΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Οἱ τύποι καὶ τὰ σύμβολα, ἅτινα ἔπλασεν ἡ δαιμόνιος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φαντασία, καὶ ἡ ἀπαράμιλλος αὐτῶν καλλιτεχνία παρέμειναν, ὡς γνωστόν, δι' ὅλων τῶν αἰώνων τὰ ἄριστα τῶν συμβόλων πάσης ἀφηρημένης ἢ συγκεκριμένης ιδέας. Πάντες οἱ νεώτεροι πεπολιτισμένοι λαοὶ ἀνατρέχουσι κατὰ κανόνα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν, ἱστορίαν καὶ καλλιτεχνίαν, ἵνα δανεισθῶσιν ἢ ἐμπνευσθῶσιν τοὺς τύπους καὶ τὰ σύμβολα αὐτῶν πρὸς περιληπτικὴν δήλωσιν πάσης εὐγενοῦς ιδέας, παντὸς θεωρητικοῦ ἢ πρακτικοῦ σκοποῦ. Οὕτω δύναται τις νὰ εἴπῃ νῦν, ὅτι οἱ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πλασθέντες τύποι καὶ ἐμβλήματα οὐδέποτε ἀπωλέσθησαν, ἀλλὰ τελοῦσιν ἐν ἐνεργείᾳ μέχρι τοῦ νῦν, οὐδενὸς λαοῦ δυνηθέντος νὰ ἀναπληρώσῃ αὐτοὺς δι' ἄλλων σαφεστέρων, ποιητικωτέρων ἢ καλλιτεχνικωτέρων. Ὁ αἰετὸς τοῦ Ἰδαίου καὶ Ὀλυμπίου Διός, σύμβολον καὶ οἰωνὸς πάσης εὐγενοῦς νίκης· ὁ λέων, σύμβολον τῶν ἡρωϊκῶν ἠττημένων τῆς Χαιρωνείας καὶ μυρία ἄλλα τοιαῦτα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων σύμβολα, ἀπαντῶσι καὶ νῦν ἐν χρήσει, ἀπαράλλακτως πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ὁμοίας εὐγενεῖς νίκας ἢ ἡρωϊκὰς ἥττας δηλοῦντα.

Τὰ τοιοῦτον γόητρον ἐπὶ πάντων τῶν λαῶν ἑξασκοῦντα σύμβολα ταῦτα ἦτο ἐπόμενονον ὅτι πρὸ παντὸς θὰ ἐτίθεντο ἐν χρήσει ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, εὐθὺς ὡς διὰ τοῦ ἐνδόξου καὶ ἡρωϊκοῦ αὐτῶν ἱεροῦ ἀγῶνος ἀνεκτῆσαντο τὴν ἐλευθερίαν. Πράγματι δὲ ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως μεγάλως ἐγενικεύθη ἡ χρῆσις τῶν ἀρχαίων συμβόλων ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλάδι. Οὕτω νῦν δὲν ὑπάρχει πόλις, κώμη ἢ χωρίον, ἔταιρεία ἢ σωματεῖον, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἔθῃκεν εἰς χρῆσιν ὡς σύμβολον αὐτοῦ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν ἐμβλημα. Οἱ

δῆμοι κυρίως δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἀνεκάλεσαν εἰς τὴν ζωὴν πάντας τοὺς κυρίους νομισματικούς τύπους τῶν ἀρχαίων πόλεων, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν ὁποίων ἠγέρθησαν. Τὸ αὐτὸ δὲ ἀκριβῶς πράττουσιν, ἐφ' ὅσον δύναται, αἱ κοινότητες καὶ τὰ σωματεῖα τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἠκολούθησε μετὰ σπουδῆς, ὥς ἦτο φυσικόν, καὶ ἡ μόλις πρὸ μικροῦ τελείως σχεδὸν ἐλευθερωθεῖσα ἡρωϊκὴ Κρήτη, ἡ μεγίστη καὶ ἐνδοξοτάτη Ἑλληνικὴ νῆσος τῆς Μεσογείου. Ἐπὶ τῶν πρώτων δημοσίων σφραγίδων τῆς τὴν αὐτονομίαν τουλάχιστον ἀνακτησαμένης νήσου ἐτέθη, ἐκ νομίσματος τῆς Κνωσοῦ ληφθεῖσα, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἑθνικοῦ Νομισμ. Μουσείου κ. Σβορώνου ἐπισήμως πρὸς τοῦτο ἐρωτηθέντος, εἰκὼν τοῦ μυθικοῦ βασιλέως τῆς Κρήτης Μίνως, συμβόλου πάσης πολιτικῆς εὐνομίας καὶ δικαιοσύνης. Κατὰ παράδοξον δὲ καὶ εὐοίωνον σύμπτωσιν πρῶτος καρπὸς τῆς εὐνομίας καὶ ἐλευθερίας, ἦν ἐπὶ αἰῶνας ἐδίψα ἡ ἡρωϊκὴ αὕτη νῆσος, ἦτο ἡ διὰ τῶν περιφήμων ἀνασκαφῶν τῆς Κνωσοῦ μετατροπὴ τοῦ μυθικοῦ Μίνως εἰς ἱστορικὸν βασιλέα!

Παρὰ τὴν Πολιτείαν, αἱ πόλεις, οἱ μικρότεροι δῆμοι, τὰ σωματεῖα καὶ αὐτοὶ οἱ ἰδιῶται τῆς Κρήτης ὁμοίως καθ' ἑκάστην ἐκ τῆς ἀρχαίας καὶ μοναδικῆς εἰς πλοῦτον καὶ κάλλος τύπων νομισματικῆς τῆς νήσου δανεῖζονται τὰ ἐμβλήματα αὐτῶν, πηγὴν ἀκένωτον ἔχοντες τοὺς λαμπροὺς φωτοτυπικοὺς πίνακας τῆς μεγάλης συγγραφῆς τοῦ κ. Σβορώνου *Numismatique de la Crète ancienne*, ἣτις ἐξευπώθη δαπάνῃ τῆς Κρητικῆς Συνελεύσεως, μικρὸν πρὶν ἢ ἐλευθερωθῇ ἡ νῆσος.

Λαμπρὸν περιληπτικὸν δεῖγμα τῆς ἀγάπης τῶν Κρητῶν πρὸς τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν σύμβολα παρουσιάζει τὸ ὥραϊον δίπλωμα τῆς Α' ἐκθέσεως τῆς ἐλευθέρας Κρήτης, πλαισιωθὲν ἐντολῇ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Β. Υ. τοῦ πρίγκιπος Γεωργίου, διὰ τῶν ὥραιότερων νομισματικῶν τύπων τῶν κυριωτέρων πόλεων τῆς Κρήτης, οὓς καὶ πάλιν ἐνετάλλῃ νὰ ἐκλέξῃ ὁ αὐτὸς Ἕλλην ἀρχαιολόγος. Ἐκεῖνο δ' ὅμως, δι' οὗ οἱ Κρηῖτες διελάλησαν πανταχοῦ γῆς τὸν ἔρωτα αὐτῶν πρὸς τὰ σύμβολα καὶ τὰ ἐμβλήματα τῶν ἀρχαίων προγόνων αὐτῶν, εἶναι τὰ ταχυδρομικὰ γραμματόσημα τῆς νέας αὐτονόμου αὐτῶν Πολιτείας.

Ἡ πρώτη σειρά τῶν Κρητικῶν γραμματοσήμων.

Ἦδη κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1900, ὁπότε ἐλειτούργησε τὸ πρῶτον ἡ Κρητικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία, ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν ἡ πρώτη σειρά τῶν Κρητικῶν γραμματοσήμων, ἐφ' ἧς ἐχαράχθησαν, κατ' ἐκλογὴν τοῦ κ. Σβορώνου, οἱ ἐξῆς τύποι ληφθέντες ἐξ ἀρχαίων Κρητικῶν νομισμάτων.

Α'. Γραμματόσημα ἀξίας 1 ἢ 50 λεπτῶν.

Ἐρμῆς ὁ ταχυδρόμος ληφθεὶς ἐκ διδράχμου τῆς Κρητικῆς πόλεως Σύβριτα, ἧς τὰ νομίσματα διακρίνονται ἐπὶ καλλονῇ (= Svoronos, Numism. de la Crète ancienne pl. XXX, 16). Ὁ θεὸς εἰκονίζεται κύπτων πρὸς ἀριστερὰ ἵνα προσδέσῃ τὸ πέδιλον τοῦ ἐπὶ βράχου τεθειμένου δεξιοῦ αὐτοῦ ποδός. Ὅπισθεν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κρέματα ὁ πέτασος, ἀπὸ δὲ τῶν ὤμων κατέρχεται ἡ χλαμύς, ἐνῶ τὸ κηρύκειον εἶναι προσωρινῶς τεθειμένον ἐπὶ τοῦ βράχου, ἵνα λάβῃ αὐτὸ ὁ θεὸς ἀνὰ χεῖρας εὐθύς ὥς προσδέσῃ τὸ πέδιλον αὐτοῦ. Βεβαίως ὁ τύπος οὗτος εἶναι τὸ προσφυέστερον ἔμβλημα γραμματοσήμου, ὅπερ ἐχάραξέ ποτε νεώτερος λαός, ἐποιήθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου καλλιτέχνου τῆς Συβριτίας κατ' ἔμπνευσιν ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου (Ε, στίχ. 1 κέξ.), ἐν ᾧ περιγράφεται ἡ ὑπὸ τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου ἀποστολὴ τοῦ Ἑρμοῦ εἰς τὴν μακρὰν κειμένην νῆσον τῆς Καλυψοῦς, ἵνα ὥς ταχυδρόμος κομίσῃ αὐτῇ τὴν ἐντολὴν τοῦ Διὸς πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ὀδυσσέως. Τότε ὁ ἄγγελος τῶν θεῶν Ἑρμῆς παρασκευαζόμενος νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ Διός:

ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα
ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὕγρην
ἡδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο.
Ἐΐλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
ὣν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς Ἀργειφόντης.

Δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ὠραιότερον ἔμβλημα τῆς διεθνοῦς καὶ ὑπερποντίου ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας;

Β'. Γραμματόσημα τῆς 1 δραχμῆς.

Ὅπως διὰ τοῦ προηγουμένου τύπου ἐξητήθη ἔμβλημα τῆς ἐξωτερικῆς, οὕτως εἰπεῖν, ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας, οὕτω διὰ τοῦ τύπου τοῦ γραμματοσήμου τούτου ἐπεδιώχθη ἡ δῆλωση τῆς ἐσωτερικῆς τῆς νήσου ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας. Ἀντεγράφη δηλαδὴ ἐκ περικαλλοῦς νομίσματος τῆς Κρητικῆς πόλεως Φαιστοῦ (= Svoronos ἔ. ἀν. pl. XXIV, 34) ὁ χαλκοῦς περωτὸς περίτολος τῆς νήσου Τάλως ἢ ΤΑΛΩΝ, ἥτοι ὁ μυθικὸς γίγας ἐκεῖνος ὁ τρεῖς καθ' ἑκάστην μεθ' ὑπερφυσικῆς ταχύτητος περιπετόμενος τὴν νῆσον πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ βασιλέως Μίνως καὶ πρὸς προστασίαν αὐτῆς κατὰ τῶν ξένων ληστῶν καὶ ἐπιδρομέων.

Γ'. Γραμματόσημα τῶν 5 ἢ τῶν 20 λεπτῶν.

Ὅπως διὰ τῶν δύο προηγουμένων τύπων ἐδηλώθη ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία, οὕτω διὰ τοῦ τρίτου τούτου ἐδηλώθη ἡ νῆσος, εἰς ἣν ἀνήκει ἡ ταχυδρομικὴ αὕτη ὑπηρεσία. Ἀντεγράφη δηλαδὴ ἐξ ἀργυροῦ διδράχμου τῶν Κνωσίων, ἀρίστης Πραξιτελείου τεχνοτροπίας (= Svoronos ἔ. ἀν. pl. VI, 6) κεφαλὴ εἰκονίζουσα κατὰ τινὰς μὲν τὴν κυρίαν τῆς νήσου θεὰν Ἥραν σύζυγον τοῦ Διὸς τῆς Κρήτης, κατ' ἄλλους δὲ αὐτὴν τὴν πεπρωσοποιημένην Κρήτην.

Δ'. Γραμματόσημα τῶν 2 δραχμῶν.

Ὅπως ἡ Κρητικὴ Πολιτεία διὰ τῶν πρώτων δημοσίων σφραγίδων τῆς νήσου, οὕτω καὶ ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ἀρμοστοῦ τῆς νήσου

πρίγκιπος Γεωργίου ἠθέλησαν διὰ τοῦ ἐμβλήματος ἑνὸς τῶν μεγαλυτέρας ἀξίας γραμματοσήμων νὰ ἐκδηλώσωσι τὰς ἀρχάς, ὑφ' ἃς ἐφιλοδόξουν νὰ διοικήσωσι τὴν νῆσον. Ἐχάραξαν δηλαδὴ ἐπὶ τε τῶν ῥηθις σφραγίδων καὶ ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ γραμματοσήμου ἐκ τοῦ αὐτοῦ νομίσματος τῶν Κνωσίων (= Svoronos ἔ. ἀ. pl. IV, 34), εἰκόνα τοῦ Μίνωος, ὅστις ἐγένετο ὁ σοφώτατος, δικαιοτάτος καὶ ἡπιώτατος πάντων τῶν βασιλέων καὶ νομοθετῶν, « ἄληθῶς θεῖος ἀνὴρ », καὶ σύμβολον πάσης εὐνομουμένης πολιτείας.

Ε'. Γραμματόσημα τῶν 10 καὶ 25 λεπτῶν καὶ τῶν 5 δραχμῶν.

Παρὰ τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν σύμβολα καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ διασημοτάτου τῶν ἀρχαιοτάτων βασιλέων τῆς νήσου, οἱ Κρηῖτες μετὰ εὐλόγου ἐθνικῆς χαρᾶς καὶ ἐθνικῶν ἐλπίδων, ἔθεσαν ἐπὶ τῶν γραμματοσήμων τῶν 10 καὶ 25 λεπτῶν τὴν εἰκόνα τοῦ νεαροῦ καὶ ἡρωικοῦ τὸ παρᾶστημα ἡγεμόνος αὐτῶν πρίγκιπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος, ὃν ἡ ἑλληνικὴ φαντασία τῶν μόλις ἀπὸ τοῦ ξένου ζυγοῦ ἀπελευθερωθέντων Κρητῶν παρέβαλεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρὸς τοὺς ἥρωας ἐκείνους τῆς ἐθνικῆς καὶ χριστιανικῆς Ἑλλάδος, τοὺς διὰ τοῦ φόνου ληστῶν ἢ θηρίων ἐλευθερώσαντας Ἑλληνικὰς χώρας καὶ λαούς. Τῆς τελευταίας ταύτης ἀντιλήψεως τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης ἐκδήλωσις εἶναι ἡ ἐπὶ τῶν πενταδράχμων γραμματοσήμων τεθεῖσα εἰκὼν τοῦ ὁμωνύμου τῷ νεαρῷ ἡγεμόνι τῆς Κρήτης Ἀγίου Γεωργίου, ἐφίππου καὶ φονεύοντος τὸν φοβερὸν δράκοντα. Ὁ τύπος οὗτος ἀντεγράφη ὑπὸ τοῦ χαρακτοῦ τῶν γραμματοσήμων ἐκ τῶν ἀγγλικῶν χρυσῶν νομισμάτων διὰ τε τὸ πρόχειρον αὐτῶν καὶ διότι ἡ εἰκὼν αὕτη ἐκρίθη ὡς ἡ καλλιτεχνικωτάτη τῶν γνωστῶν εἰκόνων τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ὡς προφανῶς ἐμπνευσθεῖσα ἐκ τῶν ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ ἀποκειμένων παγκάλων ἱππέων τῆς ζωοφόρου τοῦ Παρθενῶνος.

Ἡ νέα σειρὰ τῶν Κρητικῶν γραμματοσήμων.

Ἐπειδὴ, ὅτε ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν τὰ γραμματόσημα τῆς πρώτης σειρᾶς, ἡ Κρήτη δὲν εἶχεν εἰσέτι προσχωρήσει εἰς τὴν Παγκόσμιον Ταχυδρομικὴν Ἐνωσιν, τὰ δὲ γραμματόσημα ἐκεῖνα ὡς ἐκ

τούτου δὲν διεδόθησαν καὶ δὲν κατηναλώθησαν ὥς ἔδει, ἐπείκειται δ' ἀφ' ἐτέρου ἢ ἐξάντλησις τῶν εἰς τὰ δημόσια ταμεῖα τῆς Κρήτης παρακαταθηκῶν τοιούτων γραμματοσήμων, ἢ Κρητικῇ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἐκδώσῃ νέαν σειρὰν γραμματοσήμων, ἧς ἀντίγραφα δημοσιεύομεν ἐπὶ τοῦ ἐν τέλει προσηρημένου φωτοτυπικοῦ πίνακος.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐλήφθη καθ' ἣν ἐποχὴν τῆς Ἀνώτερας ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν Διευθύνσεως προϊστάτο ὁ τέως Σύμβουλος τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος κ. Ι. Τσουδερός. Παρὰ δὲ τῇ Διευθύνσει τῶν Ταχυδρομείων, ἧς προΐσταται ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον ὁ κ. Β. Ν. Μανρίδης, ἐξεπονήθη πᾶσα σχετικὴ πρὸς τὴν κατασκευὴν τῶν γραμματοσήμων ἐργασία καὶ ἐδόθησαν παρ' αὐτῆς αἱ προσήκουσαι ὁδηγαί εἰς τὸ ἐργαστάσιον, ἢ κατανομή τῶν παραστάσεων, ἢ ἐκλογὴ τῶν χρωματισμῶν, τῶν σχεδιασμάτων, τῶν περιθωρίων καὶ τῶν κοσμημάτων κτλ. Τὴν ἐκλογὴν τῶν τύπων τῶν νομισμάτων ἐνήργησεν ὁ ὀργανωτὴς τῆς Ταχυδρομικῆς ἐν Κρήτῃ ὑπηρεσίας κ. Μαρῖνος ἐκ τοῦ πολλάκις ἀνωτέρῳ μνημονευθέντος βιβλίου τοῦ κ. Σβορώνου περὶ τῶν νομισμάτων τῆς ἀρχαίας Κρήτης. Ἐν τῇ ἐκλογῇ ὅμως τῶν τύπων τῶν νέων γραμματοσήμων δὲν ἐπρυτάνευσεν, ὥς προκειμένου περὶ τῶν τύπων τῆς πρώτης σειρᾶς, ἢ ἔφεσις πρὸς συμβολισμὸν τῆς ταχυδρομικῆς κυρίως ὑπηρεσίας, ἀλλὰ μᾶλλον πρῶτον μὲν ἡ ἐπιθυμία τῆς ἀναβιώσεως περιφύμων μυθολογικῶν τύπων τῆς νήσου, δεύτερον ἡ διαφήμισις τῶν ἀληθῶς καταπληκτικῶν ἀνακαλύψεων τῶν ἀσκαφῶν τῆς Μινωικῆς Κρήτης, δι' ὧν αἰῶνες ὅλοι προσετέθησαν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τέλος, τρίτον, ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐνδόξων ὀλοκαυτώσεων καὶ ἡρωικῶν θυσιῶν τῶν γενναίων Κρητῶν, δι' ὧν ἀνεκτήθη ἡ αὐτονομία τῆς νήσου.

Ἡ δὲ χάραξις τῶν χαλυβδίνων πλακῶν, δι' ὧν ἐξετυπώθησαν τὰ νέα γραμματόσημα, καὶ πᾶσαι γενικῶς αἱ ἐργασίαι τῆς κατασκευῆς αὐτῶν ἐγένοντο εἰς τὸ ἐν Λονδίῳ παγκοσμίῳ φήμης ἐργαστάσιον τῶν κ.κ. Bradbury, Wilkinson and Co.

Οἱ τύποι τῶν νέων γραμματοσήμων εἶναι οἱ ἑξῆς:

α'. Γραμματόσημα τῶν 2 λεπτῶν.

Ἀντίγραφον ἀποτυπώματος μεγάλης μυκηναϊκῆς σφραγίδος ἐκ Κνωσοῦ. Τὸ μοναδικὸν διὰ τὴν θρησκευτικὴν αὐτοῦ σημασίαν ἀπο-

τύπωμα τοῦτο «προέρχεται πιθανώτατα ἐκ σφενδόνης μεγάλου ἡγεμονικοῦ χρυσοῦ δακτυλίου, παρίσταται δ' ἐν αὐτῷ ἡ μεγάλη τῶν Μυκηναίων θεὰ ὀρθία ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βουνοῦ ἢ τροχάλου φέρουσα κλημακωκὴν στολιδωτὴν ἐσθῆτα καὶ κρατοῦσα δόρυ ἢ σκῆπτρον διὰ τῆς προτεταμένης ἀριστερᾶς. Ἐκατέρωθεν αὐτῆς δύο λέοντες φύλακες στήριζοντες τοὺς ἐμπροσθίους πόδας ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βουνοῦ, ἐφ' οὗ ἴσταται ἡ θεά. Καὶ εἰς μὲν τὸ ἐν ἄκρον φαίνεται διώροφον ἱερὸν μὲ τὰ ἱερὰ κέρατα, εἰς δὲ τὸ ἄλλο ἄκρον ἀνὴρ σεβίζων κατὰ τὸν συνήθη τότε τρόπον, φέρων δηλαδὴ τὰς χεῖρας εἰς τὸ πρόσωπον». (Σ. Α. Ξανθοῦδίδου, ὁ Κρητικὸς πολιτισμὸς, σελ. 109. Πβλ. καὶ Α. Evans, The Palace of Cnosos, 1901, p. 28, 29.

β'. Γραμματόσημα τῶν 5 λεπτῶν.

Τύπος ἀρχαίου καλλίστου διδράχμου τοῦ Ε' αἰῶνος π. Χ. κοπέντος ἐν Γόρτυνι τῆς Κρήτης (=Svoronos ἔ. ἀ. pl. XIII, 9), εἰκονίζοντος δὲ τὴν Κρητικὴν νύμφην Βριτόμαρτιν κρυπτομένην μεταξὺ τῶν κλάδων γηραιᾶς δρυός. Ὁ τύπος οὗτος ἦτο διάσημος παρὰ τοῖς μυθολόγοις ὡς παράστασις τῆς Εὐρώπης ἐπὶ πλατάνου, ἀλλ' ὁ κ. Σβορώνος ἀπέδειξεν ὅτι πρόκειται περὶ τῆς Βριτομάρτιδος διὰ τῆς μελέτης αὐτοῦ «Britomartis la soi-disant Europe sur le platane de Gortyne». (Revue Belge de Numismatique, 1894. Τῆς μελέτης ταύτης ἀγγλικὴ μετάφρασις ὑπὸ L. Low ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ American Journal of Numismatics, Boston 1894, July κἑξ., ἑλληνικὴ δὲ ὑπὸ κ. Α. Βορεάδου ἐν τῷ ἐβδομαδιαίῳ Κρητικῷ περιοδικῷ Ἑρακλείῳ τοῦ 1894 ἀρ. 34-40).

γ'. Γραμματόσημα ἀξίας 10 λεπτῶν.

Κατενώπιον προτομὴ τοῦ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ τῆς Κρήτης Πρίγκιπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος.

δ'. Γραμματόσημα ἀξίας 20 λεπτῶν.

Ἀντιγραφὴ τύπου διδράχμου ἀργυροῦ νομίσματος Πραξιτελείου τεχντροπίας, κοπέντος δ' ἐν Κυδωνίᾳ τῆς Κρήτης (=Svoronos ἔ. ἀ. pl. IX, 23) καὶ εἰκονίζοντος τὸν Δία Κρηταγενῆ ὡς βρέφος θηλαζόμενον.

μενον ὑπὸ τῆς κυνοσουρίδος κυνὸς Κυνοσοῦρας, συμβόλου τῶν Κυνοσουρέων ἐπικαλουμένων Κυδωνιατῶν, ὧν τὸ νόμισμα φέρει κάτω τοῦ τύπου τῆς κυνὸς τὴν ἐπιγραφὴν ΚΥΔΩΝ[ΙΑΤΩΝ]. Ἡ Κυνόσουρα αὕτη εἶναι ἢ κατόπιν, ἕξ εὐγνωμοσύνης τοῦ παρ' αὐτῆς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κυδωνιατῶν ἐκτραφέντος Διός, καταστερισθεῖσα ὡς Μικρὰ Ἄρκτος, περὶ ἧς Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἔλεγεν «*εἰκόνα κυνὸς εἶναι*». (Ἴδε I. Σβορώνου, Νομισματικοὶ τύποι ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἐν Κρήτῃ παιδοτροφίαν τοῦ Διός: *Ἀρχαιολ. Ἐφημερίς* 1893 σελ. 1-8: καὶ τοῦ αὐτοῦ, Νομισματικά, ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* (περιοδικῷ Ἀθηνῶν) τοῦ 1894 σελ. 31-32).

ε'. Γραμματόσημα τῶν 25 λεπτῶν.

Ἀντιγραφὴ ἐνὸς τῶν καλλίστων, ἀν μὴ τοῦ πάντων καλλίστου νομίσματος τῆς Κρήτης, ἥτοι διδράχμου τῆς πόλεως Ἰτάνου (= Svoronos ἔ. ἀ. pl. XIX, 7), παριστῶντος Τρίτωνα διαπερῶντα ἰχθὺν τῇ τριαίνῃ, σύμβολον δὲ τῆς πάλαι θαλασσοκρατορίας τῶν Κρητῶν¹.

ς'. Γραμματόσημα τῶν 50 λεπτῶν.

Ἀντιγραφὴ διδράχμου τῆς Κνωσοῦ (= Svoronos ἔ. ἀ. pl. IV, 34), παριστῶντος ἐν πλασίῳ μαιανδρομόρφου Λαβυρίνθου τὴν κεφαλὴν τῆς θυγατρὸς τοῦ Μίνως Ἀριάδνης, τῆς πασιγνώστου ἐκ τῶν περὶ Θησέως καὶ Μινωταύρου ἀρχαίων μύθων. Ὅπισθεν αὐτῆς εὗρεται ἡ ἐπιγραφὴ ΚΝΩΞΙΟΝ (δηλαδὴ νόμισμα).

ζ'. Γραμματόσημα τῆς 1 δραχμῆς.

Ἀντιγραφὴ ἀρχαικοῦ ἀργυροῦ διδράχμου τῆς Γόρτυνος (= Svoronos ἔ. ἀ. pl. XII, 25). Εἰκονίζει δὲ τὴν Εὐρώπην ἐπὶ τοῦ εἰς ταῦρον μεταβληθέντος Διός, ἀπάγοντος αὐτὴν ἐκ Φοινίκης εἰς Κρήτην, κατὰ τὸν πασιγνώστον μῦθον. Κάτω τοῦ ταύρου φαίνονται λείψανα χελώνης τύπου ἀρχαιοτέρου Αἰγινητικοῦ διδράχμου, ἐφ' οὗ ἐπεκόπη τὸ νόμισμα τοῦτο τῆς Γόρτυνος.

1. Δυστυχῶς τὸ κάλλιστον τοῦτο τῶν γραμματοσήμων τῆς νέας σειρᾶς ἀπέτυχεν ἐπὶ τοῦ ἐνταῦθα προσηρτημένου φωτοτυπικοῦ πίνακος ἕνεκα τοῦ κυανοῦ αὐτοῦ χρώματος.

η'. Γραμματόσημα αξίας 3 δραχμῶν.

Ἀποψις τῶν ἐρειπίων τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄγγλου νομισματολόγου καὶ ἀρχαιολόγου Α. Evans ἀνασκαφέντος περιφήμου Μινωικοῦ ἀνακτόρου τῆς Κνωσοῦ.

«Τὸ κοσμητικὸν πλαίσιον τοῦ γραμματοσήμου τούτου εἶναι σπειροειδές, συνηθέστατον ὥς κόσμημα ἐν τοιχογραφίαις, περιθέον τοὺς τοίχους ἐν εἵδει θριγκοῦ. Συνηθέστατον ἐπίσης εἶναι ὥς κόσμημα ἀγγείων τῶν ἀνακτόρων τῆς Κνωσοῦ καὶ ἄλλων Κρητικῶν πόλεων μυκηναϊκῆς ἐποχῆς.

»Τὸ τέρας ὅπερ εἰκονίζεται ἀριστερὰ ἔχει σῶμα γυναικὸς μὲ μεγάλους μαστοὺς καὶ κεφαλὴν βοός. Φέρεται εἰς σφραγίδας εὐρεθείσας κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ζάκρου (Σητείας). Μινώταυρος δὲν εἶναι, διότι οὗτος πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ἀρσενικοῦ γένους. Ἐπειδὴ δ' ὁμως εὐρέθη ἐν Κρήτῃ καὶ ὁμοιάζει πρὸς Μινώταυρον, χαρακτηρίζεται ὥς τοιοῦτος.

»Ὁ πρὸς τὰ δεξιὰ τοξότης εὐρέθη εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς Κνωσοῦ, εἰς τὴν βορειοδυτικὴν αὐτοῦ γωνίαν. Εἶναι δὲ τεμάχιον ἀγγείου ἐκ στεατίτου λίθου φέρον ἀνάγλυφον τὸν τοξότην καθ' ἣν στιγμὴν τανύων τὸ τόξον ἀπολύει τὸ βέλος».

θ'. Γραμματόσημα αξίας 5 δραχμῶν.

Ἀποψις τῆς ἱστορικῆς Μονῆς τοῦ Ἀρκαδίου. διασήμου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Κρητικῶν ἐπαναστάσεων ἕνεκα τῆς τῇ 8/20 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1866 μετὰ ἐξόχως ἡρωϊκὴν ἀντίστασιν κατὰ 22,000 Τούρκων καὶ Αἰγυπτίων στρατιωτῶν ἀνατινάξεως τῶν ἐν αὐτῷ 900 Ἑλλήνων μαχητῶν, κληρικῶν καὶ γυναικοπαίδων, συναπολεσθέντων οὕτω μετὰ τοῦ πλῆθους τῶν ἐφορησάντων ἐχθρῶν. Εἶναι τὸ ἔνδοξον Μεσολόγγιον τῆς Κρήτης! Ὡραίαν, σαφεῖ καὶ ἀρχαιοτέραν, εἰκόνα τῆς παναρχαίου μονῆς ταύτης παρέχει ὁ ἄγγλος περιηγητὴς Pashley, Travels in Crete (London 1837) τόμ. Α', σελ. 309. Αἱ δύο γυναῖκες, αἵτινες πλαισιοῦσι τὸ γραμματόσημον τοῦτο, παριστῶσι τὴν Ἑλλάδα καὶ Κρήτην, ὧν ἡ μὲν προσφέρει βασιλικὸν στέμμα, ἡ δὲ κλάδον φοῖνικος σύμβολον μαρτυρίου καὶ δόξης.

Καθύπερθεν τῆς Μονῆς μαρμαίρουσιν αἱ αἰώνιοι χιόνες τῆς κορυφῆς τοῦ ἱεροῦ ὄρους τῆς Ἰδης, ἥς ἐν τῷ περιφήμῳ ἄντρῳ ἐγεννήθη ὁ «πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε» Ζεὺς ὁ Ἰδαῖος ἐν μέσῳ τῶν πρώτων κατοίκων τῆς νήσου Κουρήτων Κρητῶν, οἵτινες ἐπροστάτευσαν τὸ θεῖον βρέφος σκέποντες διὰ τῶν ἀσπίδων καὶ τὸν πολεμικὸν πυρρίχιον περὶ αὐτὸ ἐνθουσιωδῶς ὀρχούμενοι. Ὄντως δ' ἁρμονικῶς ἐπιστέφει ἡ νεφελογείτων αὕτη Βηθλεὲμ τοῦ δαιμονίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος τὴν ἱερὰν Μονὴν ἀφ' ἧς ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων ἀνετινάχθη πρὸς τὸ αἰωνίως κυανοῦν στερέωμα τῆς νήσου τοῦ Μίνωος ἡ αἰμοβαφῆς ἑλληνικὴ δόξα τῶν περικλεῶν καὶ ἐπὶ αἰῶνας διαρκεσάντων ἀγώνων πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας. Ὁ καπνὸς τῆς ἀνατινάξεως ἐκείνης ἀνελθὼν περιέβαλλε τὴν κορυφὴν τῆς Ἰδης διὰ νέου στεφάνου δόξης, οὗ τὴν αἴγλην βλέπει διαρκῶς ἀπαστράπτουσιν ἡ διάνοια τοῦ αἰωνίου καὶ μαρτυρικοῦ ἔθνους τῶν Ἑλλήνων περὶ οὗ ἀληθῶς προεφήτευσεν πανάρχαιος χρησμός ὅτι ὥς ὁ ἄσκος βαπτίζει, δῦναι δ' οὐ θέμις.

Ὅπως τὰ τῆς πρώτης σειρᾶς γραμματόσημα τῆς νήσου Κρήτης ἐθεωρήθησαν ὥς ἐκ τῶν καλλίστων μεταξὺ πάντων τῶν νεωτέρων γραμματοσήμων καὶ κατέστησαν περιζήτητα πρὸς κόσμησιν τῶν συλλογῶν, οὕτω, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι καὶ ἡ νέα σειρά, ἡ νῦν μόλις τιθεμένη εἰς κυκλοφορίαν θὰ τύχῃ μεγίστης ὑποδοχῆς παρὰ τοῖς γραμματοσημοφίλοις. Οἱ δὲ νομισματολόγοι εὐχαρίστως θὰ βλέπωσιν ἐν αὐτῇ μίαν τῶν μυρίων ὠραίων ἐπιδράσεων τῆς ἀρχαίας νομισματικῆς ἐπὶ τῆς νεωτέρας σφραγιστικῆς καὶ συμβολικῆς.

ΦΙΛΩΝΙΑΔΗΣ ΖΩΪΤΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Ζ' ΤΟΜΟΥ

TABLE DES MATIÈRES

CONTENUES DANS LE

JOURNAL INTERNATIONAL D'ARCHÉOLOGIE NUMISMATIQUE

TOME SEPTIÈME

1904

MÉMOIRES ET DISSERTATIONS

	Pages
A. Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΛΟΥ, Νομίσματα τῆς Κάτω Μοισίας	5— 10
Δ. ΦΙΛΙΟΥ, Ἑλευσινιακὰ μελετήματα (<i>Pl. V et vignette</i>).	11— 60
I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΥ, Σημείωσις περὶ τῆς προηγουμένης μελέτης.	61
— — Δανάκη καὶ Ἀθηναϊκὴ δραχμὴ ἀνεκδότου σειρᾶς νομισματικῶν ἀρχόντων (<i>vignette</i>)	62— 64
J. ROUVIER, Numismatique des villes de la Phénicie (fin). <i>Tyr. (Planches III et IV)</i> . .	65—108
I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΥ, Νομισματικὸν εὔρημα Ἑλευσίνος. Νομίσματα Ἀθηνῶν. (<i>Planches I et II</i>) . .	109—142
— — Θησαυροὶ Βυζαντινῶν χρυσῶν νομισμάτων ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀσκληπείου (<i>Planches VI et VII</i>)	143—160
K. M. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Βυζαντιακὰ μολυβδόβουλλα ἐν τῷ Ἑθν. Νομισμ. Μουσείῳ Ἀθηνῶν (συνέχεια).	161—176
G. DATTARI, Tre differenti teorie sull'origine delle monete dei nomo dell' antico Egitto (<i>Planche VIII</i>)	177—202

I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΥ, Τὸ ἐξ Ἀντικυθήρων ἄγαλμα τοῦ ἀμυνομένου καὶ ἀττικὸν μολύβδινον σύμβολον (2 <i>vignettes</i>)	203—206
E. BABELON, Les origines de la monnaie à Athènes	209—254
K. M. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Βυζαντινὰ μολυβδόβουλλα ἐν τῷ Ἐθν. Νομισμ. Μουσείῳ Ἀθηνῶν (συνέχεια)	255—310
E. D. J. DUTILH, Vestiges de faux monnayages antiques à Alexandrie	311—316
I. N. ΣΒΟΡΩΝΟΥ, Τὸ Ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903/4 (<i>Planches</i> IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII et XVIII)	317—390
— — Ἐκθεσις περὶ τῶν ἐν τῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ ἐργασιῶν κατὰ τὰ ἀκαδημαϊκὰ ἔτη 1901/2 καὶ 1902/3	391—396
— — Μέθανα ἢ Ἀρσινόη τῆς Πελοποννήσου . . .	397—400
ΦΙΛΩΝΙΔΟΥ ΖΩΪΤΟΥ, Οἱ ἀρχαῖοι νομισματικοὶ τύποι καὶ τὰ νέα γραμματόσημα τῆς νήσου Κρήτης (<i>Planche</i> XIX)	401—410
Table des matières	411—412

Σημ. Ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Σβορώνου εἰς τὰ Ἑλενσινιακὰ μελετήματα τοῦ κ. Δ. Φιλίου ἀνεβλήθη, ἐλλείψει χώρου, εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩ ΜΟΥΣΕΙΩ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΕΤΗ

1901/2 ΚΑΙ 1902/3

(*Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Πρυτανικῆς Λογοδοσίας τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου.*)

Πρὸς τὴν Σ. Πρυτανεῖαν τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Κύριε Πρύταμι,

Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Β. Διατάγματος τοῦ κανονίζοντος τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἑθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου καὶ τῆς ἰδιαιτέρας νομισματικῆς συλλογῆς τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου, πέμπομεν ὑμῖν συνημμένως τῷ παρόντι περιγραφικὸν κατάλογον τῶν κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1902-1903 εἰσαχθέντων νομισμάτων εἰς ἀμφοτέρας τὰς συλλογὰς, προσέτι δὲ καὶ τὸν περιγραφικὸν κατάλογον τῶν προσκτημάτων τοῦ προηγουμένου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1901-1902, ὃν δὲν ἡδυνήθημεν νὰ ὑποβάλωμεν ἐγκαίρως τῇ Σ. Πρυτανεῖᾳ ἕνεκα ἄλλων λίαν ἐπείγουσων ἀναγκῶν τῆς ὑπηρεσίας, αἵτινες παρενέπεσον. Παροκκαλοῦμεν δὲ ἵνα συμφώνως πρὸς τὸ αὐτὸ Β. Διάταγμα τυπωθῶσιν οἱ κατάλογοι οὗτοι ἐν τῇ πρυτανικῇ ὑμῶν λογοδοσίᾳ καὶ ὑποβληθῶσι τῷ Σ. Ὑπουργείῳ ὅπως κατατεθῶσιν ἐν τῷ ἀρχεῖῳ αὐτοῦ.

Ὡς ἐκ τῶν λεπτομερῶν τούτων καταλόγων ἐξάγεται, αἱ συλλογαὶ τοῦ Μουσείου ἐπλουτίσθησαν κατὰ μὲν τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1901-1902 διὰ 3923 νομισμάτων, ὧν 4 χρυσᾶ, 205 ἀργυρᾶ, 446 ἐκ κράματος,

2509 χαλκᾶ, 749 μολύβδινα καὶ 10 διαφόρων ἄλλων μετᾶλλων. Τούτων εἰσῆχθησαν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν συλλογὴν τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου 412, ὧν ἀργυρᾶ 9, κράματος 1, χαλκᾶ 245, μολύβδινα 156, πῆλινον 1. Προέρχονται δὲ πάντα μὲν τὰ τῆς συλλογῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἐξ ἀγορῶν γενομένων ὑπὸ τῆς Σ. Πρυτανείας τῇ προτάσει μου, τὰ δὲ τῆς ἐθνικῆς συλλογῆς ἐκ δωρεῶν, ἀνασκαφῶν, εὐρημάτων, κατασχέσεων καὶ τινα ἐξ ἀγορῶν χρήμασι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Τῶν δωρεῶν σημαντικωτάτη εἶνε ἡ τοῦ κ. Μ. Καμπάνη, δωρήσαντος 423 μολύβδινα, ἀρχαῖα νομισματόμορφα σύμβολα, ἀττικὰ τὸ πλεῖστον, καὶ αἱ τῶν κ. κ. Γεωργίου Πρόκου λοχαγοῦ τῶν ἐν Κίνα Γάλλων πεζοκυτῶν καὶ Ch. Buls δημάρχου Βρυξελλῶν. Κάλιστα καὶ σπανιώτατα τῶν προσκτηθέντων εἶνε τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα τῶν Φενακτῶν καὶ Μαντινέων, τὰ ἀγορασθέντα ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ νομάρχου Λαρίσης ἀποσταλὲν τετράδραχμον τοῦ βασιλέως Ἀντιγόνου.

Τοὺς ἀριθμοὺς τῶν προσκτηθέντων δεικνύει ὁ ἐπόμενος συνοπτικὸς Πίναξ Α΄.

Κατὰ δὲ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1902-1903 προσεκτῆθησαν ἐν ὅλῳ 3628 νομίσματα, ὧν χρυσᾶ 8, ἀργυρᾶ 1394, κράματος 1, χαλκᾶ 2220 καὶ μολύβδινα 6. Τούτων τὰ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν συλλογὴν τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου εἰσελθόντα εἶνε 282 ἀττικὰ χαλκᾶ νομίσματα προερχόμενα ἐκ λαμπρᾶς ἀγορᾶς τῆς Σ. Πρυτανείας, ἐκλεχθέντα δὲ ὑπ' ἐμοῦ μεταξὺ χιλίων περίπου ὁμοίων νομισμάτων εὐρεθέντων ἐσχάτως ὑπὸ ἰδιώτου ἐν κτήματι αὐτοῦ ἐν Ἑλευσίνι. Περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς σπουδαιότητος τοῦ προσκλήματος τούτου πραγματευόμεθα ἐν ἰδίᾳ μελέτῃ, ἣν δημοσιεύομεν προσεχῶς. Τὰ δὲ τὴν ἐθνικὴν συλλογὴν πλουτίσαντα 3346 νομίσματα προέρχονται α΄) ἐκ δωρεῶν, ὧν πλουσιωτέρα εἶνε ἡ ἀνωνύμου ἐλληνικῆς κοινότητος τῆς δούλης Ἑλλάδος, ἡ τοῦ ἐν Ῥοστοβίῳ κ. Δ. Ἀπαλύρα, ἡ τοῦ ἐν Δαρδανελλίοις Ι. Λαμπαδαρίου, ἡ τοῦ ἐν Μασσαλίας Μ. Βλαστοῦ καὶ ἡ τοῦ ἐν Σμύρνῃ Μ. Στελλάκη, β΄) ἐκ σπουδαίων εὐρημάτων γενομένων τοῦ μὲν τυχαίως ἐν Ὠρεῶ τῆς Εὐβοίας, τῶν δὲ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἐπιδάφου καὶ Δήλου, γ΄) ἐκ κατασχέσεων καὶ δ΄) ἐξ ἀγορῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ὡς δεικνύει λεπτομερῶς ὁ ἐπόμενος συνοπτικὸς Πίναξ Β΄.

ΠΙΝΑΞ Α'

Σύνολοις τῶν προσκτηθέντων κατὰ τὸ
ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1901-1902.

	Χρυσά	Ἀργυρά	Κόπιατοις	Χάλκᾳ	Μολύβδινᾳ	Λιθογραφ.	Ἀθροισμα
*Α'. Ἐξ ἀγορᾶς τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου	—	3	—	28	92	—	123
Β'. Δῶρον κ. Λέκα καλλιτέχγου.	—	—	—	—	—	—	2
Γ'. Δῶρον Ἰ. Ν. Ἰωαννίδου ἐκ Σάμου	—	—	7	18	2	—	25
Δ'. » Charles Buls δημάρχου Βρυξελλῶν	—	—	—	24	—	—	24
Ε'. » Ἀνωνύμου	—	1	—	24	—	5	30
*Ζ'. Ἐξ ἀγορᾶς τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου	—	1	—	—	—	—	1
Ζ'. Δῶρον Δ. Κ. Μάνωφ ἐκ Ξάνθης	—	—	—	1	—	—	1
Η'. » κ. Κουρουνιώτου φοιτητοῦ ἐκ Χίου	—	1	—	24	—	—	25
Θ'. » Δ. Σταυροπούλου καὶ Ἀ. Σκιαῖ ἐφόρων ἀρχαιοτήτων	—	1	—	1	—	—	2
Ι'. Ἐξ ἀγορᾶς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας	—	9	—	23	65	—	97
*ΙΑ'. Ἐξ ἀγορᾶς τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου	—	—	—	—	25	—	25
ΙΒ'. Δῶρον Μιχαὴλ Καμπάνη ἐκ Μυκόνου	—	—	—	—	423	—	423
ΙΓ'. » Γρ. Πρόκου ἐν Τσιέν-Τσι ἐν τῇ Κίνας	—	—	—	128	—	—	128
ΙΔ'. » Σταμπόλα συμβολαιογράφου ἐν Μεγάροις	—	—	—	—	1	—	1
ΙΕ'. Δῶρον Μιχαὴλ Καμπάνη ἐκ Μυκόνου	—	2	—	—	—	—	2
ΙΣ'. » Ἀντ. Χ. Χατζῆ ἐκ Τριπόλεως	—	—	—	1	—	—	1
ΙΖ'. » Θεοδ. Τριφύλλη ἐκ Ῥιθύμνης	2	—	—	1	—	—	3
*ΙΗ'. Ἐξ ἀγορᾶς τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου	—	2	—	25	—	—	27
ΙΘ'. Δῶρον Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος	1	1	—	1	—	—	3
Κ'. Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἀμερικ. Σχολῆς ἐν Βάρρη καὶ Κορίνθῳ	—	5	434	1196	4	—	1639
*ΚΑ'. Ἐξ ἀγορᾶς τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου	—	—	—	1	—	—	1
ΚΒ'. Ὁμοίως	—	—	1	89	—	—	90
ΚΓ'. (α) Ἐκ κατασχέσεως ἐν Ἀγ. Θεοδώροις τοῦ δήμου Πτελεατῶν (Λαμία)	—	112	—	—	—	—	112
ΚΔ'. (6) Ἐκ κατασχέσεως ἐν τῷ χωρίῳ Πόρω τῆς Λευκάδος	—	23	—	1	—	—	24
ΚΕ'. Δῶρον Ν. Πασχαλίδου ἐκ Κων)πόλεως	—	1	—	—	—	—	1
ΚΕ'. » Κυταριόλου ἐξ Ἀθηνῶν.	—	19	—	—	—	—	19
*ΚΖ'. Ἐξ ἀγορᾶς τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου	—	—	—	98	2	—	100
ΚΖ'. Ἐξ ἀγορᾶς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας	1	3	—	7	81	—	92
ΚΗ'. » τῆς κομίσσης Λ. Ῥιαγκούρ	—	1	—	—	—	—	1
ΚΘ'. » Δ. Σταυροπούλου ἐφ. ἀρχαιοτήτων	—	1	3	72	1	4	81
Λ'. Ἐξ ἀποστολῆς τοῦ νομάρχου Λαρίσης	—	1	—	4	—	—	5
*ΛΑ'. Ἐξ ἀγορᾶς τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου	—	3	—	4	37	1	45
ΛΒ'. Δῶρον Ἰ. Σδορόφου	—	—	—	2	—	—	2
ΛΓ'. Ἐξ ἀγορᾶς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας	—	2	—	—	—	—	2
ΛΔ'. Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν Κορίνθου καὶ Ἑρετρίας ὑπὸ τῆς Ἀμερικ. Ἀρχαιολ. Σχολῆς	—	2	—	712	1	—	715
ΛΕ'. Δῶρον Δ. Ταβανιώτη φοιτητοῦ	—	6	1	15	—	—	22
ΛΣ'. » Ἀνδ. Σκιαῖ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων	—	—	—	1	—	—	1
ΛΖ'. » Κ. Κουρουνιώτου	—	2	—	3	1	—	6
ΛΗ'. » ἀνωνύμου	—	1	—	1	—	—	2
ΛΘ'. » Γρηγ. Μπουρονιᾶ	—	—	—	4	14	—	18
Μ'. » Δ. Κ. Μάνωφ ἐκ Ξάνθης τῆς Μακεδονίας	—	2	—	—	—	—	2
Ἐν συνόλῳ	4	205	446	2509	749	10	3923

ΠΙΝΑΞ Β'

Σύνοψις τῶν κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος
1902-1903 προσκτηθέντων
νομισμάτων.

	Χρυσά	Ἀργυρά	Κόμματος	Χαλκᾶ	Μολύβδινα	Διάφορα	Ἀθροισμα
Α'. Δῶρον Παναγιώτου Σουλιώτου ἐξ Ἀλμυροῦ	—	—	—	1	—	—	1
Β'. » Σίμου Μενάρδου δ.Φ. καὶ δικηγόρου ἐν Κύπρῳ	—	3	—	3	—	—	6
Γ'. Δῶρον Ἀθανασίου Γκίσκα ἐκ Δελδινακίου	—	—	—	1	—	—	1
Δ'. » Κουσίδου μηχανικοῦ	—	1	—	—	—	—	1
Ε'. » Δ. Σταυροπούλου ἐφόρου ἀρχαιοτήτων	—	1	—	5	—	—	6
Ϛ'. Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Δήλου ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀρχ. Σχολῆς	—	1	—	8	—	—	9
Ζ'. Δῶρον Ἰ. Λαμπδαρίου ἐκ Δαρδανελλίων	—	4	—	150	—	—	154
Η'. » Δ. Ἀπαλύρα ἐκ Ῥοστοβίου τῆς Ῥωσίας	1	60	—	85	—	—	146
Θ'. Νομίσματα ἐκ τοῦ ἐν Ὠρεῷ τῆς Εὐδοίας εὐρεθέντος θησαυροῦ	—	125	—	—	—	—	125
Ι'. Δῶρον τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἑλλ. κοινότητος.*	7	193	—	295	—	—	495
Ι'. Ἐκ δωρεᾶς τῆς αὐτῆς κοινότητος σάκκος ἀχρήστων περιέχων	—	—	—	1140	—	—	1140
ΙΑ'. Ἐξ ἀγορᾶς χρήμασι τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας	—	1	—	—	—	—	1
ΙΒ'. Δῶρον τοῦ κ. Πολυχρονοπούλου ἐμπορίου ἀρχαιοτήτων	—	—	—	1	—	—	1
ΙΓ'. Δῶρον ἀνωνόμου ἐκ Κύπρου	—	—	—	6	—	—	6
ΙΔ'. » Κ. Λέκα ζωγράφου	—	3	—	—	2	—	5
ΙΕ'. » Κυριάκου Φιλίου	—	—	—	1	—	—	—
ΙϚ'. Παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐξ εὐρήματος κατασχθέντος	—	919	—	—	—	—	919
ΙΖ'. Ἐκ κατασχέσεως ἐν Πειραιεὶ	—	3	—	—	—	—	3
ΙΗ'. Δῶρον Ἀργέντα Ἰ. Ἀργεντάκη	—	—	—	28	—	—	28
ΙΘ'. » Μ. Παπακωνσταντίνου ἐξ Ἀϊδινίου	—	—	—	2	—	—	2
Κ'. » Λαζ. Νικολοπούλου ἐκ Καισαρείας (Ἀγκύρας)	—	—	—	4	—	—	4
ΚΑ'. Παρὰ τοῦ ἐφόρου τῶν ἐν Δήλῳ ἀρχαιοτήτων κ. Δ. Σταυροπούλου	—	1	—	2	—	—	3
*ΚΒ'. Ἐξ ἀγορᾶς χρήμασι τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου	—	—	—	281	—	—	281
*ΚΓ'. Ἐξ ἀγορᾶς χρήμασι τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου	—	—	—	1	—	—	1
ΚΔ'. Ἐκ δωρεᾶς Μιχαήλ Στελλάκη προξενικοῦ ὑπαλλήλου ἐν Σμύρνῃ	—	—	—	4	—	—	4
ΚΕ'. Δῶρον Μιχ. Π. Βλαστοῦ ἐκ Μασσαλίας	—	15	—	11	—	—	26
ΚϚ'. Ἐξ ἀγορᾶς χρήμασι τῆς ἀρχαιολ. Ἐταιρείας	—	1	—	15	4	—	20
ΚΖ'. Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἐπιδαύρου	—	61	—	29	—	—	90
ΚΗ'. Δῶρον Πελοπίδα Ἡλιοπούλου δικηγόρου	—	—	—	1	—	—	1
ΚΘ'. » Ἰ. Δελλίου γυμνασιάρχου	—	1	—	—	—	—	1
Δ'. » Jaques de Gourland	—	—	—	1	—	—	1
*ΛΑ'. Ἐκκρεμῆς ἀγορὰ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου παρὰ Καλλιτάκη ἐκ Κρήτης (δρα τὰ τοῦ ἐπομένου ἔτους)	—	—	—	—	—	—	—
Σημ. Προσθετέον τὸ ἐν Ι' 12α	—	—	—	1	—	—	1
Ἐν συνόλῳ	8	1394	1	2220	6	—	3628

Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἡ σπουδαιοτάτη τῶν γενομένων ἐργασιῶν ἐν τῷ Μουσείῳ εἶνε ἡ ἐκτύπωσις τοῦ καταλόγου τῆς πλουσιωτάτης σειρᾶς τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ νομισμάτων ἥτοι τῆς τῶν Πτολεμαίων, τῆς ἀποτελουμένης κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς βασιλικῆς δωρεᾶς τοῦ αἰοιδίμου Ἰωάννου Δημητρίου τοῦ ἐκ Λήμνου. Ὁ λεπτομερὴς οὗτος κατάλογος περιελήφθη ἐν μεγάλῃ γενικῇ συγγραφῇ ἡμῶν τυπωθείσῃ δαπάναις τοῦ φιλογενεστάτου Γρηγορίου Μαρσαλῆ καὶ περιλαμβανούσῃ πάντα τὰ ἐν πᾶσι τοῖς νομισματικοῖς μουσείοις εὕρισκόμενα πτολεμαϊκὰ νομίσματα, ἐξ αὐτοῦ δὲ καταφαίνεται, ὅτι ἡ συλλογὴ ἡμῶν εἶνε ἡ πλουσιωτάτη πασῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ὡς πρὸς τὴν σειρὰν ταύτην.

Τὰ δὲ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Μουσείου προώδευσαν κατὰ τοῦτο μεγάλως, τῇ ἐνεργείᾳ δὲ καὶ προτάσει ἡμῶν ἀπεστάλη εἰς Γαλλίαν, Ἀγγλίαν καὶ Γερμανίαν δαπάνη τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλογενοῦς κ. Λεωνίδου Ζαρίφη, ἵνα σπουδάσῃ τὴν νομισματικὴν ἐπιστήμην, ὁ ὡς ἔκτακτος βοηθὸς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐργασθεὶς ἐν τῷ Μουσείῳ ἡμῶν ἐπιμελέστατος νέος κ. Κ. Κωνσταντόπουλος. Ἐν τῷ μεταξὺ προσελήφθη ὡς βοηθὸς νομισματογνῶμων ὁ κ. Ἀντ. Κερκαμόπουλος δ. φ. εἰδικῶς σπουδάσας τὰ νομισματικὰ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, ἔχων δὲ τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα πρὸς διορισμὸν εἰς τὴν θέσιν ταύτην. Τῇ βοηθείᾳ αὐτοῦ ἐγένετο δυνατὸν νὰ λειτουργῇ εὐρυθμότερον καὶ ἐνήμερώτερον ἡ ὑπηρεσία τοῦ Μουσείου, οὗ αἱ ἀνάγκαι τοσοῦτον ηὐξήθησαν, ὥστε ἀπαραιτήτως ἀπαιτεῖται ἡ ἐπικουρία τοῦλάχιστον δύο βοηθῶν νομισματογνῶμων.

Σημαντικῶς ἐπλουτίσθη ἐπίσης ἡ συλλογὴ τῶν ἐκμαγείων καὶ ἡ ἰδιαίτερα βιβλιοθήκη τοῦ Μουσείου δι' ἀπαραιτήτων συγγραφεῶν καὶ διὰ σειρᾶς περιοδικῶν ἀρχαιολογικῶν συγγραφεῶν ἀνταλλασσομένων πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Πρυτανείας τοῦ Πανεπιστημίου λαμβανόμενα ἀντίτυπα τῆς παρ' ἐμοῦ ἐκδιδομένης Διεθνoῦς ἐφημερίδος τῆς Νομισματικῆς Ἀρχαιολογίας, ἧς ἡ ἐκδοσις χωρεῖ κανονικῶς τῇ συνεργασίᾳ τῶν κρατίστων νομισματογνῶμων τῆς Ἑσπερίας, συμπληρωθέντος ἤδη καὶ τοῦ 6ου τόμου ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς.

Ἐν τῷ Μουσείῳ εἰργάσθησαν πρὸς ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς πολυάριθμοι ἡμεδαποὶ καὶ ξένοι σοφοί, ὧν μεταξὺ καὶ ὁ πρὸς τοῦτο ὑπὸ

τῆς Ἀκκδημίας τοῦ Βερολίνου ἀποσταλεῖς κ. von Fritze, λεπτομερῶς καταγράψας μετὰ πολύμηνον ἐργασίαν διὰ τὸ Corpus τῶν νομισμάτων πολλὰς τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ σειρῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Πρὸς τούτοις ἀπεστάλησαν ἐγγράφως πλεῖσται ἐπιστημονικαὶ πληροφορίαι καὶ ἐκμαγεῖα πρὸς τοὺς αἰτοῦντας πανταχόθεν ξένους χάριν νομισματικῶν, ἀρχαιολογικῶν καὶ ἱστορικῶν μελετῶν.

Ἐπὶ πᾶσιν ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον κανονίζον τὰ τῶν ἀνταλλαγῶν καὶ ἐπιτρέπον τὴν πώλησιν τῶν πολλαπλῶν νομισμάτων τοῦ Μουσείου, οὗ ψηφίζομένου, θέλει ἀποκτήσει τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον μέγα μόνιμον χρηματικὸν κεφάλαιον, ἐκ τῶν τόκων τοῦ ὁποίου δύναται νὰ πλουτισθῇ σπουδαίως, καθιστάμενον σὺν τῷ χρόνῳ ἐν τῶν πρώτων ἐν Εὐρώπῃ Νομισμ. Μουσείων διὰ τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν κόσμον.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1903.

Εὐπειθέστατος

ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἑθνικοῦ Νομισματ. Μουσείου

I. Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

ΜΕΘΑΝΑ Η ΑΡΣΙΝΟΗ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Βωμός πρό τινων μόλις ἐτῶν ἀνακαλυφθὲς ἐν Θήρᾳ ὑπὸ τοῦ Hiller von Gaertringen, φέρει τὴν ἐξῆς ἀρχαιότεραν τοῦ 172 π. Χ. ἐπιγραφὴν: « ὑπὲρ Ἀριστίππου τοῦ Θεοξένου Ἀλεξανδρέως τῶν διαδόχων τοῦ τεταγμένου ἐπὶ Θήρας βασιλεῖ Πτολεμαίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς τὸν βωμὸν ἔνεκεν τῆς εἶχεν καλοκαγαθίας εἰς τε τοὺς στρατιώτας καὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ τοῦ βασιλέως πράγματα καὶ εἰς τοὺς θεοὺς εὐσεβείας Εἰρηναῖος Νικίου Ἀλεξανδρέως ὁ γραμματεὺς τῶν κατὰ Κρήτην καὶ Θήραν καὶ Ἀρσινόην τὴν ἐν Πελοποννήσῳ στρατιωτῶν καὶ μαχίμων καὶ οἰκονόμος τῶν αὐτῶν τόπων »¹.

Ἡ πόλις Ἀρσινόη τῆς Πελοποννήσου ἦτο ἐντελῶς ἄγνωστος μέχρι τοῦδε. Ὁ Hiller von Gaertringen βασισθεὶς ἐπὶ ἐτέρας ἐπιγραφῆς ἐκ *Μεθάνων*² ἀναγραφείσης ὑπὲρ βασιλέως Πτολεμαίου καὶ βασιλίσσης Κλεοπάτρας, θεῶν Φιλομητόρων κτλ. ὑπὸ ἐνὸς τῶν φίλων τοῦ βασιλέως « καὶ τῶν συναποσταλέντων αὐτῷ παρεφεδρεῦσαι ἐξ Ἀλεξανδρείας » ὑπέλαβεν ὅτι δὲν εἶναι ἀπίθανον τὰ Μέθανα νὰ μετωνομάσθησαν Ἀρσινόη ἐπὶ τινα χρόνον ὑπὸ τινος τῶν Πτολεμαίων. Ὁ αὐτὸς σοφὸς ὑπέλαβεν ἐπίσης ὅτι πρὸς τὴν αὐτὴν Ἀρσινόην Μέθανα ταυτίζονται καὶ οἱ « Ἀρσινοεῖς », οὓς μνημονεύει μεταξὺ τῶν πόλεων τοῦ κοινοῦ τῶν νησιωτῶν ψήφισμα τῶν Παρίων εὐρεθὲν ἐν τῇ Μαγνησίᾳ τοῦ Μαιάνδρου³.

1. CIGr. Ins. III, 466 (Hiller von Gaertringen) = Archiv für Papyrusforschung I, 206, 19 (M. L. Strack). — P. Meyer, Das Heerwesen der Ptolemaeer p. 67.

2. Strack, Die Dynastie der Ptolemaeer, app. epig. 250, 92 = Jamot, BCH. XIII, 120.

3. O. Kern, Die Inschriften von Magnesia p. 41.

Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Hiller von Gaertringen παρεδέχθημεν ὡς πιθανωτάτην ἡμεῖς τε¹ καὶ ὁ J. Beloch, ὅστις ὑπολαμβάνει ὅτι ἡ κατάκτησις τῶν Μεθάνων ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων θὰ ἐγένετο πρὶν ἢ ἡ Τροίξην εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀχαϊκὴν συμμαχίαν (243 π. Χ.), δηλαδὴ κατὰ τὸν Χρεμωνίδειον πόλεμον ἢ μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐκ τῆς Κορίνθου ὑπὸ τοῦ θείου αὐτοῦ Ἀντιγόνου καὶ δὴ κατὰ τοὺς χρόνους Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου (285-246 π. Χ.)².

Τὴν εὐλογον ταύτην ὑπόθεσιν τῆς ταυτίσεως τῶν Μεθάνων πρὸς τὴν Ἀρσινόην τῆς Πελοποννήσου μετατρέπει εἰς βεβαιότητα ἡ ἐν Μεθάνοις ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τοῦ ἐν Ναυπλίῳ Μουσείου κ. Φαρμακοπούλου ἀνακάλυψις καὶ πρόσκτησις τοῦ ἐξῆς χαλκοῦ νομίσματος, ἐφ' οὗ εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ συμβουλευθῇ :

Α 18.—Κεφαλὴ Ἀφροδίτης ἢ μᾶλλον Ἀρσινόης Γ' (συζύγου Πτολεμαίου τοῦ Δ') πρὸς δεξ.

Ὅπ. $\begin{matrix} A - \Sigma \\ P - I \end{matrix}$ Ὁρως γυμνὸς ἱστάμενος πρὸς δεξ., φέρων κράνος

ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τὴν δεξιὰν στηρίζων ἐπὶ δόρατος, τὴν δ' ἄρ. ἔχων ἐπὶ τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἐρειδομένης ἀσπίδος αὐτοῦ.

Τὸ νόμισμα τοῦτο, ὡς καὶ μικρὰν αὐτοῦ παραλλαγὴν, φέρουσιν ὅφιν περὶ τὸ δόρυ τοῦ ἥρωος, ἐγνώριζον ἤδη ἐκ 18 ὁμοίων κομματίων, ἅτινα κατέταξα³, ὡς καὶ οἱ πρὸ ἐμοῦ⁴, ὑπὸ τὴν Ἀρσινόην τῆς Κρήτης, πόλιν γνωστὴν ἐκ μαρτυρίας Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου (ἐν λ.) καὶ ἐπιγραφῆς Κρητικῆς εὐρεθείσης ἐν Μαγνησίᾳ⁵, ταυτιζομένην δ' ἴσως πρὸς τὴν Λύττον τῆς αὐτῆς νήσου⁶. Ἀλλ' ἡ ἀπονομὴ αὕτη δὲν ἦτο βεβαία, ὡς τῆς Κρητικῆς προελεύσεως τῶν ἐν λόγῳ νομισμάτων οὐδέποτε βεβαιωθείσης παρ' ὅλας τὰς ἐρεῦνας μου καὶ τὰς μυριάδας

1. Τὰ νομίσματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων τόμ. Α', σελ. σνε'.

2. Die auswärtigen Besitzungen der Ptolemaer: Archiv für Papyrusforschung II, 251.

3. Numismatique de la Crète ancienne p. 30, ἀρ. 1-4, pl. II, 23-25.

4. Wroth: BMC. Crète p. XXXV, 13, n° 1-4, pl. 9 καὶ 11.

5. O. Kern ἔ. ἀ. 21.

6. Σβορώνου, Τὰ νομίσματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων, τόμ. Α', σελ. τη'-τι'.

τῶν ἐκ Κρήτης νομισμάτων ὡς εἶδον. Βεβαία εἶναι μόνον ἡ Κρητικὴ προέλευσις τῶν τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν ΑΡΞΙ ἀλλὰ διαφόρους τύπους (Ἀθηναῖς καὶ δελφίνων) φερόντων πολὺ νεωτέρων καὶ Κρητικῆς τεχνολογίας χαλκῶν νομισμάτων¹.

Νῦν ἡ ἐν Μεθάνοις ἀνακάλυψις τοῦ χαλκοῦ νομίσματος ἡμῶν διδάσκει σαφῶς ὅτι τὰ τοῦ τύπου τούτου νομίσματα ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἀρσινόην τῆς Πελοποννήσου, πρὸς δὲ ὅτι αὕτη ταυτίζεται ἀσφαλῶς πρὸς τὰ Μέθανα, οὕτως ὑπὸ τινος τῶν Πτολεμαίων μετονομασθέντα πρὸς τιμὴν μιᾶς τῶν τοῦ ὀνόματος τῆς Ἀρσινόης βασιλισσῶν τῆς Αἰγύπτου.

Τῶν Μεθάνων ἐγνωρίζομεν μέχρι τοῦδε χαλκᾶ νομίσματα φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν ΜΕΘ, κοπέντα δὲ περὶ τὰ 350-322 π. Χ., καὶ ἄλλα χαλκᾶ τῶν ἀπὸ Σ. Σεβήρου μέχρι Γέτα ῥωμαϊκῶν χρόνων φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν ΜΕΘΑΝΙΩΝ². Τὰ δὲ φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν ΑΡΞΙ ἀνήκουσι κατὰ τεχνολογίαν εἰς τοὺς χρόνους Πτολεμαίου Δ' τοῦ Φιλοπάτορος (221/203 π. Χ.), οὗ μάλιστα φαίνεται ὅτι ἀπεικονίζει ἡ κεφαλὴ τῆς ἐμπροσθίας αὐτῶν ὄψεως τὴν ἀδελφὴν καὶ σύζυγον Ἀρσινόην Γ'³, ἣς πρὸς τιμὴν δυνατόν νὰ μετονομάσθησαν τὰ Μέθανα. Ἡ κατοχὴ δ' ὅμως τῶν Μεθάνων ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων φαίνεται μοι ἀρχαιότερα φρονῶ δηλαδὴ ὅτι, ὅτε ἐν ἔτει 243 π. Χ. ὁ Ἀρατος ἐποίησε τὸν Πτολεμαῖον Γ', Εὐεργέτην, « σύμμαχον τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμονίαν ἔχοντα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν »⁴, τότε ὁ Εὐεργέτης, ἵνα ἐφεδρεύῃ ἀσφαλῶς ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς Πελοποννήσου, θὰ ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἀράτου ἢ καὶ αὐτοβούλως θὰ κατέλαβε τὰ Μέθανα, ὧν ὁ μὲν ἰσθμὸς ἡδύνατο εὐχερῶς νὰ ἀποτευχισθῇ πρὸς ἀσφαλῆ ἀποκρουσὶν πάσης ἐκ ξηρᾶς ἐπιδρομῆς, ἡ δὲ θάλασσα παρεῖχεν ἀσφυλὲς καὶ εὐρύχωρον ὀρμητήριον διὰ τὸν στόλον τῆς τότε θαλασσοκρατείας Αἰγύπτου. Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς ἔπραξαν ἐν ἀρχαιότερα ἐποχῇ οἱ ὁμοίως

1. Numism. de la Crète ἔ. ἀ. ἀρ. 7-14.

2. Head - Σβορώνου, Ἱστορία τῶν νομισμάτων τόμ. Α', σελ. 553.

3. Παράβαλε τὰ νομίσματα τοῦ Κράτους τῶν Πτολεμαίων πινὰς XXXIX, 1-12 πρὸς τὴν Numism. de la Crète ancienne pl. II, 23-25.

4. Πλουτάρχου, Ἀρατος 41. — Bouché-Leclercq, Histoire des Lagides I, 257.

θαλασσοκρατοῦντες Ἀθηναῖοι, οἵτινες «ἀπολαβόντες» τὸν τῆς Χερσονήσου ἰσθμόν, ἐν ᾧ τὰ Μέθανα, καὶ φρούριον καταστησάμενοι ἐλήστευον τὸν ἔπειτα χρόνον τήν τε Τροιζηνίαν γῆν καὶ Ἀλιάδα καὶ Ἐπιδαυρίαν ¹.

Ι. Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

1. Θουκυδ. IV, 45.

GETTY CENTER LIBRARY

3 3125 00692 6667

